

CRNA GORA
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

Broj: 4011/18-06-2000/1
Podgorica, 25. 10. 2018. godine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine

Podgorica, oktobar 2018. godine

SADRŽAJ

	Uvodna riječ	7
I	**Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu**	17
	MIŠLJENJE I PREPORUKE	19
	I DIO - Opšti dio	27
1.	Pravni osnov za vršenje revizije	27
2.	Cilj, predmet, vrsta i obuhvat revizije	27
3.	Metode revizije	28
4.	Sistem evidencije	28
	II DIO - Utvrđeno činjenično stanje	29
1.	Finansijski izvještaji i računska tačnost	29
2.	Gotovinski depoziti	39
3.	Poreski završni račun	41
4.	Primici budžeta	45
5.	Izdaci budžeta	51
6.	Izvještaj o izdacima budžetskih rezervi	59
7.	Izvještaj o kapitalnim projektima - Kapitalni budžet	60
8.	Javni dug Crne Gore	74
9.	Državna imovina	79
10.	Javne nabavke	80
11.	Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola	86
II	**Sprovođenje preporuka iz Izvještaja o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu**	87
III	**Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2017. godini**	95
IV	**Izvodi iz konačnih izvještaja o izvršenim pojedinačnim revizijama za period oktobar 2017 - oktobar 2018. godine**	121
1.	Izvod iz Izvještaja o reviziji korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE–14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za Poglavlje 23“ za period 2013 – 2017. godinu	123
2.	Izvod iz Izvještaja o reviziji projekata „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“, NVO Kulturni centar „Homer“	137
3.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Projekta “Razvoj sportsko tehničke discipline radio – goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju”, NVO “Radio klub Podgorica”	147
4.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Projekta „Servis podrške za samohrane roditelje“, NVO „Novi horizont“ Ulcinj	153
5.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“, JU Osnovna škola „Dušan Korać“ Bijelo Polje	161
6.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Projekta “Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“, NVO NOVA Centar za feminističku kulturu	169
7.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Uprave za nekretnine za 2017. godinu	175
8.	Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha "Efikasnost obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma"	185

9. Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha „Upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke” 205
10. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017. godinu 223
11. Izvod iz Izvještaja o kontrolnoj reviziji Ministarstva unutrašnjih poslova 235
12. Izvod iz izvještaja o reviziji Ministarstva prosvjete - program Administracija 243
13. Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha “Efikasnost sistema naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji” 255
14. Izvod iz Izvještaja o kontrolnoj reviziji Skupštine Crne Gore 269
15. Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha “Efikasnost Uprave carina u sprovođenju mjera naplate carinskog duga” 275
16. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017. godinu 293
17. Izvještaj o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Državnog arhiva Crne Gore za 2017. godinu 305
18. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstva zdravlja za 2016. godinu 317
19. Izvod iz Izvještaja o reviziji Kadrovskog informacionog sistema Uprave za kadrove 329
20. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore za 2017. godinu 337
21. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Uprave za vode za 2017. godinu 349
22. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu 357
23. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu 367
24. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016. godinu 375
25. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu 381
26. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2016. godinu 391
27. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke za 2016. godinu 401
28. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske partije za 2016. godinu 409
29. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove demokratske snage (FORCA) za 2016. godinu 417
30. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Radničke partije za 2016. godinu 425
31. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanske inicijative za 2016. godinu 431
32. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca za 2016. godinu 439
33. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Grupe građana "Novska lista" za 2016. godinu 447
34. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu 453
35. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu 459
36. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije (Crnogorske) za 2016. godinu 469
37. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu 479
38. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO "Perspektiva - Ana e Malit" za 2016. godinu 489
39. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO Udruženje građana "Izbor" Herceg Novi za 2016. godinu 497
40. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Grupe birača „Građanska akcija“ za 2016. godinu 505

41. Izvod iz Zbirnog izvještaja o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu 511
42. Izvod iz Izvještaja o reviziji pravilnosti poslovanja Ambasade Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalne misije CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu 523
43. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista za 2017. godinu 541
44. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2017. godinu 549
45. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Hrvatske građanske inicijative za 2017. godinu 557
46. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije za 2017. godinu 565
47. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore za 2017. godinu 573
48. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke za 2017. godinu 581
49. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za promjene za 2017. godinu 587
50. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Radničke partije za 2017. godinu 597
51. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "URA" za 2017. godinu 603
52. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2017. godinu 613
53. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pozitivne Crne Gore za 2017. godinu 621
54. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOS-a za 2017. godinu 629
55. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2017. godinu 639
56. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove srpske demokratije za 2017. godinu 647
57. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Crnogorske za 2017. godinu 657
58. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Grupe građana Građanska inicijativa za 2017. godinu 665
59. Izvod iz Izvještaja o kontrolnoj reviziji Opštine Budva 673
60. Izvod iz Izvještaja o reviziji sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda 717
61. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore za 2017. godinu 727
62. Izvod iz Izvještaja o reviziji Završnog računa budžeta opštine Kolašin za 2017. godinu 737
63. Izvod iz Izvještaja o reviziji Završnog računa budžeta opštine Berane za 2017. godinu 749

V Ostale aktivnosti Državne revizorske institucije 757

Uvodna riječ

Državna revizorska institucija Crne Gore, kao samostalan i vrhovni organ državne revizije podnosi Skupštini Crne Gore Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine. Ovim Izvještajem obavještava se Skupština i javnost o izvršenju Godišnjeg plana revizija za 2018. godinu, utvđenim nalazima revizija i datim preporukama, kao i o realizaciji aktivnosti na ispunjenju zadatih strateških ciljeva koji su ostvareni tokom prethodne godine.

Misija Državne revizorske institucije jeste da blagovremeno i pouzdano izvještava javnost, Skupštinu i Vladu o upravljanju i raspolaganju javnim sredstvima i državnom imovinom, uključujući sopstvene aktivnosti i korišćenje resursa. Državna revizorska institucija, vršenjem svojih funkcija, značajno doprinosi osiguranju fiskalne odgovornosti i održivosti javnih finansija. U cilju ostvarenja misije i vizije, Državna revizorska institucija je u februaru 2018. godine donijela Strateški plan razvoja za period 2018-2022. godine, kojim su definisani budući pravci razvoja Institucije. Strateškim planom razvoja potvrđuje se posvećenost Državne revizorske institucije ključnim vrijednostima u svijetlu jačanja integriteta Institucije na domaćem i međunarodnom planu, jačanja uticaja u unapređenju upravljanja javnim finansijama, kao i povećanja kapaciteta i efikasnosti rada Institucije.

Državna revizorska institucija je nastavila sa aktivnim učešćem u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji kroz sprovođenje aktivnosti na ispunjenju završnih mjerila iz pregovaračkog poglavlja XXXII „Finansijski nadzor“, koja imaju za cilj usvajanje i primjenu važećih međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI) u oblasti eksterne revizije. Na polju daljeg usklađivanja revizorske prakse sa međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija, Državna revizorska institucija je donijela Smjernice za reviziju godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata i Smjernice za vršenje revizije završnog računa budžeta Crne Gore. Posebna pažnja je bila posvećena jačanju revizorskih kapaciteta kroz dodatno zapošljavanje i obuku revizorskog kadra i razvoju revizije uspjeha kroz sprovođenje većeg broja revizija u odnosu na prethodni izvještajni period.

Državna revizorska institucija konstantno unapređuje saradnju sa Skupštinom, Vladom Crne Gore, drugim organima kao i nevladinim sektorom. U pogledu ostvarivanja djelotvorne budžetske kontrole i transparentnog upravljanja i raspolaganja javnim sredstvima, važan doprinos predstavlja potpisivanje Sporazuma sa Skupštinom i Agencijom za sprječavanje korupcije Crne Gore. Kroz aktivno učešće na konferencijama, seminarima, radionicama u organizaciji INTOSAI-a i EUROSAI-a, Državna revizorska institucija pokazuje posvećenost unaprjeđenju međunarodne i regionalne saradnje. Državna revizorska institucija je članica EUROSAI Radne grupe za reviziju i etiku, Radne grupe za reviziju opština, kao i Radne grupe za informacione tehnologije.

Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine predstavlja rezultat predanog i posvećenog rada Državne revizorske institucije. Kroz nezavisan i transparentan rad, Državna revizorska institucija će nastaviti da ostvaruje svoju misiju i doprinosi većoj pravilnosti, efektivnosti i efikasnosti upravljanja javnim finansijama.

PREDSJEDNIK SENATA
dr Milan Dabović

Senat Državne revizorske institucije, na osnovu člana 144 Ustava Crne Gore („Službeni list CG“, br. 01/07, 38/13), člana 38, a u vezi sa čl. 18 i 19 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji („Službeni list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Službeni list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17), na sjednici održanoj 24. oktobra 2018. godine, donio je

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

O IZVRŠENIM REVIZIJAMA I AKTIVNOSTIMA DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE CRNE GORE ZA PERIOD OKTOBAR 2017 – OKTOBAR 2018. GODINE

Ustavom Crne Gore Državna revizorska institucija (u daljem tekstu: DRI) definisana je kao samostalni i vrhovni organ državne revizije, koji vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetom i svim finansijskim poslovima subjekata čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Godišnji izvještaj DRI, predstavlja objedinjenu i sažetu cjelinu svih realizovanih aktivnosti u okviru djelatnosti Institucije u izvještajnom periodu oktobar 2017 – oktobar 2018. godine, prvenstveno aktivnosti na realizaciji plana revizije.

U prvom dijelu izvještaja, pod nazivom “Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu”, prezentiran je Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu.

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu obuhvaćena je provjera računske tačnosti, provjera primitaka i izdataka, kapitalnog budžeta i transakcija finansiranja. Dato je ukupno **12** preporuka koje imaju za cilj unapređenje poslovanja budžetskih korisnika i učvršćivanje fiskalne discipline.

Tabela: Statistika revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu sa uporednim podacima revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti	12
Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti	16

U drugom dijelu izvještaja prezentiran je “Izvještaj DRI o realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore povodom usvajanja Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu.”

U trećem dijelu izvještaja prezentiran je „Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2017. godini“.

U četvrtom dijelu izvještaja, pod nazivom “Izvodi iz konačnih izvještaja o izvršenim pojedinačnim revizijama u periodu oktobar 2017 - oktobar 2018. godine”, dati su izvodi iz **63** revizije u kojima su prezentirani najbitniji nalazi, preporuke i mjere za otklanjanje nepravilnosti u poslovanju subjekata revizije, obuhvaćenih izvještajnim periodom.

Pregled izvršenih pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, izvršila **21** pojedinačnu finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti u kojima je dato ukupno **178** preporuka i izrečeno **36** mišljenja (18 pozitivnih, 14 uslovnih, 3 negativna i 1 uzdržano).

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Korišćenje sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške MNE 13/0015 i 14/0019	revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje Ministarstvo pravde, uzdržano mišljenje Ministarstvu unutrašnjih poslova na usklađenost poslovanja sa propisima	2
NVO Kulturni centar Homer i Radio Homer Glas svjetlosti	revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
NVO Radio klub Podgorica	revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	1
NVO Novi Horizont Ulcinj	revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
JU O.Š. Dušan Korać	revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
NVO Nova Centar za feminističku kulturu	revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Uprava za nekretnine za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
Direkcija za zaštitu tajnih podataka za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Ministarstvo prosvjete - program Administracija za 2017.godinu	revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
Državni arhiv za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
Ministarstvo zdravlja za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	13
Agencija za ljekove i medicinska sredstva za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Uprava za vode za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Farmaceutska komora za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	6
Agencija za zaštitu konkurencije za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	4
Ambasada CG u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalna Misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017.godinu	revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje diplomatska predstavništva, uslovno mišljenje Ministarstvo vanjskih poslova na usklađenost poslovanja sa propisima	24
Egalizacioni fond za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	15
Agencija za civilno vazduhoplovstvo za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	12
Opština Kolašin za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	23
Opština Berane za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11

Pregled izvršenih pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti u periodu oktobar 2017 - oktobar 2018. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2016 - oktobar 2017. godine

Period	Broj
oktobar 2017 - oktobar 2018	21
oktobar 2016 - oktobar 2017	14

Pregled izvršenih revizija uspjeha

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, izvršila četiri (4) revizije uspjeha, u kojima je dala 4 mišljenja i ukupno 48 preporuka.

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Efikasnost obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma	revizija uspjeha	Obračun i naplata prihoda od korišćenja šuma se ne sprovodi dovoljno efikasno	14
Upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke	revizija uspjeha	Upravljanje projektima izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova ne obezbjeđuju efikasnu realizaciju projekata	15
Efikasnost Uprave carina u sprovođenju mjera naplate carinskog duga	revizija uspjeha	Državna revizorska institucija je, nakon sprovedenog postupka revizije, utvrdila da postoji niz segmenata koje je potrebno unaprijediti kako bi Uprava carina obezbijedila efikasniji sistem naplate carinskih potraživanja i carinskih dugova	10
Efikasnost sistema naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji	revizija uspjeha	Državna revizorska institucija, nakon sprovedenog postupka revizije, ocijenila je da sistem naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji ne funkcioniše u dovoljnoj mjeri efikasno	9

Pregled izvršenih revizija uspjeha u periodu oktobar 2017 - oktobar 2018. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2016 - oktobar 2017. godine

Period	Broj
oktobar 2017 - oktobar 2018	4
oktobar 2016 - oktobar 2017	4

Pregled izvršenih revizija informacionog sistema

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila sa vršenjem revizija informacionih sistema. Izvršila je jednu (1) reviziju informacionog sistema Uprave za kadrove, dok je druga izvršena u sklopu finansijske revizije i revizije pravilnosti Agencije za ljekove i medicinska sredstva za 2017. godinu. Dato je ukupno 13 preporuka.

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Zaključak	Broj preporuka
Kadrovski informacioni sistem Uprave za kadrove	revizija informacionog sistema	Kadrovski informacioni sistem Uprave za kadrove ne obezbjeđuje cjelovitost i ažurnost Centralne kadrovske evidencije	11
Agencija za ljekove i medicinska sredstva za 2017.godinu	revizija informacionog sistema	Informacioni sistem je u dovoljnoj mjeri usaglašen sa zakonskim normama i standradima	2

Pregled izvršenih kontrolnih revizija

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu izvršila tri (3) kontrolne revizije u kojima je konstatovano da je od ukupno **81** date preporuke - 41 realizovana, 19 djelimično realizovano, 21 nije realizovana.

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Broj preporuka	Konstatacija
Ministarstvo unutrašnjih poslova	kontrolna	21	10 preporuka realizovano, 4 djelimično realizovane i 7 nijesu realizovane
Skupština Crne Gore	kontrolna	23	21 preporuka realizovana, 2 djelimično realizovane
Opština Budva	kontrolna	37	10 preporuka realizovano, 13 djelimično realizovane i 14 nijesu realizovane

Pregled izvršenih revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2017. godinu

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, izvršila reviziju konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja **16** političkih subjekata za 2017. godinu, u kojima je dato ukupno **100** preporuka i **32** mišljenja (17 pozitivnih, 7 uslovnih i 8 negativnih).

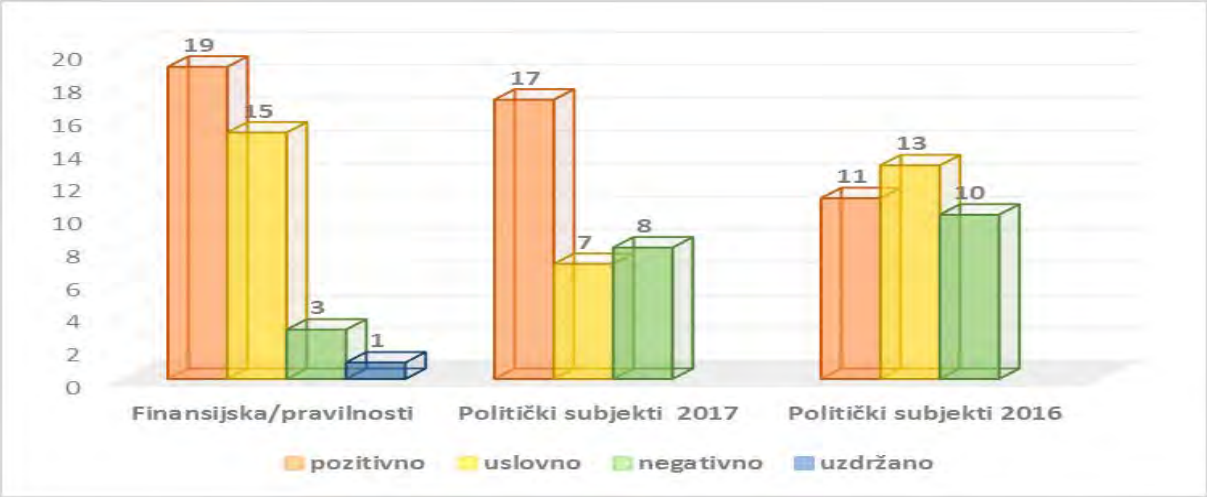
Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Demokratska partija socijalista Crne Gore za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	0
Albanska alternativa za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Hrvatska građanska inicijativa za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
Demokratska narodna partija Crne Gore za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Socijaldemokrate Crne Gore za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
Demokratska srpska stranka za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
Pokret za promjene za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	12
Radnička partija za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Građanski pokret URA za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	9
Demokratska Crna Gora za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
DEMOS za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
Bošnjačka stranka za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Pozitivna Crna Gora za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Nova srpska demokratija za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	9
Grupa građana "Građanska inicijativa" za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Crnogorska za 2017.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	9

Pregled izvršenih revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu

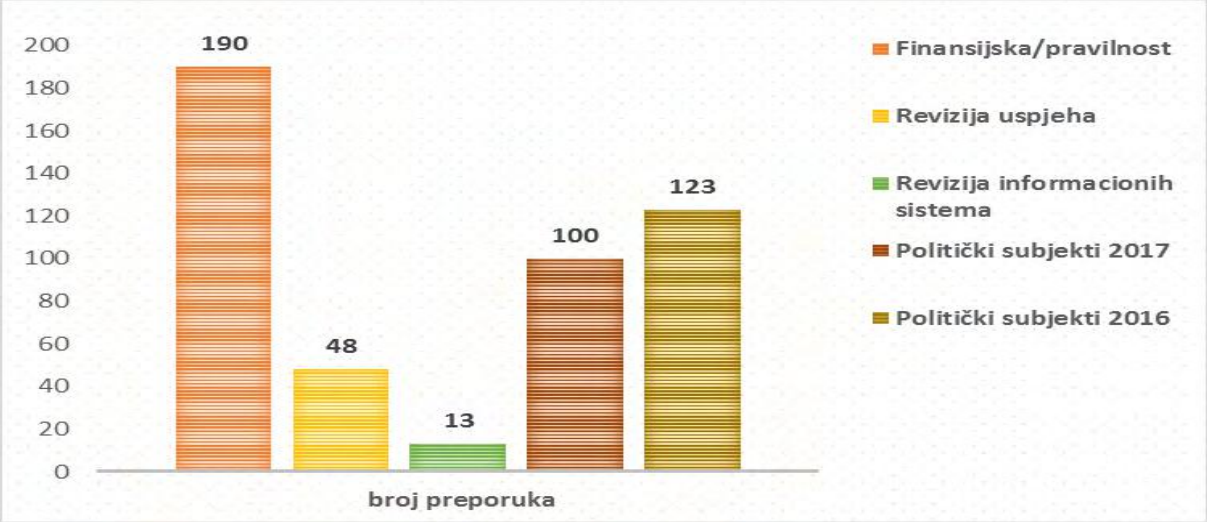
U izvještajnom periodu, DRI je izvršila revizije konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu, koje nijesu ušle u prethodni izvještaj Državne revizorske institucije, kojim je obuhvaćeno **18** subjekata. Date su ukupno **123** preporuke i **34** mišljenja (11 pozitivnih, 13 uslovnih i 10 negativnih).

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Liberalna partija Crne Gore za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	10
Socijalistička narodna partija za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	16
Demokratska srpska stranka za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	4
Demokratska partija za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Nova demokratska snaga FORCA za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Radnička partija za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
Građanska inicijativa za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	5
Demokratska unija Albanaca za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	6
Grupa građana "Novska lista" za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Pokret za Pljevlja za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Demokratski savez u Crnoj Gori za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Crnogorska demokratska unija (Crnogorska) za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Demkratska stranka jedinstva za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
NVO "Perspektiva Ana E Malit" za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
NVO Udruženje građana "Izbor" Herceg Novi za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	6
Grupa birača "Građanska akcija" za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	6
Zbirni izvještaj o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016.godinu	finansijska revizija i revizija pravilnosti		13

Pregled izraženih mišljenja po izvršenim revizijama za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine

Pregled datih preporuka po izvršenim revizijama za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine

Grafički prikaz izvršenih revizija, datih mišljenja i preporuka u periodu oktobar 2017 - oktobar 2018. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2016 - oktobar 2017. godine

Do kraja 2018. godine biće izvršene i revizije:

- Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratski savez u Crnoj Gori - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska unija Albanaca - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Socijalistička narodna partija - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Liberalna partija - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Nova demokratska snaga FORCA - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska partija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Pokret za Pljevlja - Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- DOO " Vodovod i kanalizacija" Podgorica - Finansijska revizija i revizija pravilnosti.

Svi izvještaji o obavljenim revizijama su integralno objavljeni na sajtu Državne revizorske institucije Crne Gore **www.dri.co.me.**

U petom dijelu izvještaja pod nazivom "Ostale aktivnosti Državne revizorske institucije" prezentirana je saradnja sa Skupštinom, Vladom Crne Gore, državnim organima i civilnim sektorom, aktivnosti na realizaciji obaveza Državne revizorske institucije iz pregovaračkog procesa, kao i druge aktivnosti realizovane u periodu oktobar 2017 – oktobar 2018. godine.

Kao članica Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI[1]) i Međunarodne organizacije koja okuplja vrhovne revizorske institucije Evrope (EUROSAI[2]), DRI je nastavila sa razvojem saradnje na međunarodnom i regionalnom nivou, a sve u cilju jačanja razvoja eksterne revizije u Crnoj Gori.

[1] DRI je članica INTOSAI-ja od 2007. godine
[2] DRI je članica EUROSAI-ja od 2008. godine

I DIO

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Vlada Crne Gore – Ministarstvo finansija
Predmet revizije:	Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu
Trajanje revizije:	140 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 9 i 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40111/18-011-112/2 od 22.01.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu.

Finansijska revizija obuhvata Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2017. godinu, Izvještaj o novčanim tokovima za 2017. godinu, iskazan po ekonomskoj klasifikaciji, Izvještaj o novčanim tokovima za 2017. godinu, iskazan po funkcionalnoj klasifikaciji, Izvještaj o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine i sistem evidencije.

Revizijom pravilnosti vršena je kontrola usklađenosti poslovnih aktivnosti i finansijskih transakcija sa zakonskim i podzakonskim aktima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

U skladu sa članom 39 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, ministar finansija je odgovoran za izvršenje budžeta države. Shodno članu 40 stav 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac.

Odgovornost uključuje osmišljavanje, realizaciju, osiguranje unutrašnjih kontrola relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja, bilo zbog prevare ili greške.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i mišljenje da li su poslovne aktivnosti, finansijske transakcije i informacije date u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa važećim propisima. Revizija je sprovedena u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti. U skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI) Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i vršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da u izvještajima ne postoji materijalno pogrešno prikazivanje podataka.

Revizija je uključila sprovođenje postupaka kojim su pribavljeni revizorski dokazi o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima, uključujući i procjenu rizika od materijalno pogrešnog prikazivanja, nastalih bilo zbog prevare ili greške. Kod procjene rizika razmatrane su unutrašnje kontrole relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti unutrašnjih kontrola. Revizijom je uključena i procjena primijenjenih računovodstvenih politika, kao i ocjena opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, predsjednik Senata - rukovodilac Kolegijuma i Zoran Jelić, član Kolegijuma – senator, na sjednici održanoj 12.10.2018. godine, usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2017. GODINU

A) Finansijskom revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, koja se završava 31. decembra 2017. godine, utvrđeno je da je Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu pripremljen u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave.

Prihodi, rashodi, stanje gotovine i neizmirene obaveze su realno i objektivno iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i ne sadrže materijalno značajne greške i odstupanja. Na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u postupku revizije, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje.**

OSNOV ZA SKRETANJE PAŽNJE

1. Finansijski izvještaji i računska tačnost

Prema podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazan je deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 236.862.400,90€ i povećanje gotovine u iznosu od 23.567.997,86€, koji su finansirani neto pozajmljivanjem u iznosu 254.239.283,53€ i prodajom imovine u iznosu 6.191.115,23€.

Revizijom je utvrđeno da gotovinski deficit budžeta kao i prilive od prodaje imovine treba uvećati za 22.612,52€. Nakon korekcije gotovinski deficit je iskazan u iznosu od 236.885.013,42€ i prilivi od prodaje imovine u iznosu od 6.213.727,75€.

Korigovani gotovinski deficit iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iznosi 250.855.628,18€. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze za iznos od 669.905,40€, tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 13.323.321,88€, a korigovani deficit 250.208.335,30€.

- **Ministarstvo odbrane je u obavezi da izvrši korekciju podataka u Izvještaju o neizmirenim obavezama prikazanih na poziciji 4630 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 669.905,40€ i da o izvršenim korekcijama obavijesti Ministarstvo finansija.**

B) Revizijom pravilnosti Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu utvrđeno je da potrošačke jedinice nijesu u svim materijalno značajnim aspektima uskladile poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima koji regulišu budžetsko poslovanje u Crnoj Gori i u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA

2. Izvještaj o neizmirenim obavezama

Revizijom Izvještaja o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

a) Obaveze iskazane kao neizmirene obaveze iz 2016. godine i ranijih godina koje su na dan 31.12.2017. godine ostale neizmirene

Utvrđeno je da od iznosa 1.370.849,87€, koji se odnosi na neizmirene obaveze iz 2016. godine i ranijih godina, iznos od 246.791,17€ nije planiran Zakonom o budžetu za 2017. godinu.

b) Obaveze koje proističu iz zakonskih propisa i zaključenih ugovora, za koje nijesu planirana sredstva Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, a iskazane su kao neizmirene obaveze na 31.12.2017. godine u iznosu od 3.133.913,43€

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva nije planiralo sredstva za troškove kontribucije za članstvo u međunarodnim organizacijama u iznosu od 73.583,31€ i Fond za zdravstveno osiguranje za naknade za bolovanje preko 60 dana u iznosu od 3.060.330,18€.

c) Neizmirene obaveze koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu u iznosu od 48.155,03€

Sudstvo u iznosu od 15.541,45€, Ministarstvo pravde u iznosu od 15.769,87€ i Ministarstvo ekonomije u iznosu od 16.843,71€ su ugovarali obaveze iznad limita utvrđenih godišnjim zakonom o budžetu.

d) Tekuće neizmirene obaveze iskazane u Izvještaju o neizmirenim obavezama koje se u procesu revizije nijesu mogle potvrditi kao neizmirene obaveze

Neizmirene obaveze iskazane kod potrošačke jedinice Sudstvo u iznosu od 390.546,87€ nijesu se mogle potvrditi kao neizmirene tekuće obaveze. Utvrđeno je da su neke od ovih obaveza plaćene u 2017. godini putem prinudnog izvršenja sa pozicije 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda.

e) Netačno prikazivanje neizmirenih obaveza u Izvještaju o neizmirenim obavezama na dan 31.12.2017. godine

Ministarstvo odbrane je u Izvještaju o neizmirenim obavezama na dan 31.12.2017. godine iskazalo neizmirene obaveze, na računima grupe 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 669.905,40€. Revizijom je utvrđeno da ne postoji dokumentovana osnova za iskazane tekuće neizmirene obaveze.

- **Potrošačka jedinica Sudstvo je u obavezi, da sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa usaglasi stanje neizmirenih obaveza i da informiše Ministarstvo finansija o iznosu neizmirenih obaveza za koji treba izvršiti korekciju tekućih neizmirenih obaveza iskazanih na dan 31.12.2017. godine.**

- **Potrošačke jedinice dužne su da postupaju u skladu sa članom 48 stav 2 i 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je propisano da neplaćene ugovorene obaveze u tekućoj poslovnoj godini realizuju iz sredstava za narednu fiskalnu godinu i da imaju prioritet u plaćanju obaveza.**

- **Potrošačke jedinice u skladu sa članom 40 stavom 5 i 6 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti dužne su obaveze ugovarati u skladu sa planiranim i odobrenim sredstvima zakona o budžetu države.**

3. Prekoračenje budžetske potrošnje

Revizijom je utvrđeno da je u 2017. godini budžetska potrošnja prekoračena u iznosu od 237.745.890,92€. Od ukupno iskaznog prekoračenja budžetske potrošnje izdaci u iznosu od 218.353.517,92€ predstavljaju dozvoljena prekoračenja, dok se nedozvoljena prekoračenja u iznosu od 19.392.373,00€ odnose na ostvarene izdatke koji nijesu planirani Zakonom o budžetu za 2017. godinu, i to:

- Izdatke u iznosu od 19.012.698,76€ po osnovu sudskih presuda evidentirane na teret potrošačkih jedinica koje su uzrokovale sudske troškove. Utvrđeno je da ne postoji osnov u Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Zakonu o budžetu za 2017. godinu za prekoračenje budžetske potrošnje kod plaćanja sudskih presuda, te je iz tih razloga navedeni

iznos kvalifikovan kao nedozvoljeno prekoračenje budžetske potrošnje za isplate koje su učinjene kod potrošačkih jedinica.

- Izdatke u iznosu od 379.674,24€ za kupovinu hartija od vrijednosti od Investiciono razvojnog fonda Crne Gore, u skladu sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu i Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-1753 od 15.06.2017. godine.

  - **Preporučuje se potrošačkim jedinicama da sredstva za izdatke po osnovu sudskih odluka planiraju godišnjim zakonom o budžetu.**

  - **Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća[1] je u obavezi da sredstva od otplate kredita koja su namijenjena za kupovinu hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda planira godišnjim zakonom o budžetu države.**

4. Završni poreski račun

Revizijom Završnog poreskog računa za 2017. godinu provjeravana je računska tačnost podataka iskazanih u poreskom knjigovodstvu. Početno stanje poreskog duga na 01.01.2017. godine ne predstavlja stvarni iznos duga, kao ni stanje pretplate na navedeni datum iz sljedećih razloga:

- nesređene evidencije na analitičkim računima državnih organa;
- evidentirani dug po osnovu „Reprograma iz 2004. godine“ prikazan na kontima poreske grupe 371 i 319 nije u skladu sa ekonomskom klasifikacijom prihoda;
- nerealizovanih rješenja o odloženim plaćanjima i rješenja o preusmjeravanju sredstava;
- odložene obaveze opštinama evidentirane su kao dospjeli dug.

Uvidom u finansijsku evidenciju u vezi sa Završnim poreskim računom za 2017. godinu utvrđeno je da:

- za 547 poreskih obveznika, kojima su ukinuta rješenja o reprogramu u 2017. godini, nije izvršeno ponovno zaduživanje dospjelog poreskog duga kao i odloženog poreskog duga, što je dovelo do potcjenjivanja ukupnog poreskog duga iskazanog u Završnom poreskom računu za 2017. godinu u iznosu od 15.284.159,27€.
- Završni poreski račun sadrži odložene i reprogramirane poreske obaveze za obveznike koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost i za javna preduzeća čiju je ročnost, odnosno dospijeće poreske obaveze trebalo korigovati za iznos od 9.356.250,28€.

  - **Preporučuje se Poreskoj upravi da uspostavi poresku evidenciju, u skladu sa članom 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu koji utvrđuje načelo tačnosti i da obezbijedi pouzdanu informaciju o iznosu poreskog duga. U cilju iskazivanja tačnog stanja poreskog duga potrebno je da se:**
    - **evidentiraju ukinuta rješenja o reprogramu;**
    - **za poreske obveznike kod kojih se stanje poreskog duga i naplata vodi vanbilansno, u Završnom poreskom računu prezentiraju dodatne informacije;**
    - **sprovedu aktivnosti kako bi se utvrdilo stvarno stanje poreskog duga državnih organa;**
    - **u Završnom poreskom računu prezentiraju informacije o iznosu nedospjelog reprogramiranog poreskog duga.**

[1] Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća je poseban direktorat u sastavu Ministarstva ekonomije

5. Reprogram poreskog potraživanja

Revizijom primjene Zakona o reprogramu poreskog potraživanja utvrđeno je da Poreska uprava:

- Nema presjek stanja poreskog potraživanja na 31.12.2017. godine po poreskim obveznicima, koji su ušli u program reprograma poreskog potraživanja, što nije u skladu sa članom 16 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja.
- Rješenja o ukidanju rješenja o reprogramu poreskog duga se odnose na poreske obveznike koji nijesu uplatili dospjele obaveze po osnovu rješenja o reprogramu poreskog duga, što nije u skladu sa članom 13 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja.

  - **Poreska uprava je u obavezi da, u skladu sa članom 16 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja, vodi evidenciju o poreskim potraživanjima koja su predmet reprograma, vrsti i iznosu potraživanja, kao i načinu njihovog izmirenja.**

PRIMICI BUDŽETA

6. Revizijom tekućih prihoda evidentiranih u Glavnoj knjizi državnog trezora na računima grupe 715 - Ostali prihodi utvrđene su nepravilnosti koje dovode do neadekvatnog iskazivanja prihoda, a odnose se na:

- **Naplatu prihoda preko Glavnog računa državnog trezora, direktne uplate.** Evidencija prihoda u Glavnoj knjizi državnog trezora, koji su naplaćeni direktnom uplatom na Glavni račun državnog trezora, nije usklađena sa procedurom propisanom Uputstvom o radu Državnog trezora (odjeljak IV–Prikupljanje prihoda).
- **Naplatu javnih prihoda preko uplatnih računa** otvorenih u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda. Prihodne izjave, u svim slučajevima, ne obezbjeđuju pravilnu identifikaciju prihoda, po vrstama prihoda u skladu sa budžetskom klasifikacijom i propisima kojima je utvrđena naplata prihoda što za posledicu ima netačno iskazane prihode u Glavnoj knjizi državnog trezora.
- **Nepravilnost u prihodnim izjavama ministarstava i drugih organa uprave i pravosuđa (računi 832)** gdje je kreiranjem prihodne izjave uspostavljen sistem da se za prilive sa jednog transakcionog računa određuje jedan eko-kod. Na osnovu tako utvrđenog eko-koda prilivi se iskazuju u Glavnoj knjizi državnog trezora. Navedena nepravilnost je uslovljena naplatom više vrsta prihoda preko jednog naplatnog računa i neadekvatno utvrđenim eko-kodom.
- **Nepravilnost utvrđena u prihodnim izjavama Ministarstva unutrašnjih poslova (825**) gdje je uspostavljen sistem da se za prilive sa jednog transakcionog računa, na bazi ustanovljenih šifara (vrste isprave/usluge) mogu odrediti različiti eko-kodovi. Na osnovu tako određenih eko- kodova iskazuju se prihodi u Glavnoj knjizi državnog trezora koji ne odgovaraju vrsti prihoda koji se naplaćuju.

  - **Preporučuje se prihodnim jedinicama (Poreskoj upravi, Upravi carina, MUP-u i Upravi policije) koje vrše naplatu prihoda preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Ministarstvu finansija koje vrši raspored prihoda naplaćenih preko Glavnog računa državnog trezora da prilive evidentiraju u skladu sa članom 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

7. Primici od prodaje imovine - U procesu revizije utvrđeno je da se preko uplatnog računa 832-213-43 - Prihodi od prodaje naoružanja i vojne opreme i pružanja usluga, koji služe za finansiranje realizacije partnerskih ciljeva i opremanje Vojske u skladu sa NATO standardima Ministarstva odbrane vršila naplata prihoda koji se odnose na zakup objekata, opreme, utroška vode i kanalizacije, izvršenih usluga čišćenja piste i usluge hendli i od učešća u međunarodnim projektima. Navedene prihode je trebalo evidentirati na računima grupe 715 - Ostali prihodi.

- **Preporučuje se Ministarstvu odbrane da prihode naplaćene preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda evidentira u Glavnoj knjizi državnog trezora u skladu sa članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

IZDACI BUDŽETA

8. Tekući izdaci – Revizijom tekućih izdataka utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

- zaključivanje ugovora o djelu za radne zadatke definisane sistematizacijom;
- zaključivanje pojedinih ugovora bez utvrđenih relevantnih elemenata ugovora , kao što su rok za izvršenje usluga, obavezu dostavljanja izvještaja o izvršenim uslugama, kao i odredbu da li se radi o naknadi iskazanoj u bruto ili neto iznosu i
- nenamjensku potrošnju sredstava.

- **Potrošačke jedinice su u obavezi da zaključuju ugovore koji sadrže osnovne elemente u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o obligacionim odnosima, da odobrena sredstva koriste namjenski i da evidentiraju izdatke u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština i Uputstvom o radu Državnog trezora.**

Ministarstvo evropskih poslova je potpisalo Sporazum o partnerstvu sa Ministarstvom Republike Kosova i Ministarstvom evropskih integracija Albanije o upravljanju tehničkom podrškom u okviru IPA Programa prekogranične saradnje unutar granica Zapadnog Balkana. Ministarstvo evropskih poslova je kao vodeći partner navedenog Projekta bilo u obavezi da izvrši prenos sredstava u iznosu od 67.527,45€ zemljama partnerima sa računa namijenjenog za finansiranje Projekta. Navedena sredstva ne predstavljaju izdatak budžeta i nije ih trebalo evidentirati ni kao priliv ni kao izdatak u Glavnoj knjizi državnog tezora.

- **Preporučuje se Ministarstvu evropskih poslova da sredstva prenešena partnerima u okviru Programa za prekograničnu saradnju ne evidentira kao priliv ni kao izdatak budžeta. Ministarstvo evropskih poslova je u obavezi da u Glavnoj knjizi državnog trezora stornira evidentirane primitke i izdatke u iznosu od 67.527,45€.**

9. Otplata obaveza iz prethodnog perioda - Izdaci evidentirani na računima grupe 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 39.960.824,65€ odnose se na obaveze po osnovu sudskih rješenja u iznosu od 20.343.673,96€ i na ostale obaveze u iznosu 19.617.150,69€. Ministarstvo finansija je sa grupe računa 463 je vršilo plaćanje izdataka koji se odnose na tekući period.

- **Potrošačke jedinice su u obavezi da grupu računa 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda ne terete sa izdacima čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini. Potrebno je da plaćanje obaveza nastalih u tekućem periodu vrše u skladu sa sredstvima planiranim godišnjim zakonom o budžetu i evidentiraju u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

IZVJEŠTAJ O KAPITALNIM PROJEKTIMA - KAPITALNI BUDŽET

10. Revizijom Kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova utvrđeno je da su u cilju kofinansiranja projekata prenešena sredstva opštinama u iznosu od 1.556.213,01€ i da su vršena direktna plaćanja dobavljačima u iznosu od 2.026.498,31€, u skladu sa Protokolima o saradnji Direkcije javnih radova i opština. Navedenim Protokolom definisano je da Direkcija javnih radova izvrši prenos sredstava na račun odabranog obrađivača i revidenta projektne dokumentacije, izvođača radova i vršioca stručnog nadzora u cilju realizacije projekata, shodno ovjerenim situacijama.

Obaveza opština je da mjesečno informiše Direkciju javnih radova o statusu projekata koji su predmet Protokola. Revizijom je utvrđeno da opštine nijesu dostavljale izvještaje o sprovedenim aktivnostima, kako je definisano Protokolom o saradnji.

- **Preporučuje se Direkciji javnih radova da, u skladu sa potpisanim protokolima, prati aktivnosti na realizaciji projekata po opštinama, te da zahtijeva od opština dostavu mjesečnih izvještaja o sprovedenim aktivnostima u cilju realizacije projekata.**

Revizijom Kapitalnog budžeta utvrđeno je da potrošačke jedinice koje realizuju Kapitalni budžet prilikom izrade projekata nijesu izvršile detaljnu razradu terminskih rokova kako bi se definisao realan rok izvođenja i završetka radova. Prilikom kandidovanja projekata Kapitalnog budžeta nije dat prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.

- **Preporučuje se potrošačkim jedinicama koje realizuju Kapitalni budžet da prilikom izrade projekata razrade terminski plan kako bi se definisao realni rok izvođenja i završetka radova i da kod planiranja budžeta daju prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.**

- **Prilikom kandidovanja projekata Kapitalnog budžeta potrebno je dati prioritet projektima započetim u prethodnim godinama, kako je i definisano članom 7 Odluke o izradi Kapitalnog budžeta u dijelu kriterijuma na osnovu kojih se određuju prioriteti prilikom izbora kapitalnih projekata.**

JAVNI DUG CRNE GORE

11. **Dug lokalne samouprave** iskazan je u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu u iznosu od 130.996.363,84€.

Na osnovu prikupljenih podataka iz Centralnog kreditnog registra, izvoda otvorenih stavki (IOS) i podataka Ministarstva finansija utvrđena su neslaganja iskazanog domaćeg duga u iznosu od 1.044.748,48€ i to kod:

- Opštine Plav u iznosu od 50.074,71€ više prijavljenog duga po osnovu kredita zaključenog sa Ziraat bankom Ugovor broj 0041006000027 od 23.06.2016. godine. Opština nije umanjila iznos kredita uplaćen od strane Ministarstva finansija iz sredstava Egalizaciong fonda.
- Opštine Plužine koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 3.854,28€ po osnovu dva ugovora zaključena sa Investiciono razvojnim fondom.
- Opštine Rožaje koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 2.636,44€ po osnovu Ugovora sklopljenog sa Societe Generale bankom 18.12.2015. godine.
- Opštine Šavnik koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 1.679,74€ po osnovu Ugovora o kreditu sklopljenog sa Societe Generale bankom broj 0042131008966 od 01.12.2015. godine.
- Opštine Herceg Novi koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 44.094,48€ po osnovu Ugovora zaključenog sa CKB broj 950-93-935 od 28.05.2015. godine po osnovu kojeg su manje prikazane obaveze u iznosu od 17.600,19€ i broj 950-88-2198 od 04.10.2017. godine po kojem su manje prikazane obaveze u iznosu od 26.494,29€.
- Opština Bijelo Polje je prikazala dug u iznosu većem za 32.102,58€ od iskazanog stanja duga u Kreditnom registru CBCG. Neslaganje stanja duga se odnosi na kreditni aranžman zaključen sa Investiciono razvojnim fondom. Opština Bijelo Polje nije prikazala u formularu za utvrđivanje portfolija dugova dug u iznosu od 910.183,32€ prema Prvoj banci.

- **Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da izvještaje o javnom dugu na kraju tekuće godine sačine na osnovu usaglašenog stanja duga sa Centralnom bankom Crne Gore, poslovnim bankama i Ministarstvom finansija.**

JAVNE NABAVKE

12. Revizijom primjene Zakona o javnim nabavkama utvrđene su nepravilnosti i to:

- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je Plan javnih nabavki objavilo na Portalu javnih nabavki 10.03.2017. godine, što nije u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama.
- Direkcija za saobraćaj je bila dužna da sprovodi postupak javne nabavke u skladu sa članom 21 važećeg Zakona o javnim nabavkama[2], kojim je propisano da se postupak neposrednog sporazuma sprovodi za javnu nabavku čija procijenjena vrijednost iznosi do 5.000,00€.
- Direkcija za saobraćaj je, u skladu sa članom 153d Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim nabavkama, bila u obavezi da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona donese Pravilnik za sprovođenje hitnih nabavki. U skladu sa članom 29 Zakona o javnim nabavkama bila je u obavezi da akt o hitnim nabavkama objavi na internet starnici.
- Zaključeni ugovori sprovedenog postupka hitne nabavke nijesu objavljeni na Portalu javnih nabavki u skladu sa članom 107 Zakona o javnim nabavkama.

Direkcija javnih radova, javne nabavke u dijelu Kapitalnog budžeta, trebala bi sprovoditi na način kojim bi se izbjeglo mijenjanje tenderske dokumentacije više puta i time dovodilo do znatnog produžavanja trajanja postupka javnih nabavki.

Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava su u tenderskoj dokumentaciji za nabavku vozila naveli tehničke specifikacije koje sadrže karakteristike vozila koje mogu da dovedu do ograničavanja konkurencije i favorizovanje određenog ponuđača. Naručilac je dužan, u skladu sa članom 6 Zakona o javnim nabavkama, da preduzme potrebne mjere kojima se obezbjeđuje konkurencija među ponuđačima.

- **Potrošačke jedinice su u obavezi da obezbijede punu primjenu Zakona o javnim nabavkama koji reguliše postupak nabavke roba, usluga i izvođenje radova u cilju transparentnog trošenja budžetskih sredstava**.

[2] „Sl.list CG“ br. 28/15

I DIO - OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 9 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 78/6 i „Sl. list CG“ br. 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu (broj 06-288/17 od 14. decembra 2017. godine);
- Odluci o vršenju revizije DRI broj 40111/18-011-112/2 od 22.01.2018. godine.

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije (DRI broj 4011-06-79 od 26.01.2015. godine);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI).

2. CILJ, PREDMET, VRSTA I OBUHVAT REVIZIJE

Cilj revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu utvrđen je za finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti, i to:

1. **za finansijsku reviziju** izražavanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti finansijskih izvještaja i
2. **za reviziju pravilnosti** izražavanje mišljenja o pravilnosti primjene zakonskih i drugih propisa koji regulišu sistem javne potrošnje u Crnoj Gori.

Predmet revizije je Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji dopisom broj 06-3090/1 (DRI broj 06-412/18/1100/1) od 13.06.2018. godine. U skladu sa članom 68 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[3] revizijom je kontrolisano: početno i završno stanje Konsolidovanog računa državnog trezora; pregled izvršenih odstupanja u odnosu na planirane iznose; izvještaj o uzetim pozajmicama; izvještaj o izdacima budžetskih rezervi; izvještaj o garancijama datim tokom fiskalne godine; izvještaj o kapitalnim projektima; izvještaj o realizaciji programskog budžeta, izvještaj o državnom dugu i izdatim garancijama; izvještaj o otpisanim poreskim i neporeskim potraživanjima iz člana 12 Zakona; izvještaj o primicima i izdacima javnih ustanova koje nijesu uključene u Konsolidovani račun državnog trezora i izvještaj o stanju neizmirenih obaveza koje nemaju karakter pozajmica u skladu s članom 14 stav 2 Zakona.

Vrsta revizije – Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, odnosno za period od 01.01. do 31.12.2017. godine. Finansijska revizija podrazumijeva kontrolu pouzdanosti i tačnosti finansijskih izvještaja. Revizija pravilnosti podrazumijeva kontrolu usklađenosti poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima koji regulišu sistem javne potrošnje u Crnoj Gori.

Obuhvat revizije - Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu je obuhvaćen sistem planiranja, evidentiranja i izvještavanja u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti,[4] Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete

[3] “Sl. list CG“, br. 20/14, 056/14
[4] "Sl. list CG", br. 20/14, 056/14

opština[5] i Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[6].

Pored dokumentacije i izvještaja koji su kontrolisani u Ministarstvu finansija – Državnom trezoru, obuhvaćeni su i pojedinačni finansijski izvještaji, evidencija i dokumentacija po potrošačkim jedinicama. U skladu sa predmetom revizije vršena je kontrola i to:

- **Neizmirenih obaveza kod potrošačkih jedinica**: Sudstvo, Ministarstvo pravde, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo prosvjete, Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore i Fond za zdravstveno osiguranje.
- **Izdataka (pojedine linije izdataka) kod potrošačkih jedinica,** u skladu sa odabranim uzorkom kod: Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva odbrane, CANU-a, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva ekonomije, Ministarstva kulture, Ministarstva nauke, NTO-e, Muzičkog centra Crne Gore, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva javne uprave, Ministarstva finansija, Poreske uprave, Nacionalne biblioteke Crne Gore, Centra za stručno obrazovanje, Centra za konzervaciju, Centra za razvoj i očuvanje kulturnih manjina, CNP-a, Filmskog centra Crne Gore, Ministarstva zdravlja, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Savjeta za privatizaciju, Zavoda za metrologiju, Zavoda za statistiku, Zetskog doma i Agencije za zaštitu podataka.
- **Kapitalnog budžeta kod:** Direkcije za saobraćaj i Direkcije za javne radove.
- **Javnih nabavki kod:** Direkcije za saobraćaj, Direkcije za javne radove, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, Ministarstva ekonomije i Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

3. METODE REVIZIJE

Revizija je planirana i izvršena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne greške i da su poslovne aktivnosti, finansijske transakcije i informacije usklađene sa zakonskim, podzakonskim aktima i drugim propisima. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika, kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. U fazi planiranja finansijske revizije utvrđena je materijalnost na nivou od 0,53% (11.283.276,13€) od ukupnih izdataka za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to značajno ne utiče na njihovu istinitost i objektivnost.

4. SISTEM EVIDENCIJE

Sistem evidencije budžeta Crne Gore zasnovan je na gotovinskoj ili modifikovanoj gotovinskoj osnovi. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore sastavljen je na osnovu Glavne knjige trezora koja se vodi u Ministarstvu finansija i na osnovu evidencija potrošačkih jedinica. Potrošačke jedinice pripremaju finansijske izvještaje u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave i dostavljaju ih do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu na sljedećim obrascima: Izvještaj o novčanim tokovima I – ekonomska klasifikacija, Izvještaj o novčanim tokovima II – funkcionalna klasifikacija, Izvještaj o novčanim tokovima III, Izvještaj o novčanim tokovima IV, Izvještaj o neizmirenim obavezama, Konsolidovani izvještaj potrošačke jedinice koja u svom sastavu ima javne ustanove, Izvještaj o konsolidovanoj budžetskoj potrošnji, Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine i Izvještaj o načinu utroška sredstava budžetske rezerve.

[5] „Sl. list CG“ br. 72/16
[6] „Sl. list CG“ br. 23/14

II DIO – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

1. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I RAČUNSKA TAČNOST

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu obuhvaćena je struktura javne potrošnje kroz planiranje, izvršenje i izvore finansiranja, kao i razlozi nastanka gotovinskog i modifikovanog deficita. U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, gotovinski deficit iskazan je u iznosu od 236.862.400,90€, korigovani deficit u iznosu od 250.855.628,18€, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 1: Gotovinski deficit i korigovani gotovinski deficit za 2017. godinu

	Opis	Predlog zakona o završnom računu budžeta CG za 2017. godinu		Nalaz revizije			Neto promjene
		Planirano - tekući budžet	Izvršeno	Ispravka (+)	Ispravka (-)	Stanje	
1.	Gotovinski prilivi	1.580.022.265,13	1.566.273.677,88	1.955.257,71	- 1.977.870,23	1.566.251.065,36	- 22.612,52
	Tekući prihodi	1.546.655.618,98	1.534.411.996,24	1.239.910,01	- 1.035.668,61	1.534.616.237,64	204.241,40
1.1	Porezi	979.100.310,27	971.155.574,28	-	-	971.155.574,28	-
1.2	Doprinosi za socijalnu zaštitu	500.463.503,16	494.952.632,42	-	-	494.952.632,42	-
1.3	Takse	13.428.059,49	13.613.004,68	-	-	13.613.004,68	-
1.4	Naknade	18.062.763,47	18.967.775,13		-	18.967.775,13	-
1.5	Ostali prihodi	35.600.982,59	35.723.009,73	1.239.910,01	- 1.035.668,61	35.927.251,13	204.241,40
1.6	Primici od otplate kredita	6.728.562,22	6.580.211,88	715.347,70	- 942.201,62	6.353.357,96	- 226.853,92
1.7	Donacije i transferi	26.638.083,93	25.281.469,76	-	-	25.281.469,76	-
2.	Gotovinska plaćanja	1.785.737.482,76	1.803.136.078,78	19.165.508,69	- 19.165.508,69	1.803.136.078,78	-
2.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodi	449.922.844,48	445.363.693,67	51.528,57	-	445.415.222,24	51.528,57
2.2	Ostala lična primanja	11.907.441,32	10.648.738,73	6.957,00	-	10.655.695,73	6.957,00
2.3	Rashodi za materijal	31.103.203,36	29.199.822,02	213.356,43	-	29.413.178,45	213.356,43
2.4	Rashodi za usluge	71.217.150,31	66.705.488,45	150.321,93		66.855.810,38	150.321,93
2.5	Rashodi za tekuće održavanje	20.631.496,40	20.203.326,92	58.552,76	-	20.261.879,68	58.552,76
2.6	Kamate	84.239.942,49	98.705.378,58		-	98.705.378,58	-
2.7	Renta	9.382.023,63	8.940.947,37		-	8.940.947,37	-
2.8	Subvencije	27.992.758,95	27.803.826,27		-	27.803.826,27	-
2.9	Ostali izdaci	41.974.052,26	38.242.445,06	417.369,54		38.659.814,60	417.369,54
2.10	Transferi za socijalnu zaštitu	540.630.399,01	538.050.896,13			538.050.896,13	-
2.11	Transferiinstitucijama, pojedincima, nei	169.429.954,01	166.881.124,76	17.837.067,98	-	184.718.192,74	17.837.067,98
2.12	Kapitalni izdaci	268.083.908,68	287.888.325,48	41.038,78	-	287.929.364,26	41.038,78
2.13	Pozajmice i krediti	5.027.120,76	4.857.410,76		-	4.857.410,76	-
2.14	Otplata garancija	-	-		-	-	-
2.15	Otplata oabveza iz prethodnog perioda	33.700.098,80	39.960.824,65		- 19.165.508,69	20.795.315,96	- 19.165.508,69
2.16	Rezerve	20.495.088,30	19.683.829,93	389.315,70	-	20.073.145,63	389.315,70
3	Gotovinski deficit (1-2)	- 205.715.217,63	- 236.862.400,90	- 17.210.250,98	17.187.638,46	- 236.885.013,42	- 22.612,52
4	Primarni deficit	- 121.475.275,14	- 138.157.022,32	- 17.210.250,98	17.187.638,46	- 138.179.634,84	- 22.612,52
5	Izvori finansiranja gotovinskog deficita	205.715.217,65	236.862.400,90	17.210.250,98	- 17.187.638,46	236.885.013,42	22.612,52
6	Neto pozajmljivanje	205.715.217,65	254.239.283,53	-	-	254.239.283,53	-
6.1	Pozajmice i krediti iz domaćih i inostrani	392.414.222,00	612.839.852,38	-	-	612.839.852,38	-
6.2	Otplata duga	186.699.004,35	358.600.568,85	-	-	358.600.568,85	-
7	Prodaja imovine	-	6.191.115,23	320.320,91	- 297.708,39	6.213.727,75	22.612,52
8	Neto promjena gotovine	-	- 23.567.997,86	16.889.930,07	- 16.889.930,07	- 23.567.997,86	- 0,00
9	Neto povećenje smanjenje obaveza (9.1 -	-	13.993.227,28	-	- 669.905,40	13.323.321,88	- 669.905,40
9.1	Stanje obaveza na dan 31.12.2016. godi	-	77.005.089,00	-	- 669.905,40	76.335.183,60	- 669.905,40
9.2	Stanje obaveza na dan31.12. 2015. godi	-	63.011.861,72	-	-	63.011.861,72	-
10	Korigovani izdaci (2. + 9)	1.785.737.482,76	1.817.129.306,06	19.165.508,69	- 19.835.414,09	1.816.459.400,66	- 669.905,40
11	Gotovinski prilivi (1.)	1.580.022.265,13	1.566.273.677,88	1.955.257,71	- 1.977.870,23	1.566.251.065,36	- 22.612,52
12	Modifikovani gotovinski deficit (11 - 10)	- 205.715.217,63	- 250.855.628,18	- 17.210.250,98	17.857.543,86	- 250.208.335,30	647.292,88
13	Izvori finansiranja deficita	205.715.217,65	250.855.628,18	17.210.250,98	- 17.857.543,86	250.208.335,30	- 647.292,88
13.1	Neto pozajmljivanje	205.715.217,65	254.239.283,53	-	-	254.239.283,53	-
13.2	Prodaja imovine	-	6.191.115,23	320.320,91	- 297.708,39	6.213.727,75	22.612,52
13.3	Donacije					-	-
13.4	Obaveze prema dobavljačima	-	13.993.227,28	-	- 669.905,40	13.323.321,88	- 669.905,40
14	Neto promjena gotovine	-	- 23.567.997,86	16.889.930,07	- 16.889.930,07	- 23.567.997,86	-

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu izvršene su korekcije koje se odnose na javne prihode, javne izdatke, izvore finansiranja i neizmirene obaveze.

- **Korekcija gotovinskih priliva u neto iznosu od 22.612,52€ proizilazi iz:**
  - ✓ **umanjenja primitaka u iznosu od 2.275.578,62€, i to:**
    - Ostalih prihoda u iznosu od 1.035.668,61€;
    - Primitaka od otplate kredita u iznosu od 942.201,62€ i
    - Prihoda od prodaje imovine u iznosu od 297.708,39€.
  - ✓ **uvećanja primitaka u iznosu 2.275.578,62,** i to:
    - Ostalih prihoda za iznos od 1.239.910,01€;
    - Primitaka od otplate kredita za iznos od 715.347,70€ i
    - Prihoda od prodaje imovine u iznosu od 320.320,91€.
- **Korekcija javnih izdataka** odnosi se na nenamjensku potrošnju sredstava, koja proizilazi iz:
  - ✓ **umanjenja izdataka** i to:
    - Otplate obaveza iz prethodnog perioda za iznos od 19.165.508,69€
  - ✓ **uvećanja izdataka u iznosu od 19.165.508,69€ i to**:
    - bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca u iznosu 51.528,57€;
    - ostala lična primanja u iznosu od 6.957,00€;
    - rashodi za materijal u iznosu od 213.356,43€;
    - rashodi za usluge u iznosu od 150.321,93€;
    - rashodi za tekuće održavanje u iznosu od 58.552,76€;
    - ostali izdaci u iznosu od 417.369,54€;
    - transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru u iznosu od 17.837.067,98€
    - kapitalni izdaci u iznosu od 41.038,78€;
    - rezerve u iznosu od 389.315,70€.
- **Korekcija neizmirenih obaveza** iskazanih u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama odnosi se na umanjenje stanja neizmirenih obaveza na 31.12.2017. godine u iznosu od 669.905,40€.

Izvještaj o novčanim tokovima (INT) za period od 2013. - 2017. godine dat je u narednoj tabeli i to:

Tabela 2: Izvještaj o novčanim tokovima za period 2013. – 2017. godina

OPIS	2013	2014	2015	2016	2017
			BILANS TEKUĆIH TRANSAKCIJA		
TEKUĆI PRIHODI	1.228.279.417,81	1.339.592.834,24	1.312.180.585,31	1.470.808.839,11	1.534.411.996,24
TEKUĆA BUDŽETSKA POTROŠNJA	1.359.495.367,07	1.322.721.190,50	1.361.467.111,98	1.515.118.543,21	1.515.247.753,30
NEDOSTAJUĆA GOTOVINA	**- 131.215.949,26**		**- 49.286.526,67**	**- 44.309.704,10**	
VIŠAK GOTOVINE		**16.871.643,74**			**19.164.242,94**
			BILANS KAPITALNIH TRANSAKCIJA		
PRIMICI OD PRODAJE IMOVINE, IPA I DONACIJE	27.196.148,27	20.768.808,61	22.370.996,12	20.461.959,64	38.052.796,87
KAPITALNI IZDACI	85.294.347,28	133.972.150,24	256.488.589,42	106.908.718,07	287.888.325,48
NEDOSTAJUĆA GOTOVINA	**- 58.098.199,01**	**- 113.203.341,63**	**- 234.117.593,30**	**- 86.446.758,43**	**- 249.835.528,61**
VIŠAK GOTOVINE					
			BILANS TRANSAKCIJA FINANSIRANJA		
PRILIVI OD POZAJMICA I KREDITA	333.867.350,25	535.749.125,50	832.790.323,20	649.560.576,06	612.839.852,38
OTPLATA DUGA	158.591.727,18	434.061.211,94	541.742.968,76	533.116.186,31	358.600.568,85
NEDOSTAJUĆA GOTOVINA					
VIŠAK GOTOVINE	**175.275.623,07**	**101.687.913,56**	**291.047.354,44**	**116.444.389,75**	**254.239.283,53**
			NETO PROMJENA GOTOVINE		
GOTOVINSKI PRILIVI	1.589.342.916,33	1.896.110.768,35	2.167.341.904,62	2.140.831.374,81	2.185.304.645,49
GOTOVINSKI IZDACI	1.603.381.441,53	1.890.754.552,68	2.159.698.670,16	2.155.143.447,59	2.161.736.647,63
NEDOSTAJUĆA GOTOVINA	**- 14.038.525,20**			**- 14.312.072,78**	
VIŠAK GOTOVINE		**5.356.215,67**	**7.643.234,46**		**23.567.997,86**
POČETNO STANJE GOTOVINE	**20.882.788,91**	**6.844.263,71**	**12.200.479,38**	**19.843.713,84**	**5.531.641,06**
POVEĆANJE/SMANJENJE GOTOVINE	**- 14.038.525,20**	**5.356.215,67**	**7.643.234,46**	**- 14.312.072,78**	**23.567.997,86**
KRAJNJE STANJE GOTOVINE	**6.844.263,71**	**12.200.479,38**	**19.843.713,84**	**5.531.641,06**	**29.099.638,92**

Analizom Izvještaja o novčanim tokovima za 2017. godinu utvrđeno je:

- da je tekuća budžetska potrošnja u iznosu od 1.515.247.753,30€ finansirana iz tekućih prihoda koji iznose 1.534.411.996,24€ i da je ostvaren višak gotovine u iznosu od 19.164.242,94€;
- da su kapitalni izdaci u iznosu od 287.888.325,48€ finansirani iz primitaka od prodaje imovine, donacija i IPA sredstava u iznosu od 38.052.796,87€. Nedostajuća sredstva za finansiranje kapitalnih izdataka u iznosu od 249.835.528,61€ obezbijeđena su iz viška gotovine iz tekućih transakcija u iznosu od 19.164.242,94€ i iz kreditnih sredstava u iznosu od 230.671.285,67€.
- da je višak gotovine iz transakcija finansiranja u iznosu od 254.239.3283,53€ iskorišćen za finansiranje kapitalnih izdataka u iznosu od 230.671.285,67€ i da je povećano stanje gotovine na 31.12.2017. godine za iznos od 23.567.997,86€.
- stanje gotovine na 31.12.2017. godine iznosi 29.099.638,92€ i u odnosu na početno stanje u iznosu od 5.531.641,06€, povećano je za 23.567.997,86€.

1.2. Izvori finansiranja deficita

Izvori finansiranja deficita iskazani su za gotovinski i modifikovani gotovinski deficit. Izvori finansiranja gotovinskog deficita iskazani su kroz neto pozajmice i prilive od prodaje imovine, dok je finansiranje korigovanog gotovinskog deficita uvećano za neto promjenu neizmirenih obaveza prema dobavljačima. Struktura izvora finansiranja deficita na gotovinskoj i modifikovanoj osnovi prikazana je u narednoj tabeli:

Tabela 3: Izvori finansiranja gotovinskog i modifikovanog deficita u 2017. godini

OPIS	IZNOSI		
	Predlog zakona o završnom računu za 2017. godinu	Korekcije	Utvrđeno revizijom
Gotovinski deficit budžeta	- 236.862.400,90	- 22.612,52	- 236.885.013,42
Povećanje depozita	23.567.997,86		23.567.997,86
UKUPNO	**- 260.430.398,76**	**- 22.612,52**	**- 260.453.011,28**
Domaći izvori finansiranja	34.057.344,17	-	34.057.344,17
Inostrani izvori finansiranja	220.181.939,36	-	220.181.939,36
Prodaja imovine	6.191.115,23	22.612,52	6.213.727,75
UKUPNO	**260.430.398,76**	**22.612,52**	**260.453.011,28**
Korigovani gotovinski deficit budžeta	- 250.855.628,18	647.292,88	- 250.208.335,30
Povećanje depozita	23.567.997,86		23.567.997,86
UKUPNO	**- 274.423.626,04**	**647.292,88**	**- 273.776.333,16**
Domaći izvori finansiranja	34.057.344,17		34.057.344,17
Inostrani izvori finansiranja	220.181.939,36		220.181.939,36
Prodaja imovine	6.191.115,23	22.612,52	6.213.727,75
Neto povećanje neizmirenih obaveza	13.993.227,28	- 669.905,40	13.323.321,88
UKUPNO	**274.423.626,04**	**- 647.292,88**	**273.776.333,16**

Prema podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazan je deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 236.862.400,90€ i povećanje gotovine u iznosu od 23.567.997,86€, i finansirani su neto pozajmljivanjem u iznosu 254.239.283,53€ i prodajom imovine u iznosu 6.191.115,23€. Utvrđeno je da gotovinski deficit budžeta kao i prilive od prodaje imovine treba uvećati za 22.612,52€, tako da gotovinski deficit iznosi 236.885.013,42€, a prilivi od prodaje imovine 6.213.727,75€.

Korigovani gotovinski deficit iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iznosi 250.855.628,18€. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze za iznos od 669.905,40€, tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 13.323.321,88€, a korigovani deficit 250.208.335,30€.

1.3. Revizija usaglašenosti gotovinskih tokova

Prikupljanje javnih prihoda - Državna revizorska institucija je izvršila provjeru usaglašenosti budžetskih prihoda i rashoda, kao i transakcija finansiranja sa podacima iskazanim u Centralnoj banci Crne Gore provjerom gotovinskih priliva i odliva preko računa koji su namijenjeni za prikupljanje i

raspored javnih prihoda. Uplata javnih prihoda uređena je Naredbom o načinu uplate javnih prihoda[7]. Računi namijenjeni za uplatu javnih prihoda i prenos na Centralni račun državnog trezora su: Uprava carina 805 (transakcioni račun 90700000008050150), Poreska uprava 820 (transakcioni račun 90700000008200112), Ministarstvo unutrašnjih poslova 825 (transakcioni račun 907000000008250164) i Uprava policije 840 (transakcioni račun 907000000008400126). Naplata prihoda ministarstava i drugih organa uprave vrši se preko uplatnog računa 832, a prihodnu izjavu sačinjava Direktorat državnog trezora. Uplate javnih prihoda na uplatne račune po prihodnim jedinicama, prema podacima Centralne banke Crne Gore i njihov prenos na Centralni račun državnog trezora, dati su u narednoj tabeli:

Tabela 4: Naplata javnih prihoda prihodnih jedinica u 2017. godini

OPIS	OBRAČUNSKI RAČUNI			
	Uplatni racuni	Prilivi	Prenos na Centralni racun	Razlika
Uprava carina Crne Gore	805	703.001.016,55	692.444.831,28	10.556.185,27
Poreska uprava Crne Gore	820	969.086.485,48	946.393.482,54	22.693.002,94
Ministarstvo unutrašnjih poslova	825	9.104.244,35	9.034.777,33	69.467,02
Uprava policije	840	3.846.808,64	3.838.526,65	8.281,99
Ministarstva i drugi organi uprave	832	49.756.657,03	49.756.657,03	0,00
Ukupno		**1.734.795.212,05**	**1.701.468.274,83**	**33.326.937,22**
Ostalo			3.522,00	
Ukupno		**1.734.795.212,05**	**1.701.471.796,83**	**33.326.937,22**

Ukupni prilivi kao i odlivi sredstava na uplatnim računima prihodnih jedinica iznose 1.734.795.212,05€. Prenešena sredstva na Centralni račun državnog trezora iznose 1.701.471.796,83€. Razlika između odliva sredstava sa obračunskih računa i priliva sredstava na Centralni račun državnog trezora u iznosu od 33.326.937,22€ se odnosi na:

- **Upravu carina** u iznosu od 10.556.185,27€ na ime povraćaja više uplaćenih sredstava u iznosu od 9.834.806,03€ i preusmjeravanja sredstava Poreskoj upravi radi izmirenja poreskih obaveza u iznosu od 721.379,24€;
- **Poresku upravu** u iznosu 22.693.002,94€, od čega se na povraćaj pogrešnih uplata i povraćaj više uplaćenih sredstava po osnovu PDV kredita odnosi 22.692.284,23€, a na prenos sredstava na račun Naplata dospjelih nenaplaćenih poreza i doprinosa 718,71€;
- **Ministarstvo unutrašnjih poslova** u iznosu od 69.467,02€ na ime povraćaja pogrešnih uplata i više uplaćenih sredstava;
- **Upravu policije** u iznosu 8.281,99€ na ime povraćaja pogrešnih uplata ili više uplaćenih sredstava.

Centralni račun državnog trezora - Priliv i odliv sredstava sa Centralnog računa državnog trezora u 2017. godini iznosio je 1.701.471.796,83€ i odnosi se na priliv od prihodnih jedinica i odlive sredstava kako je dato u narednoj tabeli i to:

Tabela 5: Prikupljanje i raspored sredstava sa Centralnog računa državnog trezora

CENTRALNI RAČUN DRŽAVNOG TREZORA			
PRILIV		ODLIV	
Uprava carina	692.444.831,28	1.535.971.704,54	Glavni račun državnog trezora
Poreska uprava	946.393.482,54	34.153.473,84	Prihodi Egalizacionog fonda
Ministartsvo unutrašnjih poslova	9.034.777,33	4.623.867,02	Prihodi JU Morsko dobro
Uprava policije	3.838.526,65	43.894.542,71	Prihodi opština
Računi ministarstava i drugih organa	49.756.657,03	196.439,75	Veterinarskoj komori i veterinarskim ambulantama
		357.410,72	Prihodi Zajednice opština
		82.270.836,25	Rješenjima MF(povraćaji i preusmjeri sredstava)
Ostali prilivi	3.522,00	3.522,00	Korekcija greške u prenosu sredstava
Ukupno	**1.701.471.796,83**	**1.701.471.796,83**	**Ukupno**

Odliv sredstava sa Centralnog računa državnog trezora raspoređen je preko prihodnog modela u iznosu od 1.701.265.575,75€, dok je iznos od 206.221,14€ raspoređen po rješenjima Ministarstva finansija.

Glavni račun državnog trezora – Pregled stanja i prometa sredstava na računu broj 90700000083001-19 – Glavni račun državnog trezora, preko kojeg se vrše uplate i isplate državnog novca za potrebe korisnika budžeta, dat je u narednoj tabeli:

[7] „Sl.list CG" br. 83/16 i 30/18

Tabela 6: Priliv i odliv sredstava sa Glavnog računa državnog trezora

GLAVNI RAČUN DRŽAVNOG TREZORA			
Početno stanje	858.805,62	1.808.556.436,64	Odliv sa računa
Priliv sa Centralnog računa	1.535.971.704,54	23.482.856,96	Krajnje stanje gotovine
Ostali prilivi	295.208.783,44		
Ukupni prilivi u 2017. godini	**1.831.180.487,98**		
Ukupno: prilivi sa početnim stanjem	**1.832.039.293,60**	**1.832.039.293,60**	**Ukupno**

Prilivi gotovine na Glavni račun državnog trezora iznose 1.831.180.487,98€ (bez početnog stanja gotovine). Sa Centralnog računa državnog trezora na Glavni račun državnog trezora prenešena su sredstva u iznosu od 1.535.971.704,54€, dok su sredstva u iznosu od 295.208.783,44€ prenešena sa državnih računa/partija otvorenih u Centralnoj banci i u poslovnim bankama.

Prilivi na Glavni račun državnog trezora u iznosu od 3.733.499,78€ nijesu evidentirani u Glavnoj knjizi trezora. Navedeni prilivi se odnose na prilive po osnovu povraćaja datih pozajmica Egalizacionom fondu, prilive po osnovu povraćaja više prenešenih sredstava Centralnoj banci (radi izmirenja kreditnih obaveza prema ino kreditoru) i prilive po osnovu pogrešnih uplata na Glavni račun državnog trezora.

Sredstva prenešena opštinama u 2017. godini, u skladu sa zakonskim rješenjima, iznose 43.894.542,77€. U narednoj tabeli dat je pregled sredstava prenešenih opštinama za period 2013. – 2017. godina i to:

Tabela 7: Prenos sredstava sa Centralnog računa državnog trezora opštinama

Opština	2013	2014	2015	2016	2017
Podgorica	10.303.206,00	11.294.099,25	10.832.778,61	11.629.132,20	11.904.360,36
Cetinje	761.097,55	669.828,18	746.061,06	825.785,39	825.022,92
Danilovgrad	755.047,13	805.071,41	762.708,44	825.786,65	871.674,46
Niksic	2.095.226,07	2.662.960,22	2.208.146,53	2.990.277,89	3.157.209,50
Savnik	41.981,28	38.345,97	45.817,64	75.687,51	79.861,97
Plužine	607.822,84	623.313,72	621.094,27	772.330,40	789.165,74
Pljevlja	5.028.624,74	2.134.975,22	2.539.667,68	2.886.452,35	2.525.258,90
Žabljak	298.398,61	348.538,78	277.284,58	623.820,64	629.395,65
Berane	929.464,60	840.110,88	816.750,72	1.113.733,72	1.335.019,70
Plav	216.671,87	259.280,24	172.285,33	189.555,75	278.594,23
Rožaje	1.015.796,74	1.024.161,05	984.905,44	1.052.674,45	957.295,16
Andrijevica	176.420,30	208.135,25	234.321,60	219.679,76	240.793,60
Petnjica		4.579,72	77.569,63	51.701,92	13.264,32
Gusinje					7.739,95
Bijelo Polje	1.168.132,60	1.225.073,59	1.223.859,38	1.598.706,37	1.355.547,25
Mojkovac	286.862,29	286.100,62	294.182,58	378.786,93	355.033,20
Kolašin	512.967,26	533.689,63	548.322,79	788.301,91	739.790,66
Bar	3.611.291,40	3.584.170,09	3.409.475,45	3.493.241,96	2.919.116,36
Budva	4.499.850,31	4.690.439,42	5.079.861,37	5.007.757,64	5.773.854,69
Ulcinj	1.393.023,34	1.102.114,93	1.280.893,98	1.456.226,46	1.508.790,76
Herceg Novi	3.281.235,45	2.901.322,47	2.923.861,06	2.711.676,96	2.894.718,57
Tivat	1.321.990,84	1.940.603,54	2.119.603,90	2.193.902,83	1.908.041,58
Kotor	2.257.044,08	2.650.010,87	2.535.558,50	2.347.084,58	2.824.993,24
Ukupno	**40.562.155,30**	**39.826.925,05**	**39.735.010,54**	**43.232.304,27**	**43.894.542,77**

Sredstva Veterinarskoj komori i veterinarskim ambulantama su prenešena sa Centralnog računa državnog trezora u iznosu od 196.439,75€, u skladu sa Odlukom o iznosu naknade za izvršene veterinarsko-sanitarne preglede u unutrašnjem prometu[8].

Sredstva Egalizacionom fondu u iznosu od 35.053.473,84€ su prenešena sa Centralnog računa državnog trezora u iznosu od 34.153.473,84€ i sa Glavnog računa državnog trezora u iznosu od 900.000,00€. Prema podacima Centralne banke Crne Gore, stanje sredstava na 01.01.2017. godine na računu Egalizacionog fonda broj 907-83301-89 iznosilo je 876.002,62€. Priliv sredstava u 2017. godini je 35.053.473,84€, a odliv sredstava 34.242.596,01€, tako da je stanje na 31.12.2017. godine iznosilo 1.686.880,45€.

JU Morskom dobru je sa Centralnog računa državnog trezora izvršen prenos sredstava u iznosu od 4.623.867,02€.

Zajednici opština je sa Centralnog računa državnog trezora izvršen prenos sredstava u iznosu od 357.410,72€.

[8] „Sl. list CG“ br. 06/11

Povraćaj i preusmjeravanje sredstava u 2017. godini vršeno je po rješenjima Ministarstva finansija u iznosu od 82.270.836,25€ na uplatne račune Poreske uprave i račune pravnih lica. Sredstva u iznosu od 54.729.960,12€ se odnose na povraćaj PDV kredita pravnim licima, a iznos od 168.415,69€ na povraćaj sredstava sa uplatnog računa 832 na račune fizičkih i pravnih lica. Sredstva u iznosu 27.372.460,44€ su prenešena Poreskoj upravi (Jedinstveni račun poreza i doprinosa 820-30000-74) radi izmirenja poreskih obaveza.

1.4. Glavna knjiga državnog trezora

Stanje gotovine iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu na 01.01.2017. godine iznosi 5.531.641,03€. Primici iskazani u Glavnoj knjizi državnog trezora iznose 2.185.304.645,49€, evidentirane isplate 2.161.736.647,63€, dok je gotovina na kraju obračunskog perioda iskazana u iznosu od 29.099.638,89€, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 8: Prilivi i odlivi sredstava evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora

GLAVNA KNJIGA DRŽAVNOG TREZORA			
Početno stanje	5.531.641,03	445.363.693,67	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca
Porezi	971.155.574,28	10.648.738,73	Ostala lična primanja
Doprinosi	494.952.632,42	29.199.822,02	Rashodi za materijal
Takse	13.613.004,68	66.705.488,45	Rashodi za usluge
Naknade	18.967.775,13	20.203.326,92	Rashodi za tekuće održavanje
Ostali prihodi	35.723.009,73	98.705.378,58	Kamate
Primici od prodaje imovine	6.191.115,23	8.940.947,37	Renta
Primici od otplate kredita	6.580.211,88	27.803.826,27	Subvencije
Donacije i transferi	25.281.469,76	38.242.445,06	Ostali izdaci
Pozajmice i krediti	612.839.852,38	98.704.880,72	Prava iz oblasti socijalne zaštite
		12.968.450,79	Sredstva za tehnološke viškove
		401.263.898,72	Prava iz oblasti PIO
		16.489.379,11	Ostala prava iz oblasti zdrav. zaštite
		8.624.286,79	Ostala prava iz oblasti zdrav.osiguranja
		166.881.124,76	Transferi inst., poj. nev. i javnom sektoru
		287.888.325,48	Kapitalni izdaci
		4.857.410,76	Pozajmice i krediti
		358.600.568,85	Otplata duga
		39.960.824,65	Otplata oabveza iz prethodnog perioda
		19.683.829,93	Rezerve
Ukupni prilivi	**2.185.304.645,49**	**2.161.736.647,63**	**Ukupni odlivi**
Ukupni priliv + početno stanje	**2.190.836.286,52**	**29.099.638,89**	**Krajnje stanje sredstava**

Ukupno iskazani primici i izdaci evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora odgovaraju primicima i izdacima iskazanim u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu.

1.5. Izvještaj o neizmirenim obavezama

U Glavnoj knjizi državnog trezora nije obezbijeđena evidencija obaveza, odnosno evidencija neizmirenih obaveza u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština[9]. Stanje neizmirenih obaveza iskazano po ekonomskoj klasifikaciji i po godinama dato je u narednoj tabeli, i to:

Tabela 9: Stanje neizmirenih obaveza za period 2013.-2017. godina

r.b.	OPIS	STANJE NEIZMIRENIH OBAVEZA NA DAN				
		31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)	15.929.611,32	14.390.905,00	11.557.894,48	14.066.747,60	**14.501.369,06**
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	1.572.240,19	12.727,00	33.658,33	92.350,36	154.436,64
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	1.357.596,31	1.100.699,00	1.676.072,78	376.225,24	297.974,46
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke	12.999.774,82	13.277.480,00	9.848.163,37	13.598.172,00	14.048.957,96
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	55.706.078,99	57.524.526,00	55.661.688,34	46.855.868,72	**46.934.356,20**
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima	14.415.800,67	19.507.913,00	7.893.559,19	864.783,99	**11.705.296,54**
4	Obaveze za kapitalne izdatke	364.261,85	326.296,00	482.309,95	1.126.943,97	**3.174.829,67**
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima	3.001,00	30.624,00	7.151,30		-
6	Obaveze po osnovu otplate dugova	1.670.043,00	473.985,00	495.922,00	97.517,44	**689.237,53**
7	Obaveze iz rezervi					
8	**UKUPNO**	**88.088.796,83**	**92.254.249,00**	**76.098.525,26**	**63.011.861,72**	**77.005.089,00**

[9] „Sl.list CG“ br. 72/16

Grafikon 1: Neizmirene obaveze u periodu od 2013.-2017. godine

Pregled neizmirenih obaveza na 31.12.2017. godine po potrošačkim jedinicama dat je u sljedećoj tabeli i to:

Tabela 10: Neizmirene obaveze po potrošačkim jedinicama

Kod	Naziv potrošačke	Stanje konsolidovanih obaveza na 31.12.2016	Neizmirene konsolidovane obaveze iz 2016. i ranijih godina koje su na dan 31.12.2017. godine ostale neizmirene	Neizmirene konsolidovane obaveze formirane u 2017. godini dospjele za plaćanje do 31.12.2017.	Neizmirene konsolidovane obaveze formirane u 2017. godini dospjele za plaćanje nakon 31.12.2017.	Stanje konsolidovanih obaveza na 31.12.2017
10101	Predsjednik Crne Gore	14.615,34		1.632,00	6.043,90	7.675,90
20101	Skupština Crne Gore	30.066,29		8.559,84	36.259,99	44.819,83
20102	Državna izborna komisija	307,95			982,13	982,13
20106	Cetinjski parlamentarni forum	0		100,06	966,86	1.066,92
30101	Ustavni sud Crne Gore	362,33		286,79	365,6	652,39
30102	Sudstvo	425.797,47	188.116,42	366.899,65	283.071,59	838.087,66
30103	Tužilaštva	244.887,97		97.774,03	45.113,15	142.887,18
30104	Centar za obuku u sudstvu i tužilaštvu	491,6		1.236,90	368,7	1.605,60
40101	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	65.911,95		1.192,59	11.532,81	12.725,40
40103	Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	1.382.778,14			152,66	152,66
40108	Agencija Crne Gore za promociju stranih investicija	4.158,07			3.781,93	3.781,93
40115	Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki	1.189,71		360,64	656,77	1.017,41
40116	Komisija za koncesije	0		10.148,36		10.148,36
40121	Sekretarijat za razvojne projekte	1.208,33	237,1	1.242,64	598,36	2.078,10
40201	Ministarstvo pravde	82.481,71		208.542,83	4.190,72	212.733,55
40204	Centar za posredovanje Crne Gore	0		989,6		989,60
40301	Ministarstvo unutrašnjih poslova	2.296.307,51		1.823,26	579.456,33	581.279,59
40306	Uprava za kadrove	75.466,83		24.417,18		24.417,18
40401	Ministarstvo odbrane	791.218,42	669.905,40	130.084,24		799.989,64
40402	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	279,36			626,98	626,98
40501	Ministarstvo finansija	540.972,07	2.315,40	250.530,90	94.490,27	347.336,57
40507	Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja ter	8.147,64			1.717,54	1.717,54
40508	Uprava za imovinu	1.794.554,17		2.190.340,73	779.060,51	2.969.401,24
40510	Zavod za statistiku	2.882,76		124,8	1.927,25	2.052,05
40515	Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore	2.200,08		2.203,53		2.203,53
40601	Ministarstvo vanjskih poslova	32.473,60	38.999,98	25.075,63	148.443,02	212.518,63
40701	Ministarstvo prosvjete	309.868,00			207.601,00	207.601,00
40704	Zavod za školstvo	4.305,06		1.045,22	5.082,36	6.127,58
40705	Ispitni centar	18.103,35		52,73	1.323,66	1.376,39
40707	Policijska akademija	0			10.084,15	10.084,15
40708	Fakultet za crnogorski jezik i književnost	7.586,35	463,53	22.272,98	837,83	23.574,34
40709	Centar za stručno obrazovanje	61.941,17	60.443,00	9.534,33	7.505,85	77.483,18
40801	Ministarstvo kulture	287.689,58		37.848,95	55.692,13	93.541,08
40802	Državni arhiv	2.683,64			1.675,74	1.675,74
40803	Crnogorsko narodno pozorište	52.220,99	8.700,00	47.209,92	8.120,27	64.030,19
40804	Kraljevsko pozorište "Zetski dom"	39.763,38			23.557,37	23.557,37
40805	Nacionalna biblioteka Crne Gore "Đurđe Crnojević"	19.425,86	1.081,49	3.060,20	5.945,68	10.087,37
40808	Prirodnjački muzej Crne Gore	4.541,19			422,7	422,70
40809	Crnogorska kinoteka	4.294,45	750		12.540,71	13.290,71
40810	Muzički centar Crne Gore	18.599,86		23.290,36	1.914,97	25.205,33
40811	Biblioteka za slijepe Crne Gore	7.566,02			677,13	677,13
40813	JU Narodni muzej Crne Gore	45.547,65			18.260,94	18.260,94
40814	Pomorski muzej Crne Gore	2.462,62			1.635,68	1.635,68
40816	Centar savremene umjetnosti Crne Gore	3.730,48	1.830,08		39,12	1.869,20
40818	Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore	79.167,02		216,54	3.166,31	3.382,85
40819	JU Filmski centar Crne Gore	0		142,8	2.371,58	2.514,38
40901	Ministarstvo ekonomije	136.829,15	58.688,15	23.937,49	232.649,16	315.274,80
40904	Zavod za metrologiju	6.763,79	688,5	2.162,58	1.629,74	4.480,82
40910	Zavod za intelektualnu svojinu	958,84				0,00
40914	Uprava za ugljovodonike	152,64	0	9.194,41	57,16	9.251,57
41001	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	324.602,57		99.395,49	806.504,71	905.900,20
41007	Komisija za istraživanje nesreća	356,84		318,89		318,89
41101	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	193.185,72	64.143,87	133.417,03	14.393,09	211.953,99
41301	Ministarstvo zdravlja	6.114,87		1.546,19	13.087,05	14.633,24
41401	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	0			2.886,39	2.886,39
41402	Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	1.496,41			2.869,08	2.869,08
41405	Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina Crne Gore	11.406,73		441,13		441,13
41501	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	193.470,15		174.501,87		174.501,87
41504	Agencija za zaštitu životne sredine	16.263,44				0,00
41509	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore	37.297,04	26.370,46	426.158,08	48.404,88	500.933,42
41510	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	3.361,08			6.364,65	6.364,65
41601	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	11.550.810,19	22.684,99	102.688,26	6.245.704,36	6.371.077,61
41604	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu	291,16				0,00
41701	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikac	18.729,54				0,00
41801	Ministarstvo evropskih poslova			88,17	3.530,25	3.618,42
41901	Ministarstvo nauke	8.835,63		4.599,31	692,71	5.292,02
42001	Ministarstvo javne uprave			17.863,56	70.910,37	88.773,93
42101	Ministarstvo sporta				2.001,71	2.001,71
50201	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	397,52				0,00
50301	Državna revizorska institucija	6.849,92		1.244,72	3.089,12	4.333,84
50401	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	73.562,75			7.198,05	7.198,05
50901	Agencija za nacionalnu bezbjednost	26.845,51		3.421,63	25.192,66	28.614,29
51001	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup	16.207,07		10.609,95		10.609,95
51301	Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	323,2		1.454,40		1.454,40
51601	Revizorsko tijelo	877,05			644,72	644,72
51701	Uprava za inspekcijske poslove	79.051,87		1.571,00	29.058,21	30.629,21
52001	Agencija za sprječavanje korupcije	6.527,81			10.369,62	10.369,62
60101	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	33.063.087,73	47.837,48	10.419,67	34.046.757,54	34.105.014,69
60201	Fond za zdravstveno osiguranje	6.955.979,14	169.890,02	9.162.736,65	17.726.066,08	27.058.692,75
60301	Zavod za zapošljavanje	189.211,62		150.896,31		150.896,31
60601	Fond rada	1.313.111,62	7.704,00	146.393,80	12.614,75	166.712,55
	Ukupno	**63.011.214,57**	**1.370.849,87**	**13.953.300,82**	**61.680.938,31**	**77.005.089,00**

Najveći iznos neizmirenih obaveza je prikazao Fond penzijskog i invalidskog osiguranja u iznosu 34.105.014,69€, Fond zdravstva u iznosu od 27.058.692,75€ i Ministarstvo rada i socijalnog staranja u iznosu od 6.371.077,61€.

Neizmirene tekuće obaveze budžeta Crne Gore na 31.12.2017. godine, nakon korekcije početnog stanja na osnovu preporuke Državne revizorske institucije u iznosu od 400.408,00€ i konsolidacije tekućih obaveza u 2017. godini u iznosu 116.559.341,64€, iznose 77.005.089,00€. Neto povećanje neizmirenih obaveza u 2017. godini iskazano je u iznosu od 13.993.228,28€, ili više za 22,21% u odnosu na prethodnu godinu. Stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2017. godine dato je u narednoj tabeli:

Tabela 11: Stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2017. godine

r.b.	OPIS	Stanje obaveza na 31.12.2016. godine (korigovane od starne DRI)	Neizmirene obaveze iz 2016. i ranijih godina na 31.12.2017. godine	Neizmirene obaveze nastale u 2017. godini dospjele za plaćanje do 31.12.2017.	Neizmirene obaveze nastale u 2017. godini dospjele za plaćanje nakon 31.12.2017.	Stanje obaveza na 31.12.2017. godine	Neto promjena neizmirenih obaveza
1	**Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)**	**14.066.747,60**	**603.195,30**	**8.612.664,03**	**5.285.509,73**	**14.501.370,06**	**434.622,46**
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslod	92.350,36	77.161,01	77.276,36	-	154.436,64	62.086,28
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	376.225,24	188.103,02	80.485,62	29.385,82	297.974,46	- 78.250,78
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke	13.598.172,00	337.931,27	8.454.902,05	5.256.123,91	14.048.958,96	450.786,96
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	46.855.868,72	7.704,00	1.818.769,35	45.107.882,85	46.934.356,20	78.487,48
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kre	864.783,99	67.957,00	2.662.056,68	8.975.282,86	11.705.296,54	10.840.512,55
4	Obaveze za kapitalne izdatke	1.126.943,97	2.756,04	859.810,77	2.312.262,86	3.174.829,67	2.047.885,70
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima	-	-				
6	Obaveze po osnovu otplate dugova	97.517,44	689.237,53			689.237,53	591.720,09
7	Obaveze iz rezervi						
8	**Stanje obaveza na kraju godine**	**63.011.861,72**	**1.370.849,87**	**13.953.300,83**	**61.680.938,30**	**77.005.090,00**	**13.993.228,28**

Revizijom izvještaja o neizmirenim obavezama utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

a) Obaveze iskazane kao neizmirene obaveze iz 2016. godine i ranijih godina koje su na dan 31.12.2017. godine ostale neizmirene.

Utvrđeno je da od iznosa 1.370.849,87€, koji se odnosi na neizmirene obaveze iz 2016. godine i ranijih godina, iznos od 246.791,17€ nije planiran Zakonom o budžetu za 2017. godinu.

- **Potrebno je da se godišnjim zakonom o budžetu planiraju sredstva za plaćanje neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda i da ove obaveze, u skladu sa članom 48 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, imaju prioritet u plaćanju obaveza potrošačke jedinice.**

b) Obaveze koje proističu iz zakonskih propisa i zaključenih ugovora, za koje nijesu planirana sredstva Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, a iskazane su kao neizmirene obaveze na 31.12.2017. godine u iznosu od 3.133.913,43€ i to:

- Obaveze Ministarstva saobraćaja i pomorstva za troškove kontribucije za članstvo u međunarodnim organizacijama u iznosu od 73.583,31€.
- Obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje za naknade za bolovanje preko 60 dana u iznosu od 3.060.330,18€.

c) Neizmirene obaveze koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu u iznosu od 48.155,03€ i to kod:

- Sudstva u iznosu od 15.541,45€ za nabavku goriva i opreme,
- Ministarstva pravde u iznosu od 15.769,87€ za nabavku kancelarijskog materijala i rezervnih djelova, za tekuće održavanje građevinskih objekata i za nabavku opreme i
- Ministarstva ekonomije u iznosu od 16.843,71€ za reprezentaciju.

- **Potrošačke jedinice u skladu sa članom 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti dužne su obaveze ugovarati u skladu sa planiranim i odobrenim sredstvima zakona o budžetu države.**

d) Tekuće neizmirene obaveze iskazane u Izvještaju o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine koje se u procesu revizije nijesu mogle potvrditi kao neizmirene obaveze odnose se na:

- Neizmirene obaveze iskazane kod potrošačke jedinice Sudstvo u iznosu od 390.546,87€ (advokatske, notarske i pravne usluge u iznosu od 354.816,04 i obaveze nastale po osnovu troškova sudskih postupaka u iznosu od 35.730,83€). Utvrđeno je da su neke od ovih obaveza plaćene u 2017. godini putem prinudnog izvršenja sa pozicije 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda. Sudski savjet je dopisom broj 10-4244/2018 od 14.06.2018. godine dao sljedeće obrazloženje: „Neizmirene obaveze za advokatske i sudske vještake i pored činjenice da su odobrena sredstva dovoljna za izmirenje obaveza po tom osnovu evidentirane su iz razloga, što se pojedini vještaci i advokati naplaćuju putem izvršenja, zbog čega se ne može vršiti plaćanje troškova vještacima i advokatima, koji se redovno naplaćuju na ovaj način , da se ne bi duplirala uplata“.

  - **Potrošačka jedinica Sudstvo je u obavezi da sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa usaglasi stanje neizmirenih obaveza i da informiše Ministarstvo finansija o iznosu neizmirenih obaveza za koji treba izvršiti korekciju tekućih neizmirenih obaveza iskazanih na dan 31.12.2017. godine.**

e) Netačno prikazivanje neizmirenih obaveza u Izvještaju o neizmirenim obavezama na dan 31.12.2017. godine.

- Ministarstvo odbrane je u Izvještaju o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine iskazalo neizmirene obaveze, na računima grupe 4630 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 669.905,40€. Revizijom je utvrđeno da ne postoji dokumentovana osnova za iskazane tekuće neizmirene obaveze.

  - **Ministarstvo odbrane je u obavezi da izvrši korekciju podataka u Izvještaju o neizmirenim obavezama prikazanih na poziciji 4630 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 669.905,40€ i da o izvršenim korekcijama obavijesti Ministarstvo finansija.**

Neizmirene obaveza Fonda za zdravstveno osiguranje

Fond za zdravstveno osiguranje (60201) je na 31.12.2017. godine iskazao neizmirene obaveze u iznosu od 27.058.692,75€, ili više za 20.102.713,61€ u odnosu na iskazane neizmirene obaveze na 31.12.2016. godine koje su iznosile 6.955.979,14€. Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje učestvuju sa 35,13% u ukupnim neizmirenim obavezama iskazanim u Izvještaju o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine.

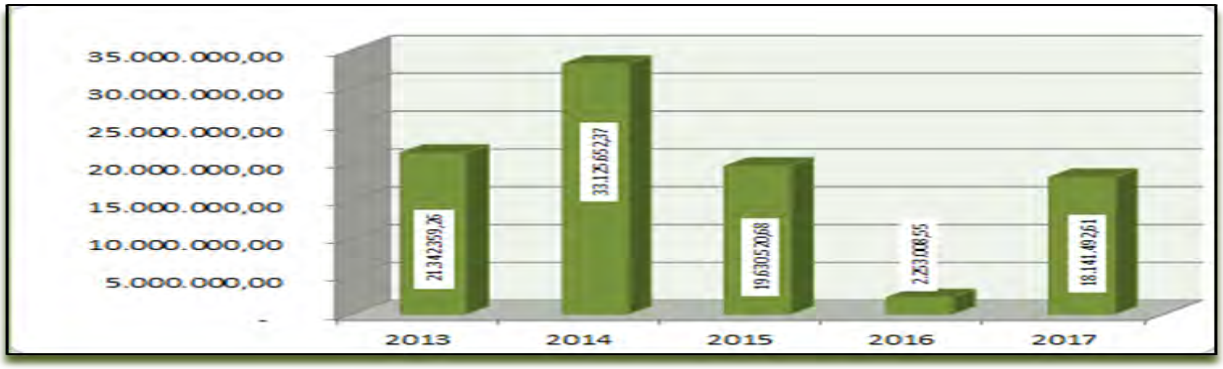
Od neizmirenih obaveza Fonda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 27.058.692,75€ na Program Fond za zdravstveno osiguranje se odnosi 18.141.492,61€, dok se 8.917.200,14€ odnosi na KCCG, domove zdravlja, specijalne bolnice, zavode i Institut za javno zdravlje. Navedeni podaci su konfirmisani sa IOS obrascima, dobijenim od dobavljača po odabranom uzorku.

Kretanje neizmirenih obaveza Fonda za zdravstveno osiguranje (Program – Fond za zdravstveno osiguranje 602012491) dato je u narednoj tabeli i to:

Tabela 12: Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje

E.K.	Opis	Stanje neizmirenih obaveza				
		2013	2014	2015	2016	2017
41	Obaveze za ostale tekuće izdatke	80.668,90	106.997,08	120.564,63	43.737,99	38.274,34
4241	Liječenje van Crne Gore	3.941.834,24	5.354.340,79	2.568.219,21	941.118,01	3.165.060,60
4251	Ortopedske sprave i pomagala	305.227,56	669.647,10	532.127,93	242.806,80	449.802,99
4252	Naknade za bolovanja preko 60 dana	5.372.575,06	8.210.693,70	8.831.901,62	634.852,38	3.060.330,18
4253	Naknade za putne troškove osiguranika			275.709,58		
4311	Transferi za zdravstvenu zaštitu osiguranika	11.642.053,50	18.783.973,70	7.301.997,71	390.493,37	11.428.024,50
	Ukupno	21.342.359,26	33.125.652,37	19.630.520,68	2.253.008,55	18.141.492,61

Grafikon 2: Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje

Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje iskazane na 31.12.2017. godine (bez zdravstvenih ustanova) iznose 18.141.492,61€ i odnose se na:

- obaveze za transfere za zdravstvenu zaštitu prema JU Montefarm u iznosu od 9.861.950,41€;
- obaveze za 60 privatnih apoteka sa kojima Fond za zdravstveno osiguranje ima zaključene ugovore u iznosu od 1.246.604,06€;
- obaveze za 187 stomatoloških ambulanti u iznosu od 319.470,03€;
- naknade za bolovanje preko 60 dana u iznosu od 3.060.330,18€;
- izdatke za liječenje van Crne Gore u iznosu od 1.104.561,21€,
- obaveze prema klinikama u Crnoj Gori koje nijesu u sitemu Fonda zdravstva u iznosu od 2.060.499,45€;
- izdatke za ortopedske sprave i pomagala u iznosu od 449.802,99€.

Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje koje se odnose na zdravstvene ustanove koje su u sistemu Fonda za zdravstveno osiguranje na 31.12.2017. godine iznosile su 8.971.802,42€ i u najvećem iznosu se odnose na: izdatke za materijal za zdravstvenu zaštitu u iznosu od 3.726.930,04€, izdatke za energiju u iznosu od 1.025.059,86€, ostale rashode u iznosu od 647.153,26€ i na izdatke za opremu u iznosu od 1.822.722,33€.

1.6. Prekoračenje budžetske potrošnje

Revizijom je utvrđeno da je u 2017. godini budžetska potrošnja prekoračena u iznosu od 237.745.890,92€, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 13: Prekoračenja budžetske potrošnje

Opis	Iznos
Ukupan iznos prekoračenja	**237.745.890,92**
Dozvoljena prekoračenja	**218.353.517,92**
Dozvoljena prekoračenja - kamate	14.495.223,82
Dozvoljena prekoračenja - otplata glavnice duga i garancije	174.100.813,68
Dozvoljena prekoračenja - međunarodni ugovori	27.998.247,27
Dozvoljena prekoračenja - izdaci finansirani prodajom državne imovine	1.759.233,15
Nedozvoljeno prekoračenje	**19.392.373,00**
Plaćanja po sudskim presudama	**19.012.698,76**
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	**379.674,24**

Od ukupno iskazanog prekoračenja budžetske potrošnje u iznosu od 237.745.890,92€ izdaci u iznosu od 218.353.517,92€ predstavljaju **dozvoljena prekoračenja**. Dozvoljena prekoračenja se odnose na: isplate kamata i otplate glavnice duga, izdatke finansirane kroz realizaciju međunarodnih ugovora o kreditima i izdatke finansirane prodajom državne imovine, u skladu sa članom 60 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članovima 7 i 8 Zakona o budžetu za 2017. godinu.

Nedozvoljena prekoračenja budžetske potrošnje u iznosu od 19.392.373,00€ predstavljaju izdatke koji nijesu planirani Zakonom o budžetu za 2017. godinu, a odnose se na:

- Izdatke u iznosu od 19.012.698,76€ po osnovu sudskih presuda koji su evidentirani na teret potrošačkih jedinica koje su uzrokovale sudske troškove. Utvrđeno je da ne postoji osnov u Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Zakonu o budžetu za 2017. godinu za prekoračenje budžetske potrošnje kod plaćanja sudskih presuda, te je iz tih razloga navedeni iznos kvalifikovan kao nedozvoljeno prekoračenje budžetske potrošnje za isplate koje su učinjene kod potrošačkih jedinica.
- Izdatke za kupovinu hartija od vrijednosti od Investiciono razvojnog fonda Crne Gore u skladu sa Zaključkom Vlade broj 07-1753 od 15.06.2017. godine i sa Zakonom o Investiciono razvojnom fondu Crne Gore[10].

  - **Preporučuje se potrošačkim jedinicama da sredstva za izdatke po osnovu sudskih odluka planiraju godišnjim zakonom o budžetu.**

  - **Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća[11] je u obavezi da sredstva od otplate kredita koja su namijenjena za kupovinu hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda, u skladu sa članom 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, planira godišnjim zakonom o budžetu države.**

2. GOTOVINSKI DEPOZITI

Gotovina iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu konfirmisana je na osnovu podataka i dokumentacije dostavljene od Ministarstva finansija i izvoda otvorenih stavki (IOS) od Centralne banke i poslovnih banaka. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazano je stanje depozita na dan 31.12.2017. godine u iznosu od 29,09 mil. eura i 38.477,69 unci zlata po tržišnoj cijeni od 41,80 mil. eura, što ukupno iznosi 70,89 mil. eura. U narednoj tabeli dat je pregled stanja depozita na 31.12.2017. godine i to:

Tabela 14: Stanje depozita na dan 31.12.2017. godine

Opis	Sredstva na računima Ministarstva finansija	Sredstva na računima državnih fondova	Neutrošena sredstva na računima budžetskih korisnika	Ukupno
Centralna banka Crne Gore	24.680.399,01			24.680.399,01
Crnogorska komercijalna banka	155.372,36	211.366,68		366.739,04
NLB Montenegrobanka		10.000,00		10.000,00
Erste banka	3.000.000,00			3.000.000,00
Societe Generale banka	32.770,39			32.770,39
Prva banka	42.968,53			42.968,53
Atlas banka	75.440,78			75.440,78
Neutrosena sredtva budzetskih korisnika			891.321,14	891.321,14
Ukupno	**27.986.951,07**	**221.366,68**	**891.321,14**	**29.099.638,89**

Sredstva depozita na 31.12.2017. godine u iznosu od 29.099.638,89€ nalaze se na:

a) Računima Ministarstva finansija u iznosu od 27.986.951,07€ i to kod sljedećih banaka:
- **Centralne banke Crne Gore u** iznosu od 24.680.399,01€ i odnose se na:
  - Glavni račun državnog trezora broj 907-8300119 u iznosu od 23.782.856,96€.
  - Odobreni avans-stara devizna štednja u iznosu od 27.311,49€.
  - Obaveze za primljene avanse u iznosu od 37,88€.
  - Depozite po osnovu sukcesije u iznosu od 947.692,68€.
  - Depozite ostvarene po osnovu sindiciranog zajma u iznosu od 222.500,00€.
- **Crnogorske komercijalne banke** u iznosu od 155.372,36€ i odnose se na:
  - Sredstva za isplatu devizne štednje DO u iznosu od 18.604,91€.
  - Sredstva za isplatu devizne štednje DF i JSD u iznosu od 11.094,45€.

[10] „Sl. list CG“ br. 40/10 i 80/17

[11] Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća je poseban direktorat u sastavu Ministarstva ekonomije

- Sredstva Fonda PIO u iznosu od 125.673,00€.

- **Erste banke** u iznosu 3.000.000,00€. Sredstva se odnose na namjenski oročeni depozit Vlade Crne Gore po Ugovoru o oročenom depozitu broj 540-559059/8500001436, zaključen 11.04.2016. godine između Erste banke AD Podgorica i Ministarstva finansija.
- **Societe Generale banke** u iznosu od 32.770,39€ za isplatu stare devizne štednje OB.
- **Prve banke** u iznosu od 42.968,53€ za isplatu devizne štednje OB u iznosu od 7.184,16€ i za isplatu devizne štednje DF i JCD u iznosu od 35.784,37€.
- **Atlas banke** u iznosu 75.440,78€ i to po osnovu stare devizne štednje OB Pljevlja u iznosu od 61.207,78€ i stare devizne štednje OB Berane u iznosu od 14.233,08€.

b) **Računima državnih fondova** u iznosu od 221.366,68€ i to kod sljedećih banaka:

- **Crnogorske komercijalne banke** u iznosu od 211.366,68€, a odnose se na:
  - **Fond penzijskog i invalidskog osiguranja** / kolateral u iznosu od 121.691,32€. Sredstva su deponovana na ime datih kredita radnicima Fonda PIO po Ugovoru o namjenskom depozitu zaključenom između Republičkog fonda penzijskog i invalidskog osiguranja broj 01-3492/2 od 11.08.2006. godine i Crnogorske komercijalne banke broj 11729 od 09.08.2006. godine.
  - **Fond za zdravstveno osiguranje** / kolateral u iznosu od 89.675,36€. Sredstva su deponovna kao namjenski depozit po ugovorima o namjenskom depozitu zaključenim između Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje i Crnogorske komercijalne banke.
- **NLB Montenegrobanke** u iznosu od 10.000,00€. Fond Pio je deponovao novčana sredstva kao kolateral za odobrenje kredita radnicima Fonda PIO po Ugovoru o namjenskom depozitu broj DP2009/15 broj 01-740 od 08.06.2009. godine.

c) **Neutrošena sredstva budžetskih korisnika u** iznosu od 891.321,14€, a odnose na:

- Sredstva ambasada u iznosu od 179.622,27€ evidentirana rješenjima Ministarstva finansija.
- Sredstva u iznosu od 405.997,57€ evidentirana u skladu sa dostavljenim izjavama o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine od strane Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva sporta i Ministarstva kulture.
- Sredstva u iznosu od 305.701,30€ evidentirana na osnovu Rješenja Ministarstva finansija 06-01-2931/1 od 21.02-2018. godine, a odnose se na primitke od otplate kredita datih od strane Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća.

Stanje sredstava na računima/partijama kod Centralne banke Crne Gore i poslovnih banaka, utvrđeno na osnovu dostavljenih IOS-a[12] na dan 31.12.2017. godine iznosilo je 95.760.018,94€ i to:

Tabela 15: Stanje depozita na dan 31.12.2017. godine

Banka	Sredstva na računima na 31.12.2017. godine iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu				Predlog zakona o završnom računu za 2017. godinu	Sredstva koja nijesu iskazana u Predlogu zakona o završnom računu za 2017. godinu	Sredstva na 31.12.2017. godine koja nijesu iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu				Razlika
	PIB Ministartsvo finansija	PIB Potrošačke jedinice	Depoziti koji nijesu iskazani na IOS-u	Ukupno			sredsva iz kredita	sredsva od donacija	IPA sredstva	Date pozajmice za Projekat 100+ stanova	
Centralna banka Crne Gore	41.116.606,67			41.116.606,67	24.680.399,01	16.436.207,66		1.911.046,21	12.821.219,38		1.703.942,07
Crnogorska komercijalna ban	19.602.871,27	3.870.211,83	211.366,68	23.684.449,78	366.739,04	23.317.710,74	4.575.975,27	11.482.456,45	279.207,12	2.243.941,51	4.736.130,39
NLB Montenegrobanka	9.299.088,82	1.074.192,51	10.000,00	10.383.281,33	10.000,00	10.373.281,33		3.802.779,85		5.495.538,41	1.074.963,07
Prva banka Crne Gore	1.747.697,08	1.053.655,57		2.801.352,65	42.968,53	2.758.384,12	225.150,43	777.649,03	27.771,07	651.191,76	1.076.621,83
Erste banka	6.364.399,68	1.187,07		6.365.586,75	3.000.000,00	3.365.586,75	426.454,25	10.004,40		2.769.859,37	159.268,73
Societe Generale banka	5.392.259,38	1.778.099,64		7.170.359,02	32.770,39	7.137.588,63		195.088,33	12.365,03	3.412.635,24	3.517.500,03
Komercijalna banka Ad Budv	425.759,55			425.759,55		425.759,55				425.759,55	-
Hipo Alpe / Adiko banka	1.674.248,44			1.674.248,44		1.674.248,44		224,80		1.664.478,08	9.545,56
Hipotekarna banka	10.368,41	102.535,02		112.903,43		112.903,43		10.368,41			102.535,02
Atlas banka	76.049,91	51.011,55		127.061,46	75.440,78	51.620,68		485,71			51.134,97
Invest banka Montenegro		1.537,86		1.537,86		1.537,86					1.537,86
Lovćen banka	396.884,00			396.884,00		396.884,00				396.884,00	-
Nova bnka		1.499.988,00		1.499.988,00		1.499.988,00					1.499.988,00
Ukupno	**86.106.233,21**	**9.432.419,05**	**221.366,68**	**95.760.018,94**	**28.208.317,75**	**67.551.701,19**	**5.227.579,95**	**18.190.103,19**	**13.140.562,60**	**17.060.287,92**	**13.933.167,53**

[12] Osim IOS-a Prve banke za sredstva eksproprijacije

Stanje sredstava na računima/partijama kod Centralne banke Crne Gore i poslovnih banaka, koji se vode na PIB Ministarstva finansija iznosi 86.106.233,21€, a na računima/partijama koji su otvoreni kod poslovnih banaka na PIB potrošačkih jedinica iznosi 9.432.419,05€. Sredstva u iznosu od 221.366,68€ nijesu iskazana na IOS-u banaka, a odnose se na depozite državnih fondova.

Ukupno evidentirano stanje sredstava u Glavnoj knjizi trezora (na klasi 1 - Finansijska imovina) na dan 31.12.2017. godine iznosi 29.099.638,89€, koliko je iskazano i u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu. U tabeli broj 14 – Stanje depozita na 31.12.2017. godine nije uključen iznos od 891.321,14€ koji je iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu kao neutrošena sredstva budžetskih korisnika. U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu nije iskazan iznos sredstava koji se nalazi na računima/partijama Ministarstva finansija i potrošačkih jedinica, budžetskih korisnika i to: 67.551.701,19€ u valuti euro, 12.719,67 u valuti US, 2.500,00 u valuti CHF, 565,06 u valuti Gbp, 2.633,06 u valuti SEC i 401,00 u valuti CDA.

Sredstva u iznosu od 67.551.701,19€ koja nijesu iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu odnose se na: sredstva iz kredita u iznosu od 5.227.579,95€, sredstva iz donacija u iznosu od 18.190.103,19€, sredstva iz IPA fondova u iznosu od 13.140.562,60€ i na sredstva u iznosu od 17.060.287,92€ data kao pozajmice za realizaciju Projekta „1000^{+}“ stanova.

Ministarstvo finansija je dopisom broj 06-5177/1 od 02.10.2018. godine (DRI: broj 011-40111/18/112/161-33 od 02.10.2018. godine) dalo procjenu osnovnih stavki u iznosu od 13.933.167,53€ na osnovu svrhe otvaranja računa od strane budžetskih korisnika i to:

Tabela 16: Stanje sredstava na državnim računima/partijama prema podacima Ministarstva finansija

Opis	Iznos
Stanje na računu Egalizacionog fonda	1.686.880,45
Stanje na računima javnih ustanova	3.004.975,09
Stanje na računima koji su otvoreni za potrebe plaćanja prema inostranstvu	1.185.453,14
Stanje na računima koji su otvoreni za potrebe specifične naplate javnih prihoda i sa kojih je predviđeno da se sredstva, nakon ocjene nadležnog organa prenose djelimično ili u cjelosti u Budžet	736.715,89
Stanje na računima potrošačkih jedinica koji su otvoreni za potrebe stambenog fonda i stambene zadruge	2.542.355,29
Stanje na računima koji se vode kao položeni depoziti do okončanja postupka (carinskog, sudskog i drugog postupka koji se vodi pred državnim organima) i depoziti za učešće na javnom nadmetanju	4.095.633,67
Stanje na računima Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću	485.200,52
Nedospjela pasivna kamata kod Erste banke	20.958,92
Donacije na ime Sekretarijata za evropske integracije (nije na PIB Ministartsva finansija)	30.662,27
Sredstv ana računim asolidarnosti	94.474,87
Nedospjela kamata kod Adico banke na sredstva od 1.664,478,06 €	9.547,58
Ukupno	**13.892.857,69**

Ministarstvo finansija se nije precizno izjasnilo o sredstvima koja se nalaze na računima kod Centralne banke i kod poslovnih banaka, uz obrazloženje da su upravljanje i način korišćenja sredstava koja se vode na računima odgovorni resorni organi i njihove starješine, kako je definisano Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

3. PORESKI ZAVRŠNI RAČUN

Poreski organ je aktom broj 03/1-15511/1-18 od 01.08.2018. godine dostavio Državnoj revizorskoj instituciji Završni poreski račun za period od 01.01. do 31.12.2017. godine. Poreski organ je bio u obavezi da Ministarstvu finansija, u skladu sa članom 19 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu[13], dostavi poreski završni račun do 31. marta tekuće godine. Kod Završnog poreskog računa za 2017. godinu provjeravana je računska tačnost podataka iskazanih u poreskom knjigovodstvu. Podaci u vezi sa početnim stanjem, prometom i krajnjim stanjem preuzeti su iz poreske evidencije.

[13] „Sl. list CG“ br. 81/06

Stanje na 01.01.2017. godine iskazano je u narednoj tabeli:

Tabela 17: Stanje na 01.01.2017. godine

	Opis	Porezi	Doprinosi	Takse	Naknade	Ostali prihodi	Ostalo	Ukupno
3	Duguje	267.687.247,15	417.727.919,22	450.723,38	26.575.062,89	3.719.099,48	-1.233.031,30	**714.927.020,82**
	Potražuje	346.644.262,34	484.301.724,31	473.699,15	32.025.503,96	1.076.662,37	718,71	**864.522.570,84**
1	Duguje	346.707.185,84	484.274.785,35	473.699,15	32.025.503,96	1.040.677,83	718,71	**864.522.570,84**
	Potražuje	346.707.185,84	484.274.785,35	473.699,15	32.025.503,96	1.040.677,83	718,71	**864.522.570,84**
7	Duguje	335.914.906,14	494.960.907,94	473.699,15	32.025.503,96	1.146.834,94	718,71	**864.522.570,84**
	Potražuje	267.308.004,20	417.727.919,22	450.723,38	26.575.062,89	4.098.342,43	-1.232.941,60	**714.927.110,52**

Uplate po „Reprogramu iz 2004. godine“ koje su evidentirane na kontima 371111 i 319171 su vršene na uplatni račun kod Poreske uprave 820-71111-28. Navedeni uplatni račun ne posjeduje eko-kod i uplate se ne vrše prihodnom izjavom. Ministartsvo finansija prikupljena sredstva periodično uplaćuje na Glavni račun državnog trezora, prema strukturi koju im dopisom dostavi Poreska uprava.
Knjigovodstveno stanje poreskog duga, evidentirano kao početno stanje, iznosi 722.924.730,56€, a knjigovodstveno stanje pretplate po osnovu poreskog duga iznosi 413.161.818,65€. Početno stanje poreskog duga ne pretstavlja stvarni iznos duga, kao ni stanje pretplate na navedeni datum iz sljedećih razloga:

- nesređene evidencije na analitičkim računima državnih organa;
- evidentirani dug po osnovu „Reprograma iz 2004. godine“ prikazan na kontima poreske grupe 371 i 319 nije u skladu sa ekonomskom klasifikacijom prihoda;
- nerealizovanih rješenja o odloženim plaćanjima i rješenja o preusmjeravanju sredstava;
- odložene obaveze opštinama evidentirane su kao dospjeli dug.

Promet na računima klase 3, 1 i 7 u periodu od 02.01.2017. godine do 31.12.2017. godine prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 18: Promet u periodu od 02.01.2017. godine do 31.12.2017. godine

	Opis	Porezi	Doprinosi	Takse	Naknade	Ostali prihodi	Ostalo	Ukupno
3	Duguje	267.687.247,15	417.727.919,22	450.723,38	26.575.062,89	3.719.099,48	-1.233.031,30	**714.927.020,82**
	Potražuje	346.644.262,34	484.301.724,31	473.699,15	32.025.503,96	1.076.662,37	718,71	**864.522.570,84**
1	Duguje	346.707.185,84	484.274.785,35	473.699,15	32.025.503,96	1.040.677,83	718,71	**864.522.570,84**
	Potražuje	346.707.185,84	484.274.785,35	473.699,15	32.025.503,96	1.040.677,83	718,71	**864.522.570,84**
7	Duguje	335.914.906,14	494.960.907,94	473.699,15	32.025.503,96	1.146.834,94	718,71	**864.522.570,84**
	Potražuje	267.308.004,20	417.727.919,22	450.723,38	26.575.062,89	4.098.342,43	-1.232.941,60	**714.927.110,52**

Evidencija prometa u poreskom knjigovodstvu je usklađena sa Pravilnikom o poreksom knjigovodstvu. Promet na dugovnoj strani klase 3 u iznosu od 714.927.020,82€ odgovara prometu na potražnoj strani klase 7. Promet potražne strane klase 3 iskazan u iznosu od 864.522.570,84€ odgovara prometu na dugovnoj strani klase 7, koliko iznosi i promet dugovne strane klase 1 koja odgovara potražnoj strani klase 7.

Poreska uprava je u skladu sa Zakonom o reporgramu poreskog potraživanja[14] u poreskim knjigama evidentirala 6749 rješenja o reprogramu i izvršila korekciju ročnosti, odnosno dospjeća duga storniranjem iznosa od 150.923.729,17€. U 2017. godini po osnovu reprograma, iznos od 28.844.986,19€ dospio je za naplatu i evidencija dospjelog duga vršena je zaduženjem konta poreskih obveznika. Potrebno je napomenuti da za 315 rješenja o reprogramu u iznosu od 11.199.136,24€ nije izvršena korekcija ročnosti, odnosno dospjeća duga, od čega je u 2017. godini dospjelo za naplatu u iznosu od 1.842.885,96€. Provjerom računske tačnosti Završnog poreskog računa za 2017. godinu utvrđeno je da:

- za 547 poreskih obveznika kojima su ukinuta rješenja o reprogramu u 2017. godini nije izvršeno ponovno zaduživanje dospjelog poreskog duga, kao i odloženog poreskog duga, što je dovelo do potcjenjivanja ukupnog poreskog duga iskazanog u Završnom poreskom računu za 2017. godinu u iznosu od 15.284.159,27€.

[14] “Sl. list CG“, br. 83/16

- Završni poreski račun sadrži odložene i reprogramirane poreske obaveze za obveznike koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost i za javna preduzeća čiju je ročnost, odnosno dospjeće poreske obaveze trebalo korigovati za iznos od 9.356.250,28€ (11.199.136,24€ umanjen za dospjele obaveze u iznosu od 1.824.885,96€). Kako je navedeno u dopisu Poreske uprave broj 03-18703/1-18 od 24.09.2018. godine, dio poreskog potraživanja za obveznike koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost je i obaveza Ministarstva poljoprivrede i da postupak za utvrđivanje obaveza i njihovo praćenje zahtijeva korišćenje dodatnih evidencija.

  - **Preporučuje se Poreskoj upravi da uspostavi poresku evidenciju, u skladu sa članom 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu koji utvrđuje načelo tačnosti i da obezbijedi pouzdanu informaciju o iznosu poreskog duga. U cilju iskazivanja tačnog stanja poreskog duga potrebno je da se:**
    - **evidentiraju ukinuta rješenja o reprogramu;**
    - **za poreske obveznike kod kojih se stanje poreskog duga i naplata vodi vanbilansno, u Završnom poreskom računu prezentiraju dodatne informacije;**
    - **sprovedu aktivnosti kako bi se utvrdilo stvarno stanje poreskog duga državnih organa;**
    - **u Završnom poreskom računu prezentiraju informacije o iznosu nedospjelog reprogramiranog poreskog duga.**

3.1. Reprogram poreskog potraživanja

Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja[15] data je mogućnost poreskom dužniku da reprogramira svoje poreske obaveze, odnosno da u skladu sa donešenim rješenjima o reprogramu poreskog duga od strane Poreske uprave redovno izmiruje tekuće obaveze po osnovu javnih prihoda. Ministarstvo finansija je raspisalo Javni poziv svim zainteresovanim poreskim dužnicima za podnošenje zahtjeva za reprogram poreskog potraživanja broj 04-2062/1 od 15.02.2017 godine, kojim se pozivaju svi zainteresovani poreski dužnici, pravna i fizička lica, koji imaju poreska dugovanja dospjela za plaćanje zaključno sa 15. februarom 2017. godine. Uvidom u zahtjeve za reprogram poreskog duga, poreski obveznici su prijavili svoje obaveze po vrstama obaveza i to za: doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinose za obavezno zdravstveno osiguranje, doprinose za osiguranje od nezaposlenosti, doprinose Fondu rada, koncesione naknade, poreze na promet nepokretnosti, poreze na dohodak fizičkih lica, poreze na dobit pravnih lica, poreze na dodatu vrijednost. Na osnovu dostavljenih zahtjeva za reprogram poreskog duga Poreska uprava je sačinila rješenja o reprogramu, koja sadrže iznos jednokratne uplate, plan otplate preostalog duga i uplatne račune na koje je potrebno izvršiti plaćanja. Kontrolom primjene Zakona o reprogramu poreskog duga, a na osnovu raspoložive dokumentacije utvrđeno je sljedeće:

a) Broj izdatih rješenja o reprogramu i utvrđeni poreski dug obuhvaćen reprogramom:

- 7064 poreska obveznika su reprogramirala poreski dug u ukupnom iznosu od 162.122.865,41€ (koji nije obuhvatio kamatu);
- od ukupnog iznosa reprogramiranog duga iznos od 18.847.364,72€ odnosi se na jednokratnu uplatu od 10%, koja dospijeva na plaćanje u roku od 90 dana od donošenja rješenja o reprogramu;
- iznos od 12.330.632,11€ odnosi se na rate koje dospijevaju do 31.12.2017. godine;
- iznos od 130.944.868,58€ odnosi se na rate koje dospijevaju nakon 31.12.2017. godine.

b) Evidencija rješenja o reprogramu kod Poreske uprave:

- Od ukupnog broja (7064) donijetih rješenja o reprogramu poreskog duga utvrđeno je da je 6749 rješenja o reprogramu evidentirano u poreskom informacionom sistemu u iznosu od 150.923.729,17€. Dospjela poreska potraživanja u 2017. godini, po osnovu

[15] „Sl.list CG“ br. 83/16

evidentiranih rješenja o reprogramu poreskog potraživanja iznose 29.961.766,81€, pri čemu je do 31.12.2017. godine naplaćen iznos od 22.620.547,07€, kako je prikazano u tabeli i to:

Tabela 19: Naplaćeni javni prihodi po reprogramu do 31.12.2017. godine

Vrsta prihoda	Iznos
Doprinosi za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje	19.468.907,49
Doprinosi za obavezno zdravstveno osiguranje	796.109,76
Doprinosi za osiguranje za nezaposlenost	30.488,66
Doprinosi Fondu rada	7.031,09
Koncesione naknade	134.250,00
Porez na promet nepokretnosti	824.502,88
Porez na dohodak fizičkih lica	320.089,66
Porez na dobit pravnih lica	204.236,37
Porez na dodatu vriiednost	834.931.16
Ukupno	**22.620.547,07**

- Poreska uprava nema evidenciju stanja poreskog duga po reprogramu za 315 rješenja u poreskom informacionom sistemu ili 11.199.136,24€ poreskog duga obuhvaćenog reprogramom. Od navedenog iznosa dospjela i naplaćena poreska potraživanja do 20.12.2017. godine iznose 1.295.271,10€.[16] Rješenja o reprogramu koja nijesu evidentirana u poreskom informacionom sistemu Poreske uprave odnose se na poljoprivrednike (za doprinose u kojim država učestvuje 40%) i javna preduzeća za koja ne postoji tačna evidencija stanja poreskog duga već se stanje duga utvrđuje na osnovu vanbilansne evidencije Poreske uprave.

c) **Poništena rješenja o reprogramu poreskog potraživanja -** Poreska uprava je, na osnovu žalbe poreskog obveznika i nakon sprovedene inspekcijske kontrole, poništila 278 rješenja o reprogramu duga čiji je dug iznosio 3.422.040,56€. Poreska uprava je donijela nova rješenja o reprogramu sa iznosom duga od 3.586.433,24€.

d) **Ukinuta rješenja o reprogramu poreskog potraživanja** – Poreska uprava je u 2017. godini donijela 547 rješenja kojima je ukinula rješenja o reprogramu poreskog duga. Rješenja o ukidanju rješenja o reprogramu poreskog duga se odnose na poreske obveznike koji nijesu uplatili dospjele obaveze po osnovu rješenja o reprogramu poreskog duga. Iznos sredstva po ukinutim i neevidentiranim poreskim rješenjima na 20.12.2017. godine iznosi 15.284.159,27€.

e) **Mjere prinudne naplate** – Poreska uprava je kod 372 poreska obveznka, koji su izvršili reprogram poreskih potraživanja, a kojima nije ukinuto rješenja o reprogramu, pokrenula postupak prinudne naplate dospjelih poreskih potraživanja. Postupak prinudne naplate pokrenut je iz razloga što navedeni broj poreskih obveznika nije redovno izmirivao dospjele tekuće poreske obaveze. Poreska uprava, putem Call centar naplate, poziva poreske obveznike da svoje dospjele obaveze izmire u utvrđenom roku. Ukoliko i nakon ostavljenog roka poreski obveznik ne izmiri dospjele obaveze o istom se obavještava nadležna područna jedinica da preduzme zakonom predviđene mjere naplate.

f) **Statusne promjene poreskih obveznika** - Uvidom u statusne promjene pravnih lica koja su pošla u stečaj, likvidaciju ili su izbrisana iz Centralnog registra Privrednog suda, utvrđeno je da je 29 pravnih lica koja su reprogramirala svoje poreske obaveze pokrenula proces stečaja. Za pravna lica koja su u postupku statusne promjene ne mogu se sprovoditi mjere naplate[17]. Navedena pravna lica su izmirila svoje poreske obaveze po osnovu reprograma poreskog potraživanja, na dan 20.12.2017. godine u iznosu od 98.084,77€, dok neizmireni dospjeli i nedospjeli dug iznosi 5.421.297,86€.

[16] Poreska uprava nije raspolagala informacijama o naplati poreskog duga po navedenom osnovu na 31.12.2017. godine
[17] Članom 43 Zakona o poreskoj administraciji je utvrđeno da se poreska obaveza izvšava u skladu sa Zakonom o stečaju

g) **Način evidentiranja u Poreskoj upravi** – Uvidom u način evidentiranja rješenja o reprogramu poreskog duga u informacioni sistem Poreske uprave utvrđeno je da je vršeno storniranje dugovne strane klase 3, po svakom poreskom obvezniku. Obaveze za jednokratne uplate i nedospjele poreske obaveze, obaveze po osnovu plaćanja na rate, u skladu sa rješenjima o reprogramu poreskog duga, evidentirane su grupnim nalozima na sintetičkim kontima (kod kojih je izvršeno storniranje obaveza) i po poreskim obveznicima.

Revizijom primjene Zakona o reprogramu poreskog potraživanja utvrđeno je da Poreska uprava:

- Nema presjek stanja poreskog potraživanja na 31.12.2017. godine po poreskim obveznicima, koji su ušli u proram reprograma poreskog potraživanja, što nije u skladu sa članom 16 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja.
- Rješenja o ukidanju rješenja o reprogramu poreskog duga se odnose na poreske obveznike koji nijesu uplatili dospjele obaveze po osnovu rješenja o reprogramu poreskog duga, što nije u skladu sa članom 13 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja.

Poreska uprava je u obavezi da, u skladu sa članom 16 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja, vodi evidenciju o poreskim potraživanjima koja su predmet reprograma, vrsti i iznosu potraživanja, kao i načinu njihovog izmirenja.

3.2. Izvještaj o odloženim poreskim i neporeskim potraživanjima

Stupanjem na snagu Zakona o reprogramu poreskog potraživanja koji se primjenjuje od 30.12.2016. godine prestala je da važi Uredba o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja[18]. Član 17 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja propisuje obavezu da se zahtjevi za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, podnijeti u skladu sa Uredbom o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, okončaju u skladu sa Uredbom ako je to povoljnije za stranku. U skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja, a po zahtjevima stranaka, vršeno je ukidanje rješenja donešenih u skladu sa Uredbom o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja koji su donošeni u 2017. godini i ranijem periodu. Ministarstvo finansija, postupajući po zahtjevima koji su podnijeti u toku važenja Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, u 2017. godini je donijelo 12 rješenja o odloženom plaćanju poreskih i neporeskih potraživanja u ukupnom iznosu od 1.767.840,93€. Prema podacima Poreske uprave, na dan 01.12.2017. godine aktivno je 5 rješenja donešenih u skladu sa Uredbom o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja iz 2017. godine i ranijih godina. Ukupno poresko potraživanje po aktivnim rješenjima iznosi 329.825,50€, a dospjela naplaćena poreska potraživanja iznose 94.360,26€.

4. PRIMICI BUDŽETA

Primici budžeta iskazani u skladu sa članom 5 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, dati su u narednoj tabeli za period od 2013. godine do 2017. godine i to:

Tabela 20: Primici bužeta iskazani po godinama

	Opis	2013	2014	2015	2016	2017
71	Tekući prihodi	1.228.279.417,81	1.339.592.834,24	1.311.814.833,66	1.470.808.839,10	1.534.411.996,24
72	Primici od prodaje imovine	11.948.846,35	6.691.829,70	7.843.144,35	4.219.567,51	6.191.115,23
73	Primici od otplate kredita	8.633.294,21	8.522.051,19	7.021.877,49	4.662.620,91	6.580.211,88
74	Donacije i transferi	6.614.007,71	5.554.927,72	7.132.855,39	11.579.771,22	25.281.469,76
75	Pozajmice i krediti	333.867.350,25	535.749.125,50	828.578.309,03	649.560.576,06	612.839.852,38
	UKUPNO	**1.589.342.916,33**	**1.896.110.768,35**	**2.162.391.019,92**	**2.140.831.374,80**	**2.185.304.645,49**

[18] „Sl. listCG“ br. 33/16

Grafikon 3: Primici budžeta iskazani po godinama

U 2017. godini naplaćeni su prihodi u iznosu od 2.185.304.645,49€ i struktura naplate po prihodnim jedinicama odgovara iznosima iskazanim u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu što je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 21: Struktura prihoda po prihodnim jedinicama

E.K.	Opis	Poreska uprava	Uprava carina	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Uprava policije	Ministarstva i ostali organi uprave	Ukupno prihodne jedinice
7	Primici	866.725.677,14	613.484.069,47	7.205.774,91	3.838.526,65	694.050.597,32	2.185.304.645,49
71+73	Izvorni prihodi	866.725.677,14	613.484.069,47	7.205.774,91	3.838.526,65	49.738.159,95	1.540.992.208,12
71	Tekući prihodi	866.725.677,14	613.484.069,47	7.205.774,91	3.838.526,65	43.157.948,07	1.534.411.996,24
711	Porezi	358.001.828,77	613.153.745,51				971.155.574,28
712	Doprinosi	494.952.632,42					494.952.632,42
713	Takse	473.699,15	33.362,00	2.923.069,69	167.114,00	10.015.759,84	13.613.004,68
714	Naknade	12.150.681,86		8.147,47		6.808.945,80	18.967.775,13
715	Ostali prihodi	1.146.834,94	296.961,96	4.274.557,75	3.671.412,65	26.333.242,43	35.723.009,73
72	Primici od prodaje imovine					6.191.115,23	6.191.115,23
73	Primici od otplate kredita					6.580.211,88	6.580.211,88
74	Donacije i transferi					25.281.469,76	25.281.469,76
75	Pozajmice i krediti					612.839.852,38	612.839.852,38
	Ukupno	866.725.677,14	613.484.069,47	7.205.774,91	3.838.526,65	694.050.597,32	2.185.304.645,49

4.1. Tekući prihodi

Prema podacima iskazanim u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu tekući prihodi su ostvareni u iznosu 1.534.411.996,24€ i to: porezi u iznosu od 971.155.574,28€, doprinosi u iznosu od 494.952.632,42€, takse u iznosu od 13.613.004,68€, naknade u iznosu od 18.967.775,13€ i ostali prihodi u iznosu od 35.723.009,73€.

Naplata tekućih prihoda vršena je preko uplatnih računa otvorenih u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda. Prenos sredstava se vrši prihodnim izjavama, kroz prihodni model u naplatnim institucijama i to kod: Poreske uprave preko računa 820, Uprave carina preko računa 805, Ministarstva unutrašnjih poslova preko računa 825 i Uprave policije preko računa 840. Za naplatu preko računa 832 prihodnu izjavu sačinjava Direktorat državnog trezora. Na bazi prihodnih izjava vrši se raspodjela prihoda i prenos sredstava na Glavni račun državnog trezora. Evidencija priliva u Glavnu knjigu državnog trezora vršena je direktnom uplatom na Glavni račun državnog trezora[19]i evidentirana na osnovu rješenja Ministarstva finansija.

Revizijom tekućih prihoda obuhvaćeni su ostali prihodi evidentirani na računima grupe 715, koji su u 2017. godini ostvareni u iznosu od 35.723.009,73€, kako je prikazano u narednoj tabeli, u skladu sa načinom prikupljanja prihoda i to:

[19] Na osnovu izvoda Glavnog računa državnog trezora, odnosno na osnovu bančine poruke vršena je evidencija priliva u Glavnoj knjizi državnog trezora.

Tabela 22: Ostali prihodi u skladu s načinom prikupljanja prihoda

		Oopis	Prihodni modul	Rješenja	Direktne uplate na Glavni račun	Ukupno
715	7151	Prihod od kapitala	5.332.671,10	610.114,86	434.124,97	6.376.910,93
	7152	Novčane kazne i oduzete imovinske koristi	13.077.484,37	-	175.970,38	13.253.454,75
	7153	Prihodi koje organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti	2.193.904,28	-	-	2.193.904,28
	7155	Ostali prihodi	9.467.209,96	982.238,53	3.449.291,28	13.898.739,77
		Ukupno	**30.071.269,71**	**1.592.353,39**	**4.059.386,63**	**35.723.009,73**

Prilivi sredstava u iznosu od 30.071.269,71€ naplaćeni su preko uplatnih računa u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda. Prilivi sredstava u iznosu od 4.059.386,63€ evidentirani su na osnovu izvoda Glavnog računa državnog trezora, dok su prilivi u iznosu 1.592.353,39€ evidentirani na osnovu rješenja Ministarstva finansija.

a) Naplata prihoda preko uplatnih računa propisanih Naredbom o naplati javnih prihoda i to:
   - **Prilivi na računu 832-181-42** - Prihodi po osnovu otkupa stanova Uprave za imovinu u iznosu od 272.707,34€ su evidentirani na računima grupe 715 - Ostali prihodi. Od navedenog iznosa sredstva u iznosu od 62.605.44€ se odnose na primitke od otplate kredita (po ugovorima o vraćanju kredita) koje je trebalo evidentirati na računima grupe 73 - Primici od otplate kredita.
   - **Prilivi na računu 832-182-39** - Prihodi po osnovu otkupa stanova kod Ministarstva odbrane u iznosu od 206.289,42€ su evidentirani na računima grupe 715 - Ostali prihodi. Od navedenog iznosa sredstva u iznosu od 110.219,01€ se odnose na primitke od prodaje imovine koje je trebalo evidentirati na računima grupe 72 - Primici od prodaje imovine.
   - **Prilivi na računu 832-206-64** - Prihodi od otplate stambenih kredita zaposlenih u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore u iznosu od 13.885,21€, su evidentirani na računima grupe 715 - Ostali prihodi. Navedeni iznos je trebalo evidentirati na račune grupe 73 - Primici od otplate kredita.

b) Direktne uplate na Glavni račun državnog trezora evidentirane na osnovu izvoda u Glavnoj knjizi državnog trezora, iznose 4.431.529,33€. Uvidom u izvode Glavnog računa državnog trezora utvrđeno je da je:
   - Priliv u iznosu od 500.000,00€ evidentiran na računima grupe 715-Ostali prihodi na osnovu izvoda od 28.02.2017. godine. Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki je dopisom broj broj 09-46/1-2017 od 01.03.2017. godine dala obrazloženje da se navedena sredstva odnose na naknade za vođenje postupaka po žalbi u skladu sa članom 125 Zakona o javnim nabavkama.
   - Priliv u iznosu od 95.549,31€ se odnosi na direktnu uplatu na Glavni račun državnog trezora po osnovu povraćaja dijela pozajmice date Montenegro Airlines-u. Pozajmica je data po Zaključku Vlade Crne Gore broj 07-179 od 19.05.2017. godine iz tekuće budžetske rezerve u iznosu od 2.293.183,57€. Priliv sredstva je trebalo evidentirati na računima grupe 73 - Primici od otplate kredita.
   - Priliv u iznosu od 419.293,77€ evidentiran je na računima grupe 715 - Ostali prilivi na osnovu izvoda od 14.06.2017. godine. Priliv se odnosi na povraćaj dijela pozajmice date stečajnom dužniku AD Jadransko brodogradilište Bijela. Pozajmica je data po zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-661 od 02.04.2015. godine i broj 08-1387 od 18.06.2015. godine iz tekuće budžetske rezerve u ukupnom iznosu od 2.085.593,72€. Navedeni priliv je trebalo evidentirati na računima grupe 73 - Primici od otplate kredita.
   - Priliv u iznosu od 100.000,00€ evidentiran je na računima grupe 715 - Ostali prihodi na osnovu izvoda od 10.01.2017. godine. Priliv se odnosi na povraćaj dijela pozajmice date Crnogorskoj plovidbi po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-275 od 11.02.2016. godine. Navedeni priliv je trebalo evidentirati na računima grupe 73 - Primici od otplate kredita.
   - Priliv u iznosu 4.431.529,33€ prenešen je sa uplatnog računa 825-79-81 - Prihodi od izdavanja isprava. Račun je otvoren za uplatu prihoda Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave. Ministarstvo unutrašnjih poslova sačinjava Prihodnu izjavu u kojoj se pored

ostalog utvrđuje i eko-kod na bazi interno ustanovljenih šifara za vrstu isprave/vrstu usluge za koju se vrši uplata i dostavlja je Ministarstvu finansija. Ministarstvo finansija na osnovu dostavljene Prihodne izjave vrši evidentiranje prihoda u Glavnoj knjizi državnog trezora. U procesu revizije na osnovu pribavljene dokumentacije (Obrazac F23 – Pregled prihoda po eko-kodu sa računa za uplatu prihoda Ministarstva unutrašnjih poslova 825) izvršena je kontrola prihoda od izdavanja isprava i to: od izdavanja pasoša (šifra 233) i ličnih karata (šifra 236). Ukupno naplaćen iznos za izdate pasoše (nakon povraćaja) iznosi 465.338,65€[20], a za izdate lične karte (nakon povraćaja) iznosi 1.560.789,70€[21].

- Priliv u iznosu od 522.565,73€ prenešen je sa uplatnog računa 832-975-85 - Prihodi od ispitivanja mjerila, etalona i uzoraka referentnih materijala i kontrole predmeta od dragocjenih metala (Zavod za metrologiju[22]) i evidentiran je kao prihod od obavljanja sopstvene djelatnosti na računima grupe 715 - Ostali prihodi.
- Priliv u iznosu od 24.013,97€ prenešen je sa uplatnog računa 832-207-61 - Prihodi od otplate stambenih kredita datih penzionerima Fonda penzijskog i inalidskog osiguranja. Prihod je evidentiran na računima grupe 715 – Ostali prihodi, a trebalo ih je evidentirati na računima grupe 73 - Primici od otplate kredita.
- Priliv u iznosu od 822.367,79€ evidentiran na računima grupe 715 - Ostali prilivi na osnovu izvoda od 29.12.2017. godine. Priliv se odnosi na prenos sredstava sa računa poslovnih banaka na Glavni račun državnog trezora po osnovu neisplaćenih uputnica korisniku socijalnih davanja. Iznos od 132.940,42€ predstavlja saldo na 31.12.2017. godine po osnovu neisplaćenih uputnica i nalazi se na računima Ministarstva rada i socijalnog staranja kod poslovnih banaka (Crnogorske komercijalne banke broj 51099900533005903 i Prve banke Crne Gore broj 535-9990053300052-63 i 535-9990053300059-42).
- Priliv u iznosu od 366.599,34€ prenešen je sa uplatnog računa 832-195-97 - Prihodi od pretplate penzija i evidentiran na računima grupe 715 - Ostali prihodi. Kontrolom transakcija utvrđeno je da se priliv odnosi na neisplaćena sredstva po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja uključujući i povraćaje po osnovu pretplata po raznim osnovima.

Revizijom tekućih prihoda evidentiranih u Glavnoj knjizi državnog trezora na računima grupe 715 – Ostali prihodi utvrđene su nepravilnosti koje dovode do neadekvatnog iskazivanja prihoda, a odnose se na:

- **Naplatu javnih prihoda preko uplatnih računa** otvorenih u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda. Prihodne izjave, u svim slučajevima, ne obezbjeđuju pravilnu identifikaciju prihoda, po vrstama prihoda u skladu sa budžetskom klasifikacijom i propisima kojima je utvrđena naplata prihoda što za posledicu ima netačno iskazane prihode u Glavnoj knjizi državnog trezora.
- **Naplatu prihoda preko Glavnog računa državnog trezora, direktne uplate:** Evidencija prihoda u Glavnoj knjizi državnog trezora, koji su naplaćeni direktnom uplatom na Glavni račun državnog trezora, nije usklađena sa procedurom propisanom Uputstvom o radu Državnog trezora[23] (odjeljak IV–Prikupljanje prihoda).
- **Nepravilnost u prihodnim izjavama ministarstava i drugih organa uprave i pravosuđa (računi 832)** gdje je kreiranjem prihodne izjave uspostavljen sistem da se za prilive sa jednog transakcionog računa određuje jedan eko-kod. Na osnovu tako utvrđenog eko-koda prilivi se iskazuju u Glavnoj knjizi državnog trezora. Navedena nepravilnost je uslovljena naplatom više vrsta prihoda preko jednog naplatnog računa i neadekvatno utvrđenim eko-kodom.

[20] Članom 43 Zakona o putnim ispravama, za izdatu ispravu se naplaćuje naknada u skladu sa Odlukom o visini naknade za obraza pasoša i putnog lista.

[21] Članom 15 Zakona o ličnoj karti, građanin nadoknađuje cijenu obrazca lične karte. U primjeni je Pravilnik o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrazca lične karte kojim je utvrđena cijena obrazca lične karte.

[22] Naknade se naplaćuju u skladu sa Uredbom o visini i načinu plaćanja naknada iz oblasti metrologije, odnosno u skladu sa Uredbom o visini i načinu plaćanja naknada iz oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala.

[23] „Sl.list CG“ br. 72/15

- **Nepravilnost utvrđena u prihodnim izjavama Ministarstva unutrašnjih poslova (825**) gdje je uspostavljen sistem da se za prilive sa jednog transakcionog računa, na bazi ustanovljenih šifara (vrste isprave/usluge) mogu odrediti različiti eko-kodovi. Na osnovu tako određenih eko-kodova iskazuju se prihodi u Glavnoj knjizi državnog trezora koji ne odgovaraju vrsti prihoda koji se naplaćuju.

Na osnovu utvrđenih neprvilnosti izvršena je korekcija tekućih prihoda u iznosu od 1.035.668,61€, koja proizilazi iz:

- umanjenja prihoda na računima grupe 715 - Ostali prihodi za iznos od 1.035.668,61€;
- uvećanja prihoda na računima grupe 72 – Prihodi od prodaje imovine za iznos od 320.320,91€;
- uvećanja prihoda na računima grupe 731 - Primici od otplate kredita za iznos od 715.347,70€.

  - **Preporučuje se prihodnim jedinicama (Poreskoj upravi, Upravi carina, MUP-u i Upravi policije) koje vrše naplatu prihoda preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Ministarstvu finansija koje vrši raspored prihoda naplaćenih preko Glavnog računa državnog trezora da prilive evidentiraju u skladu članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

  - **Korisnici javnih sredstava dužni su uskladiti evidenciju sa stavom 5, člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je propisano da će se poništiti transakcija ukoliko se izvrši povraćaj novca koji je prethodno evidentiran kao izdatak. Ukoliko povraćaj sredstava predstavlja dio naloga za isplatu preporučuje se Ministarstvu finansija da razmotri mogućnost uvođenja Izjave o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine, kojom će se korisnici obavezati da zadržanu gotovinu potroše u skladu sa namjenom iskazanom u Završnom računu budžeta.**

4.2. Primici od prodaje imovine

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu primici od prodaje finansijske imovine iskazani su u iznosu od 6.191.115,23€. Revizija naplate prihoda od prodaje državne imovine i njihova evidencija u okviru grupe računa 72 - Primici od prodaje imovine vršena je metodom slučajnog izbora uplatnog računa, propisanog Naredbom o naplati javnih prihoda i to:

- **Uplatni račun 832-52006-58 Prihodi od prodate imovine**, koji kontroliše Uprava za imovinu u iznosu od 3.090.733,99€. Kontrolom prometa utvrđeno je da je priliv na ovom računu ostvaren po osnovu prodaje državne imovine, uključujući i prenose sredstava sa računa 550-5590-94 Depoziti, otvorenog kod Societe Generale banke. Prilivi se odnose na uplate depozita za učešće na javnom nadmetanju (prodaja i zakup državne imovine) i na prilive po osnovu naplate troškova za rad komisije za sprovođenje postupka prodaje i davanja u zakup. Nakon okončanog postupka izvršen je povraćaj depozita učesnicima sa kojima nijesu zaključeni ugovori, isplaćene nadoknade za rad članovima komisije za sprovođenje postupaka i bankarske troškove. Krajnje stanje je iznosilo 123.129,44€ i odnosi se na depozite koji nijesu vraćeni učesnicima, depozite koji nijesu nakon okončanja postupaka prenešeni na uplatne račune (računi 832) i neisplaćena sredstva Komisiji za sprovođenje postupka.

- **Uplatni račun 832-213-43** - **Prihodi od prodaje naoružanja i vojne opreme i pružanja usluga.** Sredstva od navedenih prihoda su namijenjena za finansiranje partnerskih ciljeva i opremanje Vojske u skladu sa NATO standardima Ministarstva odbrane. U Glavnoj knjizi evidentiran je priliv na računima grupe 721 - Primici od prodaje imovine u iznosu od 1.765.224,66€. U procesu revizije utvrđeno je da se preko navedenog računa vršila naplata prihoda u iznosu od 297.708,39€. Prihodi se odnose na sredstva naplaćena po osnovu zakupa objekata, opreme, naplate utroška vode i kanalizacije, naplate po osnovu izvršenih usluga čišćenja piste i usluge hendli i od učešća u međunarodnim projektima. Navedene prihode je trebalo evidentirati na računima grupe 715 - Ostali prihodi.

Prihodi naplaćeni preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda nijesu, u svim slučajevima, evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora u skladu sa eko-kodovima i sa članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

4.3. Primici od otplate kredita

Primici od otplate kredita ostvareni su u iznosu od 6.580.211,88€. Navedeni primici su evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora kroz prihodni model u iznosu od 1.548.023,54€, rješenjima Ministarstva finansija u iznosu od 305.701,30€ i direktnom uplatom na Glavni račun državnog trezora u iznosu od 4.726.487,04€. Revizijom naplate primitaka od otplate kredita i njihova evidencija u okviru grupe računa 73 - Primici od otplate kredita utvrđeno je:

- da se iznos od 4.726.487,04€ odnosi na direktne uplate na Glavni račun državnog trezora od strane opština, javnih preduzeća i drugih pravnih lica. Prilivi u iznosu 3.913.451,53€ se odnose na uplatu glavnice po osnovu datih pozajmica i to od opština 2.191.555,22€ i od javnih preduzeća i ostalih pravnih lica u iznosu od 1.721.896,31€. Prilivi u iznosu od 813.035,51€ odnose se na kamate, bankarske provizije i ostalo i to: od opština 649.716,08€ i od javnih preuzeća i ostalh pravnih lica 163.319,43€. Prilive u iznosu od 813.035,51€ je trebalo evidentirati na računima grupe 715 - Prihodi od kapitala.
- da je iznos od 734.443,43€ uplaćen na računu 832-52008-52 - Prihodi od kamate i glavnice za Projekat "1000+ stanova“. Ukupan promet na navedenom uplatnom računu iznosio je 751.163,19€. Sa računa je izvršen povraćaj više uplaćenih sredstava po zahtjevu uplatioca u iznosu od 17.719,76€, tako da priliv nakon izvršenih povraćaja iznosi 734.443,43€. U procesu revizije utvrđeno je da se prilivi na navedenom računu odnose na naplaćene obaveze za glavnicu i kamatu iz 2017. godine po ugovorima o saradnji na sprovođenju Projekta „1000+ stanova“. Naplaćena glavnica duga po zaključenim ugovorima iznosi 605.277,32€, dok se iznos od 129.166,11€ odnosi na kamatu.

4.4. Donacije i transferi

Primici od donacija i transfera su ostvareni u iznosu od 25.281.469,76€ i to:

- Sredstva u iznosu od 24.904.220,68€ su uplate na Glavni račun državnog trezora. Iznos od 2.423.466,90€ se odnosi na refundaciju sredstava za učešće u međunarodnim projektima, a iznos od 22.480.753,78€ je prenešen sa računa i partija otvorenih kod Centralne banke Crne Gore i kod poslovnih banaka.
- Na osnovu rješenja Ministarstva finansija evidentirani su primici u iznosu od 377.249,08€. Sredstva u navedenom iznosu su prenešena od strane donatora na račune korisnika sredstava za plaćenje roba i usluga, uključujući i iznose bankarskih provizija sa računa na kojima se nalaze sredstva uplaćena od strane donatora.

Ministarstvo finansija je u Glavnoj knjizi trezora evidentiralo donatorska sredstva u skladu sa članom 8 Zakona o budžetu za 2017. godinu u visini njihovog ostavrenja. Neutrošena sredstva se nalaze na računima otvorenim kod poslovnih banaka.

4.5. Primici od pozajmica i kredita

Primici od pozajmica i kredita su ostvareni u iznosu od 612.839.852,38€. Navedeni prilivi su u Glavnoj knjizi državnog trezora evidentirani direktnom uplatom na Glavni račun državnog trezora u iznosu od 469.295.467,19€, na osnovu rješenja Ministarstva finansija u iznosu od 143.544.233,00€ kroz prihodni model u iznosu od 152,19€.

Pozajmice i krediti iz domaćih izvora iznose 260.070.000,00€ i to po osnovu uzetih kredita u iznosu od 65.000.000,00€ i po osnovu emitovanih hartija od vrijednosti u iznosu od 195.070.000,00€, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 23: Pozajmice i krediti iz domaćih izvora

Opis	Iznos	Godišnja kamatna stopa	Rok vraćanja
NLB Montenegro banka	15.000.000,00	3,9% i 6-mjesečni EURIBOR	60 mjeseci
Societe Generale banka	15.000.000,00	3,9% i 3-mjesečni EURIBOR	60 mjeseci
Prva banka Crne Gore	15.000.000,00	3,9% i 3-mjesečni EURIBOR	60 mjeseci
Zirat banka Montenegro AD	15.000.000,00	3% fiksn stopa	60 mjeseci
Komercijalna banka AD Budva	5.000.000,00	3,9% i 6-mjesečni EURIBOR	60 mjeseci
Ukupno	**65.000.000,00**		
Državni zapisi	195.070.000,00	9 aukcija emisije državnih zapisa	
Ukupno	**260.070.000,00**		

Izdate **hartije od vrijednosti rezidentima** u iznosu od 195.070.000,00€ se odnose na pozajmice po osnovu 9 aukcija emisije državnih zapisa sa namjenom za finansiranje budžeta.

Pozajmice i krediti iz inostranih izvora iznose 352.769.852,38€ i odnose se na:

Tabela 24: Pozajmice i krediti iz inostranih izvora

Kreditor	Evidentirani prilivi u Glavnoj knjizi trezora u 2017. godini
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	1.996.319,94
Evropska Investiciona banka (EIB)	5.597.205,47
Kineska EXIM banka	149.868.821,13
Erste Group Banka A.g. OTP banka PLC banka	81.000.000,00
Banca Intesa ad Beograd	30.000.000,00
Credit Suisse	78.439.253,05
Ministartsvo poljoprivrede - kredit MIDAS (IBRD i IFAD)	444.209,96
Ministarstvo za ekonomski razvoj - kradit zs energetsu efikasnost (KFW i IBRD)	2.199.195,48
Agencija za zaštitu životne sredine (IBRD)	143.288,59
Ministarstvo prosvjete - WB - HERIC (IBRD)	634.869,26
Ministarstvo nauke WB - HERIC (IBRD)	775.329,38
Ministarstvo prosvjete (CEB)	1.671.147,91
Ukupno	**352.769.640,17**

Ukupno evidentirana sredstva u Glavnoj knjizi državnog trezora na računima grupe 752 - Pozajmice i krediti iz inostranih izvora iznose 352.769.852,38€ (pozajmice 352.769.640,17€ i kamata u iznosu od 212,12€). Povlačenje sredstava u 2017. godini po osnovu kredita iz inostranih izvora iznosi 378.488.123,13€. Razlika između povučenih sredstava i priliva evidentiranih u Glavnoj knjizi državnog trezora u iznosu od 25.718.270,75€ se odnosi na kursne razlike u iznosu 21.556.271,50€ i na neutrošena kreditna sredstva koja se nalaze na računima kod poslovnih banaka, u skladu sa članom 7 Zakona o budžetu za 2017. godinu.

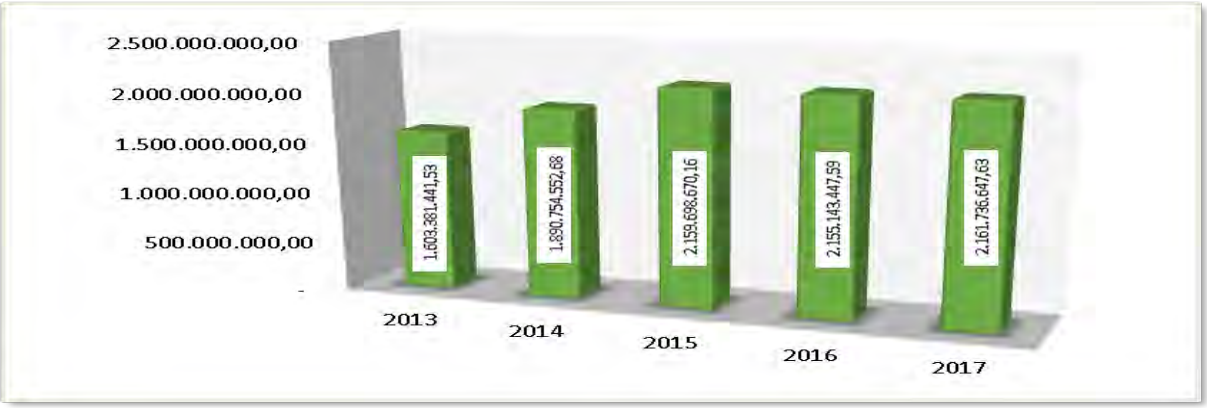
5. IZDACI BUDŽETA

Izdaci budžeta iskazani u skladu sa ekonomskom klasifikacijom za period od 2013. do 2017. godine dati su u narednom pregledu i to:

Tabela 25: Izdaci budžeta iskazani po godinama

Ekonomska klasifikacija		Ostvareni izdaci				
		2013	2014	2015	2016	2017
41	Tekući izdaci	597.567.511,01	635.026.761,19	641.171.576,11	697.288.266,74	745.813.667,07
42	Transferi za socijalnu zaštitu	482.967.420,48	492.148.010,12	487.041.860,10	554.983.220,35	538.050.896,13
43	Transferi institucijama, poj. nev. i jav. sektoru	94.307.026,21	99.048.746,08	136.226.214,47	171.815.385,72	166.881.124,76
44	Kapitalni izdaci	85.294.347,28	133.972.150,24	256.488.589,42	106.908.718,07	287.888.325,48
45	Pozajmice i krediti	2.752.781,98	2.484.899,77	2.975.830,12	2.868.099,30	4.857.410,76
46	Otplata duga	326.365.509,78	514.541.442,56	619.150.905,91	602.381.893,44	398.561.393,50
47	Rezerva	14.126.844,79	13.532.542,72	16.643.694,03	18.897.863,97	19.683.829,93
	UKUPNO	**1.603.381.441,53**	**1.890.754.552,68**	**2.159.698.670,16**	**2.155.143.447,59**	**2.161.736.647,63**

Grafikon 4: Izdaci budžeta iskazani po godinama

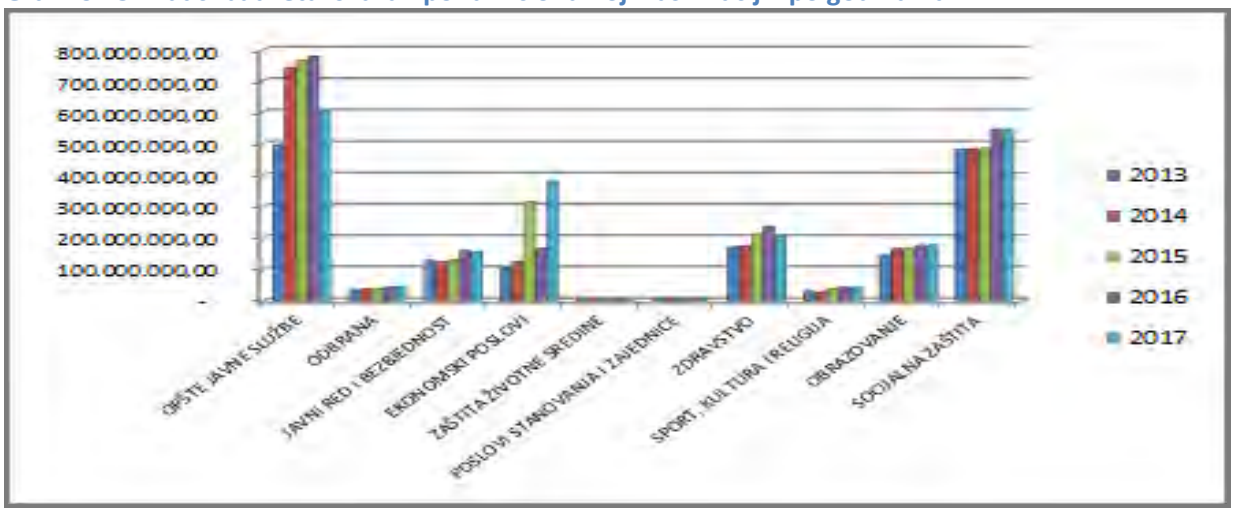

Izdaci budžeta iskazani u skladu sa funkcionalnom klasifikacijom za period od 2013. godine do 2017. godine dati su u narednom pregledu i to:

Tabela 26: Izdaci budžeta po godinama

	Opis	2013	2014	2015	2016	2017
1	OPŠTE JAVNE SLUŽBE	496.352.371,95	741.803.130,33	764.263.994,79	778.413.711,17	602.689.981,81
2	ODBRANA	34.282.235,93	37.182.579,09	38.562.538,36	41.380.560,83	44.546.653,24
3	JAVNI RED I BEZBJEDNOST	128.050.132,96	123.913.332,50	129.932.469,12	159.089.029,60	155.932.400,53
4	EKONOMSKI POSLOVI	105.268.390,12	124.150.867,36	314.944.066,32	165.912.144,06	380.405.364,15
5	ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	5.289.063,74	6.081.971,36	4.162.293,50	3.230.756,73	4.694.871,64
6	POSLOVI STANOVANJA I ZAJEDNICE	6.243.677,18	5.055.655,76	5.777.293,89	5.888.978,91	5.253.847,26
7	ZDRAVSTVO	171.066.967,80	174.852.462,31	212.946.173,71	235.482.531,80	204.266.456,42
8	SPORT, KULTURA I RELIGIJA	29.921.546,31	28.313.767,16	38.385.693,22	42.331.293,22	40.865.662,24
9	OBRAZOVANJE	145.005.157,37	165.863.872,87	164.896.656,48	176.834.356,08	177.916.875,75
10	SOCIJALNA ZAŠTITA	481.901.898,17	483.536.913,94	485.827.490,77	546.580.085,19	545.164.534,59
	Ukupno	**1.603.381.441,53**	**1.890.754.552,68**	**2.159.698.670,16**	**2.155.143.447,59**	**2.161.736.647,63**

Grafikon 5: Izdaci budžeta iskazan po funkcionalnoj klasifikaciji i po godinama

Izdaci budžeta iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iznose 2.161.736.647,63€. U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih izdataka u 2017. godini po strukturi izdataka i to:

Tabela 27: Pregled ostvarenih izdataka u 2017. godini

E.K.	Opis	2017. godina						
		Zakon o budžetu	Rebalans 30.06.2017	Rebalans 27.12.2017	Preusmjerenja +	Preusmjerenja -	Tekući budžet	Predlog završnog računa
41	Tekući izdaci	739.058.373,46	739.093.543,46	735.049.951,96	46.150.749,47	32.829.618,24	748.370.913,20	745.813.667,07
42	Transferi za socijalnu zaštitu	570.918.105,00	570.918.105,00	562.418.105,00	3.677.790,40	25.465.496,39	540.630.399,01	538.050.896,13
43	Transferi institucijama, pojedincima	163.695.308,30	163.060.308,30	167.760.308,30	4.831.254,93	3.161.609,22	169.429.954,01	166.881.124,76
44	Kapitalni izdaci	294.979.523,31	295.579.353,31	261.580.353,31	14.887.134,52	8.383.749,15	268.083.908,68	287.888.325,48
45	Pozajmice i krediti	2.425.000,00	2.425.000,00	2.425.000,00	2.647.120,76	45.000,00	5.027.120,76	4.857.410,76
46	Otplata duga	220.415.503,15	220.415.503,15	220.415.503,15	0,00	16.400,00	220.399.103,15	398.561.393,50
47	Rezerva	14.298.673,88	22.298.673,88	22.787.265,38	10.731.833,27	13.024.010,35	20.495.088,30	19.683.829,93
	Ukupno	**2.005.790.487,10**	**2.013.790.487,10**	**1.972.436.487,10**	**82.925.883,35**	**82.925.883,35**	**1.972.436.487,11**	**2.161.736.647,63**

Struktura izdataka je sljedeća: tekući izdaci učestvuju sa 34,50%; transferi za socijalnu zaštitu sa 24,89%; transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru sa 7,72%; kapitalni izdaci sa 13,32%; pozajmice i krediti sa 0,22%; otplata dugova sa 18,44% i rezerve sa 0,91%. Budžetski izdaci u 2017. godini izvršeni su u iznosu od 2.161.736.647,63€ i veći su u odnosu na raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom za 1.09%.

5.1. Tekući izdaci

Zakonom o budžetu za 2017. godinu sredstva za tekuće izdatke planirana su u iznosu od 739.058.373,46€, a ostvarena u iznosu 745.813.667,07€, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 28: Pregled tekućih izdataka

E.K.	Opis	Zakon o budžetu	Rebalans 30.06.2017	Rebalans 27.12.2017	Preusmjerenja +	Preusmjerenja -	Tekući budžet	Predlog završnog računa
411	Bruto zarade i doprinosi na teret po	438.246.239,98	438.243.589,98	439.137.191,45	17.541.931,25	6.758.928,23	449.922.844,48	445.363.693,67
412	Ostala lična primanja	10.292.346,97	10.288.160,97	10.188.160,97	2.468.960,27	753.865,92	11.907.441,32	10.648.738,73
413	Rashodi za materijal	29.637.372,88	29.636.562,88	29.266.562,88	4.282.041,33	2.446.210,85	31.103.203,36	29.199.822,02
414	Rashodi za usluge	71.596.570,94	71.634.086,94	65.679.086,94	11.960.751,19	6.420.171,82	71.217.150,31	66.705.488,45
415	Rashodi za tekuće održavanje	21.241.969,72	21.241.969,72	20.651.969,72	730.994,51	751.467,83	20.631.496,40	20.203.326,92
416	Kamate	95.363.625,91	95.363.625,91	95.363.625,91	0,00	11.123.683,42	84.239.942,49	98.705.378,58
417	Renta	9.323.779,52	9.323.779,52	9.103.779,52	1.095.638,57	817.394,46	9.382.023,63	8.940.947,37
418	Subvencije	24.921.800,00	24.921.800,00	27.339.607,03	954.279,74	301.127,82	27.992.758,95	27.803.826,27
419	Ostali izdaci	38.434.667,54	38.439.967,54	38.319.967,54	7.116.152,61	3.456.767,89	41.974.052,26	38.242.445,06
	Ukupno	**739.058.373,46**	**739.093.543,46**	**735.049.951,96**	**46.150.749,47**	**32.829.618,24**	**748.370.913,20**	**745.813.667,07**

Revizijom izdataka utvrđene su nepravilnosti kod izdataka evidentiranih na računima grupe 414 – Rashodi za usluge i to:

- **Zavod za metrologiju** je zaključivao ugovore o pružanju konsultanskih usluga kojim nije definisao rok za izvršenje usluga.
- **Ministarstvo zdravlja** je zaključivalo pojedine ugovore o konsaltingu koji ne sadrže osnovne elemente ugovora, odnosno pravni osnov i da li se naknada isplaćuje u neto ili bruto iznosu. Isplate naknada kod pojedinih ugovora su vršene prije podnošenja izvještaja o izvršenim uslugama.
- **Crnogorsko narodno pozorište** je zaključivalo ugovore o autorskom djelu koji ne sadrže osnovne elemenete ugovora, kao što je period angažovanja izvršilaca i iskazivanje naknada (neto ili bruto iznos).
- **Nacionalna biblioteka** je zaključivala ugovore koji ne sadrže osnovne elemente kao što su cijena i način plaćanja. Iz ugovora nije moguće utvrditi koje su usluge ugovorene, koja je cijena i način plaćanja usluga. U prilogu ispostavljenih faktura nema izvještaja o izvršenoj usluzi, pa nije moguće utvrditi da li je ugovorena usluga izvršena.

- **JU Filmski centar i Ministarstvo zdravlja** nijesu prilikom zaključivanja ugovora o djelu planirali troškove avio karata i hotelskog smještaja za konsultante iz inostranstva, dok je Ministarstvo zdravlja pojedine izvršioce angažovalo na osnovu ugovora o konsaltingu za radne zadatke koji su definisani sistematizacijom poslova.
- **Ministarstvo evropskih poslova** je potpisalo Sporazum o partnerstvu sa Ministarstvom Republike Kosova i Ministarstvom evropskih integracija Albanije o upravljanju tehničkom podrškom u okviru IPA Programa prekogranične saradnje. Ministarstvo evropskih poslova kao vodeći partner je bilo u obavezi da izvrši prenos sredstava u iznosu od 67.527,45€ zemljama partnerima sa računa namijenjenog za finansiranje Projekta. Navedena sredstva ne predstavljaju izdatak budžeta i nije ih trebalo u Glavnoj knjizi državnog tezora evidentirati ni kao priliv ni kao izdatak budžeta.

  - **Potrošačke jedinice su u obavezi da zaključuju ugovore koji sadrže osnovne elemente u skladu sa Zakonom o radu[24] i Zakonom o obligacionim odnosima[25] i da plaćanja vrše u skladu sa zaključenim ugovorima.**

  - **Preporučuje se Ministarstvu evropskih poslova da sredstva prenešena partnerima u okviru Programa za prekograničnu saradnju ne tretira kao priliv ni kao izdatak budžeta. Ministarstvo evropskih poslova je u obavezi da u Glavnoj knjizi državnog trezora stornira evidentirane primitke i izdatke u iznosu od 67.527,45€.**

Izdaci za kamate (416) - Zakonom o budžetu za 2017. godinu planirana sredstva za isplatu kamata iznose 95.209.125,91€. Nakon rebalansa i preusmjeravanja sredstava raspoloživa sredstva tekućim budžetom iznose 84.239.942,49€. Izdaci za kamate su ostvareni u iznosu od 98.705.378,58€ ili više za 17,17% od sredstava planiranih tekućim budžetom, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 29: Izdaci za kamate

	Opis	Kamata rezidentima 4161	Kamata nerezidentima 4162	Ukupno
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2017. godinu	5.549.999,47	89.659.126,44	95.209.125,91
2	Promjene putem rebalansa budžeta	-	-	-
3	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	28.846,55	11.094.836,87	11.123.683,42
4	Tekući budžet	5.675.652,92	78.564.289,57	84.239.942,49
5	Izvršenje u 2017. godini	10.041.363,75	88.664.014,83	98.705.378,58
6	Izvršeno / tekući budžet	176,92	112,86	117,17

Otplata kamata rezidentima – Izdaci za kamate rezidentima izvršeni su u iznosu od 10.041.363,75€, ili 76,92% više u odnosu na raspoloživa sredstva tekućim budžetom. Izdaci za kamate evidentirani su kod Ministarstva finansija u iznosu od 9.945.498,03€, Ministarstva odbrane u iznosu od 165,54€, Ministarstva ekonomije u iznosu od 1.089,71€, Ministarstva održivog razvoja i turizma u iznosu od 8.153,45€, Fonda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 15.793,14€ i Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 70.663,88€. Izdaci Ministarstva finansija po osnovu kamata u iznosu od 9.945.498,03€ odnose se na izdatke za kamate po kreditima kod komercijalnih banaka u iznosu od 3.904.176,18€ i na izdatke za kamate po izdatim HOV u iznosu od 5.939.161,89€.

[24] „Sl.list CG“ br. 53/14 i 04/18
[25] „Sl.list CG“ br. 22/17

Otplata kamata nerezidentima iznosi 88.664.014,83€, ili više za 12,86% od planom raspoloživih sredstava. Navedeni iznos ostvarenih izdataka se odnosi na kamate nerezidentima po osnovu ino kredita u iznosu od 21.079.660,04€, kamate nerezidentima po osnovu EUROBOND obveznica u iznosu od 51.675.000,00€ i na ostale troškove vezane za ino kredite u iznosu od 15.909.355,79€. Pregled izdataka za kamate dat je u narednoj tabeli i to:

Tabela 30: Izdaci za kamate nerezidentima

Banka - Kreditor	Valuta po ugovoru	Kamata nerezidentima		Ostali troškovi		Ukupno
		4162				
		Iznos po ugovoru	Euro	Iznosa po ugovoru	Euro	Euro
Razvojna banka Savjeta Evrope(CEB)	€	173.358,09	173.358,09	-	-	173.358,09
Credit Suisse	€	7.922.280,41	7.922.280,41	13.732.441,30	13.732.441,30	21.654.721,71
Češka Exim banka	€	50.750,33	50.750,33	-	-	50.750,33
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	€	116.351,58	116.351,58	284.837,53	284.837,53	401.189,11
Evropska Zajednica/Komisija	€	100.320,00	100.320,00	-	-	100.320,00
Evropska investiciona banka (EIB)	€	2.145.280,13	2.084.010,13	-	-	2.084.010,13
Erste banka AG Beč	€	376.556,64	376.556,64	-	-	376.556,64
Eurofima	CHF	517.900,00	452.948,12	72.500,00	66.745,06	519.693,18
Export-Import Bank Kina	$	4.072.855,47	3.637.947,99	1.883.649,30	1.698.464,44	5.336.412,43
Export-Import Bank Mađarska	€	44.725,45	44.725,45	-	-	44.725,45
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	€	2.011.496,75	2.011.496,75	5.957,92	5.957,92	2.017.454,67
Instituto de Credito Oficial (ICO)	€	37.872,56	37.872,56	-	-	37.872,56
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	SDR	309.293,83	367.096,69	-	-	367.096,69
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW)	€	1.006.736,57	1.006.736,57	120.909,54	120.909,54	1.127.646,11
Natixis	€	48.162,49	48.162,49	-	-	48.162,49
Steiermarkische Sparkassen	€	218.117,05	218.117,05	-	-	218.117,05
Pariški klub povjerilaca	€	1.747.156,30	1.747.156,30	-	-	1.747.156,30
Pariški klub povjerilaca	CHF	8.238,88	7.405,72	-	-	7.405,72
Pariški klub povjerilaca	NOK	5.116,84	557,39	-	-	557,39
Pariški klub povjerilaca	USD	878.772,33	650.294,39	-	-	650.294,39
Bank Gospodarstwa Krajowego - ŽICG	€	25.297,68	25.297,68	-	-	25.297,68
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede - IFAD	€	217,71	217,71			217,71
Savjet Evrope - kontribucija budžetu	€					
Ukupno			**21.079.660,04**		**15.909.355,79**	**36.989.015,83**

Sredstva u iznosu od 15.909.355,79€ odnose se na**:**

- Troškove u iznosu od 13.732.441,30€ plaćene na ime razlike u cijeni zlata. Ugovor sa Credit Suisse o zajmu u vrijednosti od 30.000.000,00€ je zaključen aprila mjeseca 2012. godine. Navedeni izdaci su evidentirani Rješenjem broj 06-3116/1 od 13.06.2017. godine sa opisom „kamata na zlato“.
- Troškove u iznosu od 2.110.169,43€ na ime naknade za nepovučena sredstva.
- Troškove provizije u iznosu od 66.745,06€.

Sredstva u iznosu od 51.675.000,00€ se odnose na plaćene kamate po osnovu obveznica prodatih na međunarodnom tržištu i to: Eurobond 2014, Citigroup Global Markets Limited, Deutsche Bank, Erste Group Bank u iznosu od 15.050.000,00€; Eurobond 2015, Deutsche Bank, Citi bank, Societe General i Erste bank u iznosu od 19.375.000,00€ i Eurobond 2016, Deutsche Bank, Citi bank, Societe General i Erste bank u iznosu od 17.250.000,00€.

5.2. Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja (423)

U narednoj tabeli dati su ostvareni izdaci po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja za period od 2013. do 2017. godine i to:

Tabela 31: Pregled izdataka po osnovu prava iz oblasti PIO po godinama

Opis	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja				
	2013	2014	2015	2016	2017
Starosna penzija	214.355.752,44	218.172.024,75	222.428.711,02	227.282.267,59	235.114.332,27
Invalidska penzija	70.353.392,76	68.774.818,87	67.308.144,72	65.847.351,38	65.742.850,99
Porodične penzije	76.520.663,09	76.276.318,92	76.132,211,80	76.832.229,84	79.220.017,82
Naknade	9.990.457,13	9.548.578,79	9.434.280,43	9.038.078,89	9.079.266,78
Dodaci	2.643.143,73	2.458.062,68	2.268.163,00	2.160.700,30	2.026.144,96
Ostala prava	9.326.490,37	9.161.038,85	9.567.385.68	9.654.847,43	10.081.285,90
Ukupno	**383.189.899,52**	**384.390.842,85**	**387.038.896,65**	**390.815.475,43**	**401.263.898,72**

Zakonom o budžetu za 2017. godinu ostvareni izdaci po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja planirani su u iznosu od 410.150.000,00€. Nakon rebalansa i preusmjeravanja raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom iznose 401.971.500,00€, dok ostvareni izdaci iznose 401.263.898,72€. Obaveze po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja isplaćene su za 12 mjeseci za period decembar 2016. godine zaključno sa novembrom 2017. godine. Na ime troškova poštanskih usluga isplaćeno je 658.978,97€.

5.3. Otplata dugova

Otplata dugova obuhvata izdatke za otplatu duga po osnovu hartija od vrijednosti i kredita rezidentima i nerezidentima, otplatu garancija u zemlji i inostranstvu i otplatu obaveza iz prethodnog perioda. Raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom iznose 220.399.103,15€, dok su ostvareni izdaci u iznosu od 398.561.393,50€.

5.3.1. Otpata duga (461)

Zakonom o budžetu za 2017. godinu izdaci za otplatu duga planirani su u iznosu od 186.699.004,35€, a ostvareni u iznosu od 358.600.568,85€, kako je dato u tabeli:

Tabela 32: Izdaci za otplatu duga

Opis	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima	Ukupno
	4611	4612	
Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	51.911.842,15	134.787.162,20	186.699.004,35
Uvećanje sredstava rebalansom budžeta			
Promjene putem preusmjeravanja (plus)			
Promjene putem preusmjeravanja (minus)			
Tekući budžet	51.911.842,15	134.787.162,20	186.699.004,35
Izvršenje u 2016. godini	226.012.655,83	132.587.913,02	358.600.568,85
Izvršeno / tekući budžet	435,38	98,37	192,07

Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima (4611) - Zakonom o budžetu za 2017. godinu izdataci za otplatu hartija od vrijednosti i kredita rezidentima planirana su u iznosu od 51.911.842,15€, a ostvareni u iznosu od 226.012.655,83€. Navedeni izdaci se odnose na izdatke za otplatu kredita komercijalnim bankama u iznosu od 18.085.833,81€ i na izdatke za otplatu duga po Državnim zapisima i obveznicama u iznosu od 207.926.822,00€.

Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima (4612) - Zakonom o budžetu za 2017. godinu izdaci za otplatu hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima planirani su u iznosu od 134.787.162,20€, a realizovani u iznosu od 132.587.913,02€, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 33: Otplata glavnice po kreditima i hartijama od vrijednosti nerezidentima

Banka - Kreditor	Valuta po ugovoru	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima	
		4612	
		Iznos po ugovoru	Euro
Razvojna banka Savjeta Evrope(CEB)	€	605.277,32	605.277,32
Credit Suisse	€	68.000.000,00	68.000.000,00
Češka Exim banka	€	1.882.810,59	1.882.810,59
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	€	2.193.608,11	2.193.608,11
Evropska Zajednica/Komisija	€	1.100.000,00	1.100.000,00
Evropska investiciona banka (EIB)	€	7.007.876,73	7.007.876,73
Erste banka AG Beč	€	7.214.433,36	7.214.433,36
Eurofima	CHF	4.500.000,00	4.205.607,48
Export-Import Bank Kina	$	-	-
Export-Import Bank Mađarska	€	1.262.413,54	1.262.413,54
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	€	17.007.381,82	17.007.381,82
Instituto de Credito Oficial (ICO)	€	452.885,54	452.885,54
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	SDR	4.782.048,22	5.887.842,85
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW)	€	7.837.334,00	7.837.334,00
Natixis	€	847.104,00	847.104,00
Steiermarkische Sparkassen	€	2.200.170,96	2.200.170,96
Pariški klub povjerilaca	€	3.060.866,55	3.060.866,55
Pariški klub povjerilaca	CHF	136.802,12	122.758,56
Pariški klub povjerilaca	NOK	24.970,69	2.717,13
Pariški klub povjerilaca	USD	1.517.534,47	1.347.383,27
Bank Gospodarstwa Krajowego - ŽICG	€	347.275,22	347.275,22
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede - IFAD	€		
Savjet Evrope - kontribucija budžetu	€		2.165,99
Ukupno			**132.587.913,02**

Dospjele rate glavnice za kredit potpisan sa Međunarodnom organizacijom za razvoj (IDA) u iznosu od 451.198,23€ (379.966,00 SDR) platila je Elektroprivreda Crne Gore, nakon čega je obavijestila Ministarstvo finansija. Dospjele rate glavnice za kredit potpisan između Ministarstva poljoprivrede i Vlade Republike Poljske za podsticaj poljoprivredi iz 2007. godine, plaćene su sa računa u CKB - partija 2345011-47-02010658 na račun Bank Gospodarstwa Krajowego u iznosu od 350.156,05€.

5.3.2. Otplata obaveza iz prethodnog perioda (463)

Zakonom o budžetu za 2017. godinu izdaci za otplatu obaveza iz prethodnog perioda planirani su u iznosu od 33.317.498,80€, a raspoloživa sredstva nakon rebalansa i preusmjeravanja sredstava, iznose 33.700.098,80€. U 2017. godini izdaci po osnovu otplate obaveza iz prethodnog perioda iznose 39.960.824,65€, ili 18,58% više od planom predviđenih sredstava, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 34: Izdaci za otplatu obaveza iz prethodnog perioda

	Opis	Iznos
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2017. godinu	83.317.498,80
2	Umanjenje sredstava rebalansom budžeta	1,00
3	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	16.400,00
4	Tekući budžet	33.700.098,80
5	Izvršenje u 2017. godini	39.960.824,65
6	Izvršeno / tekući budžet	18,58

Ostvareni izdaci u iznosu od 39.960.824,65€ odnose se na obaveze po osnovu sudskih odluka u iznosu od 20.343.673,96€ i na ostale obaveze u iznosu od 19.617.150,69€. Izdaci po osnovu sudskih odluka u iznosu od 20.343.673,96€ izvršeni su na teret potrošačkih jedinica koje su uzrokovale te troškove i to:

Tabela 35: Izdaci po osnovu sudskih odluka iskazani po potrošačkim jedinicama

Naziv potrošačke	Iznos	Naziv potrošačke	Iznos
Sudstvo	6.013.213,68	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	1.234.302,53
Tužilaštva	258.316,66	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	381.594,93
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	1.373,50	Ministarstvo zdravlja	59.072,00
Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	3.989,58	Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	1.180,58
Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki	7.441,40	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	202.072,37
Sekretarijat za razvojne projekte	1.859,00	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2.076,73
Ministarstvo pravde	589.148,11	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	135.559,83
Ministarstvo unutrašnjih poslova	6.201.675,47	Ministarstvo javne uprave	686.095,62
Uprava za kadrove	21.701,90	Ministarstvo sporta	20.887,44
Ministarstvo odbrane	1.930.462,71	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	6.330,45
Ministarstvo finansija	1.301.044,29	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup	110.477,14
Uprava za imovinu	841.690,26	Uprava za inspekcijske poslove	2.930,70
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integr	26.238,25	Agencija za sprječavanje korupcije	20.598,00
Ministarstvo prosvjete	29.476,35	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	111.584,06
Ministarstvo kulture	1.900,00	Fond za zdravstveno osiguranje	7.400,04
Državni arhiv	13.109,36	Zavod za zapošljavanje	27.414,46
Ministarstvo ekonomije	89.721,06	Fond rada	450,00
Agencija za zaštitu konkurencije	1.285,50	**Ukupno**	**20.343.673,96**

Dio potrošačkih jedinica nema evidenciju o sporovima koji se vode protiv njih pred sudovima i/ili drugim nadležnim organima, a koja bi trebalo da omogući tačne i blagovremene podatke o vrijednosti spora, statusu predmeta i fazi u kojoj se spor nalazi i odgovornom licu. Izdaci plaćeni sa pozicije 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 19.617.150,69€ odnose se na:

Ministarstvo odbrane u iznosu od 771.442,59€. Revizijom je utvrđeno da su izdaci u iznosu od 498.565,97€ nastali u tekućem periodu i da ih je trebalo plaćati sa grupe računa u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu.

Fond za obeštećenje u iznosu od 2.365.754,62€. Sredstva su isplaćena na osnovu rješenja sačinjenih u skladu sa Zakonom o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju i Uredbom o utvrđivanju isplate obeštećenja bivšim vlasnicima oduzetih imovinskih prava u novčanim sredstvima za 2017. godinu. Otplata duga po osnovu restitucije oduzetih imovinskih prava isplaćena je u iznosu od 2.365.754,62€, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 36: Isplata obaveza po osnovu restitucije

Stanj duga po osnovu restitucije na dan:			
Podaci	**31.12.2016. godine**	**31.12.2017. godine**	**Razlika**
Broj ukupnih konačnih rješenja	1525	1558	33
Novčani iznos konačnih rješenja	222.117.394,67	223.723.143,16	1.605.748,49
Isplaćeno po rješenjima	31.698.787,02	34.064.541,64	**2.365.754,62**
Iznos registrovanih obveznica FO01, a koje su istekle	18.528.502,00		
Iznos registrovanih obveznica FO02	87.794.218,00		
Ukupan iznos emitovanih obveznica	106.322.720,00		
Vrijednost emitovanih obveznica isteklih i u vlasništvu CG	99.398.968,00	101.645.984,00	2.247.016,00
Stanje kon. rješenja umanjeno za istekle obveznice i otplatu	91.019.639,65	88.012.617,52	3.007.022,13

- **Potrebno je da Fond za obeštećenje planira i vrši plaćanje dospjelih obaveza po osnovu konačnih i izvršnih rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava sa grupe računa 431 - Transferi institucijma, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, u skladu sa članom 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

Ministarstvo finansija je ostvarilo izdatke u iznosu od 16.237.639,82€ koji se odnose na:

- presude i sporazume (uz troškove sudskih postupaka) pred Evropskim sudom za ljudska prava, donešene na osnovu dopisa Kancelarije zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u iznosu od 389.315,70€, kao i bankarske naknade za ino plaćanja u iznosu od 195,15€;
- sudske presude koje se odnose na staru deviznu štednju u iznosu od 191,00€;
- izdatke za izmirenje duga po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 15.419.786,05€;
- izdatke za izmirenje duga po osnovu dospjelih obveznica za zaostale penzije u iznosu od 10.029,58€;
- izdatke za plaćanje poreza i doprinosa za D.O.O. "Komunalno" Berane na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-1816 od 11.07.2016. godine u iznosu od 41.306,73€;
- izdatke za plaćanje troškova lokalne kancelarije UNDP-a za 2016. godinu u iznosu od 376.815,53€ (413.442,00 USD po kursu na dan plaćanja 1,0972).

Kontrolom izdataka u iznosu od 19.617.150,69€ utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 18.776.026,04€ odnose na obaveze nastale u tekućem periodu i to: Ministarstvo finansija u iznosu od 16.237.639,82€, JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u iznosu od 23.564,99€ i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore u iznosu od 39.816,39€.

- **Potrošačke jedinice su u obavezi da grupu računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda ne terete sa izdacima čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini. Potrebno je da neizmirene obaveza iz prethodnog perioda evidentiraju u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i da plaćanje i evidentiranje obaveza nastalih u tekućem periodu vrše u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

6. IZVJEŠTAJ O IZDACIMA BUDŽETSKIH REZERVI

Zakonom o budžetu za 2017. godinu planirana sredstva za potrebe budžetske rezerve iznose 14.298.673,88€, a Zakonom o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu 22.787.265,37€. Raspoloživa sredstva za potrošnju, nakon preusmjeravanja sredstava, iznose 20.495.088,30€, dok su ostvareni izdaci u iznosu od 19.683.829,93€ kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 37: Pregled izdataka tekuće budžetske rezerve

	Opis	Iznos
1	Zakon o budžetu za 2017. godinu	14.298.673,88
2	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2017. godinu	22.787.265,37
3	Uvećanje putem preusmjeravanja	10.731.833,27
4	Umanjenje putem preusmjeravanja	13.024.010,35
5	Raspoloživa sredstva tekućim budžetom	20.495.088,30
6	Izvršeno	19.683.829,93

Potrošnja sredstava tekuće budžetske rezerve u iznosu od 19.683.829,93€ odobravana je zaključcima Vlade Crne Gore u iznosu od 15.588.361,93, odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 1.732.965,00€ i odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve u iznosu od 2.362.503,00€. Izdaci iz tekuće budžetske rezerve odnose se na:

a) **Potrošačke jedinice** u iznosu od 10.278.731,07€ i to:
Ministarstvo sporta u iznosu od 300.000,00€ je uplatilo Crnogorskom olimpijskom komitetu na ime organizacije „Igara malih država“ koje će se održati 2019. godine.
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore u iznosu od 45.888,18€. Sredstva u iznosu od 21.600,00€ uplaćena su Glavnom gradu Podgorica za organizaciju Drugog foruma gradonačelnika glavnih gradova država Centralne i Istočne Evrope i NR Kine, a sredstva u iznosu od 24.288,18€ u korist uplatnog računa broj 820-30000-74 Jedinstveni račun poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem.
Ministarstvo unutrašnjih poslova u iznosu od 20.000,00€ uplaćena su Savezu radio amatera Crne Gore.
Ministarstvo finansija u iznosu od 71.128,96€ uplatilo iznos od 21.128,96€ članovima Komisije za kontrolu državne pomoći i iznos od 50.000,00€ D.O.O. “Čistoća” Podgorica.
Ministarstvo vanjskih poslova u iznosu od 487.417,50€. Iznos od 50.000,00€ je upaćen Atlantskom savezu Crne Gore na ime pomoći u realizaciji “To Be Secure” foruma; iznos od 10.000,00€ na ime pomoći Sjedinjenim Meksičkim Državama za sanaciju posljedica elementarnih nepogoda; iznos od 70.000,00€ za realizaciju projekta “Crnogorska kuća” u argentinskoj provinciji Ćako; iznos od 10.000,00€ za stvaranje neophodnih administrativno tehničkih pretpostavki za rad DKP-a u Argentini; iznos od 5.000,00€ za štampanje knjige “Istorija Crne Gore” i iznos od 342.000,00€ na ime finansijskog doprinosa UNDP-u.
Ministarstvo prosvjete u iznosu od 55.796,00€, koji je uplaćen Poreskoj upravi na ime umanjenja poreskog potraživanja Fakulteta za crnogorski jezik i književnost Cetinje.
Ministarstvo ekonomije u iznosu od 200.000,00€, koji je uplaćen Radio difuznom centru DOO, po osnovu preuzetih obaveza komercijalnih i lokalnih radio i TV emitera.
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva u iznosu od 6.590.101,31€ i to: iznos od 2.292.945,42€ na ime dospjelog dugovanja koje Montenegro Airlines AD ima prema banci, a koje je pokriveno državnom garancijom, kako ne bi došlo do njenog aktiviranja i iznos od 4.297.155,89€ na žiro račun Montenegro Airlines AD.
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja u iznosu od 904.009,09€ i to: iznos od 60.000,00€ uplaćen Opštini Žabljak za prevazilaženja problema u vodosnabdijevanju i iznos od 844.009,09€ za sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika.
Ministarstvo zdravlja je uplatilo iznos od 210.000,00€ stambenoj zadruzi zdravstvenih radnika “Zdravstvo”.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je uplatilo iznos od 80.000,00€ Romskom obrazovnom fondu u Crnoj Gori.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u iznosu od 921.500,00€ i to: iznos od 600.000,00€ uplaćen privrednom društvu Sindčel D.O.O Nikšić za izmirenje neisplaćenih zarada zaposlenih; iznos od 81.500,00€ za otpremnine radnika SKI Centra Durmitor u stečaju; iznos od 160.000,00€ za redovno funkcionisanje Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore i iznos od 80.000,00€ za obezbjeđenje dijela sredstava za održavanje i unapređenje uspostavljenog ekosistema privrednog društva AD Solana Bajo Sekulić u stečaju.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja u iznosu od 18.000,00€ i to: iznos od po 6.000,00€ povodom rođenja troje djece porodicama u Nikšiću, Podgorici i Cetinju.

Ministarstvo javne uprave u iznosu od 11.912,13€ na ime naknada Arbitražnoj komisiji za podjelu imovine i obaveza između Opštine Plav i Opštine Gusinje.

Sudstvo u iznosu od 362.977,90€ koji je uplaćen Crnogorskom fondu za solidarnu stambenu izgradnju.

b) **Pomoć pravnim licima** za finansiranje djelatnosti po zaključcima Vlade Crne Gore isplaćen je iznos od 5.387.055,16€ i to: opštinama u iznosu od 2.358.935,00€, političkim partijama u iznosu od 343.063,44€, sportskim organizacijama u iznosu od 2.386.250,00€ i nevladinim organizacijama, kulturnim, humanitarnim i drugim organizacijama u iznosu od 298.806,72€.
c) **Pomoć fizičkim licima** za liječenje u iznosu od 885.000,00€. Po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 627.250,00€, odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava rezervi u iznosu od 253.150,00€ i odlukama Vlade CG u iznosu od 4.600,00€.
d) **Pomoć za poboljšanje materijalne situacije** u iznosu od 2.438.423,00€. Po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu 712.290,00€, odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava rezervi u iznosu od 1.716.133,00€ i odlukama Vlade CG u iznosu od 10.000,00€.
e) **Pomoć za školovanje** u iznosu od 388.170,00€. Po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 116.900,00€, odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve u iznosu od 270.770,00€ i odlukama Vlade CG u iznosu od 500,00€.
f) **Ostale isplate** u iznosu od 306.450,70€ se odnose na isplate sredstva na ime pomoći domaćinstvima radi ublažavanja i otklanjanja posljedica nastalih od elementarnih nepogoda u iznosu od 156.787,00€ i na ime pomoći građanima, crkvenim, sportskim i drugim udruženjima 149.663,70€ na osnovu zapisnika sa sjednica Užeg kabineta Vlade CG i odluka Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.

7. IZVJEŠTAJ O KAPITALNIM PROJEKTIMA - KAPITALNI BUDŽET

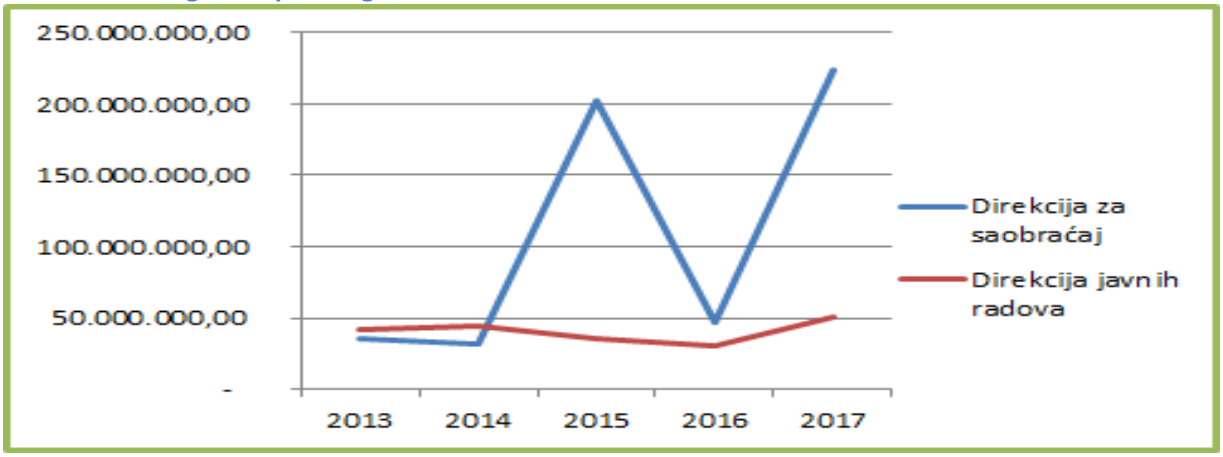
Kapitalni budžet se implementira kroz centralizovani sistem preko Direkcije za saobraćaj i Direkcije javnih radova. Kapitalni budžet je iskazan po ekonomskoj, funkcionalnoj i programskoj klasifikaciji. Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave[26] Direkcija javnih radova, dotadašnji organ uprave u sastavu Ministarstva održivog razvoja i turizma, prešla je u nadležnost i sastav Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave[27], Direkcija javnih radova kao organ uprave ponovo je vraćena u sastav i nadležnost Ministarstva održivog razvoja i turizma. U narednoj tabeli dat je pregled Kapitalnog budžeta iskazan po godinama i to:

Tabela: 38 – Pregled Kapitalnog budžeta po godinama

OPIS	2013	2014	2015	2016	2017
Direkcija za saobraćaj	35.736.742,96	31.315.825,22	202.745.099,46	47.251.589,46	223.806.298,92
Direkcija javnih radova	41.482.484,47	44.577.205,31	35.677.808,24	30.028.661,16	50.280.153,81
Ukupno	**77.219.227,43**	**75.893.030,53**	**238.422.907,70**	**77.280.250,62**	**274.086.452,73**

[26] "Sl. list CG", br. 73/16
[27] "Sl. list CG", br. 019/17

Grafikon 6: Pregled Kapitalnog budžeta

Zakonom o budžetu za 2017. godinu Kapitalni budžet je planiran u iznosu od 283.078.600,00€. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2017. godinu budžet je umanjen za 24.500.000,00€, dok je preusmjeravanjem sredstava uvećan za 7.155.681,04€. Raspoloživa sredstva za potrošnju iznose 265.734.281,04€, a realizovana sredstva iznose 274.086.452,73€ ili 103,14% od raspoloživih sredstava, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 39: Kapitalni budžet u 2017. godini

	Opis	Direkcija za saobraćaj	Direkcija javnih radova	Ukupno
1	Zakon o budžetu za 2017. godinu	224.200.000,00	58.878.600,00	283.078.600,00
2	Uvećanje rebalansom budžeta	0,00	54.941.077,26	54.941.077,26
3	Umanjenje rebalansom budžeta	12.000.000,00	67.441.077,26	79.441.077,26
4	Uvećanje putem preusmjeravanja (plus)	5.347.747,65	6.393.383,39	11.741.131,04
5	Umanjenje putem preusmjeravanja (minus)	1.126.000,00	3.459.450,00	4.585.450,00
6	Raspoloživa sredstva tekućim budžetom	216.421.747,65	49.312.533,39	265.734.281,04
7	Izvršeno	223.806.298,92	50.280.153,81	274.086.452,73
8	Izvršeno/planirano x100	103,41%	101,96%	103,14

7.1. Direkcija za saobraćaj – Kapitalni budžet

Kapitalni budžet Ministarstva saobraćaja i pomorstva - Direkcije za saobraćaj za 2017. godinu, planiran je u iznosu od 224.200.000,00€. Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu za 2017. godinu planirani iznos je umanjen za 12.000.000,00€. Nakon izvršenih preusmjerenja raspoloživa sredstva tekućim budžetom iznose 216.421.747,65€ a ostvareni su izdaci u iznosu od 223.806.298,92€, odnosno za 3,41% više od raspoloživih sredstava. Od ukupnog iznosa realizovanih sredstava na tekuće izdatke odnosi se 13.561.549,49€ ili 6,06%, a na kapitalne izdatke 210.244.749,39€ ili 93,94%, kao je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 40: Pregled Kapitalnog budžeta Direkcije za saobraćaj u 2017. godini po programima

Ek. klas.	O P I S	Zakon o budžetu	Rebalans	Preusmjerenje		Tekući budžet	Izvršenje	% izvršenja
			-	+	-			
761	Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u CG	21.700.000,00	0,00	2.230.000,00	0,00	23.930.000,00	25.371.676,82	106,02%
762	Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka	1.000.000,00	0,00	0,00	90.000,00	910.000,00	841.129,18	92,43%
764	Auto put Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa	194.300.000,00	12.000.000,00	821.747,65	600.000,00	182.521.747,65	184.925.906,34	101,32%
765	Putni prelazi	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00	201.879,13	50,47%
767	Sanacija mostova, klizišta i kosina na magistralnim i regionalnim putevima	1.300.000,00	0,00	0,00	124.000,00	1.176.000,00	1.005.975,61	85,54%
771	Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži CG	1.400.000,00	0,00	2.000.000,00	100.000,00	3.300.000,00	5.069.071,64	153,61%
772	Investiciono presvlačenje magistralnih i regionalnih puteva	2.000.000,00	0,00	0,00	192.000,00	1.808.000,00	1.780.048,57	98,45%
773	Investicioo održavanje regionalnih i magistralnih puteva, nadzor, projektovanje, ekspoprijacija, revizija	1.900.000,00	0,00	296.000,00	0,00	2.196.000,00	2.096.675,71	95,48%
775	Izgradnja trećih traka	200.000,00	0,00	0,00	20.000,00	180.000,00	2.513.935,92	1396,63%
	UKUPNO	**224.200.000,00**	**12.000.000,00**	**5.347.747,65**	**1.126.000,00**	**216.421.747,65**	**223.806.298,92**	**103,41%**

Direkcija za saobarćaj je Kapitalni budžet u iznosu od 223.806.298,92€ finansirala iz opštih prihoda u iznosu od 66.343.952,38€ ili 29,64%, a iz sredstava kredita u iznosu od 157.462.346,54€ ili 70,36%, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 41: Kapitalni budžet – Izvori finansiranja

Šifra	Naziv projekta	Izvori finansiranja		Izvršenje
		budžet	kredit	
761	Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u Crnoj Gori	22.205.418,52	3.166.258,30	25.371.676,82
762	Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka	841.129,18		841.129,18
764	Auto put Bar-Boljari, dionica od Smokovca do Mateševa	35.057.085,21	149.868.821,13	184.925.906,34
765	Putni prelazi	201.879,13		201.879,13
767	Sanacija mostova, klizišta i kosina na magistralnim i regionalnim putevima	1.005.975,61		1.005.975,61
771	Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore	3.091.239,63	1.977.832,01	5.069.071,64
772	Investiciono presvlačenje magistralnih i regionalnih puteva	1.780.048,57		1.780.048,57
773	Investiciono održavanje regionalnih i magistralnih puteva, nadzor, projektovanje, ekspoprijacija, revizije	2.096.675,71		2.096.675,71
775	Izgradnja trećih traka	64.500,82	2.449.435,10	2.513.935,92
	UKUPNO:	**66.343.952,38**	**157.462.346,54**	**223.806.298,92**

Projekti finansirani iz kreditnih sredstava u iznosu od 157.462.346,54€ su dati u narednoj tabeli:

Tabela 42: Pregled projekata finansiranih iz kreditnih sredstava

R.br.	Opis	Program		Projekat	Iznos	Ukupno
1	Kredit Evropske investicione banke (EIB) za Projekat „Sanacija puteva i zaobilaznice oko gradova",	775	Izgradnja trećih traka	Rekonstrukcija magistralnog puta Ribarevine-Mojkovac, lokalitet "Lepenac"	2.438.263,02	5.597.205,47
				Provizija po osnovu povlačenja sredstava sa deviznog racuna Ministarstva finansija - kreditna sredstva (EIB)	11.172,08	
		771	Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži CG	Izgradnja obilaznice Rožaje II faza	1.977.832,01	
		761	Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u CG	Rekonstrukcija magistralnog puta Ulcinj-Sukobin, dionica Ulcinj-Krute	1.169.938,36	
2	Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za Projekat "Rekonstrukcija i unapređenje lokalnih puteva"	761	Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u CG	Rekonstrukcija puta Berane-Kolašin i izgradnja tunela, dionica Lubnice-Jezerina	1.693.035,94	1.996.319,94
				Nadzor nad rekonstrukcijom puta Berane-Kolašin i izgradnja tunela, dionica Lubnice-Jezerina	303.284,00	
3	Kineska EXIM banka za Projekat "Izgradnja autoputa Bar-Boljari,	764	Autoput Bar-Boljari, dionica od Smokovca do Mateševa	Izvođenje radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo	149.868.821,13	149.868.821,13
	Ukupno isplaćeno iz sredstava kredita:				**157.462.346,54**	**157.462.346,54**

Navedeni projekti finansirani su iz kredita Evropske investicione banke (EIB) u iznosu od 5.597.205,47€, Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u iznosu od 1.996.319,94 i od EXIM banke Kina u iznosu od 149.868.821,13€.

Prekoračenje Kapitalnog budžeta - Revizijom je utvrđeno da je u 2017. godini Kapitalni budžet prekoračen u odnosu na raspoloživa sredstva u iznosu od 7.948.843,07€ i to:

- Program 761 planiran je u iznosu od 23.930.000,00€, a realizovan u iznosu 25.371.676,82€, odnosno za 1.441.676,82€ ili 6,02% više u odnosu na plan;
- Program 764 Auto put Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa planiran je u iznosu od 182.521.474,65€ a realizovan u iznosu 184.925.906,34€, odnosno za 2.404.158,69€ ili 1,32% više u odnosu na plan.
- Program 771 planiran je u iznosu od 3.300.000,00€, a realizovan u iznosu 5.069.071,64€, odnosno za 1.769.071,64€ ili 53,61% više u odnosu na plan;
- Program 775 planiran je u iznosu od 180.000,00€, a realizovan u iznosu 2.513.935,92€ što je više u odnosu na plan za iznos od 2.333.935,92€.

Iskazano prekoračenje finansirano je iz:

- kredita EIB i EBRD u skladu sa članom 12 Zakona o budžetu za 2017. godinu, kojim je definisano da se sredstva Kapitalnog budžeta za izdatke potrošačkih jedinica koji se finansiraju iz kredita izvršavaju u visini njihovog ostvarenja;
- neutrošenih sredstava planiranih za realizaciju drugih programa u iznosa od 1.500.000,00€, a u skladu sa Zaključkom broj 07-3754 od 07.12.2017. godine. Vlada Crne Gore je dala saglasnost Direkciji za saobraćaj, a shodno odredbama člana 46 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, da može plaćati obaveze prema izvođačima radova za projekte iz Programa 761 Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u Crnoj Gori sa drugih programa.

U narednoj tabeli dat je pregled nezavršenih projekata na dan 31.12.2017. godine, a koji će se realizovati u narednom periodu[28] i to:

Tabela 43 – Pregled okončanih projekata na 31.12.2017. godine

Program	Završeni projekti :	Ugovor		Realizovano			Ukupno
		Datum	Vrijednost	2015	2016	2017	
761	Rek.puta PG-CT,lokalitet Barutana	11.11.2015.	1.296.801,79	129.680,17	1.166.973,52		1.296.653,69
	Rek.puta CT-BD,lokalitet Obzovica-Brajići	28.10.2015.	2.686.096,28	795.881,02	1.890.088,92		2.685.969,94
	Rek.puta Nikšić-Vilusi,lok. Trubjela	04.11.2015.	889.292,00	88.929,20	788.881,37		877.810,57
	Rek.puta PG-CT,lok. Ulići	16.10.2015.	2.149.812,50	643.183,81	1.506.612,91		2.149.796,72
	Rek.puta Tuzi-Pljoče	08.02.2016.	876.529,47		875.072,53		875.072,53
	Rek.puta PG-CT Tunel Mekavac	27.01.2016.	2.007.923,84		660.617,71	1.347.143,94	2.007.761,65
	Rek.puta CT-BD lok.Ugnji-Obzovica	12.05.2016.	1.346.296,79		367.647,31	978.484,82	1.346.132,13
	Rek.puta Ilino brdo-Vilusi	26.12.2016.	2.492.229,12		249.222,19	2.242.954,99	2.492.177,18
	Rek.puta ulaz u Petnjicu II faza (Podvade - Petnjica)	19.09.2016.	3.442.593,40		810.768,39	2.281.415,95	3.092.184,34
766	Rek.raskrsnice u Bijelom Polju	09.07.2015.	218.511,78	181.500,42	37.010,14		218.510,56
	Rek.raskr. M-2 I ul. J. Vukotića-Ulaz u Mojkovac 09.07.2015.		238.680,90	214.810,92	23.867,89		238.678,81
767	Sanacija klizišta Frutak	22.10.2015.	177.979,23	95.248,25	69.060,21		164.308,46
	Sanacija klizišta Baošići	22.10.2015.	248.894,14	24.889,41	224.004,66		248.894,07
771	Rek. dva bul. od Budve do Bečića, sa rek.rask.	04.05.2015.	3.679.585,65	367.958,56	3.309.052,63		3.677.011,19
772	Inves. presv. asfalta (radovi po sekc. -5 ugovora) 05.2016.		2.272.091,75		2.272.091,75		2.272.091,75
	Inves. presv. asfalta (radovi po sekc. -NK, PV, PG, BA) 05.2016.	05.2017.	1.509.161,61			1.480.048,57	1.480.048,57
773	Rekonstr.puta ulaz u Žabljak	12.10.2015.	287.919,24		287.140,92		287.140,92
	Sanacija klizišta Dobrilovina I i II	26.10.2015.	231.270,94	170.582,70	60.684,11		231.266,81
	Izvođenje radova na rasvjeti Tunela Mekavac	26.10.2016.	239.924,37			235.746,50	235.746,50
	Izvođenje radova na raskrsnici Sutomore	13.03.2017.	124.978,92			124.978,92	124.978,92
775	Rek.puta CT-Bd,lokalitet Markovići	22.10.2015	3.288.946,60	708.530,42	2.579.960,36		3.288.490,78
766	Rek.rskrsnice Sutomore	27.04.2015.	916.855,79	546.410,38	370.443,98		916.854,36
	UKUPNO:		**30.622.376,11**	**3.967.605,26**	**17.549.201,50**	**8.690.773,69**	**30.207.580,45**

U narednoj tabeli dat je pregled nezavršenih projekata na dan 31.12.2017. godine, odnosno projekata koji će se realizovati u narednom periodu i to:

[28] Za realizaciju Projekta 764 Autoput Bar – Boljari, dionica od Smokovca do Mateševa, nadležno je Ministartsvo saobraćaja i pomorstva, a za Projekat 765 Putni prelazi nadležna je Direkcija za željeznice.

Tabela 44 - Pregled nezavršenih projekata na 31.12.2017. godine

	Nerealizovani projekti	Ugovor		Realizovano			Ukupno
		Datum	Vrijednost	2015	2016	2017	
761	Rek.puta I izgr.tunela na dion.puta Lubnice-Jezerine	02.12.2016.	34.694.804,35		3.469.480,44	1.693.035,94	5.162.516,38
	Rek.puta I izgr.tunela na dion.puta Lubnice-Jezerine /nadzor	08.12.2016.	1.269.600,00			303.284,00	303.284,00
	Rek.puta Cetinje-Njeguši	12.10.2015.	9.548.292,71	954.829,27	2.159.251,15	5.023.828,59	8.137.909,01
	Rek.puta Crkvice-Vrulja	27.10.2015.	4.766.552,00	476.655,20	866.093,00	1.879.466,81	3.222.215,01
	Rek.puta CT-BD,lok.Brajići- Lapčići	26.05.2016.	7.599.999,99		2.755.937,40	4.387.926,69	7.143.864,09
	Rek.puta Petrovići-Vraćenovići	26.05.2016.	3.588.000,00		409.815,63	815.804,13	1.225.619,76
	Rek.puta dion.Ulići-Kružni tok CT-Ugnji	29.08.2016.	2.926.617,56		292.661,76	2.286.265,59	2.578.927,35
	Rekonstrukcija puta Krstac- Ivanova korita	16.10.2017.	3.982.192,45			389.219,25	389.219,25
	Rekonstrukcija puta Ulcinj-Krute	09.08.2017.	5.824.687,33			1.169.938,36	1.169.938,36
762	Rekonstrukcija i sanacija kritične tačke Košljun - Zavala	30.12.2016.	1.096.444,39			636.226,53	636.226,53
767	Sanac.klizišta Debeli brijeg	22.10.2015.	491.837,52		49.183,75		49.183,75
	Rekonstrukcija 8 mostova (Slijepač most-Pavino polje)		999.757,39		414.721,74	142.214,09	556.935,83
	Rekonstrukcija zidova na putu Slijepač most - Pljevlja	24.10.2016.	372.123,96			295.779,23	295.779,23
	Sanacija klizišta Besnik I Zeleni	15.11.2016.	342.274,24		34.227,24	267.982,29	302.209,53
771	Rek.puta Petrovac-Podgorica,obil. Golubovci, II faza	18.11.2016.	4.696.396,33				0,00
	Izgradnja Bulevara D. Gorica	14.11.2017.					
	Direkcija za saobraćaj	Sporazum	3.600.993,23		360.099,32		360.099,32
	Glavni grad		1.095.403,10				
	Direkcija za saobraćaj	Sporazum	6.006.553,10			600.653,51	600.653,51
	Glavni grad		3.466.539,36				0,00
773	Izvođenje radova na izgradnji obilaznice Rožaje II faza	25.10.2017.	19.778.320,09			1.977.832,01	1.977.832,01
775	Izvođ.radova na rasvjeti tunela Cetinje-Njeguši	26.10.2016.	149.658,62			14.658,62	14.658,62
	Izgradnja III trake Lepenac	15.03.2017.	3.327.977,89			2.438.263,02	2.438.263,02
	UKUPNO:		**119.625.025,61**	**1.431.484,47**	**10.811.471,43**	**24.322.378,66**	**36.565.334,56**

Uvidom u dokumentaciju projekata finansiranih iz sredstava Kapitalnog budžeta u 2017. godini, ugovore, privremene i okončane situacije, analitičke kartice izvođača radova i ostalu prateću dokumentaciju, utvrđeno je sljedeće:

Program 761: Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori

Sredstva za rekonstrukciju magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori planirana su Zakonom o budžetu za 2017. godinu u iznosu od 21.700.000,00€, dok su raspoloživa sredstva poslije izvršenih preusmjeravanja iznosila 23.930.000,00€.

Sredstva utrošena za kapitalne izdatke za realizaciju projekata iz Programa 761 u 2017. godini iznose 24.798.769,06€ i to za projekte koji su završeni u iznosu od 6.849.999,70€ (tabela 41 – Pregled okončanih projekata na 31.12.2017. godine) i projekte koji su u toku u iznosu od 17.948.769,36€ (tabela 42 – Pregled nezavršenih projekata na 31.12.2017. godine), dok je na teret drugih programa utrošen iznos od 1.490.586,12€ i to:

762 - Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka, pozicija 4411 iznos od 200.000,00€,
767 - Sanacija mostova, klizišta i kosina, pozicija 4411, iznos od 300.000,00€,
771 - Rješavanje uskih grla na saobr. mreži, sa svih pozicija programa, iznos 490.586,12€,
772 - Investiciono presvlačenje asfaltnih kolovoza, pozicija 4411, iznos od 300.000,00€,
773 - Investiciono održavanje, nadzor, projektovanje, revizija, sa svih pozicija programa, iznos od 200.000,00€.

Finansiranje kapitalnih izdataka Programa 761 - Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori u iznosu 23.308.182,94€ obezbijeđeno je iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 22.205.418,52€ i kredita u iznosu od 3.166.258,30€.

Program 761 Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori obuhvata sljedeće projekte i to:

Tabela 45 – Program 761 Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori po projektima

R.b.	Naziv podprojekta	Plan	Izvor finansiranja	Ugovor				Realizovano u 2017		Ukupno realizovano do 31.12.2017.	Realizovano sa drugih programa	Status projekta
				datum	broj	iznos	rok/dani	Kapitalni izdaci	Tekući izdaci			
1	Rekonstrukcija puta Vilusi – Vraćenovići, dionica Petrovići – Vraćenovići u dužini od 9 km	2.000.000,00	OPB	26.05.2016.	01-5456/1	3.588.000,00	300	815.804,13	69.119,50	1.225.619,76		u toku
2	Rekonstrukcija dijela puta Slijepač most – Tomaševo – Pljevlja / dionica Crkvice – Vrulja	2.000.000,00	OPB	27.10.2015.	01-10725/1	4.766.552,00	360	1.279.466,81	24.896,65	3.222.215,01	600.000,00	u toku
3	Rekonstrukcija puta Berane Petnjica, I faza	1.900.000,00	OPB	19.09.2016.	01-9311/1	3.442.593,44	300	2.081.415,95	334.235,91	3.092.184,34	200.000,00	u toku
4	Rekonstrukcija puta Berane – Petnjica, II faza	100.000,00		Ugovor sklopljen u 2018. godini					-	-		
5	Rekonstrukcija puta Pljevlja-Metaljka	200.000,00		Tenderska procedura će biti sprovedena u 2018. godini					-	-		
6	Rekonstrukcija puta Ulcinj – Krute	200.000,00	EIB	09.08.2017.	34/17-01-5796/2	5.824.687,33	360	1.169.938,36	205.739,00	1.169.938,36		u toku
7	Rekonstrukcija puta Berane – Kolašin,dionica Lubnice-Jezerine	500.000,00	EBRD	02.12.2016.	01-5591/2	34.694.804,35	1095	1.996.319,94	382.927,60	5.162.516,38		u toku
8	Rekonstrukcija puta Cetinje – Njeguši	3.000.000,00	OPB	12.10.2015.	01-10208/1	9.548.292,71	450	4.598.498,96	353.810,41	8.137.909,01	425.329,63	u toku
9	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.3 Cetinje-Budva lokalitet Brajići – Lapčići od km 45+700 do km 51+000	3.000.000,00	OPB	26.05.2016.	01-5457/1	7.599.999,99	360	4.387.926,69	91.260,65	7.143.864,09		u toku
10	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.3 Podgorica-Cetinje lokalitet Mekavac	600.000,00	OPB	27.01.2016.	01-567/1	2.007.923,84	240	1.347.143,94	20.760,34	2.007.761,65		završen
11	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.3 Podgorica-Cetinje treća traka Ugnji od km 35+900 do km 37+300	300.000,00	OPB	12.05.2016.	01-4703/1	1.346.296,79	100	978.484,82	64.237,00	1.346.132,13		završen
12	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.3 Podgorica-Cetinje – Budva lokalitet Ulići – Ugnji	1.500.000,00	OPB	29.08.2016.	01-8617/2	2.926.617,56	210	2.286.265,59	46.416,76	2.578.927,35		u toku
13	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-6 Ilino Brdo-Vilusi od km 129+700 do km 135+500	1.200.000,00	OPB	26.12.2016.	01-12535/1	2.492.229,12	150	1.977.698,50	38.354,46	2.492.177,90	265.256,49	zavrsen
14	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.1 Barski most – Bijelo Polje, od Barskog mosta do Dobrakova	200.000,00							-	-		
15	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.1 Barski most – Bijelo Polje, od Dobrakova do Bijelog Polja km 35+300 do km 146+600	200.000,00		Tender za izbor izvođača radova biće raspisan nakon potpisivanja ugovora sa bankama iz čijih sredstava će se finansirati navedeni projekti (EIB i EBRD)					-	-		
16	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-8 Pljevlja – Mihajlovica	200.000,00							67.160,00	-		
17	Rekonstrukcija i rehabilitacija puta M-2.1 Bijelo Polje – Ribarevine od km 149+950 do km 153+000	1.500.000,00							-	-		
18	Rekonstrukcija regionalnog puta Krstac – Ivanova Korita	100.000,00	OPB	16.10.2017.	01-10133/1	3.892.192,45	270	389.219,25	-	389.219,25		u toku
19	Rekonstrukcija regionalnog puta R-1 u dužini od 3,5 km od supermarketa Voli do Bajičke crkve	800.000,00		Ugovor sklopljen u 2018. godini					-	-		
20	Rekonstrukcija magistralnog puta M-18 Danilovgrad – Podgorica od km 114+500 do km 129+500, izgradnja bulevara	200.000,00							-	-		
21	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Rožaje – Špiljani od km 1148+200 do 1168+200 sa sanacijom tunela i mostova	200.000,00							-	-		
22	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Tivat – Jaz od km 885+500 do km 901+500, izgradnja bulevara	200.000,00							-	-		
23	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Lepenac – Ribarevina, L=12,90 km, Potezi: km 1075+200 – km 1081+800 i km	200.000,00							-	-		
24	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Ribarevina – Poda, L=14,70 km, od km 1089+872 do km 1104+559	200.000,00							-	-		
25	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Poda – Berane, L=12,20 km, od km 1104+559 do km 1117+300	200.000,00		Tender za izbor izvođača radova biće raspisan nakon potpisivanja ugovora sa bankama iz čijih sredstava će se finansirati navedeni projekti (EIB i EBRD)					-	-		
26	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dioica Berane – tunel „Lokve", L=16,2 km, od km 1117+300 do km 1133+507	200.000,00							-	-		
27	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica tunel „Lokve" – Rožaje, L=14,7 km,	200.000,00							-	-		
28	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Kamenovo – Petrovac, L=11,3 km, od km 911+700 do km 923+000	200.000,00							-	-		
29	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2.4 dionica Petrovac – Bar, L=12,0 km	200.000,00							-	-		
30	Rekonstrukcija puta Dinoša – Cijevna Zatrijebačka	200.000,00							-	-		
		21.700.000,00				82.130.189,58		23.308.182,94	1.698.918,28	37.968.465,23	1.490.586,12	
	EKSPROPRIJACIJA NEPOKRETNOSTI								364.575,60			
	Cetinje-Budva, lokalitet Košljun-Zavala				Odnosi se na Program 762				351.520,00	odnosi se na 762		
	Obzovica-Brajići				Projekat završen u 2016. godini				2.912,60	završen u 2016. godini		
	Meterizi-Barutana				Projekat završen u 2016. godini				9.555,00	završen u 2016. godini		
	Trubiela				Projekat završen u 2016. godini				588,00	završen u 2016. godini		
	Ukupno:	21.700.000,00				82.130.189,58		23.308.182,94	2.063.493,88	37.968.465,23	1.490.586,12	

Projekat naveden u prethodnoj tabeli pod tačkom 4 - Rekonstrukcija puta Berane – Petnjica, II faza i tačkom 19 - Rekonstrukcija regionalnog puta R-1 u dužini od 3,5 km zaključeni su ugovori u 2018. godini. Za projekte koji nijesu realizovani, a koji će se finansirati iz kredita, tender za izbor najpovoljnijeg izvođača radova biće raspisan nakon potpisivanja ugovora sa bankama iz čijih sredstava će se finansirati navedeni projekti (EIB i EBRD). Izdaci za eksproprijaciju nepokretnosti, za dionice navedene u tabeli, su plaćeni u iznosu od 364.575,60€. Iznos od 13.055,60€ se odnosi na Program 761, odnosno projekte završene u 2016. godini. Izdatak u iznosu od 351.520,00€ teretio je navedeni Program, a odnosi se na Program 762 - Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka.

Kapitalni izdaci - U okviru Programa 761 kapitalni izdaci evidentirani u okviru računa grupe 441, pozicija 4411-Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja iznose 23.308.182,94€. Provjerom izdataka utvrđeno je da su ugovori zaključivani u 2015, 2016 i 2017. godini, a plaćanja su vršena na osnovu dostavljenih privremnih situacija, shodno zaključenim ugovorima i aneksima ugovora. Utvrđeno je da je kod pojedinih projekata došlo do prekoračenja ugovorenih rokova i nemogućnosti izvođenja radova po planiranoj dinamici zbog kašnjenja u realizaciji aktivnosti na rješavanju imovinsko-pravnih odnosa u postupku eksproprijacije zemljišta. Sa pozicije 4411-Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja izvršena je isplata iz kreditnih sredstava na ime usluga stručnog nadzora nad izvođenjem radova na projektu rekonstrukcije puta i izgradnji tunela dionice Lubnice-Jezerina u iznosu od 303.284,00€. Navedenu isplatu je trebalo izvršiti sa pozicije 4147 Konsultanske usluge, projekti i studije.

Program 771: Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore

Sredstva za rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore planirana su Zakonom o budžetu za 2017. godinu u iznosu od 1.400.000,00€, dok su raspoloživa sredstva poslije izvršenih preusmjeravanja iznosila 3.300.000,00€. Ostvarni izdaci iznose 5.069.071,64€ ili za 53,61% više od raspoloživih sredstava. Program 771 obuhvata sljedeće projekte i to:

Tabela 46: Program 771 - Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore

R.b.	Naziv podprojekta	Izvor finansiranja	Ugovor				Realizovano u 2017		Realizovano u prethodnim godinama	Ukupno realizovano do 31.12.2017.	Status projekta
			datum	broj	iznos	rok	Kapitalni izdaci	Tekući izdaci			
1	Obilaznica Rožaje II faza	KREDIT EIB	25.10.2017	01-10421/1	19.778.320,09	730	1.977.832,01	-		1.977.832,01	u toku
2	Rekonstrukcija dionice puta (izgradnja bulevara) Podgorica – Petrovac dionica skretanje za Aerodrom Golubovci – početak obilaznice Golubovci	OPB	18.11.2016 26.04.2016	231/1; 01-4255/1	4.696.396,33	240	/	/	360.099,32	360.099,32	u toku
3	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2.3 Podgorica – Cetinje, dionica Cetinjski semafori – most na Šitnici	OPB i Budžet Glavnog grada	14.11.2017	01-11049/1	9.473.074,45	270	600.653,51	2.000.000,00		600.653,51	u toku
	Na ime rekonstrukcije regionalnog puta Cetinje-Njeguši						300.000,00	125.329,63		Finansiran Program 761	
	Na ime rekonstrukcije magistralnog puta Ilino brdo-Vilusi							65.256,49		Finansiran Program 761	
	Ukupno:				33.947.790,87		2.878.485,52	2.190.586,12	360.099,32	5.429.170,96	

Od ostvarenih izdataka u iznosu od 5.069.071,64€, iznos od 4.578.485,52€ se odnosi na navedeni Program, dok se iznos od 490.586,12€ odnosi na Program 761[29]. Finansiranje Programa 771 Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori u iznosu 5.069.071,64€ vršeno je iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 3.091.239,63€ i kredita EIB u iznosu od 1.977.832,01€. U strukturi izvršenih izdataka tekući izdaci su učestvovali u iznosu od 2.190.586,12€ ili 43,21% dok su kapitalni izdaci iznosili 2.878.485,52€ ili 56,79%.

Program 775: Izgradnja trećih traka

Sredstva za izgradnju trećih traka planirana su u iznosu od 180.000,00€, dok je realizacija ovog Programa u 2017. godini iznosila je 2.513.935,92€. U strukturi izdataka navedenog programa tekući izdaci su učestvovali u iznosu od 75.672,90€, odnosno 3,01% dok su kapitalni izdaci iznosili 2.438.236,02€ odnosno 96,99 %. U finansiranju Programa 775 koristila su se sredstva iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 64.500,82€ i sredstva kredita EIB u iznosu od 2.449.435,10€.

[29] Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-3754 od 07.12.2017. godine je dozvoljeno da na račun ušteda može plaćati sa Programa 771 obaveze prema dobavljačima za projekte iz Programa 761.

Kapitalni izdaci - U okviru Programa 775 kapitalni izdaci evidentirani u okviru grupe računa 441, pozicija 4411- Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja, planirani su u iznosu od 100.000,00€, a ostvareni u iznosu od 2.438.263,02€. Utvrđeno je da su plaćanja vršena iz kreditinih sredstava Evropske investicione banke (EIB). Ostvareni izdaci iznad planom raspoloživih sredstava izvršeni su u skladu sa članom 12 Zakona o budžetu za 2017. godinu, kojim je definisano da će se sredstva Kapitalnog budžeta za izdatke potrošačkih jedinica koji se finansiraju iz kredita izvršavati u visini njihovog ostvarenja.

Program 764: Auto put Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa

Ugovor o projektovanju i izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo[30], broj 01-827/1 od 26.02.2014. godine zaključen je između Vlade Crne Gore, koju predstavlja Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, i kineske kompanije China Road and Bridge Corporation (CRBC) na iznos od 809.577.356,14€. Ugovorom o projektovanju i izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo, je definisano da se ugovorena cijena isplaćuje u eurima/američkim dolarima, po srednjem kursu na dan potpisivanja Ugovora. Kurs po kome se vrši isplata izvođaču radova je fiksan i iznosi 1€ 1,3718 USD i naveden je u kreditnoj apikaciji Vlade Crne Gore, odnosno Ministarstva finansija prema kineskoj EXIM banci. Ukupno utrošena sredstva do 31.12.2017. godine iznose 379.154.796,30€. U strukturi utrošenih sredstava kapitalni izdaci iznose 355.127.881,10€ ili 93,67%, a tekući izdaci 24.016.915,20€ ili 6,33%.

Kapitalnim budžetom za 2017. godinu odobrena su sredstva u iznosu od 182.521.747,65€, za izgradnju autoputa Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa, a realizovana u iznosu od 184.925.906,34€ ili više za 1,32%. U narednoj tabeli dat je pregled planiranih i izvršenih izdataka za Program 764 i to:

Tabela 47: Planirani i izvršeni izdaci iskazani po ekonomskoj klasifikaciji

Ek. klas.	Opis	Zakon o budžetu za 2017. godinu	Rebalans	Preusmjerenje	Tekući budžet	Izvršenje	%
4131	Administrativni materijal	14.500,00	-	-	14.500,00	6.843,86	47,20
4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	12.000,00	-	-	12.000,00	4.593,74	38,28
4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	10.742.000,00	- 2.000.000,00	-600.000,00	8.142.000,00	4.859.023,29	59,68
4149	Ostale usluge	50.000,00	-	-	50.000,00	37.310,30	74,62
4199	Ostalo	3.000.000,00	-	221.747,65	3.221.747,65	2.686.850,58	83,40
4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja	180.460.000,00	-10.000.000,00	600.000,00	171.060.000,00	177.321.393,54	103,66
4415	Izdaci za opremu	21.500,00	-	-	21.500,00	9.891,03	46,00
	Ukupno:	**194.300.000,00**	**-12.000.000,00**	**221.747,65**	**182.521.747,65**	**184.925.906,34**	**101,32**

Kapitalni izdaci za realizaciju navedenog projekta u 2017. godini planirani su u iznosu od 171.081.500,00€, a ostvareni u iznosu od 177.331.374,53€. Finansiranje kapitalnih izdataka vršeno je iz kreditnih sredstava EXIM banke u iznosu od 149.868.821,13€, dok su izdaci u iznosu od 27.462.553,44€ finansirani iz opštih prihoda budžeta.

Ukupno isplaćena sredstva izvođaču radova od dana zaključivanja Ugovora do 31.12.2017. godine iznose 355.127.881,10€, ili 405.222.146,55 USD (po ugovorenom fiksnom kursu 1€ = 1,3718 USD). Finansiranje navedenih izdataka vršeno je iz budžetskih sredstava u iznosu od 59.733.510,89€ i iz kreditnih sredstava u iznosu od 295.394.479,18€, kako je prikazano u narednoj tabeli:

[30] "Sl. list CG" br. 54/14

Tabela 48: Pregled isplaćenih sredstava izvođaču radova

R.br.	Datum	Opis	Uplate izvođaču radova	Dio iz Budžeta (15%)	Dio iz kreditnih sredstava (85%)	
					Euri	Dolari
1	27.02.2015.	I RATA AVANSA	80.957.735,61	12.143.660,34	68.814.075,27	94.399.148,46
2	29.04.2015.	II RATA AVANSA	80.957.735,61	12.143.660,34	68.814.075,27	94.399.148,46
3	06.06.2015	I RATA ZA PRIVREMENO NAPAJANJE	6.599.940,00	6.599.940,00		
		I Ukupno 2015	**168.515.411,22**	**30.887.260,68**	**137.628.150,54**	**188.798.296,92**
3	22.09.2016.	FAKTURA BR.3	1.802.166,95	270.325,04	1.531.841,91	2.101.380,73
4	10.11.2016.	FAKTURA BR.4	2.688.509,05	403.276,36	2.285.232,69	3.134.882,20
5	09.12.2016.	FAKTURA BR.5	4.800.509,31	720.076,40	4.080.432,91	5.597.537,87
		II Ukupno 2016	**9.291.185,31**	**1.393.677,80**	**7.897.507,51**	**10.833.800,80**
6	24.02.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.6	5.669.867,25	850.480,09	4.819.387,16	6.611.235,31
7	24.03.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.7	5.090.462,64	763.569,40	4.326.893,24	5.935.632,15
8	01.06.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.8	18.310.002,61	2.746.500,39	15.563.502,22	21.350.012,35
9	23.06.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.2	1.005.133,37	1.005.133,37		
10	30.06.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.9	15.930.856,73	2.389.628,51	13.541.228,22	18.575.856,88
11	27.07.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.10	14.271.492,79	2.140.723,92	12.130.768,87	16.640.988,73
12	04.09.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.11	14.119.835,25	2.117.975,29	12.001.859,96	16.464.151,49
13	03.10.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.12	22.893.517,52	3.434.027,63	19.459.489,89	26.694.528,23
14	03.11.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.13	31.637.447,08	4.745.617,06	26.891.830,02	36.890.212,42
15	01.12.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.14	20.711.809,38	3.106.771,41	17.605.037,97	24.150.591,08
16	19.12.2017.	PRIVREMENA SITUACIJA BR.15	27.680.968,92	4.152.145,34	23.528.823,58	32.276.840,19
		III Ukupno 2017	**177.321.393,54**	**27.452.572,41**	**149.868.821,13**	**205.590.048,83**
		Ukupno (I+II+III)	**355.127.990,07**	**59.733.510,89**	**295.394.479,18**	**405.222.146,55**

Izvođaču radova do 31.12.2017. godine plaćeno je sredstava u iznosu od 355.127.990,07€, od čega je na ime avansa uplaćeno 161.915.471,22€. U narednoj tabeli je prikazan pregled izvedenih radova i plaćanja po godinama i to:

Tabela 49: Pregled izvedenih radova po godinama

	Opis	Obračunata vrijednost (€)	Otplata avansa (€)	Garantni depozit (€)	Obavještenje o neusklađenosti (€)	Iznos za plaćanje (€)	Plaćeno iz budžeta 15% (€)	Plaćeno iz kredita 85% (€)	Plaćeno iz kredita 85% ($)
	Avans	161.915.471,22	0,00	0,00	0,00	161.915.471,22	24.287.320,68	137.628.150,54	188.798.296,92
	Privremeno napajanje	6.599.940,00	0,00	0,00	0,00	6.599.940,00	6.599.940,00		
I	**Ukupno u 2015. godini**	**168.515.411,22**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**168.515.411,22**	**30.887.260,68**	**137.628.150,54**	**188.798.296,92**
	Izvedeni glavni radovi	10.542.825,63	0,00	527.141,28	-724.500,00	9.291.184,35	1.393.677,80	7.897.507,51	10.833.800,80
II	**Ukupno u 2016. godini**	**10.542.825,63**	**0,00**	**527.141,28**	**-724.500,00**	**9.291.184,35**	**1.393.677,80**	**7.897.507,51**	**10.833.800,80**
	Izvedeni glavni radovi	195.192.308,33	8.763.932,75	9.759.615,41	-352.500,00	176.316.260,17	26.447.439,04	149.868.821,13	205.590.048,83
	Privremeno napajanje	1.005.133,37	0,00	0,00	0,00	1.005.133,37	1.005.133,37	0,00	0,00
III	**Ukupno u 2017. godini**	**196.197.441,70**	**8.763.932,75**	**9.759.615,41**	**-352.500,00**	**177.321.393,54**	**27.452.572,41**	**149.868.821,13**	**205.590.048,83**

Ukupno izvedeni radovi do 31.12.2017. godine dati su u narednoj tabeli i to:

Tabela 50: Pregled ukupno izvedenih radova na 31.12.2017. godine

Opis	Obračunska vrijednost izvedenih radova	Otplata avansa (€)	Garantni depozit (€)	Obavještenje o neusklađenosti (€)	Iznos za plaćanje (€)	Plaćeno iz budžeta 15% (€)	Plaćeno iz kredita 85% (€)	Plaćeno iz kredita 85% ($)
Ukupno izvedeni glavni radovi	205.735.133,96	8.763.932,75	10.286.756,69	-1.077.000,00	185.607.444,52	27.841.116,84	157.766.328,64	216.423.849,63
Ukupno za privremeno napajanje	7.605.073,37	0,00	0,00	0,00	7.605.073,37	7.605.073,37		
UKUPNO IZVEDENI RADOVI	**213.340.207,33**	**8.763.932,75**	**10.286.756,69**	**-1.077.000,00**	**193.212.517,89**	**35.446.190,21**	**157.766.328,64**	**216.423.849,63**

Iz navedenih podataka utvrđeno je sljedeće:

- Obračunata vrijednost ukupno izvedenih radova je 213.340.207,33€, od čega izvedeni radovi 205.735.133,96€, a troškove privremenog napajanja 7.605.073,73€[31];
- Od ukupno uplaćenog avansa u iznosu od 161.915.471,22€ otplaćeni avans iznosi 8.763.932,75€, a neotplaćeni avans na 31.12.2017. godine iznosi 153.151.538,47€. Ugovorom je definisano da se avans otplaćuje po stopi od 20% od iznosa privremene situacije (obračunata

[31] Privremeno napajanje se odnosi na napajanje gradilišta električnom energijom - Prilog 2 Ugovora o projektovanju i izgradnji autoputa

vrijednost za obim stvarno izvedenih radova), kada vrijednost ukupno izvedenih radova dostigne 20% od ugovorene vrijednosti radova.

- Zadržani garantni depozit u iznosu od 10.286.756,69€, odnosno 5% od iznosa privremene situacije. Akumulirana suma će biti plaćena izvođaču radova u dva dijela i to 50% nakon završetka radova po izdavanju potvrde o preuzimanju radova i 50% nakon isteka perioda za otklanjanje nedostataka po izdavanju povrde o dobrom izvršenju posla.
- Zadržani iznos sredstava od iznosa privremene situacije na osnovu neusklađenosti u iznosu 1.077.000,00€[32].
- Ukupan iznos za plaćanje po izvedenim radovima je 193.212.517,89€. Plaćanje je vršeno iz sredstava budžeta u iznosu od 35.446.190,21€ i iz kreditnih sredstava u iznosu od 157.766.328,64€ ili 216.423.849,63 USD.

Revizijom je utvrđeno da su plaćanja vršena na osnovu ispostavljenih privremenih situacija, pri čemu su obračunate vrijednosti stvarno izvedenih radova umanjene za otplatu datog avansa, zadržana sredstva na ime garantnog depozita i na ime obavještenja o neusklađenosti.

7.2. Direkcija javnih radova – Kapitalni budžet

Kapitalni budžet Direkcije javnih radova planiran je u iznosu od 58.878.600,00€. Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[33] planirani iznos je umanjen za 12.500.000,00€. Nakon uvećanja putem preusmjerenja sredstava u iznosu od 2.933.933,39€ raspoloživa sredstva tekućim budžetom iznose 49.312.533,39€, a ostvareni su izdaci u iznosu od 50.280.153,81€, odnosno za 1,96% više od raspoloživih sredstava. Tekući izdaci u okviru Kapitalnog budžeta realizovani su u iznosu od 5.015.552,69€ ili 9,98%, dok su kapitalni izdaci realizovani u iznosu od 45.264.601,12€ ili 90,02% ukupnog izvršenja kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 51: Kapitalni budžet Direkcije javnih radova

	Program	Tekući budžet	Izvori finansiranja	Realizovano u 2017. godini			% izvršenja
				Tekući izdaci	Kapitalni izdaci	Ukupno	
804	Izgradnja i rkonstrukcija administrativnog prostora za rad državnih organa	2.184.000,00	OPB	126.481,94	1.813.017,92	1.939.499,86	88,80%
805	Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata kulture	1.419.700,00	OPB	100.281,19	1.283.812,36	1.384.093,55	97,49%
806	Izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata	2.155.000,00	OPB	43.800,43	2.001.775,66	2.045.576,09	94,92%
810	Izgradnja lokalne infrastrukture	6.285.000,00	OPB	185.951,07	5.753.820,54	5.939.771,61	94,51%
812	Projekti očuvanja životne sredine	3.566.300,00	OPB	379.405,87	2.841.099,30	3.220.505,17	90,30%
818	Izgradnja i rekonstrukcija objekata zdravstva	698.000,00	OPB	/	657.500,00	657.500,00	94,20%
819	Izgradnja i rekonstrukcija objekata socijalnog staranja	925.250,00	OPB	4.950,00	896.934,85	901.884,85	97,47%
821	Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke	4.244.500,00	OPB I KREDIT	514.842,03	5.362.044,42	5.876.886,45	138,46%
826	Unapređenje turističke ponude	9.378.500,00	OPB	929.479,29	8.146.854,38	9.076.333,67	96,78%
829	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova	17.609.033,39	OPB I IPA	1.916.287,77	16.504.230,18	18.420.517,95	104,61%
830	Državna komisija za tehnički pregled autoputa Bar-Boljare	847.250,00	OPB	814.073,10	3.511,51	817.584,61	96,50%
	Ukupno:	**49.312.533,39**		**5.015.552,69**	**45.264.601,12**	**50.280.153,81**	**101,96%**

Kapitalni budžet Direkcije javnih radova u 2017. godini u iznosu od 50.280.153,81€ finansiran je iz opštih prihoda u iznosu od 38.096.878,13€ ili 75,77%, kreditnih sredstava u iznosu od 1.671.057,71€ ili 3,32% i IPA sredstava u iznosu od 10.512.217,97€ ili 20,91%.

Kredit Banke za razvoj Savjeta Evrope (CEB) u iznosu od 1.671.057,71€ (provizija u iznosu 3.335,62€) korišćen je za finansiranje programa 821-Izgradnja i rekonstrukciju objekata obrazovanja i nauke. Finansirani su sljedeći projekati: Dječiji vrtić na Starom aerodromu u Podgorici u iznosu od 1.637.486,23€, Dječiji vrtić u Pljevljima u iznosu od 10.633,62€, Dječiji vrtić u Bloku VI u Podgorici u iznosu od 5.697,00€ i Dječiji vrtić u Tuzima u iznosu od 13.335,62€. Kreditna sredstva su korišćena u skladu sa članom 12 Zakona o budžetu za 2017. godinu u visini ostvarenja.

[32] Nadzorni organ, u slučajevima kada Izvođač radova izvede određene radove koji nijesu u skladu sa odobrenim Glavnim projektom ili relevantnim propisima (zaštita životne sredine, zaštita na radu i sl.), zadržava određeni iznos od iznosa privremene situacije dok Izvođač radova ne otkloni nedostatke koje je evidentirao izdatim obavještenjima o neusklađenosti

[33] „Sl.list CG“ br. 89/17

Sredstvima iz predpristupnih IPA fondova u iznosu od 10.512.217,97€ finansirani su projekti izgradnje postrojenja za prešišćavanje otpadnih voda, kanalizacione mreže i vodosnabdijevanja, sanacija nesanitarnih odlagališta otpada, projekti željezničke infrastrukture i projekti iz oblasti tehničke pomoći. Sredstva su korišćena, u skladu sa članom 14 Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, u visini njihovog ostvarenja.

Prekoračenja planiranih sredstava - Iznos realizovanih sredstava Kapitalnog budžeta u 2017. godini iznosio je 50.280.153,81€ ili više za 1,96% od iznosa planiranih sredstava. Dozvoljena prekoračenja planiranih sredstava izvršena su kod: Programa 821 - Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke za 38,46%. Pojedini projekti finansirani su, u skladu sa članom 12 Zakona o budžetu za 2017. godinu, u visini ostvarenja kreditnih sredstava Banke za razvoj Savjeta Evrope (CEB) i Programa 829 - Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova za 4,61% ili više za iznos 1.916.287,77€ od iznosa planiranih sredstava, u skaldu sa članom 14 Zakona o budžetu za 2017. godinu.

Ministartsvo održivog razvoja i turizma – Direkcija javnih radova je, na osnovu zaključaka Vlade Crne Gore, prenijela sredstva opštinama u iznosu od 1.556.213,01€ i vršila direktna plaćanja dobavljačima u iznosu od 2.026.498,31€, u cilju kofinansiranja projekata kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 52: Prenos sredstava opštinama

Program	Opština	Protokol/Zaključak		Projekat	Plaćeno
		Broj	Datum		
812	OPSTINA BIJELO POLJE	PROT 19/2-01-218/1	30.01.2017.	Sanitarne deponije, postrojenja za tretman otpadnih voda i vodosnadbijevanje (eksproprijacija zemljista za potrebe izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih	50.000,00
821	OPSTINA ULCINJ	PROT 101-1560/1-	10.11.2017.	Izgradnja OŠ u Ulcinju	100.000,00
812	OPSTINA PLAV	ZV 07-3762	14.12.2017.	Rekonstrukcija "Ribarske ulice" - za potrebe rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i finansirania eksproprijaciie zemlišta	243.167,79
812	OPSTINA PLAV	ZV 07-3762	14.12.2017.	Rekonstrukcija "Ribarske ulice" - za potrebe rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i finansirania eksproprijaciie zemlišta	256.832,21
812	OPSTINA ROZAJE	ZV 07-3763	14.12.2017.	Projekat iz oblasti vodosnadbijevanja i lokalne putne infrastrukture	43.568,01
810	OPSTINA ROZAJE	ZV 07-3763	14.12.2017.	Projekat iz oblasti vodosnadbijevanja i lokalne putne infrastrukture	55.994,00
810	OPSTINA GUSINJE	ZV 07-3764	14.12.2017.	Projekat lokalne putne infrastrukture	70.000,00
819	SKUPSTINA OPSTINE PLJEVL	ZV 07-4016	21.12.2017	Sanacija lokalnih i nekategorisanih puteva	14.000,00
819	SKUPSTINA OPSTINE PLJEVL	ZV 07-4016	21.12.2017	Sanacija lokalnih i nekategorisanih puteva	335.801,00
812	OPSTINA ULCINJ	ZV 07-4017	21.12.2017	Izgradnja novog cjevovoda na putu Vladimir-Krute-Ulcinj	256.850,00
805	SO NIKŠIĆ	ZV 07-4079	25.12.2017.	Rekonstrukcija objekta Dvorca Kralja Nikole u Nikšiću	130.000,00
				Direktna plaćanja dobavljačima	2.026.498,31
				Ukupno:	**3.582.711,32**

Protokolima o saradnji Direkcije javnih radova i opština definisano je da Direkcija izvrši prenos sredstava na račun odabranog obrađivača i revidenta projektne dokumentacije, izvođača radova i vršioca stručnog nadzora u cilju realizacije projekata, shodno ovjerenim situacijama. Obaveza opština je da jednom mjesečno pisanim putem informišu Direkciju javnih radova o statusu projekata koji su predmet Protokola. Revizijom je utvrđeno da opštine nijesu informisale Direkciju javnih radova o sprovedenim aktivnostima, kako je definisano Protokolom o saradnji[34].

- **Preporučuje se Direkciji javnih radova da, u skladu sa potpisanim protokolima, prati aktivnosti na realizaciji projekata po opštinama, te da zahtijeva od opština dostavu mjesečnih izvještaja o realizaciji projekta.**

Troškovi realizacije projekta uključuju troškove izrade geodetskih podloga, geomehaničkih elaborata, idejnih i glavnih projekata, troškove revizije projektne dokumentacije, troškove izgradnje i opremanja objekta, troškove stručnog nadzora, troškove taksi za priključenje objekata na infrastrukturu, troškove za komunalno opremanje gradskog građevinskog zemljišta, troškove tehničkog pregleda objekta, troškove eksproprijacije zemljišta i druge troškove koji su vezani za realizaciju projekata. [35] U tabelama su unešeni datumi potpisivanja prvog ugovora na realizaciji projekta, dok iznosi u koloni "vrijednost ugovora" sadrže ukupnu ugovorenu vrijednost.

[34] U periodu vršenja revizije revizoru nijesu dati na uvid izvještaji o izvršenim aktivnostima na realizaciji projekata.
[35] U tabeli nijesu navedeni ugovori za pomenute izdatke

U narednoj tabeli dati su projekti započeti u prethodnim godinama, a koji su završeni u 2017. godini[36].

Tabela 53: Pregled programa Kapitalnog budžeta čiji su projekti završeni u 2017. godini

Program	Projekti	Ugovor		Realizovano				
		Datum	Vrijednost	u prethodnim godinama	2015	2016	2017	Ukupno
804	Kamp na Zlatici	02.08.2011.	4.869.549,85	2.921.729,91	973.909,97	973.909,97	0,00	4.869.549,85
	Poslovna zgrada uprave za nekretnine	08.01.2010.	10.223.923,76	8.631.174,28	1.592.749,48	0,00	0,00	10.223.923,76
	Administrativni objekat u Mojkovcu	21.10.2014	1.317.924,71	327.838,42	943.993,53	0,00	0,00	1.271.831,95
	Administrativni objekat u Petnjici	17.02.2015.	1.482.954,14	0,00	13.982,50	1.353.659,39	115.312,25	1.482.954,14
	Izgradnja i opremanje kuhinje ZIKS-a	18.05.2015	365.112,71	0,00	364.875,99	0,00	0,00	364.875,99
	Adaptacija prostora Državnog tužilaštva na Cetinju	13.08.2015	124.018,92	0,00	124.009,37	0,00	0,00	124.009,37
	Adaptacija poslovnog prostora MUP-a u Podgorici	21.08.2015	258.641,44	0,00	203.906,26	0,00	0,00	203.906,26
	Granični prelazi	30.07.2015	353.953,57	0,00	353.519,67	0,00	0,00	353.519,67
	Zgrada Skupštine	28.08.2016.	429.737,49	21.762,80	0,00	399.557,96	19.032,66	440.353,42
	Rekonstrukcija administrativne zgrade organa lokalne uprave u Andrijevici	06.10.2017.	37.854,00	0,00	0,00	0,00	37.781,99	37.781,99
	Rekonstrukcija administrativnog objekta u Andrijevici	06.08.2015	81.924,54	0,00	81.874,08	0,00	0,00	81.874,08
	Državno tužilaštvo u Kotoru	18.01.2011.	914.790,28	66.136,25	530.273,38	301.956,56	0,00	898.366,19
805	Centar kulture u Pljevljima	28.06.2016.	1.257.147,24	0,00	0,00	430.352,71	219.647,29	650.000,00
	Zgrada bivšeg Ruskog poslanstva za potrebe MVP-Cetinje	07.08.2014.	2.817.230,05	504.581,50	9.098,55	2.258.925,00	44.625,00	2.817.230,05
	Nacionalna biblioteka Đurađ Crnojević	02.04.2015	75.797,81	0,00	75.797,81	0,00	0,00	75.797,81
	Sanacija spomenika na Stražnjici u Pljevljima	21.07.2015	100.000,00	0,00	99.997,61	0,00	0,00	99.997,61
	Sanacija spomen obilježja palim borcima NOR-a na Žabljaku	24.06.2016.	50.716,56	0,00	0,00	50.552,55	0,00	50.552,55
806	Pomoćni fudbalski tereni sa vještačkom podlogom	20.11.2019	363,608,10	10.918,25	348.504,23	0,00	0,00	359.422,48
812	Kanalizaciona mreža I PPOV Šavnik	12.01.2015	358.540,90	0,00	47.655,00	309.718,85	0,00	357.373,85
	Kanalizaciona mreža u Plavu	31.03.2015	69.496,00	0,00	69.496,00	0,00	0,00	69.496,00
	Kanalizaciona mreža u Pljevljima	19.08.2015	175,737,84	0,00	175.730,23	0,00	0,00	175.730,23
	Sanacija deponije na Žabljaku	25.12.2015	264.398,50	0,00	50.100,00	193.186,95	1.481,55	244.768,50
	Izradnja reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice na Žabljaku	01.07.2014	1.291.588,68	488.373,67	803.215,01	0,00	0,00	1.291.588,68
810	Infrastruktura u MZ Bukovica	4.08.2009.	4.545.474,76	3.476.210,62	427.822,04	641.442,10	0,00	4.545.474,76
	Elektrifikacija katuna u Rožajama „Dobro Buče" i „Giljevo polje"	12.04.2016.	250.000,00	7.240,00	0,00	242.760,00	0,00	250.000,00
	Gradska tržnica u Bijelom Polju	23.01.2017	2.250.545,29	790.716,42	1.455.802,09	0,00	0,00	2.246.518,51
	Asfaltiranje Durmitorskog prstena	08.08.2013	485.854,83	396.456,18	178.252,56	0,00	0,00	574.708,74
	Rekonstrukcija vodovoda Krkori, Hlorna stanica u Andrijevici	07.11.2014	822.071,85	55.492,68	659.156,34	0,00	0,00	714.649,02
	Izgradnja seoskog vodovoda u Lovnici u Rožajama	30.06.2015	169.926,69	54.740,00	150.583,00	0,00	0,00	205.323,00
818	Sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u zdravstvu	16.02.2012.	1.050.000,00	650.000,00	350.000,00	50.000,00	0,00	1.050.000,00
	Poliklinički sa urgentnim centrom u Beranama	01.11.2013	2.134.883,09	1.654.080,82	301.540,55	163.525,54	0,00	2.119.146,91
	Zavod za transfuziju krvi u Podgorici	31.12.2012.	3.060.121,86	2.523.090,29	493.520,74	10.824,34	0,00	3.027.435,37
	Rekonstrukcija internog odjeljenja Opšte bolnice u Bijelom Polju	06.03.2015	884.999,81	0,00	84.999,81	0,00	0,00	84.999,81
	Kupovina objekata od opština	03.10.2014	522.076,55	0,00	522.076,55	0,00	0,00	522.076,55
819	Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju u Rožajama	16.10.2013.	603.591,99	1.574,00	337.771,50	264.889,66	0,00	604.235,16
	Rjerješavanje stambenih pitanja socijalno ugroženih kategorija	02.04.2015.	1.598.814,00	0,00	999.544,00	599.270,00	0,00	1.598.814,00
	Dnevni centar Ljubović u Podgorici	07.06.2012	33.117,65	14.415,07	18.799,59	0,00	0,00	33.214,66
821	Rekonstrukcija OŠ u Kotoru	22.12.2016.	40.000,00	0,00	0,00	40.000,00	0,00	40.000,00
	Inovaciono preduzetnički centar ¨Tehnopolis¨ u Nikšiću	21.06.2014.	1.930.607,41	4.940,00	908.199,43	1.017.467,91	0,00	1.930.607,34
	Vrtić u Zagoriču, Podgorica	15.10.2014.	1.295.572,89	0,00	403.729,51	885.919,65	0,00	1.289.649,16
	Izgradnja infrastrukturnih priključaka za kompleks Doma zdravlja „Niko	06.06.2017.	233.293,05	0,00	0,00	0,00	227.341,30	227.341,30
	OŠ „Dušan Korać" u Bijelo Polje	19.12.2016.	2.219.170,00	0,00	0,00	2.219.170,00	0,00	2.219.170,00
	Sportska dvorana Univezitetskog centra u Podgorici	20.09.2012	3.875.094,44	1.537.563,73	2.222.789,27	0,00	0,00	3.760.353,00
826	Solana „Bajo Sekulić" u Ulcinju	10.12.2015.	270.000,00	0,00	70.000,00	200.000,00	0,00	270.000,00
	Unapređenje turističke ponude u Rožajama	18.09.2015	300.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	300.000,00
	Revitalizacija jezera Ponikvice	10.10.2014	182.207,50	0,00	173.807,47	0,00	0,00	173.807,47
	Izgradnja infrastrukture kamp odmarališta	10.08.2015	39.556,82	0,00	38.906,04	0,00	0,00	38.906,04
829	Demontaža postojeće, nabavka i montaža nove električne vuče podstanice „Trebešica"	03.12.2015	3.554.549,67	0,00	873.883,25	58.651,74	2.568.781,06	3.501.316,05
	Rekonstrukcija dijela pruge Virpazar-Sutomore	23.12.2016.	4.636.915,93	0,00	0,00	0,00	4.314.668,61	4.314.668,61
830	Hitna pomoć i prevencija od poplava	03.08.2011	9.600.406,66	7.885.822,44	1.714.584,22	0,00	0,00	9.600.406,66
	UKUPNO:		73.334.153,89	32.024.857,33	19.548.456,63	12.665.740,88	7.548.671,71	71.787.726,55

[36] Tabelarni pregled sadrži kapitalne i tekuće izdatke projekata

Projekti započeti u prethodnim godinama, koji će se realizovati u narednom periodu prezentovani su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 54: Pregled programa Kapitalnog budžeta čiji su projekti u toku

Program	Projekti	Ugovor		Realizovano				
		Datum	Vrijednost	u prethodnim godinama	2015	2016	2017	Ukupno
804	Objekat Crnogorske akademije nauke i umjetnosti	26.09.2009.	6.616.870,44	3.614.359,93	440.598,01	-	-	4.054.957,94
	Eko zgrada Ministarstvo održivog razvoja i turizma	03.12.2009.	9.807.819,89	5.450.788,46	339.612,84	-	-	5.790.401,30
	Adaptacija prostora u objektu "Limenka"-zgrada MUP-a u Podgorici	23.10.2014.	1.210.865,40	403.407,35	807.213,57	-	-	1.210.620,92
	Akcioni plan prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup I kretanje i lica	07.08.2014.	2.453.251,15	90.767,24	403.540,72	528.081,12	1.121.460,97	2.143.850,05
	Administrativni objekat u Gusinju	30.09.2015.	593.749,32	-	149.998,39	253.743,61	175.944,38	579.686,38
	Stanica policije i filijale Upravnih unutrašnjih poslova u Gusinju	19.11.2016.	525.243,95	-	-	2.167,16	278.245,17	280.412,33
	Rekonstrukcija skupštinske sale u Bijelom Polju	28.09.2017.	222.489,13	-	-	-	124.945,97	124.945,97
	Nadogradnja i rekonstrukcija postojećeg objekta CANU-a u Podgorici	20.12.2017.	24.438,41	-	-	-	24.438,41	24.438,41
	Smještajni kapaciteti za SAJ i PJP U Podgorici	04.02.2016.	97.450,29	-	-	55.112,23	42.338,06	97.450,29
805	Muzički centar Crne Gore u Podgorici	25.05.2007.	13.451.238,30	8.165.025,50	538.038,18	-	889.639,84	9.592.703,52
	Uređenje terena oko spomen obilježja palim borcima NOR-a na Žabljaku	25.09.2017.	96.577,95	-	-	-	96.525,22	96.525,22
	Zetski dom na Cetinju	02.12.2016.	22.101,39	-	-	22.101,39	-	22.101,39
	Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekta za potrebe CNP-a	30.08.2017.	118.153,20	-	-	-	3.656,20	3.656,20
	Dvorac Kralja Nikole u Nikšiću	26.12.2017.	130.000,00	-	-	-	130.000,00	130.000,00
806	Sportska dvorana u Beranama	16.10.2008.	5.420.711,18	2.182.107,02	1.238.397,32	1.576.103,11	350.153,90	5.346.761,35
	Sportska dvorana u Kotoru	25.10.2011.	3.762.899,11	1.470.711,18	-	48.135,69	-	1.518.846,87
	Izgradnja i rekonstrukcija fudbalskih terena	16.11.2016.	9.161.185,45	352.442,56	-	-	201.651,39	554.093,95
	Izgradnja sportskih terena i sala	05.10.2017.	130.022,15	-	-	-	44.615,91	44.615,91
	Izrada dokumentacije i izvođenje radova na rekonstrukciji sportske sale u gimnaziji i	26.09.2017.	39.494,20	-	-	-	1.065,05	1.065,05
	Odluka vlade Lok. Put MR Tivat uštede	07.12.2017		-			630.000,00	630.000,00
	Bazen u Kotoru i Tivtu	25.03.2014.	828.333,22	-	-	9.945,00	818.089,84	828.034,84
812	Sanitarne deponije, postrojenja za tretman otpadnih voda i vodosnadbijevanje	16.02.2009	2.211.832,93	672.727,26	229.366,00	370.679,60	855.658,78	2.128.431,64
	Izgradnja transfer stanica i sanacija postojećeg odlagališta otpada	20.06.2016	1.015.695,59	2.599,50	-	122.218,52	110.104,05	234.922,07
	Kanalizaciona mreža u Rožajama	15.07.2015	55.930,00	-	44.744,00		-	44.744,00
	Sanacija i rekonstrukcija hidrotehničkog tunela u Mojdežu, Herceg Novi	25.07.2014	893.043,57	301.451,59	588.792,98	2.659,91	-	892.904,48
	Izgradnja i rekonstrukcija vodovoda	04.08.2015	2.377.677,13	599.773,34	-	546.557,42	601.173,14	1.747.503,90
	Vodosnabdijevanje MZ Hoti (Drume i Traboin)	14.10.2016	307.336,22	-	-	59.325,24	205.355,00	264.680,24
	Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija sistema za odvođenje otpadnih voda	15.09.2016	653.712,93	-	-	-	297.190,78	297.190,78
	Mjere smanjenja zagađenja i toplifikacije Pljevalja	20.09.2016	1.062.544,75	34.358,81	500.000,00	64.210,09	463.975,85	1.062.544,75
	Unapređenje postojeće mreže meteoroloških i padavinskih stanica	03.10.2017	2.500,00	-	-	-	2.500,00	2.500,00
	Izgradnja PPOV u Vranjini	15.11.2016.	125.000,00	-	-	24.500,00	15.280,50	39.780,50
	Sanacija odlagališta u Plavu	15.11.2016.	125.000,00	-	-	24.700,00	17.785,50	42.485,50
	Odluka vlade Lok. Put MR Tivat uštede			-			650.000,00	650.000,00
810	Rekonstrukcija Ribarske ulice u Opštini Plav	12.10.2015	5.000,00	-	-	-	-	-
	Rekonstrukcija ulice "Đeda Vojvodića" u Beranama	11.11.2015	381.980,01	8.142,84	-	49.068,32	298.835,01	356.046,17
	Izgradnja šetališta pored rijeke Tare u Mojkovcu	02.03.2016	398.665,79	-	-	154.137,57	243.358,45	397.496,02
	Izgradnja šetališta pored rijeke Tare u Kolašinu	23.04.2015	30.000,00	-	30.000,00	-	-	30.000,00
	Lokalni putevi	30.06.2015.	6.892.320,57	65.026,86	3.454.744,50	747.589,28	1.542.847,36	5.810.208,00
	Rekonstrukcija mosta Radovan Pavićević	15.11.2017.	12.691,00	-	-	-	12.691,00	12.691,00
	Gradska pijaca u Gusinju i Cetinju	16.06.2017.	468.316,36	-	-	-	254.010,76	254.010,76
	Uređenje obala rijeka izrada obalo-utvrda i uređenje korita rijeka	21.09.2017.	710.783,54	23.517,38	-	-	423.723,49	447.240,87
	Izgradnja infrastrukture za odigravanje MOSI igara u Pljevljima	22.06.2017.	255.000,00	-	-	-	174.709,62	174.709,62
	Izgradnja javne rasvjete u Bijelom Polju	23.11.2017.	233.030,80	110.551,00	-	-		110.551,00
	Izgranja pješačkog mosta Njegnjevo u Bijelom Polju	25.12.2017.	295.512,14	-	-	-	88.653,64	88.653,64
	Rekonstukcija puta Plav-Vojno selo, Gusinje	13.12.2017.	885.612,89	-	-	-	177.122,57	177.122,57
	Izgradnja gradske pijace u Rožajama	18.12.2017.	9.980,00	-	-	-	9.980,00	9.980,00
	Izgradnja regionalne stočne pijace u Beranama	12.10.2017.	243.598,95	-	-	-	4.998,00	4.998,00
	Gradske saobraćajnice	02.09.2013.	12.070.034,01	3.737.378,72	2.779.748,82	2.454.879,64	2.708.841,71	11.680.848,89
	Dom kulture Pljevlja zaključak vlade 07-3765 uštede			-			387.495,43	387.495,43
	Žičara Kolašin zaključak vlade 07-4148 uštede			-			264.055,76	264.055,76
	Rekonstrukcija prostora za HLA labaratoriju i HLA tipizaciju u CG	21.12.2017.	5.948,81	-	-	-	5.948,81	5.948,81
819	Izgradnja objekata i potrebne infrastrukture za objekte za socijalno ugrožene	13.06.2017.	245.583,74	-	-	-	94.495,00	94.495,00
	zaključak vlade 07-4016 - lok infras uštede	21.12.2017		-			349.801,00	349.801,00
	zaključak vlade 07-4148 - žičara Kolašin uštede	28.12.2017		-			331.000,00	331.000,00
	Dom starih u Podgorici	28.12.2015	8.994.189,22	-	-	87.281,74	126.588,85	213.870,59
821	Akademije umjetnosti na Cetinju	23.03.2010	7.752.711,40	3.324.936,73	1.512.222,24	1.734.383,97	1.120.188,17	7.691.731,11
	Vrtić na Starom aerodromu, Podgorica	12.09.2015	2.861.623,91	-	82.251,16	3.718,10	1.951.952,23	2.037.921,49
	Vrtić u Pljevljima	21.11.2016.	14.039,00	-	-	-	12.654,00	12.654,00
	Vrtić u Bloku VI, Podgorica	09.03.2017.	43.171,58	-	-	-	27.350,83	27.350,83
	Vrtić u Tuzima	24.12.2014	30.357,49	-	4.879,00	8.931,25	16.547,24	30.357,49
	Rekonstrukcija vrtića na Žabljaku	06.10.2015	130.455,13	-	130.455,13	-	-	130.455,13
	Vrtić u Rožajama	27.10.2017.	17.850,00	-	-	-	10.710,00	10.710,00
	Izgradnja glavnog projekta rekonstrukcije tehničkih fakulteta Univerziteta CG u	09.03.2017.	116.874,07	-	-	-	23.374,81	23.374,81
	Sanacija klizišta na Savini za izgradnju i rekonstrukciju školskih objekata HN	29.08.2016	1.037.713,76	-	-	301.984,19	445.592,72	747.576,91
	Srednja stručna škola u Golubovcima	17.01.2014	5.110.036,71	50.039,04	45.327,46	771.821,72	822.732,93	1.689.921,15
	OŠ u Gukama	18.12.2015	794.737,01	-	714,00	644.546,21	157.317,87	802.578,08
	Rekonstukcija toplane Univerziteta CG na prostoru dupa Univerzitetski centar	03.10.2017.	6.000,00	-	-	-	-	-
	Rekonstukcija aneksa OŠ u Baču u Rožajama	28.06.2017.	90.000,00	-	-	-	82.624,35	82.624,35
	Rekonstrukcija i adaptacija objekta za potrebe Biznis inkubatora na Cetinju	13.06.2017.	295.000,00	-	-	-	293.500,00	293.500,00
	Izgradnja osnovne i muzičke skole u Bijelom Polju	26.12.2017.	5.000,00	-	-	-	5.000,00	5.000,00
	Zaključak vlade 07-4149 ski centar kolašin - uštede			-			580.000,00	580.000,00
	OŠ u Šukobinu Ulcinj	25.06.2015.	100.000,00	-	-	-	100.000,00	100.000,00
	Izgradnja fiskulturne sale za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću	22.06.2015	4.760,00	-	4.760,00	-	-	4.760,00
826	Ski centra „Kolašin 1600", Kolašin	23.12.2014	15.469.877,98	1.407.054,76	1.236.478,70	2.994.401,03	5.090.847,93	10.728.782,42
	Ski centar na lokalitetu Cmiljača, Bijelo Polje	18.08.2014	4.409.221,82	143.929,11	426.653,13	217.584,92	765.134,07	1.553.301,23
	Ski centar na lokalitetu Žarski, Mojkovac	11.28.2014	3.134.897,09	-	23.283,00	16.707,60	1.166.858,19	1.206.848,79
	Ski centar na lokalitetu Haila, Rožaje	22.07.2014	1.907.523,42	322.383,90	37.867,60	549.118,88	206.940,15	1.116.310,53
	Ski centar na lokalitetu Durmitor, Žabljak	25.08.2016	724.569,14	-	-	5.300,00	210.671,97	215.971,97
	Izrada planske dokumentacije i ostale tehničke dokumentacije za objekate koji su u	06.11.2009	883.443,85	152.021,29	97.538,00	525.984,61	42.498,00	818.041,90
	Valorizacija Đalovića pećine, Bijelo Polje	11.11.2014	2.956.334,93	20.310,79	26.590,00	92.294,15	851.076,21	990.271,15
	SKI centar Vučje - izgradnja akumulacionog jezera, opština Nikšić	19.08.2016	242.584,30	-	-	39.780,69	103.832,55	143.613,24
	Dom revolucije u Nikšiću	05.07.2016	307.912,50	-	-	80.325,00	227.587,50	307.912,50
	Izmještanje ikone Bogorodice Filermosa na Cetinju	29.09.2014	1.750.014,73	138.425,00	7.100,00	-	4.900,00	150.425,00
	Izgradnja apartmana i restorana u NP „Biogradska gora", Kolašin	17.10.2014	578.102,88	46.648,54	207.994,78	227.120,17	60.404,89	542.168,38
	Kuća „Voća", Andrijevica	08.06.2016	1.387.027,82	-	-	32.244,40	700,27	32.944,67
	Rekonstrukcija bivšeg zatvora u Kotoru	22.12.2015	31.097,88	-	29.097,88	2.000,00	-	31.097,88
	Izrada projekta rekonstrukcije Kanli Kule u Herceg Novom	01.03.2017.	83.650,00	-	-	-	50.190,00	50.190,00
	Nacionalni parkovi	07.12.2017	295.685,59	-	-	833,00	294.691,94	295.524,94
830	Državna komisija za tehnički pregled autoputa Bar-Boljare prioritetne dionice	08.06.2017	1.222.022,08	-	-	404.098,56	817.584,61	1.221.683,17
829	PPOV, kanalizaciona mreža i uređenje vodosnabdijevanja u Beranama – izrada	06.04.2016	12.495.881,23	-	-	1.098.365,77	8.323.878,41	9.422.244,18
	Sanacija odlagališta „Vrtijelka" na Cetinju	20.12.2016.	1.727.999,50	-	-	-	1.552.652,82	1.552.652,82
	Sanacija odlagališta „Čafe" u Baru	04.12.2015	3.818.472,80	-	691.344,20	333.509,70	564.051,38	1.588.905,28
	Tehnička pomoć	17.12.2015.	1.318.853,81	-	20.000,00	50.753,00	1.096.485,67	1.167.238,67
	UKUPNO:		168.836.918,49	32.890.885,70	16.129.351,61	17.339.003,56	42.731.482,08	109.090.722,95

Program 821: Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke

Realizacija ovog Programa u 2017. godini iznosila je 5.876.886,45€, odnosno 38,46% više u odnosu na planirana sredstva. Navedeni Program finansiran je iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 4.205.828,74€ i iz kredita Banke za razvoj Savjeta Evrope (CEB) za izgradnju i rekonstrukciju dječijih vrtića u iznosu od 1.671.057,71€. Revizijom je utvrđeno produženje ugovorenih rokova jer nije urađena detaljna razrada projekata, te su iz tih razloga zaključivani aneksi ugovora. Treba istaći sljedeće projekte:

- Izrada Glavnog projekta za objekat Fakultet likovnih i muzičkih umjetnosti na Cetinju, shodno potpisanom Ugovoru broj 19/2-01-4407/1 od 08.10.2013. godine i Anexu broj 19/2-01-7505/1 od 15.12.2016. godine, kojim je produžen ugovreni rok zbog naknadnog zahtjeva Naručioca da se Fakultet muzičkih umjetnosti projektuje u dvije faze izgradnje.
- Izvođenje radova na izgradnji objekta Fakulteta likovnih umjetnosti na Cetinju, u skladu sa zaključenim ugovorom broj 19/2-01-4942/1 od 09.10.2015. godine na iznos od 3.438.436,90€. Ukupno isplaćen iznos po ovom osnovu je 1.077.651,86€, a potpisani su aneksi ugovora i to: Aneks II broj 19/2-01-7098/1 od 30.11.2016. godine zbog produženje roka definisanog Ugovorom o građenju, iz razloga što nijesu obezbijeđena potrebna sredstva za realizaciju navedenog projekta, te je rok produžen do 01.06.2017. godine; Aneks III broj 19/2-01-2272/1 od 29.05.2017. godine čiji je predmet produženje roka, iz razloga što nijesu obezbijeđena potrebna sredstva za realizaciju navedenog projekta, te će se krajnji rok završetka ugovorenih radova definisati nakon obezbjeđenja nedostajućih sredstava; Aneks IV broj 101-1560/1-2824/2 od 03.10.2017. godine čiji je predmet definisanje roka iz Aneksa III.
- Izrada Glavnog projekta dječijeg vrtića i jaslica u naselju Guke, Opština Pljevlja u skladu sa zaključenim Ugovorom broj 19/2-01-6854/1 od 22.11.2016. godine na iznos 7.854,00€. Anexom I broj 19/2-01-57/2 od 13.01.2017. godine definisano je produženje ugovorenog roka zbog neusaglašenosti između urbanističko-tehničkih uslova i uslova datih Konkursom.

Prilikom kandidovanja projekata kapitalnog budžeta potrebno je dati prioritet projektima započetim u prethodnim godinama, kako je i definisano članom 7 Odluke o izradi Kapitalnog budžeta u dijelu kriterijuma na osnovu kojih se određuju prioriteti prilikom izbora kapitalnih projekata.

Plaćanja sa drugih programa - Sa Programa 821 izvršena je isplata obaveza prema izvođačima radova za projekat Ski centar "Kolašin 1600" Programa 826 u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-4148 od 28. decembra 2017. godine u iznosu od 580.000,00€. Direkciji javnih radova data je saglasnost da, u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, iz ušteda na drugim programima u iznosu od 1.238.000,00€ može plaćati obaveze prema izvođačima radova za projekat Ski centar "Kolašin 1600" iz Programa 826 Unapređenje turističke ponude i to:

- sa Programa 818 Izgradnja i rekonstrukcija objekata zdravlja iznos od 327.000,00€;
- sa Programa 819 Izgradnja i rekonstrukcija objekata socijalnog staranja iznos od 331.000,00€;
- sa Programa 821 Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja iznos od 343.000,00€;
- sa Programa 821 izvršena je isplata bivšim vlasnicima nepokretnosti po osnovu eksproprijacije zemljišta na ime realizacije projkta izgradnje OŠ u Golubovcima u iznosu od 87.500,00€.

Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova 829 - Realizacija ovog Programa u 2017. godini iznosila je 18.420.517,95€ ili 4,61% vise u odnosu na plan. Navedeni Program finansiran je iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 7.908.299,98€ i iz IPA sredstava u iznosu od 10.512.217,97€.

Produženje ugovorenog roka i izmjena ugovorenog iznosa - Revizijom je utvrđeno da su kod realizacije projekata Programa 829 po osnovu zaključenih ugovora za izvođenje radova i vršenje stručnog nadzora, potpisivani brojni aneksi kojima je vršena izmjena ugovorenih rokova i cijena. Svi

zaključeni ugovori i aneksi ugovora prihvaćeni su i potpisani od strane Evropske komisije za „Operativni Program Regionalni razvoj“ u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć.

- **Preporučuje se potrošačkim jedinicama koje realizuju Kapitalni budžet da prilikom izrade projekata razrade terminski plan kako bi se definisao realni rok izvođenja i završetka radova i da kod planiranja budžeta daju prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.**

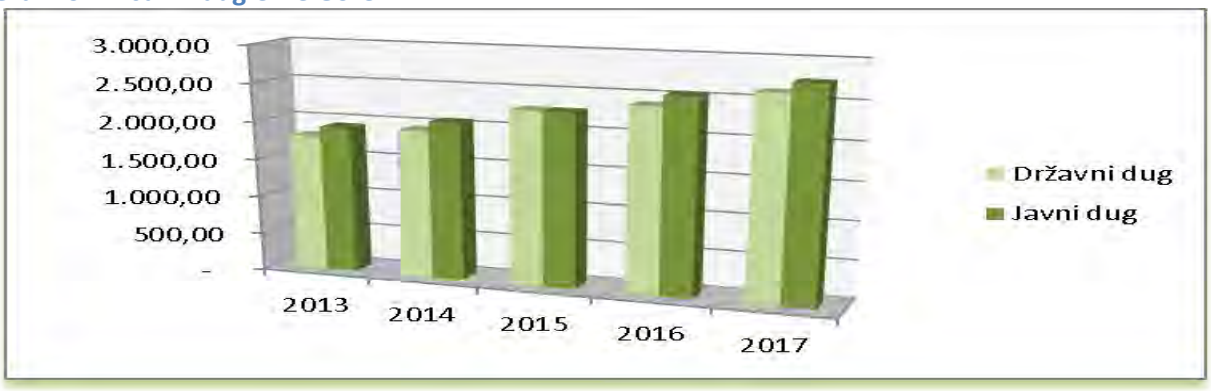
8. JAVNI DUG CRNE GORE

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti javni dug Crne Gore predstavlja dug centralnog i lokalnog nivoa, odnosno opšteg nivoa države. U narednoj tabeli dat je pregled javnog duga Crne Gore za period od 2013. godine do 2017. godine[37] i to:

Tabela 55: Javni dug Crne Gore za period od 2013 – 2017. godine

Opis	2013	2014	2015	2016	2017
Spoljni državni dug	1.433,00	1.561,69	1.956,36	2.002,76	2.213,97
Inostrane obveznice	460,00	647,36	957,80	1.080,00	1.080,00
Inostrani krediti	973,00	914,33	998,56	922,76	1.133,97
Domaći državni dug	364,10	381,22	320,29	400,90	413,89
Domaći krediti	101,40	71,37	36,58	61,24	107,47
Dug po osnovu HOV	262,70	273,80	246,37	299,06	267,29
Dug državnih preduzeća i pravnih lica	-	36,05	37,34	40,59	39,13
DRŽAVNI DUG CRNE GORE	**1.797,10**	**1.942,91**	**2.276,65**	**2.403,66**	**2.627,86**
Konsolidovani dug lokalne samouprave	135,90	128,80		143,10	130,97
JAVNI DUG CRNE GORE	**1.933,00**	**2.071,71**	**2.276,65**	**2.546,76**	**2.758,83**

Grafikon 7: Javni dug Crne Gore

Javni dug Crne Gore na 31.12.2016. godine iznosio je 2.546.763.857,56€, a na dan 31.12.2017. godine 2.758.831.748,28€ ili više za 8,33% u odnosu na prethodnu godinu. Utvrđeno stanje javnog duga Crne Gore na 31.12.2016. godine i na 31.12.2017. godine dato je u narednoj tabeli[38]:

Tabela 56: Pregled javnog duga

Opis	Stanje duga na 31.12.2016	Stanje duga na 31.12.2017
Spoljni državni dug	**2.002.763.121,53**	**2.213.974.940,61**
Inostrane obveznice	1.080.000.000,00	1.080.000.000,00
Inostrani krediti	922.763.121,53	1.133.974.940,61
Domaći državni dug	**400.899.413,13**	**413.890.443,72**
Domaći krediti	61.244.935,62	107.470.121,46
Dug po osnovu HOV	299.066.983,81	267.292.474,89
Dug državnih preduzeća i pravnih lica	40.587.493,70	39.127.847,37
Konsolidovani dug lokalne samouprave	**143.101.322,90**	**130.966.363,95**
Javni dug Crne Gore	**2.546.763.857,56**	**2.758.831.748,28**

[37] Izvor podataka o javnom dugu lokalne samouprave Ministarstvo finansija i Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i za prethodne godine

[38] Kurs valute prema euru na 31.12.2016. godine je: USD-0,9487; CHF-0,9312; NOK-0,1101 i SDR-1,2753
Kurs valute prema euru na 31.12.2017. godine je: USD-0,8338; CHF-,8546; NOK-0,1016 i SDR-1,1875

8.1. Državni dug Crne Gore

Spoljni državni dug na 31.12.2017. godine je iznosio 2.213.974.940,61€. Stanje duga obuhvata glavnicu duga po osnovu sklopljenih međunarodnih ugovora u iznosu od 1.133.974.940,61€ i glavnicu duga po osnovu emisije EUROBOND hartija od vrijednosti na međunarodnom tržištu u iznosu od 1.080.000.000,00€.

Tabela 57: Stanje inostranog duga po osnovu inostranih kredita

Banka - Kreditor	Valuta po ugovoru	Stanje duga 31.12.2016. godine			Stanje duga 31.12.2017. godine	
		ugovorena valuta	Dug na 31.12.2016. godine po kursu na 31.12.2016	Dug na 31.12.2016. godine po kursu na 31.12.2017	kurs na 31.12.2017.	
			euro	euro	ugovorena valuta	euro
Razvojna banka Savjeta Evrope(CEB)	€	17.676.521,09	17.676.521,09	17.676.521,09	20.657.648,77	20.657.648,77
Credit Suisse	€	128.000.000,00	128.000.000,00	128.000.000,00	138.439.253,05	138.439.253,05
Češka Exim banka	€	4.357.825,98	4.357.825,98	4.357.825,98	1.037.646,72	1.037.646,72
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	€	14.708.665,54	14.708.665,54	14.708.665,54	14.904.135,64	14.904.135,64
Evropska Zajednica/Komisija	€	2.800.000,00	2.800.000,00	2.800.000,00	1.700.000,00	1.700.000,00
Evropska investiciona banka (EIB)	€	105.389.782,42	105.389.782,42	105.389.782,42	98.181.905,69	98.181.905,69
Erste banka AG Beč	€	10.976.633,27	10.976.633,27	10.976.633,27	3.762.199,91	3.762.199,91
Eurofima	CHF	14.500.000,00	13.502.188,29	12.391.044,27	10.000.000,00	8.545.547,77
Export-Import Bank Kina	$	199.632.097,72	189.386.298,95	166.457.181,46	405.222.146,55	337.882.220,09
Export-Import Bank Mađarska	€	6.755.563,36	6.755.563,36	6.755.563,36	5.493.149,82	5.493.149,82
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBF	€	210.983.111,89	210.983.111,89	210.983.111,89	197.553.810,59	197.553.810,59
Instituto de Credito Oficial (ICO)	€	3.849.527,12	3.849.527,12	3.849.527,12	3.396.641,58	3.396.641,58
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	SDR	40.452.724,10	51.590.977,15	48.036.395,04	35.670.674,83	42.357.856,24
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW	€	42.170.741,56	42.170.741,56	42.170.741,56	40.758.985,99	40.758.985,99
Natixis	€	5.563.163,18	5.563.163,18	5.563.163,18	4.716.059,18	4.716.059,18
Steiermarkische Sparkassen	€	9.898.945,10	9.898.945,10	9.898.945,30	7.698.390,74	7.698.390,74
Pariški klub povjerilaca	€	65.012.640,31	65.012.640,31	65.012.640,31	61.951.773,76	61.951.773,76
Pariški klub povjerilaca	CHF	1.658.668,09	1.544.527,51	1.417.422,74	1.521.865,97	1.300.517,83
Pariški klub povjerilaca	NOK	302.759,11	33.320,40	30.767,26	277.788,42	28.229,67
Pariški klub povjerilaca	$	30.525.895,41	28.959.202,55	25.453.093,81	29.008.360,94	24.187.743,63
Bank Gospodarstwa Krajowego - ŽICG	€	3.413.899,17	3.413.899,17	3.413.899,17	3.066.623,95	3.066.623,95
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede -	€	-	-	-	150.000,00	150.000,00
Banca Intesa AD Beograd	€	-	-	-	30.000.000,00	30.000.000,00
OTP, Zagrebačka, Erste i CKB banka(Sindicira	€	-	-	-	81.000.000,00	81.000.000,00
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	SDR	2.089.819,49	2.665.230,39	2.481.597,95	1.709.853,49	2.030.399,72
Bank Gospodarstwa Krajowego - Ministarst	€	3.524.356,31	3.524.356,31	3.524.356,31	3.174.200,26	3.174.200,26
Krediti plaćeni van GRT-a			**6.189.586,70**	**6.005.954,26**		**5.204.599,98**
Ukupno			**922.763.121,53**	**891.348.879,03**		**1.133.974.940,61**
Ukupno EUR		**635.081.376,30**			**717.642.425,65**	
Ukupno CHF		**16.158.668,09**			**11.521.865,97**	
Ukupno US$		**230.157.993,13**			**434.230.507,49**	
Ukupno NOK		**302.759,11**			**277.788,42**	
Ukupno SDR		**42.542.543,59**			**37.380.528,32**	

Dug po osnovu **hartija od vrijednosti** (EUROBOND) emitovanih na međunarodnom tržištu u prethodnim godinama iznosi 1.080.000.000,00€ i to: iz 2014. godine u iznosu od 280.000.000,00€, 2015. godine u iznosu od 500.000.000,00€ i 2016. godine u iznosu od 300.000.000,00€. U 2017. godini nije bilo emisije hartija od vrijednosti na međunarodnom finansijskom tržištu.
Smanjenje spoljnog duga je, pored otplate dospjelih obaveza, vršeno i putem usklađivanja sa inostranim kreditorima. Na taj način je umanjen dug u iznosu od 2.880.752,86€ i to sa:

- **Razvojnom bankom Savjeta Evrope (CEB**) po zaključenom Ugovoru broj 1871 - Projekat socijalnog stanovanja II. Izvršen je povraćaj povučenih, a neiskorišćenih sredstava u iznosu od 1.263.595,00€.
- **Češkom Exim bankom** po zaključenom Ugovoru broj 21026 za finansiranje Projekta - Pruga Podgorica - Nikšić, izvršeno je usaglašavanje stanja obaveza pri čemu su iste umanjene za iznos od 1.437.368,67€.
- **Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD)** po zaključenom Ugovoru broj 77160 za Projekat MIDAS - Zajam za poljoprivredu. Izvršeno je otkazivanje ugovorenih sredstava što je smanjilo dug za iznos od 179.405,59€.
- **Steiermarkische Sparkassen** po zaključenom Ugovoru broj FN 34274 d za nabavku vatrogasnih vozila. Izvršeno je usaglašavanje stanja obaveza po osnovu glavnice duga pri čemu je ista smanjena za iznos od 383,60€.

Domaći državni dug obuhvata kredite kod komercijalnih banaka koje posluju na domaćem tržištu (glavnica duga), emitovanje hartija od vrijednosti na domaćem tržištu (glavnica duga), zakonom propisane obaveze, dug pravnih lica i privrednih društava. Stanje domaćeg duga na 31.12.2017. godine iznosi 413.890.443,72€, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 58: Stanje domaćeg duga

Banka kreditor	Stanje duga 31.12.2016.god.	Stanje duga 31.12.2017.god.
Erste banka	8.914.641,11	3.354.485,99
Societe Generale banka	3.751.314,16	12.824.048,55
NLB banka	15.000.000,00	27.932.967,46
Ziraat banka	11.890.000,00	25.297.599,81
Prva banka	6.000.000,00	18.750.000,00
Universal Capital banka	5.000.000,00	5.000.000,00
Hipotekarna banka	10.000.000,00	10.000.000,00
Komercijalna banka AD Budva	688.980,35	4.311.019,65
Ukupno za kredite banaka	**61.244.935,62**	**107.470.121,46**
Domaće obveznice - GB14	17.175.390,00	5.865.348,94
Domaće obveznice - GB16	80.410.000,00	80.410.000,00
Državni zapisi	77.714.300,00	77.535.000,00
Stara devizna štednja	29.449.950,66	13.742.054,43
Restitucija	91.019.639,65	87.819.878,52
Obveznice fonda rada - OBFR	1.367.480,92	-
Obveznice za zaostale penzije	1.930.222,58	1.920.193,00
Dug po osnovu emitovanih HOV	**299.066.983,81**	**267.292.474,89**
Dug pravnih lica	**40.587.493,70**	**39.127.847,37**
Ukupno	**400.899.413,13**	**413.890.443,72**

Krediti kod komercijalnih banaka koje posluju na domaćem tržištu (glavnica duga) - Iskazano stanje domaćeg duga po osnovu kredita uzetih kod komercijalnih banka iznosi 107.470.121,46€ i konfirmisano je sa stanjem duga iskazano u IOS-ima poslovnih banaka.

Emitovane hartija od vrijednosti na domaćem tržištu (glavnica duga po osnovu emisija HOV) - Stanje duga po osnovu domaćih dugoročnih obveznica (GB14 i GB16) iznosi 86.275.348,94€, a stanje duga po osnovu državnih zapisa (usaglašenim sa izvodima iz CDA) iznosi 77.535.000,00€.

Zakonom propisane obaveze u iznosu od 103.482.125,95€ su nastale po osnovu: Zakona o regulisanju obaveza i potraživanja po osnovu ino duga i devizne štednje građana, Zakona o isplati devizne štednje građana položene kod ovlašćenih banaka van Crne Gore, Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dafiment banke AD Beograd i banke privatne privrede DD Podgorica položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd (devizna štednja), Zakona o obeštećenju korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (zaostale penzije) i Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja (restitucija). Navedene obaveze se odnose na:

- obaveze po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 13.742.054,43€;
- obaveze za zaostale penzije u iznosu od 1.920.193,00€ i
- obaveze po osnovu restitucije u iznosu od 87.819.878,52€.

Obaveze po osnovu restitucije su utvrđene na osnovu dopisa Fonda za obeštećenje upućenog Ministarstvu finansija broj 01/11 od 11.01.2018. godine. Uvidom u dostavljeni Izvještaj, pored gotovinskih isplata na ime obeštećenja po osnovu oduzetih imovinskih prava u iznosu od 2.365.754,62€, izvršeno je umanjenje duga putem otkupa izdatih obveznica FO02 u iznosu od 2.247.016,00€. Na taj način dug je umanjen za iznos od 4.612.770,62€ i uvećan po osnovu donijetih konačnih rješenja za iznos od 1.605.748,49€, tako da je stanje duga po ovom osnovu umanjeno za 3.199.761,13€.

Dug pravnih lica i privrednih društava iznosi 39.127.847,37€ prikazan je u narednoj tabeli i to:

Tabela 59: Stanje duga pravnih lica

Dužnik	Banka kreditor	Stanje duga na dan 31.12.2017
JU OŠ " Ivan Vušović" Vidrovan Nikšić	Crnogorska komercijalna banka	8.000,00
JU OS"Radojica Perović" Podgorica	Societe generale banka Montenegro	7.575,69
Pomorska škola Kotor	NLB Montenegro banka	16.030,66
Pomorska škola Kotor	Crnogorska komercijalna banka	8.810,50
Gimnazija Kotor	Crnogorska komercijalna banka	8.411,18
Gimnazija "Slobodan Škerović" Podgorica	Societe generale banka Montenegro	15.000,00
Gimnazija "Slobodan Škerović" Podgorica	Societe generale banka Montenegro	9.597,20
JU OŠ "Luka Simonović" Nikšić	Atlasmont banka	7.640,51
JU SMS "Braća Selić" Kolašin	Societe generale banka Montenegro	1.893,06
JU SMS "Braća Selić" Kolašin	Societe generale banka Montenegro	3.389,87
JU OŠ "Sutjeska" Podgorica	Prva banka Crne Gore	13.103,86
Ukupno osnovne i srednje škole		**99.452,53**
Željeznički prevoz Crne Gore	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	9.222.022,80
Ukupno za Željeznički prevoz Crne Gore		**9.222.022,80**
Željeznička infrastruktura Crne Gore	Češka exportna banka	3.247.895,05
Željeznička infrastruktura Crne Gore	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	18.403.372,53
Željeznička infrastruktura Crne Gore	Evropska investiciona banka (EIB)	7.000.000,00
Ukupno za ŽICG		**28.651.267,58**
JP RTCG	Societe Generale Montenegro	487.295,34
JP RTCG	Prva Banka AD Podgorica	667.809,12
Ukupno za JP RTCG		**1.155.104,46**
Ukupno		**39.127.847,37**

Dug pravnih lica i privrednih društava uključen je u dug centralnog nivoa države, u skladu sa članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[39].

8.2. Dug lokalne samouprave

Prikupljanjem podataka o dugu lokalne samouprave i uvidom u formulare za utvrđivanje potrfolija dugova opština dostavljenih od Ministarstva finansija utvrđeno je da je Ministarstvo finansija izvršilo podjelu duga lokalne samouprave na tri cjeline i to:

- Domaći dug koji se sastoji od duga lokalne samouprave prema finansijskim i nefinansijskim institucijama u zemlji za uzete kredite, pri čemu su podaci uzeti iz formulara dostavljenih od strane jedinica lokalne samouprave;
- Dug lokalne samouprave koji se sastoji od duga prema Ministarstvu finansija po osnovu transfernih zajmova pri čemu je Ministarstvo finansija prilikom kreiranja Izvještaja o javnom dugu koristilo podatke iz svoje evidencije;
- Inostrani dug prema kreditorima u inostranstvu za koji su korišćeni podaci dostavljeni u formularima za utvrđivanje potrfolija dugova.

Konsolidovani dug lokalne samouprave na 31.12.2017. godine iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu iznosi 130.996.363,84€. Navedeni dug lokalne samouprave je uključen u Javni dug Crne Gore i odnosi se na:

Domaći dug lokalne samouprave u iznosu 50.250.876,99€. Na osnovu prikupljenih podataka iz Centralnog kreditnog registra, izvoda otvorenih stavki (IOS) i podataka Ministarstva finansija utvrđena su neslaganja u iznosu od 1.044.748,48€ i to kod:

[39] Tačkom 12 navedenog člana definisano je da su centralni nivo države državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države.

- **Opštine Plav** u iznosu od 50.074,71€ više prijavljenog duga po osnovu kredita zaključenog sa Ziraat bankom Ugovor broj 0041006000027 od 23.06.2016. godine. Opština nije umanjila iznos kredita uplaćen od strane Ministarstva finansija iz sredstava Egalizaciong fonda.
- **Opštine Plužine** koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 3.854,28€ po osnovu dva ugovora zaključena sa Investiciono razvojnim fondom.
- **Opštine Rožaje** koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 2.636,44€ po osnovu Ugovora sklopljenog sa Societe Generale bankom 18.12.2015. godine.
- **Opštine Šavnik** koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 1.679,74€ po osnovu Ugovora o kreditu sklopljenog sa Societe Generale bankom broj 0042131008966 od 01.12.2015. godine.
- **Opštine Herceg Novi** koja je manje prikazala obaveza u iznosu od 44.094,48€ po osnovu Ugovora zaključenog sa CKB broj 950-93-935 od 28.05.2015. godine po osnovu kojeg su manje prikazane obaveze u iznosu od 17.600,19€ i broj 950-88-2198 od 04.10.2017. godine po kojem su manje prikazane obaveze u iznosu od 26.494,29€.
- **Opština Bijelo Polje** je prikazala dug u većem iznosu za 32.102,58€ od iskazanog stanja duga u Kreditnom registru CBCG. Neslaganje stanja duga se odnosi na kreditni aranžman zaključen sa Investiciono razvojnim fondom.

  Opština Bijelo Polje nije prikazala u formularu za utvrđivanje portfolija dugova dug u iznosu od 910.183,32€ prema Prvoj Banci. Obaveze po kreditu u ukupnom iznosu od 2.511.681,18€ se izmiruju Ugovorom o cesiji broj 05/1-2018 od 23.02.2018. godine zaključenim između Opštine Bijelo Polje, Prve banke AD i Uprave za imovinu Crne Gore. Uprava za imovinu (Cesus) se obavezala da vrši plaćanje duga Opštine Bijelo Polje (Cedent) Prvoj banci AD (Cesionar) do iznosa 2.511.681,18€. Stanje duga po ovom osnovu na dan 31.12.2017. godine iznosilo je 910.183,32€. U slučaju da Uprava za imovinu ne izvrši obaveze prema Prvoj banci, u skladu sa članom 5 pomenutog Ugovora o cesiji, Opština preuzima obavezu plaćanja.

Dug lokalne samouprave po osnovu inostranih zajmova, iskazan u formularima za utvrđivanje potrfolija dugova, u iznosu od 80.715.486,85€ odnosi se na Opšinu Podgorica u iznosu od 16.194.447,89€ i Opštinu Budva u iznosu od 64.521.038,96€[40].

Transferni zajmovi koje je Vlada Crne Gore uzela od inostranih kreditora i dala kao zajam lokalnim samoupravama. Prilikom vršenja revizije utvrđena su neslaganja između prikazanih podataka o stanju duga po osnovu transfernih zajmova lokalne samouprave i podataka Ministarstva finansija. Dug lokalne samouprave po osnovu trasfernih zajmova prezentiran u formularima za utvrđivanje portfolija dugova je iskazan u iznosu od 40.897.724,38€, a po evidenciji Ministarstva finansija u iznosu od 36.002.848,04€. Razlika u iznosu od 4.894.876,34€ se odnosi na 8.970.635,24€ više prikazanog duga lokalne samouprave i iznos od 4.075.758,90€ manje prikazanog duga od Ministarstva finansija.

Dug pravnih lica i privrednih društava - Kontrolom stanja duga kod 21-og pravnog lica i privrednog društava u vlasništvu opština koja se finansiraju iz opštinskih budžeta utvrđeno je da su se ispunili uslovi, u skladu sa članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, da se obaveze po osnovu dugoročnih i kratkoročnih zajmova uključe u dug lokalne samouprave i to za:

- Komunalno preduzeće D.O.O. Danilovgrad u iznosu od 214.573,00€ i
- Komunalno preduzeće D.O.O. Andrijevica u iznosu od 333.888,00€. Dug se odnosi na reprogram poreskog duga.

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da izvještaje o javnom dugu na kraju tekuće godine sačine na osnovu usaglašenog stanja duga sa Centralnom bankom Crne Gore, poslovnim bankama i Ministarstvom finansija.

[40] Uvidom u dostavljene podatke Opštine Budva, nijese moglo potvrdi stanje duga po osnovu inostranog kredita navedenog u Formularu za utvrđivanje portfolija kao „WTE tretman otpadnih voda“ koji je iskazan u iznosu od 64.521.038,96€.

9. DRŽAVNA IMOVINA

Zakonom o državnoj imovini[41] i podzakonskim aktima uređuje se korišćenje, upravljanje i raspolaganje stvarima i drugim dobrima koja pripadaju Crnoj Gori i lokalnoj samoupravi.

Fond penzijskog i invalidskog osiguranja - Komisija za popis imovine je formirana Rješenjem broj 01-2881 od 13.11.2017. godine. Izvještaj o izvršenom popisu je usvojen od strane Upravnog odbora Odlukom broj 16 od 28.02.2018. godine. Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima su poslati Upravi za imovinu dopisom broj 01-925 od 26.03.2018. godine.

Revizijom državne imovine utvrđeno je:

- Da je **Fond penzijskog i invalidskog osiguranja** Izvještaj o pokretnim i nepokretnim stvarima dostavio Upravi za imovinu 26.03.2018. godine.

  Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima treba dostaviti Upravi za imovinu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, u skladu sa članom 50 Zakona o državnoj imovini.

- Obračun amortizacije (Obrazac OA) je sačinjen u elektronskom formatu i ne sadrži datum i potpise rukovodioca računovodstva i starješine organa.

  Obrazac OA treba da sadrži potpise i datum kako je predviđeno Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika[42].

Ministarstvo ekonomije - Komisija za popis imovine je formirana Rješenjem broj 602-431/2017-1 od 29.12.2017. godine. Izvještaj o popisu imovine broj 602-431/2017-2 od 27.02.2018. godine je usvojen Odlukom broj 602-431/2017-4 od 27.02.2018. godine. Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima su dopisom broj 602-431/2017-5 od 28.02.2018. godine poslati Upravi za imovinu.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Komisija za popis imovine je formirana Rješenjem broj 01-023-2273/17-1 od 29.12.2017. godine. Izvještaj o popisu imovine broj 01-023-2273/18-3 od 31.01.2018. godine je usvojen Rješenjem broj 01-023-2273/18-4 od 31.01.2018. godine. Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima su dopisom broj 01-023-2273/18-5 od 31.01.2018. godine poslati Upravi za imovinu. Obračun amortizacije (Obrazac OA) ne sadrži potpise odgovornih lica, u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika.

Revizijom upravljanja državnom imovinom uočene su manje nepravilnosti, kao i u prethodnim godinama. Komisija za popis imovine je obavezna da vrši popis osnovnih sradstava u skladu sa Zakonom o imovini i Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

[41] "Sl. list CG" br. 21/09 i 40/11
[42] "Sl list CG" br. 032/03

10. JAVNE NABAVKE

Revizijom javnih nabavki vršena je kontrola usklađenosti sprovedenih postupaka u procesu javnih nabavki u odnosu na Zakon o javnim nabavkama[43]. Predmet revizije javnih nabavki je plan javnih nabavki, sprovedeni postupci javnih nabavki i izvještaji o dodijeljenim javnim nabavkama u 2017. godini kod: Direkcije za saobraćaj, Direkcije javnih radova, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, Ministarstva ekonomije i Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Direkcija za saobraćaj
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je ovlastilo Direkciju za saobraćaj da sprovodi sve potrebne procedure i postupke javnih nabavki, donosi odluke o pokretanju postupaka, rješenja o formiranju komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda. Direktor kao starješina organa potpisuje ugovore u ime naručioca. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o javnim nabavkama[44] donijelo Pravilnik o nabavkama male vrijednosti broj 34/17-01-7087/1 od 03.08.2017. godine i Pravilnik o hitnim nabavkama broj 406/18-01-1350/1 od 23.02.2018. godine.

Plan javnih nabavki - Plan javnih nabavki za 2017. godinu je 10.03.2017. godine objavljen na Portalu javih nabavki. Prva izmjena Plana javnih nabavki, u skladu sa Mišljenjem Ministarstva finansija broj 03-12764/1 od 03.08.2017. godine, objavljena je 03.08.2017. godine, dok je druga izmjena, u skladu sa Mišljenjem Ministarstva finansija broj 03-15782/1 od 16.10.2017. godine kojim je izmijenjena struktura budžetskih sredstava, objavljena 23.10.2017. godine. Plan javnih nabavki Direkcije za saobraćaj za 2017. godinu je iznosio 314.331.023,34€, a nakon izvršenih izmjena 193.088.296,40€. Od navedenog iznosa za nabavku roba planiran je iznos od 737.620,00€, za izvođenje radova iznos od 187.039.595,54€ i za nabavku usluga iznos od 5.311.080,86€.

Godišnji izvještaj o dodijeljenim javnim nabavkama Direkcije za saobraćaj u 2017. godini dostavljen je Upravi za javne nabavke u skladu sa članom 118 Zakona o javnim nabavkama. Ukupna vrijednost dodijeljenih javnih nabavki u 2017. godini prikazana u Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama iznosi 46.375.452,59€.

Kontrolom, na odabranom uzorku, su obuhvaćeni sljedeći postupci javnih nabavki za koje su ugovori zaključeni u 2017. godini i to:

Otvoreni postupak 52/16: **Rekonstrukcija magistralnog puta Ulcinj-Sukobin, dionica Ulcinj-Krute: -** Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV iznosila je 7.500.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 34/17-01-5796/2 od 09.08.2017. godine na iznos 5.824.687,33€.

Otvoreni postupak 58/16: Rekonstrukcija magistralnog puta, dionica Ribarevina-Mojkovac, lokalitet „Lepenac" izgradnja III trake - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 3.600.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 406/17-01-1535/2 od 15.03.2017. godine na iznos 3.327.977,89€.

Otvoreni postupak 59/16: Usluge stalnog stručnog nadzora nad izvođenjem radova na rekonstrukciji magistralnog puta, dionica Ribarevine-Mojkovac, lokalitet „Lepenac", izgradnja III trake - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 50.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o uslugama broj 406/17-01-845/2 od 16.02.2017. godine na iznos 17.850,00€.

[43] "Sl. list CG" br. 42/11, 57/14 i 28/15 i 42/17
[44] "Sl. list CG" br. 42/17

Otvoreni postupak 24/17: Rekonstrukcija regionalnog puta Krstac-Ivanova korita - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 4.500.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 01-10133/1 od 16.10.2017. godine na iznos 3.892.192,45€.

Otvoreni postupak 25/17: Rekonstrukcija magistralnog puta Podgorica-Cetinje, od cetinjskih semafora do mosta na Sitnici - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 10.000.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 01-11049/1 od 14.11.2017. godine na iznos 9.473.074,45€.

Hitna nabavka: **Obrušavanja putne kosine na magistralnom putu dionica Cetinje-Budva, u mjestu Brajići -** Izvođač radova na Projektu magistralnog puta Cetinje-Budva dionica Brajići-Lapčići, je dopisom broj 02-11717/1 od 04.12.2017. godine obavijestio Ministarstvo saobraćaja i pomorstva-Direkciju za saobraćaj da je na trasi puta Cetinje-Budva došlo do odronjavanja velike količine materijala, koji je zatrpao cijelu širinu postojećeg puta. Direkcija za saobraćaj je Rješenjem broj 01-11756/2 od 04.12.2017. godine formirala ekspertski tim sa zadatkom da utvrdi uzroke obrušavanja putne kosine u mjestu Brajići, sa predlogom hitnih i trajnih sanacionih mjera. Ekspertski tim je sačinio Izvještaj o obilasku lokacije i predlogu mjera za sanaciju odrona "Brajići" broj 01-11756/3 od 04.12.2017. godine. Direkcija za saobraćaj je, u skladu sa članom 29 Zakona o javnim nabavkama, a na osnovu ponude dostavljene od izvođača radova i Zaključka Vlada Crne Gore broj 07-4157 od 28.12.2017. godine sprovela hitnu nabavku i zaključila Ugovor broj 01-12887/1 od 29.12.2017. godine na iznos od 950.256,29€ i rokom za izvođenje radova od 90 kalendarskih dana. Plaćanje će se izvršiti iz sredstava budžeta Crne Gore za 2018. godinu sa Programa 761. Shodno članu 29 Zakona o javnim nabavkama na hitne nabavke primjenjuje se postupak koji utvrdi naručilac posebnim aktom, uz poštovanje načela javnih nabavki. Istim članom je definisano da je naručilac dužan da akt objavi na svojoj internet stranici, što Direkcija za saobraćaj nije učinila. U predmetu ove hitne nabavke nije priložena:

- Odluka o pokretanju postupka hitne nabavke od strane ovlašćenog lica naručioca (Obrazac 1)
- Zahtjev za dostavljanje ponuda (Obrazac 2) – dostavljen je zahtjev ali ne u propisanoj formi
- Zapisnik o prijemu, pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda (Obrazac 3)
- Obavještenje o ishodu postupka hitne nabavke (Obrazac 4).

Navedeni obrasci su sastavni dio Pravilnika za sprovođenje hitnih nabavki Ministarstva saobraćaja i pomorstva sa organima u sastavu broj 406/18-01- 1350/1 od 23.02.2018. godine. Članom 153d Zakona o javnim nabavkama definisano je da je rok za donošenje podzakonskih akata iz člana 29 i 30 (hitne nabavke i nabavke male vrijednosti) 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona. Pomenuti postupak nije objavljen na Portalu javnih nabavki, iako je članom 107 Zakona o javnim nabavkama definisano da je naručilac dužan da ugovor o javnoj nabavci dostavi nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja, radi objavljivanja na portalu javnih nabavki.

Obrazac C za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma - U Izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2017. godinu, koji je sačinjen u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, koji je važio do 30.06.2017. godine, u Obrascu C, namijenjenom za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma, prikazane su nabavke koje u ukupnom iznosu prelaze dozvoljeni iznos nabavki sprovedenih putem neposrednog sporazuma, što nije u skladu sa sa članom 21 Zakona o javnim nabavkama.

Utvrđene nepravilnosti primjene Zakona o javnim nabavkama:

- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je Plan javnih nabavki objavilo na Portalu javih nabavki 10.03.2017. godine, što nije u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, kojim je definisano da je naručilac dužan da do 31. januara tekuće fiskalne godine sačini plan javnih nabavki i dostavi nadležnom organu radi objavljivanja na portalu javnih nabavki.
- Direkcija za saobraćaj je bila dužna da sprovodi postupak javne nabavke u skladu sa članom 21 Zakona o javnim nabavkama[45].
- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je, u skladu sa članom 153d Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim nabavkama, bilo u obavezi da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona donese Pravilnik za sprovođenje hitnih nabavki.
- Direkcija za saobraćaj nije akt o hitnim nabavkama objavila na internet stranici. U predmetnoj dokumentaciji ne postoje potrebni obrasci koji prate postupak hitnih nabavki, što nije u skladu sa članom 29 Zakona o javnim nabavkama.
- Sprovedeni postupak hitne nabavke nije objavljen na Portalu javnih nabavki u skladu sa članom 107 Zakona o javnim nabavkama, kojim je definisano da je naručilac dužan da ugovor o javnoj nabavci dostavi nadležnom organu u roku od 3 dana od dana zaključivanja, radi objavljivanja na portalu javnih nabavki.

Direkcija za saobraćaj je u obavezi da u cilju zakonitog trošenja budžetskih sredstava dosljedno primjenjuje članove 21, 29, 38, 107 i 153d Zakona o javnim nabavkama.

Direkcija javnih radova

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je donijelo Interno pravilo za postupanje Ministarstva i organa u sastavu prilikom sprovođenja postupka nabavke male vrijednosti (br. 101-20174/1 od 18.09.2017.godine),kao i Interno pravilo za postupanje Ministarstva i organa u sastavu prilikom sprovođenje postupaka hitnih nabavki (br. 101-224/5 od 19.02.2018. godine).

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je, u skladu sa članom 153d Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim nabavkama, bilo u obavezi da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona donese Pravilnik za sprovođenje hitnih nabavki.

Plan javnih nabavki za 2017. godinu - Ministarstvo održivog razvoja i turizma je Plan javnih nabavki sa usvojenim amandmanima, na koje je saglasnost dalo Ministarstvo finansija, dostavilo Upravi za javne nabavke. Plan javnih nabavki Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2017. godinu, nakon izvršenih izmjena, iznosio je 158.711.541,19€.

Od ukupnog iznosa sredstva predviđenih Planom javnih nabavki za 2017. godinu realizovano je 42.313.567,39€ ili 27,29%, što ukazuje da Plan javnih nabavki treba sačiniti na osnovu realnih potreba i prioriteta nabavke.

Godišnji izvještaj o dodijeljenim javnim nabavkama Direkcije javnih radova za 2017. godinu, dostavljen je Upravi za javne nabavke u skladu sa članom 118 Zakona o javnim nabavkama. Ukupna vrijednost dodijeljenih javnih nabavki u 2017. godini prikazana u Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama iznosi 42.313.567,39€.

Revizijom postupaka javnih nabavki, na osnovu odabranog uzorka, utvrđeno je da su izmjene tenderske dokumentacije kod više postupaka javnih nabavki vršene više puta, te je na taj način produžavan postupak javnih nabavki, što je dovelo do kašnjenja u izboru najpovoljnijeg ponuđača.

- **Direkcija javnih radova je trebala da izbjegava postupke koji dovode do mijenjanja tenderske dokumentacije više puta i do produžavanja trajanja postupka.**

[45] „Sl.list CG“ br. 28/15

U procesu revizije, na osnovu odabranog uzorka, izvršena je kontrola sljedećih postupaka javnih nabaki i to:

Otvoreni postupak 05-120/15: Izvođenje radova na izgradnji dječijeg vrtića, sa opremanjem, u naselju Stari aerodrom, Opština Podgorica - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 3.100.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen Ugovor o građenju broj 19/2-01-486/1 od 15.02.2017. godine na iznos 2.745.754,65€.

Otvoreni postupak 05-23/17: Izvođenje radova na izgradnji poslovnog objekta „Kuće voća" Opština Andrijevica - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 1.350.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 101-1560/1-4811/1 od 05.12.2017. godinu na iznos 1.332.656,37€.

Otvoreni postupak 04-76/17: Izvođenje radova na izgradnji puta Jasikovac-Cmiljača, II faza, Opština Bijelo Polje - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 3.000.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 101-1560/1-4537/1 od 21.11.2017. godine na iznos od 2.166.431,53€.

Otvoreni postupak 04-58/17: Izvođenje radova na izgradnji puta Vragodo-Vrioci-Žarski katun, II faza, Opština Mojkovac - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 2.500.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 101-1560/1-5124/1 od 13.12.2017. godine na iznos 1.878.449,21€.

Otvoreni postupak 04-75/16*:* Izvođenje radova na izgradnji II faze objekta uz žičaru SKI rezorta "Kolašin 1600", Opština Kolašin - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 1.500.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 19/2-01-2727/1 od 19.06.2017. godine na iznos 1.420.302,43€.

Otvoreni postupak 04-140/17*:* Izvođenje radova na izgradnji fudbalskog stadiona u Prijestonici Cetinje - Procijenjena vrijednost sa uračunatim PDV-om iznosila je 8.790.000,00€. Nakon sprovedenog postupka zaključen je Ugovor o građenju broj 101-1560/1 od 10.11.2017. godine na iznos 8.784.604,06€.

Fond penzijskog i invalidskog osiguranja

Plan javnih nabavki - Fond penzijskog i invalidskog osiguranja je donio Izmjenu plana javnih nabavki za 2017. godinu broj 01-9718 od 25.10.2017. godine. Procijenjena vrijednost javnih nabavki iznosi 680.500,00€ i to: za nabavku roba u iznosu od 149.500,00€, za izvođenje radova u iznosu od 57.000,00€ i za nabavku usluga u iznosu od 474.000,00€.

Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki – Ukupna vrijednost dodijeljenih javnih nabavki Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja prikazana u Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama iznosi 640.429,37€.

Kontrolom, na odabranom uzorku, su obuhvaćeni sljedeći postupci javnih nabavki za koje su ugovori zaključeni u 2017. godini i to:

Otvoreni postupak: Nabavka kompjuterske opreme i pribora na osnovu tenderske dokumentacije broj 03-1196/6 od 03.05.2017. godine. Predmet javne nabavke CPV 30200000-1 Kompjuterska oprema i pribor. Procijenjena vrijednost iznosi 17.000,00€ sa PDV-om. Kriterijum za izbor ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 03-1196/7 od 25.05.2017. godine je navedeno da su pristigle dvije ponude. Prema Zapisniku o pregledu ocjeni i vrednovanju ponuda broj 03-1196/8 od 29.05.2017. godine vrednovane su pristigle ponude sa po 100 bodova. U skladu sa izvršenim odabirom najpovoljnijeg ponuđača zaključeni su Ugovori o javnoj nabavci roba.

Šoping postupak: Nabavka polica za odlaganje dokumentacije na osnovu tenderske dokumentacije broj 01-1409/5 od 26.05.2017. godine. Predmet javne nabavke CPV 39516000-2 Proizvodi za unutrašnje opremanje. Procijenjena vrijednost iznosi 4.500,00€ sa PDV-om. Kriterijum za izbor ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 03-1409/6 od 07.06.2017. godine je navedeno da su pristigle dvije ponude. Nakon vrednovanja pristiglih ponuda odabran je ponuđač sa 100 bodova sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci roba broj 01-1409/9 od 03.07.2017. godine.

Otvoreni postupak: Usluge prevođenja na osnovu tenderske dokumentacije broj 03-2317/6 od 02.10.2017. godine. Predmet javne nabavke CPV 79530000-8 Usluge prevođenja. Procijenjena vrijednost javne nabavke iznosila je 15.000,00€ sa PDV-om. Kriterijum za izbor ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 03-2317/7 od 24.10.2017. godine je navedeno da su pristigle četiri ponude. Prema Zapisniku o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda broj 03-2317/8 od 03.11.2017. godine najpovoljnijem ponuđaču je dodijeljeno 100 bodova, sa kojim je zaključen Ugovor za pružanje usluga pismenog prevođenja broj 01-2937 od 23.11.2017. godine.

Ministarstvo ekonomije

Plan javnih nabavki – Ministarstvo ekonomije je donijelo Izmjenu plana javnih nabavki za 2017. godinu broj 406-3/2017-12 od 29.11.2017. godine. Procijenjena vrijednost javnih nabavki iznosi 461.883,43€ i to: za nabavku roba u iznosu od 128.113,43€ i za nabavku usluga u iznosu od 333.770,00€. U izvještajima o sprovedenim postupcima javnih nabavki prikazano je da su dodijeljene javne nabavke u vrijednosti od 387.429,45€. Kontrolom, na odabranom uzorku, su obuhvaćeni sljedeći postupci javnih nabavki za koje su ugovori zaključeni u 2017. godini i to:

Otvoreni postupak: Nabavka usluga održavanja automobila i pripadajuće opreme na osnovu tenderske dokumentacije broj 406-6/2017-6 od 20.03.2017. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 50112000-3 usluge popravki i održavanja automobila, CPV 50110000-9 usluge popravki i održavanja motornih vozila i pripadajuće opreme, CPV 50112110-7 usluge popravki karoserije vozila i CPV 50112111-4 autolimarske usluge. Kriterijum za izbor najpoviljnijeg ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-6/2017-13 od 19.04.2017. godine je navedeno da su pristigle dvije ponude. Prema Zapisniku o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda broj 406-6/2017-14 od 03.05.2017. godine jedna ponuda je ocijenjena kao neispravna jer je u garanciji ponude izdate od strane poslovne banke naveden pogrešan broj tenderske dokumentacije. Nakon upućene žalbe Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki je Rješenjem broj UP.0902-396/3-2017 od 10.10.2017. godine usvojila žalbu ponuđača. Sa najpovoljnijim ponuđačem zaključen je Ugovor za pružanje usluga, održavanja automobila i pripadajuće opreme broj 406-6/2017-21 od 21.11.2017. godine.

Šoping postupak: Nabavka poštanskih usluga na osnovu tenderske dokumentacija broj 406-13/2017-5 od 18.05.2017. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 64121000-0 usluge kurira sa raznovrsnim prevozom, CPV 64110000-0 poštanske usluge, CPV 64100000-7 poštanske i kurirske usluge**,** CPV 64112000-4 poštanske usluge u vezi sa pismima i CPV 64113000-1 poštanske usluge u vezi sa paketima. Procijenjena vrijednost javne nabavke je 2.500,00€ sa PDV-om. Kriterijum za odabir najpovoljnijeg ponuđača je najniža ponuđena cijena. Prema Zapisniku o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda broj 406-13/2017-8 od 01.06.2017. godine ponuda je vrednovana kao ispravna i dodijeljeno je 100 bodova. Sa najpovoljnijim ponuđačem zaključen je Ugovor za nabavku usluga ekspres transporta pošiljki broj 406-13/2017-10 od 19.06.2017. godine.

Otvoreni postupak: Nabavka novog vozila po sistemu "staro za novo" na osnovu tenderske dokumentacije broj 406-37/2017-6 od 04.12.2017. godine. Predmet javne nabavke CPV 34100000-8 motorna vozila. Vrijednost starih vozila koja se mijenjaju iznosila je 9.004,65€. Naručilac vrši doplatu u iznosu do 50.000,00€. Specifikacija starih vozila koja se mijenjaju i novog vozila koje se nabavlja, date su u tehničkim karakteristikama ili specifikaciji predmeta javne nabavke. Procijenjena vrijednost

javne nabveke iznosi 50.000,00€ sa PDV-om. Kriterijum za izbor najpovoljnijeg ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-37/2017-8 od 26.12.2017. godine je navedeno da je pristigla ponuda jednog ponuđača, čija je ponuđena cijena 47.503,69€ sa PDV-om. Prema Zapisniku o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda broj 406-37/2017-9 od 26.12.2017. godine ponuda najpovoljnijeg ponuđača je vrednovana sa 100 bodova. Sa najpovoljnijim ponuđačem zaključen je Ugovor za nabavku vozila broj 406-37/817-11 od 27.12.2017. godine. Revizijom je utvrđeno da tehničke specifikacije date u tenderu sadrže karakteristike vozila koje su mogle da dovedu do ograničavanja konkurencije i favorizovanje određenog ponuđača.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Plan javnih nabavki – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je donijelo Izmjenu plana javnih nabavki za 2017. godinu broj 07-406-643/17-3 od 06.07.2017. godine. Procijenjena vrijednost javnih nabavki iznosila je 178.505,43€ i to: za nabavku roba u iznosu od 48.745,43€ i za nabavku usluga u iznosu od 129.760,00€. U izvještajima o sprovedenim postupcima javnih nabavki prikazano je da su dodijeljene javne nabavke u vrijednosti od 139.475,55€.

Kontrolom, na odabranom uzorku, su obuhvaćeni sljedeći postupci javnih nabavki za koje su ugovori zaključeni u 2017. godini i to:

Otvoreni postupak: Usluge medijske kampanje o zabrani diskriminacije na osnovu tenderske dokumentacije broj 07-406-1147/17-3 od 24.09.2017. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 92200000-3 (2) usluge radija i televizije i CPV 79340000-9 usluge oglašavanja i marketinga. Procijenjena vrijednost javnih nabavki iznosila je 20.000,00€ sa PDV-om. Kriterijum za izbor najpovoljnijeg ponuđača je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 07-406-1147/17-9 od 24.10.2017. godine navedeno je da su pristigle dvije ponude. Jedna ponuda ponuđača je ocijenjena kao neispravna. Sa najpovoljnijim ponuđačem zaključen je Ugovor o javnoj nabavci broj 07-406-1147/17-17 od 07.12.2017. godine.

Otvoreni postupak: Nabavka automobila na osnovu tenderske dokumentacije broj 07-406-1033/17-3 od 01.08.2017. godine. Predmet javne nabavke je CPV 34110000-1 putnički automobili. Procijenjena vrijednost javne nabavke iznosila je 24.000,00€ sa PDV-om. Kriterijum za odabir najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju ponuda broj 07-406-1033/17-8 od 11.09.2017. godine je navedeno da je pristigla jedna ponuda. Sa ponuđačem je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 07-406-1033/17-11 od 12.10.2017. godine. Revizijom je utvrđeno da tehničke specifikacije date u tenderu sadrže karakteristike vozila koje su mogle da dovedu do ograničavanja konkurencije i favorizovanja određenog ponuđača.

Revizijom sistema javnih nabavki i usklađenosti sprovedenih postupaka javnih nabavki sa Zakonom o javnim nabavkama utvrđeno je da su Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u tenderskoj dokumentaciji za nabavku vozila naveli tehničke specifikacije koje sadrže karakteristike vozila koje mogu da dovedu do ograničavanja konkurencije i favorizovanje određenog ponuđača.

- **Naručilac je dužan da, u skladu sa članom 6 Zakona o javnim nabakama, preduzme potrebne mjere kojima se obezbjeđuje konkurencija među ponuđačima.**

11. SISTEM UNUTRAŠNJIH FINANSIJSKIH KONTROLA

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola predstavlja politike i procedure usvojene od rukovodstva korisnika budžetskih sredstava radi postizanja utvrđenih ciljeva, osiguranja efikasnosti i uspješnosti poslovanja i pouzdanosti finansijskog izvještavanja. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola čine finansijsko upravljanje i kontrola i unutrašnja revizija.

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola - Revizijom sistema unutrašnjih finansijskh kontrola, na odabranom uzorku, utvrđeno je da su posmatrane potrošačke jedinice uspostavile sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola. Kontrolisane potrošačke jedinice su usvojile interna akta i procedure u cilju uspostavljanja unutrašnjih finansijskih kontrola (FMC okvir). Nacionalna biblioteka Crne Gore nema razvijen sistem unutrašnjih finansijskih kontrola, što nije u skladu sa članom 13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Posmatrane potrošačke jedinice su dostavile Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola (Obrazac GI-FMC).

- **Preporučuje se Nacionalnoj biblioteci da, u skladu sa članom 13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, usvoji interne procedure radi uspostavljanja kontrole finansijskog upravljanja.**

Unutrašnja revizija - Potrošačke jedinice su internim aktom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organizaciono uspostavile intrenu reviziju ili su zaključile sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa resornim ministarstvima.

Kontrolom unutrašnje revizije Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje utvrđeno je da je Odsjek za unutrašnju reviziju sistematizovan u sastavu Sektora za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i unutrašnju reviziju. U pomenutom sektoru sistematizovano je mjesto za pomoćnika direktora čiji opis poslova obuhvata i pripremu godišnjih i strateških planova, sačinjavanje revizorskih izvještaja, praćenje sprovođenja godišnjeg plana unutrašnje revizije, predlog plana profesionalne obuke unutrašnjih revizora, upravljanje aktivnostima unutrašnje revizije.

Unutrašnja revizija treba da bude organizovana kao posebna organizaciona jedinica za unutrašnju reviziju u okviru subjekta koja je neposredno odgovorna rukovodiocu subjekta i mora biti organizaciono i funkcionalno odvojena od drugih organizacionih jedinica. Iz tog razloga potrebno je unutrašnju reviziju uspostaviti na način predviđen članovima 18 i 20 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru[46]. Takođe, u opisu poslova pomoćnika direktora ne mogu da budu obuhvaćeni poslovi koje obavljaju unutrašnji revizori i rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju jer se time narušava princip nezavisnosti.

[46] "Sl. list CG" br. 34/14

II DIO

SPROVOĐENJE PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Skupština Crne Gore, povodom razmatranja Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2016. - oktobar 2017. godine, dana 23. novembra 2017. godine usvojila je Zaključak broj 33/17-5/7 - EPA 260XXVI i isti objavila u Službenom listu Crne Gore[47] pod nazivom „Zaključak o poštovanju i ispunjavanju preporuka Državne revizorske institucije datih u Izvještaju o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu".

Zaključkom Skupštine Crne Gore broj 33/17-5/7 se navodi sljedeće „Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore na poštovanje i ispunjavanje svih preporuka Državne revizorske institucije datih u Izvještaju o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Takođe, Vlada je dužna da prati realizaciju svih preporuka Državne revizorske institucije koje se odnose na pojedinačne revizije urađene u periodu oktobar 2016 - oktobar 2017. godine i preporuka koje se ponavljaju iz ranijeg perioda i o tome kvartalno izvještava Skupštinu Crne Gore".

Državna revizorska institucija je, na osnovu nalaza utvrđenih revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i Informacije o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju I kvartala 2018. godine, koja je usvojena na sjednici Vlade Crne Gore (dopis broj 06-3817/1 od 18.07.2018. godine), utvrdila sljedeće:

1. **Finansijski izvještaji i računska tačnost** - Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši korekciju podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00€. Neophodno je da potrošačke jedinice godišnjim zakonom o budžetu planiraju sredstva za izmirenje zakonom ustanovljenih obaveza i obaveza proisteklih iz zaključenih višegodišnjih ugovora i da se kod ugovaranja obaveza pridržavaju limita utvrđenih godišnjim zakonom o budžetu države. **Preporuka je djelimično realizovana.**

Ministarstvo finansija je izvršilo korekciju podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama na 31.12.2017. godine kod Uprave za nekretnine u iznosu od 400.408,00€, ali je potrebno da se stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2017. godine koriguje za iznos 669.905,40€ kod Ministarsva odbrane.

2. **Prekoračenje budžetske potrošnje** - Potrebno je da se sredstva od otplate kredita datih od strane Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, namijenjena kupovini hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda, planiraju godišnjim zakonom o budžetu. **Preporuka nije realizovana.**

3. **Poreski završni račun** - U skladu sa utvrđenim nalazom revizije preporučuje se Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi da uspostave evidenciju, koja će obezbjeđivati pouzdanu informaciju o iznosu poreskog duga i da kroz izmjenu poreske regulative omoguće primjenu člana 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, koji utvrđuje načelo tačnosti**. Preporuka je djelimično realizovana.**

4. **Izvještaj o odloženim poreskim i neporeskim potraživanjima -** Potrebno je da Ministarstvo finansija i Poreska uprava, podnesu izvještaj o preduzetim aktivnostima u skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja**. Preporuka nije realizovana.**

[47] "Sl. list CG" br. 81/17

PRIMICI BUDŽETA

5. **Tekući prihodi** - Preporučuje se prihodnim jedinicama koje vrše naplatu prihoda preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Ministarstvu finansija koje vrši raspored prihoda naplaćenih preko Glavnog računa državnog trezora da prilive evidentiraju u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

   U Informaciji o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka DRI akt broj 06-3817 od 19.07.2018. godine navedeno je da je Akcionim planom predviđena kontinuirana realizacija ove preporuke.

6. **Primici od prodaje imovine -** Prihodi naplaćeni preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda nijesu, u svim slučajevima, evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora na odgovarajućim eko kodovima u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. **Preporuka je realizovana**.

   Ministartsvo finansija, Direktorata državnog trezora je u Informaciji o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka DRI navelo sljedeće: Ministartsvo finansija u saradnji sa prihodnim jedinicama koje vrše naplatu prihoda preko uplatnih računa revidiralo je uplatne račune propisane Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i kodove ekonomske klasifikacije, koji su vezani za uplatne račune i od 01. januara 2018. godine izvršilo izmjenu onih kodova koji nijesu bili odgovarajući. Nova Naredba o načinu uplate javnih prihoda objavljena je u „Službenom listu Crne Gore“, broj 30/18.

7. **Primici od pozajmica i kredita -** Preporučuje se Ministarstvu finansija da za iznos transfernih zajmova opštinama uspostavi posebnu evidenciju u okviru Glavne knjige državnog trezora, kojom bi se obezbijedilo adekvatno izvještavanje i konsolidacija javnog duga na nivou države. **Preporuka nije realizovana.**

   U Informaciji o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka DRI akt broj 06-3817 od 19.07.2018. godine navedeno je da je rok za realizaciju navedene preporuke II kvartal 2018. godine.

   Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu utvrđeno je da Ministarstvo finansija za iznos transfernih zajmova opštinama nije uspostavilo posebnu evidencija u okviru Glavne knjige državnog trezora.

IZDACI BUDŽETA

8. **Tekući izdaci -** Preporučuje se potrošačkim jedinicama da u narednom periodu otklone utvrđene nepravilnosti i da svoje aktivnosti i plaćanje izdataka vrše u skladu s Pravilnikom o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Uredbom o naknadi troškova državnih službenika i namještenika, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, Uputstvom o radu Državnog trezora i Zakonom o javnim nabavkama. **Preporuka nije realizovana.**

9. **Prava iz oblasti socijalne zaštite -** Preporučuje se Ministarstvu rada i socijalnog staranja da plaćanje izdataka vrši u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i da ne tereti socijalna davanja sa izdacima koji nijesu iz oblasti socijalne zaštite.

   Realizacija ove preporuke će se kontrolisati kroz pojedinačnu reviziju Ministrastva rada i socijalnog staranja koja je u toku**.**

10. **Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru –** Preporučuje se Upravi za sport da raspodjelu sredstava vrši na osnovu javnog konkursa u skladu s članom 3 Pravilnika o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima i kontrolu nad realizacijom.

    Preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvu nauke da plaćanja vrši u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja isplate naknada vrši u skladu sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica**. Preporuka je djelimično realizovana.**

11. **Otplata obaveza iz prethodnog perioda** - Preporučuje se potrošačkim jedinicama da se grupa računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda ne tereti po osnovu izdataka čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini, već da se izdaci po osnovu neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda evidentiraju u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. **Preporuka nije realizovana.**

IZVJEŠTAJ O IZDACIMA BUDŽETSKIH REZERVI

12. **Revizijom budžetske rezerve** - Preporučuje se da potrošačke jedinice sredstva tekuće budžetske rezerve koriste u visini do 5% sredstava planiranih godišnjim zakonom o budžetu te potrošačke jedinice, kako je propisano članom 3 stav 1 Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve**. Preporuka je djelimično realizovana.**

IZVJEŠTAJ O KAPITALNIM PROJEKTIMA - KAPITALNI BUDŽET

13. **Revizijom Kapitalnog budžeta -** Preporučuje se potrošačkim jedinicama koje izvršavaju Kapitalni budžet da se pridržavaju člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, da prilikom kandidovanja projekata realno planiraju sredstava kapitalnog budžeta po projektima, da pri izradi projektne dokumentacije vrše detaljnu razradu kako bi se definisao realan rok za izvođenje i okončanje radova i da kod planiranja budžeta daju prioritet projektima započetim u prethodnim godinama. **Preporuka je djelimično realizovana.**

IMOVINA

14. **Revizijom upravljanja državnom imovinom** - Preporučuje se svim potrošačkim jedinicama da se pridržavaju Zakona o imovini i podzakonskih akata**. Preporuka je djelimično realizovana.**

JAVNE NABAVKE

15. **Revizijom sistema javnih nabavki** - Državna revizorska institucija preporučuje da potrošačke jedinice obezbijede punu primjenu Zakona o javnim nabavkama koji reguliše postupak nabavke roba, usluga i izvođenja radova, u cilju zakonitog trošenja budžetskih sredstava. **Preporuka je djelimično realizovana.**

SISTEM UNUTRAŠNJIH FINANSIJSKIH KONTROLA

16. **Revizijom sistema unutrašnjih finansijskih kontrola** - Državna revizorska institucija smatra da treba i dalje sprovoditi aktivnosti na uspostavljanju funkcije finansijske kontrole i unutrašnje revizije u potrošačkim jedinicama u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj finansijskoj kontroli u javnom sektoru i standardima interne revizije**. Preporuka je realizovana.**

PREGLED NEPRAVILNOSTI UTVRĐENIH REVIZIJOM

Revizija Završnog računa budžeta Crne Gore u dijelu **finansijske revizije** pokazuje da su tokom posljednjih pet godine utvrđene nepravilnosti, koje nijesu materijalno značajne, što je opredjeljivalo pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje. Pregled odstupanja i grešaka otkrivenih revizijom u prethodnom petogodišnjem periodu prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 2: Pregled utvrđenih nepravilnosti

	Opis	KOREKCIJE				
		2013	2014	2015	2016	2017
1.	Gotovinski prilivi	-	3.508.595,70	1.003.391,43	- 409.661,22	- 22.612,52
1.1	Porezi					
1.2	Doprinosi za socijalnu zaštitu					
1.3	Takse					
1.4	Naknade				1.087.959,40	
1.5	Ostali prihodi		3.508.595,70	939.436,43	- 1.640.309,79	204.241,40
1.6	Primici od otplate kredita				142.689,17	- 226.853,92
1.7	Donacije i transferi			63.955,00		
2.	Gotovinska plaćanja	996.466,51	3.457.863,67	1.977.471,01	-	0,00
2.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca		379.753,62	-	544.304,39	51.528,57
2.2	Ostala lična primanja		223.883,82	263.297,00	65.883,83	6.957,00
2.3	Rashodi za materijal		317.456,60	- 500.494,70	110.733,80	213.356,43
2.4	Rashodi za usluge	996.466,51	1.500.756,03	890.004,40	871.115,57	150.321,93
2.5	Rashodi za tekuće održavanje		195.338,90	116.051,51	30.209,55	58.552,76
2.6	Kamate		138.869,03	58.171,05	- 726.719,38	
2.7	Renta		10.686,36	- 33.144,09		
2.8	Subvencije		109.424,54	- 12.000,00		
2.9	Ostali izdaci		364.241,79	523.408,25	495.605,00	417.369,54
2.10	Transferi za socijalnu zaštitu			-	2.781.278,05	
2.11	Transferiinstitucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru			221.040,53	18.885.525,09	17.837.067,98
2.12	Kapitalni izdaci		2.574.625,98	448.856,60	166.868,12	41.038,78
2.13	Pozajmice i krediti			-	- 104.028,08	
2.14	Otplata garancija			-		
2.15	Otplata oabveza iz prethodnog perioda		- 2.357.173,00	2.280,46	- 23.120.775,94	- 19.165.508,69
2.16	Rezerve			-		389.315,70
3	Gotovinski deficit (1-2)	- 996.466,51	50.732,03	- 974.079,58	- 409.661,22	- 22.612,52
4	Izvori finansiranja gotovinskog deficita	996.466,51	50.732,03	974.079,58	409.661,22	- 22.612,52
5	Neto pozajmljivanje	996.466,51	137.544,00		-	
6	Prodaja imovine		269.043,71	1.015.409,38	409.661,22	22.612,52
7	Neto promjena gotovina		- 457.319,74	- 41.329,80		
8	Neto povećenje smanjenje obaveza (9.2 - 9.1)		-	- 1.021.777,33	- 400.408,81	- 669.905,40
8.1	Stanje obaveza na dan 31.12.2017. godine (tekuća)					- 669.905,40
8.2	Stanje obaveza na dan31.12. 2016. godine (prethodna)					
9	Korigovani izdaci (2. + 8)	996.466,51	3.457.863,67	955.693,68	- 400.408,81	- 669.905,40
10	Gotovinski prilivi (1.)		3.508.595,70	1.003.391,43	409.661,22	- 22.612,52
11	Modifikovani gotovinski deficit (11 - 10)	- 996.466,51	50.732,03	47.697,75	9.252,41	647.292,88
12	Izvori finansiranja deficita	996.466,51	50.732,03	47.697,75	9.252,41	
13.1	Neto pozajmljivanje	996.466,51	137.544,00			
13.3	Prodaja imovine		269.043,71	1.015.409,38	409.661,22	22.612,52
13.4	Donacije					
13.5	Obaveze prema dobavljačima			- 1.021.777,33	- 400.408,81	669.905,40
13	Neto promjena gotovine		- 457.319,74	- 41.329,80		

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2013. godinu

Revizijom je utvrđeno da u Glavnoj knjizi državnog trezora nijesu evidentirani troškovi bankarskih usluga u iznosu 996.466,51€, zbog toga što su direktno umanjivani na teret povučenih sredstava od strane poslovnih banaka. Za ovaj iznos sredstava izvršena je korekcija izdataka za bankarske usluge i negativne kursne razlike, deficita i priliva od neto zaduženja.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2014. godinu

Revizijom je utvrđeno da nijesu planirani i evidentirani primici i izdaci javnih ustanova koje čine direktne korisnike budžeta u skladu sa članom 7 stav 1 Zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu. To su javne ustanove kulture, Policijska akademija, JU Regionalni centar za obuku ronilaca, Nacionalna turistička organizicija, JU Ispitni centar i Crnogorska akademija nauka i umjetnosti. Navedene potrošačke jedinice ostvarile su prihode u neto iznosu 3.508.595,70€, izdatke u neto iznosu od 3.457.863,67€ i suficit u iznosu od 50.732,03€. Po tom osnovu treba smanjiti nivo iskazanog gotovinskog deficita na iznos od 102.972.795,56€, odnosno korigovani gotovinski deficit na iznos od 107.138.248,73€.

Revizijom su korigovani izvori finansiranja, tako što se uvećava iznos neto pozajmica za 137.544,00€ i primici od prodaje imovine 269.043,71€, pa je to zajedno sa iznosom suficita od 50.732,03€ uticalo na povećanje depozita za iznos 457.319,74€ i stanje gotovine na kraju fiskalnog perioda koji nakon korekcije iznosi 5.813.535,43€.

Kontrolom finansijskih izvještaja, dostavljenih Ministarstvu finansija od strane potrošačkih jedinica, utvrđeno je da je 95 potrošačkih jedinica, koje se finansiraju iz budžeta, u propisanom roku dostavilo godišnje finansijske izvještaje, 11 potrošačkih jedinica čiji se izdaci odnose na transfere i 4 potrošačke jedinice čiji se izdaci odnose na "ostale izdatke" nijesu dostavile finansijske izvještaje Ministarstvu finansija.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2015. godinu

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu iskazan deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 291.247.264,32€ i povećanje depozita u iznosu od 7.643.234,49€, što ukupno iznosi 298.890.498,81€. Finansiranje deficita i gotovinskih depozita obezbijeđeno je kroz neto pozajmice u iznosu 291.047.354,46€ i prodajom imovine u iznosu 7.843.144,35€. Nakon izvršene revizije utvrđeno je da gotovinski deficit budžeta treba uvećati za 974.079,58€, depozite za 41.329,80€ i prilive od prodaje državne imovine za 1.015.409,38€, tako da gotovinski deficit iznosi 292.221.343,90€, neto promjena gotovine 7.684.564,29€, prilivi od prodaje imovine 8.858.553,73€, stanje gotovine na dan 31.12.2015. godine 19.885.043,61€.

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu korigovani gotovinski deficit iskazan je u iznosu 276.113.318,20€. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze kod Zavoda za zapošljavanje za iznos 1.021.777,33€, tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 16.155.723,45€.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2016. godinu

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazan je deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 134.976.030,04€. Finansiranje deficita obezbjeđeno je kroz neto pozajmice u iznosu 116.444.389,75€, prodajom imovine u iznosu 4.219.567,51€ i iz gotovinskih depozita u iznosu od 14.312.072,78€. Revizijom je utvrđeno da gotovinski deficit budžeta i prilive od prodaje državne imovine treba uvećati za 409.661,22€, tako da gotovinski deficit iznosi 135.385.691,26€, prilivi od prodaje imovine 4.629.228,73€ i stanje gotovine na dan 31.12.2016. godine 5.531.640,95€.

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu korigovani gotovinski deficit iskazan je u iznosu 122.289.773,81€, tako što je gotovinski deficit korigovan za neto promjene neizmirenih obaveza u iznosu 12.686.256,23€. Revizijom je utvrđeno da treba umanjiti neizmirene obaveze za iznos od 400.408,81€, tako da stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine iznosi 63.011.860,51€, neto promjene neizmirenih obaveza 13.086.665,04€, dok korigovani gotovinski deficit budžeta iznosi 122.299.026,22€.

Revizijom Izvještaja o neizmirenim obavezama utvrđeno je da su pogrešno prikazane neizmirene obaveze u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00€, da obaveze koje proističu iz zakonskih propisa i zaključenih ugovora nastale u 2016. godini, nijesu planirane Zakonom o budžetu za 2016. godinu. Na dan 31.12.2016. godine navedene obaveze iskazane su kao neizmirene u iznosu od 2.184.293,32€ i neizmirene obaveze koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu u iznosu od 1.874.079,54€.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2017. godinu

Prema podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazan je deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 236.862.400,90€ i povećanje gotovine u iznosu od 23.567.997,86€, koji su finansirani neto pozajmljivanjem u iznosu 254.239.283,53€ i prodajom imovine u iznosu 6.191.115,23€.

Nakon izvršene revizije, utvrđeno je da gotovinski deficit budžeta kao i prilive od prodaje imovine treba uvećati za 22.612,52€. Ovom korekcijom gotovinski deficit iskazuje se u iznosu od 236.885.013,42€ i prilivi od prodaje imovine u iznosu od 6.213.727,75€.

Korigovani gotovinski deficit iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iznosi 250.855.628,18€. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze za iznos od 669.905,40€, tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 13.323.321,88€, a korigovani deficit 250.208.335,30€.

Kod **revizije pravilnosti** (usklađenost poslovnih aktivnosti sa zakonom i podzakonskim aktima) preovlađuje uslovno mišljenje iz razloga kršenja zakonskih odredbi koje uređuju funkcionisanje fiskalnog sistema i imaju imperativnu obaveznost.

Posebno treba obratiti pažnju na revizijom utvrđene nepravilnosti koje se ponavljaju u dužem periodu, a odnose se na:

- **Evidenciju u Glavnoj knjizi državnog trezora,** koja je u skladu sa članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti osnovna knjiga dvojnog knjigovodstva, a koja ne obezbjeđuje potpunu evidenciju na kontima propisanih klasa u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.
- **Evidenciju neizmirenih obaveza** koja još uvijek nije centralizovana na način da obezbjeđuje podatke o stanju neizmirenih obaveza na kraju obračunskog perioda.
- **Evidenciju javnih prihoda** u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda.
- **Evidenciju izdataka za otplatu obaveza iz prethodnog perioda**, koja se u značajnom dijelu odnosi na izdatke čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini.
- **Kapitalni budžet** - Jedan broj projekata nije realizovan zbog nedovoljno izučenih pretpostavki u dijelu sagledavanja urbanističko tehničkih uslova i planske dokumentacije.
- **Javne nabavke** i dosljednu primjenu Zakona o javnim nabavkama.

III DIO

IZVJEŠTAJ O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2017. GODINI

Državna revizorska institucija je na osnovu člana 26 stav 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[1] i člana 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji[2] izvršila ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2017. godini.

U skladu sa Godišnjim planom revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu broj 06-288/17 od 14.12.2017. godine nadležni Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, predsjednik Senata i rukovodilac Kolegijuma i dr Branislav Radulović, senator i član Kolegijuma je na sjednici održanoj 23.10.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2017. GODINI

Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti urađen je u skladu sa Smjernicama za ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti (DRI broj: 4015/17-06-804/2 od 28.04.2017. godine). Podaci korišćeni u Izvještaju su iz Zakona o budžetu za 2017. godinu[3], Zakona o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu[4] i nalaza utvrđenih u postupku revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i u prethodnim godinama. Državna revizorska institucija je koristila podatke objavljene od strane MONSTAT-a, koji se odnose na bruto domaći proizvod, kao i stope rasta BDP[5], po tržišnim i stalnim cijenama i podatke o procijenjenom bruto domaćem proizvodu navedenim u Fiskalnoj strategiji Crne Gore za 2017-2020. godinu.

Nadležni Kolegijum je u skladu sa nalazima datim u Izvještaju o ocjeni prijemjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2017. godini, usvojio sljedeće:

OCJENE

1. **Kriterijumi fiskalne usklađenosti zasnovani na analizi strateških dokumenata ukazuju na sljedeće:**

   1.1. Provjerom usklađenosti sprovedenih procedura i aktivnosti sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u dijelu izrade strateških dokumenata i objavljivanja podataka, može se konstatovati da su iste uglavnom realizovane, ali je potrebno skrenuti pažnju da Vlada Crne Gore, nakon donošenja Fiskalne strategije, nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu za 2017. godinu.[6]

   1.2. Limiti potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, usklađeni su sa limitom potrošnje definisanim u Smjernicama makroekonosmke i fiskalne politike za period od 2016-2019. godine, dok su limiti potrošnje posmatrani po vrstama budžeta, prekoračeni kod tekućeg budžeta, budžeta državnih fondova i tekuće budžetske rezerve.

   1.3. Fiskalna strategija je donijeta nakon donošenja: Smjernica makroekonomske i fiskalne politike[7], Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakona o izmjenama zakona o bužetu Crne Gore za 2017. godinu donijetog u junu mjesecu. Utvrđene su neusklađenosti između Fiskalne strategije i Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu donešenog u junu mjesecu.

[1] „Sl.list CG“ br. 20/14 i 56/14
[2] „Sl.list CG“ br. 28/04, 27/06, 78/06, 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17
[3] „Sl. list CG“ br. 83/16, 042/17 i 83/16
[4] „Sl. list CG“ br. 42/17 i 89/17
[5] Preuzeto sa http://monstat.org/userfiles/file/GDP/bdpro/Godisnji%20BDP%202017_crn.pdf datuma 02.10.2018. godine
[6] Ne postoji zakonska obaveza koja nalaže revidiranje smjernica fiskalne politike. Međutim, DRI smatra da je Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2016.-2019. godina trebalo revidirati s obzirom na Zakon o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu iz decembra mjeseca.
[7] Smjernice makrekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godine u sebi sadrže obavezujuće limite za zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

1.4. Vlada Crne Gore, nakon donešenja Fiskalne strategije[8], nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, tako da Državna revizorska institucija nije bila u mogućnosti da ocijeni usklađenost Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu donešenog u decembru mjesecu sa Fiskalnom strategijom u vezi sa članovima 22 i 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a koji se odnose na limite potrošnje.

1.5. Izvršenje budžeta[9] iskazano Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu nije usklađeno sa limitom potrošnje utvrđenim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu iz decembra mjeseca.

1.6. Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu utvrđene Planom sanacije deficita i javnog duga, kao i dodatne mjere navedene u Fiskalnoj strategiji sprovedene su u dijelu aktivnosti koje su zahtijevale izmjene i dopune zakonskih propisa i podzakonskih akata.

1.7. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazani prihodi su manji za 12,05 mil. eura u odnosu na prihode projektovane u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu, dok su rashodi u odnosu na projektovane manji za 5,96 mil. eura. Izvršenje budžeta u odnosu na projektovanu budžetsku potrošnju i izvore finansiranja javne potrošnje pokazuje neznatna odstupanja.

2. Realizacija fiskalnih pravila je kroz sumirane rezultate prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 1: Ispunjenje statičkih i dinamičkih indikatora

Opis	Statički indikatori		Stepen realizacije statičkih indikatora	Dinamički indikatori		Stepen realizacije dinamičkih indikatora
	Broj indikatora	Realizovano		Broj indikatora	Realizovano	
Plan za 2017. godinu	4	1	25%			
Izvršenje u 2017. godini	4	1	25%			
$Izvršenje_{2017}/Plan_{2017}$				3	3	100%
$Izvršenje_{2017}/Izvršenje_{2016}$				3	2	66%

2.1. Analizirajući statičke indikatore koji se posmatraju kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od osam obavezujućih indikatora realizovano dva.

Statički indikatori koji se odnose na plan i izvršenje Budžeta u 2017. godini, pokazuju da su od utvrđenih osam indikatora **realizovana dva** koja se odnose na kriterijume da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera, dok indikatori koji se odnose na ostvarenje primarnog budžetskog suficita, učešća gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u do 3% i učešća javnog duga u nominalnom BDP-u do 60% **nijesu realizovani.**

2.2. Analizirajući dinamičke indikatore koji se posmatraju kroz odnos plana i izvršenja u 2017. godini, odnosno izvršenja u 2017. i 2016. godini, utvrđeno je da je od šest indikaora realizovano pet.

Kada je u pitanju odnos plana i izvršenja u 2017. godinu **relizovani** su svi predviđeni indikatori, dok je upoređivanjem podataka izvršenja budžeta kao odnos 2017. sa 2016. godinom, od predviđena tri indikatora **realizovana** su dva.

[8] Ne postoji zakonska obaveza koja nalaže revidiranje smjernica fiskalne politike. Međutim, DRI smatra da je Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2016.-2019. godina trebalo revidirati s obzirom na Zakon o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu iz decembra mjeseca.

[9] Podaci korigovani za nalaze revizije koje su navedene u Izvještaju o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu na strani 13 – http://www.dri.co.me/

I PRIMJENA KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI

Ocjena primjene kriterijuma fisklane odgovornosti, u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, sastoji se iz:

1. Ocjene fiskalne usklađenosti - strategija, smjernice i zakon;
2. Ocjene fiskalne usklađenosti - ocjena indikatora;

1. Ocjena fiskalne usklađenosti - strategija, smjernice i zakon

Ocjena fiskalne usklađenosti predstavlja provjeru da li su poštovani zakonom utvrđeni postupci i rokovi u pripremi fiskalne strategije i smjernica fiskalne politike, pri čemu se ispunjenje ovih zakonskih obaveza verifikuje sledećom kontrolnom listom.

Tabela 2: Kontrolna lista

Rb	Naziv postupka	Da li je realizovan Zakonom utvrđeni postupak ili procedura (DA/NE)	Dokaz	Napomena
1.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita, u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA	http://www.mf.gov.me/pretraga/183515/Izvjestaj-o-preliminarnim-nivoima-budzetskog-gotovinskog-deficita-javnog-duga-i-neto-zaduzenja-u-2017-godini.html	Objavljeno na internet stranici Ministarstva finansija 02.04.2018. godine.
2.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima javnog duga i neto zaduženja u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA	http://www.mf.gov.me/pretraga/183515/Izvjestaj-o-preliminarnim-nivoima-budzetskog-gotovinskog-deficita-javnog-duga-i-neto-zaduzenja-u-2017-godini.html	Objavljeno. na internet stranici Ministarstva finansija 02.04.2018. godine.[10]
3.	Da li je Vlada pripremila predlog fiskalne strategije i dostavila ga na mišljenje Centralnoj banci?	DA	Dopis Ministarstva finansija br. 01-1470/1	Ministarstvo finansija je, aktom od 23.06.2017. godine, dostavilo CBCG Predlog fiskalne strategije za period 2017-2020. godine radi davanja mišljenja.
4.	Da li je Centralna banka dostavila mišljenje na Predlog fiskalne strategije u roku od 30 dana od dana dostavljanja?	DA	Dopis Centralne banke Crne Gore br. 0102-5646-2/2017 od 04.07.2017. godine	CBCG je Ministarstvu finansija dostavila mišljenje na Predlog fiskalne strategije za period 2017 –2020..
5.	Da li je Vlada uz predlog fiskalne strategije Skupštini dostavila i mišljenje Centralne banke?	DA[11]	Dopis Vlade Crne Gore upućen Skupštini Crne Gore br. 07-1715 od 23.06.2017. godine.	Vlada CG je uputila Skupštini Predlog fiskalne strategije za period 2017-2020. godine, prije nego što je CBCG dostavila Vladi CG mišljenje na Predlog fiskalne startegije.
6.	Da li je donešena fiskalna strategija za vrijeme trajanja mandata Vlade?	DA	„Sl.list CG“ br. 52 od 08.08.2017. godine	Fiskalna strategija je usvojena za period 2017 – 2020. godine.
7.	Da li su donešene smjernice fiskalne politike?		Dostavljene Državnoj revizorskoj instituciji u proceduri izrade Zahtjeva za budžetskim sredstvima	Vlada je usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2016 – 2019. godine (obavezujuće za godišnji zakon o budžetu za 2017. godinu) u julu 2016.god., međutim Smjernice nijesu revidirane nakon donošenja Fiskalne strategije
8.	Da li donešene smjernice fiskalne politike sadrže: srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje i projekcije, limit potrošnje, nivoe bruto zarada i ostalih ličnih primanja, izdatke za penzijsko i invalidsko osiguranje i druge izdatke za socijalnu zaštitu?	DA	Dostavljene Državnoj revizorskoj instituciji u proceduri izrade Zahtjeva za budžetskim sredstvima	
9.	Da li je Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu u skladu sa Smjernicama fiskalne politike za period 2016-2019. godina, koje su obavezujuće za 2017. godinu?	DA	Službeni list Crne Gore, br. 83/16 od 31. decembra 2016. godine	Ispunjen je ukupni limit potrošnje prilikom planiranja Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

[10] DRI skreće pažnju da navedeni dokument mora imati sve elemente forme izvještaja koji se izrađuju od strane državnog organa.
[11] Skupština Crne Gore je razmatrala Predlog fiskalne strategije sa mišljenjem nadležne institucije.

1.1. Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu (Službeni list Crne Gore, br. 83/16 od 31. decembra 2016. godine)

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu planirani su primici i izdaci u iznosu od 2.005,79 mil. eura. Priprema i donošenje Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu zasnovana je na **Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2016 – 2019. godine[12].** Projektovani limit potrošnje prezentiran Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2016-2019. godine, u 2017. godini je iznosio 1.761,50 mil. eura, dok je limit potrošnje planiran Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu iznosio 1.682,97 mil. eura[13], prema strukturi koja je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 3: Limiti potrošnje navedeni u Smjernicama i planirani limiti potrošnje definisani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

Limiti potrošnje	Smjernice fiskalne politike 2016 - 2019[14]	Zakon o budžetu za 2017. godinu umanjen za izuzeća
1. Limit potrošnje	**1.761,50**	**1.682,97**
1.1. Limit potrošnje za tekući budžet	748,55	770,59
1.2. Limit potrošnje za budžet državnih fondova	634,45	639,20
1.3. Limit potrošnje za kapitalni budžet	368,50	258,88
1.4. Limit potrošnje za budžetsku rezervu	10,00	14,30

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[15], koji uključuje mjere za sanaciju deficita i javnog duga, planiran je limit potrošnje u iznosu od 1.682,97 mil. eura. Planirani limit potrošnje je manji od limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2016-2019. godine za 78,53 mil. eura, te je Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu **usklađen** u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godine. Međutim, poređenje limita potrošnje po vrstama budžeta pokazuje da Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu **nije usklađen** u dijelu limita tekućeg bužeta, budžeta državnih fondova i budžetske rezerve, gdje je konstatovano prekoračenje u iznosu od 31,09 mil. eura, dok je limit potrošnje za kapitalni budžet predviđen Smjernicama umanjen je za 109,62 mil. eura.

Vlada Crne Gore je uradila Predlog mjera sanacije budžetskog deficita i javnog duga i dostavila Skupštini Crne Gore uz Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu.

Sanacionim planom za period 2017-2021. godinu, planirano je smanjenje budžetskog deficita na nivo ispod 3% BDP i usporavanje rasta javnog duga u odnosu na BDP.[16] Sanacionim planom je na prihodnoj strani predviđeno sprovođenje **pet** mjera fiskalne politike koje su trebale da u 2017. godini povećaju prihode za 59,30 mil. eura. Na rashodnoj strani su predviđene **četiri** mjere koje su trebale da u 2017. godini dovedu do smanjenja izdataka u iznosu od 69,21 mil. eura. Navedenim mjerama planiran je ukupni efekat konsolidacije u 2017. godini od 127,51 mil. eura.[17]

[12] Napominjemo da u periodu donošenja Zakona o budžetu za 2017. godinu nije postojala Fiskalna strategija.

[13] U skladu sa članom 23 stav 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnh izdataka navedenih u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga u iznosu od 186,70 mil.eura, izdaci za kamate u iznosu od 95,36 mil. eura, 36,80 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija i izdaci za kofinansiranje donacija u iznosu od 3,95 mil. eura.

[14] Obavezujuće za pripremanje Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

[15] "Službeni list Crne Gore", br. 083/16.

[16] Za više detalja pogledati „Predlog mjera sanacije budžetskog deficita i javnog duga“ prezentiranog uz Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu – preuzeto sa http://www.mf.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=261550&rType=2&file=Predlog%20%20Zakona%20o%20budzetu%20Crne%20Gore%20za%202017%20godinu.pdf dana 23.09.2017. godine.

[17] Za dodatne informacije o mjerama konsolidacije pogledati poglavlje „1.6. Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu“ na strani 15.

1.2. Zakon o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu (Službeni list Crne Gore, br. 042/17 od 30.06.2017. godine)

Zakon o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu je objavljen u junu 2017. godine**.** Razlozi za izmjene dati su uz Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i odnose se na:

- potrebu za usaglašavanjem sa Uredbom o izmjenama i dopunama uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave;
- povećanje budžetskih prihoda zbog planiranih i sprovedenih mjera fiskalne politike i
- povećanje budžetskih rashoda.

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu izvršeno je povećanje limita potrošnje na 1.690,97 mil. eura. Ovako utvrđen limit potrošnje je **usklađen** sa limitom potrošnje navedenim u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godina. Izmjenom Zakona o budžetu planirano je povećanje tekućih prihoda za 8 mil. eura koje se odnosi na povećanje prihoda od poreza za 3 mil. eura i doprinosa za 5 mil. eura. Planirani izdaci su ostali nepromijenjeni kod tekućeg budžeta, budžeta državnih fondova i kapitalnog budžeta, dok je kod budžetske rezerve plan uvećan za 8 mil. eura[18]. U narednoj tabeli dat je pregled primitaka i izdataka utvrđenih Zakonom o budžetu za 2017. godinu i Zakona o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu i to:

Tabela 4: Poređenje primitaka i izdataka Zakona o budžetu za 2017. godinu i Zakona o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu objavljenog u junu mjesecu

Opis primitaka	Plan 2017	Rebalans 2017 – jun		Opis izdataka	Plan 2017	Rebalans[19] 2017 – jun
Tekući prihodi	**1.511,11**	**1.519,11**		**Tekući budžet i Budžet državnih fondova**	**1.521,71**	**1.521,70**
Porezi	**944,28**	**947,28**		**Tekući izdaci**	**714,85**	**714,88**
Porez na dohodak fizičkih lica	125,58	125,58		Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	438,25	438,24
Porez na dobit pravnih lica	46,92	46,92		Izdaci za ostala lična primanja	10,19	10,18
Porez na imovinu	2,46	2,46		Rashodi za materijal i usluge	82,62	82,66
Porez na dodatu vrijednost	524,75	527,75		Izdaci za tekuće održavanje	21,23	21,23
Akcize	210,48	210,48		Kamate	95,36	95,36
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,43	24,43		Renta	9,32	9,31
Ostali porezi	9,66	9,66		Subvencije	24,92	24,92
Doprinosi	492,16	497,16		Ostali izdaci	32,96	32,98
Takse	13,83	13,83		**Transferi za socijalnu zaštitu**	**570,92**	**570,92**
Naknade	23,45	23,45		**Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru**	**163,70**	**163,06**
Ostali prihodi	37,39	37,39		**Kapitalni izdaci**	**36,11**	**36,71**
Primici od prodaje imovine	**0,00**	**0,00**		**Date pozajmice i krediti**	**2,43**	**2,43**
Primici od otplate kredita	**5,31**	**5,31**		**Otplata obaveza iz prethodnog perioda**	**33,72**	**33,72**
Donacije i transferi	**35,20**	**35,20**		**Kapitalni budžet**	**283,08**	**283,08**
Pozajmice i kredit	**454,17**	**454,17**		**Transakcije finansiranja**	**186,70**	**186,70**
Ukupni primici	**2.005,79**	**2.013,79**		**Budžetska rezerva**	**14,30**	**22,30**
				Ukupni izdaci	**2.005,79**	**2.013,79**

[18]Preuzeto sa http://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/182/1459-9249-33-17-4.pdf dana 23.09.2018. godine.

[19] Rebalans: Zakon o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017 ("Sl. list CG", br. 042/17)

1.3. Fiskalna strategija Crne Gore za 2017–2020. godinu

Fiskalna strategija za 2017-2020. godinu (u daljem tekstu Fiskalna strategija), objavljena u službenom listu u avgustu mjesecu 2017. godine, predstavlja obavezujući dokument za donošenje smjernica fiskalne politike i zakona o budžetu za period za koji je donešena. Strategija u dijelu Cilj, mjere i rezultati definiše „Strateški cilj ekonomske politike Crne Gore kao pametan, održiv i inkluzivan rast koji će doprinijeti povećanju kvaliteta života svih građana, odnosno smanjivanju razvojnog jaza zemlje u odnosu na prosjek Evropske unije“[20]. Istovremeno se navodi da je „U periodu 2017-2020. godine prioritet ekonomske, odnosno fiskalne politike jačanje fiskalne stabilnosti i u tom okviru, ostvarivanje suficita budžeta i uspostavljanje opadajućeg trenda javnog duga od 2019. godine, uz jačanje privredne aktivnosti i konkurentnosti crnogorske ekonomije“. U dijelu Fisklane strategije koji se odnosi na mjere ekonomske politike definisano je više mjera koje se odnose na:[21]

- **Budžetsku politiku** kojom se potvrđuju mjere definisane sanacionim planom i predviđaju mjere koje bi u 2017. godini trebale da ostvare dodatnih 34,20 mil. eura efekata fiskalne konsolidacije.
- **Ostale reforme javnog sektora**, koje se odnose na: reformu upravljanja javnim finansijama u skladu sa Programom reforme upravljanja javnim finansijama 2016-2020; reformu javne uprave u skladu sa Strategijom reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020; reformu penzijskog sistema u cilju smanjenja pritisaka koje isplata penzija predstavlja za državni budžet; reformu zdravstvenog sistema koja navodi potrebu za intenzivnim sprovođenjem strukturnih reformi u ovoj oblasti, kojima će se obezbijediti povećanje efikasnosti i postizanje finansijske održivosti sistema zdravstvene zaštite, uz unapređenje zdravlja stanovništva i poboljšanje kvaliteta zdravstvenih usluga; reformu sistema socijalne i dječje zaštite usmjerenu na uspostavljanje ekonomski održivog, a socijalno prihvatljivog nivoa zaštite koji obezbjeđuje pravovremenu i efikasnu zaštitu pojedinca i porodice koji su u stanju socijalne potrebe i na reformu obrazovnog sistema pri čemu se definiše set mjera u cilju poboljšanja u ovoj oblasti;
- **Strukturne reforme realnog sektora** u cilju podrške mjerama fiskalne konsolidacije, a koje se odnose na: poslovni ambijent i investicionu klimu; finansijsku stabilnost; sektor malih i srednjih preduzeća; tržište rada; istraživanje i razvoj; prerađivačku industriju; poljoprivredu, ruralni razvoj i šumarstvo; turizam i razvoj infrastrukture – saobraćaj, energetika, komunalna i ruralna infrastruktura, infrastruktura informacionih i komunikacionih tehnologija.

Fiskalna strategija u dijelu Makroekonomske projekcije za period 2017-2020. godine sadrži projekcije makroekonomskih agregata i to: bruto društveni proizvod po tržišnim cijenama; nominalni rast bruto društvenog proizvoda; realni rast bruto društvenog proizvoda; deflator; potrošnja domaćinstava BDP-a; investicije BDP-a; uvoz roba BDP-a; inflaciju; deficit tekućeg računa platnog bilansa BDP-a; rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti.

Poređenjem **projektovanih primitaka** Fiskalnom strategijom objavljene u avgustu sa primicima planiranim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore objavljenog u junu 2017. godine zaključuje se da su:

- tekući prihodi projektovani u iznosu od 1.538,70 mil. eura i veći su za 19,59 mil. eura,
- primici od otplate kredita projektovani u iznosu od 4,30 mil. eura i manji su za 1,01 mil. eura,
- primici od pozajmica i kredita projektovani su u iznosu od 424,20 mil. eura i manji su za 29,97 mil. eura.

[20] "Sl. list CG", br. 052/17
[21] Pogledati tačku 3 Fiskalne strategije

Poređenjem **projektovanih izdataka** Fiskalnom strategijom objavljenom u avgustu sa izdacima planiranim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore objavljenog u junu 2017. godine pokazuje:

- da su tekući budžet i budžeti državnih fondova projektovani u iznosu od 1.511,60 mil. eura i da su umanjeni za 10,10 mil. eura,
- da je kapitalni budžet projektovan u iznosu od 283,10 mil. eura i da je uvećan za 0,02 mil. eura,
- da su transakcije finansiranja projektovane u iznosu od 186,7 mil. eura, koliko su i planirane Zakonom,
- da je budžetska rezerva projektovana u iznosu od 14,30 mil. eura i da je umanjena za 8,00 mil. eura.

Tabela 5: Poređenje primitaka i izdataka navedenih u Zakonu o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu objavljenog u junu sa projekcijama primitaka i izdataka navedenih u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu

Opis primitaka	Rebalans 2017 – jun	Fiskalna strategija	Opis izdataka	Rebalans 2017 – jun	Fiskalna strategija
Tekući prihodi	**1.519,11**	**1.538,70**	**Tekući budžet i Budžet državnih fondova**	**1.521,70**	**1.511,60**
Porezi	**947,28**	**968,00**	**Tekući izdaci**	**714,88**	**710,80**
Porez na dohodak fizičkih lica	125,58	131,80	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	438,24	434,20
Porez na dobit pravnih lica	46,92	48,00	Izdaci za ostala lična primanja	10,18	10,20
Porez na imovinu	2,46	3,80	Rashodi za materijal i usluge	82,66	82,60
Porez na dodatu vrijednost	527,75	534,70	Izdaci za tekuće održavanje	21,23	21,20
Akcize	210,48	215,30	Kamate	95,36	95,40
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,43	24,60	Renta	9,31	9,30
Ostali porezi	9,66	9,80	Subvencije	24,92	24,90
Doprinosi	497,16	499,70	Ostali izdaci	32,98	33,00
Takse	13,83	13,20	**Transferi za socijalnu zaštitu**	**570,92**	**562,40**
Naknade	23,45	25,30	**Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru**	**163,06**	**166,20**
Ostali prihodi	37,39	32,50	**Kapitalni izdaci**	**36,71**	**36,10**
Primici od prodaje imovine	**0,00**	**0,00**	**Date pozajmice i krediti**	**2,43**	**2,40**
Primici od otplate kredita	**5,31**	**4,30**	**Otplata obaveza iz prethodnog perioda**	**33,72**	**33,70**
Donacije i transferi	**35,20**	**35,20**	**Kapitalni budžet**	**283,08**	**283,10**
Pozajmice i kredit	**454,17**	**424,20**	**Transakcije finansiranja - Otplata glavnice duga**	**186,70**	**186,70**
Ukupni primici	**2.013,79**	**2.002,40**	**Budžetska rezerva**	**22,30**	**14,30**
			Ukupni izdaci	**2.013,79**	**1.995,70**

Fiskalna strategija je donijeta nakon donošenja: Smjernica fiskalne politike[22] Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakona o izmjenama zakona o bužetu Crne Gore za 2017. godinu donijetog u junu mjesecu.

Državna revizorska institucija konstatuje da postoje neusklađenosti između Fiskalne strategije i Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu usvojenog u junu mjesecu. Poređenjem projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji sa Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore 2017. godinu, usvojenog u junu mjesecu utvrđeno je:

- **da su tekući prihodi uvećani za 19,59 mil. eura primici od otplate kredita umanjeni za 1,01 mil. eura, a primici od pozajmica i kredita umanjeni za 29,97 mil. eura.**
- **da je tekući budžet i budžet državnih fondova umanjen za 10,10 mil. eura, kapitani budžet uvećan za 0,02 mil. eura, a budžetska rezerva umanjena za 8,00 mil. eura.**

[22] Smjernice fiskalne politike u sebi sadrže obavezujuće limite za zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

Vlada Crne Gore, nakon donešenja Fiskalne strategije[23], nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike kao obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, tako da Državna revizorska institucija nije bila u mogućnosti da ocijeni usklađenost Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu donešenog u decembru sa Fiskalnom strategijom u vezi sa članovima 22 i 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

1.4. Zakon o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 089/17 od 27.12.2017. godine)

Druga izmjena Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu je objavljena u decembru 2017. godine. Razlozi za izmjene dati su u prilogu Predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i odnose se na: povećanje budžetskih prihoda, promjenu izdataka u skladu sa izvršenim sredstvima i na procjenu neophodnih sredstava do kraja fiskalne godine.

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[24] planiran je obavezujući limit potrošnje u iznosu od 1.670,97 mil. eura.[25]

Tabela 6: Pregled primitaka i izdataka projektovanih Fiskalnom strategijom za period 2017. godinu, kao i primitaka i izdataka iskazanih Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu objavljenog u decembru

Opis primitaka	Fiskalna strategija	Rebalans 2017 – decembar		Opis izdataka	Fiskalna strategija	Rebalans 2017 – decembar
Tekući prihodi	**1.538,70**	**1.546,66**		**Tekući budžet i Budžet državnih fondova**	**1.511,60**	**1.504,36**
Porezi	**968,00**	**979,10**		**Tekući izdaci**	**710,80**	**713,63**
Porez na dohodak fizičkih lica	131,80	117,73		Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	434,20	439,14
Porez na dobit pravnih lica	48,00	48,75		Izdaci za ostala lična primanja	10,20	10,08
Porez na imovinu	3,80	1,53		Rashodi za materijal i usluge	82,60	79,13
Porez na dodatu vrijednost	534,70	550,46		Izdaci za tekuće održavanje	21,20	20,64
Akcize	215,30	225,62		Kamate	95,40	95,36
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,60	25,79		Renta	9,30	9,09
Ostali porezi	9,80	9,21		Subvencije	24,90	27,34
Doprinosi	499,70	500,46		Ostali izdaci	33,00	32,86
Takse	13,20	13,43		**Transferi za socijalnu zaštitu**	**562,40**	**562,42**
Naknade	25,30	18,06		**Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru**	**166,20**	**167,76**
Ostali prihodi	32,50	35,60		**Kapitalni izdaci**	**36,10**	**24,41**
Primici od prodaje imovine	**0,00**	**0,00**		**Date pozajmice i krediti**	**2,40**	**2,43**
Primici od otplate kredita	**4,30**	**6,73**		**Otplata obaveza iz prethodnog perioda**	**33,70**	**33,72**
Donacije i transferi	**35,20**	**26,64**		**Kapitalni budžet**	**283,10**	**258,58**
Pozajmice i krediti	**424,20**	**392,41**		**Transakcije finansiranja – Otplata glavnice duga**	**186,70**	**186,70**
Ukupni primici	**2.002,40**	**1.972,44**		**Budžetska rezerva**	**14,30**	**22,79**
				Ukupni izdaci	**1.995,70**	**1.972,43**

[23] Ne postoji zakonska obaveza koja nalaže revidiranje smjernica fiskalne politike. Međutim, DRI smatra da je Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2016.-2019. godina trebalo revidirati s obzirom na Zakon o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu iz decembra mjeseca.

[24] „Sl. list CG", br. 089/17

[25] U skladu sa članom 23 stav 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnh izdataka navedenih u Zakonu o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga u iznosu od 186,70 mil.eura, izdaci za kamate u iznosu od 95,36 mil. eura, 15,45 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija i izdaci za kofinansiranje donacija u iznosu od 3,95 mil. eura.

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu planirani su ukupni **primici** u iznosu od 1.972,44 mil. eura što je manje za 29,96 mil. eura od primitaka projektovanih Fiskalnom strategijiom. Planirani ukupni **izdaci** u iznosu od 1.972,43 mil. eura su manji za 23,27 mil. eura od izdataka projektovanih Fiskalnom strategijom.

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu planirani su **tekući prihodi** u iznosu od 1.546,66 mil. eura što je za 7,96 mil. eura više od projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji pri čemu su:

- prihodi od **poreza** planirani u iznosu od 979,10 mil. eura, što je za 11,10 mil. eura više od projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji i
- prihodi od **naknada** umanjeni za 7,24 mil. eura.

Primici od **otplate kredita** planirani su u iznosu od 6,73 mil. eura, ili više za 2,43 mil. eura od projekcije navedene u Fiskalnoj strategiji.

Primici od **donacija i transfera** planirani su u iznosu od 26,64 mil. eura, ili manje za 8,56 mil. eura u odnosu na projekcije navedene u Fiskalnoj strategiji.

Primici od pozajmica i kredita planirani su u iznosu od 392,41 mil. eura, ili manje za 31,79 mil. eura u odnosu na projekcije navedene u Fiskalnoj strategiji.

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne za 2017. godinu planirani su **izdaci za tekući budžet i budžet državnih fondova** u iznosu od 1.504,36 mil. eura, što je manje za 7,24 mil. eura od projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji.

Značajnije razlike proizilaze iz:

- uvećanja izdataka za bruto zarade za 4,94 mil. eura,
- umanjenja rashoda za materijal i usluge za 3,47 mil. eura,
- uvećanja izdataka za subvencije za 2,44 mil. eura,
- uvećanja izdataka za transfere za socijalnu zaštitu za 1,56 mil. eura i,
- umanjenja kapitalnih izdataka za 11,69 mil. eura.

Kapitalni budžet je planiran u iznosu od 258,58 mil. eura što je manje za 24,52 mil. eura od projekcija datih u Fiskalnoj strategiji.

Transakcije finansiranja (otplata duga) su planirane u iznosu od 186,70 mil. eura, kao što je projekcija ovih izdataka data u Fiskalnoj strategiji.

Budžetska rezerva je planirana u iznosu od 22,79 mil. eura što je 8,49 mil. eura više od projekcije date u Fisklanoj strategiji.

1.5. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu[26] iskazani su primici u iznosu od 2.185,30 mil. eura, ili 10,79% više u odnosu na plan, a izdaci u iznosu od 2.161,74 mil. eura, ili 9,59% više u odnosu na planirana sredstva[27].

Izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu umanjeni za izuzeća iz limita potrošnje iznose 1.673,54 mil. eura[28], što je za 2,57 mil. eura više od limita potrošnje utvrđenog Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[29] te **nije ispunjen** utvrđeni limit potrošnje.

Tabela 7: Pregled primitaka i izdataka projektovanih Fiskalnom startegijom, Zakonom o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu, kao primitaka i izdataka iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu, korigovanih za nalaze revizije:

Opis primitaka	Fiskalna strategija	Rebalans 2017 – decembar	Izvršenje 2017	Opis izdataka	Fiskalna strategija	Rebalans 2017 - decembar	Izvršenje 2017
Tekući prihodi	**1.538,70**	**1.546,66**	**1.534,62**	**Tekući budžet i Budžet državnih fondova**	**1.511,60**	**1.504,36**	**1.508,98**
Porezi	**968,00**	**979,10**	**971,16**	**Tekući izdaci**	**710,80**	**713,63**	**728,13**
Porez na dohodak fizičkih lica	131,80	117,73	111,98	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	434,20	439,14	445,42
Porez na dobit pravnih lica	48,00	48,75	49,23	Izdaci za ostala lična primanja	10,20	10,08	10,62
Porez na imovinu	3,80	1,53	1,52	Rashodi za materijal i usluge	82,60	79,13	84,87
Porez na dodatu vrijednost	534,70	550,46	548,71	Izdaci za tekuće održavanje	21,20	20,64	20,25
Akcize	215,30	225,62	225,08	Kamate	95,40	95,36	98,71
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,60	25,79	25,42	Renta	9,30	9,09	8,94
Ostali porezi	9,80	9,21	9,20	Subvencije	24,90	27,34	27,80
Doprinosi	499,70	500,46	494,95	Ostali izdaci	33,00	32,86	31,52
Takse	13,20	13,43	13,61	**Transferi za socijalnu zaštitu**	**562,40**	**562,42**	**538,05**
Naknade	25,30	18,06	18,97	**Transferi institucijama,**	**166,20**	**167,76**	**184,72**
Ostali prihodi	32,50	35,60	35,93	**Kapitalni izdaci**	**36,10**	**24,41**	**32,42**
Primici od prodaje imovine	**0,00**	**0,00**	**6,21**	**Date pozajmice i krediti**	**2,40**	**2,43**	**4,86**
Primici od otplate kredita	**4,30**	**6,73**	**6,35**	**Otplata obaveza iz prethodnog perioda**	**33,70**	**33,72**	**20,80**
Donacije i transferi	**35,20**	**26,64**	**25,28**	**Kapitalni budžet**	**283,10**	**258,58**	**274,09**
Pozajmice i kredit	**424,20**	**392,41**	**612,84**	**Transakcije finansiranja**	**186,70**	**186,70**	**358,60**
Ukupni primici	**2.002,40**	**1.972,44**	**2.185,30**	**Budžetska rezerva**	**14,30**	**22,79**	**20,07**
				Ukupni izdaci	**1.995,70**	**1.972,43**	**2.161,74**

Poređenjem **primitaka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu[30] sa primicima planiranim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu iz decembra mjeseca 2017. godine može se zaključiti sljedeće:

- **Tekući prihodi** su ostvareni u iznosu od 1.534,66 mil. eura, ili za 12,04mil. eura manje od plana;
- **Primici od prodaje imovine** su ostvareni u iznosu od 6,21 mil. eura, pri čemu nijesu bili planirani Zakonom o budžetu za 2017. godinu;

[26] Podaci korigovani za nalaze revizije koje su navedene u Izvještaju o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu na strani 13 – http://www.dri.co.me/

[27] U odnosu na planirana sredstva nakon rebalansa - "Sl.list CG", br. 083/16, 042/17, 089/17

[28] U skladu sa članom 23 stav 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnh izdataka navedenih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga u iznosu od 358,60 mil.eura, izdaci za kamate u iznosu od 98,71 mil. eura, 22,82 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija, izdaci za kofinansiranje donacija u iznosu od 7,91 mil. eura i izdaci za finansiranje materijalne štete nastale usljed elementarnih nepogoda i drugih vanrednih i nepredvidivih okolnosti u iznosu od 0,16 mil. eura.

[29] „ Sl. list CG“, br. 083/16, 042/17, 089/17

[30] Isto kao fusnota 23.

- **Donacije i transferi** su ostvareni u iznosu od 25,28 mil. eura, ili za 1,36 mil. eura manje od plana;
- **Primici od otplate kredita** su ostvareni u iznosu od 6,35 mil. eura, ili 0,38 mil. eura manje od plana;
- **Primici od pozajmica i kredita** su ostvareni u iznosu od 612,84 mil. eura ili za 220,43 mil. eura više od plana. Izvršenje primitaka od pozajmica i kredita pokazuje odstupanje od Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, kojim je planirano neto povećanje primitaka, dok je Predlogom zakona o završnom računu iskazan bruto iznos (neto iznos uvećan za primitke za refinansiranje javnog duga).

Poređenjem **izdataka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu, korigovanih od strane Državne revizorske institucije, sa izdacima planiranim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu iz decembra mjeseca 2017. godine može se zaključiti sljedeće:

- **Tekući budžet i budžet državnih fondova** je izvršen u iznosu od 1.508,98 mil. eura ili za 4,62 mil. eura više od plana:
  - **Tekući izdaci** u tekućem budžetu i budžetu državnih fondova su izvršeni u iznosu od 728,13 mil. eura ili 14,5 mil. eura više od plana;
  - **Transferi** u iznosu od 722,77 mil. eura ili 7,41 mil. eura manje od plana;
  - **Otplata obaveza iz prethodnog perioda** u iznosu od 20,80 mil. eura ili 12,92 mil. eura manje nego što je planirano;
  - **Kapitalni izdaci** su ostvareni u iznosu od 32,42 mil. eura ili 8,01 mil. eura više od plana;
  - **Date pozajmice i krediti** su izvršene 4,86 mil. eura ili 2,43 mil. eura više od plana;

- **Kapitalni budžet** je izvršen u iznosu od 274,09 mil. eura ili 15,51 mil. eura više od plana;

- **Transakcije finansiranja** su izvršene u iznosu od 358,60 mil. eura ili 171,90 mil. eura više od plana. Izvršenje transakcija finansiranja pokazuje odstupanje od Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, kojim je planirana otplata duga u neto iznosu, dok je otplata duga Predlogom zakona o završnom računu iskazana u bruto iznosu (neto iznos uvećan za izdatke za refinansiranje javnog duga).

- **Budžetska rezerva** je izvšena u iznosu od 19,68 mil. eura ili 3,10 mil. eura manje od plana.

Poređenjem **primitaka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu sa projekcijama primitaka datih u Fiskalnoj strategiji utvrđeno je da su:

- tekući prihodi izvršeni u manjem iznosu od 4,08 mil. eura,
- primici od otplate kredita izvršeni u većem iznosu od 2,05 mil. eura,
- donacije i transferi izvršeni u manjem iznosu od 9,92 mil. eura.

Poređenjem **izdataka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu sa projekcijama izdataka datih u Fiskalnoj strategiji utvrđeno je da je:

- tekući budžet i budžet državnih fondova izvršen u manjem iznosu za 2,62 mil. eura,
- kapitalni budžet izvršen u manjem iznosu za 9,01 mil. eura,
- budžetska rezerva izvršena u većem iznosu za 5,77 mil. eura.

1.6. Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu

Mjerama sanacije budžetskog deficita i javnog duga planiran je efekat konsolidacije u 2017. godini od 127,51 mil. eura. Fiskalnom strategijom su potvrđene mjere definisane sanacionim planom i predviđene su dodatne mjere koje su trebale da u 2017. godini ostvare dodatne efekte konsolidacije u iznosu od 34,2 mil. eura.

Tabela 8: Mjere fiskalne konsolidacije

	Sanacioni plan prezentiran u Predlogu zakona o budžetu CG za 2017. godinu.	Planirani efekat	Fiskalna strategija 2017-2020. godine - dodatne mjere	Planirani efekat	Ukupno planirani efekti
1.1.	**Naplata zaostalog poreskog duga u 2017. godini (Naplata po reprogamu više grupa prihoda)**	12,00		17,00	29,00
1.2.	**Ukidanje poreskih izuzeća kod uvoza elektronske opreme (povećanje prihoda od PDV-a)**	1,50			9,50
1.3.	**Povećanje akcize na mineralna ulja (povećanje prihoda od PDV-a)**	7,00	**Povećanje akcize za etil alkohol i cigarete (Povećanje prihoda od PDV-a)**	1,00	
1.4.	**Jačanje fiskalne discipline poreskih obveznika (Povećanje prihoda od poreza na lična primanja i doprinosa)**	15,00			14,80
1.5.	**Smanjenje zarada javnih funkcionera (Smanjenje prihoda od poreza na lična primanja i doprinosa)**	-1,20			
1.6.			**Povećanje poreza na lična primanja i doprinosa za majke za povezivanje radnog staža**	1,00	
1.7.			**Povećanje akcize na etil alkohol i cigarete (Povećanje prihoda od akciza)**	5,20	30,20
1.8.	**Povećanje akcize na mineralna ulja (Povećanje prihoda od akciza na mineralna ulja)**	25,00			
1.	**Planirani efekat na prihodnoj strani**	**59,30**		**24,20**	**83,50**
2.1.	**Smanjenje zarada zaposlenih u državnim organima (Smanjenje izdataka za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca)**	-5,60		-4,00	-9,60
2.2.	**Smanjenje budžetskih izdavanja za prava iz oblasti socijalne zaštite (Smanjenje izdataka za naknade za majke sa troje i više djece i odlaganje izdataka za dječiji dodatak)**	-16,55		-6,00	-22,55
2.3.	**Racionalizacija kapitalnog budžeta (Smanjenje izdataka kapitalnog budžeta finansiranih iz opštih prihoda)**	-10,00			-10,00
2.4.	**Smanjenje diskrecione potrošnje u odnosu na 2016. godinu**	-36,06		0,00	-36,06
2.	**Planirani efekat na rashodnoj strani**	**-68,21**		**-10,00**	**-78,21**
Ukupan efekat konsolidacije (1-2)		**127,51**		**34,20**	**161,71**
Planiran iznos prihoda[31]		**1.551,60**		**1.578,30**	
Planiran iznos rashoda[32]		**1.819,30**		**1.809,10**	
Nivo javnog duga		**2.936,51**		**2.888,20**	
Projektovani i ostvareni BDP		**3.928,50**		**3.957,20**	

Planom sanacije deficita i javnog duga, uz dodatne mjere predviđene Fiskalnom strategijom, planiran je ukupni efekat mjera fiskalne konsolidacije u 2017. godini u iznosu od 161,71 mil. eura.

[31] Prezentirani prihodi, pored tekućih prihoda obuhvataju i primitke od otplate kredita i donacije.

[32] Prezentirani ukupni rashodi u sebi sadrže izdatke tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova, kapitalni budžet, kao i izdatke za otplatu obaveza iz predhodnog perioda.

Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu koje se odnose na prihode

- **Tačka 1.1.** - **Mjera sprovođenja reprograma poreskog potraživanja pri čemu bi se izvršila naplata više vrsta prihodnih grupa (porezi, doprinosi i naknade)** – Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja[33] dato je pravo da poreski obveznici izvrše reprogram zaostalog poreskog duga u ratama na pet godina uz 10% jednokratne uplate. Poreska uprava je donijela 7064 rješenja o reprogramu poreskog potraživanja, pri čemu je reprogramirano 162,12 mil. eura poreskog duga.[34] Naplata po osnovu reprograma u 2017. godini iznosila je 23,93 mil. eura[35] što je za 5,07 mil. eura manje od ukupno planiranih 29 mil. eura.

- **Tačke 1.2. i 1.3.** - **Mjere u cilju povećanja prihoda od PDV-a** se odnose na:

  - **Tačka 1.2. Mjera Sanacionog plana ukidanja poreskog izuzeća kod uvoza računarske opreme pri čemu je planirano ostvarenje dodatnih 1,5 mil. eura prihoda od poreza na dodatu vrijednost** – Zakonom o izmjenama Zakona o porezu na dodatu vrijednost[36] ukinut je član 10b Pravilnika[37] koji je definisao smanjenu poresku stopu PDV-a na računasku opremu;
  - **Tačka 1.3. Mjera u cilju povećanja prihoda od PDV-a zbog povećanja akcize na etil-alkohol**, **cigarete i mineralna ulja pri čemu je planirano povećanje prihoda poreza na dodatu vrijednost u iznosu od 8 mil. eura** – Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o akcizama[38] u članu 80g predviđeno je, u skladu sa odredbom Fiskalne strategije, povećanje akcize na etil-alkohol sa 650 eura na 850 eura po hektolitru do 31.12.2017. godine. U pomenutom zakonu u članu 13 dodata je nova kategorija „nesagorijevajući duvan“, pri čemu je dodat član koji određuje da se na ovu kategoriju plaća 40% minimalne akcize na 1000 komada cigareta. U članu 15 izmijenjena je specifična akciza za cigarete gdje se akciza uvećava sa 25 na 50 eura za 1000 komada. Takođe, uvećana je akciza za kategoriju „fino rezani duvan“ sa 25 eura na 54 eura.
    Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama[39] u skladu sa Planom sanacije deficita i javnog duga utvrđeno je povećanje akcize u iznosu od 90 eura na 1000 litara za sve vrste goriva, uz uvođenje posebne akcize za gasna ulja za izvođenje radova na projektu autoputa Bar Boljare u iznosu od 169 eura na 1000 litara.

Mjerama koje se odnose na ukidanje poreskih izuzeća, i povećanjem akcize na etil-alkohol, cigarete i motorna ulja definisane Sanacionim planom i Fiskalnom strategijom planirano je povećanje prihoda od poreza na dodatu vrijednost u ukupnom iznosu 9,5 mil. eura. Razlika izvršenja prihoda od poreza na dodatu vrijednost 2017 i 2016. godine[40] je 47,22 mil. eura.

- **Tačke 1.4., 1.5. i 1.6.** - **Mjere koje se odnose na prihode od poreza na lična primanja i doprinose** odnose se na:
  - **Tačka 1.4. - Mjera u cilju povećanja prihoda poreza na lična primanja i doprinosa usljed jačanja fiskalne discipline poreskih obveznika** – mjera koja je usmjerena na aktivnosti koje bi dovele do smanjenja sive ekonomije na tržištu rada pri čemu je planirano povećanje prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa u 2017. godini u iznosu od 15 mill. eura.
  - **Tačka 1.5.** - **Mjera smanjenja prihoda od poreza na lična primanja i doprinosa usljed smanjenja zarada i zamrzavanja izdataka za minuli staž u iznosu od 1,2 mil. eura –** Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru[41] u skladu sa predloženim mjerama Sanacionim planom dodat je novi član kojim je određeno da se osnovne zarade zaposlenih neće uvećavati za godine radnog staža u periodu od 31.03.2017.

[33] "Sl. list CG", br. 083/16
[34] Za više informacija pogledati konačni dio koji se odnosi na Reprogram poreskog potraživanja u Izvještaju revizije predloga zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2017. godinu na stranici: www.dri.co.me
[35] Za više informacija pogledati konačni dio koji se odnosi na Reprogram poreskog potraživanja u Izvještaju revizije predloga zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2017. godinu na stranici: www.dri.co.me
[36] „ Sl. list CG“, br. 1/17
[37] „ Sl. list CG“, br. 1/17
[38] „Sl. list CG“, br. 50/17
[39] „ Sl. list CG“, br. 1/17
[40] Umanjena za naplatu po osnovu reprograma poreskog duga.
[41] „ Sl. list CG“, br. 83/16

godine do 31.12.2018. godine. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru[42] u skladu sa Planom sanacije deficita i javnog duga linearno su smanjeni koeficijenti zarada za grupe poslova A, B i C za 8%. Zakonom o izmjenama zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru[43] u skladu sa dodatnim mjerama navedenim u Fiskalnoj strategiji smanjen je koeficijent za obračun zarada za grupe poslova A, B i C za dodantih 6%.

- **Tačka 1.6. - Mjera u cilju povećanja prihoda od poreza na lična primanja i doprinosa usljed isplate naknada korisnicama po osnovu rođenja troje ili više djece koje su raskinule radni odnos** – Zakonom o izvršenju odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19 aprila 2017. godine[44], u članu 2 predviđa da se korisnicama prava koje su raskinule radni odnos u cilju primanja naknade dodijele mjesečne naknade uvećane za poreze i doprinose. Fiskalnom strategijom je planirana naplata poreza na lična primanja i doprinosa po ovoj mjeri u iznosu od 1,00 mil. eura.

Mjerama fiskalne konsolidacije koje se odnosne na ostvarenje prihoda od poreza na lična primanja i doprinosa planirano je povećanje poreza na lična primanja i doprinosa u ukupnom iznosu od 14,80 mil. eura. Poređenje Izvršenja Budžeta 2017[45]. i 2016. godine pokazuje rast u iznosu od 0,30 mil. eura.

- **Tačke 1.7. i 1.8.** - **Mjere u cilju povećanja prihoda od akciza** se odnose na:
  - **Tačka 1.7.** - **Mjera povećanja akciza na etil alkohol i cigarete** predviđena Fiskalnom strategijom je opisana u tački 1.6. pri čemu je planirano ostvarenje dodatnih prihoda po ovom osnovu u iznosu od 5,2 mil. eura;
  - **Tačka 1.8. - Mjera povećanja akciza na mineralna ulja** predviđena Sanacionim planom opisana je u tački 1.6., pri čemu je planirano ostvarenje dodatnih prihoda po ovom osnovu u iznosu od 25 mil. eura.

Mjerama u cilju povećanja prihoda od akciza ukupno je planirano ostvarenje dodatnih 30,20 mil. eura, dok poređenje Izvršenja 2017. i 2016. godine pokazuje razliku u iznosu od 42,41 mil. eura.

Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu koje se odnose na rashode

- **Tačka 2.1. - Mjera u cilju smanjenja izdataka za bruto zarade** - Sanacionim planom i Fiskalnom strategijom predviđen je set mjera (sprovedene mjere opisane u Tački 1.5.) koje su trebale da smanje izdatke za bruto zarade u 2017. godini u iznosu do 9,60 mil. eura.

Izvršenja izdataka za bruto zarade u periodu 2017-2016. godine pokazuju rast u iznosu od 22,37 mil. eura u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[46] planirani su izdaci za bruto zarade u iznosu od 439,14 mil. eura, što je 4,94 mil. eura više nego što je bilo planirano Fiskalnom strategijom (iznos od 434,2 mil. eura). Preusmjerenjima sa drugih budžetskih pozicija, plan izdataka za bruto zarade uvećan je za 10,78 mil. eura.

- **Tačka 2.2. - Mjera u cilju smanjenja izdataka za transfere za socijalnu zaštitu** – Sanacionim planom je u 2017. godini predviđeno je smanjenje naknada korisnicima po osnovu rođenja troje ili više djece. Istovremeno je predviđeno da se djeci korisnika socijalnih i materijalnih davanja koji su na evidenciji nezaposlenih u ZZZCG obezbijedi dječiji dodatak, pri čemu bi se davanja po ovom osnovu sprovodila od 01.01.2018. godine. Ukupni efekat mjera predloženih Sanacionim planom je smanjenje izdataka po ovom osnovu u iznosu do 16,55 mil. eura. Fiskalnom strategijom je projekcija ušteda po osnovu naknada korisnicama sa troje ili više djece uvećana dodatnih 6 mil.

[42] „Sl. list CG“, br. 021/17
[43] „Sl. list CG“, br. 042/17
[44] „Sl. list CG“, br. 042/17
[45] Umanjeno za naplatu po reprogramu.
[46] „Sl. list CG“, br. 089/17

eura, te ukupno planirana ušteda iznosi 22,55 mil. eura[47]. Zakonom o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I R6/16 od 19. aprila 2017. godine je propisano da korisnice naknade koje su raskinule radni odnos u cilju primanja ove naknade zadržavaju pravo na primanje naknade uvećane za poreze i doprinose 3 godine (grupa korisnica koje su navršile 33 do 45 godina života), 5 godina (grupa korisnica koje su navršile 45 do 55 godina života), do ostvarivanja jednog od uslova za penziju (za grupu korisnica koje su navršile 55 do 61 godina života). Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti[48] ukinuta je odredba da djeca ostvaruju pravo na dječiji dodatak ako roditelji ne primaju socijalna i materijalna davanja po bilo kom osnovu, a nalaze se u evidenciji ZZZCG kao nezaposlena lica.

Sagledavajući razliku između Izvršenja 2017. -2016. godine može se zaključiti se da su izdaci za socijalna davanja umanjeni u iznosu od 17,73 mil. eura, dok je planirano ukupno smanjenje ovih izdataka u iznosu od 22,55 mil. eura.

- **Tačka 2.3. – Mjera racionalizacije izdataka kapitalnog budžeta –** Sanacionim planom je u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, planirano smanjenje izdataka kapitalnog budžeta finansiranih iz opštih prihoda u iznosu od 10 mil. eura. Razlika izvršenja izdataka kapitalnog budžeta finansiranih iz opštih prihoda 2017. godine u odnosu na 2016. godinu pokazuje rast izdataka u 2017. godini za 10,29 mil. eura. [49]

- **Tačka 2.4. – Mjera smanjenja diskrecione potrošnje 2017. godine u odnosu na 2016. godinu u ukupnom iznosu od 36,06 mil. eura –** U narednoj tabeli su prikazani izdaci kod kojih je Sanacionim planom planirano smanjenje, kao i razlika izvršenja 2017-2016. godine:

Tabela 9: Plan smanjenja diskrecionih izdataka

Diskrecioni izdaci - tekući budžet, budžet državnih fondova i rezerva	Planirana ušteda	Korigovano izvršenje 2016	Korigovano izvršenje 2017	Razlika[50] Izvršenje 2017 - Izvršenje 2016
Rashodi za ostala lična primanja	-0,40	10,96	10,62	-0,34
Rashodi za materijal i usluge	-0,85	84,04	84,49	0,83
Rashodi za tekuće održavanje	-2,00	20,48	20,21	-0,23
Izdaci za subvencije	-1,90	27,12	27,80	0,68
Ostali izdaci	-2,00	32,28	31,06	-0,76
Sredstva za tehnološke viškove	-5,10	14,37	2,38	-11,99
Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja	-1,60	14,05	8,62	-5,43
Transferi institucijama, pojed., nvo i jav. se.	-9,74	190,70	169,25	-5,98
Kapitalni izdaci	-7,97	42,32	32,42	-9,9
Krediti i pozajmice	-0,20	2,87	4,86	1,99
Tekuća budžetska rezerva	-4,30	18,90	19,68	1,17
Ukupno	**-36,06**	**458,09**	**411,40**	**-29,96**

Uvidom u tabelu, za pozicije kod kod kojih je planirano smanjenje izdataka u 2017. godini, i utvrđenu razliku ostvarenih izdataka 2017. i 2016. godine konstatuje se da su izdaci kod navedenih pozicija smanjeni za 29,96 mil. eura u odnosu na prethodnu godinu.

Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu utvrđene Planom sanacije deficita i javnog duga, kao i dodatne mjere navedene u Fiskalnoj strategiji sprovedene su u dijelu aktivnosti koje su zahtijevale izmjene i dopune zakonskih propisa i podzakonskih akata.

Planom sanacije deficita i javnog duga, uz dodatne mjere predviđene Fiskalnom strategijom, planiran je ukupni efekat mjera fiskalne konsolidacije u 2017. godini u iznosu od 161,71 mil. eura. Poređenje 2017. i 2016. godine kod stavki prihoda i rashoda obuhvaćenih konsolidacijom pokazuje razliku u iznosu od 119,99 mil. eura. Projekcija prihoda prezentirana u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu je bila 1.578,30 mil. eura, dok su Predlogom zakona o završnom računu budžeta, korigovanim za nalaze revizije iskazani prihodi[51] u iznosu od 1.566,25 mil. eura (manje za 12,05 mil.

[47] Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti naknade za majke sa troje ili više djece je ukinuto, pri čemu je uveden Zakon o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I R6/16 od 19. aprila 2017. godine u cilju regulisanja isplata ovih naknada.
[48] „Sl. list CG“, br. 042/17
[49] Posmatrana razlika ne uključuje izdatke finansirane iz opštih prihoda vezanih za autoput Bar - Boljari i IPA projekte.
[50] Pozitivna razlika ukazuje da je došlo do rasta izdataka.
[51] Tekući prihodi uvećani za prihode od donacija i primitke od otplate kredita.

eura). Istovremeno, Fiskalnom strategijom su projektovani rashodi[52] u iznosu od 1.809,10 mil. eura, dok su Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, korigovanim za nalaze revizije iskazani rashodi u iznosu od 1.803,14 mil. eura (manje za 5,96 mil. eura).

Zaključak ocjene fiskalne usklađenosti – strategija, smjernice, zakon

Ocjenom kriterijuma fiskalne usklađenosti zasnovanoj na analizi strateških dokumenata ukazuje na sljedeće:

- **Provjerom usklađenosti sprovedenih procedura i aktivnosti sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u dijelu izrade strateških dokumenata i objavljivanja podataka, može se konstatovati da su iste uglavnom realizovane, ali je potrebno skrenuti pažnju da Vlada Crne Gore, nakon donošenja Fiskalne strategije, nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu za 2017. godinu.**
- **Limiti potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakonom o izmjenama Provjerom usklađenosti sprovedenih procedura i aktivnosti sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u dijelu izrade strateških dokumenata i objavljivanja podataka, može se konstatovati da su iste uglavnom realizovane, ali je potrebno skrenuti pažnju da Vlada Crne Gore, nakon donošenja Fiskalne strategije, nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu za 2017. godinu.**
- **Limiti potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, usklađeni su sa limitom potrošnje definisanim u Smjernicama makroekonosmke i fiskalne politike za period od 2016-2019. godine, dok su limiti potrošnje posmatrani po vrstama budžeta, prekoračeni kod tekućeg budžeta, budžeta državnih fondova i tekuće budžetske rezerve.**
- **Fiskalna strategija je donijeta nakon donošenja: Smjernica makroekonomske i fiskalne politike[53], Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakona o izmjenama zakona o bužetu Crne Gore za 2017. godinu donijetog u junu mjesecu. Utvrđene su neusklađenosti između Fiskalne strategije i Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu donešenog u junu mjesecu.**
- **Vlada Crne Gore, nakon donešenja Fiskalne strategije[54], nije izvršila revidiranje Smjernica makroekonomske i fiskalne politike obavezujućih za pripremanje zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu, tako da Državna revizorska institucija nije bila u mogućnosti da ocijeni usklađenost Zakona o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu donešenog u decembru mjesecu sa Fiskalnom strategijom u vezi sa članovima 22 i 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a koji se odnose na limite potrošnje.**
- **Izvršenje budžeta[55] iskazano Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu nije usklađeno sa limitom potrošnje utvrđenim Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu iz decembra mjeseca.**
- **Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu utvrđene Planom sanacije deficita i javnog duga, kao i dodatne mjere navedene u Fiskalnoj strategiji sprovedene su u dijelu aktivnosti koje su zahtijevale izmjene i dopune zakonskih propisa i podzakonskih akata.**

[52] Prezentirani ukupni rashodi u sebi sadrže izdatke tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova, kapitalni budžet, budžetsku rezervu, kao i izdatke za otplatu obaveza iz predhodnog perioda.

[53] Smjernice makrekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godine u sebi sadrže obavezujuće limite za zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu

[54] Ne postoji zakonska obaveza koja nalaže revidiranje smjernica fiskalne politike. Međutim, DRI smatra da je Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2016.-2019. godina trebalo revidirati s obzirom na Zakon o izmjenama zakona o budžetu za 2017. godinu iz decembra mjeseca.

[55] Podaci korigovani za nalaze revizije koje su navedene u Izvještaju o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu na strani 13 – http://www.dri.co.me/

- **Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazani prihodi su manji za 12,05 mil. eura u odnosu na prihode projektovane u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu, dok su rashodi u odnosu na projektovane manji za 5,96 mil. eura. Izvršenje budžeta u odnosu na projektovanu budžetsku potrošnju i izvore finansiranja javne potrošnje pokazuje neznatna odstupanja.**

2. Ocjena fiskalne usklađenosti – ocjena indikatora

Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predviđeno je da se ocjena kriterijuma fiskalne odgovornost prati putem statičkih i dinamičkih indikatora i to:

- **Statički indikatori:**
  - Treba da bude ostvaren primarni budžetski gotovinski suficit;
  - Gotovinski deficit[56] države neće biti veći od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Javni dug[57] neće biti veći od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija.

- **Dinamički indikatori:**
  - Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta);
  - Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta).

Državna revizorska institucija je izvršila ocjenu dinamičkih indikatora stavljajući u odnos limite potrošnje utvrđene Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godine i limite potrošnje utvrđene Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, kao i izvršenje budžeta u 2016 i 2017. godini korigovano za nalaze revizije.

Državna revizorska institucija je koristila podatak o gotovinskom budžetskom rezultatu centralnog nivoa, odnosno suficit/deficit lokalne samouprave nije uključen u utvrđeni rezultat, iz razloga što nije objavljen zvaničan podatak o suficitu/deficitu lokalne samouprave[58].

Podaci relevantni za ocjenu indikatora kao i iskazani indikatori prezentirani su u narednoj tabeli sa sljedećim parametrima:

- Ispunjen indikator, parametar „DA“
- Indikator nije ispunjen, parametar „NE“

[57] Javni dug utvrđen Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosi i obuhvata dug opšteg nivoa države, to jeste centralnog nivoa (državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države) i lokalnog nivoa (organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružajuusluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine).

Tabela 10: Indikatori za ocjenu fiskalne odgovornosti

r.b.	OPIS	Plan 2017	Izvršenje 2017	Izvršenje 2016	Izvršenje 2017
1.	Gotovinski deficit (-)/suficit(+)[59]	-205,72[60]	-236,89	-135,39	-236,89
2.	Kamate	95,36	98,71	80,85	98,71
3.	Primarni gotovinski deficit (1+2)	**-110,36**	**-138,18**	**-54,54**	**-138,18**
I	**Primarni gotovinski suficit**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
4.	Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	3.957[61]	4.299	3.954	4.299
5.	Učešće gotovinskog deficita u BDP-u po tržišnim cijenama	5,20%	5,51%	3,42%	5,51%
6.	Dozvoljeno učešće gotovinskog deficita u BDP-u	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
II	**Gotovinski deficit < 3% BDP-a**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
7.	Javni dug[62]	2.888,20[63]	2.758,83	2.546,07	2.758,83
8.	Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama	72,99%	64,17%	64,39%	64,17%
9.	Dozvoljeno učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
III	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama < 60%**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
10.	**Tekući prihodi budžeta i donacije**	**1.573,28**	**1.559,88**	**1.481,84**	**1.559,88**
10.1	Porez na dohodak građana	117,73	111,98	123,13	111,98
10.2	Porez na dobit preduzeća	48,75	49,23	45,25	49,23
10.3	Porez na imovinu	1,53	1,52	1,33	1,52
10.4	Porez na dodatu vrijednost i akcize	776,08	773,79	683,33	773,79
10.5	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	25,79	25,42	24,28	25,42
10.6	Ostali porezi	9,21	9,20	9,20	9,20
10.7	Doprinosi	500,46	494,95	462,89	494,95
10.8	Takse	13,43	13,61	12,99	13,61
10.9	Naknade	18,06	18,97	75,05	18,97
10.10	Donacije	26,64	25,28	11,58	25,28
10.11	Ostali prihodi	35,60	35,93	32,81	35,93
11.	**Tekući izdaci i transferi**	**1.488,01**	**1.489,55**	**1.466,00**	**1.489,55**
IV	**Tekući izdaci i transferi < tekućih prihoda budžeta**	**DA**	**DA**	**DA**	**DA**
12.	**Tekući bužet i budžet državnih fondova**	**1.504,37**	**1.508,98**	**1.525,96**	**1.508,98**
12.1	Kamate	95,36	98,71	80,85	98,71
12.2	Donacije	6,71	12,31	10,20	12,31
12.3	Ko-finansiranje donacija	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4	Matrijalne štete-elementarne nepogode	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	**Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća**	**1.402,30**	**1.397,96**	**1.434,91**	**1.397,96**
14.	Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća		99,69%		-2,58%
15.	Realni BDP	3.874,46	4.141,00	3.762,00	4.141,00
16.	Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a		106,88%		4,7%
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**DA**		**DA**
17.	Kapitalni budžet	245,88	255,66	76,01	255,66
18.	Budžetska rezerva	22,79	19,92	18,41	19,92
19.	Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta		103,98%		236,34%
20.	Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve		87,41%		8,22%
21.	Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama		108,64%		8,7%
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapit. budžeta< stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**
VII	**Stopa rasta (ostvarenja) rezervi < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**DA**

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu predviđeno je odstupanje kod sljedećih kriterijuma fiskalne odgovornosti: ostvarenje primarnog budžetskog gotovinskog suficita, učešće gotovinskog deficita u iznosu manjem od 3% nominalnog BDP-a, učešće javnog duga manje od 60% nominalnog BDP-a.

[59] Državna revizorska institucija je koristila podatak o gotovinskom deficitu centralnog nivoa umjesto deficita opšteg nivoa, odnosno, suficit/deficit lokalne samouprave nije uključen u iznos.

[60] Državna revizorska institucija nije bila u mogućnosti da potvrdi realno stanje deficita/suficita lokalne samouprave, jer isti predstavlja preliminarni podatak.

[61] Podatak preuzet iz Strategije fiskalne politike Crne Gore 2017-2020. godine.

[62] Javni dug utvrđen Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosi i obuhvata dug opšteg nivoa države, to jeste centralnog nivoa (državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države) i lokalnog nivoa (organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine).

[63]Podaci o stanju javnog duga se mogu pronaći u izvještajima o reviziji završnog računa Budžeta Crne Gore za 2017. godinu i ranijih godina: www.dri.co.me.

2.1. Statički indikatori

Statički indikatori obuhvataju: pokazatelj ostvrenja primarnog budžetskog gotovinskog suficita i odnos tekućih izdatka i transfera, numerička pravila kojima se utvrđuje odnos gotovinskog deficita opšteg nivoa države i javnog duga i bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijanama.

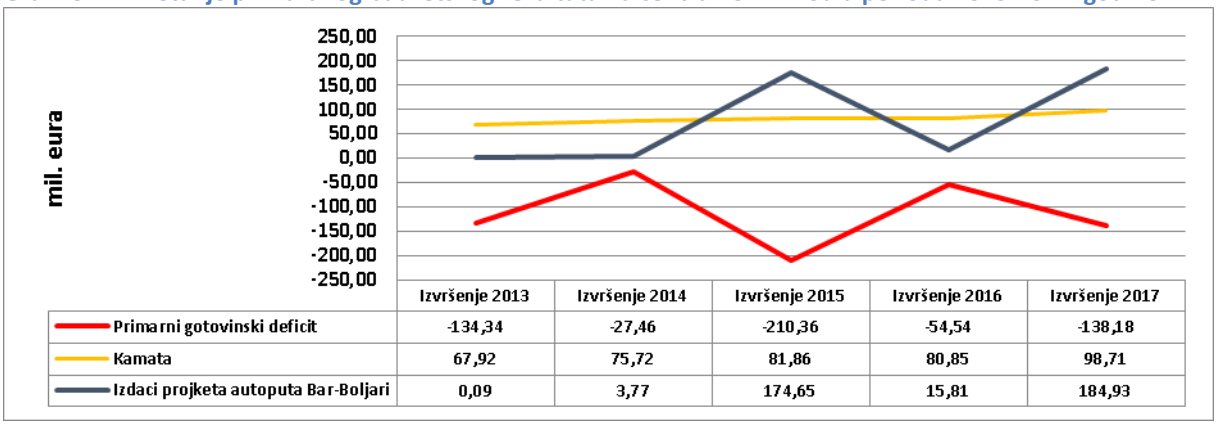
2.1.1. Primarni budžetski gotovinski suficit/deficit

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore u 2017. godini[64] planirano je ostvarenje budžetskog deficita centralnog nivoa u iznosu od 205,72 mil. eura. Izdaci za kamate planirani su u iznosu od 95,36 mil. eura, a primarni gotovinski budžetski deficit u iznosu od 110,36 mil. eura, tako da kriterijum ostvarenja primarnog gotovinskog budžetskog suficita u procesu planiranja **nije ispunjen.**

Predlog zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu pokazuje da su ukupni prihodi ostvareni u iznosu od 1.566,25 mil. eura ili za 13,78 mil. eura **manje od plana**, a ukupni rashodi 1.803,14 mil. eura ili za 17,41 mil. eura **više od plana**. Budžetski gotovinski deficit ostvaren u 2017. godini iznosi 236,89 mil. eura i **veći je** od planiranog budžetskog gotovinskog deficita za 31,17 mil. eura. Izdaci za kamate su ostvareni u iznosu od 98,71 mil. eura, a ostvarenje primarnog gotovinskog budžetskog deficita u 2017. godini iznosi 138,18 mil. eura, te kriterijum u procesu izvršenja **nije ispunjen.**

Primarni gotovinski budžetski deficit u 2017. godini je veći za 83,64 mil. eura od primarnog gotovinskog budžetskog deficita ostvarenog u 2016. godini.

Grafikon 1: Kretanje primaranog budžetskog rezultata na centralnom nivou u periodu 2013-2017. godine

	Izvršenje 2013	Izvršenje 2014	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016	Izvršenje 2017
Primarni gotovinski deficit	-134,34	-27,46	-210,36	-54,54	-138,18
Kamata	67,92	75,72	81,86	80,85	98,71
Izdaci projketa autoputa Bar-Boljari	0,09	3,77	174,65	15,81	184,93

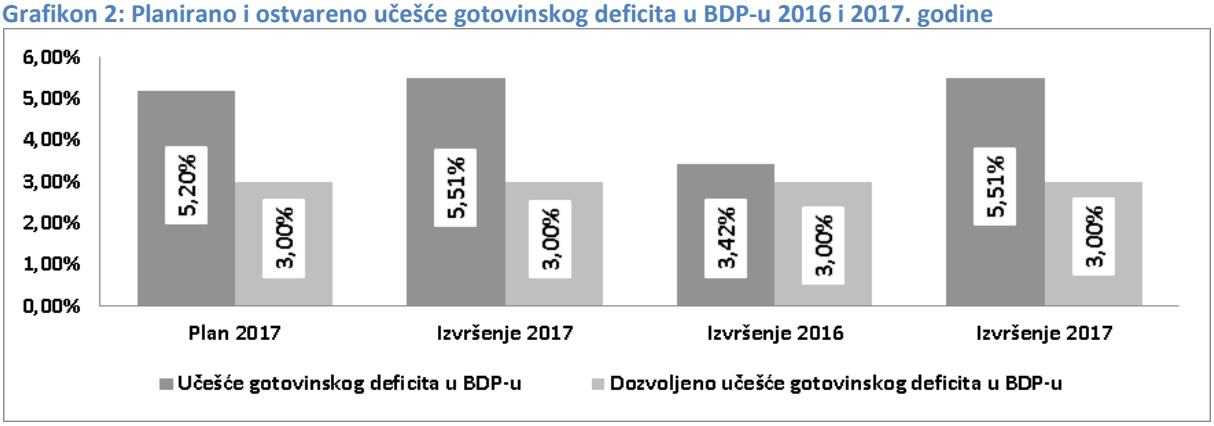
Na dinamiku kretanja primarnog gotovinskog budžetskog deficita u periodu od 2014. do 2017. godine su uticali izdaci za realizaciju Projekta autoputa Bar-Boljari, kao i izdaci za kamatu koji su porasli sa 67,92 mil. eura u 2013. godini na 98,71 mil. eura u 2017. godini (prosječni godišnji rast 7,76%).

2.1.2. Gotovinski deficit manji od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[65] planirano je učešće gotovinskog deficita[66] u nominalnom BDP-u 5,20%, dok je ostvareno učešće od 5,51%, te u procesu planiranja, kao ni u procesu izvršenja budžeta u 2017. godini **nijesu ispunjeni** uslovi iz člana 20 stav 1 tačka 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

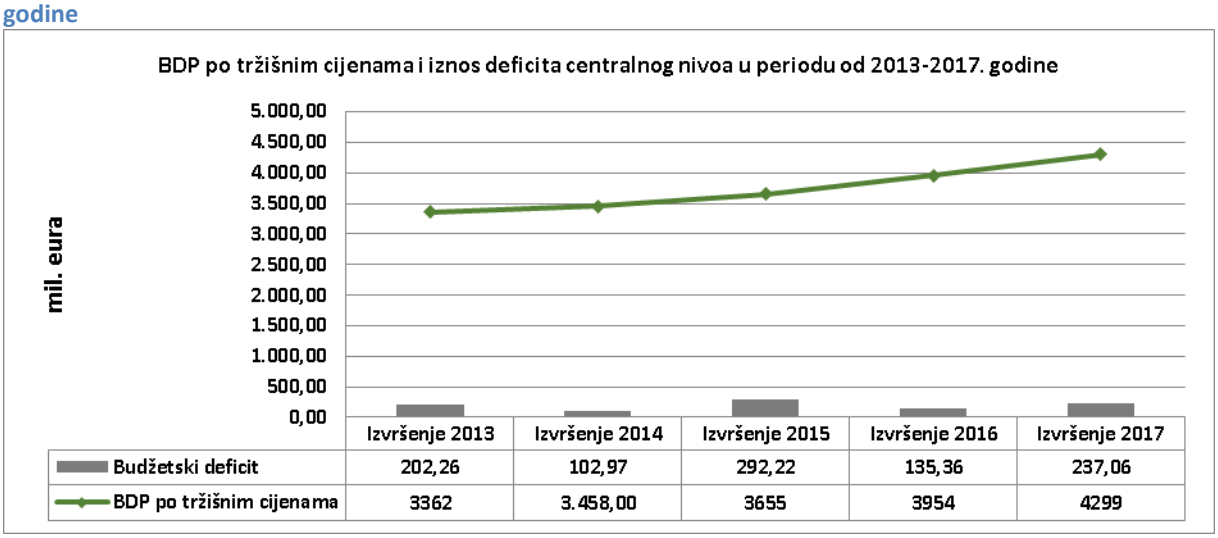
[64] "Sl.list CG", br. 083/16, 042/17, 089/17
[65] "Sl.list CG", br. 083/16, 042/17, 089/17
[66] Državna revizorska institucija je koristila podatak o gotovinskom deficitu centralnog nivoa, a ne deficita opšteg nivoa, odnosno suficit/deficit lokalne samouprave nije uključen u iznos.

Grafikon 2: Planirano i ostvareno učešće gotovinskog deficita u BDP-u 2016 i 2017. godine

Ako se uporedi ostvareno učešće gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2017. godini sa ostvarenim učešćem gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2016. godini evidentno je pogoršanje u ispunjenju ovog kriterijuma. Učešće gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2017. godini iznosi 5,51%, dok je učešće gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2016. godini iznosilo 3,42%.

Grafikon 3: Kretanje budžetskog gotovinskog defcita i BDP-a po tržišnim cijenama u periodu od 2013-2017. godine

	Izvršenje 2013	Izvršenje 2014	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016	Izvršenje 2017
Budžetski deficit	202,26	102,97	292,22	135,36	237,06
BDP po tržišnim cijenama	3362	3.458,00	3655	3954	4299

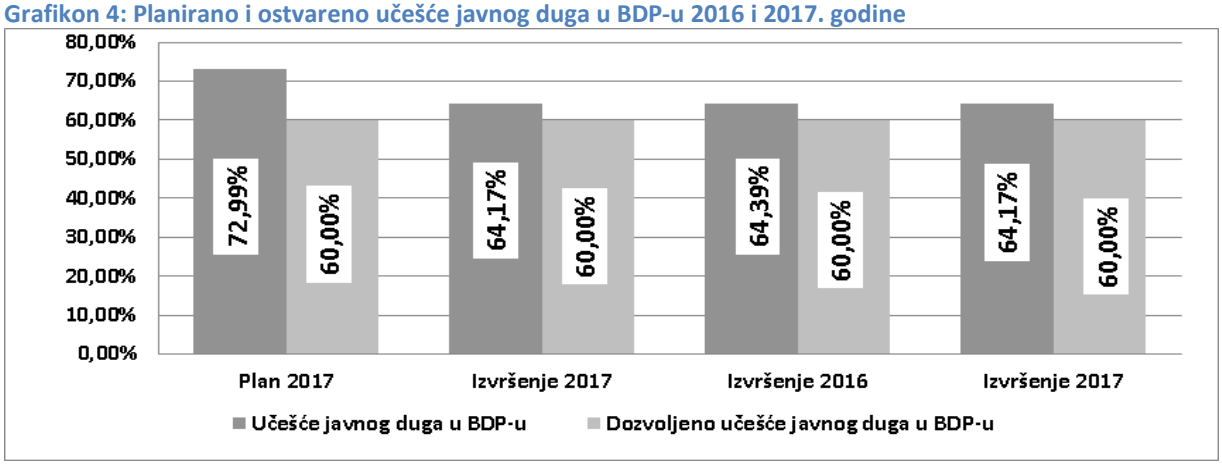
2.1.3. Javni dug manji od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu nivo javnog duga planiran je u iznosu od 2.936,51[67] mil. eura ili 74,75% BDP-a. Planirani nivo javnog duga uključuje dug lokalne samouprave u iznosu od 179,52[68] mil. eura.

Fiskalnom strategijom Crne Gore projektovan je niži nivo javnog duga u u 2017. godini u iznosu od 2.888,20 mil. eura ili 72,99% BDP-a, što ukazuje da u procesu planiranja **nije ispunjen** kriterijum propisan članom 20 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

[67] Pogledati procjene javnog duga u Sanacionom planu.
[68] Izračunato kao razlika javnog i državnog duga.

Grafikon 4: Planirano i ostvareno učešće javnog duga u BDP-u 2016 i 2017. godine

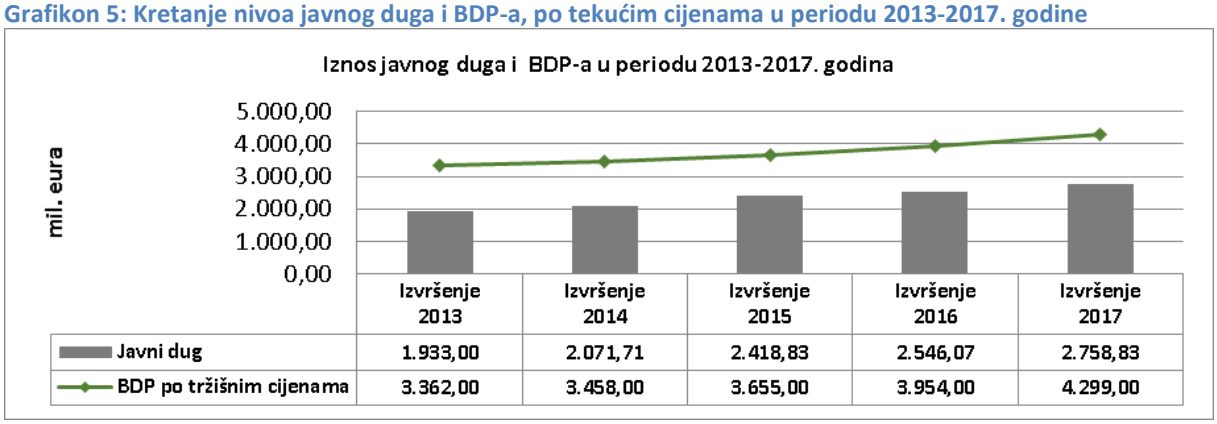

Javni dug Crne Gore na 31.12.2017. godine se odnosi na:

- **Državni dug** u iznosu od 2.627,95 mil. eura i uključuje:
  - Spoljni dug u iznosu 2.213,97 mil. eura (inostrani krediti 1.133,97 mil. eura i emitovane HOV na međunarodnom tržištu 1.080,00 mil. eura) i isti je povećan za 10,54% u odnosu na spoljni državni dug 2015. godine koji je iznosio 2.002,76 mil. eura.
  - Unutrašnji dug u iznosu od 413,89 mil. eura (krediti kod komercijalnih banaka 107,47 mil eura, emitovane HOV 163,82 mil. eura, domaći dug po osnovu obaveza koje proizilaze iz zakonske regulative 103,48 mil. eura i dug pravnih lica i privrednih društava 39,13 mil. eura) i isti je uvećan za 3,24% u odnosu na unutrašnji državni dug na kraju 2016. godine.

- **Dug lokalne samouprave** u iznosu od 131,00 mil. eura manje je iskazan u odnosu na dug lokalne samouprave u 2016. godini za 8,46% kada je iskazan 143,10 mil. eura.

Grafikon 5: Kretanje nivoa javnog duga i BDP-a, po tekućim cijenama u periodu 2013-2017. godine

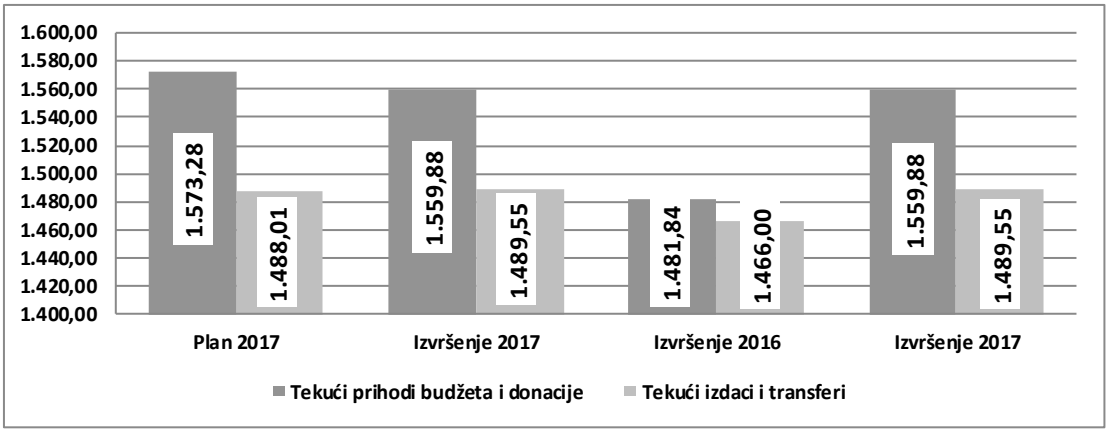
	Izvršenje 2013	Izvršenje 2014	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016	Izvršenje 2017
Javni dug	1.933,00	2.071,71	2.418,83	2.546,07	2.758,83
BDP po tržišnim cijenama	3.362,00	3.458,00	3.655,00	3.954,00	4.299,00

U periodu od 2013 do 2017. godine javni dug je brže rastao (prosječni rast 5,04%) od nominalnog BDP-a koji je rastao po prosječnoj stopi od 5,04% (sa 3.362,00 mil. eura na 4.299,00 mil. eura), dok je u istom periodu javni dug rastao po prosječnoj stopi od 7,37% (sa 1.933,00 mil. eura na 2.758,83 mil. eura). Pored nominalnog rasta javnog duga u 2017. godini, visoka stopa rasta nominalnog BDP-a opredijelila je niže učešće javnog duga u BDP-u u 2017. godini (64,17%) u odnosu na iskazani nivo u 2016. godini (64,39%). Međutim i pored smanjenja relativno iskazanog učešća javng duga u nominalnom BDP-u u 2017. godini, može se konstatovati da **nije ispunjen** kriterijum propisan članom 20 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

2.1.4. Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[69] planirani su tekući prihodi i donacije u iznosu od 1.573,28 mil. eura. Tekući izdaci i transferi su Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu[70] planirani u ukupnom iznosu od 1.488,01 mil. eura. Razlika između planiranih tekućih prihoda i tekućih rashoda i transfera za 2017. godinu je 85,27 mil. eura tako da je u procesu planiranja **ispunjen kriterijum** iz člana 19 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Grafikon 6: Planirani i ostvareni tekući prihodi i donacije i tekući rashodi i transferi 2016 i 2017. godine

Poređenje izvršenja tekućih prihoda i donacija u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, pokazuje njihovo povećanje u iznosu od 78,14 mil. eura (sa 1.481,84 mil. eura izvršeno u 2016. godini na 1.559,88 mil. eura izvršeno u 2017. godini). Poređenje izvršenja tekućih rashoda i donacija u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, pokazuje njihovo povećanje u iznosu od 23,55 mil. eura (sa 1.466,00 mil. eura izvršeno u 2016. godini na 1.489,55 mil. eura izvršeno u 2017. godini).

Razlika između izvršenja u 2017. godini tekućih prihoda i donacija i tekućih rashoda i transfera je 70,33 mil. eura i manja je u odnosu na plan za 14,94 mil. eura, a u odnosu na 2016. godinu veća za 54,49 mil. eura, pa je u procesu izvršenja **ispunjen** kriterijum iz člana 19 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

[69] Isto kao 12.
[70] "Sl.list CG", br. 083/16, 042/17, 089/17

2.2. Dinamički indikatori

Dinamički indikatori obuhvataju odnos stope rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžete državnih fondova i planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda, kao i odnos stopa rasta kapitalnog budžeta i budžetske rezerve i stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda.

Tabela 11: Ocjena ispunjensti dinamičkih indikatora

r.b.	OPIS	Plan 2017	Izvršenje 2017	Izvršenje 2016	Izvršenje 2017
12.	**Tekući bužet i budžet državnih fondova**	**1.504,37**	**1.508,98**	**1.525,96**	**1.508,98**
12.1	Kamate	95,36	98,71	80,85	98,71
12.2	Donacije	6,71	12,31	10,20	12,31
12.3	Ko-finansiranje donacija	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4	Matrijalne štete-elementarne nepogode	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	**Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća**	**1.402,30**	**1.397,96**	**1.434,91**	**1.397,96**
14.	Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća		99,69%		-2,58%
15.	Realni BDP	3.874,46	4.141,00	3.762,00	4.141,00
16.	Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a		106,88%		4,7%
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**DA**		**DA**
17.	Kapitalni budžet	245,88	255,66	76,01	255,66
18.	Budžetska rezerve	22,79	19,92	18,41	19,92
19.	Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta		103,98%		236,34%
20.	Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve		87,41%		8,22%
21.	Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama		108,64%		8,7%
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapit. budžeta< stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**
VII	**Stopa rasta (ostvarenja) rezervi < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**DA**

2.2.1. Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda

Poređenje podataka plana i izvršenja za 2017. godinu, kao i planiranog i ostvarenog realnog BDP-a, pokazuje da je ostvarenje realnog BDP-a veće za 6,88% od planiranog, dok je ostvarenje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova 0,32% manje od planiranog, tako da je **ispunjen** indikator koji zahtijeva da ostvarenje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova treba da bude niže od ostvarenja realnog BDP-a**.**

Poređenjem podataka izvršenja 2017 i 2016. godine, kao i kretanja stope rasta realnog BDP-a može se konstatovati da je došlo do smanjenja izdataka tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova za 2,58% uz istovremeni rast realnog BDP-a za 4,70%, tako da je **ispunjen** indikator koji zahtijeva da stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova bude niža od stope rasta realnog BDP-a**.**

2.2.2. Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda

Poređenje podataka plana i izvršenja 2017. godine za kapitalni budžet i budžetsku rezervu sa planiranim i ostvarenim nominalnim BDP-om, pokazuje da je ostvarenje kapitalnog budžeta bilo veće za 3,98% od planiranog, dok je ostvarenje budžetske rezerve u 2017. godini manje za 12,59% od plana, uz istovremeno ostvarenje nominalnog BDP-a 8,64% iznad plana, tako da su **ispunjeni** indikatori kojima se zahtijeva manje ostvarenje kapitalnog budžeta i budžetske rezerve od nominalnog BDP-a.

Poređenjem izdataka 2017 i 2016. godine, kao i kretanja stope rasta nominalnog BDP-a može se konstatovati da je došlo do rasta kapitalnog budžeta za 236,34% i rasta izdataka budžetske rezerve za 8,22%, uz istovremeno povećanje nominalnog BDP-a za 8,7%, što ukazuje da kriterijum rasta kapitalnog budžeta u okviru rasta nominalnog BDP-a **nije ispunjen,** dok je kriterijum koji se odnosi na rast budžetske rezerve u okviru rasta nominalnog BDP-a **ispunjen.**

Zaključak ocjene fiskalne usklađenosti – ocjena indikatora

Realizacija fiskalnih pravila je kroz sumirane rezultate prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 12: Ispunjenje statičkih i dinamičkih indikatora

Opis	Statički indikatori		Stepen realizacije statičkih indikatora	Dinamički indikatori		Stepen realizacije dinamičkih indikatora
	Broj indikatora	Realizovano		Broj indikatora	Realizovano	
Plan za 2017. godinu	4	1	25%			
Izvršenje u 2017. godini	4	1	25%			
Izvršenje$_{2017}$/Plan$_{2017}$				3	3	100%
Izvršenje$_{2017}$/Izvršenje$_{2016}$				3	2	66%

Analizirajući statičke indikatore koji se posmatraju kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od osam obavezujućih indikatora realizovano dva.

Statički indikatori koji se odnose na plan i izvršenje Budžeta u 2017. godini, pokazuju da su od utvrđenih osam indikatora **realizovana dva** koja se odnose na kriterijume da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera, dok indikatori koji se odnose na ostvarenje primarnog budžetskog suficita, učešća gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u do 3% i učešća javnog duga u nominalnom BDP-u do 60% **nijesu realizovani.**

Analizirajući dinamičke indikatore koji se posmatraju kroz odnos plana i izvršenja u 2017. godini, odnosno izvršenja u 2017. i 2016. godini, utvrđeno je da je od šest indikaora realizovano pet.

Kada je u pitanju odnos plana i izvršenja u 2017. godinu **relizovani** su svi predviđeni indikatori, dok je upoređivanjem podataka izvršenja budžeta kao odnos 2017. sa 2016. godinom, od predviđena tri indikatora **realizovana** su dva.

IV DIO

IZVODI IZ KONAČNIH IZVJEŠTAJA O IZVRŠENIM POJEDINAČNIM REVIZIJAMA ZA PERIOD OKTOBAR 2017 - OKTOBAR 2018. GODINE

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
KORIŠĆENJA SREDSTAVA DONACIJE VLADE KRALJEVINE NORVEŠKE

DODIJELJENIH MINISTARSTVU PRAVDE I MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA CRNE GORE ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI IZ PROJEKTA MNE – 13/0015 „ JAČANJE KAPACITETA ZA PRISTUPNE PREGOVORE ZA POGLAVLJA 23 I 24“ I PROJEKTA MNE – 14/0019 „JAČANJE KAPACITETA ZA PREGOVORE O PRISTUPANJU EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 23“ ZA PERIOD 2013 – 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ministarstvo pravde i Ministarstvo unutrašnjih poslova
Predmet revizije:	Projekti MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“ za period 2013 – 2017. godinu
Trajanje revizije:	30 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-013-354/2 od 26.02.2018. godine, izvršila je reviziju pravilnosti korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške namijenjenih za realizaciju aktivnosti, koje su bile u nadležnosti Ministarstva pravde i Ministarstva unutrašnjih poslova iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj Uniji za poglavlje 23“.

Odgovornost korisnika sredstava

Izvještavanje o dodijeljenim sredstvima granta od Vlade Kraljevine Norveške je u djelokrugu odgovornosti Ministarstva pravde Crne Gore, kao primaoca granta, shodno Ugovoru o prihvatanju granta za realizaciju Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, od 14. novembra 2013. godine i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“, od 24. novembra 2014. godine. Partner na sprovođenju navedenih projekata je kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori. Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori je dostavila Finalni izvještaj o realizaciji Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj Uniji za poglavlje 23“ u saradnji sa Ministarstvom pravde, kao primaocem granta, koje je bilo odgovorno za izvještavanje o dodijeljenim sredstvima Vlade Kraljevine Norveške. Finalnim izvještajem o realizaciji Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ za izvještajni period januar 2014 decembar 2015. godine, navedeno je da je Ministarstvu pravde opredijeljen iznos od 20.000,00€, a Ministarstvu unutrašnjih poslova 20.000,00€. Finalnim izvještajem o realizaciji Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj Uniji za poglavlje 23“ za period januar 2015 – mart 2017. godine, navedeno je da je Ministarstvu pravde za realizaciju aktivnosti opredijeljen iznos od 20.000,00€.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Revizija je sprovedena u skladu sa članom 4 i 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, relevantnim Međunarodnim standardima VRI (ISSAI) i Dopunom Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu broj 4011-06-30/18 od 20. februara 2018. godine. U skladu sa Međunarodnim standardima VRI (ISSAI), Državna revizorska institucija poštovala je etičke zahtjeve, planirala i vršila reviziju na način kojim je obezbjeđeno razumno uvjerenje da ne postoje materijalno pogrešna prikazivanja podataka. Revizija je uključila sprovođenje postupaka kojim su pribavljeni revizorski dokazi o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima, uključujući i procjenu rizika od materijalno pogrešnog prikazivanja, nastalih bilo zbog prevare ili greške. Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi, dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (broj: 01-023-3666/18 od 23.03.2018. godine), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Milan Dabović, predsjednik Senata, rukovodilac Kolegijuma i Radule Žurić, član Senata, član Kolegijuma na sjednici održanoj 26.03.2018. godine, usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI KORIŠĆENJA SREDSTAVA DONACIJE VLADE KRALJEVINE NORVEŠKE DODIJELJENIH MINISTARSTVU PRAVDE I MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA CRNE GORE ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI IZ PROJEKATA

MNE – 13/0015 „JAČANJE KAPACITETA ZA PRISTUPNE PREGOVORE ZA POGLAVLJA 23 I 24“ I MNE – 14/0019 „JAČANJE KAPACITETA ZA PREGOVORE O PRISTUPANJU EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 23“ ZA PERIOD 2013 – 2017. GODINU

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti po nosiocima aktivnosti odgovornim za realizaciju projekata i to:

I Revizijom pravilnosti korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj Uniji za poglavlje 23“, utvrđeno je da su aktivnosti predviđene ugovorima o konsultantskim uslugama Ministarstva pravde realizovane u skladu sa zadacima definisanim ovim ugovorima shodno obavezama iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj Uniji za poglavlje 23“. Plaćanja za konsultantske usluge vršena su u skladu sa relevantnim propisima za period trajanja projekata, odnosno za period 2014 - 2017. godine, te u skladu sa utvrđenim činjeničnim stanjem, izražavamo **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje.**

Osnov za izražavanje pozitivnog mišljenja sa skretanjem pažnje:

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo pravde, kao primalac sredstava granta, koji je odgovoran za izvještavanje o dodijeljenim sredstvima granta od Vlade Kraljevine Norveške, nije adekvatno uredilo evidenciju o realizaciji zaključenih ugovora sa lokalnim konsultantima angažovanim na projektima, kako bi se isti mogli pratiti i vršiti nadzor nad njihovom realizacijom.

- **Preporučuje se Ministarstvu pravde da u cilju transparentnijeg praćenja realizacije aktivnosti po projektima, za naredne projekte jasno definiše opis poslova u okviru pojedinačnih projekata i razmotri propisivanje obaveze dostavljanja izvještaja o izvršenim poslovima od strane angažovanih lica.**

Ministarstvo pravde, kao primalac granta, bilo je odgovorno za izvještavanje o dodjeljenim sredstvima granta i vršenje nadzora nad realizacijom projektom definisanih aktivnosti. Skrećemo pažnju da sredstva prenešena Ministarstvu unutrašnjih poslova, 03.02.2015. godine u iznosu od 20.000,00€ nijesu utrošena tokom realizacije navedenog projekta i nalaze se na deviznom računu posebno otvorenom za Ministarstvo unutrašnjih poslova[1]. Shodno pismu odobrenja za projekat MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, poglavlje „Uplate kamate i neutrošena sredstva“, primalac granta je dužan da sva neutrošena sredstva, koja prelaze iznos od 1000 NOK, uplati na bankovni račun Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške, u najkraćem mogućem roku, odnosno najkasnije šest mjeseci nakon završetka perioda podrške.

- **Preporučuje se Ministarstvu pravde, kao primaocu sredstava granta, koji je odgovoran za izvještavanje o dodijeljenim sredstvima granta od Vlade Kraljevine Norveške, da izvrši povraćaj neutrošenih sredstava u iznosu od 20.000,00€ sa deviznog računa Ministarstva unutrašnjih poslova na račun Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške.**

[1] Revizijom je konstatovano stanje na računu,05.03.2018. godine.

II Revizijom pravilnosti korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ utvrđeno je da Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore nije obezbjedilo dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza na kojima bi zasnovali mišljenje, te u skladu s tim izražavamo **uzdržano mišljenje.**

Osnov za izražavanje uzdržanog mišljenja:

Ministarstvo pravde Crne Gore, kao primalac sredstava granta, koji je odgovoran za izvještavanje o dodijeljenim sredstvima granta od Vlade Kraljevine Norveške je obavijestilo Ministarstvo unutrašnjih poslova da će Državna revizorska institucija vršiti reviziju sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“. Državna revizorska institucija se, dopisom br. 40116/18-013-354/5 od 7.03.2018. godine, obratila ministru unutrašnjih poslova Crne Gore sa zahtjevom za dostavljanje potrebne dokumentacije u cilju vršenja predmetne revizije. Do dana usvajanja Konačnog izvještaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova nije dostavilo traženu dokumentaciju, te nijesmo bili u mogućnosti prikupiti dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza na kojima bi zasnovali mišljenje i donijeli zaključak da mogući efekti neotkrivenih slučajeva neusklađenosti mogu biti materijalno značajni.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je dopisom, broj: 050/16-50316 od 07.10.2016. godine, obavijestilo Ministarstvo pravde da je sprovelo postupak nabavke Microsoft Licenci i iste kupilo krajem 2014. godine, što nije potvrđeno u procesu revizije, odnosno Ministarstvo unutrašnjih poslova nije dostavilo potrebnu dokumentaciju. Revizijom je utvrđeno da sredstva prenešena Ministarstvu unutrašnjih poslova, dana 03.02.2015. godine u iznosu od 20.000,00€ nijesu utrošena tokom realizacije navedenog projekta i na osnovu uvida u analitičku karticu od 05.03.2018. godine, ista se nalaze na deviznom računu Ministarstva unutrašnjih poslova br. 2345011-267-02010658.

I UVODNI DIO

Ministarstvo pravde je, dopisom broj 01-402-1565/18 od 08. februara 2018. godine uputilo Zahtjev Državnoj revizorskoj instituciji Crne Gore da izvrši reviziju sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške, koja su dodijeljena Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore na korišćenje za realizaciju Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“.

Državna revizorska institucija je dala saglasnost na Zahtjev Ministarstva pravde za vršenje revizije i uputila dopis (DRI br. 40116/18-013-354/3, od 26. februara 2018. godine) Ministarstvu pravde, kojim je obavještava o započinjanju revizije korišćenja donatorskih sredstava za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“.

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije „Korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“ sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list CG“ br. 28/04, 27/06, 78/06, 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14; 70/17 od 27.10.2017);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu br. 4011-06-30/18 od 20. februara 2018. godine;

- Saglasnosti za vršenje revizije DRI br. 40116/18-013-354/3
- Odluci Kolegijuma o vršenju revizije korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“, broj 40116/18-013-354/2 od 26.02.2018. godine.

Revizija korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“ izvršena je se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br.03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br.7/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizija, usvojenim od strane Senata 26.01.2015. godine;
- Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI).

Državna revizorska instiucija uputila je dopis Ministarstvu pravde, kojim je obavještava o započinjanju revizije donatorskih sredstava dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“ (DRI br. 40116/18-013-354/3, od 26. februara 2018. godine).

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o finansijskom stanju sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova za realizaciju navedenih projekata za period od decembra 2013. godine do novembra 2017. godine, prihodima i rashodima za period koji se završava navedenim datumom, kao i stepenu i načinu realizacije projektnih aktivnosti definisanih projektnim zadatkom.

Predmet revizije – korišćenje sredstva donacije Vlade Kraljevine Norveške, koja su dodijeljena Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova na korišćenje za realizaciju Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“ u iznosu od 60.000,00€.

2. PROJEKAT MNE – 13/0015 „JAČANJE KAPACITETA ZA PRISTUPNE PREGOVORE ZA POGLAVLJA 23 I 24“

2.1. Opis projekta

Ministarstvo pravde je podnijelo Ministarstvu spoljnih poslova Kraljevine Norveške zahtjev za finansijsku podršku za projekat „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“. Cilj projekta jeste jačanje kapaciteta Vlade Crne Gore, posebno Ministarstva pravde i Ministarstva unutrašnjih poslova na putu pristupnih pregovora za poglavlja 23 i 24.

Pismom odobrenja za projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, od 11. novembra 2013. godine, Ministarstvo spoljnih poslova Norveške se saglasilo da Ministarstvu pravde, kao primaocu granta, dodijeli grant u iznosu od 1.600.000,00 NOK za implementaciju Projekta, shodno dostavljenom zahtjevu. Pismom odobrenja, potpisanim od Ministarstva spoljnih poslova Norveške je definisana raspodjela granta i to: 2013 NOK 640.000,00 i 2014 NOK 960.000,00. Grant se isključivo koristi za finansiranje Projekta tokom planiranog perioda 2013 – februar 2015. godine (Period Podrške).

Pismo odobrenja zajedno sa pismom prihvatanja granta od primaoca predstavlja ugovor između Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške i Ministarstva pravde. Ministarstvo pravde je, 14. novembra 2013. godine dostavilo saglasnost za prenos sredstava granta na bankovni račun Ministarstva finansija. Na zahtjev Ministarstva pravde, Ministarstvo finansija je otvorilo poseban devizni račun za donacije Vlade Kraljevine Norveške, broj: 2345011-227-02010658, kod Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica.

Pismom odobrenja definisani su uslovi za implementaciju projekta i navodi se da „ukoliko primalac granta izvrši prenos cjelokupnog iznosa ili dijela sredstava granta partneru s kojim sarađuje na projektu, primalac granta je dužan potpisati sporazum sa partnerom“. Sporazum o zajedničkom finansiranju između Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj (UNDP) i Vlade Crne Gore je potpisan, 10.01.2014. godine. Shodno potpisanom Sporazumu, od strane ovlašćenog predstavnika Vlade Crne Gore – ministar pravde i potpredsjednik Vlade i ovlašćenog predstavnika UNDP - rezidentni koordinator UN-a i rezidentni predstavnik UNDP-a, Vlada se obavezala da stavi na raspolaganje UNDP-u finansijski doprinos u iznosu od 149.763,45€ i uplati isti iznos na račun UNDP-a u dvije rate: iznos od 34.884,45€ i iznos od 114.879,00€.

3. PROJEKAT MNE – 14/0019 „JAČANJE KAPACITETA ZA PREGOVORE O PRISTUPANJU EU U VEZI SA POGLAVLJEM 23“

3.1. Opis projekta

Ministarstvo pravde je 07.11.2014. godine podnijelo Ministarstvu spoljnih poslova Kraljevine Norveške zahtjev za finansijsku podršku za projekat „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“. Cilj projekta jeste jačanje kapaciteta Ministarstva pravde i drugih državnih institucija uključenih u procesu pristupanja EU za poglavlje 23 i uspostavljanje Agencije za sprječavanje korupcije. Planirani rezultati projekta su: pružanje ekspertske podrške za implementaciju Strategije za reformu pravosuđa za 2014-2018. godinu, pružanje ekspertske podrške u pristupnim pregovorima za poglavlje 23; uspostavljanje osnova za rad i funkcionisanje Agencije za sprječavanje korupcije, kao i uspostavljanje baze podataka i primjene IT alata.

Pismom odobrenja za projekat MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“, od 19. novembra 2014. godine Ministarstvo spoljnih poslova Norveške se saglasilo da Ministarstvu pravde, kao primaocu granta, dodijeli grant u iznosu od 1.640.000,00 NOK za implementaciju Projekta. Pismom odobrenja, potpisanim od Ministarstva spoljnih poslova Norveške je definisana raspodjela granta i to: 2014 NOK 410.000,00 i 2015 NOK 1.230.000,00. Grant se isključivo koristiti za finansiranje Projekta tokom planiranog perioda od decembra 2014 – decembra 2016. godine (Period Podrške).

Pismo odobrenja zajedno sa pismom prihvatanja granta od primaoca granta predstavlja ugovor između Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške i Ministarstva pravde. Ministarstvo pravde je 24. novembra 2014. godine dostavilo saglasnost za prenos sredstava granta na bankovni račun Ministarstva finansija broj: 2345011-227-02010658, kod Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica.

Sporazum o zajedničkom finansiranju između Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Vlade Crne Gore je potpisan 29.12.2014. godine. Shodno potpisanom Sporazumu, od strane ovlašćeneg predstavnika Vlade Crne Gore – ministar pravde i potpredsjednik Vlade i ovlašćenog predstavnika UNDP - šef kancelarije UNDP-a, Vlada se obavezala da stavi na raspolaganje UNDP-u finansijski doprinos u iznosu od 172.220,00€ i uplati isti iznos na račun UNDP-a u dvije rate: 38.055,00€ i 134.165,00€.

Shodno Sporazumu o zajedničkom finansiranju između Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Vlade Crne Gore, druga rata finansijskih sredstava koja je Vlada Crne Gore bila u obavezi da prenese na račun UNDP-a trebala je da iznosi 134.165,00€. Međutim, prilikom uplate druge rate od strane Vlade Kraljevine Norveške na devizni račun Ministarstva pravde zbog kursnih razlika (NOK-EUR), došlo je do umanjenja ukupne isplaćene sume UNDP-u za 10.006,00€. S tim u vezi, napravljen je amandman Sporazuma o zajedničkom finansiranju između Programa Ujedinjenih Nacija za Razvoj i Vlade Crne Gore, kojim je definisano da će iznos druge rate uplaćen UNDP iznositi 124.159,00€.

NALAZ I UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

U periodu 2013-2017. godine, ukupan priliv i odliv sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške iznosio je 536.616,22€, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Datum	Priliv	Odliv	Saldo
2013	75.884,45	0,00	75.884,45
2014	323.019,85	163.810,42	235.093,88
2015	136.712,24	363.449,57	8.356,55
2016	0,00	7.027,91	1.328,64
2017	999,68	2.328,32	- 0,00
Ukupno	**536.616,22**	**536.616,22**	

Ukupni prilivi sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške na deviznom računu otvorenom kod Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica u iznosu od 536.616,22€ odnose se na i to:

1. Iznos od 190.376,10€ za Projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ (prva rata u iznosu od 75.884,45€ uplaćena 11.12.2013. godine i druga rata u iznosu 114.491,65€ uplaćena 14.07.2014. godine);
2. Iznos od 182.214,68€ za Projekat MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“ (prva rata u iznosu od 45.502,44€ uplaćena 15.12.2014. godine i druga rata u iznosu 136.712,24€ uplaćena 09.07.2015. godine);
3. Iznos od 163.025,76€ za Projekat „Unapređenje efikasnosti pravosuđa kroz primjenu informacionih tehnologija“;
4. Iznos od 999,68€ na ime provizije banke.

U narednoj tabeli, dat je detaljan pregled priliva i odliva sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške za period 2013-2017. godine po vrstama transakcije:

Datum	Priliv	UNDP	Ministarstvo pravde	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Provizija	Ukupno
2013	75.884,45					75.884,45
2014	323.019,85	149.763,45	13.720,00		326,97	235.093,88
2015	136.712,24	324.214,00	18.510,12	20.000,00	725,45	8.356,55
2016	-	-	7.013,87	-	14,04	1.328,64
2017	999,68	-	1.280,00	-	22,56	1.025,76
Ukupno	536.616,22	473.977,45	40.523,99	20.000,00	1.089,02	1.025,76

Ukupan odliv sredstava donacije u iznosu od 536.616,22€ odnosi se na i to:

- iznos od 473.977,45€ prenešen na račun UNDP-a;
- iznos od 40.523,99€ prenešen Ministarstvu pravde za projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“;

- iznos od 20.000,00€ prenešen Ministarstvu unutrašnjih poslova za projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“;
- iznos od 1.089,02€ na ime provizije banke;
- iznos od 1.025,76€ na ime povraćaja sredstava Ministarstvu spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Ukupna sredstva donacije prenešena UNDP-u u iznosu od 473.977,45€ odnose se na i to:

- iznos od 34.884,45€ za prvu ratu Projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ prenešen 3.02.2014. godine sa deviznog računa Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na Glavni račun Državnog trezora, a 11.02.2014. godine navedena sredstva prenešena na račun UNDP-a;
- iznos od 114.879,00€ za drugu ratu Projekat MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ prenešen 12.09.2014. godine sa deviznog računa Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na Glavni račun Državnog trezora, a 16.09.2014. godine navedena sredstva prenešena na račun UNDP-a;
- iznos od 38.055,00€ za prvu ratu Projekat MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“ prenešen 28.01.2015. godine sa deviznog računa Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na Glavni račun Državnog trezora, a 02.02.2015. godine navedena sredstva prenešena na račun UNDP-a;
- iznos od 124.159,00€ za drugu ratu Projekat MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“ prenešen 17.08.2015. godine sa deviznog računa Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na Glavni račun Državnog trezora, a 28.08.2015. godine navedena sredstva prenešena na račun UNDP-a;
- iznos od 162.000,00€ za Projekat „Unapređenje efikasnosti pravosuđa kroz primjenu informacionih tehnologija“ prenešen 14.09.2015. godine sa deviznog računa Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na Glavni račun Državnog trezora, a 21.09.2015. godine navedena sredstva prenešena na račun UNDP-a.

Od ukupnih sredstava priliva i odliva u iznosu od 536.616,22€ od Vlade Kraljevine Norveške, Državna revizorska institucija je izvršila kontrolu:

A. Sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške, koja su data na korišćenje Ministarstvu pravde u ukupnom iznosu od 40.523,99€ za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“.
B. Sredstava u iznosu od 20.000,00€ za realizaciju aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova iz Projekta MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“.

Sredstva donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljena Ministarstvu pravde su korišćena za finansiranje angažovanih lokalnih konsultanata na projektima MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“. Imajući u vidu da su lokalni konsultanti angažovani za obavljanje poslova u okviru gore navedenih projekata, a da ugovori jasno ne definišu koja su lica bila angažovana za koje projekte, stoga revizijom nijesmo bili u mogućnosti razdvojiti konsultante angažovane po Projektu MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projektu MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“. Stoga, Državna revizorska institucija je izvršila kontrolu utrošenih sredstava za lokalne konsultante angažovane na navedenim projektima po godinama.

- **Preporučuje se Ministarstvu pravde da u cilju transparentnijeg praćenja realizacije aktivnosti po projektima, za naredne projekte jasno definiše opis poslova u okviru pojedinačnih projekata i razmotri propisivanje obaveze dostavljanja izvještaja o izvršenim poslovima od strane angažovanih lica.**

Shodno aktivnostima iz projekta MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, sredstva donacije Vlade Kraljevine Norveške dodjeljena Ministarstvu unutrašnjih poslova su planirana za nabavku Microsoft licenci.

A. Sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške, koja su data na korišćenje Ministarstvu pravde u ukupnom iznosu od 40.523,99€ za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i Projekta MNE 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“.

1. Korišćenje sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške za realizaciju projekata od strane Ministarstva pravde u 2014. godini.

Na osnovu podataka Ministarstva pravde, u narednoj tabeli dat je pregled ugovora zaključenih sa angažovanim konsultantima za projekte:

Broj ugovora	Period angažovanja	Isplaćeni iznos
01-944/2	3.02.2014.-30.04.2014	1.728,54
01-944/3	3.02.2014-28.07.2014	2.880,90
01-14373/14	3.9.2014-26.2.2015	2.304,72
01-944/1	3.02.2014-28.07.2014	3.401,25
01-944/4	3.02.2014-28.07.2014	3.401,25
Ukupno:		**13.716,66**

Ukupna sredstava u 2014. godini prenešena u bruto iznosu od 13.720,00€ odnose se na ime plaćanja po osnovu angažovanja konsultanata, u iznosu od 13.716,66€ i na ime provizije banke u iznosu od 3,34€. Na ime troškova poreza, prireza i doprinosa, uplaćeno je 4.104,20€. Shodno članu 163 Zakona o radu („Sl. list Crne Gore“, br. 49/08, 26/09, 88/09 i 26/10), Ministarstvo pravde je zaključilo ugovore o privremenim i povremenim poslovima sa lokalnim konsultantima. Ministarstvo pravde je, za period 2014. godine angažovalo 5 (pet) konsultanata na osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima za sljedeće poslove:

- pružanje administrativno tehničke podrške radnim grupama za izradu zakona i podzakonskih akata predviđenih Akcionim planom za poglavlje 23;
- pružanje administrativno tehničke podrške u prikupljanju i sistematizovanju uporednih iskustava zemalja koje se pripremaju za pristupanje kao i država članica EU;
- pružanje administrativno tehničke podrške prilikom organizovanja seminara i javnih rasprava kao i TAIEX misija za pripremu zakona i podzakonskih akata;
- pružanje administrativno tehničke podrške prilikom pripreme izvještaja o realizaciji mjera iz Akcionog plana za poglavlje 23.

Revizijom je utvrđeno da je četiri od pet konsultanata angažovano na period duži od 120 radnih dana u kalendarskoj godini, što nije u skladu sa članom 163 Zakona o radu, koji propisuje da „Poslodavac može, za obavljanje određenih poslova koji ne zahtijevaju posebno znanje i stručnost, a po svojoj prirodi su takvi da ne traju duže od 120 radnih dana u kalendarskoj godini (privremeni i povremeni poslovi), sa određenim licem koje se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, odnosno agencije za posredovanje, da zaključi poseban ugovor o radu“. Revizijom je utvrđeno da ugovori o privremenim i povremenim poslovima, na osnovu kojih je Ministarstvo pravde angažovalo svih pet konsultanata sadrži isti opis poslova za svakog konsultanta.

2. Korišćenje sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške za realizaciju projekata od strane Ministarstva pravde u 2015. godini

Na osnovu podataka Ministarstva pravde, u narednoj tabeli dat je pregled ugovora zaključenih sa angažovanim konsultantima za projekte:

Broj ugovora	Period angažovanja	Isplaćeni iznos
01-1106/15-4	2.2.2015-27.7.2015	3.471,47
01-1106/15-1	2.2.2015-27.7.2015	3.471,46
01-1106/15-5	2.2.2015-27.7.2015	3.476,89
01-14373/14	3.9.2014-26.2.2015	1.152,35
01-1106/15-2	2.2.2015-27.7.2015	3.466,04
01-1106/15-3	2.2.2015-27.7.2015	3.471,47
Ukupno:		**18.509,68**

Ukupna sredstava u 2015. godini u iznosu od 18.509,68€ odnose se na plaćanja po osnovu angažovanja konsultanata, od čega je na ime troškova poreza, prireza i doprinosa uplaćeno 5.588,72€. Shodno članu 163 Zakona o radu („Sl. list Crne Gore“, br. 49/08, 26/09, 88/09 i 26/10), Ministarstvo pravde je zaključilo ugovore o privremenim i povremenim poslovima sa lokalnim konsultantima.

Ministarstvo pravde je, u 2015. godini angažovalo 6 (šest) konsultanata na osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima za sljedeće poslove:

- pružanje administrativno tehničke podrške radnim grupama za izradu zakona i podzakonskih akata predviđenih Akcionim planom za poglavlje 23;
- pružanje administrativno tehničke podrške u prikupljanju i sistematizovanju uporednih iskustava zemalja koje se pripremaju za pristupanje kao i država članica EU;
- pružanje administrativno tehničke podrške prilikom organizovanja seminara i javnih rasprava kao i TAIEX misija za pripremu zakona i podzakonskih akata;
- pružanje administrativno tehničke podrške prilikom pripreme izvještaja o realizaciji mjera iz Akcionog plana za poglavlje 23.

Revizijom je utvrđeno da šest konsultanata angažovano na osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima na period duži od 120 radnih dana u kalendarskoj godini, što nije u skladu sa članom 163 Zakona o radu, koji propisuje da „Poslodavac može, za obavljanje određenih poslova koji ne zahtijevaju posebno znanje i stručnost, a po svojoj prirodi su takvi da ne traju duže od 120 radnih dana u kalendarskoj godini (privremeni i povremeni poslovi), sa određenim licem koje se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, odnosno agencije za posredovanje, da zaključi poseban ugovor o radu“. Ugovorima je takođe definisano da „Za navedene poslove obezbijeđena su sredstva iz Projekta „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore o poglavljima 23 i 24“ koji finansira Norveška Vlada. Imajući u vidu da su konsultanti tokom 2015. godine angažovani za obavljanje poslova u okviru dva projekta (Projekat MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore o poglavljima 23 i 24“ i Projekat MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23“), a da ugovori jasno ne definišu koja su lica bila angažovana na koje projekte, stoga revizijom nije bilo moguće razdvojiti konsultante angažovane po navedenim projektima.

3. Korišćenje sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške za realizaciju projekata od strane Ministarstva pravde u 2016. godini

Na osnovu podataka Ministarstva pravde, u narednoj tabeli dat je pregled ugovora zaključenih sa angažovanim konsultantima za projekte:

Broj ugovora	Period angažovanja	Isplaćeni iznos
01-572/16	25.01.2016-25.04.2016	1.098,87
01-4052/16	14.3.2016-14.6.2016	5.872,50
Ukupno:		**6.971,37**

Od ukupnog iznosa sredstava od 7.013,87€ na ime plaćanja po osnovu angažovanih konsultanata isplaćen je iznos od 6.971,37€, od čega je na ime poreza, prireza i doprinosa isplaćeno 500,34€. Na kontu 4191 – Izdaci po osnovu ugovora o djelu na ime rezervacije nalazi se 42,50€ neutrošenih sredstava.

Revizijom je utvrđeno da su shodno članu 669 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list Crne Gore“, br. 47/08 i 04/11) zaključeni ugovori o djelu između Ministarstva pravde i lokalnih konsultanata.

Ugovorima o djelu su detaljno precizirani opisi poslova konsultanata, kao i Projekat za koji su lica bila angažovana. Ministarstvo pravde je u 2016. godini izmijenilo način zaključivanja ugovora sa stručnim konsultantima čime je obezbijeđeno transparentnije izvještavanje i praćenje izvršenja poslova konsultanata na pojedinačnim projektima.

4. Korišćenje sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške za realizaciju projekata od strane Ministarstva pravde u 2017. godini

Ministarstvo finansija je, 03.04.2017. godine na zahtjev Ministarstva pravde za otpuštanje sredstava donacije broj: 02-402-4434/17 od 29.03.2017. godine otpustilo sredstva na program 2841 - Pravosuđe i izvršenje krivičnih sankcija sa pozicije 4191 – Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu u iznosu od 640,00€. Ministarstvo pravde je po osnovu ugovora o djelu angažovalo jedno lice na period od 01.04.2017-30.4.2017. godine i isplatilo bruto iznos sa prirezom i porezom od 640,00€. Od ukupno utrošenog iznosa za angažovanje konsultanata, Ministarstvo pravde je uplatilo iznos od 193,72€ za poreze, prireze i doprinose. Ministarstvo finansija je, 29.11.2017. godine na zahtjev Ministarstva pravde za povraćaj sredstava donacije broj: 02-403-14294/17-3 od 23.11.2017. godine izvršilo povraćaj sredstva sa deviznog računa kod Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica na račun Ministarstva spoljnih poslova Norveške u ukupnom iznosu od 1.025,76€. Uvidom u SWIFT, utvrđeno je da su sredstva u iznosu od 1.025,76€ prenešena na račun Ministarstvu spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Revizijom je utvrđeno da je shodno članu 669 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list Crne Gore“, br. 47/08 i 04/11) zaključen ugovor o djelu između Ministarstva pravde i jednog angažovanog lica. Ugovorom su detaljno precizirani opisi poslova konsultanta, kao i Projekat za koji je lice bilo angažovano. U narednoj tabeli, dat je prikaz ugovora zaključenih sa angažovanim konsultantima na projektima za period 2014 - 2017. godine.

R/B	Broj ugovora	2014	2015	2016	2017	Ukupno:
1	01-1106/15-1		3.471,46			3.471,46
2	01-1106/15-2		3.466,04			3.466,04
3	01-1106/15-3		3.471,47			3.471,47
4	01-1106/15-4		3.471,47			3.471,47
5	01-1106/15-5		3.476,89			3.476,89
6	01-111-4088/17				640,00	640,00
7	01-14373/14	2.304,72	1.152,35			3.457,07
8	01-4052/16			5.872,50		5.872,50
9	01-572/16			1.098,87		1.098,87
10	01-944/1	3.401,25				3.401,25
11	01-944/2	1.728,54				1.728,54
12	01-944/3	2.880,90				2.880,90
13	01-944/4	3.401,25				3.401,25
	Ukupno:	**13.716,66**	**18.509,68**	**6.971,37**	**640,00**	**39.837,71**

U periodu od 2014 – 2015. godine, Ministarstvo pravde je zaključivalo ugovore o privremenim i povremenim poslovima sa licima angažovanim (lokalni konsultanti) na realizaciji projekata. Ministarstvo pravde je u 2016. i 2017. godini izmijenilo način zaključivanja ugovora sa stručnim

konsultantima na način sto je zaključivalo ugovore o djelu sa angažovanim licima. Revizijom ugovora zaključenih između Ministarstva pravde i lica angažovanih za konsultantske usluge nije se moglo utvrditi za koje projekte su navedena lica angažovana.

- **Preporučuje se Ministarstvu pravde da u cilju transparentnijeg praćenja realizacije aktivnosti po projektima, za naredne projekte jasno definiše opis poslova u okviru pojedinačnih projekata i razmotri propisivanje obaveze dostavljanja izvještaja o izvršenim poslovima od strane angažovanih lica.**

Shodno dostavljenoj informaciji Ministarstva pravde, navedeno je da angažovani izvršioci po osnovu ugovora za realizaciju projekata u momentu zaključivanja ugovora nijesu bili u radnom odnosu u Ministarstvu pravde.

B. Sredstava u iznosu od 20.000,00€ za realizaciju aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova iz Projekta MNE 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“

Shodno Finalnom izvještaju UNDP-a i Ministarstva pravde za realizaciju projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, navedeno je da je na početku projekta dogovoreno da će se dio sredstava iz budžeta projekta opredijeliti za Ministarstvo pravde, u iznosu od 20.000,00€ i Ministarstvo unutrašnjih poslova u iznosu od 20.000,00€. Zapisnikom sa sastanka Projektnog koordinacionog odbora UNDP za Projekat MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“, održanog 17.09.2014. godine, utvrđeno je da će sredstava u iznosu od 20.000,00€ biti prenešena na račun Ministarstva unutrašnjih poslova kako bi se izvršila nabavka Microsoft Licenci koje će omogućiti funkcionisanje INTRANET sistema.Ministarstvo unutrašnjih poslova je, 22.01.2015. godine dostavilo Zahtjev Ministarstvu pravde za prenos donatorskih sredstava (broj: 401/15 – 62851) u iznosu od 20.000,00€ za implementaciju aktivnosti u okviru projekta „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju EU u vezi sa Poglavljem 23 i 24“ na devizni račun broj 2345011-267-02010658, koje je Ministarstvo finansija posebno otvorilo za pomenuti projekat kod Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica. Prenos donatorskih sredstava u iznosu od 20.000,00€ na račun Ministarstva unutrašnjih poslova je izvršen 03.02.2015. godine.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je dopisom (broj: 050/16-50316 od 7.10.2016. godine) obavijestilo Ministarstvo pravde da je sprovelo postupak nabavke Microsoft Licenci i iste kupilo krajem 2014. godine. Zbog hitnosti, ova nabavka je izvršena prije uplate sredstava od strane Ministarstva pravde (februar 2015. godine), ali svakako u toku projektnog perioda[1].

Revizijom je utvrđeno da sredstva prenešena Ministarstvu unutrašnjih poslova, dana 03.02.2015. godine u iznosu od 20.000,00€ nijesu utrošena tokom realizacije navedenog projekta i na osnovu uvida u analitičku karticu od 05.03.2018. godine, ista se nalaze na deviznom računu Ministarstva unutrašnjih poslova br. 2345011-267-02010658.

Ministarstvo pravde Crne Gore, kao primalac sredstava granta, koji je odgovoran za izvještavanje o dodijeljenim sredstvima granta od Vlade Kraljevine Norveške je obavijestilo Ministarstvo unutrašnjih poslova da će Državna revizorska institucija vršiti reviziju sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz Projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“. Državna revizorska institucija se, dopisom br. 40116/18-013-354/5 od 7.03.2018. godine obratila ministru unutrašnjih poslova Crne Gore sa zahtjevom za dostavljanje potrebne dokumentacije u cilju vršenja predmetne revizije. Do dana usvajanja Konačnog izvještaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova nije dostavilo traženu dokumentaciju, te nijesmo bili u mogućnosti prikupiti dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza.

[1] Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova (broj: 050/16-50316 od 7.10.2016. godine) upućen Ministarstvu pravde

KORESPONDENCIJA SA SUBJEKTOM REVIZIJE

Budući da je Državna revizorska institucija usmeno obaviještena da je rok za izradu Konačnog izvještaja 13. mart 2018. godine i da je isti uslov za dobijanje naredne donacije Vlade Kraljevine Norveške, Državna revizorska institucija je dana 12.03.2018. godine Ministarstvu pravde dostavila Preliminarni izvještaj o reviziji korišćenja sredstava donacije Vlade Kraljevine Norveške dodijeljenih Ministarstvu pravde i Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore za realizaciju aktivnosti iz projekta MNE – 13/0015 „Jačanje kapaciteta za pristupne pregovore za Poglavlja 23 i 24“ i MNE – 14/0019 „Jačanje kapaciteta za pregovore o pristupanju Evropskoj uniji za poglavlje 23“, za period od 2013 – 2017. godine sa rokom izjašnjenja istog dana od dana prijema Preliminarnog izvještaja u cilju blagovremenog dostavljanja Konačnog izvještaja. S obzirom da Ministarstvo pravde nije dostavilo izjašnjenje u gore navedenom roku, Državna revizorska institucija je, dopisom broj: 40116/18-013-354/16 od 20.03.2018. godine obavijestila Ministarstvo pravde da je u skladu sa članom 42 Poslovnika DRI rok za izjašnjenje 15 dana od dana prijema Preliminarnog izvještaja.

Dana, 22.03.2018. godine održan je sastanak nadležnog Kolegijuma i revizorskog tima sa predstavnicima Ministarstva pravde i Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore. Ministarstvo pravde je, dopisom broj: 01-023-3666/18 od 23.03.2018. godine, dostavilo Izjašnjenje na Preliminarni izvještaj, u kojem obavještava da je saglasno sa predmetnim izvještajem i da će implementirati date preporuke.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
„KULTURNA EMANCIPACIJA I SOCIJALNA INTEGRACIJA DJECE I MLADIH OŠTEĆENOG VIDA“ I „RADIO HOMER – GLAS SVJETLOSTI“
NVO KULTURNI CENTAR „HOMER“

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO Kulturni centar „Homer“ Podgorica
Predmet revizije:	Projekti “Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida” i “Radio Homer – Glas svjetlosti”
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije „Realizacija programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu“ broj 40113/17-012.2329/17 od 22. novembra 2017. godine, izvršila je reviziju pravilnosti realizacije projekata „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“, realizovanih od strane NVO Kulturni centar „Homer“. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Nevladina organizacija Kulturni centar „Homer“ kao subjekat revizije, odnosno korisnik sredstava, je odgovorna za sastavljanje i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja, kao i za potpunost i vjerodostojnost prezentiranih informacija i dokumentacije vezane za realizaciju projekata „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije pravilnosti, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti Korisnika sredstava, u svim materijalnim aspektima usklađene sa aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (dopis broj 02-66 od 29.03.2018. godine) Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma i član Senata na sjednici održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PROJEKATA

„KULTURNA EMANCIPACIJA I SOCIJALNA INTEGRACIJA DJECE I MLADIH OŠTEĆENOG VIDA“ I „RADIO HOMER – GLAS SVJETLOSTI“

Revizijom pravilnosti utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za projekte „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“ utvrđeno je da nevladina organizacija Kulturni centar „Homer“, kao korisnik budžetskih sredstava, nije u svim materijalno značajnim aspektima uskladila finansijske i poslovne aktivnosti sa propisima i u skladu s tim izražavamo **uslovno mišljenje**.

Osnov za izražavanje uslovnog mišljenja:

1. Korisnik sredstava realizovao je odobrene projekte i dostavio Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću finalne izvještaje o realizaciji projekata i to: Izvještaj o realizaciji Projekta „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ (broj 02-211 od 20.10.2017. godine) i Izvještaj o realizaciji Projekta „Radio Homer – Glas svjetlosti“ (broj 02-212 od 20.10.2017. godine). Revizijom je utvrđeno da Korisnik sredstava, nakon realizacije odobrenih aktivnosti, nije utrošio sredstva u ukupnom iznosu od 7.602,22€ i da se ista nalaze na računu broj 550-12624-41 kod Societe Generale Montenegro Banke. U vezi sa neutošenim sredstvaima NVO KC „Homer“ je dopisom broj 02-13 od 30.01.2018. godine dostavio informaciju o namjeri da potroši neutrošena sredstva u iznosu od 7.602,22€ koja su prethodno opredijeljena po konkursu od strane Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Takva potrošnja ne bi bila u skladu sa članom 26 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele dijela prihoda od igara na sreću i članom 4 Ugovora o korišćenju dijala prihoda od igara na sreću.

Povodom iskazanih namjera o načinu korišćenja neutrošenih sredstava, preporučujemo da NVO Kulturni centar „Homer" izvrši povraćaj sredstava u iznosu od 7.602,22€ koja su ostala neutrošena nakon realizacije projekata odobrenih Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu u budžet Crne Gore i da o tome obavijesti Državnu revizorsku instituciju.

2. Korisnik sredstava za realizaciju Projekta „Radio Homer - Glas svjetlosti", kod realizacije „Aktivnosti 1" vršio je prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju unutar iste aktivnosti u iznosu od 1.040,34€ ili 26,3% ukupno odobrenog budžeta, što je više od procenta utvrđenog članom 5 Ugovora.

   Korisnik sredstava je u obavezi da se, u procesu realizacije aktivnosti odobrenih projektom, pridržava člana 5 Ugovora kojim je utvrđeno da je korisniku sredstava dozvoljeno da izvrši prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju, bez prethodne saglasnosti Komisije, uz uslov da dozvoljeno odstupanje po budžetskim linijama unutar pojedine aktivnosti bude u maksimalnom iznosu do 25% iznosa navedenog u odobrenom budžetu.

I OPŠTI DIO

1. Pravni osnov za vršenje revizije

Pravni osnov za vršenje revizije projekata „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida" i „Radio Homer – Glas svjetlosti" sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG" br.28/04, 78/6 i „Sl. List CG" 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-264/17 od 22. novembra 2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godini (broj 40113/17-012-2329 od 29.11.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. Opšti podaci o subjektu revizije (Korisniku sredstava)

NVO Kulturni centar „Homer„ iz Podgorice (u daljem tekstu KC „Homer") je osnovana u avgustu 2011. godine. Djelatnost KC "HOMER" je dramska sekcija, muzička sekcija, literarna sekcija, igranje pozorišnih komada, organizovanje vokalnih i instrumentalnih muzičkih trupa i emitovanje radio programa.

3. Ciljevi KC "HOMER", shodno Statutu su:

1. Unaprijeđenje položaja, uloge i funkcije kulture i umjetničkog stvaralaštva, unutar zajednice osoba oštećenog vida i društva u cjelini;
2. Očuvanje i promovisanje kulturnog i duhovnog nasljeđa Crne Gore sa naglaskom na stvaralaštvo osoba oštećenog vida;
3. Afirmacija kulturnih vrijednosti i dostignuća umjetnika i kulturnih stvaralaca, članova i šire;

4. Unaprijeđenje kvaliteta obrazovnog sistema za djecu i mlade sa oštećenjem vida i za druge;
5. Unaprijeđenje uslova i mogućnosti za literarno, muzičko i dramsko stvaralaštvo članova;
6. Unaprijeđenje kulturnog i društvenog miljea i razvoj njihovih mehanizama i kapaciteta da u sebe integrišu kulturno stvaralaštvo osoba oštećenog vida i lica sa invaliditetom uopšte;
7. Unaprijeđenje i razvoj informativne djelatnosti za osobe oštećenog vida i za ukupnu kulturnu javnost Crne Gore.

NVO Kulturni centar „Homer“, shodno članu 33 Statuta stiče imovinu od članarine, dobrovoljnih priloga, poklona, donacija, zaostavštine, kamata na uloge, dividendi, zakupnine, prihoda od privredne djelatnosti i na drugi način koji nije u suprotnosti sa zakonom. Udruženje je posvećeno razvoju i unapređivanju socijalnih vještina i umjetničke kreativnosti djece i mladih, kao i prilagođavanje televizijskih sadržaja i filmskih ostvarenja osobama sa potpunim ili djelimičnim oštećenjem vida. Poseban segment u djelovanju Udruženja je pokretanje i razvoj Radio stanice „Homer“. KC „HOMER“ razvija strateško partnerstvo sa Bibliotekom za slijepe Crne Gore, sa kojom je potpisan Sporazum o saradnji broj 393/09 od 28.12.2011. godine i Aneks Sporazuma od 29.12.2015. godine o ustupanju prostorije za potrebe redakcije „Homer radija“ i pripadajuću infrastrukturu.

4. Vrsta revizije

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti koja podrazumijeva kontrolu sredstava dodijeljenih iz budžeta Crne Gore po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizijom pravilnosti je izvršena kontrola da li je Korisnik sredstava dodijeljena sredstva koristio u skladu sa zaključenim ugovorima i za finansiranje aktivnosti u cilju realizacije odobrenih projekata.

5. Predmet revizije

Predmet revizije su projekti „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“, odnosno finansijske i druge radnje subjekta revizije, vezane za realizaciju projekata i sastavljanje periodičnih i finalnih izvještaja.

6. Cilj revizije

Cilj revizije je da se utvrdi da li su dodijeljena sredstava korišćena za finansiranje aktivnosti po odobrenim projektima u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno da li se realizovani troškovi prezentirani od strane Korisnika sredstva odnose na odobrene aktivnosti za realizaciju projekata.

PROGRAMI I PROJEKTI FINANSIRANI IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUKAMA O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU

U periodu od 2013. do 2018. godine iz budžeta Crne Gore, po odlukama Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, nevladinoj organizaciji Kulturni centar „Homer“ je prenešeno 195.590,00€, na ime finansiranja i sufinansiranja odobrenih programa i projekata i to:

r. b.	Godina	Naziv projekta	Iznos
1	2012/2013	Kulturom za bolji život djece i mladih oštećenog vida	10.465,00
2	2013/2014	Kultura kao osnov za socijalnu inkluziju lica sa invaliditetom	8.835,00
3	2014/2015	Novinarstvo kao izazov i šansa za zapošljavanje osoba oštećenog vida	50.660,00
4	2014/2015	Kulturni aktivizam osoba sa oštećenim vidom	6.000,00
5	2014/2015	Zvukom do svjetlosti	10.000,00
6	2015/2016	Zvukom do svjetlosti - tematska emisija o osobama sa invaliditetom	13.800,00
7	2015/2016	Umjetnost i kultura - temelj socijalne inkluzije osoba sa oštećenim vidom	14.560,00
8	2016/2017	Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida	13.270,00
9	2016/2017	Radio "Homer" - Glas svjetlosti	25.000,00
10	2017/2018	Integracija i emancipacija osoba oštećenog vida kroz kulturu	18.000,00
11	2017/2018	Radio „Homer“ – Da bi svi bili tu	25.000,00
		Ukupno	**195.590,00**

REALIZACIJA PROGRAMA I PROJEKATA FINANSIRANIH IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUCI O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU ZA 2016. GODINU

Kulturni centar „HOMER“ se prijavio na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koji je objavljen na internet stranici Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, za finansiranje projekata „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i „Radio Homer – Glas svjetlosti“ u skladu sa članom 17 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću („Sl. list CG“, br.042/11 od 15.08.2011. godine). Kulturni centar „HOMER“ potpisao je, sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, ugovore o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za finansiranje planova i programa iz oblasti Zadovoljenje potreba lica sa invaliditetom i to: Ugovor broj 1402 od 19.07.2016. godine za Projekat „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i Ugovor broj 1451 od 19.07.2016. godine za Projekat „Radio Homer - Glas svjetlosti“.

Kulturni centar „Homer“ za realizaciju projekata je zahtijevao sredstva u iznosu od 74.790,00€, a Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu sredstva su odobrena u iznosu od 38.270,00€ i to:

1. Sredstva zahtijevana za realizaciju Projekta „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ iznose 26.970,00€, a Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu odobrena su u iznosu od 13.270,00€ ili 49,20%. Sredstva utrošena za finansiranje navedenog projekta iznose 9.783,87€, ili 73,73% od odobrenih sredstava, dok neutrošena sredstva iznose 3.486,13€.

2. Sredstva zahtijevana za realizaciju Projekta „Radio Homer – Glas svjetlosti“ iznose 47.820,00€, a Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu odobrena su u iznosu od 25.000,00 ili 52,28%. Sredstva utrošena za finansiranje navedenog Projekta iznose 20.883,91€, ili 83,54% od odobrenih sredstava, dok neutrošena sredstva iznose 4.116,09€.

Neutrošena sredstva u ukupnom iznosu od 7.602,22€ nalaze se na računu broj 550-12624-41 kod Societe Generale Montenegro Banke i iskazana su na izvodu broj 46 od 12.10.2017. godine, koji je dostavljen Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću u prilogu Finalnog izvještaja o realizaciji projekta od 20.10.2017. godine i izvodu broj 2 od 26.01.2018. godine koji je dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji.

Od ukupno utrošenih sredstava u iznosu od 30.667,78€ sredstva isplaćena za honorare, po osnovu ugovora o djelu, iznose od 13.371,91€ i za ostale troškove u iznosu od 17.295,87€.

PROJEKAT:

KULTURNA EMANCIPACIJA I SOCIJALNA INTEGRACIJA DJECE I MLADIH OŠTEĆENOG VIDA

CILJ PROJEKTA

Cilj projekta je da djeca i mladi oštećenog vida dobiju mogućnost dodatnog usavršavanja u okviru literarne, dramske i muzičke sekcije, koje ujedno čine osnovni program organizacije, kojim bi se opšti kulturno-umjetnički potencijal ovih lica izdigao na znatno veći nivo. Primarna ciljna grupa su djeca i mladi, kao i druga lica oštećenog vida i članovi KC „Homer". Sekundarna ciljna grupa su porodice ovih lica i osobe iz njihovog neposrednog radnog i životnog okruženja. Tercijalna ciljna grupa je ukupna kulturna javnost. Ovim programom planirane su aktivnosti na nastavku rada i daljem razvoju tri sekcije koje okupljaju djecu i mlade oštećenog vida sa sklonostima za jednu od ove tri umjetnosti. Planirano je da program bude realizovan u Podgorici, a po potrebi i u drugim gradovima Crne Gore.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

KC „Homer" za realizaciju Projekta „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida" je planirao budžet u iznosu od 26.970,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog projekta odobrena su sredstva u iznosu od 13.270,00€. Uplata prve tranše izvršena je 09.08.2016. godine u iznosu od 10.000,00€ (izvod broj 31), a uplata druge tranše izvršena je 12.05.2017. godine u iznosu od 3.270,00€ (izvod broj 17).

Utrošena sredstva za realizaciju navedenog projekta iznose 9.783,87€, dok se dio prenešenih sredstava, u iznosu od 3.486,13€, nalazi na računu broj 550-12624-41 kod Societe Generale Montenegrobanka, izvod broj 46 od 12.10.2017. godine. Od utrošenih sredstava u iznosu od 9.783,87€ za ostale troškove utrošeno je 7.858,87€ a za honorare 1.925,00€.

AKTIVNOST 1: Rad u Homerovim umjetničkim sekcijama za čiju realizaciju je traženo 9.000,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena sredstva.

AKTIVNOST 2: Rad na postavljanju pozorišne predstave u iznosu od 6.370,00€. Realizovana sredstva za navedenu aktivnost iznose 4.000,00€ i to:

- Autorski ugovor za reditelja predstave i dramske radionice u iznosu od 1.500,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-32 od 30.01.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da pripremi i postavi novu pozorišnu predstavu.
- Ugovor o djelu za scenografiju u iznosu od 300,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-36 od 01.02.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da pripremi i postavi scenografiju za pozorišnu predstavu.
- Dizajn scenskog svjetla u iznosu od 200,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-34 od 01.02.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da obavi posao dizajna scenskog svijetla za pozorišnu predstavu.

- Dizajn scenskog zvuka u iznosu od 200,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-33 od 30.01.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da obavi posao dizajna scenskog zvuka za pozorišnu predstavu.
- Autorski ugovor za organizatora /producenta u iznosu od 1.500,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-35 od 01.02.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da obavi posao organizatora-producenta za pozorišnu predstavu.
- Adaptacija teksta (dramaturg saradnik) u iznosu od 300,00€. Zaključen je Ugovor o djelu broj 02-104 od 21.04.2017. godine sa fizičkim licem, sa zadatkom da uradi adaptaciju teksta kao dramaturg-sardnik za pozorišnu predstavu.

Odobrena a neiskorišćena sredstva odnose se na planirane aktivnosti i to za: Ugovor o djelu za scenski pokret u iznosu od 100,00€, troškove kostimografije u iznosu od 150,00€, šminka u iznosu od 50,00€, za zbirne troškove transporta djece u toku proba i za potrebe dramske radionice u iznosu od 270,00€ i za troškove kombi prevoza do glumačko edukativnog kampa i natrag (za 14 osoba) u iznosu od 1.800,00€.

HONORARI – Zahtijevana sredstva za isplate honorara koordinatoru i asistentu koordinatora za Projekat „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ iznose 5.160,00€, odobrena Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću 2.100,00€, dok utrošena sredstva iznose 1.925, 00€. Sredstva u iznosu od 1.925,00€ isplaćena su po osnovu zaključenih ugovora o djelu.

OSTALI TROŠKOVI – Zahtijevana sredstva za finansiranje ostalih troškova u cilju realizacije Projekta „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ iznose 5.300,00€, odobreno 3.800,00€, dok je realizovan iznos od 3.407,77€. Sredstva u iznosu od 3.407,77€ utrošena su za nabavku 10 komada Daisy player i recorder marke Plextalk (portable model) od Saveza slijepih Srbije.

Zahtijevana sredstva za troškove glumačko edukativnog kampa za rad na daljem usavršavanju glumačkih vještina članova Homerove dramske grupe iznose 1.500,00€ i nijesu odobrena Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću, tako da navedene aktivnosti nijesu realizovane.

ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI - Zahtijevana sredstva za finansiranje administartivnih troškova u cilju realizacije Projekta „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ iznose 1.140,00€, odobreno je 1.000,00€, dok su realizovana sredstva u iznosu od 451,10€ i to za nabavku kancelarijskog materijala u iznosu od 240,00€ i za troškove komunikacionih usluga (telefon/internet) u iznosu od 211,10€.

Za pokriće troškova hostinga i podcasta tražena su sredstva u iznosu od 300,00€, odobrena Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u iznosu od 160,00€, ali nijesu realizovana.

REVIZIJOM UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

Revizijom dodijeljenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ realizovanih od strane nevladine organizacije Kulturni centar „Homer“, utvrđeno je:

- Da utrošena sredstva za realizaciju navedenog projekta iznose 9.783,87€, dok se dio prenešenih sredstava, u iznosu od 3.486,13€, nalazi na računu broj 550-12624-41 kod Societe Generale Montenegro Banke, izvod broj 46 od 12.10.2017. godine, koji je dostavljen Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću u prilogu Finalnog izvještaja o realizaciji projekta od 20.10.2017. godine i izvod broj 2 od 26.01.2018. godine dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji.

- Da je Korisnik sredstva realizovao Projekat „Kulturna emancipacija i socijalna integracija djece i mladih oštećenog vida“ i da je dostavio Finalni izvještaj o realizaciji projekta broj 02-211 Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću 20.10.2017. godine. Korisnik sredstava je dopisom broj 02-13 od 30.01.2018. godine izjavio da nakon 27.07.2017. godine nije bilo utroška sredstava po osnovu navedenog projekta. Pomenutim dopisom Korisnik sredstava je izjavio da neutrošena sredstva planira da iskoristi na aktivnosti u okviru projekata koji su u toku, a u skladu sa Odlukom Skupštine Udruženja Kulturnog centra „Homer“ i u dogovoru sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Takva potrošnja ne bi bila u skladu sa članom 26 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele dijela prihoda od igara na sreću i članom 4 Ugovora o korišćenju dijala prihoda od igara na sreću. Povodom iskazanih namjera o načinu korišćenja neutrošenih sredstava, smatramo da je neutrošena sredsva neophodno vratiti na Glavni račun državnog trezora.

PROJEKAT: RADIO HOMER - GLAS SVJETLOSTI

Cilj programa „Radio Homer - Glas svjetlosti“ je stvaranje uslova za nastavak i razvoj stalnog, odnosno svakodnevnog okvira za informativnu, edukativnu i kulturološku djelatnost za lica oštećenog vida i ostale osobe sa invaliditetom. Radio stanica pod nazivom Radio „Homer“, osnovana je 2012. godine zahvaljujući sredstvima koja je za tu namjenu odobrila Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Ciljna grupa programa su prije svega lica oštećenog vida u Crnoj Gori i njihove porodice, potom ostala lica s drugim oblicima invaliditeta, kao i najširа javnost koja se slušanjem programskih sadržaja ovog Radija, edukuje i zbližava sa ovim osobama, njihovim položajem, pravima, mogućnostima i potrebama. Aktivnosti programa su priprema i realizacija radio programa u trajanju od 24 časa dnevno za 12 mjeseci, a mjesto realizacije programa je Podgorica, tačnije - studio Radija „Homer“.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

KC „Homer“ za realizaciju Projekta „Radio Homer - Glas svejetlosti“ je planirao budžet u iznosu od 47.820,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog projekta odobrena su sredstva u iznosu od 25.000,00€. Uplata prve tranše izvršena je 11.08.2016. godine u iznosu od 15.000,00€ (izvod broj 32), a uplata druge i treće tranše izvršena je 30.10.2017. godine u iznosu od 10.000,00€ (po 5.000,00 tranša, izvod broj 48). Od utrošenih sredstava u iznosu od 20.883,91€ za ostale troškove utrošeno je 9.437,00€ a za honorare 11.446,91€.

AKTIVNOST 1: Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 3.960,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, dok realizovana sredstva iznose 3.200,34€. Iz navedenih sredstava izvršena je isplata i to:

- Zakupa predajnog sistema (naknada za RDC) u iznosu od 2.160,00€. Realizovana sredstva po ovom osnovu iznose 3.200,34€, što je više od odobrenih sredstava za iznos od 1.040,34€. Korisnik sredstava je izvršio prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju unutar iste aktivnosti u iznosu od 1.040,34€ ili 26,3% ukupno odobrenog budžeta, što je više od Ugovorom utvrđenog procenta.
- Naknada za autorska prava iz oblasti muzike PAM taksa u iznosu od 1.800,00€. Korisnik sredstava nije realizovao planirane aktivnosti, već su odobrena sredstva preusmjerena na budžetsku liniju unutar iste aktivnosti.

AKTIVNOST 2: Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 5.250,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, dok je realizovano 5.031,33€ i to za: nabavku analognog linka za prenos audio signala u iznosu od 1.320,00€ i nabavku Stereo RDS Codera u iznosu od 850,00€. Realizovana sredstva iznose 1.077,33€ i veća su od odobrenih sredstava iz razloga što su preusmjerena sredstva u iznosu od 277,33€ sa stavke 2 (PAM

taksa) i za nabavku profesionalnog FM transmiter seta u iznosu od 3.200,00€. Realizovana sredstva po ovom osnovu iznose 2.634,00€. Iz sredstava odobrenih za navedenu aktivnost izvršena je nabavka FM dipkeser u iznosu od 400,00€, koja nije planirana.

HONORARI u iznosu od 11.446,91€ su isplaćena po osnovu zaključenih ugovora o djelu.

ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI u iznosu od 1.890,00€. Sredstva su utrošena za održavanje, ažuriranje i nadogradnju web sajta KC Homer u iznosu 550,00€, troškove web hostinga i podcasta za Radio Homer u iznosu od 150,00€, troškove telefona i interneta u iznosu od 329,67€ i razne agencijske takse u iznosu od 230,46€.

REVIZIJOM UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

Revizijom utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Radio Homer – Glas svjetlosti“ realizovanog od strane nevladine organizacije Kulturni centar „Homer“, utvrđeno je:

- Da utrošena sredstva za realizaciju navedenog projekta iznose 20.883,91€, dok se dio prenešenih sredstava u iznosu od 4.116,09€ nalazi na računu broj 550-12624-41 kod Societe Generale Montenegro Banka izvod broj 46 od 12.10.2017. godine, koji je dostavljen Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću u prilogu Finalnog izvještaja o realizaciji projekta od 20.10.2017. godine i izvod broj 2 od 26.01.2018. godine dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji.
- Da je Korisnik sredstava realizovao Projekat „Radio Homer - Glas svjetlosti“ i da je dostavio Finalni izvještaj o realizaciji projekta broj 02-212 Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću 20.10.2017. godine. Korisnik sredstava je dopisom broj 02-12 od 30.01.2018. godine izjavio da nakon 27.07.2017. godine nije bilo utroška sredstava po osnovu navedenog projekta. Pomenutim dopisom Korisnik sredstava je izjavio da neutrošena sredstva planira da iskoristi na aktivnosti u okviru projekata koji su u toku, a u skladu sa Odlukom Skupštine Udruženja Kulturnog centra „Homer“ i u dogovoru sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Takva potrošnja ne bi bila u skladu sa članom 26 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele dijela prihoda od igara na sreću i članom 4 Ugovora o korišćenju dijala prihoda od igara na sreću. Povodom iskazanih namjera o načinu korišćenja neutrošenih sredstava, smatramo da je neutrošena sredsva neophodno vratiti na Glavni račun državnog trezora.
- Da je Korisnik sredstava kod realizacije „Aktivnosti 1“ vršio prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju unutar iste aktivnosti u iznosu od 1.040,34€ ili 26,3% ukupno odobrenog budžeta, što je više od Ugovorom utvrđenog procenta. Članom 5 Ugovora o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću, utvrđeno je da je Korisniku sredstava dozvoljeno da izvrši prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju, bez prethodne saglasnosti Komisije, uz uslov da dozvoljeno odstupanje po budžetskim linijama unutar pojedine aktivnosti bude u maksimalnom iznosu do 25% iznosa navedenog u odobrenom budžetu.

  Korisnik sredstava je u obavezi da se, u procesu realizacije aktivnosti planiranih odbrenim projektom, pridržava odredbi koje su definisane Ugovorom o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa iz oblasti Zadovoljenje potreba lica sa invaliditetom broj 1451 od 19.07.2016. godine, koji je zaključen između Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću i Kulturnog centra „Homer“ kao realizatora plana i programa.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PROJEKTA "RAZVOJ SPORTSKO TEHNIČKE DISCIPLINE RADIO – GONIOMETRIJA, NJENA PROMOCIJA U JOŠ 7 GRADOVA I PODRŠKA ORGANIZACIJI 11. BALKANSKOG GONIOMETRIJSKOG ŠAMPIONATA NA CETINJU" NVO "RADIO KLUB PODGORICA"

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO "Radio klub" Podgorica
Predmet revizije:	Razvoj sportsko tehničke discipline radio – goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju"
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije "Realizacija programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu" broj 40113/17-012.2329/17 od 22. novembra 2017. godine, izvršila je reviziju pravilnosti realizacije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije (korisnik sredstava) je odgovorno za sastavljanje i objektivno prikazivanja finansijskog izvještaja, kao i za potpunost i vjerodostojnost prezentiranih informacija i dokumentacije vezane za realizaciju navedenih projekata.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije pravilnosti, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti Korisnika sredstava, u svim materijalnim aspektima usklađene sa aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma i član Senata na sjednici održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PROGRAMA I PROJEKATA FINANSIRANIH IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUCI O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU ZA 2016. GODINU

Revizijom pravilnosti utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Razvoj sportsko tehničke discipline radio-goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju", koji je finansiran iz budžetskih sredstava, utvrđeno je da je nevladina organizacija „Radio klub Podgorica" u svim materijalno značajnim aspektima uskladila finansijske i poslovne aktivnosti sa propisima i u skladu sa tim izražavamo **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje**.

Osnov za skretanje pažnje:

1. "Radio klub Podgorica" je vršio prenamjenu sredstava u iznosu od 2.075,36€, koja su odobrena za realizaciju Aktivnosti 1 (Nabavka nedostajuće opreme i rekvizita) za finansiranje Aktivnosti 3 i 4 (Ostali administartivni troškovi) u procentu 22,94% od odobrenog budžeta, što je više od Ugovorom utvrđenog procenta. Korisnik sredstava je bio u obavezi da se pridržava dozvoljenog odstupanja između pojedinih aktivnosti do 15% iznosa navedenog u odobrenom budžetu.

   Korisnik sredstava je bio obavezi da se, kod realizacije planiranih aktivnosti odbrenih projektom, pridržava odredbi koje su definisane Ugovorom o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa iz oblasti Razvoj sporta broj 1569 od 20.07.2016. godine, koji je zaključen između Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću i NVO „Radio klub Podgorica".

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Projekta ”Razvoj sportsko tehničke discipline radio - goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju” sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji (“Sl. list CG” br. 28/04, 78/6 i “Sl. list CG” 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-264/17 od 22. novembra 2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini (broj 40113/17-012-2329 od 29.11.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije (“Sl. list CG” br. 3/15),
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pzavilnosti (“Sl. list CG” br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

NVO „Radio klub Podgorica“ je dobrovoljna, samostalna i neprofitna organizacija sa svojstvom pravnog lica. Osnovana je sa ciljem ostvarivanja zajedničkih interesa članstva, razvijanja i širenja radio–amaterskih djelatnosti, razvoja nauke i tehnike i njihove promocije i popularizacije, unapređenja tehničke kulture, vaninstitucionalnog obrazovanja građana, humanitarnog rada u slučajevima prirodnih i humanitarnih katastrofa, i predstavljanja svojih članova u Savezu radio-amatera Crne Gore, krovne nacionalne radio–amaterske organizacije i drugim organizacijama, institucijama i ustanovama kao i državnim organima. NVO „Radio klub Podgorica“ je 30.09.2016. godine donijela Statut u kome su određeni ciljevi, zadaci, organizacija, organi i ostale odredbe. Sjedište NVO „Radio klub Podgorica“ je u Podgorici, u ulici Novaka Miloševa 31. Radi obavljanja platnog prometa u zemlji otvoren je poslovni račun broj 520-2781-74 u Hipotekarnoj banci AD Podgorica (Ugovor o otvaranju i vođenju računa broj 101-4727/2 od 26.11.2012. godine).

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti koja podrazumijeva kontrolu sredstava dodijeljenih iz budžeta Crne Gore po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizijom pravilnosti izvršena je kontrola da li je NVO “Radio klub Podgorica”, kao Korisnik sredstava, dodijeljena sredstva koristila u skladu sa zaključenim ugovorom i za finansiranje aktivnosti u cilju realizacije odobrenog projekta.

4. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Projekat “Razvoj sportsko tehničke discipline radio–goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju”, odnosno finansijske i druge radnje subjekta revizije, vezane za realizaciju projekta i sastavljanje periodičnih i finalnog izvještaja.

5. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je da se utvrdi da li su dodijeljena sredstva korišćenja za finansiranje aktivnosti po odobrenom projektu u skladu sa zaključenim ugovorom, odnosno da li se realizovani troškovi, prezentirani od strane Korisnika sredstva, odnose na odobrene aktivnosti za realizaciju projekta.

PROGRAMI I PROJEKTI FINANSIRANI IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUKAMA O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU

U periodu od 2011. do 2018. godine iz budžeta Crne Gore, po odlukama Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, NVO "Radio klub Podgorica" prenešeno je 122.790,23€ na ime finansiranja i sufinansiranja programa i projekta i to:

R. b.	Godina	Naziv projekta	Iznos
1	2011	Promocija digitalne televizije / praktične - pokazne radionice sa projekcijama materijala u punoj HD rezoluciji, uporedo sa projekcijama u standardnoj rezpluciji, tehnička rješenja i savjeti	2.932,05
2	2012	Praktične - pokazne radionice i edukacija građana o prelasku na predstojeći, novi standard prijema TV slike (digitalna TV) sa projekcijama materijala u punoj HD rezoluciji, uporedo sa projekcijama u standardnoj rezoluciji, tehnička objašnjenja i savjeti	3.868,80
3	2012	Formiranje centara za razvoj sportske discipline amaterska radio goniometrija	11.000,00
4	2013	Razvoj radio amaterskih sportskih disciplina i podrška organizaciji Evropskog HST prvenstva 2014. u Baru	12.600,00
5	2014	Razvoj kapaciteta za unapređenje sportske discipline radio-goniometrija i podrška kandidaturi za organizaciju Svjetskog goniometrijskog šampionata u Crnoj Gori	7.950,00
6	2014	Istraživački centar za mlade talente	4.980,00
7	2014	Iskoristi pametno slobodno vrijeme - postani radio amater	1.400,00
8	2015	Osavremenjavanje - digitalizacija radio amaterskih komunikacija u radio klubu i novi programu obuke	14.277,98
9	2015	Škola sportsko - tehničke discipline radio-goniometrije za pionire i juniore	10.000,00
10	2016	Razvoj sportsko tehničke discipline radiogoniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju	9.048,31
11	2016	Napredni kursevi automatike i robotike i tehnika radio-upravljanja i organizacija javne manifestacije u okviru NASA programa ARISS	15.353,38
12	2017	Unapređenje razvoja radio-goniometrije kao rekreativne i sportske discipline i njena šira popularizacija	11.399,11
13	2017	Unapređenje programa telekomunikacija i elektronike za talentovanu djecu i omladinu	17.980,60
		Ukupno	**122.790,23**

NVO "Radio klub Podgorica", shodno članu 39 Statuta finansijska sredstva za ostvarivanje svojih aktivnosti ostvaruje od članarine, dobrovoljnih priloga, sredstava dobijenih po konkursima, donacija, obavljanjem privrednih aktivnosti, dividendi, dotacija, poklona i na druge načine u skladu sa zakonom.

RAZVOJ SPORTSKO TEHNIČKE DISCIPLINE RADIO – GONIOMETRIJA, NJENA PROMOCIJA U JOŠ 7 GRADOVA I PODRŠKA ORGANIZACIJI 11. BALKANSKOG GONIOMETRIJSKOG ŠAMPIONATA NA CETINJU

NVO „Radio klub Podgorica" prijavila se na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koji je objavljen na internet stranici Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, za finansiranje Projekta „Razvoj sportsko tehničke discipline radio-goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju" u skladu sa članom 17 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću ("Sl. list CG", br. 042/11 od 15.08.2011. godine). Cilj programa je da se radio amaterska goniometrija u Crnoj Gori ponovo "oživi" kao sportska disciplina i da se u nju uključi više stotina mladih. Cilj je i da se dođe do nedostajuće opreme koja će se koristiti za takmičenja i svakodnevne treninge. Nakon dodijeljenih sredstava za realizaciju programa „Razvoj sportsko tehničke discipline radio-goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju", u skladu sa Odlukom o

raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, NVO „Radio klub Podgorica“ je potpisao sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću Ugovor o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa iz oblasti Razvoj sporta broj 1569 od 20.07.2016. godine. Ugovorom je definisano da je Korisnik sredstava dužan da realizuje pomenuti plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava na način utvrđen planom i programom, kao i da dobijena sredstva koristi u skladu sa odobrenim budžetom i zakonom. Članom 6 Ugovora definisano je da je Korisnik sredstava za kojeg se utvrdi da je nenamjenski koristio sredstva dužan da ista vrati u budžet Crne Gore.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

NVO „Radio klub Podgorica” je za realizaciju Projekta „Razvoj sportsko tehničke discipline radio-goniometrija, njena promocija u još 7 gradova i podrška organizaciji 11. Balkanskog goniometrijskog šampionata na Cetinju“ planirao budžet u iznosu od 15.523,66€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog projekta odobrena su sredstva u iznosu od 9.048,31€ i prenešena Korisniku sredstava 03.08.2016. godine (izvod broj 65). Od utrošenih sredstava u iznosu od 9.048,31€ za nabavku nedostajuće opreme utrošeno je 4.504,15€ ili 49,78%, za honorare 2.397,05€ ili 26,49% i za ostale troškove 2.147,11€.

AKTIVNOST 1: Nabavka nedostajuće opreme i rekvizita u iznosu od 6.603,31€. Realizovana sredstva za navedenu aktivnost iznose 4.504,15€ i to za: nabavku termalnog printera sa priborom (1 komad) u iznosu od 487,90€, školskog goniometara (42 komada) u iznosu od 2.249,10€ i nabavku radio stanice (1 komad) u iznosu od 1.767,15€.€. Sredstva odobrena, u okviru ove aktivnosti, za nabavku predajnika u iznosu od 2.075,36€ nijesu realizovana već je izvršena prenamjena sredstva za finansiranje linija u okviru Aktivnosti 3 i 4.

AKTIVNOST 2: Organizacija 11. Balkanskog šampionata u sportskoj radio – goniometriji na Ivanovim koritima – Cetinje – Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 2.835,20€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena budžetska sredstva.

AKTIVNOST 3: Organizacija promocije sportske discipline radio – goniometrije u najmanje 7 gradova Crne Gore - Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 985,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za navedenu aktivnost nijesu odobrena budžetska sredstva. Izvršena je prenamjena sredstava koja su odobrena za Aktivnost 1, te je za realizaciju Aktivnosti 3 utrošeno 892,19€ za gorivo i dnevnice. Promocija sportske discipline radio – goniometrija je vršena u Nikšiću, Cetinju, Ulcinju, Žabljaku, Rožajama, Mojkovcu i Plužinama.

AKTIVNOST 4: Organizacija treninga pionirskih i juniorskih ekipa – Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 1.209,10€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za navedenu aktivnost nijesu odobrena budžetska sredstva. Aktivnost je realizovana u iznosu od 780,32€ na način što je izvršena prenamjena neutrošenih sredstava koja su odobrena za Aktivnost 1.

Ostali troškovi - Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 955,90€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za navedenu aktivnost nijesu odobrena budžetska sredstva. Izvršena je prenamjena neutrošenih sredstava koja su odobrena za Aktivnost 1, te je za realizaciju ostalih troškova utrošeno 151,55€ za nabavku kancelarijskog materijala.

Honorari u iznosu od 2.445,00€ isplaćena su za honorare glavnom treneru, treneru – instruktoru i koordinatoru.

Administrativni troškovi - Za ovu aktivnost nijesu odobrena budžetska sredstva. Izvršena je prenamjena neutrošenih sredstava koja su odobrena za Aktivnost 1, te je za realizaciju administrativnih troškova utrošeno 323,20€.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PROJEKTA
SERVIS PODRŠKE ZA SAMOHRANE RODITELJE NVO „NOVI HORIZONT“ ULCINJ

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO „Novi Horizont“ Ulcinj
Predmet revizije:	Projekat “Servis podrške za samohrane roditelje“
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije „Realizacija programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu“ broj 40113/17-012.2329/17 od 22. novembra 2017. godine, izvršila je reviziju pravilnosti realizacije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije (korisnika sredstava) je odgovorno za sastavljanje i objektivno prikazivanje finansijskog izvještaja, kao i za potpunost i vjerodostojnost prezentiranih informacija i dokumentacije vezane za realizaciju navedenog projekta.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije pravilnosti, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti Korisnika sredstava, u svim materijalnim aspektima usklađene sa aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma i član Senata na sjednici održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
PROJEKTA „SERVIS PODRŠKE ZA SAMOHRANE MAJKE“

Revizijom pravilnosti utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Servis podrške za samohrane majke“ koji je finansiran iz budžetskih sredstava, utvrđeno je da NVO „NOVI HORIZONT“ Ulcinj nije u svim materijalno značajnim aspektima uskladila finansijske i poslovne aktivnosti sa propisima i u skladu s tim izražavamo **uslovno mišljenje**.

Osnov za izražavanje uslovnog mišljenja:

1. Od ukupno utrošenih sredstava za realizaciju navedenog Projekta u iznosu od 5.524,82€, sredstva u iznosu od 3.458,95€ ili 62,61% utrošena su na opremanje Centra za socijalni rad Ulcinj i na ime isplate honorara po zaključenim ugovorima o djelu. Troškovi komunikacije se odnose na usluge za šest mjeseci (od avgusta 2016. godine do februara 2017. godine), te se nijesmo mogli uvjeriti da su troškovi nastali u cilju realizacije navedenog projekta.

2. Koordinator projekta nije vodio evidenciju o prisusutvu polaznika na održanim radionicama i individualnim sesijama, te se nijesmo mogli uvjeriti da su troškovi goriva nastali u cilju realizacije navedenog projekta.

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije projekta „Servis podrške za samohrane roditelje“ sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br.28/04, 78/6 i „Sl. List CG“ 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-264/17 od 22. novembra 2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini (broj 40113/17-012-2329 od 29.11.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. CILJEVI NVO „Novi horizont“, shodno Statutu su:

1. Povećanje učešća djece i mladih u društvenom životu zajednice;
2. Povećavanje aktivnog učešća žena u javnom životu zajednice;
3. Unapređenje položaja manjina i marginalizovanih grupa;
4. Doprinos poboljšanju kvaliteta i efikasnosti u funkcijonisanju lokalne uprave;
5. Podsticanje aktivnog građanstva i volonterizma na lokalnom nivou i šire;
6. Doprinos stalnom unapređenju interetničkog dijaloga u Ulcnju i šire;
7. Razvijanje prekograničnog dijaloga i saradnje;
8. Promovisanje procesa evropskih i evroatlantskih integracija;
9. Izgradnja, razvoj i održivost sektora nevladinih organizacija u Crnoj Gori;
10. Izgradnja kapaciteta nevladinih organizacija;
11. Unapređenje saradnje između lokalne samouprave i nevladinih organizacija.

3. DJELATNOST NVO „NOVI HORIZONT“ - Svoju djelatnost Udruženje razvija i realizuje:

- organizovanjem: seminara, edukativnih kurseva i drugih oblika neformalnog obrazovanja, savjetovališta, radionica, okruglih stolova, konferencija, studijskih posjeta, kampova, medijskih prezentacija, istraživanja javnog mnenja, javnih sastanaka i debata, javnih akcija i kampanja, humanitarnih i dobrotvornih akcija i drugih aktivnosti u skladu sa zakonom;
- izdavanjem: biltena, časopisa i sličnih publikacija, iz navedenih oblasti, u skladu sa zakonom;
- prikupljanjem i pružanjem informacija od značaja za rad nevladinih organizacija;
- zastupanjem interesa nevladinih organizacija;
- pružanjem savjeta za osnivanje i rad nevladinih organizacija;
- pružanjem savjeta i podrške lokalnim NVO prilikom podnošenja različitih inicijativa na lokalnom nivou.

NVO ,,Novi horizont“, shodno članu 33 Statuta stiče imovinu od članarine, dobrovoljnih priloga, poklona, donacija, zaostavštine, kamata na uloge, dividendi, zakupnine, prihoda od privredne djelatnosti i na drugi način koji nije u suprotnosti sa zakonom.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je reviziju pravilnosti koja podrazumijeva kontrolu sredstava dodijeljenih iz budžeta Crne Gore po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizijom pravilnosti izvršena je kontrola da li je Korisnik sredstava dodijeljena sredstva koristio u skladu sa zaključenim ugovorom i za finansiranje aktivnosti u cilju realizacije odobrenog projekta.

5. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Projekat ,,Servis podrške za samohrane roditelje“, odnosno finansijske i druge radnje subjekta revizije, vezane za realizaciju projekta i sastavljanje periodičnog i finalnog izvještaja.

6. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je da se utvrdi da li su dodijeljena sredstva korišćena za finansiranje aktivnosti po odobrenom projektu u skladu sa zaključenim ugovorom, odnosno da li se realizovani troškovi, prezentirani od strane Korisnika sredstava, odnose na aktivnosti za realizaciju odobrenog projkta.

PROGRAMI I PROJEKTI FINANSIRANI IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUKAMA O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU

NVO ,,Novi Horizont“, u periodu od 2013. godine do 2018. godine iz budžeta Crne Gore po odlukama Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, prenešeno je 22.441,00€, na ime finansiranja i sufinansiranja odobrenih programa i projekata i to:

R.br	Godina	Naziv projekta	Iznos €
1	2013	Evropa za mlade iz manjinskih zajednica	3.500,00
2	2013	Preventivna mreža protiv bolesti zavisnosti	2.890,00
3	2014	Manjinski identitet u procesu integracija	3.200,00
4	2014	Promoteri zdravlja mladih	2.805,00
5	2016	Servis podrške za samohrane roditelje	5.522,00
6	2017	Jačanja roditeljskih kompetencija	4.524,0
UKUPNO			**22.441,00**

REALIZACIJA PROJEKTA „SERVIS PODRŠKE ZA SAMOHRANE RODITELJE“ ODOBREN PO ODLUCI O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU ZA 2016. GODINU

NVO ,,NOVI HORIZINT“ prijavio se na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koji je objavljen na internet stranici Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, za finansiranje Projekta ,,Servis podrške za samohrane roditelje“ u skladu sa članom 17 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću (Sl. list CG“, br.042/11 od 15.08.2011. godine).

Cilj projekta je povećanje kvaliteta života jednoroditeljskih porodica u Opštini Ulcinj:

- Omogućavanje da se rad sa djecom samohranih roditelja, koja su u riziku od ispoljavanja neprihvatljivog ponašanja, odvija i van institucije Centra za socijalni rad u okviru socio-terapijskog kluba;
- Jačanje kapaciteta i partnerstva između CSR i lokalnih NVO;
- Uključivanje lokalne zajednice u podršci boljem funkcionisanju jednoroditeljskih porodica.

NVO ,,Novi Horizont“ je nakon odobrenih sredstava za realizaciju Projekta ,,Servis podrške za samohrane roditelje“, u skladu sa Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, potpisao sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću Ugovor o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa iz oblasti Socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti broj 1829 od 19.07.2016. godine. Ugovorom je definisano da je Korisnik sredstava dužan da realizuje pomenuti plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava na način utvrđen planom i programom, kao i da dobijena sredstva koristi u skladu sa odobrenim budžetom i zakonom. Članom 6 Ugovora definisano je da je Korisnik sredstava za kojeg se utvrdi da je nenamjenski koristio sredstva dužan da ista vrati u budžet Crne Gore.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

NVO ,,Novi Horizont“ za realizaciju Projekta ,,Servis podrške za samohrane roditelje“ planirao je budžet u iznosu od 13.055,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog projekta odobrena su sredstva u iznosu od 5.522,00€ ili 42,30%. Utrošena sredstva za realizaciju navedenog projekta iznose 5.632,41€, odnosno više za iznos od 110,41€. Odobrena sredstva su prenešena zahtjevom za plaćanje broj 40106835 od 03.08.2016. godine u iznosu od 5,522.00€. Od utrošenih sredstava u iznosu od 5.524,82€ za opremanje prostorija Centra za socijalni rad Ulcinj utrošeno je 1.037,99€ ili 18,79%, izradu i štampanje dvojezičnog materijala 1.307,37€ ili 23,66%, za isplaćene honorare 2.420,96€ ili 43,82% i za administrativne troškove 758,50€ ili 13,73% od odobrenih sredstava.

AKTIVNOST 1: Opremanje prostorija CSR-UL – Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 1.040,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Realizovana sredstva za navedenu aktivnost iznose 1.037,99€ i to za: nabavku Desktop računara za potrebe Centra za socijalni rad u iznosu od 489,00€ i nabavka Duplex Laser Jet štampač i skenera za potrebe Centra za socijalni rad u iznosu od 548,99€.

AKTIVNOST 2: Opremanje prostora za Socio-terapijski Klub **-** Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 1.530,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena sredstva.

AKTIVNOST 3: Izrada i štampanje dvojezičnog materijala – Za realizaciju navedene aktivnosti tražena sredstva iznose 1.345,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Realizovana sredstva za navedenu aktivnost iznose 1.307,37€ i to za:

- Pripremu i štampanje lifleta - Tražena sredstva iznose 285,00€ koliko je i odobreno, dok je realizovan iznos od 235,62€ ili manje za 49,38€ od odobrenih sredstava.
- Priprema i štampanje Vodiča **-** Tražena sredstva iznose 870,00€ koliko je i odobreno, dok je realizovan iznos od 910,35€ ili više za 40,35€ od odobrenih sredstava.
- Troškovi prevođenja materijala **-** Tražena sredstva iznose 190,00€ koliko je i odobreno, dok je realizovan iznos od 161,40€ ili 28,60€ manje od odobrenog iznosa.

HONORARI – Zahtijevna sredstva za isplate honorara koordinatoru, predavaču/uvodničaru i facilitatoru za Projekat „Servis podrške za samohrane roditelje“ iznose 6.320,00€, odobrena su Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u iznosu od 2.400,00€, dok utrošena sredstva iznose 2.420,96€. Sredstva u iznosu od 2.420,96€ isplaćena su po osnovu zaključenih ugovora o djelu.

Administrativni troškovi u iznosu od 737,00€, dok su realizovana sredstva u iznosu od 758,50€ za troškove komunikacije (telefon/internet).

Materijalni troškovi kancelarije - Tražena sredstva iznose 715,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena sredstva.

Revizijom utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Servis podrške za samohrane roditelje“ utvrđeno je:

- Da je NVO „Novi Horizont“ za realizaciju Projekta ,,Servis podrške za samohrane roditelje“ planirao budžet u iznosu od 13.055,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog Projekta odobrena su sredstva u iznosu od 5.522,00€. Sredstva su uplaćena organizaciji u cjelokupnom odobrenom iznosu dana 03.08.2016. godine (izvod br.82).
- Da je Korisnik sredstava realizovao Projekat ,,Servis podrške za samohrane roditelje“ i da je dostavio Finalni izvještaj o realizaciji projekta Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću 06.04.2017. godine.
- Da je Korisnik sredstava vršio prenamjenu sredstava u skadu sa članom 5 Ugovora o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću, u kome je predviđeno da je Korisniku sredstava dozvoljeno da izvrši prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju, bez prethodne saglasnosti Komisije, uz uslov da dozvoljeno odstupanje po budžetskim linijama unutar pojedine aktivnosti bude u maksimalnom iznosu do 25% iznosa navedenog u odobrenom budžetu.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PROJEKTA „ULOGA MEDIJA U PREVENCIJI ZLOUPOTREBA DROGA MEĐU UČENIČKOM POPULACIJOM" JU OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN KORAĆ" BIJELO POLJE

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	JU Osnovna škola „Dušan Korać" Bijelo Polje
Predmet revizije:	Projekat „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom"
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije „Realizacija programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu“ broj 40113/17-012.2329/17 od 22. novembra 2017. godine, izvršila je reviziju pravilnosti realizacije Projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Osnovna škola „Dušan Korać“ iz Bijelog Polja, kao Korisnik sredstava je odgovorna za sastavljanje i objektivno prikazivanje finansijskog izvještaja, kao i za potpunost i vjerodostojnost prezentiranih informacija i dokumentacije vezane za realizaciju Projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije pravilnosti, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti Korisnika sredstava, u svim materijalnim aspektima usklađene sa aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma i član Senata na sjednici održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PROJEKTA

„ULOGA MEDIJA U PREVENCIJI ZLOUPOTREBA DROGA MEĐU UČENIČKOM POPULACIJOM“ REALIZOVANOG OD STRANE JAVNE USTANOVE OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN KORAĆ“ BIJELO POLJE

Revizijom pravilnosti utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „ULOGA MEDIJA U PREVENCIJI ZLOUPOTREBA DROGA MEĐU UČENIČKOM POPULACIJOM“ koji je finansiran iz budžetskih sredstava, utvrđeno je da Osnovna škola „Dušan Korać“ iz Bijelog Polja, kao korisnik sredstava, nije u svim materijalno značajnim aspektima uskladila finansijske i poslovne aktivnosti sa propisima i u skladu sa tim izražavamo **negativno mišljenje**.

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja:

1. Ugovori, koji su potpisani sa imenovanim članovima žirija i licima koja nijesu imenovana za članove žirija ne preciziraju koje usluge su predmet potpisanih ugovora, kao ni koja je cijena ugovorenih usluga. Takođe, sa jednim članom žirija, istog dana i sa istim opisom poslova potpisana su dva ugovora i to: broj 4/16 i broj 14/16 od od 01.08.2016. godine, bez navođenja cijene usluga i na osnovu potpisanih ugovora navedenom članu su plaćena dva različita iznosa, što nije u skladu sa članom 692 Zakona o obligacionim odnosima.

   Ugovori potpisani na osnovu Zakona o obligacionim odnosima treba da sadrže ugovorene obaveze kao osnovne elemente ugovora, kao što su jasno preciziranje (određenje) usluge i cijena ugovorene usluge.

2. U Ugovoru o zakupu prostora broj 11/16 od 01.08.2016. godine nije naznačeno koji poslovni prostor je predmet Ugovora, kao ni koja je cijena iznajmljivanja prostora što nije u skladu sa članom 637 Zakona o obligacionim odnosima. Takođe, Ugovor nije ovjeren od strane nadležnog organa što nije u skladu sa članom 639 Zakona o obligacionim odnosima.

Ugovor o zakupu poslovnog prostora treba da sadrži informacije o prostoru koji je predmet ugovora kao obavezu zakupodavca da određeni prostor preda zakupcu, dok je obaveza zakupca da na osnovu ugovorene cijene plati ugovorenu cijenu zakupodavcu. Za pravosnažnost ugovora o zakupu prostora, neophodno je da bude ovjeren od strane nadležnog organa.

3. Za potrebe realizacije radijskog serijala „Dileru, dalje od mene“ škola je utrošila 6.000,00€ bez raspisivanja odgovarajućeg postupka javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 21 Zakona o javnim nabavkama.

   Javna ustanova, kao obveznik Zakona o javnim nabavkama, postupak javne nabavke vrši na osnovu procijenjene vrijednosti nabavke i sprovodi određeni postupak u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“ sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br.28/04, 78/6 i „Sl. list CG“ 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-264/17 od 22.11.2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini (broj 40113/17-012-2329 od 29.11.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Osnovna škola „Dušan Korać“, u trenutku vršenja revizije, ima 79 zaposlenih, od čega je 65 lica zaposleno po ugovoru na neodređeno vrijeme, 3 lica izabrana na period od 4 godine (mandat rukovodstva škole) i 11 lica angažovanih po ugovoru na određeno vrijeme. Ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja ostvaruju se prema obrazovnom programu.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti koja podrazumijeva kontrolu sredstava dodijeljenih iz budžeta Crne Gore po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizijom pravilnosti je izvršena kontrola da li je Korisnik sredstava dodijeljena sredstva koristio u skladu sa zaključenim ugovorom i za finansiranje aktivnosti u cilju realizacije odobrenog projekta.

4. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Projekat „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“, odnosno finansijske i druge radnje subjekta revizije, vezane za realizaciju projekta i sastavljanje periodičnog i konačnog izvještaja.

5. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je da se utvrdi da li su dodijeljena sredstva korišćena za finansiranje aktivnosti po odobrenom projektu i u skladu sa zaključenim ugovorom, odnosno da li se realizovani troškovi prezentirani od strane korisnika sredstava odnose na odobrene aktivnosti za realizaciju projekta.

Osnovna škola „Dušan Korać“ iz Bijelog Polja do 2016. godine nije aplicirala na konkurse Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, kada je aplicirala Projektom „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“ koji je podržan Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu.

REALIZACIJA PROGRAMA I PROJEKATA FINANSIRANIH IZ SREDSTAVA BUDŽETA PO ODLUCI O RASPODJELI DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU ZA 2016. GODINU

ULOGA MEDIJA U PREVENCIJI ZLOUPOTREBA DROGA MEĐU UČENIČKOM POPULACIJOM

JU OŠ „Dušan Korać“ prijavila se na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, objavljen na internet stranici Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, za finansiranje Projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom“ u skladu sa članom 17 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću („Sl. list CG“, br.042/11 od 15.08.2011. godine).

Cilj ovog programa podijeljen je na opšti i specifični cilj. Opšti cilj projekta je doprinos sprovođenju strategije za suzbijanje zloupotreba droga u Crnoj Gori, a kroz angažovanje mladih, lokalne zajednice i medija. Specifični ciljevi su podizanje svijesti mladih školskog uzrasta o posljedicama zloupotreba droga i podizanje svijesti roditelja o značaju aktivizacije pojedinaca u dijelu prevencije narkomanije kao najboljeg oblika borbe protiv zloupotreba droga. Ciljne grupe ovog projekta su: 1) Učenici osnovnih i srednjih škola sa područja Opštine Bijelo Polje i Opštine Mojkovac koji su uključeni u sve faze projekta, a koji su kreatori najvažnijih sadržaja projekta; 2) Roditelji učenika koji će biti pozvani da učestvuju i sarađuju u pripremi predloga i toka realizacije glavnih faza u projektu; 3) Menadžment škola i drugih aktera sporazuma, koji će se povezati i poslije projekta nastaviti saradnju. Pored svih planiranih aktivnosti, za glavnu aktivnost predviđen je konkurs za najbolju radio emisiju „Prevencija zloupotreba droga kod učenika u Opštini Bijelo Polje i Mojkovac“, gdje pravo učešća imaju učenici (tim od 3 člana) izabranih osnovnih i srednjih škola sa područja Opštine Bijelo Polje i Opštine Mojkovac.

Ovaj projekat planiran je tako da se na početku formira projektni tim, a potom da se izvrši promocija projekta, koja se sastoji od održavanja pres konferencija, priloga u medijima o aktivnostima, tribina po školama i podjele promo materijala. Sve ovo je planirano u cilju promovisanja konkursa za najbolju radio emisiju „Dileru, dalje od mene“. Pravo učešća na konkursu su imali učenici izabranih 7 osnovih i 3 srednje škole sa područja Opštine Bijelo Polje i Opštine Mojkovac. Planom je predviđeno da od prispjelih predloga emisija, 10 najboljih predloga učenika osnovnih škola i 10 najboljih predloga učenika srednjih škola bude snimljeno i emitovano, a na završnoj manifestaciji prezentovane po 3 najbolje emisije. Na pomenutoj manifestaciji se proglašavaju pobjednici, za koje je predviđena i nagrada. Planirano je i formiranje žirija čiji bi zadatak bio biranje najboljih predloga emisija, kao i proglašenje pobjednika konkursa.

Odluka o imenovanju članova žirija, kojom je imenovano 5 članova žirija, donijeta je od strane rukovodioca Projekta. Odluka ne sadrži djelovodni broj, datum i pečat, te se sa sigurnošću ne može utvrditi kada je ista donešena.

Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, Projekat „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom" je podržan i OŠ „Dušan Korać" je sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću potpisala Ugovor o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa iz oblasti Doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti broj 1740 od 21.07.2016. godine. Ugovorom je definisano da je Korisnik sredstava dužan da realizuje pomenuti plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava na način utvrđen planom i programom, kao i da dobijena sredstva koristi u skladu sa odobrenim budžetom i zakonom. Članom 6 Ugovora definisano je da je Korisnik sredstava za kojeg se utvrdi da je nenamjenski koristio sredstva dužan da ista vrati u budžet Crne Gore.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

OŠ „Dušan Korać" je za realizaciju Projekta „Uloga medija u prevenciji zloupotreba droga među učeničkom populacijom" planirala budžet u iznosu od 30.540,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za podržani Projekat odobrena su sredstva u iznosu od 17.100,00€. Korisnik sredstava je otvorio namjenski račun za realizaciju projekata broj 505-0000000142861-34 kod Atlas banke AD Podgorica. Uplata prve tranše izvršena je 08.08.2016. godine u iznosu od 10.000,00€ (izvod broj 1), dok je uplata druge tranše izvršena 21.12.2016. godine u iznosu od 7.100,00€ (izvod broj 19). Od odobrenih sredstava u iznosu od 17.100,00€ za „Konkurs za najbolju radio emisiju" utrošeno je 11.661,10€ ili 68,19%, a za honorare isplaćene članovima žirija i honorare isplaćene nosiocima projekta utrošeno je 5.395,32€ ili 31,55% i za ostale troškove 43,58€.

AKTIVNOST 1: Formiranje projektnog tima **–** Za realizaciju navedene aktivnosti ukupno tražena sredstva iznose 620,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena sredstva.

AKTIVNOST 2: Promocija projekta **–** Za realizaciju navedene aktivnosti ukupno tražena sredstva iznose 1.750,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu za navedenu aktivnost nijesu odobrena sredstva.

AKTIVNOST 3: Konkurs za najbolju radio emisiju „Dileru, dalje od mene" **–** U okviru ove aktivnosti škola je podijelila planirane troškove na podaktivnosti:

- Izbor škola učesnika u projektu u iznosu od 600,00€;
- Potpisivanje memoranduma u iznosu od 200,00€;
- Promocija konkursa u školama u iznosu od 1.350,00€ i to za putne troškove u iznosu od 250,00€, trošak dnevnica za 3 učesnika promocije u iznosu od 900,00€ i za trošak lifleta u iznosu od 200,00€.

Odabir najboljih predloga za radio emisije za troškove žirija pri odabiru najboljih radova planiran je iznosu od 100,00€ i za troškove honorara članovima žirija iznosu od 2.000,00€. Zaključeno je devet ugovora o djelu i to šest ugovora sa licima imenovanim za članove žirija i tri ugovora sa licima koja nijesu bila imenovana za članove žirija. Napominjemo da je žiri sastavljen od pet članova, a da su sa jednim članom žirija, istog dana i sa istim opisom poslova, potpisana dva ugovora o djelu, koji su plaćeni u različitim iznosima. Zaključeni ugovori o djelu potpisani su dana 01.08.2016. godine i sačinjeni su kao jednoobrazni obrasci sa istim opisom poslova kojima nije precizirana cijena ugovorene usluge.

Navedena aktivnost finansirana je u iznosu od 2.900,52€, ili više za 900,52€ od odobrenih sredstava, što je u skladu sa članom 5 Ugovora, kojim je Korisniku sredstava dozvoljeno da izvrši prenamjenu sredstava sa jedne na drugu poziciju, bez prethodne saglasnosti Komisije, uz uslov da dozvoljeno odstupanje po budžetskim linijama pojedine aktivnosti bude u maksimalnom iznosu od 25% iznosa navedenog u odobrenom budžetu.

Realizacija radijskog serijala **–** U okviru ove podaktivnosti planiran je trošak realizacije radio emisija u iznosu od 6.000,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Za usluge učešća u izradi promocije i realizacije konkursa, kao i realizacije 20 radio emisija zaključen je Ugovor o djelu sa NVO „Đakomo ADRIATIK“ broj 611 od 22.08.2016. godine u iznosu od 6.000,00€, bez prethodno sprovedenog postupka javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 21 Zakona o javnim nabavkama. Iznos od 6.000,00€ plaćen je i to: fakturom broj 146/16 od 22.08.2016. godine u iznosu od 3.000,00€ (izvod broj 2) i fakturom broj 298/16 od 26.12.2016. godine u iznosu od 3.000,00€ (izvod broj 20). Napominjemo da je predsjednica NVO „Đakomo ADRIATIK“, sa kojom je potpisan gore navedeni Ugovor, u isto vrijeme angažovana za promociju konkursa za najbolju radio emisiju po Ugovoru o djelu broj 13/16 od 01.08.2016. godine.

Proglašenje pobjednika konkursa u iznosu od 4.125,00€ i to za troškove zakupa u iznosu od 200,00€, troškove kupovine projektora u iznosu od 500,00€, toškove kupovine lap topa u iznosu od 500,00€, troškove ozvučenja u iznosu od 1.500,00€, toškove osvježenja tokom manifestacije u iznosu od 225,00€ i troškove tablet računara u iznosu od 1.200,00€. Tablet računari su uručeni kao nagrada pobjedničkim ekipama, a na osnovu Odluke o proglašenju pobjednika takmičenja (Konkursa) „Dileru, dalje od mene“, koja je potpisana od strane rukovodioca projekta, bez datuma i pečata.

AKTIVNOST 4: Jednodnevna posjeta ustanovama i NVO u Podgorici i Nikšiću u iznosu od 2.250,00€. Planirani troškovi u okviru navedene aktivnosti nijesu podržani Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu.

AKTIVNOST 5: Predavanje pobjedničkih timova koja nije podržana Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu.

AKTIVNOST 6: Arhiva i produkcija –Ukupno zahtijevani iznos za ovu aktivnost je 3.500,00€ i nije odobrena Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu.

Honorari u iznosu od 2.500,00€, koji je plaćen na osnovu zaključenih ugovora o djelu.

Administrativni troškovi koji nijesu podržani Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PROJEKTA "KAD SU ŽENE BILE DRUGARICE – ISTRAŽIVANJE I PRIPREMA IZLOŽBE O POLITIČKOJ ISTORIJI ŽENA CRNE GORE U 20. VIJEKU" NVO NOVA CENTAR ZA FEMINISTIČKU KULTURU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO "Nova Centar za feminističku kulturu"
Predmet revizije:	Projekat "Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku"
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

Državna revizorska institucija, na osnovu Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije „Realizacija programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu“ broj 40113/17-012.2329/17 od 22. novembra 2017. godine, izvršila je reviziju pravilnosti realizacije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije (korisnika sredstava) je odgovorno za sastavljanje i objektivno prikazivanje finansijkog izvještaja, kao i za potpunost i vjerodostojnost prezentiranih informacija i dokumentacije vezane za realizaciju navedenog projekta.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije pravilnosti, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti Korisnika sredstava, u svim materijalnim aspektima usklađene sa aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma i član Senata na sjednici održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PROJEKTA

„KAD SU ŽENE BILE DRUGARICE – ISTRAŽIVANJE I PRIPREMA IZLOŽBE O POLITIČKOJ ISTORIJI ŽENA CRNE GORE U 20. VIJEKU“

Revizijom pravilnosti utrošenih sredstava i sprovedenih aktivnosti vezanih za Projekat „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku**“**, koji je finansiran iz budžetskih sredstava, a realizovan od strane NVO NOVA Centar za feminističku kulturu, nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Osnov za izraženo uslovno mišljenje:

1. Realizacija projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“, nije izvršena u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava prihodovanih po osnovu Odluke o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću, što nije u skladu sa članom 2 Ugovora o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa.
   Članom 2 Ugovora o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje plana i programa propisano je da je Korisnik sredstava dužan realizovati plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava prihodovanih po osnovu Odluke o raspodjeli dijela sredstava od igara na sreću za 2016. godinu.

2. NVO NOVA Centar za feminističku kulturu nije dostavio programske i finansijske izvještaje Komisiji za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, što nije u skladu sa članom 26 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.
   Članom 26 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću predviđeno je da je organizacija dužna da dostavi programske i finansijske izvještaje Komisiji u roku do 30 dana od dana isteka ugovorenog roka za realizaciju plana i programa.

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“ sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 78/6 i „Sl. list CG“ 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Dopuni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-264/17 od 22. novembra 2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije programa i projekata finansiranih iz sredstava budžeta po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini (broj 40113/17-012-2329 od 29.11.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Djelatnost NVO NOVA Centar za feminističku kulturu ostvaruje organizovanjem različitih oblika kulturnih aktivnosti kao što su umjetnički produkcijski projekti (izložbe, pozorišne i filmske produkcije), edukativni programi (radionice, seminari itd.), istraživanja, umrežavanja i sl.

U skladu sa Statutom, cilj organizacije je promovisanje i afirmisanje kulturnih praksi koje afirmišu marginalne, naročito ženske kulturne identitete.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti koja podrazumijeva kontrolu sredstava dodijeljenih iz budžeta Crne Gore po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizijom pravilnosti potrebno je utvrditi da li je Korisnik sredstava dodijeljena sredstva koristio u skladu sa zaključenim ugovorom i za finansiranje aktivnosti u cilju realizacije odobrenog projekta.

4. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je projekat „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“, odnosno finansijske i druge radnje subjekta revizije, Korisnika sredstava, vezane za realizaciju projekta i sastavljanje periodičnih i konačnih izvještaja.

5. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije da se utvrdi da li su dodijeljena sredstva korišćena za finansiranje aktivnosti po odobrenom projektu i u skladu sa zaključenim Ugovorom.

PROGRAMI I PROJEKTI FINANSIRANI IZ SREDSTAVA BUDŽETA CRNE GORE PO ODLUKAMA KOMISIJE ZA RASPODJELU DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU

U periodu od 2011. do 2018. godine iz budžeta Crne Gore, po odlukama Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, NVO NOVA Centru za feministučku kulturu je prenešeno 28.040,00€, na ime finansiranja i sufinansiranja programa i projekata i to:

Redni broj	Godina	Naziv projekta	Iznos
1	2011/2012	Penelopeja	10.300,00
2	2012/2013	Žensko mapiranje mediteranskog grada/Podgorica 2013	6.500,00
3	2013/2014	Književnstvo – unaprijeđenje statusa ženskih književnih praksi u Crnoj Gori	5.900,00
4	2016/2017	„Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“	5.340,00
			28.040,00

Prema članu 33 Statuta, NVO NOVA Centar za feminističku kulturu stiče imovinu od članarine, dobrovoljnih priloga, poklona, donacija, zaostavštine, kamata na uloge, dividendi, zakupnine, prihoda od privredne djelatnosti i na drugi način koji nije u suprotnosti sa zakonom.

KAD SU ŽENE BILE DRUGARICE – ISTRAŽIVANJE I PRIPREMA IZLOŽBE O POLITIČKOJ ISTORIJI ŽENA CRNE GORE U 20. VIJEKU

NVO NOVA Centar za feminističku kulturu prijavio se na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koji je objavljen na internet stranici Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, za finansiranje Projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“ u skladu sa članom 17 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću („Sl. list CG“, br. 042/11 od 15.08.2011. godine).

Neposredni cilj programa bio je pripremiti izložbu posvećenu političkom nasljeđu žena Crne Gore. Takođe, planom su predviđeni i posredni ciljevi, a to su: povećati vidljivost i značaj političkog i istorijskog nasljeđa žena Crne Gore, politički osnažiti savremene žene kroz kreiranje emancipatorskog ženskog istorijskog narativa i ubrzati inicijativu za osnivanje Muzeja žena obezbjeđivanjem početnog muzejskog materijala.

Nakon odobravanja sredstava za realizaciju Projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“, u skladu sa Odlukom o raspodjeli dijela sredstava od igara na sreću za 2016. godinu, NVO NOVA Centar za feminističku kulturu je potpisao sa Komisijom za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću Ugovor o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za finansiranje plana i programa iz oblasti Kultura i tehnička kultura broj 1601 od 20.07.2016. godine. Ugovorom je definisano da je Korisnik sredstava dužan da realizuje pomenuti plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava na način utvrđen planom i programom, kao i da dobijena sredstva koristi u skladu sa odobrenim budžetom i zakonom.

PLANIRANE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI

NVO NOVA je za realizaciju Projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“ planirala budžet u iznosu od 7.335,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu od 11.07.2016. godine, za realizaciju pomenutog projekta odobrena su sredstva u iznosu od 5.340,00€. Odobrena sredstva su navedenoj organizaciji uplaćena u cjelosti dana 05.08.2016. godine (izvod broj 46).

Utvrđeno je da su utrošena sredstva u iznosu od 6.352,81€ veća za iznos od 1.012,81€ od iznosa odobrenih sredstava. Od iznosa utrošenih sredstava na ime honorara isplaćeno je 5.277,91€ ili 83,08%. Za potrebe realizacije projekta sa izvršnom direktoricom NVO NOVA Centar za feminističku kulturu zaključena su tri Ugovora o djelu u ukupnom iznosu od 2.045,95€, gdje je isto lice i naručilac i poslenik.

TROŠKOVI KOMUNIKACIJE planirani su u okviru šest aktivnosti u ukupnom iznosu od 410,00€, a Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću odobreni su u iznosu od 120,00€. Revizoru je na uvid dato 13 računa plaćenih u ukupnom iznosu od 199,89€. Kako je prikazano u tabeli sačinjenoj na osnovu podataka i dokumentacije dobijenih od subjekta revizije, za troškove komunikacije utrošeno je 125,93€, dok je preostali iznos od 73,96€ plaćen iz drugih izvora finansiranja. Revizijom je utvrđeno da se priloženi računi odnose na lice koje je zaposleno u NVO „NOVA“ i na lice koje je angažovano po Ugovoru o djelu, a kojim nije predviđeno plaćanje troškova komunikacije.

Organizacija je prikazala da su ovi računi plaćeni preko žiro računa 19.06.2017. godine i 30.06.2017. godine (izvod broj 38 i izvod broj 41), dok je revizijom utvrđeno da su navedeni računi plaćeni gotovinom iz blagajne kako je gore navedeno.

TROŠKOVI PREVOZA planirani su u okviru tri aktivnosti u ukupnom iznosu od 270,00€. Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu ovaj trošak podržan je u iznosu od 60,00€. NVO NOVA prikazala je navedene troškove u iznosu od 100,00€, dok zbir računa (2 računa) priloženih za pravdanje ovih sredstava iznosi 75,01€, bez priloženog dokaza o vozilu i osobi koja je koristila gorivo. U procesu revizije nijesmo mogli potvrditi podatke dostavljene od strane subjekta revizije iz razloga što se dostavljeni podaci razlikuju od računa koji su priloženi kao dokaz za navedene troškove. Organizacija je prikazala da su ovi računi plaćeni 26.09.2017. godine (izvod broj 64), dok su datumi na fiskalnim računima 09.09.2017. godine i 17.09.2017. godine.

TROŠKOVI OSVJEŽENJA u iznosu od 370,00€. Ukupno realizovana sredstva iznose 800,00€, a plaćanje je vršeno 06.10.2017. godine i to iz odobrenih sredstava 405,00€, dok je iznos od 395,00€ plaćen iz drugih izvora finansiranja.

TROŠKOVI ZAKUPA PROSTORA iznosu od 240,00€ koja nijesu realizovana iz razloga što je Narodni muzej Crne Gore ustupio svoje prostorije tako da je prestala potreba za zakupom prostora i sredstva su prenamjenom utrošena na druge planirane i odobrene aktivnosti.

HONORARI **-** Zahtijevana sredstva za honorare iznose 5.900,00€, Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu je odobren u iznosu od 4.550,00€, dok realizovana sredstva iznose 5.277,91€. Organizacija je prikazala da su troškovi honorara plaćeni u iznosu od 4.734,06€ sredstvima odobrenim za navedeni projekat, dok je preostali iznos od 543,85€ plaćen iz drugih izvora finansiranja. Honorari su plaćeni po osnovu potpisanih ugovora o djelu. Ugovor o djelu od 05.08.2016. godine, potpisan je sa licem zaposlenim (direktoricom) u NVO NOVA na neto iznos od 836,79€, sa zadatkom da koordinira svim projektnim aktivnostima, na način što je isto lice naručilac i poslenik, što nije u skladu sa članom 669 Zakona o obligacionim odnosima.

Ukupno realizovana sredstva po osnovu projekta „Kad su žene bile drugarice – istraživanje i priprema izložbe o političkoj istoriji žena Crne Gore u 20. vijeku“ iznose 6.352,81€, od čega je iz sredstava dobijenih od Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću utrošeno 5.340,00€, koliko je i odobreno Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, a sredstva u iznosu od 1.012,81€ su realizovana iz drugih izvora finansiranja.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA UPRAVE ZA NEKRETNINE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Uprava za nekretnine
Predmet revizije:	Finansijski izvještaj za 2017. godinu
Trajanje revizije:	30 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Predsjednik Senata dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Uprave za nekretnine za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 78/6 i „Sl. List CG“ 17/7, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu (broj 06-288/17 od 14. decembra 2017. godine);
- Odluci o vršenju revizije Uprave za nekretnine za 2017. godinu (broj 40113/18-012-111/2 od 23.01.2018. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave utvrđeno je da Uprava za nekretnine vrši poslove koji se odnose na: iniciranje uređivanja svojinsko-pravnih odnosa na nepokretnostima; izradu standarda geodetskih radova iz oblasti premjera, izradu katastra nepokretnosti i podzemnih instalacija; vođenje upravnog postupka u oblasti svojinsko-pravnih odnosa i katastra i obezbjeđenje primjene i izvršavanja stvarno-pravnih i imovinskih propisa u Crnoj Gori; procjenu vrijednosti nepokretnosti; planiranje, projektovanje, analizu i ocjenu tačnosti radova na izradi premjera, katastra nepokretnosti i kartografskih radova; fotogrametrijska snimanja iz vazduha, istraživačku i izdavačku djelatnost i druga geodetska snimanja i izradu originala i reprodukcija planova i karata; izradu i održavanje geodetskih mreža svih redova; izradu, obnovu, dopunu i kontrolu državnog premjera, katastra nepokretnosti i upisa prava na nepokretnostima; izvođenje i nadzor nad izvođenjem i održavanjem katastra voda i podzemnih objekata; katastarsko klasiranje i bonitiranje zemljišta; predlaganje utvrđivanja osnovice za razrez poreza od poljoprivredne djelatnosti; geodetske i agronomske poslove na komasaciji zemljišta; izradu, održavanje i razvoj Geografskog informacionog sistema (GIS) u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za informaciono društvo; nacionalnu infrastrukturu geoprostornih podataka (NIGP); održavanje i razvoj softvera za izradu digitalnih geodetskih planova i alfa-numeričkih podataka katastarskog operata i nadzor nad ovim poslovima; praćenje i utvrđivanje nastalih promjena u prostoru, odnosno sprovođenju utvrđenih promjena na planovima i u katastarskom operatu; uknjižbu promjena prava na nepokretnostima; vođenje arhiva tehničke dokumentacije državnog premjera, planova, karata i druge tehničke dokumentacije; izdavanje licenci za izvođenje geodetskih radova i izradu tehničke dokumentacije; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Uprave za nekretnine iz oktobra mjeseca 2017. godine, utvrđena je unutrašnja organizacija i sistematizacija Uprave za nekretnine u okviru utvrđenih nadležnosti. Zaključkom Vlade broj 07-3270 od 26. oktobra 2017. godine Vlada je utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministartsva finansija, koji je dostavljen aktom broj 01-18270/1 od 24.10.2017. godine.

3. CILJ, PREDMET, VRSTA I OBUHVAT REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

- finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima, sastavljeni u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja;
- finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima, prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima, usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Uprave za nekretnine za 2017. godinu, koji obuhvata Izvještaj o novčanim tokovima III, Izvještaj o neizmirenim obavezama, Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine i Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve, kao i usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima.

Vrsta revizije **–** Državna revizorska institucija je obavila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti za period od 01.01. do 31.12. 2017. godine.

Obuhvat revizije **–** Revizijom je obuhvaćena kontrola gotovinskih tokova, zakonitost trošenja sredstava, tačnost iskazanih podataka i stepen njihovog objelodanjivanja, funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola, blagajničko poslovanje, imovina i javne nabavke i pojedine aktivnosti iz nadležnosti Uprave za nekretnine. Obuhvat, odnosno obim provjere, određen je u zavisnosti od utvrđenog stepena materijalnosti (značajnosti) i utvrđenog rizika revizije.

4. METODE REVIZIJE

Revizija je planirana i izvršena u skladu sa Međunarodnim revizorskim standardima ISSAI, na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da li finansijski izvještaji subjekta revizije sadrže materijalno značajne greške i da li je poslovanje subjekta revizije usklađeno sa zakonskim i podzakonskim aktima i drugim propisima. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe, utvrđena je materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu, koja je procijenjena u apsolutnom iznosu od 49.911,54€ ili 0,95% od ukupnih izdataka. Ovako procijenjena materijalnost ukazuje do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to značajno ne utiče na njihovu istinitost i objektivnost.

5. SISTEM EVIDENCIJE

Sistem računovodstvene evidencije Uprave za nekretnine zasniva se na gotovinskoj osnovi i povezan je sa informacionim sistemom SAP (softver Državnog trezora u kome se evidentira trezorsko poslovanje).

Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Vlada Crne Gore je Zaključkom broj 07-3270 od 26. oktobra 2017. godine, na osnovu Mišljenja Uprave za kadrove broj 02/2-011/17-11335/2 od 20. oktobra 2017. godine, a u skladu sa članom 151 stav 1 alineja 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima[1], usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Uprave za nekretnine. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji

[1] „Sl. list CG“, br. 39/11, 50/11, 66/12, 34/14, 53/14 i 16/16

radnih mjesta Uprave za nekretnine broj broj 01-18270/1 od 24.10.2017. godine, za izvršavanje poslova sistematizovana su službenička i namještenička radna mjesta za 432 izvršioca. U decembru mjesecu 2017. godine Uprava za nekretnine je imala 316 službenika zaposlenih na neodređeno vrijeme. U toku 2017. godine u Upravi za nekretnine po javnom oglasu radni odnos je zasnovalo osam službenika i napustilo (po osnovu odlaska u penziju i drugom osnovu) 18 službenika. Postupak zasnivanja radnog odnosa sproveden je u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za nekretnine.

Revizijom je izvršena kontrola vođenja kadrovske evidencije, odnosno personalnih dosijea zaposlenih. Utvrđeno je da osoba nadležna za vođenje kadrovske evidencije je diplomirani menadžer, koja je zasnovala radni odnos po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima ili po ugovoru o djelu. Ugovorom o djelu nije naveden detaljan opis poslova koje treba da obavlja angažovano lice.

Pregledom personalnih dosijea zaposlenih, na osnovu odabranog uzorka, utvrđeno je da u dosijeima zaposlenih postoji sva potrebna dokumentacija u skladu sa odredbama Zakona o evidencijama u oblasti rada i zapošljavanja i to: rješenja o raspoređivanju, rješenja o fiksnom dijelu zarade, diplome, sertifikati, uvjerenja i rješenja o korišćenju godišnjeg odmora. Za obračun fiksnog dijela zarade zaposlenih primijenjeni su odgovarajući koeficijenti shodno Zakonu o zaradama zaposlenih u javnom sektoru[2].

[2]"Sl. list CG", br. 16/16, 83/16, 21/17, 42/17 i 12/18

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40113/18-012-111/2 od 23.01.2018. godine, izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Uprave za nekretnine za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti. Revizija je sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI). Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže značajne materijalne greške.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Starješina organa je odgovoran za pripremu i fer prezentovanje Finansijskog izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Uprave za nekretnine za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da izrazi mišljenje da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizijom je obuhvaćeno pribavljanje adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključuju procjenu sistema unutrašnjih kontrola, računovodstvenih politika, materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima, pa smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (broj 02-4097 od 18.06.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (broj 01- 170/18 od 12.06.2018. godine), Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, predsjednik Senata i rukovodilac Kolegijuma i Nikola Kovačević, senator i član Kolegijuma na sjednici održanoj 11.07.2018. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA UPRAVE ZA NEKRETNINE ZA 2017. GODINU

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu **nije** u svim materijalno značajnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, te nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Osnov za izražavanje uslovnog mišljenja:

Planiranje budžeta

1. Uprava za nekretnine se pridržavala Uputstva za pripremanje budžeta dostavljenog od strane Ministarstva finansija kada su u pitanju rokovi i limit potrošnje i usvojila je interne procedure za izradu predloga i donošenje budžeta. Međutim, utvrđeno je da se nije pridržavala utvrđenih procedura na način da godišnji budžet planira na osnovu utvrđenih zadataka i aktivnosti koje treba da sprovede u narednom periodu u cilju ostvarenja svojih strateških ciljeva.

- **Preporučuje se Upravi za nekretnine da godišnji budžet planira u skladu sa utvrđenim zadacima i aktivnostima, a u cilju ostvarenja svojih strateških ciljeva.**

Finansijko izvještavanje

2. Revizijom Izvještaja o novčanim tokovima III (INT) Uprave za nekretnine za 2017. godinu utvrđeno je da nije vršeno plaćanje i evidentiranje pojedinih izdataka na propisanim računima. Izvršena je korekcija izdataka u iznosu od 302.350,83€, što predstavlja materijalno značajan iznos u odnosu na utvrđenu materijalnost, nakon koje je došlo do prekoračenja granica potrošnje kod grupe računa - Ostali izdaci. Korekcija izdataka se odnosi na nenamjensku potrošnju sredstava i proizilazi iz:
   - Uvećanja izdataka u iznosu od 302.350,83€ i to: izdataka za ostala lična primanja u iznosu od 41.177,12€, ostalih izdataka u iznosu od 260.973,71€ i izdataka za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru u iznosu od 200,00€.
   - Umanjenje izdataka u iznosu od 302.350,83€ i to: izdataka za ostala lična primanja u iznosu od 259.636,21€, izdataka za materijal u iznosu od 1.537,50€, ostalih izdataka u iznosu od 33.770,74€ i izdataka za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru u iznosu od 7.406,38€.

   - **Preporučuje se Upravi za nekretnine da plaćanje i evidentiranje izdataka vrši u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština i da se pridržava granica potrošnje u skladu sa članom 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.**

3. Uprava za nekretnine vodi internu evidenciju obaveza u elektronskoj formi (excel) gdje se evidentiraju primljeni i neplaćeni računi, na osnovu koje se na kraju poslovne godine sačinjava izvještaj o neizmirenim obavezama. Uprava za nekretnine nema računovodstvenu evidenciju obaveza na računima klase 2. Iz navedenog razloga nijesu stvoreni uslovi za primjenu Pravilnika o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, kojim je predviđeno da se u Izvještaju o neizmirenim obavezama unose podaci koji su evidentirani na kontima klase 2 – Obaveze (kategorija 21, 22, 23, 24, 25, 26 i 27).

   - **Uprava za nekretnine treba da obezbijedi evidenciju obaveza na računima klase 2 i da Izvještaj o neizmirenim obavezama sačini u skladu sa Uputstvom za popunjavanje izvještaja o neizmirenim obavezama**.

Revizijom pravilnosti je utvrđeno da Uprava za nekretnine nije u svim materijalno značajnim aspektima svoje aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, uskladila sa zakonima i drugim propisima koji su identifikovani kao kreterijumi, te u skladu s tim nadležni kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Osnov za izražavanje uslovnog mišljenja:

Izvršenje budžeta

1. Revizijom izdataka grupe računa 4127-Ostale naknade utvrđeno je da su na teret navedenih izdataka isplaćivane naknade licima koja nemaju zasnovan radni odnos u Upravi za nekretnine u ukupnom iznosu od 259.636,21€, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

Revizijom izdataka grupe računa 4133-Materijal za posebne namjene utvrđeno je da je na teret navedenih izdataka isplaćen iznos od 1.337,50€ za usluge kataloga propisa, a koji je je trebalo realizovati sa grupe računa 4193-Izrada i održavanje softvera, kao i izdatak u iznosu od 200,00€ na ime sponzorstva koji je trebalo realizovati sa računa 4318- Ostali transferi pojedincima.

- **Uprava za nekretnine treba da plaćanje izdataka vrši u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

2. Uvidom u putne naloge za upotrebu motornih vozila utvrđeno je da su putni nalozi djelimično popunjeni i da ne sadrže vrijeme korišćenja službenog motornog vozila, evidenciju utroška goriva i maziva, što nije u skladu sa članom 2 usvojenog internog akta „Procedure za upotrebu motornih vozila i potrošnju goriva“.

   - **Preporučuje se Upravi za nekretnine da putne naloge za upotrebu motornih vozila popunjava u skladu sa članom 2 Procedura za upotrebu motornih vozila i potrošnju goriva, kojim je propisano da je vozač dužan da na putnom nalogu za putničko vozilo vodi evidenciju kretanja vozila, provedenog vremena i učinka i evidenciju utroška goriva i maziva.**

3. Revizijom blagajne je utvrđeno da uz pojedine putne naloge nije priloženo pozivno pismo, izvještaj o obavljenom službenom putu i bording karte, pa se ne može utvrditi čas polaska i povratka sa službenog putovanja, kao i to da pojedini putni nalozi nijesu potpisani od strane blagajnika.

   - **Preporučuje se Upravi za nekretnine da se pridržava procedura utvrđenih aktom „Procedure o blagajničkom poslovanju u Upravi za nekretnine".**

4. Lica angažovana po osnovu ugovora o djelu su obavljala poslove za koje su sistematizovana radna mjesta Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Uprave za nekretnine, što nije u skladu sa članovima 669 i 691 Zakona o obligacionim odnosima, članovima 16 i 21 Zakona o radu i članovima 32, 37 i 38 Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Zaključeni ugovori o djelu su sačinjeni kao jednobrazni obrasci sa istim opisom posla „radi obavljanja poslova za potrebe Uprave za nekretnine“ iz kojih se ne može zaključiti koja su zaduženja angažovanih lica.

   - **Uprava za nekretnine je u obavezi da ugovore o djelu zaključuje za poslove koji su predviđeni Zakonom o obligacionim odnosima.**

5. Revizijom potpisanih ugovora o dopunskom radu utvrđene su sljedeće nepravilnosti:

   - U članu 1 ugovora o dopunskom radu predviđeno je da se izvršilac posla obavezuje da za poslodavca obavlja rad u periodu najviše do jedne trećine punog radnog vremena. S obzirom da su ugovori o dopunskom radu potpisivani sa licima koja su zasnovala radni odnos u Upravi za nekretnine sa punim radnim vremenom, rad duži od punog radnog vremena ne može biti duži od 10 časova nedjeljno, tako da ovaj član ugovora nije u skladu sa članom 49 Zakona o radu.
   - Uvidom u evidenciju prisutnosti zaposlenih utvrđeno je da lica sa kojima je zaključen ugovor o dopunskom radu nijesu ostvarivala prekovremene časove rada tako da se može zaključiti da nije poštovan ugovor o dopunskom radu.
   - Za tri lica zaključeni ugovori o dopunskom radu su trajali u periodu korišćenja godišnjih odmora. Pomenutim licima su i u toku korišćenja godišnjih odmora isplaćivane naknade po osnovu zaključenih ugovora o dopunskom radu.
   - Ugovori o dopunskom radu su potpisivani i zavođeni retroaktivno, odnosno u toku trajanja perioda za koji je lice angažovano, ili nakon isteka perioda ugovora.

- **Preporučuje se Upravi za nekretnine da ugovore o dopunskom radu zaključuje u skladu sa članom 49 Zakona o radu (rad duži od punog radnog vremena može trajati do 10 časova nedeljno), da provjeru dopunskog rada vrši na osnovu elektronske evidencije o prisutnosti zaposlenih lica, da ne vrši plaćanja po osnovu dopunskog rada licima za vrijeme korišćenja godišnjih odmora i da ugovore potpisuje i zavodi prije početka perioda za koji važi dopunski rad. Potrebno je da se naknade zaposlenim licima isplaćuju sa grupe računa 4127 – Ostale naknade u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne i budžete opština.**

6. Revizijom je utvrđeno da je Uprava za nekretnine za 7 lica isplatila naknade za neiskorišćeni dio godišnjeg odmora bez dokaza o prisutnosti na poslu ili dokaza o broju neiskorišćenih dana godišnjeg odmora. Zahtjevi za nadoknadu štete za neiskorišćeni dio godišnjeg odmora za šest zaposlenih lica su podnešeni prije 30. juna, do kada je rok da se iskoristi godišnji odmor, što nije u skladu sa tačkama 25 i 26 Uputstva o radu Državnog trezora i članom 69 Zakona o radu. Plaćanje nadoknada za neiskorišćene godišnje odmore vršeno je sa pozicije 4318 – Ostali transferi pojedincima, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

   - **Preporučuje se Upravi za nekretnine da plaćanja za nadoknadu štete za neiskorišćeni dio godišnjeg odmora vrši na osnovu relevantne dokumentacije i da zahtjeve razmatra nakon propisanog roka za korišćenje godišnjeg odmora u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora i Zakonom o radu. Plaćanje nadoknada za neiskorišćene godišnje odmore treba da vrši sa pozicije 4127–Ostale naknade, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne i budžete opština.**

Evidencija državne imovine i izvještavanje

1. Revizijom državne imovine utvrđeno je da nije vršena procjena imovine, odnosno da deset službenih vozila, čija je nabavna vrijednost 136.022,57€, nijesu imala sadašnju vrijednost na dan 31.12.2017. godine i da otpis osnovnih sredstava nije vršen na obrascu PL.

   - **Uprava za nekretnine je obavezna da ukoliko službeni automobili nemaju vrijednosti izvrši procjenu njihove vrijednosti saglasno članu 11 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini i da popis osnovnih sradstava vrši na obrascu PL kako je propisano Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.**

Aktivnosti uprave za nekretnine

1. Izdavanje licenci za izvođenje geodetskih radova i izradu tehničke dokumentacije

   Uprava za nekretnine nema evidenciju (registar) izdatih i oduzetih licenci za rad geodetskih organizacija, što nije u skladu sa članom 29 Pravilnika o načinu izrade i kontrole tehničke dokumentacije za izvođenje geodetskih radova, sticanja ovlašćenja za projektovanje i izvođenje geodetskih radova, dnevniku radova i knjizi inspekcije, licenci za rad i legitimaciji za obavljanje geodetskih radova.

   - **Preporučuje se Upravi za nekretnine da u skladu sa članom 29 Pravilnika o načinu izrade i kontrole tehničke dokumentacije za izvođenje geodetskih radova, sticanja ovlašćenja za projektovanje i izvođenje geodetskih radova, dnevniku radova i knjizi inspekcije, licenci za rad i legitimaciji za obavljanje geodetskih radova vodi evidenciju izdatih i oduzetih licenci za rad geodetskih organizacija.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
EFIKASNOST OBRAČUNA I NAPLATE PRIHODA OD KORIŠĆENJA ŠUMA

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Uprava za šume i Poreska uprava
Predmet revizije:	Aktivnosti vezane za obračun i naplatu prihoda od korišćenja šuma
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1.1. Osnov za reviziju

Pravni osnov za vršenje revizije "Efikasnosti obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma" sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG" br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG" br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine (br. 06-23/16));
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI broj 40116/17-023-257 od 08.02.2017. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

U skladu sa čl. 144 Ustava Crne Gore, Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finasijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, čl. 5 Zakona, Institucija kroz postupak revizije utvrđuje:

- uspješnost ostvarenja ciljeva poslovanja ili ciljeva pojedinih finansijskih transakcija, programa, projekata, korišćenje ljudskih, finansijskih i drugih resursa subjekata revizije, kao i
- efekte ostvarenih ciljeva i rezultata u odnosu na planirane.

Šume su prirodno bogatstvo i drvo kao osnovna šumska sirovina, ima velik ekonomski značaj u privredi države. Prema rezultatima Nacionalne inventure šuma (NIŠ), šume su 2010. godine zauzimale 60% teritorije Crne Gore, a neobrasla šumska zemljišta dodatnih 9,7%. U posljednjim decenijama površina pod šumama se povećava zbog napuštanja tradicionalne poljoprivrede i pošumljavanja, što potvrđuju statistički podaci. U Crnoj Gori oko polovina šuma je u državnom, a polovina u privatnom vlasništvu.

Kontrolnom revizijom "Prihodi budžeta Crne Gore po osnovu zaključenih ugovora o koncesijama za korišćenje šuma" utvrđeno je da je Uprava za šume u 2013, 2014. i 2015. godini nastavila raniju praksu obračuna koncesione naknade i posebne naknade, i da je koncesionu naknadu umanjivala za posebnu naknadu tretirajući posebnu naknadu dijelom koncesione naknade. Koncesionari koji su potpisali ugovore o privatizaciji šumsko-drvoprerađivačkih preduzeća, u skladu sa Zaključkom Vlade, oslobođeni su plaćanja posebne naknade do isteka roka važenja koncesionog ugovora, pod uslovom da poštuju obaveze o investicionim ulaganjima i socijalnim programima iz ugovora o privatizaciji.

Državni revizor u Upravi za šume nije dobio na uvid dokumentaciju na osnovu koje bi se mogao uvjeriti da koncesionari koji su potpisali ugovore o privatizaciji šumsko-drvoprerađivačkih preduzeća realizovali investicije i socijalne programe u preduzećima koja su privatizovali, iako se u Zaključku Vlade navodi da je korekcija posebne naknade iz Ugovora za koncesiono korišćenje šuma uslovljena pozitivnim izvještajem Agencije za prestruktuiranje privrede i strana ulaganja o realizovanim investicijama i socijalnim programima. Uprava za šume je na osnovu zahtjeva koncesionara umanjivala ukupan iznos koncesione naknade, a da nije pozivala šumarskog inspektora, koji je u skladu sa čl. 87 Zakona o šumama nadležan da utvrdi činjenično stanje povodom zahtjeva koncesionara.

Kontrolnom revizijom je utvrđeno da se analitičke evidencije koncesionih naknada u Upravi za šume vode ručno u pisanoj formi. Evidencije sadrže veliki broj nečitkih ispravki i brisanja podataka o obavezama koncesionara za koncesionu naknadu, koje nijesu urađene u skladu sa osnovnim načelima knjigovodstva. Na ovaj način vođene evidencije su nepouzdane i ne obezbjeđuju pouzdane podatke za potrebe internih i eksternih kontrola.

U Upravi za šume tokom 2013, 2014, 2015. godine koncesionarima nije obračunavana naknada za doznaku i žigosanje stabala koja treba da iznosi 10 odsto od koncesionog ugovora.

Državnom revizoru su u postupku vršenja kontrolne revizije od Poreske uprave stavljena na uvid više puta mijenjana rješenja Uprave za šume za koncesionu naknadu, unazad više godina, pri čemu i dalje ostaje dug po osnovu koncesione naknade. Postupci mijenjanja rješenja bez jasnih i dokumentovanih obrazloženja stvaraju problem Poreskoj upravi koja obavlja poslove naplate, koja je primorana da više puta mijenja zaduženja i stalno koriguje kamatu koja se za sve naknade vodi jedinstveno.

Dug po osnovu naknada za korišćenje šuma na dan 31.12.2015. godine, prema podacima Poreske uprave, iznosio je 5.945.810€.

Prema podacima iz Izvještaja o radu Uprave za šume za 2016. godinu ukupne obaveze svih koncesionara i pravnih lica, koja su u poslovnom odnosu sa Upravom, na dan 31.12.2016. godine utvrđene su na iznos od 8.041.848€. Navedeni podaci ukazuju na povećanje dugovanja po osnovu naknada za korišćenje šuma od 35%, u odnosu na 2015. godinu.

Na osnovu predhodno iznijetih informacija i nepravilnosti utvrđenih predhodnim revizijama DRI je utvrdila da postoji visoki rizik da uspostavljene procedure kod Uprave za šume ne obezbjeđuju da će prilikom obračuna prihoda od korišćenja biti obračunati svi prihodi i da će biti obračunati u punom iznosu. Takođe, česta izmjena rješenja kojima se utvrđuje visina naknade, kao i nepostojanje instrumenata obezbjeđenja imaju za posljedicu visoki rizik da sve obračunate naknade neće biti blagovremeno naplaćene.

1.2. Cilj revizije

Cilj revizije je utvrditi da li Uprava za šume i Poreska uprava obezbjeđuju efikasan obračun i naplatu prihoda od korišćenja šuma kao i da DRI izdatim preporukama doprinese poboljšanju efikasnosti obračuna i naplate. Pod obračunom se podrazumijevaju i stručni poslovi koje Uprava za šume treba da izvrši da bi prihodi mogli biti ostvareni.

U skladu sa ciljem revizije, glavno revizorsko pitanje glasi:

- Da li Uprava za šume i Poreska uprava na efikasan način vrše obračun i naplatu prihoda od korišćenja šuma ?
- Efikasnost u ovom slučaju znači da su obračunati svi prihodi od korišćenja šuma koji se, u skladu sa propisima, mogu i trebaju ostvariti i da su blagovremeno naplaćeni.

1.3. Obim i ograničenja (subjekti revizije i kontrolisani period)

Revizija je obuhvatila aktivnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, kao i organa u sastavu Uprave za šume, te Poreske uprave koje se odnose na obračun i naplatu prihoda od korišćenja šuma, u periodu 2015-2017. godina.

Pregled dokumentacije koja se odnosi na obračun i naplatu za pojedine obveznike plaćanja naknada je izvršen na bazi uzorka.

1.4. Kriterijumi revizije

U skladu sa ciljem revizije i revizorskim pitanjima postavljeni su kriterijumi revizije u odnosu na koje je data ocijena utvrđenog stanja:

i. Obračunati su svi prihodi od korišćenja šuma koji se, u skladu sa propisima mogu i trebaju ostvariti i blagovremeno su naplaćeni.
ii. Organizacija i kontrola obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma je potpuna i jasna.
iii. Računovodstvene evidencije prihoda od korišćenja šuma su potpune, ažurne i tačne.

1.5. Izvori informacija i metode prikupljanja podataka

Primaran izvor informacija u postupku revizije predstavljala je slijedeća dokumentacija: Programi gazdovanja šumama, Godišnji izvještaji o radu Uprave za šume, evidencija koju vodi Uprava za šume i Poreska uprava.

Kod Uprave za šume izvršen je uvid u dokumentaciju i evidencije i obavljen razgovor sa zaposlenim koji učestvuju o postupku obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma.
Takođe, korišćeni su podaci koji su dobijeni od Zavoda za statistiku Crne Gore.

Dodatne informacije, u postupku revizije, obezbijeđene su u analizama:

- Strategije sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014. – 2023. g. sa akcionim planom za period 2014 - 2016. g.;
- „Reorganizacije koncepta koncesionog korišćenja šuma“ (Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, septembar 2017. g.);
- Nacionalne inventure šuma (2010. g.) i
- Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine (nacrt).

1.6. Vrijeme vršenja revizije

Predmetna revizija je izvršena u periodu od 23.03. do 30.12.2017. godine.

2. PRIHODI OD KORIŠĆENJA ŠUMA

2.1. Zakonodavni okvir

Ustavom Crne Gore opredijeljen je razvoj države kao ekološke, što čini bazično određenje u smislu upravljanja šumskim resursima na principima održivosti i poštovanja strogih kriterijuma očuvanja prirode i životne sredine.

Zakonska regulativa iz oblasti šumarstva, u procesu integracije Crne Gore u EU, prolazi kroz fazu prihvatanja i ugrađivanja evropskih normi i standarda u domaće zakonodavstvo. Prikupljanje, naplata i raspodjela prihoda od korišćenja šuma regulisani su sljedećim propisima:

- Zakon o šumama ("Sl. list CG", br. 074/10, 040/11, 047/15);
- Zakon o koncesijama („Sl. list CG“, br. 08/09);
- Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list RCG", br. 042/03, 044/03, Sl. list CG", br. 005/08, 051/08, 074/10, 01/15, 078/15, 003/16);
- Pravilnik o sadržaju i načinu izrade programa i planova gazdovanja šumama i načinu obilježavanja granica u šumi ("Sl. list CG", br. 057/16);
- Zakon o poreskoj administraciji ("Sl. list RCG", br. 065/01, 080/04, 029/05, Sl. list CG", br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15);
- Pravilnik o načinu doznake stabala za sječu, prijemu i obilježavanju drvnih sortimenata ("Službeni list Crne Gore", br. 011/17 od 20.02.2017);

- Pravilnik o visini naknade za doznaku stabala, premjer i žigosanje drvnih sortimenata i izradu izvođačkog projekta ("Sl. list CG", br. 074/16);
- Naredba o načinu uplate javnih prihoda ("Sl. list CG", br. 032/11, 061/11, 018/12, 040/13, 020/14, 023/14, 052/14, 007/15, 019/15, 038/15, 063/15, 015/16, 083/16).

Zakonom o šumama propisane su sljedeće naknade za korišćenje šuma:

- Naknada za komercijalno korišćenje nedrvnih proizvoda plaća se u visini 5% tržišne cijene otkupljenih proizvoda po kilogramu i prihod je budžeta države.
- Naknada za komercijalno korišćenje funkcija šuma. Metodologiju za određivanje visine naknade utvrđuje Ministarstvo. Visinu naknade na osnovu metodologije određuje Vlada.
- Naknada za vršenje određenih stručnih poslova u šumarstvu - za vršenje doznake stabala, premjer i žigosanje drvnih sortimenata i izradu izvođačkog projekta vlasnici i korisnici šuma plaćaju naknadu. Visinu naknade utvrđuje Ministarstvo. Ova naknada je prihod budžeta države.
- Koncesiona naknada - Za dodijeljenu koncesiju za korišćenje šuma u državnoj svojini plaća se naknada u skladu sa zakonom i koncesionim ugovorom. Početni iznos naknade, koja se određuje javnim oglasom, određuje se za prvu godinu trajanja koncesije na osnovu ukupne vrijednosti drvnih proizvoda i procijenjenih troškova radova planiranih izvođačkim projektom. Troškovi radova procjenjuju se na osnovu vrste drveta, sortimentne strukture, otvorenosti šuma, prirodnih i tehnoloških uslova korišćenja, odnosno gazdovanja šumama.
  Visina koncesione naknade za početnu godinu, postignuta na osnovu javnog oglasa, određuje se koncesionim ugovorom i godišnje se usklađuje sa realizovanim obimom i strukturom sječa i radova koji su predmet ugovora, kao i cijenama na tržištu. Metodologiju za obračun i godišnje usklađivanje koncesione naknade utvrđuje Vlada. Kontrolu realizacije ugovora o koncesiji i preduzimanja mjera prema izvođačkom projektu vrši nadležni organ uprave.
- Naknada za sječu šume u privatnoj svojini - Sječa šume u privatnoj svojini može se vršiti samo na osnovu rješenja nadležnog organa uprave kojim se dozvoljava sječa. Riješenje iz stava 1 ovog člana donosi se najkasnije u roku od tri dana od dana izvršene doznake i uplate naknade, u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak. Riješenje između ostalog sadrži i iznos naknade.
- Prodaja drveta - Šume u državnoj svojini mogu se davati na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju i prodajom drvnih sortimenata u skladu sa programom gazdovanja šumama, odnosno izvođačkim projektom. Prodaja drveta vrši se u skladu sa zakonom kojim je uređena državna imovina. Ustupanje radova na sječi, izradi i izvlačenju drvnih sortimenata do mjesta prodaje, vrši se u skladu sa zakonom kojim su uređene javne nabavke. Sredstva od prodaje drveta prihod su budžeta države.

U skladu sa čl. 28 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, opštini se ustupa 70% prihoda od koncesionih i drugih naknada za korišćenje prirodnih bogatstava koja se nalaze na njenoj teritoriji, osim prihoda od koncesione naknade za korišćenje luke od kojih se 20% ustupa opštini u kojoj se nalazi luka.

Naredbom o načinu uplate javnih prihoda propisani su sljedeći računi za uplatu prihoda od korišćenja šuma:

- 820-41113-06 - Naknada za korišćenje šuma - Poreska uprava;
- 832-6185-72 - Naknada za doznaku stabla, premjer i žigosanje drveta i izdavanje uvjerenja o porijeklu drvnih sortimenata - Uprava za šume;
- 832-6188-63 - Takse na nezaštićene biljne vrste - Uprava za šume;
- 832-6189-60 - Ostali prihodi - Uprave za šume;
- 832-6187-66 - Naknade koje plaćaju vlasnici privatnih šuma - Uprava za šume
- 832-6186-69 - Takse na ogrijev i drvne sortimente seoskih domaćinstava - Uprava za šume

Članom 83 Zakona o šumama propisano je: „U pogledu obračuna, naplate, kamate, prinudne naplate i rokova zastarjelosti za plaćanje naknada utvrđenih ovim zakonom, primjenjuje se zakon kojim je uređena poreska administracija."

Članom 49 Zakona o koncesijama propisano je: „Naplatu koncesione naknade vrše organi nadležni za naplatu javnih prihoda."

2.2. Institucionalni okvir

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je organ Vlade koji hijerarhijski ima vodeću ulogu u procesima upravljanja šumskim resursima i kreiranja ekonomskih i ostalih sektorskih politika, koje ostvaruje njihovim predlaganjem Vladi CG, kao i sprovođenjem tih politika. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja vrši poslove uprave koji se odnose na: utvrđivanje predloga tekuće i razvojne politike, razvojnu politiku u oblasti šumarstva; sistemska rješenja za gazdovanje šumama i šumskim zemljištem i njihovu zaštitu; očuvanje, ekonomsko korišćenje i unapređivanje šuma; monitoring planiranja gazdovanja šumama; licenciranje stručnih poslova u šumarstvu; prerađivačku industriju drveta i proizvoda od drveta; sistemske i druge podsticajne mjere za unapređenje ovih oblasti; vođenje propisanih evidencija; međunarodnu saradnju u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnim poretkom Evropske unije; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; sprovođenje inspekcijskog nadzora u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i propisima u oblasti poljoprivrede i ribarstva; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Direktorat za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju / Direkcija za šumarstvo predlaže mjere u oblasti ekonomske politike za oblast šumarstva; izrađuje ili koordinira izradu strateških planskih dokumenta koja su relevantna za oblast šumarstva; predlaže sprovođenje istih putem izrade strateških razvojnih dokumenata;prati realizaciju planskih dokumenata iz oblasti šumarstva; prati realizaciju koncesionih ugovora za davanje šuma na korišćenje i ugovora za davanje šuma na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju, prati zakonodavstvo Evropske unije i međunarodne standarde u pogledu šumarstva, i proizvoda koji iz njih proističu, i daje predloge za usklađivanje sa istima; inicira donošenje zakona i drugih propisa koji uređuju šumarstvo i izrađuje tekstove njihovih nacrta i predloga; prati savremene metode i profesionalna dostignuća u oblastima šumarstva, koji utiču na razvoj ovih aktivnosti; sarađuje sa Evropskom unijom i drugim međunarodnim organizacijama, agencijama i kompanijama koje pružaju međunarodnu podršku Crnoj Gori u oblasti šumarstva; sarađuje sa Odsjekom za ruralni razvoj u planiranju programa podrške za uzgoj šuma i ruralnu diverzifikaciju koja obuhvata šumarstvo i šumske proizvode. Sprovodi postupke tenderske dodjele šuma na korišćenje putem koncesionih ugovora i ugovora o ustupanju šuma na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju.

Direkcija za računovodstvo, budžet i izvršavanje plaćanja odgovorna je za izvršavanje svih odobrenih plaćanja krajnjim korisnicima ili njihovim predstavnicima, uplate sredstava podrške na račune korisnika; upravljanja dugovima, povraćaja i naknade sredstava; potraživanja nacionalnih i IPARD sredstava; obezbjeđivanje blagovremene dostupnosti sredstava za isplatu podrške; vodi knjigovodstvo/računovodstvo svih obaveza i plaćanja vezanih za mjere podrške, pravilnu evidenciju svih dužnika u Knjizi dužnika; učestvovanja u planiranju budžeta i upravljanja budžetskim sredstvima predviđenim za svaku mjeru; izrade i vođenja računovodstvenog sistema u komunikaciji sa Ministarstvom finansija.

Služba za finansije, računovodstvo i javne nabavke vrši poslove koji se odnose na: pripremu projekcije potrebnih sredstava; izradu i realizaciju Budžeta Ministarstva; izradu finansijskog plana; obradu zahtjeva za budžetsku potrošnju i isplatu Ministarstva i organa u sastavu Ministarstva; ovjeravanje zahtjeva za plaćanje; praćenje mjesečnog varanta; javne nabavke; praćenje tendera i ukupne potrošnje u cilju finansijske održivosti sistema; praćenje i kontrolu finansijske realizacije ugovora zaključenih u postupku javnih nabavki; vođenje poslovnih knjiga, periodičnih obračuna i završnih

računa; izradu finansijskih iskaza i dostavljanje podataka trezoru; pripremu obračunskih lista za obračun zarada i drugih primanja; organizovanje popisa; blagajničko poslovanje i vođenje finansijskih statistika.

Radi obezbjeđenja neophodnih podataka i informacija o šumama, šumskim zemljištima i goletima uspostavlja se informacioni sistem za šume i šumarstvo Crne Gore. Informacioni sistem vodi Ministarstvo u elektronskoj formi.

Organi uprave u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja su Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Uprava za šume, Uprava za vode i Agencija za duvan.

Uprava za šume vrši poslove koji se odnose na: obezbjeđivanje i unaprjeđivanje stanja šuma; gazdovanje šumama; mjere i radnje na njezi, obnavljanju, podizanju i melioraciji šuma (biološka reprodukcija), izdvajanje sjemenskih objekata; zdravstveni pregled i kontrolu proizvodnje reproduktivnog materijala šumskog drveća; obezbjeđivanje sjemena i sadnog materijala; mjere i radnje radi očuvanja prirodnih i radom stvorenih vrijednosti šuma, sprječavanja i otklanjanja štetnih posljedica svih biotskih i abiotskih faktora koji ugrožavaju te vrijednosti i sanacije postojećeg stanja; zaštitu šuma i šumskog zemljišta od protivpravnog prisvajanja i korišćenja, požara i dr; vođenje izvještajno-prognostičke službe; planiranje gazdovanja šumama, koje se ostvaruje kroz izradu programa i planova gazdovanja šumama, izvođačkih projekata i programa i planova pošumljavanja goleti; doznaku stabala, premjer i žigosanje drveta i izdavanje uvjerenja o porijeklu šumskih sortimenata; davanje šuma u državnoj svojini na korišćenje putem ugovora, u skladu sa zakonom; monitoring sprovedenih mjera na gazdovanju šumama, vršenje stručnog nadzora i kontrolu kvaliteta izvedenih radova; vođenje evidencije i baze podataka za šumarstvo (informacioni sistem); stručno usavršavanje (savjetovanje, kursevi i dr.), saradnju i koordinaciju sa odgovarajućim međunarodnim organizacijama i institucijama u okviru utvrđenih ovlašćenja; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

Uprava za šume je organ državne uprave nadležan za gazdovanje šumama, koja prema Zakonu o šumama obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove u šumarstvu, koji se odnose na:

1) izradu i pripremu planova u šumarstvu;
2) sprovođenje nacionalne inventure šuma;
3) ustupanje radova u šumama u državnoj svojini na izvođenje;
4) prikupljanje podataka o stanju šuma;
5) izradu karata šumskih staništa i tipova šuma (kartiranje);
6) sprovođenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma, održivosti gazdovanja šumama i bespravnih aktivnosti u šumama;
7) podizanje novih šuma, uključujući pošumljavanje i njegu novih kultura;
8) uspostavljanje, vođenje i održavanje informacionog sistema o šumama;
9) održavanje i sanaciju šumskih puteva u skladu sa ovim zakonom;
10) pripremu stručnih osnova za propise, planove i programe, koje na osnovu ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom donose Vlada i Ministarstvo;
11) sprovođenje mjera za očuvanje biodiverziteta i prirodnih vrijednosti šuma;
12) sprovođenje zaštite šuma od biotičkih i abiotičkih činilaca i požara, uključujući dijagnozno-prognozne poslove;
13) čuvanje šuma i šumskog zemljišta od protivpravnih radnji;
14) doznaku stabala za sječu, žigosanje sortimenata i prijem sječišta, odnosno šumskih radova;
15) pružanje stručne pomoći vlasnicima šuma u privatnoj svojini u pogledu korišćenja i zaštite šuma;
16) kontrolu izvedenih radova po izvođačkom projektu;
17) saradnju sa naučno istraživačkim institucijama iz oblasti šumarstva;
18) druge poslove u skladu sa zakonom.

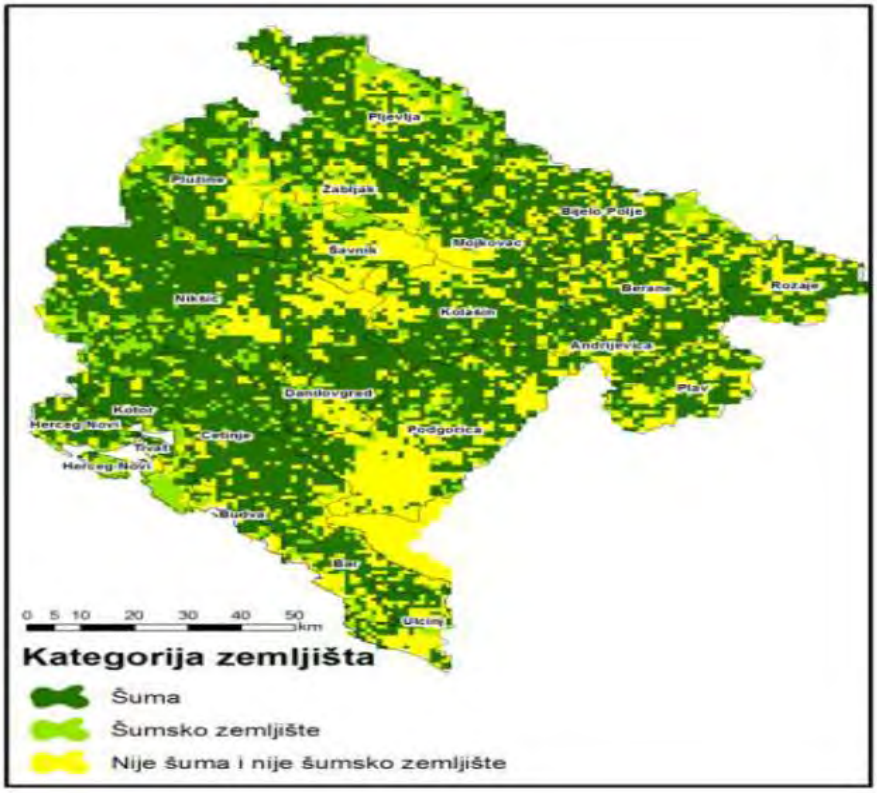
U Odsjeku za korišćenje šuma i nedrvne šumske proizvode vrše se poslovi koji se odnose na: doznaku stabala, premjer i žigosanje drveta i izdavanje uvjerenja o porijeklu šumskih sortimenata; evidenciju prijema i otpreme drvnih sortimenata; davanje šuma u državnoj svojini na korišćenje putem ugovora, u skladu sa zakonom; izgradnju i održavanje šumskih saobraćajnica; praćenje realizacije koncesionih ugovora za korišćenje šuma, ugovora za korišćenje nedrvnih šumskih proizvoda i drugih ugovora; pripremu nacrta koncesionih akata za koncesiono korišćenje šuma; pripremu nacrta akata za korišćenje šuma putem jednogodišnjih ugovora, vođenje evidencija i baze podataka o korišćenju šuma i nedrvnih šumskih proizvoda; pripremu nacrta akata za izgradnju šumske infrastrukture; izradu i dostavu izvještaja o realizaciji Godišnjeg programa gazdovanja u oblasti korišćenja šuma.

Poreska uprava vrši poslove koji se odnose na: registraciju poreskih obveznika i vođenje jedinstvenog registra poreskih obveznika; utvrđivanje pojedinačnih poreskih obaveza za sva fizička i pravna lica; poresku kontrolu; redovnu i prinudnu naplatu poreza i sporednih poreskih davanja; razvijanje jedinstvenog poreskog informacionog sistema u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za informaciono društvo; vođenje poreskog knjigovodstva; primjenu međunarodnih konvencija i ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; sprječavanje i otkrivanje krivičnih djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja; vođenje centralnog registra obveznika i osiguranika; vođenje registra privrednih subjekata za potrebe oporezivanja; prijem i obradu finansijskih iskaza pravnih lica; prijem i obradu svih poreskih prijava poreskih obveznika; prijem i obradu izvještaja o plaćenom porezu o odbitku; vođenje evidencije o prihodima pravnih i fizičkih lica; obezbjeđenje podataka za fondove socijalnog osiguranja na osnovu kojih obveznici ostvaruju svoja prava iz socijalnog osiguranja; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost. U skladu sa čl. 49 Zakona o koncesijama naplatu koncesione naknade vrše organi nadležni za naplatu javnih prihoda. Odnosno naplatu koncesione naknade za korišćenje šuma vrši Poreska uprava.

2.3. Ekonomska funkcija šuma

Dobro upravljanje šumama treba da obezbijedi da šume, kao samo-obnavljajući resurs, proizvode niz ekonomskih i socijalnih benefita. Ako se pravilno upravlja, šume imaju potencijal da daju značajan doprinos ukupnom održivom razvoju zemlje. Proizvodnja drveta može biti održiva u dugom roku, samo ako je ekonomski održiva - uzimajući u potpunosti u obzir ekonomsku vrijednost svih relevantnih troškova i koristi dobijenih uz pravilno gazdovanje šumama.

Prema rezultatima Nacionalne inventure šuma (NIŠ), šume 2010. godine zauzimaju 60% teritorije Crna Gore, a neobrasla šumska zemljišta dodatnih 9,7%. Ukupna drvna zaliha svih šuma je 133 miliona kubnih metara drveta, od čega 104 miliona je u šumama koje su na raspolaganju za korišćenje jer su pristupačne i van zaštićenih područja ili drugih režima zaštite. Ukupni godišnji prirast u svim šumama iznosi 3,2 miliona kubika, a u privrednim šumama prirast iznosi 2,6 miliona kubika. U posljednjim decenijama površina pod šumama se povećava zbog napuštanja tradicionalne poljoprivrede i pošumljavanja, što sad svjedoče i statistički podaci NIŠ sa terena. Time je ispunjen tradicionalni cilj povećanja površina pod šumom koji je bio prioritet šumarske politike još od 19. vijeka. Trenutno, za novonastale šume ostaje bitan drugi cilj - da postignu punu zapreminu i produktivnost. Zbog ruralnog razvoja i potrebe za zaštitom nešumskih staništa, dalje finansiranje pošumljavanja i proširivanje šuma više nije svrsishodno, osim na onim planski određenim lokalitetima gdje je šuma neophodna zbog neke od njenih opštekorisnih funkcija. Međutim, iako je procenat površina pod šumom zadovoljavajući, kod kvaliteta šume postoji veliki potencijal za njihovo unaprjeđenje. Oko polovina šuma u Crnoj Gori je u državnom, a polovina u privatnom vlasništvu.

Tokom 2012. godine Zavod za statistiku Crne Gore - MONSTAT je izradio studiju „Potrošnja drvnih goriva u 2011. godini u Crnoj Gori“ u kojoj se navodi da je ukupna potrošnja ogrijevnog drveta za potrebe Crne Gore 2011. godine iznosila 732.911 m3, a drvnog ostatka iz šume, voćnjaka 251 m3. Kada se tome doda da je ukupna količina industrijske i tehničke oblovine koja je prerađena u preduzećima za drvopreradu u 2011. godini iznosila 326.649 m3, dobija se da je ukupna potrošnja drveta i drvnog ostatka iz šuma u Crnoj Gori za energetske, industrijske i tehničke potrebe u 2011. godini iznosila 1.059.811 m3. Ako se navedenoj količini drveta koja je utrošena u Crnoj Gori doda i količina koja je otišla u izvoz u iznosu od 70.683 m3 industrijske oblovine i 8.693 m3 ogrijevnog drveta, to znači da je ukupna proizvodnja (sječa) drveta iznosila 1.138.936 m3 neto drvne mase. Posmatrano u odnosu na rezultate sprovedene NIŠ-a koji pokazuju da je godišnji zapreminski prirast u šumama u Crnoj Gori 2,6 miliona m3, može se izvesti zaključak da stvarni godišnji obim sječe drveta ne predstavlja problem sa aspekta održivog gazdovanja šumama u Crnoj Gori. Međutim, znatne količine drveta koje se koriste i prodaju neevidentirano predstavljaju problem zbog neplaćanja poreza i upitnog uticaja sječa na uzgoj šuma.

Zakonom su predviđeni postupci za doznaku, prijem i izdavanje uvjerenja o porijeklu. Podzakonskim aktima treba ostvariti mogućnosti da se ovi sistemi pojednostave, jer trenutno predstavljaju veliko opterećenje Uprave za šume, pogotovo u izdanačkim šumama, šumama predviđenim za sanaciju (požari, izvale,..) i u šumama koje su predviđene za promjenu namjene u druga zemljišta. Uprava za šume je značajno opterećena doznakom u privatnim šumama. Šume predstavljaju osnovu za mreže dodate vrijednosti na području prerade drveta, obnovljivih izvora energije, proizvodnje hrane i turizma. Sektori koji se baziraju na šumskim resursima imaju veliki potencijal za rast. Povećanje ekonomskog doprinosa moguće je preko uključivanja svih tokova drvne mase u formalnu ekonomiju, povećanja obima sječa (uz potrebne investicije i izradu novih generacija planova), ali najviše preko povećanja dodate vrijednosti u lancu drvne industrije.

Šume zajedno sa planinama i vodama stvaraju i bitan dio brenda Crne Gore na području održivog ili zelenog turizma. Šume su od vitalne ekonomske važnosti za stanovništvo u ruralnim područjima, gdje je šuma jedan od glavnih izvora prihoda i energije za grijanje. Sprovedene studije su pokazale da bi, uz ispunjenje određenih preduslova država 2023. godine od prodaje drveta u državnom vlasništvu

mogla da ostvari prihod u iznosu od 19 miliona€ (uz pretpostavku da se 70% drvne mase proda preko koncesija, a 30% preko licitacija), skupljeni PDV od drveta i drvnih proizvoda bi iznosio oko 12 miliona€, a bruto dodatna vrijednost u šumarstvu i drvnoj industriji 25 miliona€. Da bi se to postiglo potrebna su ulaganja u osposobljavanje i funkcionisanje Uprave za šume uključujući uređenje svih šuma u Crnoj Gori, zaštitu od požara, popunjavanje i njegu mladih sastojina i izgradnju šumske infrastrukture.

Parametri definisani Studijom „Predlog reforme organizacije i sistema gazdovanja šumama u Crnoj Gori“ koju je izradio konsultant Franc Ferlin ukazuju da za prosječno godišnje raspoloživu drvnu masu za sječu iz šuma u državnom vlasništvu u iznosu od 570.000 m3, ostvareni budžetski prihod može dostići iznos od 8,5 miliona€ da bi gazdovanje šumama bilo održivo i sa optimalnim obimom investicija u šume (uređivanje, uzgojno tehničke mjere i biološka reprodukcija, zaštita šuma, izgradnja i održavanje šumske infrastrukture). Podaci iz navedene studije ukazuju da prihodi od korišćenja šuma zavise od načina korišćenja šuma. Kombinacijom načina korišćenja šuma (koncesioni sistem, prodaja na panju i prodaja sortimenata) mogli bi se ostvariti ukupni prihodi od korišćenje šuma u iznosu od oko 16,8 mil€, navodi se u studiji.

Sektor šumarstva ima značajan potencijal za ozelenjavanje ekonomije. Kreiranje zelenih radnih mjesta iz oblasti šumarstva predstavlja veliku šansu za diverzifikaciju ruralne ekonomije i osnaživanje privrednih aktivnosti, posebno na sjeveru zemlje. Rezultati Nacionalne inventure šuma ukazuju da postoje značajne rezerve drvne mase koje se mogu dati na korišćenje, što ukazuje na potrebu razvoja efikasne i na održivom šumarstvu zasnovane drvoprerađivačke industrije. Postojanje lokalnih prerađivačkih centara i lokalnog, regionalnog i međunarodnog tržišta za proizvode od drveta otvaraju mogućnosti za povećanje stepena finalizacije ovih proizvoda. Zelena radna mjesta u šumarstvu je prevashodno moguće kreirati kroz projekte pošumljavanja i održivog upravljanja resursima (odnosno kroz poboljšanje sposobnosti šuma da vezuju CO2).

2.4. Predviđeni tok postupka obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma

U narednom dijagramu prikazan je postupak obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma, sa svim koracima, a dalje u tekstu dajemo opis pojedinih koraka. Tok postupka se odnosi na prihode od davanja na korišćenje šuma prodajom drveta u dubećem stanju po osnovu javnih poziva koji su raspisivani u toku 2017. godine, kao model koji se dominantno koristio u 2017. godini.

1. Srednjoročni plan razvoja šuma i šumarstva

Na osnovu nacrta dokumenta koji je izradio konsultantski tim angažovan u okviru FODEMO projekta (projekat »Razvoj šumarstva u Crnoj Gori«) Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je pripremilo Strategiju sa planom razvoja šuma i šumarstva – Nacionalnu šumarsku strategiju za period 2014-2023. godina.

2. Program gazdovanja šumama

Uprava za šume, uz saglasnost Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, izrađuje Godišnji program gazdovanja šumama. Programom se planiraju aktivnosti koje obuhvataju: uzgoj šuma, sjemensku i rasadničku proizvodnju, zaštitu šuma, uređivanje šuma, korišćenje šuma, izgradnja i rekonstrukcija šumskih puteva.

3. Program gazdovanja za gazdinske jedinice

U skladu sa godišnjim programom gazdovanja šumama izrađuju se programi gazdovanja za gazdinske jedinice i plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini. Programom se utvrđuju ciljevi gazdovanja šumama i mjere za realizaciju ciljeva i pored ostalog izrađuje plan sječa. Planom sječa određuje se obim sječa na osnovu održivosti prinosa.

4. Izrada izvođačkog projekta

Izvođački projekat izrađuje Uprava za šume, za period od godinu dana u skladu sa programom gazdovanja šumama, na osnovu utvrđenog stanja šuma i izvršenog odabiranja, obilježavanja i evidentiranja stabala na terenu i realizuje u godini za koju je izrađen. Izvođačkim projektom se detaljno razrađuju planovi gazdovanja šumama na osnovu Programa i stanja utvrđenog na terenu. Izvođački projekat, između ostalog sadrži i prikaz bruto doznačene drvne zapremine po vrstama drveća.

5. Doznaka

Stabla se mogu sjeći samo nakon njihovog odabiranja, obilježavanja i evidentiranja, odnosno doznake, u skladu sa programom gazdovanja šumama, planom gazdovanja šumama u privatnoj svojini i izvođačkim projektom. Doznaku stabala za sječu u visokim šumama vrše ovlašćena lica sa završenim VII 1 nacionalnog okvira kvalifikacija šumarskog smjera, obima 240 ETC, koja su zaposlena kod Uprave za šume.

6. Javni poziv

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja/Uprava za šume, na osnovu Odluke Vlade Crne Gore, raspisuje Javni poziv za davanje šuma u državnoj svojini na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju. Šume u državnoj svojini koje su predmet javnog poziva daju se na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju, u skladu sa izvođačkim projektima.

7. Potpisivanje ugovora

Na osnovu Odluka tenderske komisije za sprovođenje postupka davanja šuma na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju zaključuju se Ugovori o korišćenju šuma sa izabranim ponuđačima.

8. Rješenje

Na osnovu zaključenog ugovora Uprava za šume donosi Rješenje kojim se utvrđuje zaduženje odnosno iznos naknada koji je obveznik dužan uplatiti.

9. Evidencija

Na osnovu rješenja vrši se zaduženje obveznika u evidencijama koje vode Uprava za šume i Poreska uprava.

10. Naplata

Naplatu naknade za korišćenje šuma vrši Poreska uprava, dok naplatu posebne naknade vrši Uprava za šume.

11. Izvještavanje

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja/Uprava za šume kroz Godišnji izvještaj o radu izvještava o prihodima od korišćenja šuma.

II ZAKLJUČCI

Nakon sprovedenog postupka revizije od strane revizorskog tima DRI utvrđeno je da postoji niz segmenata koje je neophodno unaprijediti kako bi sistem obračuna i naplate prihoda od šuma funkcionisao na efikasniji način, odnosno prihodi od korišćenja šuma bili veći.

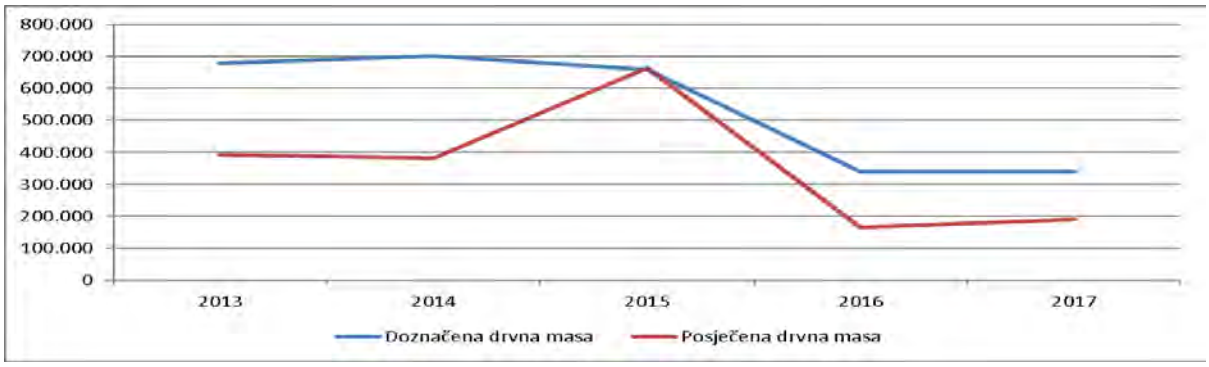
1.1. Prihodi od korišćenja šuma nijesu na optimalnom nivou

Prihodi od korišćenja šuma koji se ostvaruju sječom drveta (u privatnim i državnim šumama) su na značajno manjem nivou u odnosu na projektovani. Posječene količine u periodu 2013-2017. g. koje su na značajno nižem nivou u odnosu na nivo koji je predviđen Strategijom sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014-2023. g. govore u prilog predhodno navedenoj konstataciji. Količina posječene drvne mase u periodu 2013-2017. g. se kretala od najviših 58,24% (2015. g.) do najnižih 14,40% (2016. g.) u odnosu na Strategijom predviđeni godišnji nivo sječa od oko 1,22 mil m³.

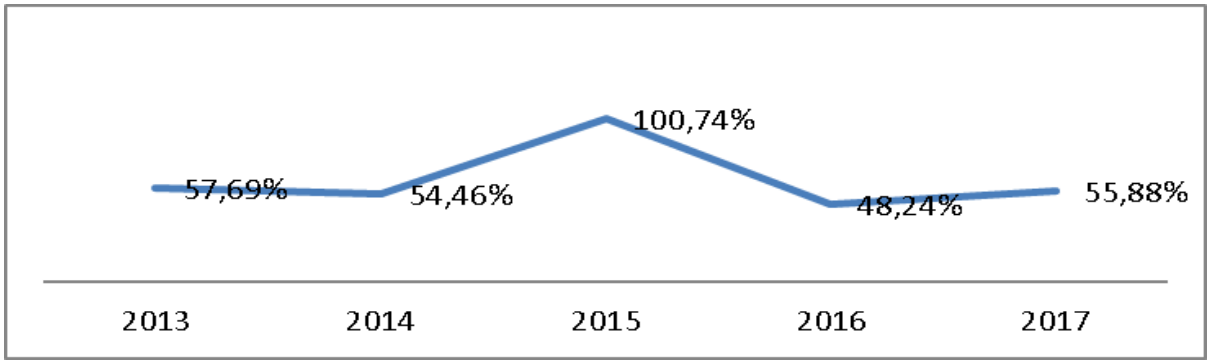
U Izjašnjenju[1] na preliminarni Izvještaj o reviziji Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja ukazuje „da je Strategija razvoja šuma i šumarstva definisala nerealne razvojne projekcije, što je pokazao i izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje strategije za period 2014-2016. godina, koji je Vlada usvojila 25.01.2018. g., a što je uslovilo da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja tokom tekuće kalendarske godine planira reviziju Strategije".

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja/Uprava za šume izvještava o ostvarenim prihodima od korišćenja šuma na osnovu naplaćenih prihoda koji se odnose i na dugovanja iz prethodnih godina, tako da naplaćeni prihodi pokazuju trend rasta od 2012. godine. Međutim, u istom periodu je prisutan trend smanjenja raspoložive i doznačene drvne mase, što je u najvećoj mjeri posljedica isteklih planskih dokumenta i nedovoljnih kapaciteta Uprave za vršenje poslove doznake. Pored toga prisutan je i nizak stepen realizacije (sječe), sa izuzetkom 2015. god.

Grafik br 1: Doznačena i posječena drvna masa u m³

Grafik br. 2: Stepen realizacije (sječe)

[1] broj 322-28/18-1 od 02.02.2018. godine.

Obim sječe u državnim šumama koji se, u Informaciji koju je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja dostavilo Vladi u septembru 2017. godine, projektuje kao optimalan značajno je manji u odnosu na obim predviđen kroz Strategiju sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014-2023. g. U studiji „Predlog reforme organizacije i sistema gazdovanja šumama u Crnoj Gori" na kojoj se zasniva dokument „Reorganizacija koncepta koncesionog korišćenja šuma" koji je sačinilo Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i u septembru 2017. godine ga dostavilo Vladi na razmatranje, planira se nivo sječe u državnim šumama na prosječnom godišnjem nivou od 570.000 m³ dok je Strategijom taj nivo predviđen na 912.555 m³.

U Izvještaju[2] o stepenu realizacije mjera iz Akcionog plana za realizaciju Nacionalne šumarske strategije za period 2014-2016. godine, a čija je realizacija trebala da omogući ostvarivanje oko 10 mil€ prihoda od prodaje drveta u 2017. godini, navodi se da "od predviđenih 75 aktivnosti realizovano je 25 (33%), djelimično realizovano je 6 (8%), nije realizovano 41 (55%) a za 3 aktivnosti nema povratnih informacija." Prihodi za 2017. godinu planirani su na značajno manjem nivou od projektovanog i iznose 5,6 mil€.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja/Uprava za šume, kroz program gazdovanja šumama, ne planira prihode od naknada za komercijalno korišćenje funkcija šuma, tako da se isti ne prikupljaju, iako je za to utvrđena zakonska mogućnost.

Prihod od taksi za nezaštićene biljne vrste odnosno prihod od korišćenja nedrvnih proizvoda (pečurke, šumsko voće, ljekovito bilje i sl.) je u 2016. godini naplaćen u iznosu od 2.867,95€, a u 2017. g. samo 401,40€. Prihodi od korišćenja nedrvnih proizvoda se obračunavaju u iznosu 5% od otkupne cijene. Prema grubim procjenama, godišnji prihod od nedrvnih proizvoda (pečurke i šumsko voće) iznosi oko 5 miliona€.[3]

Naplata prihoda od koncesione naknade u prethodnom periodu nije bila efikasna. Dug po osnovu naknada za korišćenje šuma na dan 31.12.2015. godine, prema podacima Poreske uprave, iznosio je 5.945.810€. Prema podacima iz Izvještaja o radu Uprave za šume za 2016. godinu ukupne obaveze svih koncesionara i pravnih lica, koja su u poslovnom odnosu sa Upravom za šume, na dan 31.12.2016. godine utvrđene su na iznos od 8.041.848€, što je za 35% više u odnosu na 2015. godinu. Dug po osnovu koncesija za šume na 31.12.2017. g., prema podacima Poreske uprave, iznosi 5.122.675,93€.

- U 2017. godini uspostavljena je efikasnija naplata koncesione i posebne naknade za jednogodišnje ugovore.

Uprava za šume, kao organ uprave u sastavu Ministarstva, koji utvrđuje obavezu (donosi rješenje) po osnovu koncesione naknade i Poreska uprava kao organ koji vrši naplatu iste, nemaju utvrđenu proceduru za sravnjenje stanja na individualnim analitičkim računima obveznika plaćanja koncesione naknade. Navedeno za posljedicu ima neusaglašene podatke kod ova dva državna organa.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, u dokumentu "Reorganizacija koncepta koncesionog korišćenja šuma"[4] iz septembra 2017. g., navodi da je ključna slabost u smislu šumarsko-tehničkih aspekata sprovođenja koncesija neostvarivanje dovoljnog obima planiranih investicija u šume, posebno u uzgoj i zaštitu šuma, kao i šumsku infrastrukturu, koje su preduslov za održivo gazdovanje šumama.

[2] Izvještaj je dostavljen Vladi u januaru 2018. g.

[3] Izvor podataka: Nacionalna strategija razvoja šuma za period 2012 - 2023. god

[4] Vlada je, na sjednici od 05.10.2017. godine razmotrila Predlog reorganizacije koncepta koncesionog korišćenja šuma i donijela Zaključke (br. 07-3004 od 12.10.2017. g.) kojima je prihvatila Predlog reorganizacije koncepta koncesionog korišćenja šuma i zadužila ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da sprovede pilot projekte u skladu sa idejnim konceptom, pripremi procjene fiskalnog uticaja i nakon toga Vladi predloži model reorganizacije sistema gazdovanja šumama. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je zaduženo da, do kraja I kvartala 2018. godine, pripremi predlog zakonodavnih i organizacionih promjena u skladu sa opredijeljenim konceptom.

Procenat prihoda od koncesija lokalnim samoupravama, koji iznosi 70% ostvarenih prihoda na teritoriji lokalne uprave u kojoj se šume koriste, značajno je smanjilo mogućnost izdvajanja sredstava iz budžeta za uređenje šuma i šumskog zemljišta i gotovo onemogućilo sve potrebne investicije u šume.

Prema podacima iz Izvještaja o radu Uprave za šume u 2016. godini su prihodi od koncesija za šume ostvareni u iznosu 4.778.352,50€, od čega je (70%) 3.344.846,96€ pripalo lokalnim samoupravama. Ukupni prihodi, po svim osnovama, koje je Uprava za šume ostvarila u istoj godini iznosili su 5.941.289,27€. Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirana su sredstva za Upravu za šume u iznosu od 4.795.049,26€, a utrošeno je 5.059.269,03€.

U dokumentu "Reorganizacija koncepta koncesionog korišćenja šuma" se navodi da je sa gledišta Uprave za šume, čija je uloga centralna u sistemu obezbjeđivanje izvršavanja mjera na gazdovanju šumama, pripajanje te uprave u sastav ministarstva (kao organa u sastavu), što je dovelo do smanjenja funkcionalnosti sistema.

Ključna stavka za realizaciju novog koncepta je da Vlada osnuje privredno društvo, na osnovu odredbi Zakona o privrednim društvima, za gazdovanje šumama u državnom vlasništvu. Preduslov za osnivanje tog društva je obezbjeđivanje ekonomske samoodrživosti istog. Za ocjenu opravdanosti osnivanja društva takođe je potrebno uraditi procjenu fiskalnog uticaja.

U dokumentu se predlaže i novi koncept finansiranja sektora šumarstva, na način što bi se od strane privrednog društva preuzela obaveza finansiranja poslova od javnog interesa u gazdovanju šumama po osnovu ostvarenih prihoda tog preduzeća, uz uslov redefinisanja finansijske podrške lokalnim samoupravama.

1.2. Organizacija i kontrola postupka obračuna i naplate prihoda nijesu uspostavljeni na odgovarajući način

Uprava za šume nema pisanu proceduru za postupak obračuna, evidentiranja i naplate prihoda od korišćenja šuma, koja uključuje opise ko treba da izvrši određen zadatak, zajedno sa opisom dokumenata i kompjuterskih programa koji se koriste, sa jasno definisanim ovlašćenjima i odgovornostima. Organizacija postupka obračuna prihoda od korišćenja šuma ne obezbjeđuje personalnu razdvojenost funkcija obračuna, evidencije, i kontrole obračunatih prihoda.

Postupak koji se sprovodi u praksi ne obezbjeđuje da se nakon izvršenih stručnih poslova podaci automatski dostavljaju službi koja vrši računovodstvenu obradu podataka i ne obezbjeđuje funkcionalnu povezanost poslovnih jedinica Uprave za šume sa Centralom/Odsjekom za korišćenje šuma i nedrvne šumske proizvode. Podaci o doznaci se nalaze samo u knjigama, što otežava brzo i efikasno upoređivanje evidencije prijema (i otpreme) sa evidencijom doznake. Jedna od posljedica navedenog su nedovoljno pouzdani podaci o posječenoj drvnoj masi koji su značajno različiti kod Uprave za šume i Zavoda za statistiku Crne Gore.

Postupak obračuna, kontrole i naplate prihoda od korišćenja nedrvnih proizvoda (taksa za nezaštićene biljne vrste) i prihoda od komercijalnog korišćenja funkcije šuma nije uspostavljen.

Za sve obveznike/koncesionare sa kojima je u 2017. godini zaključeni ugovori o korišćenju šuma u državnoj svojini prodajom drveta u dubećem stanju, obezbijeđena je garancija banke i zaposleni u Upravi za šume prate ugovorenu dinamiku plaćanja na način što im obveznici dostavljaju dokaze o izvršenim uplatama po osnovu koncesione i posebne naknade.

U Upravi za šume nije određena osoba za praćenje naplate i predlaganje, odnosno preduzimanje mjera za naplatu. Nije definisano koje mjere se i kojim redosljedom preduzimaju u slučaju da obveznici svoje obaveze ne izmiruju na vrijeme.

U toku 2016. godine Zaštitniku imovionsko - pravnih interesa Crne Gore dostavljeno je više dopisa kojim se traži pokretanje sudskih postupaka, protiv više koncesionara, zbog neizmirenih obaveza po osnovu posebne naknade. U toku 2017. godine poslata su upozorenja (predutuženja) koncesionarima koji nijesu plaćali posebnu naknadu (u predhodnom periodu) i ostavljen im je rok od 15 dana da izmire obaveze ili će u suprotnom Uprava za šume biti prinuđena da naplatu pokrene sudskim putem.

Uprava za šume kao organ uprave koji utvrđuje obavezu (donosi rješenje) po osnovu koncesione naknade i Poreska uprava kao organ koji vrši naplatu iste, nemaju utvrđenu proceduru za sravnjenje stanja na individualnim analitičkim računima obveznika plaćanja koncesione naknade. Navedeno za posljedicu ima neusaglašene podatke kod ova dva državna organa.

1.3. Evidencija prihoda od korišćenja šuma nije potpuna i ažurna

Računovodstveni informacioni sistem Uprave za šume ne obezbjeđuje obradu podataka i pouzdane i pravovremene informacije koje su potrebne za poslovno odlučivanje i sastavljanje i iskazivanje periodičnih i godišnjih izvještaja.

Baza podataka ne sadrži podatke za sve obveznike plaćanja naknada za korišćenje šuma. Baza podataka ne sadrži podatke o obveznicima plaćanja naknada za korišćenje nedrvnih proizvoda, naknada koju plaćaju vlasnici privatnih šuma i takse za ogrjev seoskih domaćinstava.

Računovodstvena evidencija nije uspostavljena za sve vrste prihoda od korišćenja šuma.

Računovodstvena evidencija koju vodi Uprava za šume je uspostavljena za prihode od koncesione i posebne naknade, ali ne sadrži podatke za ostale vrste prihoda od korišćenja šuma koji su propisani zakonom. Nadalje, evidencija prihoda od korišćenja šuma koju vodi Uprava za šume nije ažurna. Podaci o zaduženju obveznika po osnovu prodatog drveta u dubećem stanju u 2017. godini nijesu u vremenu vršenja revizije (oktobar 2017. g.) bili unijeti u računovodstvenu evidenciju već su bili dostupni isključivo u papirima (ugovori, rješenja).

Iz računovodstvene evidencije koja se vodi kod Uprave za šume ne mogu se dobiti podaci o dospjelim i spornim potraživanjima.

Uprava za šume nije donijela proceduru za unos i ispravku podataka u računovodstvenu evidenciju prihoda od korišćenja šuma.

Podaci o prihodima od korišćenja šuma u Godišnjim izvještajima o radu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja/Uprave za šume nijesu potpuni, sistematizovani i prezentovani na dovoljno jasan način.

Podaci prikazani u Izvještaju Uprave za šume ne omogućavaju upoređivanje, po vrstama, planiranih i naplaćenih prihoda od korišćenja šuma. U Izvještaju Uprave za šume nema podataka o ukupno obračunatim prihodima za 2016. godinu jer se podaci dati kao „Zaduženje za ugovorenu drvnu masu“ odnose samo na prihode od koncesionih naknada.

1.4. Realizacija preporuka iz predhodnih revizija

Funkcionisanje sistema obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma u 2017. godini pokazuje određeni nivo poboljšanja u odnosu na predhodni period (2012-2016).

- Uprava za šume sprovela je aktivnosti na realizaciji preporuka DRI, što je rezultiralo unapređenjem procedura koje se sprovode u praksi, kao i unapređenjem sistema evidencija.

Prihod od posebne naknade za doznaku i žigosanje stabala, koji se u predhodnom periodu nije obračunavao, u 2017. godini se obračunava i blagovremeno naplaćuje.

Prihod od posebne takse je u 2017. g. obračunat u ukupnom iznosu od 389.643€, a do kraja 2017. g. naplaćeno je 353.714€ ili oko 91%.

III OCJENA I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Zoran Jelić (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 15.02.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji uspjeha Efikasnost obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma

Na osnovu sprovedene predmetne revizije DRI je utvrdila da, i pored poboljšanja evidentnih u 2017. godini, manjak kapaciteta Uprave za šume, nedovoljno ulaganje u šumsku infrastrukturu i uzgoj i zaštitu šuma, za posljedicu imaju da Crna Gora gubi značajne prihode od korišćenja šuma. Revizijom su evidentirane slabosti koje ograničavaju efikasnost sistema obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma i shodno navedenom,

- **Državna revizorska institucija, nakon sprovedenog postupka revizije, ocijenila je da se obračun (prikupljanje) i naplata prihoda od korišćenja šuma ne sprovode dovoljno efikasno.**

U cilju povećanja efikasnosti obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma DRI daje preporuke, čija se realizacija treba sprovoditi u skladu sa okvirom ekološkog, socijalnog i ekonomski održivog razvoja upravljanja šumama u Crnoj Gori.

PREPORUKE

- **Preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja da:**
  - **u utvrđenom roku Vladi predloži model reorganizacije sistema gazdovanja šumama;[5]**
  - **razmotri potrebu odvajanja poslova upravljanja šumama (organ državne uprave) i poslova gazdovanja državnim šumama na način da bi se formirao poseban privredni subjekat;[6]**
  - **razmotri novi koncept finansiranja sektora šumarstva (na način što bi se od strane privrednog društva preuzela obaveza finansiranja poslova od javnog interesa u gazdovanju šumama po osnovu ostvarenih prihoda tog privrednog društva, uz uslov redefinisanja finansijske podrške lokalnim samoupravama).**

- **Preporučuje se Vladi/Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja da intezivira aktivnosti na realizaciji mjera predviđenih: Nacionalnom šumarskom strategijom za period 2014-2023. g. i mjera iz dokumenta „Reorganizacija koncepta koncesionog korišćenja šuma“ iz 2017. godine, posebno u dijelu jačanja kapaciteta Uprave za šume i investicija u uzgoj i zaštitu šuma i izgradnju šumske infrastrukture.**

- **Potrebno je da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja vrši analize i periodično izvještavanje o realizaciji mjera utvrđenih strateškim dokumentima, koje treba da kroz održivo upravljanje šumama, dovedu do značajnog povećanja prihoda od korišćenja šuma.**

[5] U skladu sa zaključcima Vlade br. 07-3004 od 12.10.2017. g.

[6] U skladu sa „dokumentom „Reorganizacija koncepta koncesionog korišćenja šuma“ i najčešćom evropskom praksom.

- **Preporučuje se Vladi/Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja da donese podzakonske akte kojima će se bliže urediti postupak prikupljanje prihoda od naknada za komercijalno korišćenje funkcija šuma i prihoda od korišćenja nedrvnih proizvoda, koji se uopšte ne prikupljaju ili se prikupljaju u minimalnom iznosu.**

- **Budžetom Uprave za šume treba obezbjediti sredstva za izradu programa/planova gazdovanja državnim šumama i šumama u privatnom vlasništvu, kako bi se obezbijedilo da raspoloživa drvna masa bude na optimalnom nivou.**

- **Preporučuje se Upravi za šume da donosi Finansijski plan prihoda kao poseban dokument kroz koji će vršiti analize, procjene i planiranje prihoda od korišćenja šuma po vrstama prihoda koje su definisane Zakonom o šumama.**

- **Neophodno je preduzeti aktivnosti od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprave za šume na unapređenju sistema doznake i rješavanju problema nedostatka kvalifikovanih šumarskih inžinjera - doznačara.**

- **Potrebno je da Poreska uprava u saradnji sa Upravom za šume izvrši procjene i analize i preduzme odgovarajuće mjere za naplatu duga po osnovu naknada za korišćenje šuma, posebno za subjekte koji su u likvidaciji ili sa kojima je ugovor raskinut.**

- **Potrebno je da Poreska uprava i Uprava za šume utvrde proceduru za sravnjenje stanja na individualnim analitičkim računima obveznika plaćanja naknada za korišćenje šuma i usaglase podatke o zaduženju i stanju duga.**

- **Preporučuje se Upravi za šume da usvoji proceduru za proces obračuna, evidentiranja i naplate prihoda od korišćenja šuma, sa jasno definisanim ovlašćenjima i odgovornostima, uz obezbijeđenje da ključne dužnosti i odgovornosti budu personalno razdvojene, kako bi se smanjio rizik od grešaka.**

- **Preporučuje se Upravi za šume da za radna mjesta koja zbog svoje prirode, odgovornosti ili specifičnosti mogu biti osjetljiva ili koja zahtijevaju posebnu pažnju zbog rizika od propusta ili moguće zloupotrebe, obezbijedi da zaposleni na ovim radnim mjestima budu predmet pojačanog nadzora i redovne kontrole kako bi se osiguralo da su mjere nadzora odgovarajuće.**

- **Preporučuje se Upravi za šume da preduzme mjere na uspostavljanju automatizovane i funkcionalne povezanosti između Odsjeka za korišćenje šuma i nedrvnih šumskih proizvoda, područnih jedinica i službe koja vrši računovodstvenu obradu podataka.**

- **Potrebno je da Uprava za šume donese proceduru za sastavljanje periodičnih i godišnjih izvještaja koja će obezbijediti da podaci sadržani u izveštaju budu potpuni, pouzdani i uporedivi.**

- **Potrebno je da Uprava za šume vodi pouzdanu, potpunu i ažurnu računovodstvenu evidenciju prihoda od korišćenja šuma kako bi se obezbijedile potrebne informacije za poslovno odlučivanje i sastavljanje izvještaja.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže da:

- subjekti revizije, do 30.04.2018. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- subjekti revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji izvijeste DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- se Konačan izvještaj o reviziji dostavi Odboru za ekonomiju finansije i budžet i Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
UPRAVLJANJE PROJEKTIMA IZGRADNJE I REKONSTRUKCIJE OBJEKATA OBRAZOVANJA I NAUKE

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Ministarstvo finansija, Direkcija javnih radova i Ministarstvo prosvjete
Predmet revizije:	Aktivnosti Ministarstva vezane za upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke
Trajanje revizije:	130 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. UVOD

1.1. Osnov za reviziju

Pravni osnov za vršenje revizije uspjeha "Upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke" sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG" br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG" br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine (br. 06-23/16);
- Odluci o vršenju revizije od 22.06.2017. godine (broj 40116/17-023-1146) u sastavu: dr Branislav Radulović (senator - rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata - član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha ("Sl. list CG" br. 45/17) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

U skladu sa čl. 144. Ustava Crne Gore[1], Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finasijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji[2], čl. 5. Zakona, Institucija kroz postupak revizije utvrđuje:

- uspješnost ostvarenja ciljeva poslovanja ili ciljeva pojedinih finasijskih transakcija, programa, projekata, korišćenje ljudskih, finasijskih i drugih resursa subjekata revizije, kao i
- efekte ostvarenih ciljeva i rezultata u odnosu na planirane.

Kapitalni budžet je plan koji se odnosi na period od godinu dana ili na duži period od godinu dana kojim se povećava vrijednost nefinansijske imovine, a obuhvata sticanje infrastrukture, građevinskih objekata, zemljišta i opreme od javnog odnosno opšteg interesa (na državnom i lokalnom nivou). Tokom perioda 2014-2016. godine na kapitalne izdatke iz budžeta utrošeno je 390.855.532€[3]. Planirana sredstva za finansiranje kapitalnih projekata Direkcije javnih radova, u navedenom periodu, nijesu bila u potpunosti utrošena, a procenat neutrošenih sredstava kretao se u intervalu od 21% do 43% ukupnih budžetom planiranih kapitalnih izdataka.

Sredstva kapitalnog budžeta namijenjena izgradnji i adaptaciji objekata obrazovanja i nauke zakonom o budžetu opredjeljuju su Direkciji javnih radova, u čijoj nadležnosti je realizacija ovih projekata. Tokom perioda 2014-2016. godine ostvareni izdaci za izgradnju i rekonstrukciju objekata obrazovanja su bili u konstantnom porastu i na kraju 2016. godine 25% ukupnih izdataka kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova. Osim finansiranja projekata izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke, u navedenom periodu iz kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova u najvećoj mjeri finansirana je izgradnja lokalne infrastrukture, izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za rad državnih organa, unapređenje turističke ponude i kupovina stambenih objekata i infrastrukture.

[1]("Sl. list CG", br. 38/13)
[2]("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04 od 29.04.2004, 027/06 od 27.04.2006, 078/06 od 22.12.2006, Službeni list Crne Gore", br. 017/07 od 31.12.2007, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 031/14 od 24.07.2014
[3] U 2016. godini 77.280.250,62€, u 2015. godini 238.422.907,70€ i u 2014. godini 75.152.374,33€.

Prema podacima koje dostavila Direkcija javnih radova u periodu 2014-2016. godine, u oblasti obrazovanja i nauke započeta su 23 projekta od kojih je, u momentu vršenja revizije 6 bilo okončano, 14 projekata je bilo u toku i 3 nijesu bila realizovana. Vrijednost[4] navedenih projekata iznosi 91.981.431,30€.

Grafik 1: Status realizacije projekata izgradnje i adaptacije objekata nauke i obrazovanja koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta Direkcije u periodu 2014-2016. godine, u momentu vršenja revizije.

Na osnovu dokumentacije koju je dostavila Direkcija javnih radova, a koja se odnosi na realizaciju projekata izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke u periodu 2014-2016. godine utvrđeno je sljedeće:

- Vrijednost realizovanih projekata, u navedenom periodu iznosila je 8.718.995,15€:
- Procijenjena vrijednost projekata, koji su u periodu vršenja revizije bili u toku iznosila je 82.960.000€;
- Procijenjena vrijednost projekata koji nijesu realizovani iznosila je 302.436,15€;
- Prosječno vrijeme realizacije završenih projekata bilo je 4 godine;
- Prosječno vrijeme realizacije projekata u toku, u periodu vršenja revizije, bilo je duže od 5 godina.

Državna revizorska institucija je u ranijim izvještajima[5] utvrdila niz nepravilnosti koje se odnose na planiranje i realizaciju projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta.

1.2. Cilj revizije i revizorska pitanja

Postupkom revizije je trebalo utvrditi da li je upravljanje kapitalnim projektima iz oblasti obrazovanja i nauke efikasno. Odnosno, cilj revizije je bio da se utvrdi da li se planiranje projekata vrši u skladu sa utvrđenim postupkom i definisanom dinamikom. Takođe, cilj revizije je bio utvrdi okolnosti i uzroke zbog kojih dolazi do kašnjenja u realizaciji projekata izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke.

Da bi se ostvario cilj revizije, u postupku revizije neophodno je bilo dati odgovor na glavno revizorsko pitanje.

1. Da li se upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke sprovodi na efikasan način?

[4] Vrijednost projekata podrazumijeva ukupne izdatke za projekte koji su završeni i procijenjenu vrijednost za projekte koji su u toku.

[5] Izvještaj o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2015. godinu, Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2016. godinu, Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2015. godinu.

i revizorska potpitanja:

1. Da li se postupak planiranja projekata sprovodi na efikasan način?
   1.1. Da li subjekti javnog sektora sprovode aktivnosti na obezbjeđivanju sredstava kapitalnog budžeta za finansiranje projekata, u skladu sa utvrđenom dinamikom?
   1.2. Da li se predloženi projekti ispunjavaju uslove za kandidovanje kapitalnih projekata?
   1.3. Da li projekti ispunjavaju kriterijume za izbor kapitalnih projekata?
2. Da li se postupak realizacije projekata sprovodi na efikasan način?
   2.1. Da li je Direkcija javnih radova blagovremeno sprovela pripremne aktivnosti za građenje i/ili rekonstrukciju objekta?
   2.2. Da li je Direkcija javnih radova blagovremeno obezbijedila odgovarajuću tehničku dokumentaciju i građevinsku dozvolu?
   2.3. Da li se građenje i/ili rekonstrukcija objekta vrši planiranom dinamikom?
   2.4. Da li izgrađeni i/ili rekonstruisani objekti ispunjavaju zahtjeve za izdavanje upotrebne dozvole?

1.3. Obim i ograničenja

Revizijom su bili obuhvaćeni projekti izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke, koji su realizovani ili su bili u postupku realizacije u periodu 2014-2016. godine, na bazi uzorka.
Kriterijum za izbor projekata u uzorak bili su:

- vrijednosti projekta ili procijenjena vrijednost projekta za projekte koji su u fazi realizacije i ukupan trošak realizacije za projekte koji su završeni;
- vrijeme trajanja projekta ili projekti koji se realizuju duži niz godina.

Obzirom na navedene kriterijume u postupku revizije izvršen je pregled dokumentacije za 8 projekata vrijednosti[6] 55.028.719,73€.

Ukupna vrijednost projekata obuhvaćenih uzorkom je 55.028.719,73€ što čini 60% ukupne vrijednosti projekata (91.981.431,30€) u periodu 2014-2016. godine.

Tabela 1: Uzorak revizije

r/b	Naziv projekta	Status projekta u 2017. godini	Godina početka/završetka projekta	Vrijednost projekta (€)[7]
1.	Dječiji vrtić i jaslice u ulici Lenke Jurišević - Bijelo Polje	realizovan	2010/2014	1.119.630,90
2.	Akademije umjetnosti na Cetinju	u toku	2009	21.000.000,00
3.	Sportska dvorana Univerziteta Crne Gore u Podgorici	realizovan	2009/2015	3.773.383,97
4.	Srednja stručna škola u Golubovcima	u toku	2012	4.700.000,00
5.	Vrtić u opštini Tivat	realizovan	2010/2014	1.195.704,86
6.	Univerzitetski centar u Beranama	u toku	2008	3.640.000,00
7.	Rekonstrukcija objekta Tehničkih fakulteta Univerziteta Crne Gore u Podgorici	u toku	2015	17.500.000,00
8.	Osnovna škola u Gukama – opština Pljevlja	u toku	2008	2.100.000,00
			UKUPNO:	**55.028.719,73**

[6] Vrijednost projekta za završene projekte predstavlja ukupan trošak realizacije, dok za projekte u toku predstavlja procijenjenu vrijednost projeka.
[7] Vrijednost projekta za završene projekte predstavlja ukupan trošak realizacije, dok za projekte u toku predstavlja procijenjenu vrijednost projeka.

Postupak planiranja kapitalnog budžeta i izbora projekata koji će biti finansirani iz kapitalnog budžeta propisan je Odlukom o izradi kapitalnog budžeta[8] koja je donijeta u julu 2010. godine, a čija primjena je počela u januaru 2011. godine. Stoga, je u postupku revizije izvršen pregled dokumentacije koja se odnosi na postupak planiranja, predlaganja i izbora kapitalnih projekata čija je realizacija započela 2011. godine i dalje.

1.4. Kriterijumi revizije

Prilikom ocjene dinamike planiranja sredstava kapitalnog budžeta kao kriterijumi korišćeni su postupak i rokovi utvrđeni Zakonom o budžetu fiskalnoj odgovornosti[9], Odlukom o izradi kapitalnog budžeta[10] i smjernicama Ministarstva finansija za izradu kapitalnog budžeta. Prilikom ocjene opravdanosti izbora projekta koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta korišćeni su utvrđeni uslovi za kandidovanje kapitalnih projekata, kriterijumi na osnovu kojih se određuju prioriteti prilikom izbora kapitalnih projekata, definisani način bodovanja i utvrđivanja liste prioritetnih kapitalnih projekata.

Utvrđivanje i ocjena kašnjenja u postupku izgradnje i adaptacije objekta izvršeno je na osnovu rokova koji su utvrđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata[11], Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata[12] i Zakonom o javnom nabavkama[13].

Sistem upravljanja višegodišnjim kapitalnim ulaganjima poređen je u odnosu na praksu zemalja EU i zemalja regiona.

1.5. Izvori informacija i metode prikupljanja podataka

Primaran izvor informacija u postupku vršenja revizije predstavljala je dokumentacija Ministarstva finansija, Direkcije javnih radova i Ministarstva prosvjete koja se odnosi na postupak planiranja kapitalnog budžeta, i to: dokumentacija koja se odnosi na dinamiku i postupak izrade i usvajanja kapitalnog budžeta; dokumentacija na osnovu koje je moguće utvrditi da projekti kandidovani od strane potrošačkih jedinica ispunjavaju utvrđene uslove za kandidovanje kapitalnih projekata i dokumentacija koja se odnosi na ispunjenost kriterijuma prilikom izbora kapitalnih projekata.

Primaran izvor informacija predstavljala je dokumentacija koja se odnosi na realizaciju kapitalnih projekata iz uzorka, a odnosi se na sprovođenje pripremnih aktivnosti za građenje i/ili rekonstrukciju objekta, obezbjeđivanje tehničke dokumentacije i građevinske dozvole, rekonstrukciju objekta, obezbjeđivanje upotrebne dozvole (glavni projekat, potvrda o urbanističko-tehničkim uslovima, saglasnost na tehničku dokumentaciju, postupak javnih nabavki za izbor obrađivača tehničke dokumentacije, revidenta tehničke dokumentacije, izbor investitora i izbor nadzornog organa, ugovor sa izvođačem radovam, ugovor o vršenju stručnog nadzora zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole, upotrebna dozvola, itd.)

Tokom revizije dodatno je obezbijeđena dokumentacija Ministarstva prosvjete koja se odnosi na obezbjeđivanje urbanističko- tehničkih uslova, građevniske dozvole i upotrebne dozvole za određeni broj projekata. Za istu svrhu potraživana je i dokumentacija Univerziteta Crne Gore, međutim u postupku revizije ista nije dostavljena.

[8] "Službeni list Crne Gore", br. 057/10 od 01.10.2010.
[9] "Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14 i 070/17.
[10] "Službeni list Crne Gore", br. 057/10.
[11] "Službeni list Crne Gore", br. 051/08…033/14.
[12] "Službeni list Crne Gore", br. 064/17.
[13] "Službeni list Crne Gore", br. 042/11 …042/17.

Dodatan izvor informacija predstavljale su analize i studije koje se odnose na upravljanje višegodišnjim kapitalnim ulaganjima, finansiranje investicionih projekata i analizu rizika investicionih projekata u cilju poboljšanja njihove održivosti Evropske Komisije, Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda.

2. ADMINISTRATIVNI OKVIR

2.1. Postupak planiranja kapitalnog budžeta i izbora projekta

Postupak planiranja kapitalnog budžeta utvrđen je u postojećem zakonskom okviru na način da su određeni postupak, dinamika, nadležnosti i nosioci aktivnosti.

Aktivnosti na izradi godišnjeg kapitalnog budžeta, u skladu sa važećim pravnim okvirom, bi trebalo da počnu obrascem ili stručnim uputstvom za pripremanje kapitalnog budžeta, koje Ministarstvo finanasija dostavlja potrošačkim jedinicama i jedinicama lokalne samouprave, u februaru tekuće godine za narednu fiskalnu godinu.

Da bi projekat bio kandidovan od strane potrošačke jedinice ili jedinice lokalne samouprave treba da ispunjava uslove[14]:

- utvrđene razvojne strategije po prioritetima projekata, na osnovu koje potrošačke jedinice i jedinice lokalne samouprave kandiduju projekte;
- ako je izrađena i usvojena planska dokumentacija do utvrđivanja nacrta zakona o budžetu za narednu fiskalnu godinu u kojoj se predlaže izgradnja kapitalnog objekta;
- efekata uticaja kapitalnog budžeta na tekući budžet i
- izrađene Studije opravdanosti i Cost-benefit analize za projekte čija je procijenjena vrijednost veća od 5.000.000 eura.

Ministarstvo finansija u saradnji sa Direkcijom javnih radova, bi trebalo da na osnovu dostavljenih predloga potrošačkih jedinica i jedinica lokalne samouprave, kandiduje prioritetne kapitalne projekte do 31. marta tekuće godine za sljedeću fiskalnu i naredne dvije godine. Prioriteti prilikom izbora kapitalnih projekata određuju se na osnovu sljedećih kriterijuma[15]:

- doprinosa otklanjanju bezbjednosnih rizika i opasnih uslova radi nesmetanog i bezbjednog korišćenja objekata, infrastrukture ili usluga;
- da je projekat već započet;
- da je usvojena planska dokumentacija do utvrđivanja nacrta zakona o budžetu za narednu fiskalnu godinu;
- učešća donacija i kreditnih aranžmana, u kojima učešće domaćih sredstava predstavlja uslov za implementaciju projekta i
- arhitektonske prepoznatljivosti;

Osim navedenih kriterijuma, prilikom izbora kapitalnih projekata uzimaju se u obzir i sljedeći kriterijumi:

- stvaranje uslova za uravnotežen regionalni razvoj;
- energetska efikasnost i zaštita životne sredine;
- poboljšanje položaja socijalno ugroženih kategorija stanovništva.

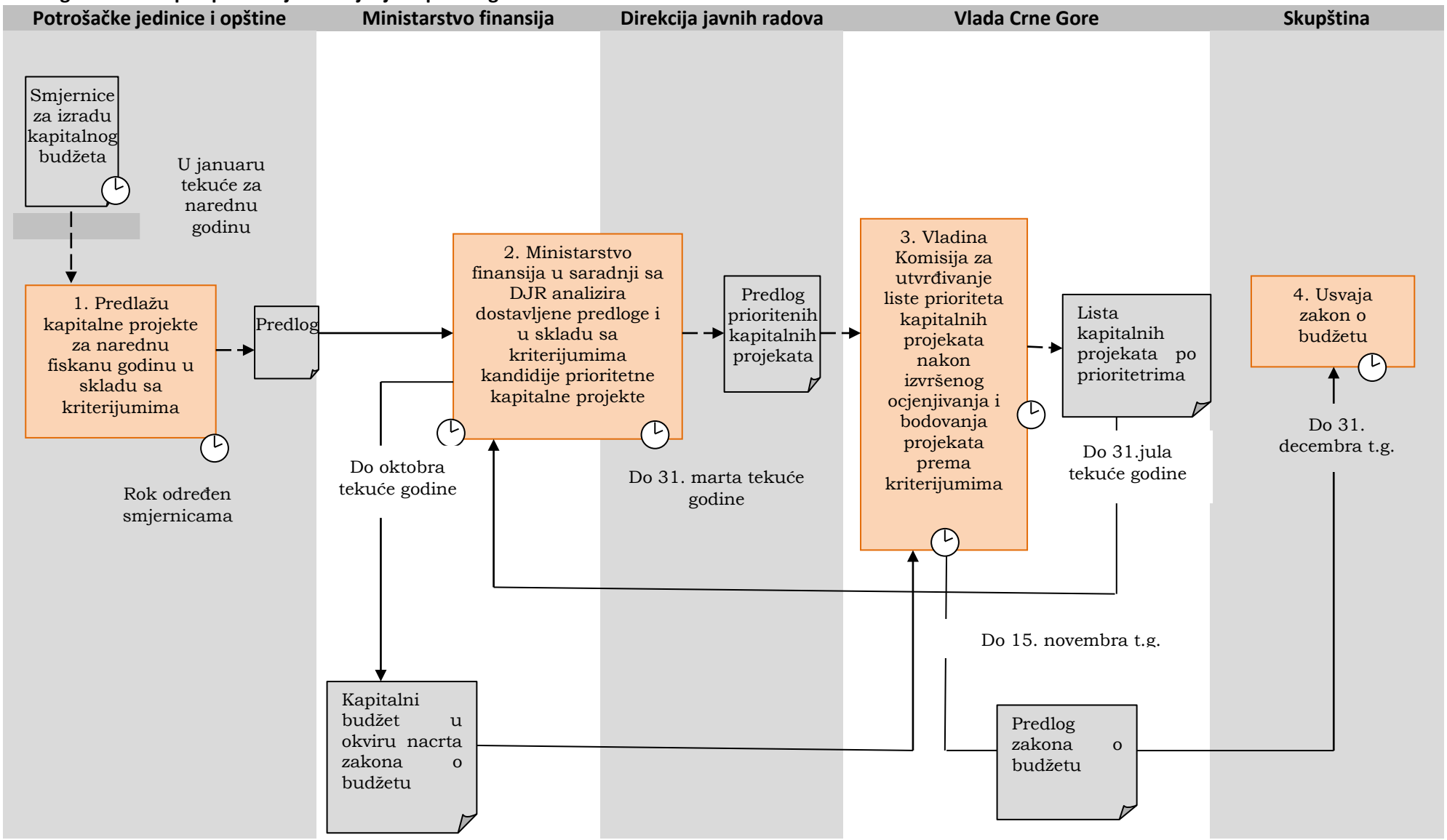
[14] Član 6 Odluke o izradi kapitalnog budžeta ("Službeni list Crne Gore", br. 057/10 od 01.10.2010).

[15] Član 7 Odluke o izradi kapitalnog budžeta ("Službeni list Crne Gore", br. 057/10 od 01.10.2010).

Odluku o izboru kapitalnih projekata za narednu fiskalnu godinu donosi Vladina Komisija za utvrđivanje liste prioriteta kapitalnih projekata nakon izvršenog ocjenjivanja i bodovanja projekata prema navedenim kriterijumima. Članovi Komisije su predsjednik Vlade Crne Gore i podredsjednici Vlade. Bodovanje kriterijuma se vrši ocjenjivanjem od 1 do 5 pri čemu je 1 najniža ocjena, a 5 najviša ocjena.

Komisija utvrđuje listu kapitalnih projekata po prioritetrima do 31. jula tekuće za narednu fiskalnu godinu, na osnovu koje Ministarstvo finansija priprema kapitalni budžet u okviru nacrta zakona o budžetu.

Pregled 1: Postupak planiranja i usvajanja kapitalnog budžeta u skladu sa utvrđenim zakonskim okvirom

3. IZGRADNJA OBJEKTA

Postupak izgradnje objekta obuhvata četiri faze, i to:

I izradu tehničke dokumentacije koja predstavlja skup pisane, numeričke i grafičke dokumentacije kojom se utvrđuje koncepcija, uslovi i način građenja objekta. Tehnička dokumentacija izrađuje se u skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima, zakonom, posebnim propisima i pravilima struke. Tehnička dokumentacija izrađuje se kao idejno rješenje, idejni projekat, glavni projekat i projekat održavanja objekta.

Za potrebe gradnje objekta i izdavanje građevinske dozvole izrađuje se glavni projekat kojim se utvrđuju tehnološke, arhitektonsko- građevinske, tehničke i eksploatacione karakteristike objekta sa opremom i instalacijama, sa razradom svih neophodnih detalja za građenje objekta i vrijednost radova na izgradnji objekta. Glavnim projektom razrađuje se idejno rješenje odnosno idejni projekat. Glavni projekat, u zavisnosti od vrste i namjene objekta, mogu da čine: arhitektonski projekat, građevinski projekat, elektrotehnički projekat i mašinski projekat.[16]

Obavezna je revizija glavnog projekta o kojoj se sačinjava izvještaj.

II izdavanje građevinske dozvole od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole podnosi investitor. Izuzetno, građevinska dozvola za složeni inženjerski objekat za koje je potrebna izrada elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu izdaje se u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Građevinska dozvola izdaje se rješenjem na osnovu: idejnog projekta, odnosno glavnog projekta; izvještaja o pozitivnoj reviziji idejnog projekta odnosno glavnog projekta; dokaza o pravu svojine; saglasnosti, mišljenja i drugih dokaza utvrđenih posebnim propisima ako se građevinska dozvola izdaje na osnovu glavnog projekta, i dokaza o osiguranju od odgovornosti privrednog društva koje je izradilo i revidovalo idejni, odnosno glavni projekat.[17]

III građenje objekta je izvođenje radova (pripremni radovi, radovi na izradi građevinskih konstrukcija, građevinsko-instalaterski radovi, radovi na ugradnji građevinskih proizvoda, ugradnji postrojenja i opreme i drugi radovi) radi građenja novog objekta, rekonstrukcije postojećeg objekta ili radi promjene stanja u prostoru.

IV izdavanje upotrebne dozvole kojom se dozvoljava korišćenje objekta nakon završetka izvođenja radova i gradnje objekta. Upotrebnom dozvolom se utvrđuje podobnost objekta za upotrebu.
Upotrebna dozvola se izdaje nakon obavljenog tehničkog pregleda koji obuhvata kontrolu usklađenosti izvedenih radova sa revidovanim glavnim projektom, sa propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta koje važe za pojedine vrste radova, odnosno materijala, opreme i instalacija.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma određuje vršioca tehničkog pregleda, koji o izvršenom tehničkom pregledu sačinjava izvještaj i dostavlja ga Ministarstvu i investitoru. Vršilac tehničkog pregleda dužan je da u izvještaju o izvršenom tehničkom pregledu predloži: upotrebu objekta ili otklanjanje utvrđenih nedostataka ili zabranu upotrebe objekta.

Ministarstvo izdaje upotrebnu dozvolu sedam dana od dana prijema dokumentacije investitora.

[16] Član 78 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 064/17 od 06.10.2017).
[17] Član 181 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 064/17 od 06.10.2017).

Neposredno prije početka aktivnosti na izdavanju građevinske dozvole neophodno je izvršiti uređivanje gradskog-građevinskog zemljišta, koje obuhvata pripremu građevinskog zemljišta za komunalno opremanje (ili rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, preduzimanje mjera zaštite kulturnog dobra i zaštite spomenika prirode koji bi mogli biti ugroženi radovima na pripremi zemljišta, rušenje postojećih objekata i uređaja i uklanjanje materijala, premještanje postojećih nadzemnih i podzemnih instalacija itd.) i komunalno opremanje građevinkog zemljišta, koje obuhvata izgradnju objekata i uređaje komunalne infrastrukture.

Realizacija projekata izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke u nadležnosti je Direkcije javnih radova i finansira se iz posebnog programa kapitalnog budžeta. Nadležnost Direkcije prilikom realizacije projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta, između ostalog, obuhvata sljedeće aktivnosti:[18]

- prethodne i pripremne radove, studije, istražne radove i investicione programe, davanje stručne ocjene na dokumentaciju za donošenje investicionih odluka;
- pribavljanje rješenja o lokaciji i urbanističko-tehničkim uslovima za pojedine objekte;
- izradu i tehničku kontrolu tehničke dokumentacije;
- pribavljanje saglasnosti i odobrenja za građenje;
- javno oglašavanje i sprovođenje postupka ustupanja radova;
- zaključivanje ugovora o građenju;
- vršenje stručnog nadzora i kontrole kvaliteta izvedenih radova ugrađenih materijala i opreme;
- tehnički pregled i prijem izvedenih radova;
- pribavljanje odobrenja za upotrebu objekta.

[18] Član 21a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 005/12... 087/17).

II ZAKLJUČCI

Nakon sprovedenog postupka revizije utvrđeno je da Ministarstvo finansija i Ministarstvo prosvjete, u dijelu planiranja, i Direkcija javnih radova ne sprovode upravljanje projektima rekonstrukcije i izgradnje objekata obrazovanja i nauke na efikasan način.

4.1. Planiranje – izrada kapitalnog budžeta

Problemi u upravljanju projektima rekonstrukcije i izgradnje objekata obrazovanja i nauke utvrđeni su već kod početnog koraka, odnosno planiranja. Naime, izrada kapitalnog budžeta se ne sprovodi u skladu sa predviđenim-propisanim postupkom. Posljedica navedenog je da ostaje nejasno na osnovu čega se vrši izbor i donosi odluka koji će od kandidovanih kapitalnih projekata od strane potrošačke jedinice (Ministarstva prosvjete) biti na listi prioritetnih kapitalnih projekata, u skladu sa kojom se priprema kapitalni budžet. Tako se dešava da se sa realizacijom projekata koji su već započeti (što je jedan od kriterijuma za utvrđivanje prioriteta) kasni, jer se za iste kapitalnim budžetom ne opredjeljuju sredstva.

U dijelu planiranja utvrđeno je da Ministarstvo finansija dostavlja potrošačkim jedinicama obrazac sa stručnim uputstvom za pripremanje kapitalnog budžeta u zakonom propisanom roku. Međutim, u obrascima, odnosno Prijedlogu kapitalnog budžeta koje Ministarstvo prosvjete dostavlja, nijesu unijete tražene informacije o ispunjenosti uslova za kandidovanje kapitalnih projekata, odnosno nema podataka da su prilikom izbora kapitalnih projekata primjenjivani obavezni kriterijumi. Usljed nedostatka navedenih informacija državni revizor se nije mogao uvjeriti da predloženi projekti ispunjavaju sve uslove za kandidovanje, niti da je izbor predloženih projekata vršen primjenom utvrđenih kriterijuma.

Ministarstvo finansija nije stavilo na raspolaganje dokumentaciju na osnovu koje bi se državni revizor mogao uvjeriti da su sačinjavane liste kandidovanih kapitalnih projekata, koje je Ministarstvo dužno da dostavi Komisiji za utvrđivanje liste prioriteta kapitalnih projekata. Takođe, nema podataka o tome da je Komisija na osnovu bodovanja utvrđenih kriterijuma sačinila listu kapitalnih projekata, u skladu sa kojom bi Ministarstvo finansija trebalo da pripremi kapitalni budžet.

U postupku revizije utvrđeno je da Ministarstvo prosvjete sa zakašnjenjem podnosi Ministarstvu finansija zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava za kapitalne projekte, odnosno prijedlog kapitalnog budžeta.

4.2. Realizacija kapitalnog budžeta

Model upravljanja projektima kapitalnog budžeta od strane Direkcije javnih radova ne omogućava utvrđivanje niza ključnih okolnosti koje se odnose na realizaciju kapitalnih projekata, što ima neposredan uticaj na ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje projektima. Postojeći model upravljanja kapitalnim projektima od strane Direkcije javnih radova, između ostalog, onemogućava utvrđivanje:

- U kojoj fazi realizacije se nalazi projekat, za projekte u toku;
- Procenat realizovanih aktivnosti;
- Procenta iskorišćenosti finansijskih sredstava;
- Dinamiku realizacije projekta;
- Da li su objekti završeni u planiranim rokovima, za projekte koji su okončani i
- Rok završetka projekta za projekte, koji su u periodu vršenja revizije bili u toku.

Kašnjenje u obezbjeđivanju urbanističko tehničkih uslova i dugo trajanje postupaka javnih nabavki imaju za posljedicu produženje vremena realizacije kapitalnih projekata (prosječno vrijeme realizacije projekata u toku obuhvaćenih uzorkom je duže od 5 godina). Osim toga, utvrđene su okolnosti koje dodatno otežavaju realizaciju, i to:

i. Ne postoji metodologija, način i postupak utvrđivanja procijenjene vrijednosti projekta;
ii. Ne postoji dugoročan pristup u realizaciji kapitalnih projekata, koji podrazumijeva odgovarajući finansijski plan i plan aktivnosti projekta;

Revizijom je utvrđeno da nije uspostavljen odgovarajući sistem izvještavanja o realizaciji investicionih projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta, koji bi podrazumijevao sagledavanje efekata koji su postignuti realizacijom kapitalnog projekta, njihovo upoređivanje sa prvobitno planiranim i procijenjenim efektima na ostvarivanje društvenog, ekonomskog, regionalnog i ekološki održivog razvoja i njegovo dostavljanje Vladi.

Obzirom da kod Direkcije javnih radova postoji jedinstven pristup u realizaciji kapitalnih projekata, koji osim projekata obrazovanja i nauke obuhvataju realizaciju projekata izgradnje, rekonstrukcije i adaptacije prostora za rad državnih organa, objekata kulture, sportskih objekata, objekata zdravlja, socijalnog staranja, projekte očuvanja životne sredine, projekte izgradnje lokalne infrastrukture itd. postoji rizik neefikasne realizacije projekata koji se finansiraju iz dijela kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova.

4.2.1. Utvrđivanje procijenjene vrijednosti projekta

Procijenjena vrijednost za kapitalne projekte predstavlja projekciju ukupnih finansijskih sredstava neophodnih za sprovođenje faza projektnog ciklusa do završetka faze realizacije. Ona obuhvata sve troškove vezane za pripremu predloga ideje kapitalnog projekta, razradu predloga ideje kapitalnog projekta, sve troškove u vezi sa izradom tehničke dokumentacije, troškove pribavljanja zemljišta, troškove pripremanja i opremanja građevinskog zemljišta, troškove izgradnje, odnosno nabavke radova, dobara i usluga za realizaciju kapitalnog projekta, kao i druge troškove neophodne za realizaciju određene vrste projekta.[19]

Postupkom revizije je utvrđeno da je upitna procijenjena vrijednost projekata obrazovanja i nauke za čiju je realizaciju zadužena Direkcija javnih radova.

Naime, prilikom izrade glavnog projekta obrađivač tehničke dokumentacije utvrđuje predmjer i predračun radova izgradnje i uređenja objekta, koji je predviđen projektom ili jednom od faza realizacije projekta. Direkcija javnih radova utvrđuje procijenjenu vrijednost projekta, koja bi trebalo da obuhvati sve druge troškove koji će nastati u toku realizacije do okončanja projekta. Međutim, Direkcija javnih radova ne raspolaže pisanim dokumentima na osnovu kojih je u postupku revizije bilo moguće utvrditi koji troškovi su obuhvaćeni procijenjenom vrijednošću projekta. Direkcija javnih radova ne raspolaže ni pisanim dokumentima kojima se utvrđuje metodologija, način i postupak njenog određivanja.

[19] Član 3 Uredbe o sadržini, načinu pripreme i ocene, kao i praćenju sprovođenja i izveštavanju o realizaciji kapitalnih projekata Republike Srbije.

Prilikom vršenja revizije državni revizor je utvrdio da je Vlada Crne Gore, za potrebe realizacije projekta izgradnje Srednje stručne škole u Golubovcima, zadužila Ministarsvo održivog razvoja i turizma- Direkciju javnih radova da sredstvima u iznosu od 400.000€ iz kapitalnog budžeta Ministarstva održivog razvoja i turizma- Direkcije javnih radova izmiri obaveze po osnovu poravnanja u postupku povraćaja oduzetih imovinskih prava bivšim vlasnicima nepokretnosti na kojoj je planirana izgradnja škole. Vlada je dala saglasnost Zaštitniku imovinsko pravnih interesa za zaključenje poravnanja sa bivšim vlasnicima, odnosno njihovim pravnim sledbenicima, koji su podnijeli zahtjev pred Komisijom za povraćaj i obeštećenje, u iznosima naknade prema procjeni procjenitelja.

Državni revizor, u postupku vršenja revizije, nije mogao utvrditi da li je navedeni budžetski izdatak bio obuhvaćen procijenjenom vrijednošću projekta ili je predstavljao vanredni izdatak u toku realizacije projekta.

4.2.2. Finansijski plan i plan aktivnosti

Direkcija javnih radova prilikom realizacije projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta sprovodi niz aktivnosti i postupaka koji se odnose na pribavljanje tehničke dokumentacije, sprovođenje postupka javnih nabavki za izradu i reviziju tehničke dokumentacije, izvođača radova na izgradnji i rekonstrukciji objekata, vršenja stručnog nadzora zatim, praćenja izgradnje objektata, obezbjeđivanja finansijskih sredstava za pojedinačne faze izgradnje, izvještavanje itd.

Postupkom revizije je utvrđeno da prilikom sprovođenja realizacije projekta Direkcija javnih radova ne raspolaže višegodišnjim planom aktivnosti i finansijskim planom projekta, već se odluke koje se odnose na realizaciju projekata donose u postupku godišnjeg planiranja kapitalnog budžeta na ad hoc osnovi. Ili, Direkcija javnih radova prilikom planiranja kapitalnog budžeta predlaže iznos sredstava potreban za realizaciju pojedinačnog projekta, međutim predloženi iznos sredstava nije utemeljen na višegodišnjem planu aktivnosti.

Prilikom realizacije projekta izgradnje Srednje stručne škole u Golubovcima Vlada Crne Gore je zadužila[20] Ministarstvo prosvjete da u saradnji sa Gradskom opštinom Golubovci i Radio-difuznim centrom, obezbijedi lokaciju i potrebna sredstva za postavljanje novog objekta antenskog stuba za pokrivenost signalom javnih i komercijalnih emitera i drugih operatora, kao i da se saglasno članu 31 Zakona o državnoj imovini Radio–difuznom centru omogući korišćenje druge nepokretnosti. Istim zaključkom zadužen je Radio-difuzni cenat d.o.o. Podgorica, da u roku od osam dana, od dana donošenja navedene odluke, pokrene postupak kod Uprave za nekretnine za promjenu upisa korišćenja predmetne nepokretnosti na Ministarstvo prosvjete.

Državni revizor, u postupku vršenja revizije, nije bio u mogućnosti da utvrdi li su aktivnosti iz zaključka Vlade i sredstva neophodna za njihovu realizaciju bila predviđena projektom ili su predstavljala vanredne aktivnosti za koje je bilo potrebno dodatno angažovanje resursa.

[20] Zaključak broj: 06-870/2 od 4. aprila 2013. godine.

III OCJENA I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije, a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (Senator – Rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 20.04.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji uspjeha Upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke

Državna revizorska institucija je, nakon sprovedenog postupka revizije, utvrdila da upravljanje projektima izgradnje i adaptacije objekata obrazovanja i nauke, koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova, ne obezbjeđuje efikasnu realizaciju projekata.

Revizijom su konstatovani problemi u postupku planiranja (izrade kapitalnog budžeta), kašnjenje u obezbjeđivanju urbanističko tehničkih uslova, dugo trajanje postupaka javnih nabavki, nedostatak metodologije za procjenu vrijednosti projekta, kao i nepostojanje dugoročnog pristupa u realizaciji kapitalnih projekata, te nedostaci u postojećem modelu upravljanja kapitalnim projektima koji primjenjuje Direkcija javnih radova. Navedno za posljedicu ima, s jedne strane kašnjenje u realizaciji projekata, a sa druge strane da se u planiranom obimu ne koriste sredstva kapitalnog budžeta.

Takođe, revizijom je identifikovan rizik da, s obzirom da Direkcija javnih radova sprovodi kapitalni budžet i u drugim oblastima na bazi jedinstvenog pristupa, da i u tim oblastima realizacije kapitalnog budžeta, postoji neefikasno upravljanje projektima.

U cilju poboljšanja sistema realizacije višegodišnjih kapitalnih ulaganja, smanjenja kašnjenja u njihovoj realizaciji na najmanju mjeru i unapređenja sistema upravljanja kapitalnim projektima DRI daje sljedeće:

PREPORUKE

Preporučuje se Direkciji javnih radova da:

- **zahtjeve za dodjelu budžetskih sredstava za kapitalne projekte podnosi Ministarstvu finansija blagovremeno tj. u propisanom roku;**

- **utvrdi interne procedure kojima će bliže urediti postupak planiranja i selekcije projekata (dostavljenih od strane potrošačkih jedinica i jedinica lokalne samouprave) koji će biti kandidovani od strane Direkcije prema Ministarstvu finansija u cilju izrade prijedloga kapitalnog budžeta;**

- **unaprijedi postojeći model upravljanja kapitalnim projektima na način što će obezbijediti potrebne podatke i informacije koje će omogućiti da se sagleda:**
  - **u kojoj fazi realizacije se nalazi projekat, za projekte u toku;**
  - **procenat realizovanih aktivnosti,**
  - **procenat iskorišćenosti finansijskih sredstava;**
  - **dinamiku realizacije projekta;**
  - **da li su objekti završeni u planiranim rokovima, za projekte koji su okončani i**
  - **rok završetka projekta.**

- **pribavlja od Ministarstva održivog razvoja i turizma urbanističko-tehničke uslove blagovremeno, u rokovima koji neće imati uticaj na kašnjenja u realizaciji kapitalnih projekata;**

- **sprovodi postupke javnih nabavki na efikasan način, sa ciljem eliminisanja/smanjenja kašnjenja prilikom sprovođenja postupaka na najmanju mjeru;**

- **metodološki utvrdi način i postupak utvrđivanja procijenjene vrijednosti projekta;**

- **utvrdi višegodišnji finansijski plan i plan aktivnosti projekta na osnovu kojeg će podnositi zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava i na osnovu kojeg je moguće pratiti dinamiku realizacije projekta.**

Preporučuje se Ministarstvu finansija da:

- **inovira Odluku o izradi kapitalnog budžeta u cilju poboljšanja načina izrade i izvještavanja o realizaciji kapitalnog budžeta;**

- **obezbijedi da Obrazac sa stručnim uputstvom za pripremanje kapitalnog budžeta, koji dostavljaju potrošačke jedinice, sadrži sve (Obrascem predviđene) potrebne informacije, a posebno podatke o tome da li kandidovani projekti ispunjavaju sve uslove za kandidovanje kao i podatke na osnovu kojih se može utvrditi da je izbor predloženih projekata vršen primjenom utvrđenih kriterijuma;**

- **na osnovu dostavljenih Obrazaca sastavlja listu kandidovanih projekata i dostavlja je Komisiji za utvrđivanje liste prioritetnih projekata;**

- **predloži Vladi akt kojim bi se na bliži način uredilo bodovanje kriterijuma iz čl. 7 Odluke o izradi kapitalnog budžeta, kako bi Komisija mogla da izvrši bodovanje i sastavi listu prioritetnih projekata.**

- **obezbijedi način izvještavanja o realizaciji projekata koji se finansiraju iz kapitalnog budžeta, koji će omogućiti sagledavanje efekata koji su postignuti realizacijom kapitalnih projekata, upoređivanje sa prvobitno planiranim i procijenjenim efektima na ostvarivanje društvenog, ekonomskog, regionalnog i ekološki održivog razvoja i njegovo dostavljanje Vladi.**

Preporučuje se Ministarstvu prosvjete da:

- **zahtjeve za dodjelu budžetskih sredstava za kapitalne projekte podnosi blagovremeno tj. u propisanom roku;**

- **obrazac za pripremanje kapitalnog budžeta ispunjava u skladu sa stručnim uputstvom Ministarstva finansija, a posebno obezbijdi podatke o tome da li kandidovani projekti ispunjavaju sve uslove za kandidovanje kao i podatke na osnovu kojih se može utvrditi da je izbor predloženih projekata vršen primjenom utvrđenih kriterijuma.**

Preporučuje se Državnoj komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki:

- **da u cilju efikasne realizacije projektata koji se finansijraju iz kapitalnog budžeta u svim postupcima javnih nabavki odlučuje o žalbama u zakonom predviđenim rokovima ili u roku od 15 dana od dana prijema spisa i potpune dokumentacije.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da se Konačni Izvještaj o reviziji dostavi Odboru za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore.

- da subjekti revizije, do 30.05.2018. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da subjekti revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji izvijeste DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DIREKCIJE ZA ZAŠTITU TAJNIH PODATAKA ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2017. godinu
Trajanje revizije:	80 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Radule Žurić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Direkcije za zaštitu tajnih podataka (u daljem tekstu: (Direkcija ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine, (INTERNO BROJ 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Radule Žurić (član Kolegijuma) - broj 40113/18-024-33/2 od 12.01.2018. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Direkcija je samostalni organ državne uprave nadležan za implementaciju i nadzor nad primjenom propisa o tajnosti podataka i međunarodnih sporazuma. Direkcija za zaštitu tajnih podataka je samostalna potrošačka jedinica budžeta.

Uvidom u karton deponovanih potpisa novčanim sredstvima na računu raspolažu: Savo Vučinić, direktor Direkcije, u svojstvu službenika za odobravanje i Marko Drobnjak, u svojstvu službenika za ovjeravanje (zaposleni Ministarstva odbrane).

2.1. Djelatnost Direkcije za zaštitu tajnih podataka

Nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka određene su Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i Zakonom o tajnosti podataka.

U skladu sa čl. 44 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave Direkcija za zaštitu tajnih podataka vrši poslove koji se odnose na: razmjenu tajnih podataka sa stranim državama i međunarodnim organizacijama; obezbjeđivanje i primjenu standarda i propisa iz oblasti zaštite tajnih podataka; usvajanje plana zaštite tajnih podataka za vanredne i hitne slučajeve; koordiniranje aktivnosti kojima se obezbjeđuje zaštita tajnih podataka koji su povjereni Crnoj Gori od strane drugih država i međunarodnih organizacija; preduzimanje mjera kojima se obezbjeđuje adekvatan i efikasan odabir, instalacija i održavanje kriptografskih sistema, proizvoda i mehanizama za zaštitu tajnih podataka; rukovanje kriptomaterijalima Sjeverno-atlantskog saveza (NATO) i Evropske unije; certifikovanje komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se obrađuju, prenose i čuvaju tajni podaci; zaštitu prostorija i opreme od rizika elektromagnetnog zračenja; izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima; vođenje evidencije o izdatim dozvolama za pristup tajnim podacima; izradu i vođenje Centralnog registra tajnih podataka strane države ili međunarodne organizacije; obuku korisnika tajnih podataka; pripremanje instrukcija za rukovanje tajnim podacima strane države ili međunarodne organizacije; inspekcijski nadzor; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću upravnih akata Direkcije, na osnovu čl. 51 Uredbe, vrši Ministarstvo odbrane.

Čl. 74 Zakona o tajnosti podataka propisano je da Direkcija obavlja sledeće poslove:

1) obezbjeđuje primjenu standarda i propisa iz oblasti zaštite tajnih podataka;
2) usvaja plan zaštite tajnih podataka za vanredne i hitne slučajeve;
3) koordinira aktivnosti koje obezbjeđuju zaštitu tajnih podataka koji su povjereni Crnoj Gori od strane drugih država i međunarodnih organizacija;
   a) obezbjeđuje da su kriptografski sistemi, proizvodi i mehanizmi za zaštitu tajnih podataka adekvatno i efikasno odabrani, instalirani i održavani;
   b) rukuje NATO i EU kriptomaterijalima;
   c) certifikuje komunikaciono-informacione sisteme i procese u kojima se obrađuju, prenose i čuvaju tajni podaci;
   d) zaštite prostorija i opreme od rizika elektromagnetnog zračenja;
4) postupa po zahtjevima za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima;
5) vodi evidencije o izdatim dozvolama za pristup tajnim podacima;
6) izrađuje i vodi Centralni registar tajnih podataka strane države ili međunarodne organizacije;
7) preduzima mjere radi obuke korisnika tajnih podataka i organa za postupanje sa tajnim podacima u skladu sa standardima i propisima;
   a) pripremanja instrukcija za rukovanje tajnim podacima strane države ili međunarodne organizacije;
8) obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Na osnovu čl. 76a Zakona o tajnosti podataka Direkcija u međunarodnoj razmjeni i zaštiti tajnih podataka vrši i sledeće poslove:

1) bezbjednosnog organa za koordinaciju i sprovođenje NATO i EU bezbjednosne politike u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa zaštite tajnih podataka u skladu sa međudržavnim sporazumima (NSA - National Security Authority);
2) bezbjednosti komunikacija za izbor, upravljanje i održavanje kriptografske opreme za prenos, obradu i čuvanje tajnih podataka (NCSA - National Communication Security Authority);
3) sprovođenja bezbjednosne akreditacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA - Security Accreditation Authority);
4) upravljanja materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka i bezbjedno rukovanje, čuvanje, distribuciju i evidenciju kriptomaterijala (NDA - National Distribution Authority).

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije za zaštitu tajnih podataka[1] uređena je unutrašnja organizacija i sistematizacija Direkcije, utvrđen broj i vrsta organizacionih jedinica, sadržaj grupe poslova koji se vrše u unutrašnjim organizacionim jedinicama ukupan broj službeničkih i namještеničkih radnih mjesta, uslovi za vršenje utvrđenih poslova i opis utvrđenih službeničkih i namještеničkih mjesta.

Pravilnik je tri puta ažuriran donošenjem Pravilnika o izmjenama i dopunama 2014.[2], 2016.[3] i 2017. godine[4]. Poslednjim izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2017. godine za izvršavanje poslova iz djelokruga Direkcije sistematizovano je 16 radnih mjesta. Sistematizovana su dva nova radna mjesta u skladu sa preporukom NATO Kancelarije za bezbjednost od kojih je planirano da se jedno radno mjesto popuni u 2017., a jedno u 2018. godini. U 2017. godini je bilo zaposleno 13 izvršilaca i jedno

[1] broj 01-374/13 od 23.05.2013. g.
[2] broj 01-616/14-3 od 01.08.2014. g.
[3] broj 01-289/16-4 od 21 04.2016. g.
[4] broj 01-627/17-2 od 28.08.2017. g.

profesionalno vojno lice koje je upućeno iz Vojske Crne Gore na rad u Direkciju. Dva službenika Direkcije upućena su u Stalnu misiju CG pri NATO u Briselu, u skladu sa Sporazumom zaključenim između Ministarstva vanjskih poslova i Direkcije.

Organizacione jedinice Direkcije su:

1. Odjeljenje za zaštitu tajnih podataka;
2. Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka i
3. Služba za opšte poslove i finansije.

U okviru Službe za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na izradu opštih akata, izradu programa rada i izvještaja o radu Direkcije, pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnog odnosa, akata vezanih za obračun zarada, naknada i drugih primanja državnih službenika i namještenika, javne nabavke (pripreme plana javnih nabavki, teksta odluke o pokretanju postupka javnih nabavki, poziva i oglasa za javno nadmetanje, odluka o dodjeli ugovora po svim pozivima za javno nadmetanje, odluka o nabavkama male vrijednosti, učestvovanje u pripremi modela tenderske dokumentacije, izdavanje ponuđačima tenderske dokumentacije, vođenja evidencije javnih nabavki, sačinjavanje izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama), materijalno finansijske poslove, posebno pripremu i izvršenje predračuna sredstava, izradu finansijskog plana, blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava u skladu sa budžetom i finansijskim planom, poslovne knjige, periodične obračune i završne račune, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko poslovanje i knjigovodstvene poslove;upoznavanje sa rezultatima vršenja unutrašnje revizije kroz nacrt revizorskog izvještaja i eventualno podnošenje prigovora, upoznavanje sa konačnim revizorskim izvještajem i predlogom plana aktivnosti za sprovođenje preporuka za poboljšanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, praćenje realizacije prihvaćenih preporuka unutrašnje revizije, evidentiranje preporuka za koje nije postignuta saglasnost, sačinjavanje pisanog izvještaja o usvajanju plana aktivnosti i dostavljanje jedinici za unutrašnju reviziju i dostavljanje godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije nadležnom organu,izradu internih pravila i procedura za uspostavljanje i sprovođenje finansijskog upravljanja i kontrole,vođenje evidencije podataka o zbirkama podataka o ličnosti, učešće u aktivnostima na realizaciji akcionih planova;rješavanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama; saradnju sa nevladinim organizacijama i medijima i praćenje medijskih izvještaja, saradnju sa Upravom za kadrove, po pitanju stručnog usavršavanja zaposlenih i usmjeravanja službenika i namještenika na potrebne obuke, seminare i kurseve, u skladu sa Programom stručnog usavršavanja Uprave za kadrove, praćenje realizacije i vođenje evidencije o stručnom usavršavanju zaposlenih, vođenje Kadrovskog informacionog sistema (KIS aplikacije), evidenciju primljenih poklona, kao i kancelarijske poslove: raspoređivanje, evidentiranje, razvođenje i arhiviranje akata i predmeta, vođenje djelovodnika i drugih knjiga, rukovanje pečatima i štambiljima i njihovo čuvanje, dostavu NATO i EU tajnih podataka koji se ustupaju Crnoj Gori i tajnih podataka koje Crna Gora dostavlja NATO i EU, sprovođenje mjera zaštite prilikom transporta i dostave tajnih podataka, eksterna distribucija akata, vođenje evidencije o korišćenju motornog vozila, prevoz zaposlenih za službene potrebe i drugi poslovi u skladu sa propisima. Za obavljanje poslova iz nadležnosti ove službe sistematizovano su 4 radna mjesta.

Računovodstveni sistem

Računovodstvena evidencija Direkcije vodi se na modifikovanoj gotovinskoj osnovi što podrazumjeva vođenje evidencije o primicima i izdacima na gotovinskoj osnovi (evidenciju transakcija ili događaja u momentu prijema ili isplate gotovine), dok se evidencija o imovini i obavezama vodi na obračunskoj osnovi (transakcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka) shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uvidom u karton deponovanih potpisa novčanim sredstvima na računu raspolažu: Savo Vučinić, direktor Direkcije, u svojstvu službenika za odobravanje i Marko Drobnjak, u svojstvu službenika za ovjeravanje (zaposleni Ministarstva odbrane).

Ministarstvo odbrane, kao vršilac nadzora nad radom Direkcije, od njenog osnivanja (2008. godine) obavlja finansijske, računovodstvene i poslove javnih nabavki za Direkciju. Direkcija, kao potrošačka jedinica budžeta nije povezana u SAP, već se plaćanja vrše kroz SAP instaliran u Ministarstvu odbrane. Sve gotovinske transakcije ove potrošačke jedinice obavljaju se preko Konsolidovanog računa Trezora.

- Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Direkcije za zaštitu tajnih podataka definisano je da se u okviru Službe za opšte poslove i finansije, između ostalog, vrše i poslovi koji se odnose na: javne nabavke, materijalno finansijske poslove, blagajničko poslovanje i knjigovodstvene poslove. Krajem 2017. godine, upražnjena, sistematizovana radna mjesta u okviru ove službe u Direkciji su popunjena. Materijalno finansijski poslovi, blagajničko poslovanje i knjigovodstveni poslovi Direkcije se i u 2018. godini obavljaju iz Ministarstva odbrane. Izuzetak su javne nabavke koje od kraja 2017. godine, vrši zaposleni Direkcije.

Direkcija nema otvorene račune kod poslovnih banaka.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti.

Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu i pravilnost poslovanja Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[5], Direkcija je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- Izvještaj o novčanim tokovima III i
- Izvještaj o neizmirenim obavezama.

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Direkcija je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine na Obrascu 8.

Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o finansijskoj strukturi i finansijskom položaju;
2. Da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
3. Da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017. godinu.

[5] "Sl. list CG" br. 23/14

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i
- odgovarajuca računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2017. godinu, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluka o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.
Zaposleni	Zakon o tajnosti podataka, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnoj upravi, Odluka o o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru, Odluka o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.

Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima,Uredba o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga, Pravilnik o sadržaju akata i obrazcima za sprovođenje hitnih nabavki,Pravilnik o sadržaju akata i obrazcima za sprovođenje nabavki male vrijednosti, Pravilnik o evidenciji sprovedenih postupaka javnih nabavki, zaključenih ugovora o javnim nabavkama i evidenciji nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki, Pravilnik o izvještaju o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, nabavkama male vrijednosti i hitnim nabavkama.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije, Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije, Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole, Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Direkcije za zaštitu tajnih podataka je izvršena u periodu od 19.03. do 14.05.2017. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (br. INT:02-01-99/18-4 od 30.05.2018. g.), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (Senator – Rukovodilac Kolegijuma) i g. Radule Žurić (Senator – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 01.06.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Direkcije za zaštitu tajnih podataka

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije odgovoran je za izvršenje budžeta. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Direkcije za zaštitu tajnih podataka sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor.

Revizijom pravilnosti poslovanja Direkcije utvrđene su neusklađenosti poslovanja iste sa Zakonom o tajnosti podataka, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i Odlukom o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava:

- **pozitivno mišljenje** na finansijski izvještaj Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017. godinu i
- **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

PREPORUKE

1. Čl. 75d Zakona o tajnosti podataka propisano je da se radni odnos u Direkciji, po pravilu, zasniva na osnovu javnog oglasa. Izuzetno, radni odnos u Direkciji može se zasnovati bez javnog oglašavanja za radna mjesta utvrđena aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.
   Čl. 7 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđeno je da se 14 od ukupno 16 sistematizovanih radnih mjesta u Direkciji popunjavaju bez javnog oglašavanja.
   Na osnovu navedenog utvrđeno je da je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sitematizaciji popunjavanje radnih mjesta putem javnog oglašavanja propisano kao izuzetak, što nije u skladu sa Zakonom o tajnosti podataka, kojim je popuna radnih mjesta putem javnog oglašavanja propisana kao pravilo.

   - **Preporučuje se Direkciji da inicira izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radi usklađivanja sa Zakonom o tajnosti podataka ili inicira (preko Ministarstva odbrane, kao organa koji vrši nadzor nad radom Direkcije) postupak izmjene i dopune Zakona o tajnosti podataka.[6]**

2. Revizijom je utvrđeno da je popunjavanje radnih mjesta (dva), za koja je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđeno da se popunjavaju javnim oglašavanjem, izvršeno bez raspisivanja javnog oglasa.
   Dva radna mjesta su popunjena na način što su zaposleni radni odnos u Direkciji prethodno zasnovali na radnim mjestima koja se popunjavaju bez javnog oglašavanja, a potom su, rješenjima o raspoređivanju, raspoređeni na radna mjesta koja se po Pravilniku popunjavaju javnim oglašavanjem. Čl. 37 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima je propisano da se „popuna radnih mjesta može izvršiti raspoređivanjem u skladu sa zakonom“, dok čl. 103 istog zakona glasi „Državni službenik, odnosno namještenik može se, zbog potrebe rada, trajno ili privremeno rasporediti na drugo odgovarajuće radno mjesto u istom državnom organu ili privremeno rasporediti u drugi državni organ, u skladu sa zakonom.
   Odgovarajućim radnim mjestom, smatra se radno mjesto čiji se poslovi vrše u istom zvanju kao poslovi radnog mjesta sa koga se državni službenik, odnosno namještenik raspoređuje. U oba slučaja u Direkciji su zaposleni raspoređeni u okviru različitih zvanja, tako da nijesu ispunjeni uslovi za popunu radnog mjesta raspoređivanjem u istom organu već je bilo potrebno sprovesti jedan od načina koje predviđa čl. 37 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

   - **Direkcija treba da postupak zapošljavanja, za radna mjesta za koja je predviđeno javno oglašavanje, sprovodi u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.**

3. Uvećanje zarada u visini 30% zaposlenim u Direkciji koji su raspoređeni na radna mjesta koja, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, ne obuhvataju poslove koji se odnose na obradu, zaštitu korišćenje ili čuvanje tajnih podataka, nije u skladu sa čl. 13 Odluke o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.

[6] U Izjašnjenju na Preliminarni Izvještaj DRI Direkcija navodi: “Direkcija smatra da bi ovo pitanje trebalo regulisati budućim izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, na način što će se jasno definisati da se radni odnos u Direkciji zasniva bez javnog oglašavanja, a koju mogućnost prepoznaje i novi Zakon o drž. službenicima i namještenicima (čl. 40 stav 2).”

- **Direkcija treba da obezbijedi da se dodatak na osnovnu zaradu obračunava zaposlenim koji su raspoređeni na radnim mjestima koja obuhvataju poslove koji se odnose na obradu, zaštitu korišćenje ili čuvanje tajnih podataka, u skladu sa Odlukom o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima.**

4. Materijalno-finansijski poslovi, blagajnički i knjigovodstveni poslovi za potrebe Direkcije obavljaju zaposleni Ministarstva odbrane. Izuzetak su javne nabavke koje od kraja 2017. godine, vrši zaposleni u Direkciji.
   Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Direkcije za zaštitu tajnih podataka definisano je da se u okviru Službe za opšte poslove i finansije, između ostalog, vrše i poslovi koji se odnose na: javne nabavke, materijalno-finansijske poslove, blagajničko poslovanje i knjigovodstvene poslove. Krajem 2017. godine, upražnjena, sistematizovana radna mjesta u okviru ove službe u Direkciji su popunjena.
   Izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Direkciji određeno je da se u okviru Službe za opšte poslove i finansije, između ostalog, vrše i poslovi koji se odnose na blagajničko poslovanje. Uvidom u opis poslova sistematizovanih radnih mjesta u okviru Službe za opšte poslove i finansije utvrđeno je da niti jedno radno mjesto ne obuhvata vršenje blagajničkog poslovanja. Direkcija nije donijela akt kojim bi se uredilo blagajničko poslovanje.

   - **Direkcija treba da obezbijedi da, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, materijalno-finansijske, blagajničke i knjigovodstvene poslove vrše zaposleni u Direkciji - Službi za opšte poslove i finansije.**

   - **Potrebno je poslove koji se odnose na blagajničko poslovanje uključiti u opis radnih mjesta Službe za opšte poslove i finansije i donijeti internu proceduru kojom će se urediti isto.**

5. Internim procedurama za pojedine poslovne procese[7] koji se obavljaju u Direkciji definisano je da određene zadatke obavljaju zaposleni Službe za finansijsko poslovanje Ministarstva odbrane, iako su ti zadaci Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji dodijeljeni odgovorajućim radnim mjestima u Direkciji.

   - **Potrebno je izmijeniti postojeće ili donijeti nove interne procedure, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojima će aktivnosti i zadaci biti dodijeljeni radnim mjestima (zaposlenim) u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.**

6. Komisija za popis je u Izvještaju o izvršenom popisu unijela (kao posebnu stavku) vrijednost građevinskih radova u iznosu od 30.851,23€. Prema objašnjenju subjekta revizije izvršeni radovi se odnose na adaptaciju/rekonstrukciju prostorija, odnosno dijela službene zgrade koju koriste Direkcija i Ministarstvo odbrane.

   - **U skladu sa čl. 45 Zakona o državnoj imovini, evidenciju i popis stvari koje koristi više državnih organa (službene zgrade i prostorije) treba da vrši organ uprave nadležan za poslove imovine, pa u skladu sa navedenim i priznavanje naknadnih troškova u knjigovodstvenu vrijednost, u skladu sa MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema“.**

[7] npr. Pravilnik o obračunu i isplati zarada, Uputstvo za izradu zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže da:

- subjekt revizije, do 15.07.2018. godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- subjekt revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore, u skladu sa čl. 7 stav 1 tačka 11 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane („Sl. list CG“, br. 80/10).

- se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Ministarstvo odbrane, kao organ koji vrši nadzor nad zakonitošću, cjelishodnošću rada i zakonitošću upravnih akata Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O KONTROLNOJ REVIZIJI MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Vrsta revizije:	Kontrolna revizija
Subjekat revizije:	Ministarstvo unutrašnjih poslova
Predmet revizije:	Kontrola realizacije preporuka sadržanih u Konačnom izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore za 2014. godinu
Trajanje revizije:	110 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje kontrolne revizije Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07, 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, od 14.12.2017. godine, (interno br. 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma) od 12.01.2018. god. (broj: 40113/18-022-37/2).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. SUBJEKAT REVIZIJE

Subjekat revizije je Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, adresa Bulevar Svetog Petra Cetinjskog broj 22. Starješina organa za godinu za koju se vrši revizija bio je ministar Mevludin Nuhožić (od 29.11.2016. i dalje).

Zakonom o državnoj upravi (čl. 88, 93, 94) utvrđeno je:

- Organi državne uprave, izuzev organa u sastavu, samostalno raspolažu sredstvima za vršenje djelatnosti. Sredstva za rad organa u sastavu obezbjeđuju se u okviru sredstava za rad ministarstva i njima raspolaže ministarstvo u čijem je sastavu taj organ.
- Za zakonito korišćenje sredstava organa državne uprave odgovorni su ministar, odnosno drugo ovlašćeno lice.
- Kontrolu zakonitosti korišćenja sredstava za rad organa državne uprave vrši Ministarstvo finansija, u skladu sa zakonom.

2.1. Djelatnost subjekta revizije

Djelokrug rada Ministarstva utvrđen je članom 5 i 6 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (“Sl. list Crne Gore", br. 05/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14. 006/15, 080/15, 035/16, 041/16, 061/16, 073/16, 003/17, 019/17, 068/17 i 087/17).

Ministarstvo unutrašnjih poslova vrši poslove uprave koji se odnose na: analitičko praćenje stanja i strateško planiranje u oblasti borbe protiv kriminaliteta, javnog reda i mira, bezbjednosti saobraćaja i drugim oblastima policijskog rada i djelovanja, instruktivno djelovanje za sprovođenje strategija i politike u ovim oblastima; nadzor i unutrašnju kontrolu nad vršenjem policijskih poslova i procedura, stručnosti, zakonitosti i efikasnosti obavljanja policijskih poslova; predlaganje, praćenje i primjenu mehanizama za efikasnu borbu protiv trgovine ljudima; vođenje Centralnog registra stanovništva, državljanstvo, putne isprave, useljavanje, odobravanje međunarodne i privremene zaštite stranaca, naturalizaciju, lične karte, prebivalište crnogorskih državljana i vođenje registra prebivališta; evidentiranje prijava vjerskih zajednica; rad i privremeni i stalni boravak stranaca u Crnoj Gori i u vezi sa tim vođenje propisanih evidencija; vođenje biračkog spiska; jedinstveni matični broj; lično ime; matične registre; evidenciju vozila i vozača; nabavljanje oružja i djelova za oružje; prihvat i smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Centru za prihvat ili drugom objektu za smještaj; zaštitu

podataka o ličnosti; proizvodnju, promet i prevoz eksplozivnih materija; promet, prevoz i uskladištenje zapaljivih tečnosti i gasova; prevoz nezapaljivih opasnih tečnosti i gasova, prevoz eksploziva; prevoz naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene kopnenim i vodenim putem; upravljanje rizicima, upravljanje zaštitom i spašavanjem u vanrednim situacijama i upravljanje sanacijom posljedica u vanrednim situacijama (zemljotresi, požari i druge prirodne i tehničko-tehnološke katastrofe); poslove civilne zaštite, kao dio integrisanog sistema upravljanja vanrednim situacijama; sprovođenje međunarodnih ugovora iz nadležnosti ministarstva; bezbjednost državne granice; integrisano upravljanje granicom, pripremu za zaključivanje i sprovođenje međunarodnih ugovora o graničnim prelazima i utvrđivanje režima pograničnog saobraćaja sa susjednim državama; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnim poretkom Evropske unije; saradnju sa međunarodnim i regionalnim organizacijama; vođenje propisanih evidencija; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list Crne Gore", br. 73/16) od 25.11.2016. godine formirano je Ministarstvo javne uprave kome je dato u nadležnost obavljanje i dijela poslova iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova:

"Oblast državne uprave u dijelu organizacije, načina i metoda rada, upravljanja, odgovornosti, odnosa, saradnje, javnosti i transparentnosti rada organa državne uprave; oblast službeničkih odnosa, kancelarijskog poslovanja, opšteg upravnog postupka i inspekcijskog nadzora; inspekcijski nadzor u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih propisima o sistemu državne uprave, radnim odnosima u organima državne uprave i lokalne samouprave i upravnom rješavanju; nevladine organizacije; političke partije; evidentiranje prijava vjerskih zajednica; pečate državnih organa; organizaciju i djelokrug lokalne samouprave; funkcionisanje i primjenu propisa iz oblasti lokalne samouprave iz nadležnosti ovog ministarstva; teritorijalnu organizaciju lokalne samouprave; međunarodnu saradnju jedinica lokalne samouprave sa jedinicama lokalne samouprave drugih država."

Organ uprave u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova je Uprava policije. Uprava policije vrši poslove koji se odnose na: zaštitu bezbjednosti građana i Ustavom utvrđenih sloboda i prava; zaštitu imovine; sprječavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja; pronalaženje i hvatanje učinilaca krivičnih djela i prekršaja i njihovo dovođenje pred nadležne organe; održavanje javnog reda i mira; obezbjeđivanje javnih skupova i drugih okupljanja građana; obezbjeđivanje određenih ličnosti i objekata; nadzor i kontrolu bezbjednosti u saobraćaju; nadzor i obezbjeđenje državne granice i vršenje granične kontrole; kontrolu ulaska, kretanja, boravka i izlaska stranaca; obezbjeđivanje uslova za nesmetan rad sudova, održavanje reda, zaštitu lica i imovine; kriminalistička vještačenja i istraživanja, kriminalističke i druge evidencije; međunarodnu policijsku saradnju; izradu analiza, elaborata, studija i praćenje određenih bezbjednosnih pitanja; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

2.2. Organizacija subjekta revizije

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organizacione jedinice Ministarstva su:

1. Direktorat za strateško razvojne projekte;
2. Direktorat za poslove nadzora;
3. Direktorat za građanska stanja i lične isprave;
4. Direktorat za vanredne situacije;
5. Direktorat za međunarodnu saradnju i evropske integracije;
6. Odjeljenje za zaštitu podataka o ličnosti i slobodan pristup informacijama;
7. Odjeljenje za unutrašnju kontolu policije;
8. Odjeljenje za unutašnju reviziju;
9. Kabinet ministra;
10. Služba za ljudske resurse i kadrovske poslove;

11. Služba za informacione tehnologije;
12. Služba za finansijske, opšte i pomoćne poslove;
13. Odjeljenje za integrisano upravljanje granicom;
14. Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima.

Organizacione jedinice organa u sastavu – Uprave policije su:

1. Sektor policije opšte nadležnosti;
2. Sektor kriminalističke policije;
3. Sektor granične policije;
4. Sektor za obezbjeđenje ličnosti i objekata;
5. Odjeljenje za analitiku, unapređenje rada i razvoj policije;
6. Specijalna antiteroristička jedinica (SAJ);
7. Posebna jedinica policije;
8. Forenzički centar;
9. Operativno komunikacioni centar;
10. Odjeljenje za telekomunikacione i elektronske tehnologije;
11. Centar bezbjednosti Podgorica;
12. Centar bezbjednosti Nikšić;
13. Centar bezbjednosti Bar;
14. Centar bezbjednosti Budva;
15. Centar bezbjednosti Herceg Novi;
16. Centar bezbjednosti Bijelo Polje;
17. Centar bezbjednosti Pljevlja;
18. Centar bezbjednosti Berane.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova za izvršavanje poslova u Ministarstvu unutrašnjih poslova, sa organom uprave u sastavu (Uprava policije), sistematizovana su, pored ministra i državnog sekretara, službenička i namještenička radna mjesta za 5662 izvršiloca. Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova ukupan broj radnih mjesta u Ministarstvu je povećan za osam službenika i namještenika koji su preuzeti iz Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju realizacije preporuka - kontrolnu reviziju.

Predmet revizije je bio kontrola realizacije preporuka sadržanih u Konačnom izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore za 2014. godinu (broj 40113-022-92/36 od 15.10.2015. godine).

Praćenje realizacije izdatih preporuka DRI je dio procesa revizije nakon objavljivanja Konačnog izvještaja i ima za cilj da se utvrdi adekvatnost, efektivnost i pravovremenost radnji preduzetih od rukovodstva subjekta revizije u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka. Glavni razlog za praćenje realizacije izdatih preporuka je da se poveća vjerovatnoća da će preporuke biti sprovedene.

Cilj revizije je bio provjeriti tačnost izvještaja subjekata revizije (br. 051/16-65071/2 od 15.04.2016. g. i br.050/17-4548 od 27.01.2017. g.) o sprovedenim radnjama u cilju realizacije preporuka i utvrditi u kojoj mjeri su realizovane preporuke, date od strane DRI u izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore za 2014. godinu.

4. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je izvršena u periodu od 19.03. do 31.05.2018. godine.

II ZAKLJUČNE KONSTATACIJE

Na bazi sprovedene kontrolne revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (broj: INT 01-1294 od 02.07.2018. g.), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (Senator - Rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (Senator - član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma održanoj 06.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o kontrolnoj reviziji Ministarstva unutrašnjih poslova

Zaključne ocjene

Aktivnostima koje je Ministarstvo unutrašnjih poslova preduzelo u cilju realizacije preporuka DRI otklonjen je određeni broj nepravilnosti. Za realizaciju preporuka DRI koje se odnose na planiranje izdataka na računu 463 - „Otplata obaveza iz prethodnog perioda“ (posebno izdataka za sudske sporove), kao i procjenu imovine koju koristi MUP, a koje nijesu realizovane ili su djelomično realizovane, pored aktivnosti koje preduzima MUP, potrebno je da i drugi državni organi (Ministarstvo finansija i Uprava za nekretnine) preduzmu odgovarajuće radnje.

Kontrolnom revizijom utvrđeno da i dalje postoje neusklađenosti poslovanja subjekta revizije sa propisima, a posebno:

- **Izvršenje budžeta Ministarstva unutrašnjih poslova je za 4.963.430,47€ ili 5,78% više od odobrenog iznosa, što je posljedica neplaniranja izdataka na računu 463 - „Otplata obaveza iz prethodnog perioda“ i evidentiranja isplate izdataka po osnovu sudskih sporova u iznosu 6.201.675,47€, na istom računu. DRI skreće pažnju da se nastavlja praksa neodgovarajućeg upravljanja izdacima za sudske sporove, na šta je DRI već ukazivala kroz sprovedene revizije, a posebno u reviziji „Izdaci iz budžeta Crne Gore za sudske sporove po osnovu radnih odnosa“.**[1]

- **Izvršeni budžet (bez donacija) MUP-a za 2017. godinu iznosi 90,84 mil.€, što je značajno više od, smjernicama fiskalne politike utvrđenog limita potrošnje za 2017. godinu, koji za potrošačku jedinicu MUP iznosi 77,83 mil.€. Navedeno je posljedica kako probijanja odobrenog budžeta tako i činjenice da je preusmjerenjima sredstava u toku 2017. godine (po osnovu zaključaka Vlade) tekući budžet MUP-a za 2017. godinu uvećan na 85,87 mil.€ (bez donacija).**

- **Kontrolnom revizijom je utvrđeno da organizacione jedinice Službi za obračun zarada nijesu dostavljale Izvještaje o ostvarenim redovnim časovima rada, kao ni o satima godišnjeg odmora. Nalazima ove i prethodne revizije utvrđeno je da su na poziciji 4630 – “Otplata obaveza iz prethodnog perioda“ evidentirani izdaci za sudske sporove, čiji su predmet uglavnom potraživanja iz radnog odnosa. Identifikovane slabosti u vezi evidentiranja, sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o ostvarenim časovima rada značajno utiču na postojanje visokog rizika od nastanka sudskih sporova po osnovu radnih odnosa.**

- **Kontrolnom revizijom je utvrđeno da pravo na ostvarivanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem nije utvrđeno pojedinačnim rješenjima, već se u aplikaciju “Interna kadrovska evidencija”, unose podaci o radnim mjestima koja su u skladu sa Pravilnikom utvrđena kao radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, odakle se preuzimaju podaci za obračun zarada. Navedeni način utvrđivanja prava zaposlenog na staž osiguranja sa uvećanim trajanjem ne obezbjeđuje prihvatljiv nivo rizika da se službeniku obračuna staž osiguranja sa uvećanim trajanjem, a da istom to pravo ne pripada (što je prethodnom revizijom utvrđeno u nekoliko slučajeva).**

[1] broj 40113/16-023-13/25 od 31.03.2016. godine

- **Ministarstvo nije obezbijedilo dosljednu primjenu Zakona o javnim nabavkama kao ni Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i nije uspostavilo efikasan sistem unutrašnjih finansijskih kontrola.**

Ministarstvo unutrašnjih poslova je od ukupno 21 izdate preporuke DRI, koje su bili predmet kontrolne revizije:

- realizovalo - 10 preporuka;
- djelimično realizovalo - 4 preporuke;
- nije realizovalo - 7 preporuka.

Subjekat revizije treba da, za preporuke koje nijesu realizovane ili su djelomično realizovane, okonča aktivnosti na realizaciji istih kako bi se utvrđene nepravilnosti otklonile i o tome, do 31.03.2019. godine izvijesti DRI.

Sa utvrđenim nepravilnostima i nedostacima u realizaciji preporuka DRI će kroz upućivanje Konačnog izvještaja o reviziji, upoznati nadležni odbor Skupštine Crne Gore.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
MINISTARSTVA PROSVJETE – PROGRAM ADMINISTRACIJA

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ministarstvo prosvjete
Predmet revizije:	Pravilnost poslovanja
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Ministarstva prosvjete-program Administracija (u daljem tekstu Ministarstvo ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija DRI za 2017. godinu, donesenom 14.12.2017. godine, (INTERNO BROJ 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Zoran Jelić (član Kolegijuma) broj 40113/18-021-43/2 od 18.01.2017. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Subjekat revizije je organ državne uprave – Ministarstvo i samostalna potrošačka jedinica budžeta.

Sjedište Ministarstva prosvjete je u Podgorici, ul. Vaka Đurovića bb.

Ministar je dr Damir Šehović.

Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja je Ivan Zvicer – Samostalni savjetnik – računovođa.

Subjekat revizije finansijsko poslovanje obavlja preko konsolidovanog računa Trezora i prelaznog računa za devizna plaćanja koji je, za potrebe Ministarstva prosvjete, kod Crnogorske komercijalne banke otvorilo Ministarstvo finansija.

Novčanim sredstvima odobrenim Budžetom raspolagala su lica ovlašćena za punovažno potpisivanje uz upotrebu pečata i to: u svojstvu službenika za odobravanje Damir Šehović – ministar, i u svojstvu službenika za ovjeravanje Tatjana Marković i Radosav Petrušić. Lice ovlašćeno za preuzimanje gotovine za potrebe Ministarstva iz Državnog trezora je Arleta Vujošević, Samostalni referent. Službenik za javne nabavke je Spasoje Ostojić.

Djelatnost, organizacija i finansiranje utvrđeni su:

- Zakon o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, br. 039/11, 050/11, 066/12, 034/14, 053/14, 016/16);
- Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG, br.016/16);
- Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list CG“, br. 083/16) i Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list CG“, br. 042/17 i 089/17);
- Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. List CG“, br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18);
- Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list CG", br. 5/12, 035/16, 41/16, 61/16, 73/16, 3/17, 19/17, 68/17 i 87/17).

2.1. Djelatnost Ministarstva prosvjete

Ministarstvo prosvjete vrši poslove uprave koji se odnose na:

- Kreiranje, uspostavljanje i razvoj obrazovno-vaspitnog sistema; Uslove za osnivanje, rad i licenciranje ustanova u oblasti obrazovanja;
- Organizaciju rada obrazovno-vaspitnih ustanova;
- Normative i standarde za finansiranje ustanova obrazovanja i vaspitanja;
- Dopunsku nastavu djeci građana Crna Gore koji se nalaze na privremenom radu u inostranstvu;
- Mobilnost studenata i akademskog osoblja i međunarodnu saradnju u oblasti visokog obrazovanja;
- Priznavanje inostranih obrazovnih isprava o završenom osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju;
- Donošenje, odnosno odobravanje obrazovnih programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje opšte obrazovanje, stručno obrazovanje, vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama i obrazovanje odraslih;
- Upisnu politiku na javnim ustanovama visokog obrazovanja;
- Raspisivanje konkursa za upis u gimnaziju i stručnu školu;
- Obrazovanje komisije za praćenje maturskog, odnosno stručnog ispita; rukovodeće kadrove u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju;
- Imenovanje članova školskih i upravnih odbora u javnim ustanovama obrazovanja i vaspitanja;
- Donošenje normativa o profilu i stručnoj spremi za nastavnike, stručne saradnike i saradnike u nastavi u osnovnoj školi;
- Utvrđivanje liste nastavnika koji imaju punu normu časova;
- Donošenje programa stručnog usavršavanja i napredovanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi u obrazovno-vaspitnim ustanovama;
- Normative prostora, opreme i nastavnih sredstava za predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje i domskih usluga;
- Program privatno-javnog partnerstva za oblast obrazovanja;
- Opremu, smještaj i ishranu učenika i studenata; normative troškova rada obrazovno-vaspitnih ustanova;
- Davanje saglasnosti na visinu participacije za pokriće troškova obrazovanja u javnim ustanovama;
- Utvrđivanje visine naknade za vanredne učenike;
- Normative vannastavnog osoblja u obrazovno-vaspitnim ustanovama;
- Davanje saglasnosti na opšta akta javnih ustanova iz oblasti obrazovanja;
- Izdavanje udžbenika i udžbeničke literature;
- Nadzor nad zakonitošću rada ustanova u oblasti obrazovanja;
- Ostvarivanje prosvjetno-kulturne djelatnosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji žive u Crnoj Gori;
- Razvoj i implementaciju Nacionalnog okvira kvalifikacije i usklađenost sa Evropskim kvalifikacionim okvirom;
- Planiranje i programiranje, ostvarivanje i usklađivanje međunarodne prosvjetne saradnje Crne Gore sa drugim državama, regionalnim zajednicama i međunarodnim organizacijama;
- Edukaciju i stručno usavršavanje stranaca u Crnoj Gori i crnogorskih državljana u inostranstvu, posebno mladih i talentovanih učenika i studenata;
- Prikupljanje, obradu i distribuciju predloga i odgovarajućih podataka, informacija i programa u oblastima međunarodne prosvjetne saradnje;
- Upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

2.2. Unutrašnja organizacija

Za obavljanje poslova iz djelokruga i nadležnosti Ministarstva osnovane su unutrašnje organizacione jedinice:

1) Direktorat za predškolsko, osnovno i inkluzivno obrazovanje i vaspitanje
   a) Direkcija za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, inkluzivno obrazovanje;
   b) Direkcija za osnovno obrazovanje i vaspitanje;
2) Direktorat za opšte srednje obrazovanje, stručno obrazovanje, i obrazovanje odraslih
   a) Direkcija za opšte srednje i stručno obrazovanje;
   b) Direkcija za obrazovanje odraslih;
3) Direktorat za obrazovanje pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
4) Direktorat za visoko obrazovanje
   a) Direkcija za visoko obrazovanje i ENIC/NARIC centar;
   b) Direkcija za učenički i studentski standard;
5) Odjeljenje za normativno-pravne poslove i harmonizaciju propisa
6) Odjeljenje za informaciono-komunikacione tehnologije
7) Odjeljenje za unutrašnju reviziju
8) Odjeljenje za Nacionalni okvir kvalifikacija
9) Odjeljenje za međunarodnu saradnju i evropske integracije
10) Kabinet ministra
11) Služba za investicije i javne nabavke
12) Služba za finansije i računovodstvo
13) Služba za kadrovske i opšte poslove

U Službi za finansije i računovodstvo vrše se poslovi: finansijskog poslovanja Ministarstva i načina korišćenja sredstava obezbijeđenih državnim budžetom; izrade prijedloga budžeta za sve nivoe obrazovanja i objedinjavanja završnog prijedloga budžeta Ministarstva i poslovi koordinacije sa Ministarstvom finansija i Vladom Crne Gore do njegovog konačnog usvajanja; praćenja izvršenja budžeta, pripreme prijedloga rebalansa budžeta; pripremanja periodičnih izvještaja o ostvarenju budžeta; pripremanja analitičkih studija sa finansijskim projekcijama u vezi sa prijedlozima zakona, standarda i drugih propisa i akata iz djelokruga rada Ministarstva; pripreme statističkih podataka; pregleda konsolidovanog završnog računa za sve ustanove koje finansira Ministarstvo; planiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava za izdatke za zaposlene, transfere, kapitalne izdatke i posebne programe; finansija u oblasti: obrazovanja i vaspitanja, a naročito: nadzor nad primjenom finansijskih propisa obrazovno-vaspitnih ustanova i davanja stručnih mišljenja; učestvovanja u izradi analitičkih materijala za potrebe Ministarstva; obrade i kontrole potrebne dokumentacije za obračun bruto zarada, otpremnina, pomoći, obračun toplog obroka, regresa i ostalih potraživanja po osnovu obaveza prema ustanovama koje finansira Ministarstvo; neposredne kontrole namjenskog utroška sredstava od strane neposrednih korisnika, obrazovno-vaspitnih ustanova; koordinacije sa Ministarstvom finansija u dijelu davanja svih potrebnih informacija i praćenja zahtjeva krajnjih korisnika; učešća u izradi budžeta u dijelu dostavljanja finansijskih podataka koji se odnose na lična primanja zaposlenih u obrazovanju; provjere tačnosti i punovažnosti prijedloga ili zahtjeva za plaćanje državnim novcem; finansijske i računovodstvene kontrole i praćenja i analiziranja trošenja budžetskih sredstava; učestvovanja u izradi prijedloga kapitalnog budžeta; podnošenja zahtjeva za isplatu prema Ministarstvu finansija; obračuna plata i naknada za zaposlene u Ministarstvu; obavljanja knjigovodstveno-računovodstvenih poslova, praćenja poslovanja Ministarstva; praćenja i usklađivanja evidencije zaposlenih u ustanovama iz nadležnosti Ministarstva radi obračuna bruto plata i naknada zaposlenih u skladu sa kolektivnim ugovorom; provjere tačnosti i punovažnosti prijedloga ili zahtjeva za plaćanje državnim novcem ili tačnosti i punovažnosi u prikupljanju državnog novca; računovodstva za potrebe Ministarstva i ustanova čiji rad finansira Ministarstvo (bilansi stanja, uspjeha i svih ostalih računovodstvenih poslova); blagajničkog poslovanja; pripreme podataka radi izrade finansijskih iskaza; usaglašavanja knjigovodstvenog i stvarnog stanja imovine i obaveza,

odnosno podataka u osnovnim poslovnim knjigama sa podacima u pomoćnim knjigama; rukovanja, prikupljanja i ulaganja državnog novca; pripreme obračunske liste za obračun plata zaposlenih i drugih ličnih primanja; obrade finansijskih podataka zaposlenih u Ministarstvu prosvjete za sve direktorate (standard i administracija); učešća u izradi budžeta u dijelu podnošenja bruto zarada i ostalih ličnih potraživanja zaposlenih u Ministarstvu; obrade i slaganja knjigovodstvene dokumentacije za sve korisnike sredstava Ministarstva po datumima i svim programima; objedinjavanja računa o potrošnji goriva za vozila kojima raspolaže Ministarstvo; blagajničkog poslovanja; vršenja evidencije putnih naloga i njihovog knjiženja; uključujući plaćanja i finansijska praćenja svih projekata. Služba obavlja i druge poslove iz svog djelokruga.

3. CILJ REVIZIJE

Državna revizorska institucija, shodno Godišnjem planu revizije, izvršila je reviziju pravilnosti u cilju sveobuhvatnog uvida u poslovanje subjekta revizije.

Cilj revizije je bio izricanje mišljenja o pravilnosti odnosno tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima, usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Cilj revizije je bio i ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

4. VRSTA, PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) je izvršila reviziju pravilnosti. Revizija pravilnosti podrazumijeva ispitivanje finansijskih transakcija i odluka u vezi sa primanjima i izdacima, radi utvrđivanja da li su odnosne transakcije izvršene u skladu sa zakonom, drugim propisima, datim ovlašćenjima, i za planirane svrhe.

Predmet revizije je pravilnost poslovanja subjekta revizije za 2017. godinu. U okviru programa Adminstracija vrše se poslovi finansijskog poslovanja Ministarstva i načina korišćenja sredstava obezbijeđenih državnim budžetom.

5. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi revizije bili su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2017. godinu, Zakon o računovodstvu, Uredba o organizaciji i načinu rada i državne uprave, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluka o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.
Zaposleni	Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Granski kolektivni ugovor za oblast prosvjete, Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji-Ministarstva prosvjete, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru , Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova državnih službenika i namještenika, Odluka o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima, Odluka o visini otpremnine državnih službenika i namještenika.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji sprovedenih postupaka javnih nabavki, zaključenih ugovora o javnim nabavkama i evidenciji nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki; Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja; Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila; ; Pravilnik o izvještaju o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, nabavkama male vrijednosti i hitnim nabavkama.
Sistem internih	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola; Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije; Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije ; Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole; Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

6. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Ministarstva prosvjete je izvršena u periodu od 22.03.2018. do 18.06.2018. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 023-1125/2018-1 od 23.07.2018.g.), a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (senator – Rukovodilac Kolegijuma) i g. Zoran Jelić (senator – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 26.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Ministarstva prosvjete - program Administracija

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za usklađenost finansijskih i drugih aktivnosti, koje se sprovode u okviru programa Administracija, sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge aktivnosti subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li je upravljanje i raspolaganje imovinom subjekta revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Revizijom pravilnosti poslovanja Ministarstva prosvjete nijesu utvrđene materijalno značajne neusklađenosti u odnosu na postavljenje kriterijume za reviziju pravilnosti, na osnovu čega nadležni Kolegijum DRI izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje.**

Nadležni Kolegijum DRI skreće pažnju na neusklađenost poslovanja sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o radu, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta za budžet Crne Gore i budžete opština, Odlukom o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru i Uputstvom o radu državnog trezora, i u skladu sa tim daje sljedeće:

PREPORUKE

Ministarstvo finansija i Ministarstvo prosvjete

1. Na računu 4630-Otplata obaveza iz prethodnih godina, evidentirani su izdaci (po osnovu sudskih sporova) u iznosu od 29.475,35€, što nije u skladu čl. 19 Zakona o budžetu za 2017. godinu kojim su za Ministarstvo prosvjete-program Administracija, planirana sredstva na računu 4630-Otplata obaveza iz prethodnih godina u iznosu od 1,00€.

- **Ministarstvo prosvjete, u saradnji sa Ministarstvom finansija, treba da vrši planiranje izdataka za sudske sporove na osnovu realnih projekcija, u skladu sa evidencijom o sudskim sporovima koji se vode protiv njih.** Sistem planiranja na osnovu stvarnih potreba bi dodatno doprinio ostvarivanju budžetske ravnoteže i obezbjeđivanju dovoljnih sredstava za troškove koji će nužno nastati.

- **Sredstva za isplatu izdataka za sudske sporove treba planirati u budžetima potrošačkih jedinica kako bi iste bile u mogućnosti da vrše isplatu po pravosnažnim rješenjima u zakonskom roku.**

2. Subjekat revizije nije zapošljavao lica sa invaliditetom niti je je vršio uplate posebnog doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, što nije u skladu sa čl. 21 i 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ministarstvo prosvjete u izjašnjenju[1] na Preliminarni izvještaj DRI navodi da "Ministarstvo finansija vrši obračun zarada za program Administracija, što znači da isto obavlja obračun svih poreza i doprinosa na zarade za zaposlene. Prilikom obračuna zarada zaposlenih na programu Administracija Ministarstvo finansija ne vrši obračun posebnog doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Kako u samom obračunu koji se dostavlja Ministarstvu prosvjete ne postoji taj izdatak, tako nam se, od strane Sektora za budžet Ministarstva finansija, ne otpuštaju sredstva za ovu namjenu".

- **Ministarstvo prosvjete, u saradnji sa Ministarstvom finansija, treba da obezbijedi primjenu člana 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.**

Ministarstvo prosvjete

1. Subjekat revizije je, Zahtjevom za dodjelu budžetskih sredstava, sredstva za isplatu državnih nagrada "Oktoih" planirao u okviru sredstava raspoređenih na računu 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, kojim je utvrđeno da se na računu 4147 evidentiraju planirani iznosi (aproprijacije), mjesečno ili kvartalno odobravanje potrošnje (varanti/alokacije), ugovorene obaveze, zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na konsultantske usluge, izradu projekata i studija. Isplate su izvršene u skladu sa članom 47 Zakona o državnim nagradama i Odlukom o dodjeli Državne nagrade, u ukupnom iznosu od 20.625,00€.

- **Preporučuje se subjektu revizije da plaćanja bez odgovarajućeg činjenja protivusluge planira u okviru grupe računa 431-Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, na kojima se evidentiraju planirani iznosi (aproprijacije), mjesečno ili kvartalno odobravanje potrošnje (varanti/alokacije), zahtjevi za plaćanje i plaćanja bez odgovarajućeg činjenja protivusluge, a koja su vezana za učesnike u javnoj potrošnji, nosioce javne potrošnje, nevladin sektor i pojedince, pod uslovom da nemaju komercijalni karakter.**

2. Internim pravilom[2] o isplatama pomoći nijesu u dovoljnoj mjeri definisani kriterijumi na osnovu kojih se vrši raspodjela sredstava raspoređenih na računu 4316-Transferi za jednokratne socijalne pomoći.

[1] br. 023-1125/2018-1 od 23.07.2018. g.
[2] br. 01-492/2 od 31.01.2014. g.

- **Preporučuje se subjektu revizije da doradi interno pravilo o isplatama pomoći, na način što će se detaljnije definisati kriterijumi za raspodjelu sredstava za isplatu jednokratne socijalne pomoći.**

3. Otpremnina u iznosu od 8.370,00€ isplaćena je zbog odlaska u penziju. Rješenjem je utvrđena otpremnina u iznosu od 93 obračunske vrijednosti koeficijenta, na osnovu čl 22 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa.[3] Članom 3 Odluke o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru[4], visina otpremnine prilikom odlaska u penziju utvrđena je u vrijednosti od 20 obračunskih vrijednosti koeficijenata.[5]
   Na iznos isplaćene otpremnine nije obračunat i plaćen porez, što nije u skladu sa tačkom 7 čl. 5 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na dohodak ne plaća na otpremnine kod odlaska u penziju do 1.000,00€.

   - **Subjekt revizije treba da, u narednom periodu, obezbijedi da visina otpremnine koja se isplaćuje zaposlenim prilikom odlaska u penziju bude u skladu sa čl. 3 Odluke o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru.**

   - **Subjekt revizije treba da prilikom isplate otpremnina kod odlaska u penziju u iznosu većem od 1.000,00€ obračunava i plaća porez na dohodak, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.**

4. Iz sredstava raspoređenih na računu 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije, u iznosu od 4.300,00€, su isplaćene su neto naknade po osnovu posebnih ugovora o radu odnosno obavljanju privremenih poslova i to na period duži od 120 dana, što nije u skladu sa čl. 163 Zakona o radu.

   - **Subjekt revizije za obavljanje poslova na određenom projektu treba da angažuje lica ugovorom o radu na određeno vrijeme, u skladu sa Zakonom o radu.**

5. Ministarstvo prosvjete nije obezbijedilo da se isplate iz blagajne evidentiraju po ekonomskoj klasifikaciji, što nije u skladu sa tačkom 135 Uputstva o radu Državnog trezora i nije Ministarstvu finansija dostavilo specifikaciju utrošenih sredstava po ekonomskoj klasifikaciji za podignuti avans, što za posljedicu ima da se evidentirani iznos izdataka u Glavnoj knjizi trezora razlikuje u odnosu na stvarno utrošena sredstva za iznos neutrošenih sredstava (1.801,83€) koja su na kraju godine uplaćena na Glavni državni račun trezora.

   - **Subjekt revizije treba da isplate iz blagajne evidentira u glavnoj knjizi potrošačke jedinice prema ekonomskoj klasifikaciji.**

   - **Po konačnom obračunu troškova po ekonomskoj klasifikaciji iz blagajne subjekt revizije treba da, na kraju godine, dostavlja Ministarstvu finansija specifikaciju utrošenih sredstava po ekonomskoj klasifikaciji, na osnovu koje se vrši evidentiranje stvarnih troškova po ekonomskoj klasifikaciji za podignuti avans.**

Uprava za imovinu

1. Službena zgrada koju osim Ministarstva prosvjete koristi i Zavod za školstvo, JU Centar za stručno obrazovanje i JU Ispitni centar nije upisana u List nepokretnosti, pa Uprava za imovinu ne raspolaže sa podacima potrebnim za upis u Registar nepokretnosti.

[3] „Sl. list CG“, br. 18/15
[4] “Sl. list CG“, br. 032/16
[5] Obračunska vrijednost koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru je za fiskalnu 2017. godinu, utvrđena je Odlukom Vlade („Sl. list CG“ br. 17/17) u bruto iznosu od 90,00€.

- **Preporučuje su Upravi za imovinu da, u skladu sa čl. 20 Zakona o državnoj imovini, preduzme aktivnosti na poslovima upisa u katastar predmetne nepokretnosti.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekt revizije, do 30.09.2018. godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da subjekt revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
EFIKASNOST SISTEMA NAPLATE PORESKOG DUGA PORESKIH OBVEZNIKA U STEČAJU I LIKVIDACIJI

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Poreska uprava
Predmet revizije:	Aktivnosti koje Poreska uprava preduzima u postupku naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji
Trajanje revizije:	240 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1.1. Osnov za reviziju

1.1.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije „Efikasnost sistema naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji“ sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine, (br. 06-23/16), i izmjenama Godišnjeg plana revizija DRI za 2017. godinu (broj 06-26/14 od 14.03.2017. godine i broj 06-49/17 od 28.04.2017. godine);
- Odluci o vršenju revizije od 06.07.2017. godine (broj 40113/17-023-1225), u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha („Sl. list CG“, br. 45/17) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

U skladu sa čl. 144 Ustava Crne Gore[1], Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finasijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji[2], čl. 5 Zakona, Institucija kroz postupak revizije utvrđuje:

- uspješnost ostvarenja ciljeva poslovanja ili ciljeva pojedinih finasijskih transakcija, programa, projekata, korišćenje ljudskih, finasijskih i drugih resursa subjekata revizije, kao i
- efekte ostvarenih ciljeva i rezultata u odnosu na planirane.

1.1.2. Razlozi za vršenje revizije

Učesnici u privrednom prometu, suočavaju se sa problemom otežane naplate potraživanja od privrednih društava koja zbog nelikvidnosti i nesolventnosti nijesu u mogućnosti da izvršavaju svoje finansijske obaveze.

Dio obaveza koje duguju kompanije kod kojih je zbog nelikvidnosti u toku stečajni postupak, a koje posjeduju pokretnu i nepokretnu imovinu, može biti naplaćen okončanjem istog, odnosno prodajom stečajne mase. Uglavnom se radi o dijelu teško naplativog ili potpuno nenaplativog duga od privrednih društava koja se nalaze na crnoj listi Poreske uprave, jer se nakon prodaje imovine privrednog društva u stečaju u najvećem broju slučajeva isplate samo potraživanja zaposlenih (obično u minimalnim iznosima), dok država (Poreska uprava) i povjerioci najčešće ne uspijevaju da naplate potraživanja.

Dva osnovna cilja stečaja, koji je sudski i hitan postupak, su kolektivno i srazmjerno namirenje povjerilaca i eliminisanje dužnika iz privrednog života.

[1] (”Sl. list CG”, br. 38/13)
[2] ("Sl. list RCG", br. 028/04, 027/06, 078/06, “Sl. list CG", br. 017/07, 073/10, 040/11 i 031/14)

Okvir za formulisanje ukupne ekonomske politike Crne Gore, pored nacionalnih krovnih dokumenata[3], predstavljaju principi politike EU, utvrđeni u dokumentu Evropa 2020 i preporuke za region zapadnog Balkana, utvrđene Strategijom 2020 za jugoistočnu Evropu. Ključne preporuke za formulisanje politike, proizašle iz procesa usaglašavanja sa principima politike u EU, odnose se na izbor mjera čijom bi primjenom Crna Gora efikasno uticala na povećanje međunarodne konkurentnosti zemlje. Relativna slabost razvoja "pametnog rasta" koji je definisan strategijom Evropa 2020. u Crnoj Gori, u poređenju sa drugim državama, naglašava potrebu fokusiranja na dalji razvoj strukturnih preduslova za međunarodnu konkurentnost. Posebnu pažnju je potrebno usmjeriti na oblasti koje su prepoznate od strane relevantnih međunarodnih institucija kao ograničavajući faktori za rast konkurentnosti crnogorske privrede: neadekvatan (nedovoljan) pristup finansijama (naročito za mala i srednja privredna društva), efikasnost javne uprave, kvalitet infrastrukture, kapacitet za kreiranje i implementaciju inovacija, obrazovanost zaposlenih.

Loš pristup finansijama je vezan za probleme investicione klime kao što je zaštita prava investitora i drugih povjerilaca (što uključuje efikasnost sudstva, kvalitet i efikasnost implementacije pravnog okvira za rješavanje sporova u privredi što je najviše vezano za naplatu potraživanja i sprovođenje postupaka stečaja), kvalitet revizije, primjena standarda finansijskog izvještavanja i njegova transparentnost.[4]

CBCG navodi da je potrebno da se kroz saradnju banaka, Centralne banke, Privredne komore, solventnih dužnika i Vlade radi na daljem ublažavanju ranjivosti u privredi, prije svega kroz implementaciju i promociju *tzv. "Podgoričkog pristupa"* za dobrovoljno vansudsko finansijsko restrukturiranje dugova ekonomski održivih privrednih subjekata kod finansijskih institucija, kao i kroz sprovođenje aktivnosti na daljem snižavanju kamatnih stopa i loših kredita. Time bi se stvorili uslovi za "relaksaciju finansijskih dužnika i povjerilaca, podstakla privredna djelatnost, smanjili troškovi poslovanja i, u konačnom, redukovao nivo kamatnih stopa što bi, sveukupno, doprinijelo kreiranju stabilnog i stimulativnog poslovnog ambijenta".[5]

Crna Gora je prethodno preduzela intenzivne i složene procese transformacije i privatizacije cjelokupne privrede, odnosno svojinskih, obligacionih, statusno privrednih i drugih odnosa, dakle i stečajnog prava.

Očekivani pozitivni efekti svojinske transformcije su izostali zbog postojanja neadekvatnog pristupa u implementaciji zakonskih propisa i preduzetih mjera tekuće ekonomske politike.

Poseban rizik su bili postupci izdavanja garancije bankama dužniku poreskih obaveza, a pri tom ne obezbijediti kroz imovinu dužnika svoja prispjela i potencijalna u vidu garancija potraživanja i na taj način, dodatno usložavati privredni ambijent ostalim subjektima, nenamjenski trošeći budžetska sredstva i uvećavajući im poreske namete, kako bi održali budžetsku likvidnost.

Stečaj se definiše kao zakonom utvrđen postupak koji se sprovodi nad imovinom stečajnog dužnika radi kolektivnog namirenja svih povjerilaca, čiji krajnji ishod može biti prodaja imovine stečajnog dužnika (bankrot stečajnog dužnika) ili reorganizacija (nastavak rada i nakon stečaja uz usvojeni plan reorganizacije).

[3] Pravci razvoja Crne Gore 2015-2018, smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015-2018, Program ekonomskih reformi 2016-2018 i Nacrt nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine
[4] CBCG, Preporuke Vladi Crne Gore za ekonomsku politiku u 2017. godini, novembar 2016. g.
[5] Ibid.

U uporedno-pravnoj literaturi postoje brojne definicije stečaja, ali sve upućuju na osnovni cilj stečaja – stvaranje kolektivnog mehanizma kojim bi se stečajnim povjeriocima pružila mogućnost da prepoznaju i odaberu najbolju strategiju za povrat iznosa koji im se duguju.[6]

Doprinos potpunom pravnom određenju stečaja daju i brojne međunarodne institucije kao što su OECD,[7] Svjetska banka,[8] Međunarodni monetarni fond (MMF)[9] te UNCITRAL.

Ukupan poreski dug na dan 31.12.2017. godine, prema podacima Poreske uprave, iznosio je 444.656.744,31€.

Tabela broj 1- Poreski dug (prema podacima PU)

VRSTA PRIHODA	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
POREZI I DOPRINOSI NA DOHODAK FIZIČKIH LICA	263.954.579,29	209.850.379,26	334.749.371,31	347.604.071,52	325.997.184,95	230.221.812,12
DOBIT	19.380.167,95	24.461.249,04	24.909.371,55	28.827.062,91	26.596.219,16	24.989.264,29
PROMET NEPOKRETNOSTI	33.335.562,94	44.730.112,74	39.787.965,77	48.253.712,79	49.569.523,28	47.663.912,56
AKCIZE (DO 01.01.2015.)	20.857.996,14	23.889.217,79	20.869.757,75	0,00	0,00	0,00
PDV	84.170.603,66	118.118.203,73	107.776.642,64	135.148.603,82	138.120.950,82	116.115.228,80
KONCESIJE	14.874.075,04	21.930.950,19	17.592.026,20	20.359.606,01	19.887.220,14	16.858.327,64
OSTALO	5.424.701,41	7.193.631,28	6.239.934,30	7.495.794,13	7.432.290,86	8.808.198,90
UKUPNO	**441.997.686,43**	**450.173.744,03**	**551.925.069,52**	**587.688.851,18**	**567.603.389,21**	**444.656.744,31**

U iznos duga na dan 31.12.2017. godine nije uračunat:

1. Dug državnih organa ..... 87.252.722,12€;
2. Odložena plaćanja ..... 81.651.993,87€;
3. Nerealizovani preusmjeri ..... 6.303.510,28€;
4. Dug jedinica lokalne samouprave..... 93.651.814,41€;
5. Dug obveznika u stečaju i likvidaciji..... 95.436.581,59€.

Centralna banka Crne Gore još od sredine 2012. godine iz mjeseca u mjesec objavljuje podatke[10] u vezi sa postupkom prinudne naplate, na način što svakog mjeseca na svom sajtu ističe podatke i to: nazive pravnih lica, odnosno preduzetnika, njihove matične brojeve, iznose blokade računa i broj dana neprekidnog trajanja blokade računa. Analizirajući navedene podatke uočava rastući trend kako broja dužnika, tako i ukupnog iznosa duga, što, prije svega, govori o hroničnoj nelikvidnosti i nenaplaćenim potraživanjima u Crnoj Gori.
Ukupan broj privrednih subjekata[11] koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31.01.2018. godine, bio je 43.012, dok je u blokadi bilo 16.484 izvršnih dužnika. U vrijednosnom smislu, na dan 31.01.2018. godine, ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa izvršnih dužnika iznosio je 576.494.358,12€.[12]

[6] Raymond Azar, Z., Ziad, „Bankruptcy Policy: A Review and Critique of Bankruptcy Statutes and Practices in Fifty Countries Worldwide“, Cardozo Journal of International and Comparative Law, vol. 16, 2008, no. 1, str. 282. et seq. te Claessens, S., Klapper, L. F., Bankruptcy around the World: Explanation of its Relative Use, World Bank Publicity Research Working Paper 2865., 2002.

[7] OECD, Creditor Rights in Insolvency Procedure, Sydney, November 1999. Dr. sc. Dejan Bodul: Pluralitet ciljeva stečajnog postupka Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 54, 3/2017., str. 587.- 613. 589 Svjetska banka,

[8] The World Bank Symposium, Building effective insolvency system-transcript, Washington, D.C.,1999. 10 IMF, Orderly and Effective Insolvency Procedures, Washington, DC, 1999.

[9] IMF, Orderly and Effective Insolvency Procedures, Washington, DC, 1999

[10] U skladu sa Zakonom o platnom prometu („Sl. list Crne Gore“, br. 62/13 i 6/14)

[11] *U skladu sa Zakonom o privrednim društivima oblici obavljanja privrednih djelatnosti su privredna društva i drugi oblici određeni ovim zakonom, i to: preduzetnik, ortačko društvo (ortakluk)- "OD", komanditno društvo - "KD", akcionarsko društvo - "AD", društvo sa ograničenom odgovornošću - "DOO", dio stranog društva. U ovom izvještaju svi navedeni oblici vode se pod nazivom,,privredni subjekti''.*

[12] Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) je stava da je ovakvo stanje izuzetno zabrinjavajuće i da, kao takvo, povratno negativno utiče ne samo na nemogućnost naplate potraživanja na relaciji privreda-privreda i privreda-javni sektor, što dovodi do zastoja u poslovanju i njegovom planiranju, već i generalno na zaposlenost, ekonomski rast i standard građana, ali i perspektive buduće ekonomske aktivnosti u zemlji.

Dana 31.01.2018. godine, u neprekidnoj blokadi do jedne godine je bilo 2.396 izvršnih dužnika čija blokada je iznosila 38.895.365,52€ što čini 6,75% ukupnog iznosa blokade, dok je duže od godinu dana bilo u blokadi 14.088 izvršnih dužnika sa iznosom blokade od 537.598.992,60€, što čini 93,25% ukupnog iznosa blokade.[13]

1.2. Cilj revizije

Cilj revizije je bio da se, nakon sprovedenog postupka revizije, formulišu dokumentovani prijedlozi i preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti, kako bi njihovom primjenom došlo do rasta naplate poreskih dugovanja i ispunjenja definisanih ciljeva stečaja, kao i doprinos jačanju odgovornosti i transparentnosti.

U svrhu ostvarivanja postavljenog cilja revizije bilo je potrebno dati odgovor na glavno revizorsko pitanje pitanje:

Da li sistem naplate poreskog duga poreskih obveznika u postupku stečaja i likvidacije funkcioniše efikasno ?

1.3. Obim i ograničenja

U postupku vršenja revizije izvršen je pregled dokumentacije koja se odnosi na sprovođenja postupaka stečaja i likvidacije.

Ispitivanje je obuhvatilo period od 3 godine (2015, 2016 i 2017), i izvršeno je na odabranom uzorku od nekoliko predmeta u Privrednom sudu u Podgorici.

Izbor privrednih subjekata izvršen je prema sljedećim kriterijumima:

- obliku organizovanja (AD, DOO i ostalo);
- strukturi vlasništva;
- vrsti privredne djelatnosti;
- broju radnika;
- sjedištu;
- vremenu trajanja postupka;
- načinu zaključenja.

Predmetna revizija se nije bavila:

- analizom rada sudova u smislu razmatranja kvaliteta donesenih sudskih odluka i rješenja i nijesu se ispitivali uzroci lošeg poslovanja koji su privredna društva doveli do stečaja;
- efektima proisteklim iz stečajnih postupaka u smislu praćenja poslovanja preduzeća koja su kupila imovinu u stečaju.

Predmet revizije bile su mjere koje preduzima Poreska uprava, u cilju naplate poreskog duga kod obveznika, prije i nakon uvođenja stečaja.

Za potrebe vršenja revizije traženi su slijedeći podaci koji nijesu mogli biti pribavljeni iz razloga što nijedan organ ne raspolaže na taj način sistematizovanim podacima (ukupan iznos):

- knjigovodstvena vrijednost imovine u vrijeme otvaranja stečaja,
- iznos prijavljenih potraživanja, trajanje blokade žiro računa prije otvaranja stečaja,
- iznos obračunate naknade stečajnim upravnicima, stečajna masa, troškovi postupka,

[13] Pokazatelji prinudne naplate, CBCG

- visina namirenja povjerioca 1. reda, visina namirenja povjerioca 2. reda (%), visina namirenja povjerioca 3. reda (%),
- ishodi stečajnih postupaka i broj postupaka koji su zaključeni zbog nedovoljnosti stečajne mase, zbog nedostatka stečajne mase, nakon reorganizacije i nakon unovčenja i diobe stečajne mase.

1.4. Kriterijumi revizije

U skladu sa ciljem revizije i revizorskim pitanjima postavljeni su kriterijumi revizije u odnosu na koje je data ocjena utvrđenog stanja. Kriterijumi su bili:

- Program za procjenu rizika od uvođenja stečaja i likvidacije pruža pravromene i adekvatne informacije o poreskim obveznicima;
- PUCG izradila je internu proceduru za sprovođenja mjera prinudne naplate;
- PUCG preduzela je sve mjere prinudne naplate kod poreskih obveznika prije pokretanja stečaja i likvidacije;
- PUCG izradila je internu proceduru za postupanje sa poreskim obveznicima kod kojih je pokrenut postupak stečaja i likvidacije;
- Centrala PUCG pruža usputstva i smjernice za postupanje PJ kod poreskih obveznika kod kojih je pokrenut postupak stečaja i likvidacije;
- PUCG preduzela je sve mjere i radnje kako bi se naplatio poreski dug od poreskih obveznika poslije pokretanja stečaja i likvidacije;
- PUCG vrši evaluaciju i analizu rezultata i preduzima odgovarajuće mjere u postupcima stečaja i likvidacije na bazi izvršenih analiza.

1.5. Izvori informacija i metode prikupljanja podataka

Kao primaran izvor informacija u postupku revizije koristila se dokumentacija i podaci kojima raspolaže Poreska uprava i Privredni sud a koja se odnosi na sprovođenje stečajnih postupaka i postupaka likvidacije u poslednje tri godine (od Privrednog Suda je tražen pregled rada od 2002. g. do 2017. g.). Dodatan izvor informacija u postupku revizije predstavljali su godišnji izvještaji o radu i publikacije nadležnih institucija, praksa zemalja regiona, dokumenti i preporuke Evropske komisije, ocjena međunarodnih institucija Svjetske banke, MMF-a itd. Prikupljeni podaci su analizirani metodama komparativne, strukturalne i statističke analize. Metode prikupljanja informacija koje su korišćene prilikom vršenja revizije su: ocjena na bazi uzorka, pregled i analiza dokumentacije, upitnik i intervju.

Od subjekta revizije traženi su izvještaji o radu, kao i planovi i statistički podaci o sprovedenim postupcima stečaja odnosno likvidacije u 2015, 2016 i 2017. godini, interna akta koja specificiraju pravila i procedure, sprovedene analize vezane za naplatu poreskog duga od poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji, preduzete korektivne mjere na osnovu sprovedenih analiza.

1.6. Vrijeme vršenja revizije

Predmetna revizija je izvršena u periodu od 01.10.2017. do 27.04.2018. godine.

II ZAKLJUČCI

2.1. Mjere koje preduzima Poreska uprava (PUCG)

Prema podacima PUCG poreski dug privrednih subjekata u stečaju i likvidaciji na dan 31.12.2017. godine iznosio je 95,4 mil €, od čega se na društva kod kojih je postupak dobrovoljne likvidacije završen odnosi 4,4 mil €.

U periodu od 31.12.2012. godine do 27.04.2018. godine, zbog brisanja iz CRPS-a, a na osnovu pravosnažnih rješenja o zaključenju stečajnog postupka, prestale su poreske obaveze u iznosu od 77,6 mil €. Ukupno naplaćeni poreski dug kod privrednih subjekata kod kojih je postupak stečaja sproveden u periodu od 2013. do 2017. godine iznosio je 9,3 mil €.

- Prezentirani podaci osnov su za zaključivanje da naplata poreskog duga od strane Poreske uprave kod privrednih subjekata u stečaju i likvidaciji nije u dovoljnoj mjeri efikasna.

2.1.1. Mjere naplate prije pokretanja stečaja i likvidacije

Glavni uzrok visokog iznosa i loše naplate poreskog duga privrednih subjekata u postupku stečaja jeste neblagovremeno pokretanje stečajnog postupka. Postupci se, u najvećem broju slučajeva, pokreću kad je već nastupila izražena prezaduženost privrednog subjekta, posebno u odnosu na raspoloživu imovinu stečajnog dužnika.

Odlazak u stečaj privrednog subjekta sa visokim iznosom poreskog duga je posljedica nepreduzimanja, odnosno neblagovremenog preduzimanja mjera naplate od strane Poreske uprave prije pokretanja stečaja.

Preduzete mjere prije pokretanja stečaja uglavnom ne rezultiraju naplatom jer su privredni subjekti već prezaduženi i često su neblagovremene.

Poreska Uprava nema program za analizu i procjenu rizika od uvođenja stečaja i likvidacije, koji bi između ostalog definisao i indikatore koji ukazuju na rizik od prevare kroz uvođenje stečaja i likvidacije, kako bi se na osnovu procijenjenog rizika mjere naplate preduzimale na vrijeme, dok iznos poreskog duga nije dostigao visok iznos i dok je naplata još uvijek moguća.

Nedovoljno pouzdane i nepotpune evidencije ne omogućavaju efikasno planiranje i sprovođenje mjera naplate. Evidencije koje vode Poreska uprava, CRPS i Privredni sud nijesu usaglašene i ne obezbjeđuju potpune i dovoljne podatke za privredne subjekte koji se nalaze u postupku stečaja i likvidacije.

Analizom uzorkom obuhvaćenih postupaka stečaja i likvidacije po skraćenom postupku, kao i uvidom u bazu podataka CRPS-a[14], utvrđeno je da su u određnom broju slučajeva ista lica izvršni direktori i osnivači više društava kod kojih je postupak stečaja i likvidacije sproveden ili je u toku, što može biti indikator rizika od prevare kroz uvođenje stečaja i likvidacije.

Predmetnom revizijom je utvrđeno da najveći broj privrednih subjekata kod kojih je sproveden postupak stečaja su jednočlana društva sa ograničenom odgovornošću (DOO). Izražena prezaduženost jednočlanih društava sa ograničenom odgovornošću u odnosu na visinu osnovnog kapitala predstavlja indikator moguće zloupotrebe pravila o ograničenoj odgovornosti za obaveze društva.

[14] http://www.pretraga.crps.me:8083/Home/PrikaziSlog/3

2.1.2. Mjere naplate nakon otvaranja stečaja i likvidacije

Revizijom je utvrđeno da, nakon donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka, Poreska uprava uglavnom vršila inspekcijski nadzor kako bi utvrdila tačan iznos poreske obaveze, nakon kojeg je u većini slučajeva vršena korekcija poreskih obaveza. Kod onih poreskih obveznika, kod kojih nije sproveden inspekcijski nadzor, PUCG je vršila prijavu potraživanja po osnovu evidencije sa kojom raspolaže u svom sistemu. U svim stečajnim postupcima koji su obuhvaćeni uzorkom PUCG je dostavila prijavu potraživanja, i to nakon sprovođenja inspekcijskog nadzora ili uvidom u individualni analitički račun poreskog obveznika.

PUCG, kao povjerilac u postupcima stečaja koji se vode pred Privrednim sudom Crne Gore, shodno Zakonu o stečajnom postupku, a u cilju bolje naplate potraživanja iz stečajne mase vršila je prijavu potraživanja u zakonom propisanom roku.

U strukturi podnosilaca za pokretanje stečajnog postupka Poreska uprava učestvuje sa 1%.

- Poreska uprava uglavnom ima najveća potraživanja od dužnika u stečaju, a najmanju naplatu istih.

Nizak stepen naplate poreskog duga kod privrednih subjekata u stečaju je uzrokovan nedostatkom stečajne mase, ali u određenoj mjeri i zbog nedovoljno aktivne uloge PUCG kao povjerioca. U nijednom od postupaka obuhvaćenih uzorkom PUCG nije koristila institut „pobijanja pravnih radnji“, kako bi se utvrdilo da li je stečajni dužnik vršio pravne poslove sa namjerom oštećenja jednog ili više povjerilaca. PUCG nije koristila ni institut “probijanja pravne ličnosti” odnosno mogućnost naplate iz lične imovine vlasnika kompanije, u slučajevima gdje postoje indicije da je došlo do miješanja imovina (sredstava vlasnika i društva), odnosno da je vlasnik kompaniju koristio samo kao ljušturu za sopstveno bogaćenje. Na pojedinim ročištima nije bilo obezbijeđeno prisustvo lica koja zastupaju interese države.

Trend rasta poreskog duga privrednih subjekata kod kojih je završen postupak likvidacije po skraćenom postupku, koji je na dan 31.12.2017. godine iznosio 4.419.289,26€, je posljedica nevršenja ili neblagovremenog vršenja inspekcijskog nadzora, kao i oslanjanja na izjavu koju su poreski obveznici dali kod notara da su izmirili poreski dug.

DRI je nakon izvršene kontrolne revizije koja je sprovedena u 2016. godini ukazala na ovaj problem, nakon čega je PUCG sprovela niz aktivnosti koje su vezane za evidentirani poreski dug na individualnim računima poreskih obveznika kod kojih je izvršena dobrovoljna likvidacija.

2.2.Analiza i korektivne mjere

PUCG nije vršila analize sprovedenih postupaka stečaja i likvidacije kako bi se utvrdili uzroci visokog iznosa poreskog duga i preduzele korektivne mjere u narednom periodu. Korektivnim mjerama se uočeni nedostaci otklanjaju i one imaju za cilj da se izbjegnu problemi u postupcima stečaja i likvidacije u budućnosti. Navedeno bi trebalo da omogući blagovremeno preduzimanje mjera prinudne naplate prije pokretanja postupka stečaja i likvidacije. PUCG ne posjeduje informacije o prosječnom trajanju postupaka stečaja, kao ni podatke o procentu namirenja potraživanja iz stečajnih postupaka.

PUCG dostavila je podatke za određen broj[15] poreskih obveznika kod kojih su vršene analize stanja duga radi utvrđivanja osnovanosti podnošenja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka. Analize su sprovedene radi uvida u mogućnost poreskih obveznika da izvrše uplate poreza shodno Zakonu o reprogramu[16] i za rezultata imaju prijedlog mjera koje bi trebalo sprovesti.

PUCG je izvršila analize u 12,88% slučajeva podnešenih zahtjeva za likvidaciju u periodu 2013. do 2017. godine. Izvršena je analiza 511 poreskih obveznika kako bi se utvrdilo stanje poreskog duga i nepodnošenje poreskih prijava. Međutim, analize koje su vršene nijesu za predmet imale uzroke sa predlozima korektivnih mjera i identifikovanim nedostacima odnosno prednostima kako bi se isti upotrijebili u budućim postupcima.

PUCG dostavila je Ministarstvu finansija - Direktoratu za poreski i carinski sistem Prijedlog za izmjenu zakonske regulative[17] a koje se odnose na sledeće izmjene: Zakona o poreskoj administraciji, Zakona o porezu na dodatu vrijednost, Zakona o porezu na dobit pravnih lica, Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja i Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. Pored toga, uz prijedlog je dostavljena i incijativa za donošenje Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, Pravilnika o sprovođenju unutrašnjeg nadzora i unutrašnje kontrole i Pravilnika o transfernim cijenama.

Shodno nalogu direktora Poreske uprave, u 2017. godini obrazovane su komisije za određene sporne oblasti u kojima su utvrđeni problemi kod obračuna i naplate poreskih obaveza, a između ostalog obrazovana je i Komisija za stečajeve i likvidacije koja se sastaje dva puta mjesečno o čemu se sačinajvaju zapisnici sa zaključcima. Jednom mjesečno održava se sastanak svih predsjednika komisija kojim rukovodi direktor na kojima se analizira realizacija zaključaka.

[15] Analize izvršene za 60 poreskih obveznika sa ukupnim poreskim dugom od 20.653.735,30€
[16]"Sl. list CG", br. 083/16)
[17]Broj: 03/1-2690/1-17 od 14.02.2017. godine

III OCJENA I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije – Poreske uprave (broj 03/1-15529/2-18 od 03.08.2018. g.), a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (senator – rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 21.09.2018. godine usvojio je:

KONAČAN IZVJEŠTAJ

o reviziji uspjeha Efikasnost sistema naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji

Na osnovu sprovedene revizije DRI je utvrdila da neblagovremeno pokretanje stečajnih postupaka, uz nedovoljnost stečajne mase i nedovoljno efikasne mjere naplate prije uvođenja stečaja, za posljedicu imaju da Crna Gora gubi značajne javne prihode.

Podaci koji su prezentovani u ovom izvještaju ukazuju na podložnost stečajnog sistema na zloupotrebe i prevare kroz uvođenje stečaja, jer zaštita i integritet stečajnog sistema zavise od identifikovanja stečajne prevare i zloupotrebe i preduzimanja odgovarajućih akcija, koje izostaju.

DRI je utvrdila da ne postoji sistematski program za identifikaciju otkrivanja uobičajenih prevara visokog rizika, već se sistem oslanja na inicijativu povjerilaca i stečajnih upravnika. Poreska uprava (kao povjerilac) nedovoljno koristi pravne institute „pobijanja pravnih radnji“[18] i „probijanja pravne ličnosti“[19] i druge mjere, čijom primjenom je moguće prevarne radnje i zloupotrebe spriječiti ili otkloniti posljedice njima uzrokovane.

DRI skreće pažnju da država gubi prihode ne samo po osnovu poreza i doprinosa zbog nemogućnosti naplate, već se umanjuje i prihod od PDV-a koji bi se ostvario da je obveznik u stečaju izmirio obaveze prema drugim privrednim subjektima.

Dodatno, kao posljedica nenaplaćenog poreskog duga kroz postupak stečaja, Fond rada[20] izdvaja sredstva za socijalno zbrinjavanje radnika koji su u procesu stečaja i likvidacije ostali bez zaposlenja i čija potraživanja nijesu naplaćena.

Takođe, u slučaju kada se iz stečajne mase ne mogu namiriti troškovi stečajnog postupka, naknade za rad stečajnih upravnika i troškovi stečajnog postupka se isplaćuju iz posebno određenog fonda utvrđenog u budžetu Crne Gore.

- Državna revizorska institucija (DRI), nakon sprovedenog postupka revizije, ocijenila je da sistem naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji ne funkcioniše u dovoljnoj mjeri efikasno.

PUCG je u toku 2016. i 2017. godine preduzela niz mjera i radnji u cilju efikasnije naplate potraživanja od poreskih obveznika, što potvrđuje konstatan rast naplate poreskih obaveza. Takođe, predlaganjem izmjena postojećih i novih zakonskih i podzakonskih akata PUCG nastoji naplatiti nastali dio poreskog dug koji se smatra naplativim, kao i obezbijediti da poreski obveznici poštuju poreske obaveze u skladu sa zakonskim rješenjima.

[18] Opširnije u Aneksu broj 3

[19] Opširnije u Aneksu broj 4

[20] Fond rada u skladu sa zakonom obavlja poslove obezbjeđenja isplate neisplaćenih potraživanja zaposlenih po osnovu radnog odnosa kod poslodavca usljed stečaja, ako potraživanja nijesu isplaćena ili su djelimično isplaćena. Od osnivanja Fonda rada, zaključno sa 31.12.2017. godine, izvršena je isplata u ukupnom iznosu od 27,6 mil €.

Međutim, neophodno je da PUCG preduzme efikasnije mjere, prije i u toku postupka stečaja i likvidacije, kako bi se poreski dug u što većem iznosu naplatio.

U cilju povećanja efikasnosti naplate poreskog duga privrednih subjekata u stečaju i likvidaciji, DRI daje sljedeće:

PREPORUKE

Poreska uprava Crne Gore

- **Potrebno je da PUCG obezbijedi potpune i tačne evidencije poreskih obveznika kod kojih je postupak stečaja i likvidacije u toku ili je završen, koje će omogućiti generisanje potrebnih podataka.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata, ali je za realizaciju iste neophodna implementacija projekta Svjetske banke "Reforma poreske administracije", u dijelu koji se odnosi na novi informacioni sistem.

- **Preporučuje se PUCG da formira program za analizu i procjenu rizika od platežne nesposobnosti odnosno uvođenja stečaja i likvidacije kako bi se mjere naplate preduzimale blagovremeno, dok iznos poreskog duga nije dostigao visok iznos i dok je naplata još moguća.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata, ali je za realizaciju iste neophodna implementacija projekta Svjetske banke „Reforme poreske administracije“, u dijelu koji se odnosi na novi informacioni sistem. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, koji je počeo da se primjenjuje od 30.10.2017. godine, formirano Odjeljenje za upravljanje rizicima.
Za kompletnu primjenu ove preporuke i utvrđivanje platežne sposobnosti poreskog obveznika, potrebno je povezivanje sa Centralnom bankom i poslovnim bankama (Regulatorno-kreditni registar, platni promet, stanja na računima obveznika i sl.), kako bi se mogla utvrditi platežna sposobnost, pratile blokade od strane trećih lica, prosječna stanja na računu, likvidnost i ostali parametri kojima se utvrđuje bonitet poreskog obveznika. Sve navedeno je sastavni dio projekta Svjetske banke, koji je kao takav u početnoj fazi.

- **Preporučuje se PUCG da, na osnovu izvršenih analiza i procijenjenog rizika, redovno i sistematski preduzima sve raspoložive mjere naplate prije pokretanja postupka stečaja.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Poreska uprava je u predhodnom periodu, pored blokade računa, preuzimala i mjere naplate koje se odnose na obezbjeđenje potraživanja založnim pravom na nepokretnostima, a započeto je obezbjeđivanje potraživanja založnim pravom na pokretnim stvarima, a od 2015. godine, u kontinuitetu se preuzimaju mjere naplate iz potraživanja poreskog obveznika. U sistemu Poreske uprave urađena je aplikacija „Evidencija mjera naplate“, kako bi se na kvalitetniji način pratila realizacija mjera naplate i svi službenici naplate su u obavezi da u istu unose podatke o svim preduzetim mjerama naplate, a iste prate rukovodioci organizacionih jedinica koje se bave naplatom. Bitno je istaći da je Poreska uprava pokrenula inicijativu za donošenje Pravinka o sekundarnoj poreskoj obavezi, nakon čega je uslijedila izmjena zakonske norme, koja nije na kvalitetan način riješila primjenu ovog instituta, zbog čega je ista ponovo pokrenuta 04.06.2018. godine, dopisom broj 03/1-11269/1-18, upućenom Ministarstvu finansija, iz razloga sto nije riješeno osnovno pitanje, koje se odnosi na identifikaciju lica koja mogu odgovarati za sekundaru poresku obavezu i postupak za identifikaciju i naplatu iste.

- **Preporučuje se PUCG da donese procedure za postupanje sa poreskim obveznicima u stečaju i likvidaciji, odnosno kod kojih je postupak stečaja i likvidacije završen, kao i da prilagodi postojeće procedure novom Pravilniku o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Poreska uprava je donijela određene procedure za stečajeve i likvidacije, koje će u narednom periodu biti ažurirane, kao i postojeće procedure naplate.

- **Preporučuje se Centrali PUCG da shodno ovlašćenjima pruža smjernice i upustva područnim jedinicama za postupanje sa poreskim obveznicima u stečaju i likvidaciji.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, propisano je da Sektor za operativu u oblasti naplate, između ostalog, vrši izradu procedura za aktivnosti kancelarijske i terenske naplate, pružanje uputstava i smjernica područnim jedinicama, a da Odsjek za upravljanje dugom i centralizovanu naplatu postupa u svemu shodno nadležnostima propisanim Pravilnikom.

- **Preporučuje se PUCG da vrši detaljnu analizu poreskog obveznika koji ima neizmirene poreske obaveze, utvrdi da li su preduzete sve mjere prinudne naplate predviđene zakonom, da li je sprovedena inspekcijska kontrola i kada, i ako utvrdi da ne postoji mogućnost naplate potraživanja podnese Privrednom sudu prijedlog za pokretanje stečajnog postupka. Na ovaj način izbjeći će se dalje stvaranje poreske obaveze, a samim tim i duga koji nije naplativ.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Poreska uprava već u postupcima iniciranja stečajeva i likvidacija po skraćenom postupku i vrši detaljnje analize poreskih obveznika.

- **Preporučuje se PUCG da u uzme aktivniju ulogu u postupcima stečaja i likvidacije, na način što će:**
  - **Nakon podnošenja prijedloga za otvaranje postupka stečaja ili likvidacije izvršiti kontrolu poreskog obveznika;**
  - **Aktivnije učestvovati u postupcima stečaja, i preduzimati mjere koje su na raspolaganje povjeriocima u skladu sa Zakonom o stečaju;**
  - **Razmotriti mogućnost podnošenja plana reorganizacije ukoliko su ispunjeni uslovi predviđeni Zakonom o stečaju.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Poreska uprava će, kao povjerilac, kada za to postoje razlozi propisani članom 162 Zakona o stečaju, u kojem je navedeno, „Plan reorganizacije mogu podnijeti stečajni dužnik, stečajni upravnik, razlučni povjerioci koji imaju najmanje 30% obezbjeđenih potraživanja u odnosu na ukupna potraživanja prema stečajnom dužniku, stečajni povjerioci koji imaju najmanje 30% neobezbjeđenih potraživanja u odnosu na ukupna potraživanja prema stečajnom dužniku, kao i lica koja su vlasnici najmanje 30% kapitala stečajnog dužnika“, razmotriti mogućnost podnošenja plana reorganizacije za stečajnog dužnika za kojeg procijeni da na navedeni način ima mogućnost da naplati svoja poreska potraživanja, a posebno ako postoje ekonomski opravdani uslovi za nastavak dužnikovog poslovanja.

- **U slučajevima predviđenim Zakonom, preuzeti ulogu predsjednika Odbora povjerilaca i zahtijevati od stečajnog sudije i stečajnog upravnika da preduzme mjere i radnje predviđene Zakonom o stečaju.**

- **Voditi internu evidenciju fizičkih lica koja su vlasnici privrednih društava u stečaju ili su okončala postupak stečaja i likvidacije i upoređivati ga sa bazom podataka u CRPS u dijelu osvnivača novih privrednih društava, sa ciljem utvrđenja postojanja podudarnosti i frekventnosti lica koja "gase" postojeća i osnivaju nova privredna društva.**

U Izjašnjenju PU se navodi**:** Preporuka se prihvata, ali je za implementaciju iste neophodna implementacija projekta „Svetske banke", u dijelu koji se odnosi na novi informacioni sistem.

- **Preporučuje se Poreskoj upravi da, kod privrednih subjekata koji su pokrenuli postupak dobrovoljne likvidacije po skraćenom postupku, u svim slučajevima sprovede kontrolu i utvrdi stvarno stanje poreske obaveze, što je do sada vršeno samo u pojedinim slučajevima. Ukoliko se utvrdi da poreski obveznik ima neizmirenih poreskih obaveza, PUCG treba da pokrene postupak pred nadležnim sudom za poništenje odluke o likvidaciji.**

- **Preporučuje se Poreskoj upravi Crne Gore da vrši analize okončanih postupakaka stečaja i likvidacije, na osnovu kojih bi se preduzimale odgovarajuće korektivne mjere u cilju adekvatnog postupanja u budućim postupcima stečaja i likvidacije.**

U Izjašnjenju PU se navodi: Preporuka se prihvata – Poreska uprava je u toku Javne rasprave povodom Nacrta zakona o privrednim društvima, dala prigovore u vezi skraćenog postupka dobrovoljne likvidacije i dobrovoljne likvidacije, kada društvo ne mora da ima dugovanje prema povjeriocima i Poreskoj upravi, a ipak se smatra „neuspješnim privrednikom" (koristimo termin iz uporedne prakse), pa mu se donekle treba ograničiti pravo da neograničeno osniva privredne subjekte i da ih briše, ali sto tako potrebno je imati u vidu i stvaranje biznis barijere na taj način. U uporednij praksi, a u skladu sa Direktivama EU, „neuspješnim privrednicima" se daje „druga šansa", ali se takođe i određuje rok u kojem „neuspješni privrednik" može osnovati novo privredno društvo. U svakom slučaju, može se dodatno razmotriti da li da se predlaže da postoji ovo ograničenje u pogledu roka za osnivanje drugog privrednog subjekta.

Napominjemo, da je odredbama važećeg Zakona o privrednim društvima predviđeno da se likvidacija u skladu sa odredbama istog, može sprovesti kada akcionarsko društvo ima dovoljno finansijskih sredstava da pokrije svoje obaveze, te da se u slučajevima kada obaveze prelaze raspoloživa finansijska sredstva ili očekivana finansijska sredstva od prodaje imovine ili stečena na drugi način, ne primjenjuju se odredbe člana 24 i 25 ovoga zakona, već se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje stečajni postupak.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže da:

- subjekat revizije, do 30.10.2018. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- subjekat revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O KONTROLNOJ REVIZIJI SKUPŠTINE CRNE GORE

Vrsta revizije:	Kontrolna revizija
Subjekat revizije:	Skupština Crne Gore
Predmet revizije:	Realizacija preporuka
Trajanje revizije:	110 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO I

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje kontrolne revizije Skupštine Crne Gore (Skupština ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07, 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, od 14.12.2017. godine, (interno br. 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (član Kolegijuma) od 27.04.2018. god. (broj: 40113/18-022-794/2).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. SUBJEKAT REVIZIJE

Subjekat revizije je Skupština Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 10, Podgorica. Predsjednik Skupštine, za godine za koje se vrši revizija bio je Ivan Brajović (od 24.11.2016. godine i dalje).

Pravo raspolaganja novčanim sredstvima, odobrenim Budžetom za 2017. i 2018. godinu, imala su lica ovlašćena za punovažno potpisivanje kako slijedi[1]:

- Od 01.01.2017. do 12.04.2017. godine:
  - Službenk za odobravanje Jelena Radonjić;
  - Službenik za ovjeravanje Dražen Malović.
- Od 12.04.2017. do 30.10. 2017. godine:
  - Službenk za odobravanje Aleksandar Jovićević;
  - Službenik za ovjeravanje Vjera Prelević.
- Od 30.10.2017. godine i dalje:
  - Službenk za odobravanje Aleksandar Jovićević;
  - Službenik za ovjeravanje Mersudin Gredić.

2.1. Djelatnost subjekta revizije

Ustavom Crne Gore (član 82), utvrđene su nadležnosti Skupštine Crne Gore:

- donosi ustav;
- donosi zakone;
- donosi druge propise i opšte akte (odluke, zaključke, rezolucije, deklaracije i preporuke);
- proglašava ratno i vanredno stanje;

[1] Kartoni deponovanih potpisa

- donosi budžet i završni račun budžeta;
- donosi strategiju nacionalne bezbjednosti i strategiju odbrane;
- donosi plan razvoja i prostorni plan Crne Gore;
- odlučuje o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama;
- uređuje sistem državne uprave;
- vrši nadzor nad Vojskom i bezbjednosnim službama;
- raspisuje državni referendum;
- bira i razrješava predsjednika i članove Vlade;
- bira i razrješava sudije Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika;
- imenuje i razrješava: zaštitnika ljudskih prava i sloboda; guvernera Centralne banke i članove Savjeta Centralne banke Crne Gore; predsjednika i članove Senata Državne revizorske institucije i druge nosioce funkcija određene zakonom;
- odlučuje o imunitetskim pravima;
- daje amnestiju;
- potvrđuje međunarodne ugovore;
- raspisuje javne zajmove i odlučuje o zaduživanju Crne Gore;
- odlučuje o raspolaganju državnom imovinom iznad vrijednosti određene zakonom;
- vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

2.2. Organizacija subjekta revizije

Skupštinu čine poslanici koji se biraju neposredno, na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava i tajnim glasanjem. Skupština ima 81 poslanika.

U skladu sa Pravilnikom o organizaciji za izvršenje poslova iz djelokruga Službe Skupštine utvrđeno je 151 radno mjesto za 238 izvršilaca. Prema podacima dostavljenim DRI od strane Skupštine, broj zaposlenih u Službi Skupštine 31. decembra 2016. godine bio je 155. Pored 147 službenika i namještenika, taj broj obuhvata i generalnog sekretara, šefa Kabineta predsjednika, jednog pomoćnika generalnog sekretara i pet savjetnika predsjednika.

U skladu sa Pravilnikom o organizaciji Službe Skupštine Organizacione jedinice Službe Skupštine su: Kabinet predsjednika Skupštine, Kancelarija generalnog sekretara i Sektor za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine, koji čine:

- Odsjek za pripremu i obradu sjednica radnih tijela;
- Odsjek za pripremu i obradu sjednica Skupštine, fonografskih i štampanih zapisa;
- Sektor za istraživanje, dokumentacione poslove i informatičku mrežu, koji čine sljedeće organizacione jedinice;
- Odjeljenje za odnose sa javnošću i protokol;
- Odjeljenje za internu reviziju i
- Služba za ljudske resurse i opšte poslove.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju realizacije preporuka -kontrolnu reviziju.

Predmet revizije je bio kontrola realizacije preporuka sadržanih u Konačnom izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Skupštine Crne Gore za 2016. godinu (broj 40113/17-022-219/26 od 16.10.2017. godine).

Cilj revizije je bio provjeriti tačnost izvještaja subjekata revizije (br. 00-32-5/18-49/36 od 17.04.2018. g.) o sprovedenim radnjama u cilju realizacije preporuka i utvrditi u kojoj mjeri su realizovane preporuke, date od strane DRI u izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Skupštine Crne Gore za 2016. godinu.

Praćenje realizacije izdatih preporuka DRI je dio procesa revizije nakon objavljivanja Konačnog izvještaja i ima za cilj da se utvrdi adekvatnost, efektivnost i pravovremenost radnji preduzetih od rukovodstva subjekta revizije u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka. Glavni razlog za praćenje realizacije izdatih preporuka je da se poveća vjerovatnoća da će preporuke biti sprovedene.

4. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je izvršena u periodu od 25.06. do 31.07.2018. godine.

II ZAKLJUČNE KONSTATACIJE

Na bazi sprovedene kontrolne revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (broj 00-32-5/18-49 od 21.09.2018. g.), a u skladu sa članom 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (senator-rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata-član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma održanoj 25.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o kontrolnoj reviziji Skupštine Crne Gore

Zaključna ocjena

Aktivnostima i radnjama koje je Skupština Crne Gore preduzela u cilju realizacije preporuka DRI otklonjen je najveći broj nepravilnosti, odnosno od ukupno 23 izdate preporuke DRI, koje su bili predmet kontrolne revizije:

- realizovane su 21 preporuka;
- djelimično realizovane 2 preporuke.

Preporuke čija je realizacija u toku, odnosno koje su djelimično realizovane odnose se na:

- **angažovanje lica ugovorima o privremenim i povremenim poslovima i ugovorima o djelu i**

- **uspostavljanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola.**

Državni revizor je konstatovao da je u oba segmenta učinjeno poboljšanje u odnosu na prethodnu reviziju.

Subjekt revizije dužan je u roku od šest (6) mjeseci izvjestiti DRI o realizaciji i dvije djelomično realizovane preporuke.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
EFIKASNOST UPRAVE CARINA U SPROVOĐENJU MJERA NAPLATE CARINSKOG DUGA

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Uprava carina
Predmet revizije:	Aktivnosti koje Uprava carina preduzima u postupku naplate carinskog duga
Trajanje revizije:	240 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. OSNOV ZA REVIZIJU

1.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije „Efikasnost Uprave carina u sprovođenju mjera naplate carinskog duga“ sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine, (br. 06-23/16), i izmjenama Godišnjeg plana revizija DRI za 2017. godinu (broj 06-26/14 od 14.03.2017. godine i broj 06-49/17 od 28.04.2017. godine);
- Odluci o vršenju revizije od 06.02.2018. godine (broj 40116/18-023-233/2), u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha („Sl. list CG“, br. 45/17) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

U skladu sa čl. 144 Ustava Crne Gore[1], Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finasijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji[2], čl. 5 Zakona, Institucija kroz postupak revizije utvrđuje:

- uspješnost ostvarenja ciljeva poslovanja ili ciljeva pojedinih finasijskih transakcija, programa, projekata, korišćenje ljudskih, finasijskih i drugih resursa subjekata revizije, kao i
- efekte ostvarenih ciljeva i rezultata u odnosu na planirane.

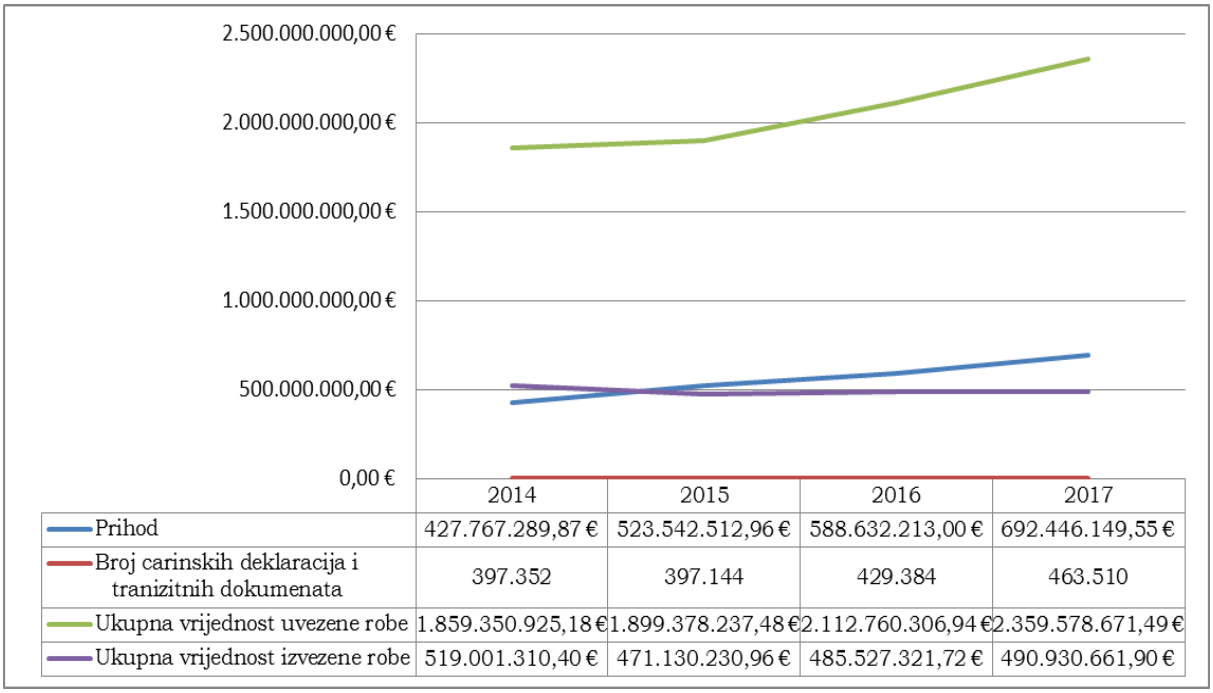
1.2. Razlozi za vršenje revizije

Jedan od ciljeva Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2016 – 2020 je jačanje administrativnih kapaciteta Uprave carina u cilju usklađivanja carinskog zakonodavstva sa acquis-em, primjene EU standarda i implementacije IT sistema, obezbjeđivanja efikasne naplate prihoda i primjene trgovinskih olakšica, doprinoseći na taj način povećanju fiskalnih prihoda u budžetu, kao i stvaranju boljih uslova za poslovanje privrednog okruženja.

Uprava carina je u 2017. godini naplatila 66,61% ukupnih tekućih prihoda Budžeta, pri čemu primici Uprave carina po osnovu akciza, PDV-a, carina i ostalih primitaka[3] u konstantnom porastu, u periodu 2014-2017. godine. U navedenom periodu dolazi do kontinuiranog povećanja broja carinskih deklaracija i tranzitnih dokumenata i vrijednosti uvezene robe.

[1] ”Sl. list CG”, br. 38/13
[2] "Sl. list RCG", br. 028/04, 027/06, 078/06, “Sl. list CG", br. 017/07, 073/10, 040/11 i 031/14
[3] Ostale primitke čine: administrativna taksa, novčane kazne, prihodi od prodaje carinske robe, kamate za neblagovremeno plaćanje carine i carinskih dažbina i ostali prihodi Uprave carina.

Grafik 1: Pokazatelji Uprave carina u periodu 2014-2017. godine

	2014	2015	2016	2017
Prihod	427.767.289,87 €	523.542.512,96 €	588.632.213,00 €	692.446.149,55 €
Broj carinskih deklaracija i tranzitnih dokumenata	397.352	397.144	429.384	463.510
Ukupna vrijednost uvezene robe	1.859.350.925,18 €	1.899.378.237,48 €	2.112.760.306,94 €	2.359.578.671,49 €
Ukupna vrijednost izvezene robe	519.001.310,40 €	471.130.230,96 €	485.527.321,72 €	490.930.661,90 €

Programom reforme upravljanja javnim finansijama 2016–2020 planirano je da Uprava carina u narednom periodu kao i do sada, posveti pažnju jačanju administrativnih kapaciteta i implementaciji IT sistema koji će doprinijeti obezbjeđivanju efikasnije naplate prihoda i poboljšanju uslova za poslovanje privrednog okruženja i privlačenju stranih direktnih investicija.[4]

Uprava carina je, za potrebe vršenja revizije dostavila listu carinskih dužnika na dan 01.12.2017. godine, koja je obuhvatila carinske dužnike čiji je dug na taj dan bio veći od 1.000€.

Navedena lista obuhvatila je 144 carinska dužnika, a njihov ukupan dug je iznosio 4.445.341,85€[5]. Najveći dužnici na listi su Kombinat aluminijuma Podgorica 1.189.332,85€, Vektra Montenegro Podgorica 793.751,68€, Tehnosteel HVT Nikšić 324.673,29€, B&S Petrol Rožaje 219.922,04€, Mont-valeri Podgorica 159.368,22€, Semper Nikšić 148.465,48€, Uniprom Nikšić 143.803,61€.

Najveći procenat dužnika sa dostavljene liste imao je status aktivnog registrovanog subjekta (49%) u Centralnom registru privrednih subjekta, kod 36% dužnika je bio uveden stečaj, a 16% dužnika su bili obrisani/likvidirani.

2. CILJ REVIZIJE I REVIZORSKA PITANJA

Cilj revizije je da utvrdi da li Uprava carina preduzima odgovarajuće mjere kako bi omogućila efikasnu naplatu carinskog duga, odnosno, da li je Uprava carina u sjedištu/centrali Uprave stvorila neophodne uslove za naplatu carinskog duga i da li područne jedinice preduzimaju odgovarajuće mjere kako bi obezbijedile blagovremenu naplatu.

Glavno revizorsko pitanje:

Da li Uprava carina sprovodi odgovarajuće preventivne mjere i mjere utvrđene zakonom kako bi spriječila nastajanje i obezbijedila efikasnu naplatu carinskog duga?

[4] Program reforme upravljanja javnim finansijama 2016 – 2020, Ministarstvo finansija, jun 2017. godine; strana 31-32.
[5] Iznos carinskog duga na dan 01.12.2017. godine je, za potrebe vršenja revizije, dostavljen od strane Uprave carina.

Kako bi dobili odgovor na glavno revizorsko pitanje u postupku revizije bilo je neophodno dati odgovor na revizorska potpitanja:

1. Da li Uprava carina preduzima odgovarajuće preventivne mjere koje bi trebalo da spriječe nastanak carinskog duga?
   1.1. Da li je Uprava carina u sjedištu stvorila neophodne uslove za sprovođenje preventivnih mjera?
   1.2. Da li postoji odgovarajući sistem izvještavanja o realizaciji preventivnih mjera?

2. Da li Uprava carina sprovodi mjere naplate u skladu sa važećim zakonskim propisima kako bi obezbijedila efikasnu napalatu carinkog duga?
   2.1. Da li je Uprava carina u sjedištu stvorila neophodne uslove za sprovođenje mjera naplate carinskog duga?
   2.2. Da li područne jedinice-carinarnice sprovode mjere naplate carinskog duga u skladu sa pravnim okvirom?
   2.3. Da li postoji odgovarajući sistem kontrole rada područnih jedinica?

3. OBIM I OGRANIČENJA

Postupkom predmetne revizije obuhvaćena je dokumentacija Uprave carina u periodu 2007-2017. godine, i to:

Uprave carina u sjedištu u dijelu pružanja odgovora, pojašnjena i podrške privrednicima, špediterima i drugim licima koja su uključena u sprovođenje carinskog postupka, pružanja smjernica i uputstava prilikom sprovođenja mjera naplate carinskog duga, uspostavljenog sistema analize rizika, sprovođenja i kontrole naplate carinskog duga i kontrole rada područnih jedinica- carinarnica.

Područne jedinice–carinarnice Podgorica[6] u dijelu rješavanja po žalbama privrednih subjekata-carinskih dužnika u upravnom sporu za nastali carinski dug i područnih jedinica-carinarnica, u dijelu sprovođenja naplate carinskog duga prema uzorku revizije.

Revizijom je bila obuhvaćena i dokumentacija Ministarstva finansija -Direkcije za drugostepeni poreski i carinski postupak, u dijelu rješavanja po žalbama u drugom stepenu.

4. KRITERIJMI REVIZIJE

Tokom revizije bilo je potrebno utvrditi da li se sprovodi obezbjeđenje carinskog duga, naplata, povraćaj i otpis u skladu sa Carinskim zakonom[7] i podzakonskim aktima Uprave carina. Zatim, da li se postupak žalbi sprovodi u skladu sa postupkom i rokovima određenim Zakonom o upravnom postupku, u dijelu rješavanja po žalbama u drugom stepenu.

Kriterijum za ocjenu uspostavljenog sistema analize rizika i utvrđenog sistema naknadne kontrole predstavaljale su smjernice Svjetske carinske organizacije (*World Custom Organisation- WCO*) i ISO standardi.
Kriterijum za ocjenu kontrole rada područnih jedinica-carinarnica, u postupku revizije trebalo je da budu interne procedure kojima se utvrđuje način i postupak rada područnih jedinica, prilikom sprovođenja mjera naplate carinskog duga.

[6] Najveći procenat carinskog duga na dan 01.12.2017. godinu odnosi se na Carinarnicu Podgorica (91%).
[7] "Sl. list RCG", br. 7/02 …66/06, Sl. list CG", br. 21/08 …71/17.

5. IZVORI INFORMACIJA I METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA

Primaran izvor informacija u postupku revizije predstavljala je dokumentacija Uprave carina i Ministarstva finansija.

Zatim, kao izvori korišćena su strateška dokumenta kojima su planirane aktivnosti na unapređenju rada Uprave carina, naročito u djelu uspostavljanja sistema efikasne naplate carinskih prihoda, i to: Program reforme upravljanja javnim finansijama 2016–2020, Poslovna strategija Uprave carina 2016-2018, Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2015-2018, Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2015-2018.

Dodatan izvor informacija predstavljala su dokumenta Svjetske carinske organizacije (*WCO Custom Risk Management – Volume I, The SAFE Framework of Standards to secure and facilitate global trade*), Svjetske banke u oblasti analize rizika i modernizacije carinske administracije i carinskoh postupaka, ISO standardi u oblasti analize rizika (31000:2009, 31010:2009, 73:2009, 31000:2018), Carinske smjernice EU (Customs Blueprint).

U oblasti sprovođenja naknadnih kontrola od strane carinskih administracija korišćene su smjernice Svjetske carinske organizacije (*Guidelines for Post-Clearance Audit (PCA) Volume 1)*.

CARINSKI POSLOVI

6. ADMINISTRATIVNI OKVIR

6.1. Organizaciona struktura Uprave carina

Obavljanje carinskih poslova obezbjeđuje se preko Uprave carina u sjedištu i područnih jedinica – carinarnica, koje se osnivaju u privrednim i saobraćajnim centrima u skladu sa obimom, strukturom i kretanjem robe u putničkom i robnom prometu.

Uprava carina u sjedištu je podijeljena u četiri sektora[8] (Sektor za carinsko-pravne poslove, Sektor za carinsko-informativni sistem i naplatu prihoda, Sektor za planiranje i upravljanje ljudskim resursima, Sektor za carinsku bezbjednost i kontrolu) i i pet odjeljenja (Odjeljenje za međunarodnu carinsku saradnju i evropske integracije, Odjeljenje za razvojne projekte, Odjeljenje za carinsku reviziju, Odjeljenje za unutrašnju kontrolu, Odjeljenje za naplatu prihoda i postupanje sa carinskom robom).
Nadležnosti Uprave carina u sjedištu, između ostalog, je:[9]

- organizacija, usmjeravanje i nadzor nad radom organizacionih jedinica, praćenje razvoja i ostvarivanje ciljeva u oblasti carinske politike, priprema stručne osnove za unapređivanje organizacije rada i zakonitosti postupanja;
- priprema strategija, smjernica, planova i programa za organizacioni, stručni i tehnički razvoj službe;
- pripremanje stručne osnove za izradu propisa iz oblasti carinskog sistema;
- obezbjeđivanje uslova i izdavanje uputstva i instrukcija organizacionim jedinicama radi jedinstvene, pravilne, blagovremene i efikasne primjene propisa iz nadležnosti Uprave carina;
- analiza i primjena carinskih propisa koji se odnose na sprovođenje carinskih postupaka, kao i problema i pojava koje nastaju u primjeni tih propisa i predlog mjera za njihovo rješavanje;
- upravni postupak u prvom stepenu, u skladu sa zakonom;

[8] Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina, oktobar 2017. godine.
[9] Član 10 Zakona o carinskoj službi ("Službeni list Crne Gore", br. 003/16 od 15.01.2016).

- nadzor i analiza naplate prihoda budžeta Crne Gore iz nadležnosti Uprave carina i preduzimanje mjera za njihovu naplatu;
- sprovođenje provjere i praćenje rokova važenja instrumenata obezbjeđenja naplate carinskog duga;
- saradnja sa državnim organima, organima državne uprave, javnim ustanovama, jedinicama lokalne samouprave i privrednim subjektima;

Organizacionu strukturu Uprave carina čine četiri područne jedinice- carinarnice: Carinarnica Podgorica, Carinarnica Bar, Carinarnica Bijelo Polje i Carinarnica Kotor. Područna jedinica-carinarnica, neposredno ili preko svojih organizacionih jedinica, između ostalog, obavlja sljedeće poslove:[10]

- obračunava i naplaćuje carinski dug;
- odobrava primjenu oslobođenja i drugih olakšica od plaćanja carinskog duga;
- rješava o povraćaju i otpisu carinskog duga;
- neposredno sprovodi nadzor radi pravilne primjene carinskih, poreskih, akciznih i drugih propisa za čiju primjenu je nadležna Uprava carina;
- sprovodi postupak naknadnog obračuna i naplate carinskog duga;
- sprovodi mjere osiguranja naplate carinskog duga;
- sprovodi postupak izvršenja radi naplate carinskog duga;
- vodi upravni postupak u prvom stepenu, u skladu sa zakonom;

Uprava carina je, u kontrolisanom periodu, organ u sastavu Ministarstva finansija. Direktorat za poreski i carinski sistem Ministarstva nadležan je za efikasan i efektivan rad uprava koje sprovode poresku i carinsku politiku. Direktorat čine tri direkcije, i to:

- Direkcija za poreski sistem i poresku politiku;
- Direkcija za carinski sistem i carinsku politiku;
- Direkcija za drugostepeni poreski i carinski postupak.

6.2. Članstvo u međunarodnim organizacijama

Uprava carina je od 24.10.2006. godine članica Svjetske carinske organizacije *(WCO-World Custom Organization)* koja je osnovana 1952. godine kao Savjet za carinsku saradnju (*CCC - Customs Co-operation Council*), nezavisna organizacija vlada zemalja sa sjedištem u Briselu. Svjetsku carinsku organizaciju čine predstavnici 182 carinske administracije koje obuhvataju oko 98% svjetske trgovine. Misija WCO je da pruža smjernice i podršku carinski administracijama kako bi osigurali na zakonu zasnovanu trgovinu, ostvarivanje prihoda, zaštitu društva i izgradnju kapaciteta.

6.3. Pravni okvir

Zakonski okvir za obavljanje carinskih poslova, u najvećoj mjeri, određen je Carinskim zakonom, Zakonom o carinskoj službi, Zakonom o carinskoj tarifi Uredbom za sprovođenje carinskog zakona, Uredbom o carinskoj tarifi, Uredbom za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom, Pravilnikom o obliku, saržaju i načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave itd.

U oblasti naplate prihoda ključna je primjena Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[11], Zakona o porezu na dodatu vrijednost[12], Zakona o akcizama[13], Zakona o porezu na kafu[14], Zakona o duvanu[15], Zakona u poreskoj administaciji[16], naročito u dijelu obračuna zatezne kamate itd.

[10] Član 11 Zakona o carinskoj službi ("Sl. list CG", br. 3/16 od 15.01.2016).
[11] "Sl. list CG", br. 20/14 … 4/18.

Zatim, Zakona o upravnim postupku[17] i niz drugih akata kojima se uređuje oblast spoljne trgovine, bezbjednosti granica, veterinarskih poslova, bezbjednosti hrane, zaštite životne sredine zaštite, intelektualne svojine itd.

CARINSKI DUG

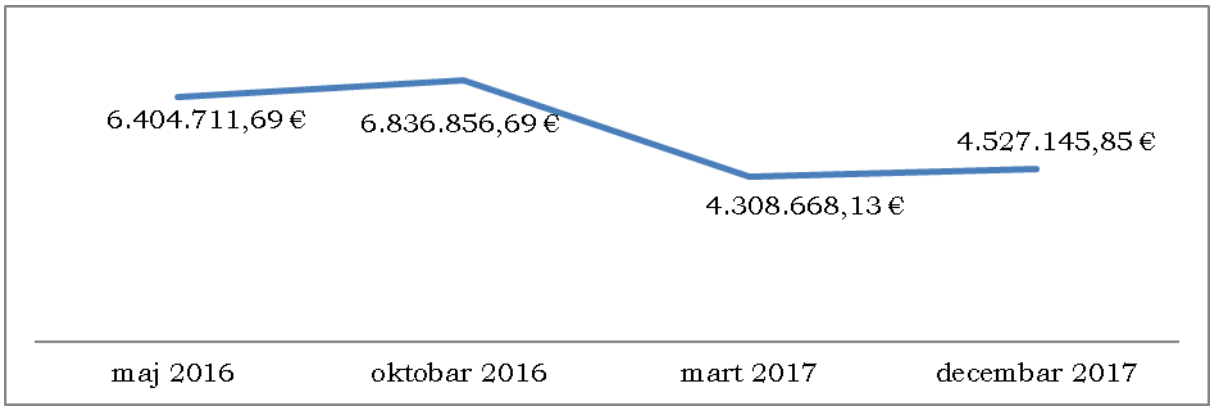
Važeća Uredba o uslovima i kriterijumima objavljivanja liste poreskih dužnika[18] predviđa kvartalno objavljivanje listi poreskih dužnika koja sadrži podatke poreskih obveznika po osnovu akciza, poreza na dodatu vrijednost, poreza na dobit, koncesija i poreza na promet nepokretnosti.

Analizom strukture prihoda Uprave carina[19] utvrđeno je da dominantno učešće u strukturi prihoda imaju prihod od akciza, PDV pri uvozu i porez na međunarodnu trgovinu i transakcije (carine).

U 2017. godini oko 99% ostvarenih prihoda Uprave carina odnosilo se na navedene dažbine, dok je po osnovu poreza na kafu i ostalih prihoda ostvarivano oko 1% ukupnih prihoda Uprave carina.

- Bez obzira što Uprava carina vrši naplatu prihoda po osnovu akciza i poreza na dodatu vrijednost i na njihovo dominantno učešće u strukturi ostvarenih prihoda, Uprava nije objavljivala liste najvećih dužnika. Naime, Uredbom je utvrđena obaveza Poreske uprave da objavljuje liste poreskih dužnika i u momentu donošenja Uredbe naplata navedenih prihoda bila je u nadležnosti poreskog organa. Za potrebe vršenja revizije Uprava carina je dostavila četiri liste carinskih dužnika, na osnovu kojih je utvrđen carinski dug u maju 2016. godine, u oktobru 2016. godine, u martu 2017. godine i decembru 2017. godine.

Grafik 2: Kretanje carinskog duga

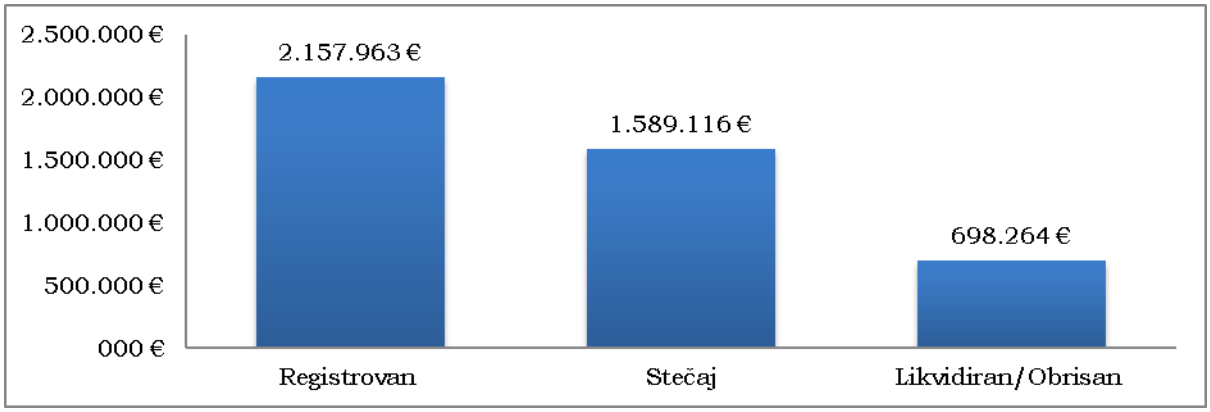

Za potrebe vršenja revizije od strane Uprave carina dostavljena je i lista carinskih dužnika na dan 01.12.2017. godine, koja je obuhvatila carinske dužnike čiji je dug na taj dan bio veći od 1.000€. Navedena lista obuhvatila je 144 carinska dužnika, a njihov ukupan dug je iznosio 4.445.341,85€.

U momentu vršenja revizije, 51% carinskog duga sa dostavljene liste dužnika odnosio se na privredna društva kod kojih je, prema podacima iz Centralnog registra privrednih subjekata, bio uveden stečaj ili su bila likvidirana.

[12] "Sl. list RCG", br. 65/01 … 4/06, Sl. list CG", br. 16/07 …50/17.
[13] "Sl. list RCG", br. 65/01 …76/05, Sl. list CG", br. 76/08 …50/17.
[14] "Sl. list CG", br. 8/15.
[15] "Sl. list CG", br. 48/08 … 42/15.
[16] "Sl. list RCG", br. 65/01 … 29/05, Sl. list CG", br. 73/10 … 47/17.
[17] "Sl. list CG", br. 56/14 … 37/17.
[18] Član 2 Uredbe ("Sl. list CG", br. 56/12, 053/13).
[19] Mjesečni pregledi naplate prihoda Uprave carina.

Grafik 3: Iznos carinskog duga prema statusu dužnika u CRPS-u sa liste carinskih dužnika, na dan 01.12.2017. godine

6.4. Uzorak revizije

Uzorkom revizije bilo je obuhvaćeno 15 carinskih dužnika, čija su dugovanja prema Upravi carina na dan 01.12.2017. godine iznosila 2.079.144,74€. Postupkom revizije bilo je obuhvaćeno 47% ukupnog carinskog duga, koji je prema evidencijama Uprave carina na dan 01.12.2017. godine iznosio 4.445.341,85€.

Kriterijumi za izbor carinskog dužnika u uzorak bili su:

- vrijeme nastanka carinskog duga (obuhvaćena su dugovanja nastala u ranijim godinama);
- iznos carinskog duga;
- status carinskog dužnika u Centralnom registru privrednih subjekata (registrovan, stečaj, obrisan).

II ZAKLJUČCI

Nakon sprovedenog postupka u predmetnoj reviziji utvrđeno je da bi dodatnom unapređenju sistema kontrole i naplate carinskih potraživanja i carinskog duga doprinijelo intezivno jačanje sistema analize rizika i kontrole, kao i jačanje preventivnih mjera koje bi trebalo da spriječe nastanak carinskog duga, naročito:

- analize rizika u oblasti naplate carinskog duga i carinskih potraživanja;
- analize rizika u smislu nastavka segmentacije učesnika u carinskom postupku i kreiranja strategija prema utvrđenim segmentima;
- izgradnja i kontinuirano unapređenje sistema naknadne kontrole u skladu sa smjernicama Svjetske carinske organizacije i jačanje kapaciteta Odsjeka za naknadnu kontrolu;

Dodatno, unapređenju sistema naplate carinskih potraživanja i carinskog duga doprinijelo bi utvrđivanje pisanih procedura[20] kojima se detaljno utvrđuju načini i postupci službenika Odjeljenja za naplatu prihoda i postupanje sa carinskom robom i područnh jedinica – carinarnica u postupku sprovođenja mjera naplate carinskih potraživanja i carinskog duga.

2.1. Analiza rizika u carinskim postupcima

Smjernice Svjetske carinske organizacije[21] ukazuju da je uvođenje tehnika upravljanja rizikom u carinskim administracijama dolazi kao rezultat saznanja da sa povećanjem prekogranične trgovine i prometa carinska administracija nije više u mogućnosti da sporovodi operativne aktivnosti na isti način kao ranije. Carinske administracije prepoznaju da ne mogu djelovati na način koji podrazumijeva fizički pregled 100% carinskog prometa i da se moraju pomjeriti iz tradicionalne uloge čuvara granice na operativni model zasnovan na riziku.

Rastuće odgovornosti sa kojima se susreću carinske administracije zahtijevaju sofisticiranije razumijevanje kontiniranog upravljanja rizikom, na način da se sa oskudnim resursima ostvare što bolji rezultati. U tom smislu, korisno je težiti kontinuiranom upravljanju rizikom kao metodu kojim se postiže segmentacija klijenata, prema kategorizaciji rizika. U najširem smislu, klijenti carinskih administracija mogu biti podijeljeni u 4 kategorije:

1. Učesnici u carinskim postupcima koji dobrovoljno poštuju propise;
2. Učesnici u carinskim postupcima koji teže da poštuju propise ali ne uspijevaju uvijek;
3. Učesnici u carinskim postupcima koji izbjegavaju poštovanje propisa ukoliko je to moguće;
4. Učesnici u carinskim postupcima koji namjerno ne poštuju propise;

Smjernice Svjetske carinske organizacije[22] ukazuju na značaj segmentacije učesnika u carinskim postupcima iz razloga što takav pristup omogućava kreiranje specifičnih strategija u zavisnosti od grupe, od strane carinskih administracija. Tako se kontrolne aktivnosti carinske administracije, u najvećoj mjeri usmjeravaju na treću i četvrtu grupu učesnika u carinskim postupcima. Jedna od mjera koja bi mogla biti usmjerena na prvu grupu učesnika u carinskim postupcima je pružanje pomoći kroz savjetovanje i organizaciju seminara.

[20] U postupku revizije Uprava carina je dostavila državnom revizoru Internu proceduru procesa praćenja naplate carinskog duga obezbijeđenog bankarskim garancijama (konačna), Internu proceduru procesa evidentiranja i ovjere bankarskih garancija (konačna) i Internu proceduru procesa utvrđivanja visine instrumenata obezbjeđenja (radna verzija).
[21] WCO Custom Risk Management.
[22] WCO Custom Risk Management.

Tabela: Izvod iz modela upravljanja usklađenošću Svjetske carinske organizacije

	NIZAK ← NIVO RIZIKA → VISOK			
Kategorija	• Učesnici u carinskim postupcima koji dobrovoljno poštuju propise	• Učesnici u carinskim postupcima koji teže da poštuju propise ali ne uspijevaju uvijek	• Učesnici u carinskim postupcima koji bi izbjegli poštovanje propisa ukoliko je to moguće	• Učesnici u carinskim postupcima koji namjerno ne poštuju propise
Ponašanje	• Dobrovoljno poštovanje propisa • Informisani klijenti	• Imaju namjeru da poštuju propise • Nijesu dovoljno informisani klijenti	• Otpor prema poštovanju propisa • Izbjegavaju poštovanje propisa ako je to moguće	• Kriminalna namjera • Ilegalne aktivnosti
Aktivnost	• Pogrami usklađenosti (npr. direktan kontakt sa klijentima, call centar) • Seminari i savjetovanje	• Ciljani vodiči za poštovanje propisa • Visoke kazne • Periodične kontrole • Povećana pažnja	• Praćenje i nadzor • Sveobuhvatne kontrole • Krivično gonjenje	• Ex post i ex ante intervencije • Sveobuhvatne kontrole • Putničke/ cargo pretrage • Krivično gonjenje

Model analize rizika koji je, u momentu vršenja revizije bio uspostavljen u Upravi carina, u najvećoj mjeri bio usmjeren na treću i četvru grupu učesnika u carinskim postupcima. Na bazi identifikovanih rizika za ove dvije grupe učesnika u carinskim postupcima Uprava carina je sprovodila konkretne aktivnosti, kako bi nivo rizika bio smanjen na najmanju moguću mjeru.

Međutim rizici koji se odnose na prvu i drugu grupu učesnika u carinskim postupcima, po nalazu državnog revizora, nijesu sastavni dio sistema analize rizika i nijesu sprovođene koordinirane aktivnosti kako bi se ostvario uticaj na smanjenje istih.

U izjašnjenju Uprave carina[23] navodi se: „Uprava carina ima funkcionalan Elektronski automatizovani sistem za upravljanje rizikom, koji pokriva sve grupe učesnika u carinskim postupcima“.

Naime, komunikacija sa učesnicima u carinskom postupku u nadležnosti je Sektora za carinsko-pravne poslove, koji daje odgovore, pojašnjenja i instrukcije fizičkim i pravnim licima, područnim jedinicama- carinarnicama i drugim učesnicima u carinskom postupku. Prema nalazu državnog revizora, informacije koje Uprava carina dobija na ovaj način nijesu integralni dio modela analize

[23] 09 broj: I-4/5.

rizika, pa samim tim nije moguće sprovoditi planske aktivnosti koje bi bile usmjerene na ove dvije grupe učesnika u carinskim postupcima.

U izjašnjenju Uprave carina[24] navodi se „Elektronski automatizovani sistem za upravljanje rizikom primjenjuje profile rizika koji se redovno ažuriraju i uključuju inpute od strane Sektora za carinsko-pravne poslove kao i drugih organizacionih jedinica. Navedeno je potvrdila i Misija DG TAXUD-a u svom izvještaju iz marta 2017. godine".

Uprava carina je, za potrebe vršenja revizije dostavila Nacrt Strateškog okvira upravljanja rizikom koji definiše pristup Uprave carina upravljanju rizikom i navodi ključne ciljeve, strategije i odgovornosti koji se tiču upravljanja rizikom u cijeloj organizaciji. Okvirom je utvrđeno da se isti primjenjuje na sve zaposlene u Upravi carina i trebalo bi da se konzistentno primjenjuje duž čitave organizacije.
Nacrtom Strateškog okvira Uprave carina je, između ostalog utvrđen proces upravljanja rizikom i odgovornosti lica zaposlenih u Upravi carina po nivoima (direktor, Strateški Odbor za upravljanje rizikom, viši službenik za bezbjednost, Centralno odjeljenje za upravljanje rizikom, viši rukovodioci i tim za selekciju i praćenje).

Sastavni dio Strateškog okvira je i registar rizika u kome je identifikovano 15 rizika, koji se odnose na različite oblati djelovanja iz nadležnosti Uprave carina. U oblasti naplate prihoda i carinskih dažbina uprava carina je identifikovala tri rizika – komercijalne pronevjere, nepostojanje baze podataka i integritet.

Tabela: Izvog iz registra rizika Uprave carina – naplata prihoda i carinskih dažbina

NAPLATA PRIHODA I CARINSKIH DAŽBINA							
Rizik (Šta se može desiti? Kako se može desiti?)			Značaj	Prioritet	Tretman	Vlasnik rizika	Revizija, nadgledanje
3.1	Komercijalne pronevjere	Umanjeno fakturisanje Uvjerenje o porijeklu Svrstavanje u tarifu Krijumčarenje	19.17	V	Uzajamne kontrole i provjere (zemlja porijekla, SEED sistem, upoređivanje vrijednosti iste i slične robe, EUROPOL) Kontrola deklaracija (revizija i naknadna kontrola) Granične kontrole i kontrole u unutrašnjosti (mobilni timovi iz odsjeka za suzbijanje krijumčarenja)		
3.2	Nepostojanje baza podataka	Nepostojanje baze podataka o vrijednosti itd. Nedovoljni podaci	11.46	V	SEED Projekat Korišćenje berzanskih cijena Popunjavanje baze podataka o vrijednosti Razmjena podataka sa drugim državnim organima		
3.3	Integritet	Korupcija Niske plate Stimulacija	15.22	V	Obuka Kontrola Sistem nagrađivanja (novčani i ne-novčani)		

[24] 09 broj: I-4/5.

Utvrđeni registar rizika Uprave carina za oblasti naplate prihoda i carinskih dažbina, ne sadrži podatke o vlasniku rizika, pa samim tim nije moguće utvrditi koja organizaciona jedinica je odgovorna za odgovarajuće upravljanje rizikom.

Obzirom na evidentirano i kontinuirano postojanje carinskog duga registar rizika ne sadrži rizike od potencijalnog gubitka vrijednosti u oblasti naplate carinskog duga (npr. rizik kašnjenja u naplati carinskog duga, rizik nezakonitog postupanja sa robom, rizik da neće biti izvršena naplata po osnovu bankarske garancije, rizik od stečaja, rizik da potraživanja neće biti naplaćena u stečajnom postupku itd.).

2.2. Naknadna kontrola učesnika u carinskim postupcima

Povećanje prekogranične trgovine i prometa, kao i saznanje da carinska administracija nije u mogućnosti da sporovodi operativne aktivnosti na način što će obuhvatiti 100% carinskog prometa, osim razvoja i unapređenja operativnih modela zasnovanih na riziku za efikasan rad carinskih administracija znači i kontinuirano unapređenje svih oblika kontrola učesnika u carinskim postupcima.

Za carinske administracije postaje neizvodljivo da odluke, koje donose u redovnim carinskim postupcima donose u ograničenim vremenskim okvirima, pri čemu se ne smatra prikladnim zadržavanje robe u slučaju kada je potrebno izvršiti posebne dodatne provjere, izuzev ako se ne sumnja na neregularnost.[25]

Mnoge carinske administracije se stoga više fokusiraju na naknadno ispitivanje okruženja koje se odnosi na promet robe, dok zadržavaju pristup selektivnih i ciljanih provjera na granici.[26]
Pravni osnov za obavljanje naknadnih kontrola utvrđen je Carinskim zakonom[27], a u okviru Sektora za carinsku bezbjednost i kontrolu formiran Odsjek za naknadnu kontrolu koji, između ostalog:

- preduzima sveobuhvatne mjere za podsticanje uvoznika odnosno izvoznika ili drugih učesnika da poštuju carinske propise;
- obavlja prethodnu kontrolu po zahtjevima za dobijanje odobrenja za pojednostavljenje procedura;
- obavlja naknadnu kontrolu uvoznika, izvoznika i drugih učesnika u carinskom postupku;
- formuliše politiku i metode rada jedinica za naknadnu kontrolu; izrađuje godišnji plan kontrola;
- sarađuje sa drugim jedinicama po planu kontrola;

U periodu vršenja revizije u Odsjeku za naknadnu kontrolu bilo je popunjeno šest od osam sistematizovanih radnih mjesta.

Uprava carina je u saradnji sa Međunarodnom finansijskom korporacijom (IFC) za trgovinsku logistiku 2015. godine izradila Vodič za naknadnu kontrolu, koji carinskim inspektorima Odsjeka za naknadnu kontrolu pruža informacije o postupku planiranja (plan kontrole, odabir), pripreme (prikupljanje informacija, analiza podataka, pripremna posjeta, procjena rizika, odabir rizika za provjeru), izvršenja (evidentiranje kontrole, knjigovodstvo, ostala dokumentacija i provjere, fizičke kontrole i uzorkovanja, unakrsne provjere), izvještavanja i praćenja u postupku naknadnih kontrola.

U periodu vršenja revizije Odsjek za naknadnu kontrolu nije raspolagao godišnjim planskim dokumentima na osnovu kojih je bilo moguće utvrditi planirane aktivnosti Odsjeka.

[25] GUIDELINES FOR POST-CLEARANCE AUDIT (PCA)VOLUME 1, strana 4; WORLD CUSTOMS ORGANIZATION, JUN 2012.
[26] GUIDELINES FOR POST-CLEARANCE AUDIT (PCA)VOLUME 1, strana 4; WORLD CUSTOMS ORGANIZATION, JUN 2012.
[27] Član 86 Carinskog zakona ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 007/02... 066/06 od 03.11.2006, Službeni list Crne Gore", br. 021/08... 071/17).

Postupak naknadnih kontrola je sprovođen i o tome su sačinjavani zapisnici, koji su dostavljani Područnim jedinicama – carinarnicama na postupanje. Sprovođenje takvih kontrola imao je za rezultat ispravke u obračunu carinskih dažbina i naknadno utvrđivanje carinskog duga. Prijedlozi za vršenje kontrola prikupljaju se od strane područnih jedinica i uvidom u bazu podataka Uprave carina.

Državni revizor je, u postupku vršenja revizija, utvrdio da bi unapređenju efikasnosti rada Odsjeka za nakanadnu kontrolu doprinijele obavezujuće procedure, kojima se detaljno određuje način i postupak sprovođenja naknadnih kontrola i prethodnih kontrola po zahtjevima za dobijanje odobrenja za pojednostavljenje procedura, kojima bi između ostalog bio određen:

- postupak predlaganja naknadnih kontrola/revizija;
- postupak donošenja i usvajanja godišnjeg plana;
- kriterijumi za selekciju;
- postupak odobravanja naknadnih kontrola/revizija;
- postupak vršenja kontrole/revizije;
- postupak izvještavanja o izvršenoj kontroli/reviziji;
- postupak praćenja rezultata kontrole/revizije;

Pored obavezujućih procedura kojima je potrebno utvrditi način i postupak planiranja i vršenja prethodnih i naknadnih kontola neophodan je kontinuiran razvoj sistema kontrola zasnovan na sistemu analize rizika i indikatorima rizika, u skladu sa pozitivnom praksom carinskih administracija i smjernicama Svjetske carinske organizacije.

2.3. Preventivne mjere

Uprava carina je, tokom perioda koji je obuhvaćen revizijom, ostrvarivala intenzivnu saradnju sa pravnim i fizičkim licima učesnicima u carinskim postupcima.

Prema podacima koje je dostavila Uprava carina, u 2017. godini Sektor za carinsko-pravne poslove je dao 13 odgovora prema upitima privrednih subjekata, 72 odgovora na upite fizičkih lica i 8 odgovora na upite drugih organizacija i svi odgovori su zainteresovanim licima dostavljeni blagovremeno. Takođe, Sektor za carinsko-pravne poslove je dao 3 uputstva područnim jedinicama-carinarnicama, na njihov zahtjev i 25 uputstava i obavještenja, na sopstvenu inicijativu. Za postavljanje upita Uprava carina je opredijelila tri mogućnosti: upiti se mogu postaviti preko web-sita Uprave carina, telefonskim kontaktom ili pisanim obraćanjem.

Uprava carina je tokom perioda obuhvata revizije ostvarivala saradnju sa Odborom špeditera Privredne komore Crne Gore. Na sastancima tokom „Dana otvorenih vrata“ predstavnici Odbora špeditera imaju priliku za razmjenu mišljenja, davanje sugestija, pronalaženje najboljih rješenja sa predstavnicima Uprave carina, u cilju poboljšanja procesa rada i efikasnosti carinskih postupaka.

Obzirom na preventivan efekat objavljivanja „crnih listi“ carinskih dužnika, postupkom revizije je utvrđeno da nije objavljivana lista najvećih dužnika po osnovu akciza i poreza na dodatu vrijednost. Naime, Uredbom o uslovima i kriterijumima objavljivanja liste poreskih dužnika[28] je utvrđena obaveza Poreske uprave da objavljuje liste poreskih dužnika i u momentu donošenja Uredbe naplata navedenih prihoda bila u nadležnosti poreskog organa.

Prema podacima koje je dostavila Uprava carina, u postupku revizije, liste carinskih dužnika su sačinjene u maju 2016. godine, u oktobru 2016. godine, u martu 2017. godine i decembru 2017. godine.

[28] "Službeni list Crne Gore", br. 056/12 od 09.11.2012, 053/13 od 15.11.2013.

III OCJENA I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije, a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (senator - rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata - član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 28.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji uspjeha Efikasnost Uprave carina u sprovođenju mjera naplate carinskog duga

Prema podacima koje je Uprava carina dostavila DRI carinski dug privrednih subjekata je, na 01.12.2017. godine, iznosio 4.445.341,85€.[29] Najveći procenat dužnika imao je status registrovanog aktivnog subjekta (49%) u Centralnom registru privrednih subjekta (CRPS), kod 36% dužnika je bio uveden stečaj, a 16% dužnika su bili izbrisani iz CRPS po okončanu postupka stečaja ili likvidacije.

Državna revizorska institucija je, nakon sprovedenog postupka revizije, utvrdila da postoji niz segmenata koje je potrebno unaprijediti kako bi Uprava carina obezbijedila efikasniji sistem naplate carinskih potraživanja i carinskih dugova.

Efikasnijem sprovođenju mjera naplate carinskog duga doprinijelo bi:

- unapređenje sistema evidencija koje se odnose na carinske dužnike i njihovo praćenje;
- utvrđivanje obavezujućih procedura kojima se određuje postupak naplate carinskih potraživanja i carinskog duga;
- obezbjeđenje carinskog duga dodatnim instrumentima obezbjeđenja ukoliko je to potrebno;
- razvoj sistema analize rizika u oblasti naplate carinskih dažbina, preduzimanje aktivnosti na bazi utvrđenih rizika kojima bi se smanjila mogućnost gubitka vrijednosti i jačanju kontrolne funkcije u oblasti naplate prihoda.

Državna revizorska institucija (DRI), nakon sprovedenog postupka revizije u cilju poboljšanja efikasnosti sprovođenja mjera naplate carinskog duga daje sljedeće:

PREPORUKE

Preporučuje se Ministarstvu finansija da:

- **U saradnji sa Upravom carina utvrdi model otpisa carinskog duga i predloži Vladi pravni akt, kojim bi se utvrdile nadležnosti i postupak donošenja odluka o otpisu carinskog duga, kako bi Uprava carina, u skladu sa zakonom i računovodstvenim principima, mogla nesmetano periodično da vrši otpis nenaplativog carinskog duga.**

- **Obezbijedi donošenje rješenja po žalbama učesnika u carinskom postupku u skladu sa Zakonom[30] u utvrđenom roku od 45 dana, od dana prijema žalbe.**

[29] Podaci se odnose na 144 carinska dužnika čiji je dug na 01.12.2017.g. bio veći od 1.000€.

[30] Član 130 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 020/15 od 24.04.2015, 040/16 od 30.06.2016, 037/17 od 14.06.2017).

Preporučuje se Upravi carina da:

- **Obezbijedi postupanje po drugostepenom rješenju u skladu sa Zakonom[31] i bez odlaganja, najkasnije u roku od 20 dana od dana prijema predmeta donese novo rješenje.**

- **Obezbijedi sistem evidencija koji omogućava istorijske podatke o stanju i kretanju carinskog duga, na bazi kojeg je moguće preduzimati odgovarajuće aktivnosti ukoliko postoji rizik ili vjerovatnoća da evidentirani carinski dug neće biti naplaćen.**

- **Vrši obračun zatezne kamate za neblagovremeno plaćeni carinski dug od 0,03% dnevno, počev od narednog dana od dana dospjelosti[32], u skladu sa zakonom i za istu sprovodi mjere prinudne naplate.**

- **Obezbijedi potpuno i blagovremeno prijavljivanje potraživanja u slučaju otvaranja stečajnih postupaka za privredne subjekte koji su carinski dužnici, koji osim glavnice obuhvataju i zakonom utvrđenu zateznu kamatu.**

- **Vrši odgovarajuće obezbjeđenje carinskog duga instrumentima koji su utvrđeni Carinskim zakonom[33], kada ocijeni da postoji rizik da se namirenje carinskog duga, ili carinskog duga koji bi mogao nastati neće blagovremeno izvršiti.**

- **Definiše i usvoji pisane procedure[34] kojima se detaljno utvrđuju načini i postupci službenika Odjeljenja za naplatu prihoda i postupanje sa carinskom robom i područnh jedinica-carinarnica u postupku sprovođenja mjera naplate carinskih potraživanja i carinskog duga.**

- **Unaprijedi model analize rizika u oblasti naplate carinskih prihoda, u skladu sa pozitivnom praksom i na bazi utvrđenih rizika sprovodi aktivnosti koje bi trebalo da imaju uticaj na mogućnost gubitka vrijednosti.**

- **Kontinuirano jača kapacitete Odsjeka za naknadnu kontrolu u smislu: utvrđivanja obavezujućih postupka odobravanja, planiranja, vršenja kontrole i izvještavanja zasnovanih na analizi rizika i indikatorima rizika, skladu sa pozitivnom praksom i smjernicama Svjetske carinske organizacije.**

- **Inicira izmjenu Uredbe o uslovima i kriterijumima objavljivanja liste poreskih dužnika[35] u dijelu utvrđivanja odgovornosti Uprave carina za objavljivanje listi najvećih dužnika, kako bi bila ostvarena svrha donošenja Uredbe.**

[31] Član 126 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14 od 24.12.2014, 020/15 od 24.04.2015, 040/16 od 30.06.2016, 037/17 od 14.06.2017).

[32] Članom 226 Carinskog zakona ("Službeni list RCG", br. 007/02 …066/06, Službeni list CG", br. 021/08 …071/17) predviđeno je da ako iznos carinskog duga nije plaćen u roku biće obračunata zatezna kamata na iznos duga u skladu sa zakonom kojim je uređen poreski postupak. Članom 95 Zakona o poreskoj administraciji ("Službeni list RCG", br. 065/01 … 029/05, Službeni list CG", br. 073/10 …047/17) utvrđeno je da se na iznos neplaćenog ili manje plaćenog poreza, plaća se kamata po stopi od 0,03% dnevno, počev od narednog dana od dana dospjelosti.

[33] Član 192a i 193 Glava 1 Obezbjeđenje za namirenje carinskog duga koji je nastao ili bi mogao nastati ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 007/02... 066/06, Službeni list Crne Gore", br. 021/08...071/17).

[34] U postupku revizije Uprava carina je dostavila državnom revizoru Internu proceduru procesa praćenja naplate carinskog duga obezbijeđenog bankarskim garancijama (konačna), Internu proceduru procesa evidentiranja i ovjere bankarskih garancija (konačna) i Internu proceduru procesa utvrđivanja visine instrumenata obezbjeđenja (radna verzija).

[35] "Službeni list Crne Gore", br. 056/12 od 09.11.2012, 053/13 od 15.11.2013.

- **Preispita mogućnost obezbjeđivanja/uspostave jedinstvenog kontakt centra za pomoć i pružanje usluga učesnicima u carinskim postupcima.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže da:

- subjekat revizije, do 15.11.2018. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- subjektat revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- se Konačan izvještaj o reviziji dostavi Ministarstvu finansija.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZAVODA ZA HIDROMETEROLOGIJU I SEIZMOLOGIJU ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2017. godinu
Trajanje revizije:	90 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju (u daljem tekstu: Zavod ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine, (interno broj 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma) - broj 40113/18-566/2 od 23.03.2018. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju je samostalni organ državne uprave i potrošačka jedinica budžeta. Direktor Zavoda i glavni službenik za finansije je mr Luka Mitrović.

Uredbom o organizaciji i radu državnih organa Vlade Crne Gore, od 1. jula 2012. godine, Hidrometeorološki i Seizmološki zavodi su administrativno spojeni u jedinstveni državni organ uprave, koji sada nosi ime Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, te dosadašnji Seizmološki zavod nastavlja istu djelatnost u okviru Sektora za seizmologiju tog zajedničkog Zavoda.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada i zakonitošću upravnih akata Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, na osnovu člana 51 Uredbe, vrši Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

2.1. Djelatnost Zavoda za hidrometeolrologiju i seizmologiju

Poslovi Zavoda propisani su članom 38 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave[1] i odnose se na: osmatranje i mjerenje meteoroloških, hidroloških, ekoloških i agrometeoroloških parametara; analiziranje, obradu i arhiviranje izmjerenih i osmotrenih parametara; izradu studija, elaborata, analiza i informacija o klimi, stanju tla, vazduhu, površinskim i podzemnim vodama i priobalnom moru; prognoziranje i davanje podataka iz oblasti meteorologije, hidrologije, ekologije i agrometeorologije; formiranje informacionog sistema sa bankom klimatoloških, hidroloških, ekoloških i agrometeoroloških istraživanja u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za informaciono društvo, osnivanje i održavanje meteoroloških, hidroloških i agrometeoroloških stanica za praćenje stanja vremena, voda, vazduha i zemljišta; izradu i vođenje katastra zagađivača vazduha; izradu i vođenje katastra izvora, vrela i vodnih objekata; ispitivanje nanosa u vodotocima; kontrolu i ocjenu kvaliteta površinskih i podzemnih voda, padavina, vazduha i tla na osnovu analiza fizičko-hemijskih, biohemijskih i radioloških parametara; davanje podataka, informacija i studija za potrebe pomorskog, vazdušnog i drumskog saobraćaja, elektroprivrede, vodoprivrede, poljoprivrede,

[1] "Sl. list CG", br. 5/12, 25/12, 44/12, 61/12, 20/13, 17/14, 6/15, 80/15, 35/16, 41/16, 61/16, 73/16, 3/17, 19/17, 68/17 i 87/17.

građevinarstva, turizma, odbrane, osiguranja imovine i lica i drugih interesenata; aerološka i radiosondažna mjerenja viših slojeva atmosfere, fenološka posmatranja; posredno obezbjeđenje vazdušne plovidbe; ostvarivanje i čuvanje etalona meteoroloških i hidroloških instrumenata i baždarenje instrumenata na meteorološkim i hidrološkim stanicama; izvršavanje međunarodnih obaveza u oblasti meteorologije i hidrologije i kontrole kvaliteta vazduha, voda, hidrografsko-topografske premjere na moru i unutrašnjim plovnim putevima; formiranje i održavanje baze službenih podataka iz oblasti: hidrografije, kartografije, navigacije, geologije, geofizike (kolebanje nivoa mora, talasi, struje mora, termohalinska, hidroakustična i optička svojstva mora i si.); formiranje i vođenje hidrografskog informacionog sistema u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za informaciono društvo; projektovanje, izradu, izdavanje i održavanje službenih navigacijskih karata, publikacija u skladu sa standardima i preporukama Međunarodne hidrografske organizacije (IHO) i Međunarodne pomorske organizacije (IMO); arhiviranje i održavanje originala hidrografsko-topografskih premjera; izradu i distribuciju navigacijskih karata i uređivanje publikacija iz oblasti hidrografije; prikupljanje, obradu i razmjenu hidrografskih i navigacijskih obavještenja radi održavanja u ažurnom stanju službenih navigacijskih karata i publikacija, kao i objavljivanje izmjena i dopuna tih podataka u "Oglasu za pomorce"; obavljanje poslova Nacionalnog koordinatora u prikupljanju, obradi i prosljeđivanju pomorskih bezbjednosnih informacija (MSI), u skladu sa preporukama Međunarodne hidrografske organizacije (IHO) i Međunarodne pomorske organizacije (IMO); organizovanje mreže stalnih i povremenih stanica na moru i obali za prikupljanje hidrografskih podataka; nadzor pouzdanosti mjernih metoda iz područja hidrografske djelatnosti; opisivanje i ucrtavanje geodetski određene granice suvereniteta iz zone jurisdikcije države na moru i na Skadarskom jezeru, uvažavajući propise kojima se reguliše državna granica; uspostavljanje, održavanje i razvoj savremene tehničke infrastrukture (seizmološke, geodinamičke i akcelerografske mreže stanica); kontinuirani monitoring seizmičke aktivnosti i kinematskih procesa u zemljinoj kori kroz proces automatskog digitalnog registrovanja i obrade svih relevantnih parametara seizmičke aktivnosti stvorene savremenim tektonskim procesima na teritoriji Crne Gore, šireg regiona, kao i dokumentovanjem istorije ubrzanja pri dejstvu jačih zemljotresa na tlu i na građevinskim objektima; stvaranje i održavanje kompleksne digitalne baze svih seizmoloških, geodinamičkih i akcelerografskih podataka, kao i izradu i održavanje Geografskog informacionog sistema (GIS) za oblast seizmičnosti Crne Gore; urgentno i rutinsko kvantifikovanje svih relevantnih parametara žarišta događenih zemljotresa, radi formiranja stručne dokumentacione građe i upoznavanja javnosti, naročito kod jačih zemljotresa; proučavanje i dokumentovanje makroseizmičkih efekata na građevinskim objektima i tlu; proučavanje strukturne građe zemljine unutrašnjosti i geneze zemljotresa; razvijanje i primjenu procedura utvrđivanja seizmičkog hazarda, izradu seizmičke rejonizacije većih djelova teritorije države, kao i seizmičke mikrorejonizacije urbanih zona; izradu studija, projekata i elaborata o seizmičkim parametrima lokacija za potrebe projektovanja građevinskih objekata; učestvovanje u razvojnim i istraživačkim projektima u oblasti seizmologije; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Osim Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, poslovi i zadaci Zavoda uređeni su i sledećim propisima: Zakonom o hidrometeorološkim poslovima, Zakonom o hidrografskoj djelatnosti, Zakonom o odbrani, Zakonom o zvaničnoj statiostici i sistemu zvanične statistike, Zakopnom o životnoj sredini, Zakonom o vodama, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu.

2.2. Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju (maj 2013. godine) za izvršavanje poslova iz djelokruga Zavoda sistematizovano je 106 službeničkih i namještеničkih radnih mjesta za 135 izvršilaca**.** Prema spisku koji je dostavio Zavod, na dan 31.12.2017. godine, u Zavodu je bilo zaposleno 112 službenika i namještenika, od čega 107 na neodređeno, dva na određeno vrijeme i tri imenovana lica.

Organizacione jedinice u okviru kojih se obavljaju poslovi iz nadležnosti Zavoda su: Sektor za prognozu vremena i meteorološki monitoring, Sektor za meteorologiju, Sektor za hidrologiju, Sektor za ispitivnje kvaliteta voda i vazduha, Sektor za hidrografiju i okeanografiju, Sektor za seizmologiju, Odjeljenje za hidrometeorološki i seizmološki informacioni sistem i održavanje, Odjeljenje za informisanje i međunarodnu saradnju, Služba za opšte poslove i finansije. U okviru svih Sektora formirana su po dva Odsjeka, a u okviru dva odsjeka postoje Grupe i Područne jedinice.

Prema podacima koje je dostavio Zavod, na dan 31.12.2017. godine, u Zavodu je bilo zaposleno 112 službenika i namještenika, od čega 107 na neodređeno, dva na određeno vrijeme i tri imenovana lica. Postupak zapošljavanja u Zavodu sprovodi se preko Uprave za kadrove.

- U postupku revizije, metodom slučajnog uzorka, izvršen je uvid u 25 personalnih dosijea zaposlenih i utvrđeno je da kod raspoređivanja izvršilaca na radna mjesta predviđena Pravilnikom nijesu utvrđene nepravilnosti. Uvidom u personalne dosijee zaposlenih utvrđeno je da isti ispunjavaju uslove za predviđeno radno mjesto u dijelu stručne spreme, radnog staža i položenog stručnog ispita za rad u organima državne uprave.

2.3. Računovodstveni sistem

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju je potrošačka jedinica budžeta i povezan je u SAP sistem, pa se sve gotovinske transakcije obavljaju preko Konsolidovanog računa Trezora. Računovodstvena evidencija vodi se na modifikovanoj gotovinskoj osnovi što podrazumjeva vođenje evidencije o primicima i izdacima na gotovinskoj osnovi (evidenciju transakcija ili događaja u momentu prijema ili isplate gotovine), dok se evidencija o imovini i obavezama vodi na obračunskoj osnovi (transakcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka) shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na: izradu opštih akata Zavoda koji su u vezi sa djelokrugom rada Zavoda; pripremu nacrta Budžeta CG u dijelu koji se odnosi na predračun potrebnih budžetskih sredstava za rad Zavoda i izradu finansijskog plana; praćenje i proučavanje zakona i davanje stručnih objašnjenja o primjeni zakona, drugih propisa i opštih akata u vezi rješavanja konkretnih pitanja i problema koji se javljaju u procesu rada Zavoda; ostvarivanje korespodencije sa drugim organima uprave, ustanovama i pojedincima i druge pravne i organizacione poslove; pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Zavoda; finansijsko - računovodstvene poslove; javne nabavke, obezbjeđivanje obavljanja unutrašnje revizije; kancelarijske i pomoćne poslove i druge prateće poslove u skladu sa propisima.

Služba ima dvije organizacione jedinice, Kancelariju za pravne poslove i Kancelariju za finansijsko - računovodstvene poslove.

Uvidom u karton deponovanih potpisa utvrđeno je da su službenici za odobravanje: Luka Mitrović (direktor), Darko Brajušković (pomoćnik direktora) i Radovan Kandić (pomoćnik direktora). Sužbenici za ovjeravanje su: Dušica Brnović (načelnica službe za opšte poslove i finansije) i Milica Mihaljević (šefica kancelarije za finansijsko - računovodstvene poslove).

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti. Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu i pravilnost poslovanja Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[2], Zavod je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- Izvještaj o novčanim tokovima III i
- Izvještaj o neizmirenim obavezama.

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Zavod je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godin**e** na Obrascu 8. Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o finansijskoj strukturi i finansijskom položaju;
2. da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
3. da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i
- odgovarajuća računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije. Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

[2] "Sl. list CG" br. 23/14

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2017. godinu, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluka o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.
Zaposleni	Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnoj upravi, Odluka o o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru, Odluka o dodatku na osnovnu zaradu za
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima,Uredba o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga, Pravilnik o sadržaju akata i obrazcima za sprovođenje hitnih nabavki,Pravilnik o sadržaju akata i obrazcima za sprovođenje nabavki male vrijednosti, Pravilnik o evidenciji sprovedenih postupaka javnih nabavki, zaključenih ugovora o javnim nabavkama i evidenciji nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki, Pravilnik o izvještaju o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, nabavkama male vrijednosti i hitnim nabavkama.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije, Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije , Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole, Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju je izvršena u periodu od 07.06. do 31.07.2018. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (broj 01-3195 od 26.09.2018. g), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (senator – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (senator – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 08.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije odgovoran je za izvršenje budžeta. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti, u najvećem dijelu, daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor, osim što su u Izvještaju o novčanim tokovima III pogrešno prikazane, u materijalno značajnoj mjeri, dvije pozicije, i to: Rashodi za usluge i Ostali izdaci u ukupnom iznosu od 71.684,70€.

Za finansijsku reviziju je određena ukupna materijalnost za finansijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 25.549,19€.

Revizijom pravilnosti poslovanja Zavoda utvrđene su neusklađenosti poslovanja istog sa Zakonom o budžetu za 2017. godinu, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Zakonom o radu i Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava:

- **uslovno mišljenje** na finansijski izvještaj Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2017. godinu i
- **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

PREPORUKE

Finansijska revizija

1. Finansijskom revizijom utvrđeno je da su u Izvještaju o novčanim tokovima III pogrešno prikazani izdaci, odnosno prikazani su na način koji nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, i to:

   - Na poziciji 2.1.2. Ostala lična primanja, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su izdaci koji se odnose na isplatu sredstava za pomoć zaposlenim u iznosu od 8.860,00€.
     Izdatke nastale po osnovu isplate pomoći zaposlenim trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.3. Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.
   - Na poziciji 2.1.4. Rashodi za usluge, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su izdaci u ukupnom iznosu od 34.751,50€, i to: izdaci po osnovu ugovora o djelu zaključenih sa licima koja nijesu zaposlena u Zavodu u iznosima od 1.728,47€ (budžetska sredstva) i 12.105,50€ (sredstva iz donacija) i po osnovu ugovora o djelu zaključenim sa licima zaposlenim u Zavodu u iznosima od 9.683,13€ (budžetska sredstva) i 11.234,40€ (sredstva iz donacija).
     Izdatke po osnovu ugovora o djelu zaključenim sa licima koja nijesu zaposlena u Zavodu trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci.
     Izdatke koji su isplaćivani po osnovu ugovora o djelu zaključenih sa licima koja su zaposlena u Zavodu, trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.2. Ostala lična primanja, jer se radi o poslovima koji proizilaze iz osnovne djelatnosti Zavoda i predstavljaju lična primanja.
   - Na poziciji 2.1.5. Tekuće održavanje, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su izdaci koji se odnose na isplatu sredstava za izradu i održavanje softvera, u iznosu od 2.943,80€.
     Izdatke nastale po osnovu izrade i održavanja softvera trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci.
   - Na poziciji 2.4. Kapitalni izdaci, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su izdaci koji se odnose na nabavku softvera u iznosu od 20.155,43€.
     Izdatke za nabavku softvera trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci.

     - **Subjekat revizije treba da, shodno Uputstvu o radu državnog trezora** (tač. 25, podtačka e), **na zahtjevu za plaćanje upisuje odgovarajući račun za evidenciju izdataka po ekonomskoj klasifikaciji, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, koji služi da se u glavnoj knjizi trezora** (koja je osnov za sastavljanje Izvještaja o novčanim tokovima) **obavljeno plaćanje evidentira kao izdatak iz budžeta.**

Revizija pravilnosti

1. Subjekat revizije je u 2017. godini isplaćivao izdatke na način koji nije u skladu sa čl. 19 Zakona o budžetu za 2017. godinu kojim su raspoređena sredstva budžeta za pojedine potrošačke jedinice i njihove izdatke po ekonomskoj klasifikaciji, i to:

   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije, isplaćeni su izdaci po osnovu ugovora o djelu u iznosu od 11.411,60€.
     Izdatke u iznosu od 1.411,60€ koji se odnose na angažman lica (koja nijesu zaposlena u Zavodu) po osnovu zaključenog ugovora o djelu trebalo je planirati i isplaćivati iz sredstava raspoređenih na računu 4191-Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu.
     Izdatke u iznosu od 9.683,13€ koji se odnose na angažman lica (koja su zaposlena u Zavodu) po osnovu zaključenih ugovora o djelu (s obzirom da poslovi za čiju su realizaciju angažovani zaposleni proizilaze iz osnovne djelatnosti Zavoda, nema osnova za zaključivanje ugovora o djelu, pa ovi izdaci predstavljaju lična primanja) trebalo je planirati i isplaćivati iz sredstava raspoređenih na računima grupe 411 i 412.
   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4153-Tekuće održavanje opreme isplaćen je iznos od 2.943,80€, za izradu i održavanje softvera.
     Izdatak za izradu i održavanje softvera trebalo je planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4193-Izrada i održavanje softvera.
   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4413-Izdaci za građevinske objekte, isplaćen je iznos od 1.279,96€ za kupovinu klima uređaja i iznos od 9.275,35€ za izvođenje radova na sanaciji stanica Zavoda.
     Izdatak za kupovinu klime trebalo je planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4415-Izdaci za opremu.
     Izdatke za izvođenje radova na sanaciji stanica trebalo je planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4416-Investiciono održavanje.
   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4415-Oprema, plaćeni su izdaci za nabavku softvera u iznosu od 20.155,43€.
     Izdatke za nabavku softvera je trebalo planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4193–Izrada i održavanje softvera**.**

     - **Subjekat revizije treba da obezbijedi efikasnu primjenu Uputstva o radu državnog trezora** (posebno tačke 25 i 26 koje se odnose na ovjeravanje i odobravanje plaćanja od strane potrošačkih organizacija), **kako bi se obezbijedilo da potrošnja budžetskih sredstava bude izvršena u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu.**

2. Subjekat revizije je izdatke (23.339,90€) isplaćene po osnovu ugovora o djelu koji su finansirani iz sredstava donacija evidentirao na računu 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžete opština.
   Izdatke isplaćene po osnovu ugovora o djelu zaključenim sa licima koja nijesu zaposlena u Zavodu (12.105,50€) trebalo je evidentirati na računu 4191-Izdaci po osnovu ugovora o djelu. Izdaci isplaćeni po osnovu ugovora o djelu sa licima zaposlenim u Zavodu (11.234,40€) predstavljaju lična primanja, jer poslovi za čiju su realizaciju angažovani zaposleni proizilaze iz osnovne djelatnosti Zavoda i nema osnova za zaključivanje ugovora o djelu, pa ih je trebalo evidentirati na računima grupe 411 i 412.

   - **Subjekat revizije treba da prilikom isplate izdataka koji se finansiraju iz sredstava donacija na zahtjevu za plaćanje upisuje odgovarajući račun za evidenciju izdataka po ekonomskoj klasifikaciji, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžete opština.**

- **Izdaci koji se isplaćuju licima zaposlenim u Zavodu za realizaciju poslova koji proizilaze iz osnovne djelatnosti Zavoda ne predstavljaju izdatke koji se evidentiraju na računima grupe 414 - Rashodi za usluge, i ne mogu biti osnov za zaključivanje ugovora o djelu. Ovi izdaci predstavljaju lična primanja, pa ih treba evidentirati na računima grupe 411 i 412 i prilikom obračuna i plaćanja doprinosa primjenjivati čl. 3a Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

3. Na računu 4630-Otplata obaveza iz prethodnih godina, evidentirani su izdaci (po osnovu sudskih sporova) u iznosu od 2.076,73€, što nije u skladu čl. 19 Zakona o budžetu za 2017. godinu kojim su za potrošačku jedinicu Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju planirana sredstva na računu 4630-Otplata obaveza iz prethodnih godina u iznosu od 1,00€.

   Sudski postupci protiv Zavoda, po osnovu kojih su izvršene isplate, su vođeni zbog neplaćenih računa za komunalne usluge, koje se inače ne isplaćuju iz budžeta Zavoda, već iste plaća Uprava za imovinu.

   - **Zavod, u saradnji sa Ministarstvom finansija, treba da vrši planiranje izdataka za sudske sporove na osnovu realnih projekcija, u skladu sa evidencijom o sudskim sporovima koji se vode protiv njih.** Sistem planiranja na osnovu stvarnih potreba bi dodatno doprinio ostvarivanju budžetske ravnoteže i obezbjeđivanju dovoljnih sredstava za troškove koji će nužno nastati.

   - **Sredstva za isplatu izdataka za sudske sporove treba planirati u budžetima potrošačkih jedinica kako bi iste bile u mogućnosti da vrše isplatu po pravosnažnim rješenjima u zakonskom roku.**

4. Subjekat revizije nije zapošljavao lica sa invaliditetom niti je je vršio uplate posebnog doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, što nije u skladu sa čl. 21 i 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

   - **Potrebno je da subjekat revizije, u saradnji sa Ministarstvom finansija** (koje vrši obračun zarada za zaposlene u Zavodu), **obezbijedi primjenu člana 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.**

5. Subjekat revizije je za obavljanje sistematizovanih poslova, a usljed privremene odsutnosti zaposlenih, angažovao lica po osnovu ugovora o djelu, što nije u skladu sa čl. 3 Zakona o radu koji propisuje da se radni odnos zasniva ugovorom o radu i članom 40 i 52 Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

   - **Subjekat revizije treba da za zamjenu privremeno odsutnih zaposlenih zaključuje sa angažovnim licima ugovor o radu na određeno vrijeme.**

6. Zavod nije donio Plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrole kao ni Metodologiju za sprovođenje Plana. Godišnji izvještaji o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola / Obrazac GI-FMC/ za 2016. i 2017. godinu, nijesu dostavljeni Miniostarstvu finansija. Registar rizika nije ažuriran od 2015. godine, a Strategija upravljanja rizicima za 2017. godinu nije utvrđena, kao ni koordinator za za uspostavljanje procesa upravljanja rizicima. Neki od ključnih poslovnih procesa nijesu regulisani internim pravilima, što nije u skladu sa čl.13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, i to: izrada zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, obračun i isplata zarada, način evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, troškovi reprezentacije, blagajničko poslovanje, način angažmana honorarnih osmatrača na klimatološkim i hidrološkim stanicama i utvrđivanje visine naknada.

- **Potrebno je da Zavod preduzme aktivnosti na uspostavljanju sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, u skladu sa Zakonom.**

Ministarstvo finansija i Zavod za hidrometeorologiju seizmologiju

1. Iznos od 8.979,63€ isplaćen je honorarnim osmatračima na klimatološkim i hidrološkim stanicama, koji angažuje Zavod po osnovu zaključenih ugovora o djelu, što nije u skladu sa članom 40 Zakona o radu koji propisuje da se radni odnos zasniva ugovorom o radu.

DRI je u predmetnoj reviziji od strane subjekta revizije ukazano na neophodnost angažovanja honorarnih osmatrača i specifičnost posla koji obavljaju (najviše do 3 mjerenja i osmatranja dnevno) i veliki broj stanica osmatračkog sistema, pa shodno tome:

- **Preporučuje se subjektu revizije da osmatrače angažuje na način što će sa istima zaključivati posebne ugovore o radu.**

- **Da u saradnji sa Ministarstvom finansija utvrdi, u postupku planiranja budžeta za narednu godinu, optimalni model za angažovanje honorarnih osmatrača i shodno tome definišu odgovarajuću poziciju u budžetu subjekta revizije sa koje bi se vršila isplata.**

Uprava za imovinu

1. Službena zgrada koju koristi Hidrometeorološki zavod i drugi organi nije upisana u List nepokretnosti, pa Uprava za imovinu ne raspolaže sa podacima potrebnim za upis u Registar nepokretnosti.

- **Preporučuje su Upravi za imovinu da**, u skladu sa čl. 20 Zakona o državnoj imovini, **preduzme aktivnosti na poslovima upisa u katastar predmetne nepokretnosti.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- Da subjekt revizije, do 12.11.2018. godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- Da subjekt revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DRŽAVNOG ARHIVA CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Državni arhiv Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2017. godinu
Trajanje revizije:	90 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator dr Branislav Radulović, rukovodilac Kolegijuma Senator Radule Žurić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Državnog arhiva Crne Gore (u daljem tekstu: Arhiv ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine, (INTERNO BROJ 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Radule Žurić (član Kolegijuma) broj 40113/18-021-795/2 od 27.04.2018. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Državni arhiv je organizovan kao Zavod-samostalni organ državne uprave za vršenje arhivske djelatnosti na području Crne Gore. Državni arhiv je samostalna potrošačka jedinica budžeta.

Sjedište Državnog arhiva je u Cetinju, ul. Novice Cerovića br. 2.

Direktor i glavni službenik za finansije je g. Saša Tomanović.

Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja je g-đa Nataša Pejović – Samostalni savjetnik I.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada i zakonitošću upravnih akata Državnog arhiva vrši Ministarstvo kulture.

2.1. Djelatnost Državnog arhiva

Državni arhiv vrši poslove koji se odnose na:

- Istraživanje, prikupljanje, preuzimanje, kompletiranje, sređivanje, obradu, zaštitu i prezentovanje javne arhivske građe i privatne arhivske građe koja je od trajnog značaja za nauku, kulturu i druge svrhe utvrđene zakonom;
- Praćenje opšteg stanja registraturske i arhivske građe i predlaganje mjera za njihovu zaštitu;
- Pružanje stručne pomoći stvaraocima i držaocima arhivske građe;
- Obezbjeđivanje preventivne, fizičke i tehničke zaštite i konzervacije i restauracije arhivske građe;
- Vođenje evidencije stvaralaca i držalaca registraturske i arhivske građe;
- Vođenje evidencije o registraturskoj i arhivskoj građi koja se nalazi kod držalaca arhivske građe;
- Prikupljanje informacija i vođenje evidencije o arhivskoj građi u inostranstvu koja je od značaja za Crnu Goru;
- Vođenje centralnog kataloga arhivskih fondova i zbirki;

- Davanje mišljenja o opravdanosti osnivanja specijalnog arhiva; obezbjeđivanje informacija i izradu informacionih sredstava o arhivskoj građi koja se nalazi u fondovima ovog organa;
- Organizovanje stručnog osposobljavanja i usavršavanja arhivskog osoblja u arhivu, kao i obuku zaposlenih kod držalaca arhivske građe zaduženih za arhivsko poslovanje;
- Publikovanje arhivske građe i stvaranje uslova za njeno korišćenje;
- Istraživanje i proučavanje pitanja iz oblasti zaštite kulturnih dobara, arhivistike, pomoćnih istorijskih nauka, prava i informatičkih nauka, savremenih tehnologija u obradi podataka, konzervaciji i restauraciji i ostalih srodnih disciplina;
- Organizovanje naučnih i drugih skupova o pitanjima iz oblasti arhivske djelatnosti;
- Vršenje inspekcijskog nadzora kod stvaralaca i držalaca registraturske i arhivske građe; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

2.2. Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Za obavljanje poslova iz djelokruga i nadležnosti Arhiva osnovane su unutrašnje organizacione jedinice:

1. Sektor za arhivsku građu od značaja za Državu.

1.1. Arhivski odsjek Centralni depo - Cetinje
1.2. Arhivski odsjek za sređivanje i obradu arhivske građe do 1945 . g. –Cetinje
1.3. Arhivski odsjek za sređivanje i obradu arhivske građe od 1945 . g. -Cetinje
1.4. Arhivski odsjek - Istorijski arhiv Kotor
1.5. Arhivski odsjek za istoriju radničkog pokreta – Podgorica

2. Sektor za arhivsku građu od značaja za jedinice lokalne samouprave.

2.1. Arhivski odsjek– Podgorica, za glavni grad Podgorica,
2.2. Arhivski odsjek - Danilovgrad, za opštinu Danilovgrad,
2.3. Arhivski odsjek - Nikšić, za opštine Nikšić, Pluţine i Šavnik,
2.4. Arhivski odsjek - Bijelo Polje, za opštinu Bijelo Polje,
2.5. Arhivski odsjek - Berane, za opštine Berane i Rožaje
2.6. Arhivski odsjek - Andrijevica, za opštine Andrijevica i Plav
2.7. Arhivski odsjek - Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak,
2.8. Arhivski odsjek - Kolašin, za opštine Kolašin i Mojkovac,
2.9. Arhivski odsjek - Ulcinj, za opštinu Ulcinj,
2.10. Arhivski odsjek- Bar, za opštinu Bar,
2.11. Arhivski odsjek -Budva, za opštinu Budva,
2.12. Arhivski odsjek -Kotor, za opštine Kotor i Tivat,
2.13. Arhivski odsjek -Herceg Novi, za opštinu Herceg Novi,
2.14. Arhivski odsjek -Cetinje, za prijestonicu Cetinje,

3. Sektor za naučno-informatičku djelatnost i zaštitu arhivske građe van Arhiva

3.1. Arhivski odsjek za naučnu, informativnu i kulturno-prosvjetnu djelatnost
3.2. Arhivski odsjek za zaštitu registraturske i arhivske građe van Arhiva

4. Služba za opšte poslove

Van organizacionih jedinica sistematizacijom je predviđeno 1 radno mjesto: Samostalni savjetnik I - obavlja najsloženije poslove arhiva koji zahtijevaju posebnu stručnost i samostalnost u radu, a odnose se na praćenje i primjenu propisa iz djelokruga rada arhivske službe.

- Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Državnog arhiva broj 01-764 od 04. oktobra 2013. godine (koji je utvrdila Vlada Crne Gore na sjednici od 19. septembra 2013. godine), utvrđeno je 181 službeničko i namještеničko mjesto.
- Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Državnog arhiva broj 01-503/9 od 10.08. 2015. godine (koji je utvrdila Vlada Crne Gore na sjednici od 30.07.2015. godine), utvrđeno je 178 službeničkih i namještеničkih radnih mjesta
- Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Državnog arhiva broj 01-231/8 od 01.07. 2016. godine (koji je utvrdila Vlada Crne Gore na sjednici od 23.06. godine), utvrđeno je 178 službeničkih i namještеničkih radnih mjesta. Na Pravilnik nije imala primjedbi Uprava[1] za kadrove, data je Saglasnost[2] Ministarstva finansija i utvrđen je Zaključkom[3] Vlade.

2.3. Računovodstveni sistem

Državni arhiv je potrošačka jedinica budžeta i povezan je u SAP sistem, pa se sve gotovinske transakcije obavljaju preko Konsolidovanog računa Trezora. Računovodstvena evidencija vodi se na modifikovanoj gotovinskoj osnovi što podrazumjeva vođenje evidencije o primicima i izdacima na gotovinskoj osnovi (evidenciju transakcija ili događaja u momentu prijema ili isplate gotovine), dok se evidencija o imovini i obavezama vodi na obračunskoj osnovi (transakcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka) shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Računovodstveni sistem zasnovan je na evidenciji u Glavnoj knjizi Trezora koja predstavlja dokumentacionu osnovu za izradu Godišnjeg finansijskog izvještaja.

Primljene fakture se evidentiraju kroz Knjigu ulaznih faktura a blagajna se vodi kroz dnevnik blagajne i knjigovodstveni program za evidenciju izdataka iz blagajne po ekonomskoj klasifikaciji što je u skladu sa tačkom 135. Uputstva o radu Državnog trezora.

Državni arhiv ne posjeduje račune kod poslovnih banaka, osim što koristi devizni račun kod Societe Generale Montebnegro, partija ME25550005220000032317 i račun Državnog arhiva kod Državnog trezora 832 – 1076 – 73, shodno Naredbi[4] o načinu uplate javnih prihoda. Navedene račune za potrebe Državnog arhiva, otvorilo je Ministarstvo finansija.

Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja je Nataša Pejović – Samostalni savjetnik I. Lice ovlašćeno[5] za preuzimanje gotovine za potrebe Arhiva iz Državnog trezora je Svetlana Martinović, Samostalna referentica.

Novčanim sredstvima odobrenim Budžetom raspolagala su lica ovlašćena za punovažno potpisivanje uz upotrebu pečata i to:

- U svojstvu službenika za odobravanje: Saša Tomanović – direktor;
- U svojstvu službenika za ovjeravanje Nataša Pejović – Samostalni savjetnik I.

[1] Mišljenje, broj: 02/2-011/16-4972/2 od 16.03.2016. g (zavedeno u Državnom arhivu pod brojem 01-231/2 dana 21.03.2016. g.).
[2] Saglasnost Ministarstva finansija broj: 03-4653/1 od 30.03.2016. g. (zavedeno u Državnom arhivu pod brojem 01-231/5 dana 31.06.2016. g.).
[3] Zaključak Vlade Crne Gore broj: 08-1764 od 30.06.2016. g. (zavedeno u Državnom arhivu pod brojem 01-231/7 dana 01.07.2016. g.).
[4] „Sl. List CG", broj: 32/11 od 01. 07. 2011,...83/16 od 31. 12. 2016. godine.
[5] Ovlašćenje, broj: 01 – 56/1 od 19. 01. 2017. godine.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti.

Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu i pravilnost poslovanja Državnog arhiva Crne Gore.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[6], Arhiv je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- Izvještaj o novčanim tokovima III i
- Izvještaj o neizmirenim obavezama.

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Arhiv je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine na Obrascu 8.

Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o finansijskoj strukturi i finansijskom položaju;
2. da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
3. da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Državnog arhiva za 2017. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i
- odgovarajuca računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije. Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

[6] "Sl. list CG" br. 23/14

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o arhivskoj djelatnosti, Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatim i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje,Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru i Uredba o posebnim troškovima korišćenja arhivske građe i usluga Državnog arhiva.
Zaposleni	Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, , Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Državnog arhiva, Granski kolektivni ugovor za oblast kulture, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova državnih službenika i namještenika, Odluka o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki; Pravilnik o metodologiji iskazivanja potkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja; Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki; Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila; Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki; Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola; Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije; Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije ; Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole; Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Državnog arhiva Crne Gore je izvršena u periodu od 25.06. do 31.07.2018. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije na preliminarni Izvještaj DRI (broj 01-426/3 od 26.09.2018. g.), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (senator-Rukovodilac Kolegijuma) i g. Radule Žurić (senator-član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 11.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Državnog arhiva Crne Gore

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije odgovoran je za izvršenje budžeta. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Državnog arhiva Crne Gore za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Državnog arhiva sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Državnog arhiva za 2017. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor, na osnovu čega izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj Državnog arhiva Crne Gore za 2017. godinu. Za finansijsku reviziju je određena ukupna materijalnost za finansijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 30.881,84€.

Revizijom pravilnosti poslovanja Državnog arhiva nijesu utvrđene materijalno značajne neusklađenosti u odnosu na postavljenje kriterijume za reviziju pravilnosti, na osnovu čega nadležni Kolegijum DRI izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na neusklađenost poslovanja sa Zakonom o budžetu za 2017. godinu, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, i u skladu sa tim daje sljedeće:

PREPORUKE

Revizija pravilnosti

1. Subjekat revizije je u 2017. godini isplaćivao izdatke na način koji nije u skladu sa čl. 19 Zakona o budžetu za 2017. godinu kojim su raspoređena sredstva budžeta za pojedine potrošačke jedinice i njihove izdatke po ekonomskoj klasifikaciji, i to:

   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4127 - Ostale naknade isplaćeni su izdaci za pomoć zaposlenim za liječenje člana porodice i u slučaju smrti člana porodice, u ukupnom iznosu od 5.040,00€.
     Izdatke za pomoć zaposlenim treba planirati i isplaćivati iz sredstava raspoređenih na računu 4316- Transferi za jednokratne socijalne pomoći.
   - Iz sredstava raspoređenih na računu 4147 - Konsultantske usluge, projekti i studije isplaćen je iznos od 1.922,37€, za izvođenje građevinsko – zanatskih radova (nabavka, transport i ugradnja svjetlarnika za prostor Arhiva u Nikšiću) i iznos od 4.575,00€ za nabavku i isporuku arhivskih ladičara.
     Izdatak za izvođenje zanatsko-građevinskih radova trebalo je planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4152–Tekuće održavanje građevinskih objekata.
     Izdatak za nabavku arhivskih ladičara trebalo je planirati i isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4415-Izdaci za opremu.

   - **Subjekat revizije treba da obezbijedi efikasnu primjenu Uputstva o radu državnog trezora** (posebno tačke 25 i 26 koje se odnose na ovjeravanje i odobravanje plaćanja od strane potrošačkih organizacija), **kako bi se obezbijedilo da potrošnja budžetskih sredstava bude izvršena u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu.**

   - **Subjekat revizije treba da, shodno Uputstvu o radu državnog trezora** (tač. 25, podtačka e), **na zahtjevu za plaćanje upisuje odgovarajući račun za evidenciju izdataka po ekonomskoj klasifikaciji, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

2. Odsjeci Arhiva u potvrdi o izvršenoj usluzi navode koja je usluga izvršena i koliko iznose troškovi Arhiva koje je korisnik usluga dužan uplatiti. Potvrda o izvršenim uslugama ne sadrži specifikaciju odnosno obračun troškova na način kako je to propisano Uredbom o posebnim troškovima korišćenja arhivske građe i usluga Državnog arhiva. Odsjeci Arhiva ne dostavljaju podatke o obračunatim troškovima za izvršene usluge Službi za opšte poslove, tako da menadžment Arhiva nema uvid u obračunate troškove za korišćenje arhivske građe i usluga po zahtjevima lica u odsjecima Arhiva.

   - **Preporučuje se Državnom arhivu da donese internu proceduru kojom će se bliže urediti postupak obračuna, kontrole i evidencije troškova korišćenja arhivske građe i usluga po odsjecima Državnog arhiva, sa jasno definisanim ovlašćenjima i odgovornostima.**

3. Subjekat revizije nije vršio uplate posebnog doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, što nije u skladu sa čl. 21 i 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. U Izvještaju o neizmirenim obavezama iskazane su obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavaca u iznosu od 113.860,50€, koje se odnose za neizvršene uplate posebnog doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom za period od 2011- 2016. godine.

- **Potrebno je da subjekat revizije, u saradnji sa Ministarstvom finansija** (koje vrši obračun zarada za zaposlene u Arhivu), **obezbijedi primjenu člana 22 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.**

Subjekat revizije je u Izjašnjenju (broj 01-426/3 od 26.09.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI naveo da je u 2018. godine isplatio iznos od 75.000,00€, po osnovu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

4. Na računu 4630 - Otplata obaveza iz prethodnih godina, evidentirani su izdaci (po osnovu sudskih sporova) u iznosu od 13.109,36€, što nije u skladu čl. 19 Zakona o budžetu za 2017. godinu kojim su za potrošačku jedinicu Državni arhiv, planirana sredstva na računu 4630-Otplata obaveza iz prethodnih godina u iznosu od 1,00€.

   - **Državni arhiv, u saradnji sa Ministarstvom finansija, treba da vrši planiranje izdataka za sudske sporove na osnovu realnih projekcija, u skladu sa evidencijom o sudskim sporovima koji se vode protiv njih.** Sistem planiranja na osnovu stvarnih potreba bi dodatno doprinio ostvarivanju budžetske ravnoteže i obezbjeđivanju dovoljnih sredstava za troškove koji će nužno nastati.

   - **Sredstva za isplatu izdataka za sudske sporove treba planirati u budžetima potrošačkih jedinica kako bi iste bile u mogućnosti da vrše isplatu po pravosnažnim rješenjima u zakonskom roku.**

   U Izjašnjenju (broj 01-426/3 od 26.09.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI, subjekat revizije navodi: "Prilikom planiranja budžeta za narednu godinu nijesmo u saznanju koja sudska izvršenja će pristići naredne godine. Ista se u većini slučajeva odnose na sporove u vezi obaveza koje na osnovu Odluke o kriterijumima i uslovima za razgraničenje troškova između Republike i jedinica lokalne samouprave po osnovu korišćenja poslovnog prostora od strane republičkih organa ("Sl. list RCG", br. 27/07) plaća Uprava za imovinu. Na osnovu sudskih izvršenja Državni trezor vrši isplatu a mi uvid imamo samo u SAP programu i to kada je isplata izvršena."

5. Uvidom u naloge za službeno putovanje gdje su zaposleni koristili sopstveno vozilo u službene svrhe, u tabeli putnog naloga - Putni račun, nijesu navedeni pređeni kilometri i cijena goriva već samo iznos koji treba isplatiti zaposlenom. Članom 25 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, propisano je da zaposlenom koji koristi sopstveni automobil u službene svrhe pripada naknada u visini od 25% cijene litra goriva po pređenom kilometru, pa nije jasno na koji način je vršen obračun iznosa koji treba isplatiti zaposlenom.

   - **Subjekat revizije treba da obezbijedi da se, prilikom obračuna troškova korišćenja sopstvenog automobila u službene svrhe, u putnom nalogu upisuju podaci koji se odnose na pređene kilometre i cijenu goriva, kako bi se na osnovu tih podataka vršio obračun iznosa koji treba isplatiti zaposlenom, shodno članu 25 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.**

6. Isto lice zaduženo je za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola; vršenje poslova javnih nabavki; vršenje plaćanja i evidentiranje u SAP programu i odgovorno je za sastavljanje Godišnjih izvještaja Državnog arhiva, odnosno nije izvršeno razdvajanje dužnosti za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu, što nije u skladu sa članom 9 tačka 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim je propisano da se kontrolne aktivnosti odnose i na razdvajanje dužnosti kojom se sprječava da je jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.

- **Preporučuje se subjektu revizije da, u skladu sa raspoloživim ljudskim resursima, izvrši razdvajanje dužnosti i obezbijediti da isto lice nije istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekt revizije, do 15.11.2018. godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da subjekt revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Ministarstvo kulture, kao organ koji vrši nadzor nad zakonitošću, cjelishodnošću rada i zakonitošću upravnih akata Državnog arhiva.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA MINISTARSTVA ZDRAVLJA ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finasijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ministarstvo zdravlja
Predmet revizije:	Godišnji finasijski izvještaj za 2016. godinu
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstva zdravlja Crne Gore za 2016. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br.01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu i
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI broj 40113/17-032-558, od 27. marta 2017. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

Revizija Ministarstva zdravlja izvršena je u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISSAI-nivo III), na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri stekne uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže značajne materijalno pogrešne tvrdnje i da su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

2.1. Djelatnost subjekta revizije

Ministarstvo zdravlja Crne Gore je organ državne uprave sa sjedištem u Podgorici, Rimski trg br. 46. Starješina organa, u periodu za koji se vrši revizija, bio je ministar Budimir Šegrt do 28. novembra 2016. godine, a od 28. novembra 2016. godine starješina organa je ministar dr Kenan Hrapović.

U skladu sa Zakonom o državnoj upravi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 038/03 od 27.06.2003, Službeni list Crne Gore", br. 022/08 od 02.04.2008, 042/11 od 15.08.2011, 054/16 od 15.08.2016), ministar predstavlja ministarstvo, upravlja i rukovodi njegovim radom. Ministar za svoj rad, rad ministarstva, kao i za stanje u upravnoj oblasti odgovara Skupštini Crne Gore i predsjedniku Vlade. Sekretar ministarstva koordinira rad organizacionih jedinica u ministarstvu, obezbjeđuje ostvarivanje odnosa i saradnje sa organima uprave u upravnim oblastima za koje je osnovano i drugim organima i za svoj rad odgovara ministru i Vladi. Direktori direktorata rukovode i organizuju rad u sektorima. Direktor direktorata za svoj rad odgovaraju ministru.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, u članu 23 ("Službeni list Crne Gore", br. 005/12 od 23.01.2012, 025/12, 044/12, 061/12, 020/13, 017/14, 006/15, 080/15, 035/16, 041/16, 061/16, 073/16, 003/17 od 13.01.2017.) definisane su osnovne nadležnosti Ministarstva zdravlja.

Ministarstvo zdravlja vrši poslove uprave koji se odnose na: praćenje stanja i strateško planiranje sistema zdravstvene zaštite i sistema zdravstvenog osiguranja, kao i njihovog funkcionisanja, finansiranja i razvoja; organizaciju, sprovođenje i pružanje zdravstvene zaštite, kvalitet zdravstvene zaštite i zdravstvenih usluga, praćenje i unapređenje zdravstvenog stanja i zdravstvenih potreba stanovništva, kao i zdravstvenu njegu pacijenata; uslove i način ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja, prava i obaveze osiguranika, funkcionisanje i razvoj obaveznog i dopunskog zdravstvenog osiguranja; međunarodnu saradnju i međunarodne ugovore, odabir zdravstvenih ustanova van Crne Gore za upućivanje osiguranih lica na liječenje, kao i ugovore sa isporučiocima medicinsko-tehničkih

pomagala; ostvarivanje saradnje sa drugim institucijama i organizacijama u zemlji i inostranstvu iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja; obezbjeđivanje uslova za pristup i realizaciju projekata iz djelokruga ministarstva koji se finansiraju iz sredstava pretpristupnih fondova Evropske unije, donacija i drugih oblika međunarodne pomoći; nadzor nad radom zdravstvenih ustanova i Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore; proizvodnju, promet i ispitivanje ljekova i medicinskih sredstava i mjere za obezbjeđivanje kvaliteta, bezbjednosti i efikasnosti ljekova; mjere za prevenciju i sprječavanje zloupotrebe droga, praćenja i kontrole prometa prekursora, smanjenja i ograničavanja upotrebe duvanskih proizvoda; mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, bolničkih infekcija i hroničnih nezaraznih bolesti; utvrđivanje uslova za osnivanje zdravstvenih ustanova; stručno usavršavanje i specijalizaciju zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika; vođenje zbirki podataka, evidencija u zdravstvu i posebnih registara; promociju zdravih stilova života i pravilnu ishranu; zdravstvenu ispravnost vode za ljudsku upotrebu, davanje mišljenja o njenoj bezbjednosti; unapređenje, razvoj i funkcionisanje integralnog zdravstvenog informacionog sistema; medicinski otpad; izgradnju i investicije u zdravstvu i javne nabavke u zdravstvu; saradnju sa nevladinim organizacijama koje realizuju programe iz oblasti zaštite zdravlja; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svojih nadležnosti sa pravnim poretkom Evropske unije; upravni postupak; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Revizijom je utvrđeno da je saglasno Zakonu o državnoj upravi, Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave i Uredbi o kriterijumima za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju poslova u organima državne uprave, sačinjen je Predlog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva zdravlja.

Pravilnikom o sistematizaciji su utvrđene organizacione jedinice i njihov djelokrug rada, naziv, uslovi, opis radnog mjesta i broj izvršilaca.

U okviru Ministarstva poslovi su organizovani, u okviru sedam osnovnih organizacionih jedinica, a nazivi organizacionih jedinica prilagođeni su važećim propisima. Osnovne organizacione jedinice Ministarstva su:

1. Direktorat za zdravstvenu zaštitu;
2. Direktorat za razvoj i upravljanje zdravstvenim sistemom;
3. Direktorat za ekonomiku i projekte u zdravstvu;
4. Direktorat za biomedicinu;
5. Direktorat za kontrolu i unaprijeđenje kvaliteta u oblasti zdravstva;
6. Kabinet ministra;
7. Služba za kadrovske, opšte poslove i finansije.

2.3. Računovodstveni sistem

Evidentiranje poslovnih događaja u Ministarstvu zdravlja temelji se na zakonskim propisima i računovodstvenim standardima primjenom gotovinskog načela u evidentiranju primitaka i izdataka, kao i primjenom modifikovanog načela u evidentiranju imovine, obaveza i potraživanja.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je vršila finansijsku reviziju, odnosno sveobuhvatan uvid u finansijsko poslovanje Ministarstva zdravlja i reviziju pravilnosti, što podrazumijeva ocjenu usklađenosti poslovanja sa zakonskom i podzakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je davanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti (zakonitosti) poslovanja Ministarstva zdravlja, odnosno:

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima sastavljeni u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, odnosno da li su u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indetifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, datim ovlašćenjima i za planirane namjene.

5. PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Ministarstva zdravlja za 2016. godinu i usklađenost poslovanja Ministarstva sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizijom je obuhvaćena kontrola gotovinskih tokova, zakonitost trošenja sredstava, tačnost iskazanih podataka i stepen njihovog objelodanjivanja, kao i funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola. Obuhvat, odnosno obim provjere, određen je u zavisnosti od utvrđenog stepena materijalnosti (značajnosti) i utvrđenog rizika revizije.

Revizijom je obuhvaćen i rad unutrašnje revizije, sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, evidentiranje finansijskih transakcija, usklađenost rada Ministarstva sa zakonskom i podzakonskom regulativom, postupanje i raspolaganje sa državnom imovinom, popis imovine i primjena zakona o javnim nabavkama.

6. KRITERIJUMI REVIZIJE PRAVILNOSTI

U postupku revizije vršena je kontrola u pogledu poštovanja i usklađenosti poslovanja subjekta revizije kroz primjene propisa, i to: Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list Crne Gore", br. 20/14 od 25.04.2014, 56/14 od 24.12.2014 i 70/17 od 27.10.2017); Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 79/15 i 73/16); Uputstvo o radu državnog trezora ("Sl. list Crne Gore", br. 53/14 od 19.12.2014 i 72/15 od 21.12.2015); Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština ("Sl. list RCG", br. 72/16 od 18.11.2016); Pravilnik o način sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave ("Sl. list Crne Gore", br. 23/14 od 30.05.2014); Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", br. 73/08 od 02.12.2008, 20/11 od 15.04.2011, 30/12 od 08.06.2012, 34/14 od 08.08.2014); Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12 od 01.10.2012 i 07/17 od 31.01.2017); Uredba o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru i raspoređivanju u grupu poslova ("Sl. list Crne Gore", br. 36/16 od 09.06.2016); Zakon o javnim nabavkama ("Sl. list Crne Gore", br. 42/11 od 15.08.2011, 57/14 od 26.12.2014, 28/15 od 03.06.2015 i 42/17 od 30.06.2017); Zakon o državnoj imovini ("Sl. list Crne Gore", br. 21/09 od 20.03.2009, 40/11 od 08.08.2011); Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini ("Sl. list Crne Gore", br. 44/10 od 30.07.2010); Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini ("Sl. list Crne Gore", br. 47/11 od 23.09.2011); Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini ("Službeni list Crne Gore" broj 13/10 od 12.03.2010); Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 21/10 od 23.04.2010, 57/11 od 30.11.2011, 63/12 od 21.12.2012, 17/13 od 05.04.2013, 19/13 od 19.04.2013, 11/15 od 12.03.2015) i Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore", br. 39/11 od 04.08.2011, 50/11 od 21.10.2011, 66/12 od 31.12.2012, 34/14 od 08.08.2014, 53/14 od 19.12.2014, 16/16 od 08.03.2016).

7. METODE REVIZIJE

Revizija je sprovedena na bazi provjere uzoraka, korišćenjem anlitičkih postupaka, testova, intervjua, pregledanjem, posmatranjem, ispitivanjem, konfirmacijama kao i drugim relevantnim postupcima kojima se potkrepljuju iznosi i informacije objelodanjene u finansijskim izvještajima. Određivanje rizika, stepena materijalnosti i uzorka izvršena je primjenom metodologije u skladu sa ISSAI standardima za preliminarno utvrđivanje rizika, materijalnosti i uzorka i na osnovu profesionalnog prosuđivanja državnih revizora.

U postupku pripreme detaljnog plana za reviziju, određeni su rizici: inherentni rizik 25%, rizik kontrole 14,67%, rizik revizije 0,37%, rizik otkrivanja 10%, sigurnost 90,00%, uzorka je određen na 55,08% a materijalnost na 0,97%, što iznosi 15.063, 00€.

Kontrola kvaliteta vršenja revizije izvršena je u skladu sa Poslovnikom DRI i Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizija.

II MIŠLJENJE

Državna revizorska institucija Crne Gore, na osnovu člana 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma nadležnog za reviziju, u sastavu Radule Žurić, član Senata i rukovodilac Kolegijuma i Nikola N. Kovačević, član Senata i član Kolegijuma, izvršila je finansijsku reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja Ministarstva zdravlja za 2016. godinu, koji obuhvata Izvještaj o novčanim tokovima i Izvještaj o neizmirenim obavezama na dan 31.12.2016. godine i reviziju pravilnosti kroz usklađenost aktivnosti i finansijskih transakcija sa zakonskim i podzakonskim aktima.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje

U skladu sa članom 2 tačka 31 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, budžetski izvršilac je lice koje je odgovorno za izvršenje budžeta potrošačke jedinice, odnosno lice koje budžetski izvršilac ovlasti za upravljanje i raspolaganje državnim novcem, kao i za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaj, u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave. Shodno članu 40 stav 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac. Odgovornost uključuje i pravilno i tačno računovodstvo, osmišljavanje, realizaciju, osiguranje unutrašnjih kontrola relevantnih za ugovorene obaveze, izdatke, pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja u kojima nema materijalno pogrešnog prikazivanja, bilo zbog prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje o Godišnjim finansijskim izvještajima Ministarstva zdravlja za 2016. godinu i da izrazi mišljenje da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije date u finansijskim izvještajima, u svim značajnim aspektima, u skladu s važećim propisima koji ih regulišu. Revizija je sprovedena u skladu sa članom 4 i 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, relevantnim Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), koji podrazumijevaju poštovanje etičkih zahtjeva, odnosno planiranje i izvršavanje revizije na način koji omogućava uvjeravanje u razumnoj mjeri da u izvještajima ne postoji materijalno značajno pogrešno prikazivanje i na osnovu Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu.

Predmetna revizija je uključila i sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, nastalih zbog prevare ili greške. Prilikom procjene rizika razmatrane su unutrašnje kontrole relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka, koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti unutrašnjih kontrola. Predmetna revizija, takođe, uključuje ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Finansijskom revizijom Godišnjih finansijskih izvještaja Ministarstva zdravlja za 2016. godinu, utvrđeno je da su Finansijski izvještaji Ministarstva za 2016. godinu u materijalno značajnim aspektima pripremljeni u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja i po svim značajnim pitanjima ne sadrže bitne materijalne greške, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da, poslovne aktivnosti nisu u određenim materijalno značajnim aspektima usklađene sa zakonskim i podzakonskim propisima, koji regulišu budžetsko poslovanje u Crnoj Gori, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje.**

PLANIRANJE BUDŽETA

Ministarstvo zdravlja je u propisanom roku, 31.07.2015. godine, pod brojem 401-12/2015 podnijelo Ministarstvu finansija Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava za 2016. godinu, kojim je za izvršavanje svojih planiranih zadataka u 2016. godini, tražilo ukupno 8.114.636,24€. Ministarstvo zdravlja je prethodne godine Zahtjevom za dodjelu budžetskih sredstava za 2015. godinu tražilo 1.727.889,86€ za izvršavanje svojih zadataka.

Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirani su izdaci u iznosu od 2.087.882,48€ ("Službeni list Crne Gore", br. 079/15 od 31.12.2015 i 073/16 od 25.11.2016).

Nakon preusmjeravanja sredstava tekući budžet je iznosio 1.914.882,48€, a realizovani su izdaci u iznosu od 1.552.888,35€, odnosno 81,1% planiranih sredstava.
Izvršenje budžeta Ministarstva zdravlja u 2016. godini je planirano kroz izvođenje dva programa:

Program 413012981-Administracija - zahtijevano je 6.862.936,24€, a odobreno je 1.145.082,48€.

Program 413013451-Razvoj, ekonomska održivost i poboljšanje kvaliteta zdravstvene zaštite - zahtijevano je 1.251.700,00€, a odobreno je Zakonom 942.800,00€.

- **Preporučuje se Ministarstvu zdravlja da svoje planiranje budžeta vrši u skladu sa realnim potrebama, poštujući Odluku o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.**

Finansiranje rada Ministarstva zdravlja u 2016. godini planirano je iz opštih prihoda budžeta. U Izvještaju o novčanim tokovima prikazano je izvršenje budžeta Ministarstva zdravlja u 2016. godini u iznosu od 1.552.888,35€, koje je finansirano pretežno iz opštih prihoda budžeta u iznosu od 1.478.360,53€, a dijelom iz sredstava donacija u iznosu od 74.527,82€.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo zdravlja formalno ima programe, ali programi nemaju programske indikatore autputa, ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnost, koji bi služili kao sredstvo za praćenje rezultata u realizaciji programskih ciljeva Ministarstva.

Revizijom je utvrđeno da su u 2016. godini vršena preusmjeravanja sredstava po pojedinim pozicijama, kako na nivou pojedinih programa i po pozicijama, tako i preusmjeravanja sredstava na druge potrošačke jedinice. Na ovaj način mijenjana je namjena odobrenih sredstava Ministarstva.

Evidentna su ukupna povećanja po pozicijama po osnovu preusmjeravanja u iznosu od 186.126,75€, ukupna smanjenja po pozicijama po osnovu preusmjeravanja bila su u iznosu od 359.126,75€ i od toga iznos sredstava od 208.000,00€, na osnovu zaključaka Vlade preusmjeren je na druge potrošačke jedinice.

Revizijom je utvrđeno da budžetski zahtjev Ministarstva zdravlja za 2016. godinu morao biti utemeljen na analizama realnih i stvarnih potreba, po strukturi rashoda i utvrđenim namjenama, s obzirom da Ministarstvo finansija nije isti u potpunosti prihvatilo. Ističe se posebno da je na razdjelu Ministarstva zdravlja, na računskoj poziciji 4199-Ostalo, planirano 650.000,00€, a na računskoj poziciji 4149-Ostale usluge, planirano je 45.000,00€. Ministarstvo zdravlja nema detaljno obrazloženje za koje namjene u 2016. godini su planirana sredstva u iznosu od 695.000,00€, što čini 31,13% budžeta Ministarstva zdravlja.

Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirani su izdaci u iznosu od 2.087.882,48€. Nakon preusmjeravanja sredstava tekući budžet je iznosio 1.914.882,48€, a realizovani su izdaci u iznosu od 1.552.888,35€, odnosno 81,1% planiranih sredstava.

Na pozicijama 4199-Ostalo i 4149-Ostale usluge, po prirodi naziva, ne bi smjeli da se planiraju veliki izdaci, a da za njih u stručnim elaboratima i u budžetskom zahtjevu nema precizno i ubjedljivo pojašnjeno obrazloženje. Poređenja radi, za namjene Ministarstva zdravlja u 2016. godini na računskoj poziciji 4199-Ostalo „planirano" je 650.000,00€, ili dva i po puta više sredstava nego što iznosi budžet Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu u 2016. godini (258.492,39€), a izvršenje je bilo u iznosu od samo 55.661,03€.

Ovakav način planiranja budžeta Ministarstva zdravlja, gdje se za neprecizno određene namjene „planiraju" velika sredstva, pa se omogućava preusmjeravanje sredstava za druge namjene preko potrošačke jedinice Budžetske rezerve i potrošačke jedinice Sredstva za rješavanje stambenih potreba, omogućava nekontrolisanu potrošnju i ne doprinosi racionalnoj i namjenskoj upotrebi javnih sredstava u zdravstvu. Plan budžeta treba da ima pisano obrazloženje koje jasno opisuje programske aktivnosti, programske ciljeve i programske indikatore.

- **Preporučuje se da Ministarstvo zdravlja u skladu sa Odlukom Vlade o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica ("Sl. list CG", br. 75/17 od 09.11.2017) blagovremeno dopuni Interno pravilo za izradu predloga budžeta, u dijelu koji treba da precizira izradu programskog budžeta. Ministarstvo zdravlja, uz pomoć Ministarstva finansija, treba da formira programski budžet tako što će za svoje programe da odredi i primjenjuje programske indikatore.**

- **Preporučuje se Vladi da predloži izmjenu i dopunu Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojom bi se precizno definisala obaveza budžetiranja kroz primjenu programskih budžeta sa programima i potprogramima, koji obavezno sadrže programske indikatore autputa-proizvoda ili učinka i indikatore kojima se mjeri efikasnost i efektivnost, tj. uspješnost programa**.

- **Preporučuje se Ministarstvu finansija da obnovi i intenzivira aktivnosti na primjeni Programskog budžeta u potrošačkim jedinicama u skladu sa Odlukom Vlade o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica ("Sl. list CG", br. 75/17), sa naglaskom na uvođenje programskih indikatora.**

Godišnji zakon o budžetu treba pripremati tako da planiranje sredstva za programske aktivnosti koje se finansiraju preko jedne potrošačke jedinice, bude iskazano pregledno na jednom zbirnom razdjelu i na podrazdjelima za svaki program posebno.

Istovremeno, treba izmjenom zakona onemogućiti da se jednom preusmjerena sredstva, preko tekuće rezerve, ponovo vraćaju istoj potrošačkoj jedinici, kako se ne bi koristila za neplanirane ili druge namjene.

IZVRŠENJE BUDŽETA

Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirani su izdaci u iznosu od 2.087.882,48€. Nakon preusmjeravanja sredstava tekući budžet je iznosio 1.914.882,48€, a realizovani su izdaci u iznosu od 1.552.888,35€, odnosno 81,1% planiranih sredstava.

Revizijom je utvrđeno da su u mjesecu decembru 2016. godine (dana 28. decembra) isplaćena značajna sredstva na ime uvećanja zarada pojedinim službenicima, na koja su obračunati porez i doprinosi za socijalno osiguranje.

Na osnovu Odluke Vlade Crne Gore o uvećanju zarade državnih službenika (za 30% u odnosu na zaradu koja im pripada) koji obavljaju normativno-pravne poslove (Sl. list Crne Gore broj 59/14...66/15), ministar je donio odluku o pravu na uvećanje zarade za osam državnih službenika (broj. 11-6/2015, 23.012015. god.). Novoimenovani ministar, juna 2015. godine, Odlukom br. 11-6/2015-7, stavio je van snage postojeću odluku.

Po odluci koja je stavljena van snage, imenovani službenici primali su uvećanu zaradu, pet mjeseci. Nakon ukidanja odluke, jedna službenica, preko Ministarstva zdravlja, obratila se Komisiji za žalbe zbog ćutanja administracije. Po njenom zahtjevu, Komisija je naložila Ministrstvu zdravlja da odluči o zahtjevu imenovane, Rješenjem broj 548/16, od 28 jula 2016. godine, koje je Ministarstvu dostavljeno 25. novembra 2016. godine. Nakon toga, novoimenovani ministar, donio je dvije odluke, kojima je za 14 službenika utvrđeno pravo na uvećanu zaradu i to za 2015. i 2016. godinu. Odlukom za 2015. godinu povećan je broj službenika sa 8 na 13 kojima se uvećava zarada, bez obrazloženja, a pravilnik o sistematizaciji nije mijenjan do 2016. godine.

Isplata po ovim odlukama izvršena je 28. decembra, na osnovu rješenja ministra zdravlja o uvećanju zarade i isplaćeno ukupo 58.474,57€, odnosno neto 38.008,47€.

- **Državna revizorska institucija ukazuje subjektu revizije da je trebao u primjeni odluka o uvećanju zarada voditi računa, da isključivo lica koja su raspoređena i neposredno obavljaju normativno-pravne poslove, steknu pravo na uvećanje zarade po tom osnovu.**

Revizijom je utvrđeno da se u Ministarstvu zdravlja evidencija o prisutnosti na poslu vodila uredno za svaki radni dan za 33 (trideset i tri) zaposlena, dok se za ostale zaposlene nije se vodila ista evidencija, pa nema dokaza o njihovom prisustvu na poslu, kao osnov za obračun i isplatu zarada. Na osnovu navedenih spiskova o prisustvu na poslu, Ministarstvo zdravlja dostavljalo je obračun za zaradu Ministarstvu finansija.

- **Preporučuje se da se svi zaposleni, bez obzira na radno mjesto, uredno evidentiraju prilikom dolaska i odlaska sa posla. Na osnovu prisustva na radu i u skladu sa rezultatima rada svi, bez izuzetka, treba da opravdaju zarade i ostala primanja.**

Na poziciji 4127-Ostale naknade planiran je iznos od 34.300,00€, a izvršeno je 32.147,50€. Sa ove pozicije su plaćane radne grupe i komisije po ranije preuzetim međunarodnim ugovorima i obavezama i naknade pojedinim zaposlenima za rad na pojedinim poslovima (komisije za javnu nabavku i sl.), a što je učinjeno na osnovu rješenja o varijabilnom dijelu zarade na bazi posebno uloženog truda i rezultata rada.

Granski kolektivni ugovor u članu 23. definiše i jednokratnu pomoć u slučaju smrti člana uže porodice u visini od 9 obračunskih vrijednosti koeficijenta dok porodici zaposlenog u slučaju smrti zaposlenog pripada pomoć u visini od 15 obračunskih vrijednosti koeficijenta. U periodu za koji se vrši revizija u Ministarstvu zdravlja po ovom osnovu su isplaćena sredstva za 2 (dva) zaposlena, pri čemu se na ovu vrstu isplata ne obračunavaju porez i doprinosi za socijalno osiguranje jer su sve isplate pojedinačno ispod iznosa koji se oporezuje.

- **Preporučuje se da se rad u radnim grupama, ako se obavlja u redovno radno vrijeme za koje zaposleni prima zaradu, ne plaća kroz kategoriju varijabilnog dijela zarade kao rad sa izuzetnim rezultatima.**

Sa računa 414-1 Službena putovanja, uzorkom su obuhvaćeni izdaci na ime troškova i smještaja licima koja nisu zaposlena u Ministartvu: konsultanti, zaposleni u Kliničkom centru, a bila su angožavana za rad u komisijama koje je formirao ministar zdravlja.

- **Preporučuje se Ministarstvu zdravlja da budžetska sredstva koristi za Zakonom predviđene namjene, uz poštovanje Zakonom propisanog limita. Pri angažovanju stručnih lica, neophodno je kroz ugovor o naknadi konsultantu obuhvatiti sve troškove njihovog angažovanja (putne karte, troškove smještaja i dr), odnosno sa računa 414-1 Službena putovanja, isključivo treba vršiti plaćanja po osnovu izdataka za službena putovanja zaposlenih u Ministarstvu.**

Kontrolom transakcija iz zadatih uzoraka na pozicijama izdataka 419 - Ostali izdaci utvrđene su nepravilnosti:

Na računu 419 – Ostali izdaci evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: izdatke po osnovu isplata ugovora o djelu, troškove sudskih postupaka, izradu i održavanje softvera, osiguranje, kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama, komunalne naknade, kazne, takse i ostale izdatke.

Zakonom o budžetu za 2016. godinu, Ostali izdaci-konto 419, su planirani u iznosu od 762.500,00€, koji je preusmjeravanjem smanjen za 296.701,75€, dok je preusmjeravanjem izvršeno povećanje od 9.000,00€, tako da je tekući budžet za ove izdatke Ministarstva zdravlja iznosio 474.798,25€.

Po Rješenju br. 403-166/2016 od 01.03.2016. godine, potpisanom od strane ministra zdravlja u ukupnom iznosu od 3.550,00€, isplaćeni su pokloni za 8. mart službenicama Ministarstva po 100,00€.

Po Rješenju br. 403-993/2016-1 od 26.12.2016. godine, potpisanom od strane ministra zdravlja u ukupnom iznosu od 9.750,00€, isplaćeni su novogodišnji pokloni zaposlenima u Ministarstvu.

Za novogodišnje poklone i poklone za 8. mart Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 079/15 od 31.12.2015 i 073/16 od 25.11.2016) nijesu planirana sredstva. Ministarstvo zdravlja u svom budžetskom zahtjevu nije tražilo sredstva za novogodišnje poklone i poklone za 8. mart.

- **Preporučuje se da Ministrastvo, odnosno odgovorna lica, ubuduće vode računa o mjerama štednje Vlade.**

U reviziji su uzorkom obuhvaćeni izdaci za projekte sa Ministarstvom nauke, i konstatovano:

a) Prenos sredstava Medicinskom fakultetu Podgorica:
   Za Projekat „Biološke karakteristike malignoma dojke i njihovu povezanost sa matičnim kancerskim ćelijama“. Prvobitna obaveza Ministarstva iznosila je 15.957,92€, usled protoka vremena, postojali su uslovi za smanjenje potrebnih sredstava za realizaciju Projekta, umjesto 15.957,92€, potrebna sredstva su utvrđena u iznosu od 9.389,10€.
   Uzorkom obuhvaćen Iznos od 31.489,00€ odnosi se na isplatu sredstava Medicinskom fakultetu Podgorica, za realizaciju Nacionalnih naučno - istraživačkih projekata u periodu 2014.-2015. godine iz prioritetne oblasti istraživanja: Medicina i zdravlje ljudi, u vezi sa aktom Ministarstva nauke br. 01-3408 od 20.12.2016. godine.
b) Prenos sredstva Institutu za javno zdravlje Podgorica:
   Uzorkom obuhvaćen iznos od od 3.200,00€ isplaćen Institutu za javno zdravlje Podgorica, u skladu sa Rješenjem Ministarstva zdravlja br. 404-521/2016 od 22.12.2016. godine.
c) Prenos sredstava Kliničkom centru Crne Gore:
   Iznos od 10.659,00€ isplaćen je Kliničkom centru Crne Gore, u skladu sa Rješenjem br. 404-176/2015-6 od 03.03.2016. godine, za realizaciju Projekta “Prospektivna studija uticaja genetskih faktora spoljašne sredine na pojavu multiple skleroze u Crnoj Gori uz upoređivanje rezultata sa rezultatima istih parametara dobijenih u Norveškoj“. Sredstva su predviđena za treću godinu izrade ovog projekta, odnosno do kraja istraživanja iz budžeta Ministarstva zdravlja.

- **Preporučuje se subjektu revizije da rashode za naučno istraživačke projekte ako je u pitanju nosilac projekta druga potrošačka jedinica, treba planirati na poziciji 431 – 9 Ostali transferi institucijama**.

Revizijom je utvrđeno da se angažuju lica van Ministarstva po osnovu ugovora o djelu (za rad u Disciplinskoj komisiji - 4 ugovora), ugovora o privremenim i povremenim poslovima (za poslove vozača, servisiranja i održavanja vozila ministarstva - 3 ugovora), ugovori o konsaltingu za konsultatntske usluge (5 ugovora).

- **Prepočuje se da se ugovori o povremenim i privremenim poslovima zaključuju saglasno članu 163 Zakonu o radu i propisima koji regulišu oblast zapošljavanja.**

Ministarstvo zdravlja ima od 2005. godine otvoren račun kod Societe Generale banke ad Podgorica, br: 550-5554-08, koji nema oznaku „državni“. Račun nije otvoren u skladu sa tačkom 82 Uputstva o radu državnog trezora. Stanje sredstava na ovom računu na dan 31.12.2016. godine bilo je 1.066,32€. (Komisija za pologanje stručnih ispita zdravstvenih radnika i saradnika sa visokim i višim obrazovanjem). Ministarstvo obavještava ministarstvo finansija na godišnjem nivou o stanju sredstava na ovom računu.

- **Preporučuje se da Ministarstvo zdravlja, ukoliko ima realnu potrebu za otvaranjem posebnog bankarskog računa, to uradi na osnovu saglasnosti Ministarstva finansija u skladu sa tačkom 82 Uputstva o radu državnog trezora.**

Revizijom je utvrđeno da popisni elaborat Ministarstva zdravlja ne sadrži popisnu listu neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda, sa stanjem na dan 31.12.2016. godine. Popisna komisija Ministarstva zdravlja, koja je imenovana Rješenjem broj: 011-432/2016 od 29.12.2016. godine, nije dobila zadatak da popiše neizmirene obaveze, što smatramo nesaglasnim sa dobrom računovodstvenom praksom, na koji način bi seizvršila usaglašenost podataka u Izvještaju o neizmirenim obavezama sa stvarnim podacima.

- **Preporučuje se da Ministarstvo zdravlja, poštujući dobru računovodstvenu praksu, pored cjelovitog vršenja godišnjih popisa imovine vrši i komisijski konstatuje neizmirene obaveze, s ciljem otklonjanja mogućih grešaka u evidencijama imovine i obaveza.**

Revizijom su konstatovane činjenice da je Ministarstvu zdravlja Upravni sud poništio svih deset rješenja na koja su tužbu podnijela oštećena lica koja su tražila refundiranja troškova (za bolničko liječenje, za lijekove, za laboratorijske analize, za medicinsko tehničko pomagalo i sl.).

- **Preporučuje se subjektu revizije da prilikom odlučivanja u upravnim postupcima, uz postupanje u skladu sa zakonom, izbjegne povećanje sudskih troškova na teret budžeta, zbog nepotrebnog suđenja i izgubljenih sporova.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
KADROVSKOG INFORMACIONOG SISTEMA UPRAVE ZA KADROVE

Vrsta revizije:	Revizija informacionog sistema
Subjekat revizije:	Uprava za kadrove
Predmet revizije:	Kadrovski informacioni sistem
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Kadrovskog informacionog sistema u Upravi za kadrove sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine, (interno broj 06-288/17);
- Odluci o vršenju revizije od 15.01.2018. godine (broj 40116/18-033-36/2).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III) i
- INTOSAI priručnikom za sprovođenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije[1].

2. PREDMET, OBUHVAT I VRSTA REVIZIJE

Izvršena je revizija Kadrovskog informacionog sistema (u daljem tekstu: KIS) Uprave za kadrove. Revizija je izvršena saglasno Zakonu o informacionoj bezbjednosti („Službeni list Crne Gore“, br. 014/10 od 17.03.2010., 040/16 od 30.06.2016. godine) i Uredbi o mjerama informacione bezbjednosti (“Službeni list Crne Gore“, br. 058/10 od 08.10.2010., 055/15 od 30.09.2015. godine).

Predmet (oblast) revizije je IT upravljanje. IT Upravljanje predstavlja integralno upravljanje kojim se obezbjeđuje da IT sistem podržava organizacione ciljeve i strategiju, i održava ravnotežu između rizika i efikasnog upravljanja resursima.

Vrsta revizije je revizija informacionog sistema po INTOSAI priručniku za vršenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je bio da se sagleda uspostavljenost i funkcionalnost Centralne kadrovske evidencije državnih službenika i namještenika, koju vodi Uprava za kadrove kroz Kadrovski informacioni sistem.

U svrhu ostvarivanja postavljenog cilja revizije bilo je potrebno dati odgovor na glavno revizorsko pitanje: Da li je postignuta cjelovitost i ažurnost Centralne kadrovske evidencije?

4. SUBJEKAT REVIZIJE

Uprava za kadrove vrši poslove koji se, između ostalog, odnose na[2] vođenje i razvoj Centralne kadrovske evidencije o državnim službenicima i namještenicima. Odgovorno lice je Svetlana Vuković, direktor.

[1] Priručnik je usvojen na XXI INCOSAI kongresu održanom oktobra 2013. godine u Pekingu.

[2] Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 005/12, 025/12, 044/12, 061/12, 020/13, 017/14, 006/15, 080/15, 035/16, 041/16, 061/16, 073/16, 003/17, 019/17, 068/17 i 087/17)

U Sektoru za informacioni sistem kadrova vrše se poslovi Uprave koji se odnose na: uspostavljanje, vođenje, ažuriranje i razvoj Centralne kadrovske evidencije državnih službenika i namještenika; projektovanje, programiranje i razvoj automatske obrade podataka i stvaranje baze podataka; praćenje internog tržišta rada kroz KIS aplikaciju; izradu projekata; analizu faza obrade projekata; korišćenje postojećih i projektovanje novih programa analitičke i dokumentacione obrade podataka; izgradnju, održavanje i korišćenje baze podataka; projektovanje, uspostavljanje i održavanje računarske mreže i sistema; vođenje liste članova disciplinske komisije; pružanje tehničke pomoći u pripremi informaciono-dokumentacionih materijala, publikacija, brošura i dr.; vođenje propisanih evidencija na računarski podržan način; održavanje, razvoj i ažuriranje web site-a Uprave za kadrove i drugi poslovi utvrđeni propisima.

U Sektoru su sistematizovana radna mjesta za šest izvršilaca i sva su popunjena.

5. KADROVSKI INFORMACIONI SISTEM

Kadrovski informacioni sistem omogućava administraciju i registraciju svih zakonski propisanih informacija o licima zaposlenim u državnim organima Crne Gore[3] (Centralna kadrovska evidencija) i predstavlja osnov za analiziranje podataka u cilju upravljanja kadrovima.

Glavne karakteristike Centralne kadrovske evidencije su: jedinstveno vođenje kadrovske politike na nivou institucije, blagovremeno ažuriranje svih relevantnih podataka o zaposlenim službenicima i namještenicima od strane matične institucije, olakšana primjena Zakona o državnim službenicima i namještenicima, centralni, ažurirani izvor informacija o svim kadrovima u institucijama, cjelovita slika o kadrovima kojim državne institucije raspolažu u datom trenutku i bolja informisanost o raspoloživim kadrovskim resursima.

Cilj Centralne kadrovske evidencije (u daljem tekstu: CKE) je:

- jedinstven pogled na podatke o državnim službenicima i namještenicima;
- efikasno praćenje osposobljavanja i usavršavanja;
- evidenciju o svim postupcima u vezi s kadrovima:
  - zasnivanju radnog odnosa;
  - raspoređivanju zaposlenih lica;
  - ocjenjivanju rada;
  - napredovanju zaposlenih lica;
  - usavršavanju;
  - prestanku radnog odnosa;
- praćenje internog tržišta rada.

Funkcionalni moduli postojećeg CKE softverskog sistema su:

- Organizacija i sistematizacija radnih mjesta;
- Mogućnost planiranja i analize kadrovskih resursa putem izvještaja koji se baziraju na unešenim podacima;
- Zapošljavanje državnih službenika i namještenika i procedure povezane sa tim procesom;
- Obuke i usavršavanje;
- Disciplinski postupak;
- Ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika;
- Interno tržište rada.

Kadrovski informacioni sistem je u Upravi za kadrove implementiran prije deset godina.

[3] U skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Broj službenika UZK koji imaju korisnički nalog za Kadrovski informacioni sistem je 25, a tri zaposlena imaju administratorski nalog. Administratorski nalog za KIS imaju i tri zaposlena iz partnerske kompanije koja održava aplikaciju.

KIS je instaliran u 117 državnih organa (stanje u julu 2017. godine) sa preko 500 registrovanih korisnika, tj. lica ovlašćenih za unos podataka. Ipak, aktivno je svega oko 200 korisničkih naloga, jer državni organi rijetko traže deaktiviranje naloga, kao i zbog činjenice da nisu deaktivirani nalozi KIS korisnika državnih organa koji su ukinuti.

Svi državni organi imaju pristup isključivo svojim podacima i odgovorni su za unos i ažuriranje svojih podataka, što znači da su svi oni vlasnici svojih podataka, i bez mogućnosti da vide podatke ostalih državnih organa. Svim korisnicima KIS-a, pojedinačno, su otvoreni posebni korisnički nalozi. Uprava za kadrove ima centralnu ulogu, tj. ima uvid u sve unešene podatke svih državnih organa, organa državne uprave i drugih[4], u cilju kreiranja izvještaja na nivou državne uprave i pružanja pomoći (help-desk) svim korisnicima KIS-a.

ARHITEKTURA RJEŠENJA

Za izgradnju računarske infrastrukture Kadrovskog informacionog sistema Uprave za kadrove korišćen je centralizovani računarski sistem, sastavljen od autonomnih personalnih računara i komunikacione sredine, odnosno računarske mreže, koja obezbjeđuje razmjenu podataka između njih. Osnovu za izgradnju ovog sistema predstavlja lokalna računarska mreža - LAN (Local Area Network) u zgradi Ministarstva javne uprave[5] koja je uz pomoć mreže državnih organa povezana sa svim ostalim državnim organima, koji koriste Kadrovski informacioni sistem u centralizovanoj arhitekturi. Uprava za kadrove, kao i KIS korisnici u drugim državnim organima, koriste mrežu državnih organa za povezivanje na Internet. Za državne organe i organe državne uprave koji nisu na mreži državnih organa, omogućen je VPN pristup Kadrovskom informacionom sistemu (VPN - Virtual Private Network predstavlja siguran pristup informacionom sistemu sa udaljene lokacije, putem Interneta).

PROPISI

U cilju efikasnijeg funkcionisanja Centralne kadrovske evidencije donešeni su:

- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada ("Sl. list Crne Gore", br. 27/13 od 11.06.2013), koje je donijelo_Ministarstvo unutrašnjih poslova, a kojim se bliže uređuje sadržaj i način vođenja KIS-a, uvid u podatke iz CKE i brisanje podataka, a čiji je sastavni dio Obrazac korisničkog naloga;
- Pravila za pristup Kadrovskom informacionom sistemu (br. 2694 od 12.07.2013. godine), koje je donijela Uprave za kadrove, a kojim se bliže uređuje postupak i radnje u kreiranju i omogućavanju autorizovanog i kontrolisanog pristupa KIS–u i pripadajućoj bazi podataka od strane zaposlenih u Upravi za kadrove i od strane zaposlenih u državnom organu odnosno instituciji;
- Uputstvo za unos, kontrolu i obradu podataka u KIS-u (br. 2694/1 od 12.07.2013. godine), koje je donijela Uprave za kadrove, a kojim se bliže uređuje postupak i radnje u procesu unosa, kontrole i korekcije podataka kojim obveznici ažuriraju bazu podataka KIS-a.

[4] Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada (“Sl. list Crne Gore”, br. 27/13), član 4, propisuje državne organe na koje se primjenjuje ovaj propis.
[5] Ranije Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije.

II ZAKLJUČAK

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, u skladu sa čl. 42 Poslovnika DRI, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: Radule Žurić (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i Zoran Jelić (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 16.07.2018. godine, usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Kadrovskog informacionog sistema Uprave za kadrove

Odgovornost rukovodstva

Subjekat revizije odgovoran je za dostavljenu dokumentaciju i date činjenice kroz odgovore i intervjue u vezi sa primjenom mjera i standarda informacione bezbjednosti u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti i Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti.

Odgovornost revizora

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, dâ presjek utvrđenog činjeničnog stanja i zaključak o postupanju subjekta revizije u poštovanju mjera informacione bezbjednosti.

ZAKLJUČAK

Državna revizorska institucija je u postupku sprovođenja revizije utvrdila da Kadrovski informacioni sistem Uprave za kadrove, ne obezbjeđuje cjelovitost i ažurnost Centralne kadrovske evidencije.

Naime, revizijom je konstatovano da Uprava nije obezbijedila donošenje obavezujućih akata kojima bi se postigla ažurnost obveznika u vođenju Centralne kadrovske evidencije.

U cilju poboljšanja ažurnosti vođenja Centralne kadrovske evidencije, Državna revizorska institucija izdaje sledeće:

PREPORUKE

- **Preporučuje se Upravi za kadrove da kod Ministarstva javne uprave inicira donošenje obavezujućih opštih pravnih akata za pristup, unos, kontrolu, obradu i ažurnost podataka u KIS, čime će biti obezbijeđeno pravno utemeljenje ovih dokumenata, kojima će se postići ažurnost Centralne kadrovske evidencije i ispunjenje uloge Uprave za kadrove.**

- **Ministarstvo javne uprave i Odjeljenje za inspekcijski nadzor treba kontinuirano da vrši kontrolu primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u dijelu koji se odnosi na uspostavljanje i ažurnost Centralne kadrovske evidencije.**

- **Preporučuje se Upravi za kadrove da preduzme aktivnosti na izradi i usvajanju IT strategije Kadrovskog informacionog sistema, kojom bi se planirao razvoj i upravljanje Kadrovskog informacionog sistema. U sklopu IT strategije potrebno je osigurati stabilno finansiranje i detaljno planiranje budžeta za održavanje i razvoj Kadrovskog informacionog sistema.**

- **Neophodno je da Uprava za kadrove, kroz strateški dokument, planira redovno ulaganje u hardversku infrastrukturu Kadrovkog informacionog sistema, radi efikasnijeg pristupa i rada sa CKE.**

- **Uprava za kadrove treba da izradi plan djelovanja u vanrednim situacijama i implementira ga kroz projekat Disaster Recovery, s obzirom da je Disaster Recovery Data centar u Bijelom Polju u funkciji.**

- **Uprava za kadrove treba da, za potrebe obnove baze podataka, propiše proceduru za skladištenje podataka iz Kadrovskog informacionog sistema, koja je u skladu sa Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti i da po njoj postupa.**

- **Potrebno je da Uprava za kadrove imenuje lice za uspostavljanje procesa upravljanja rizicima i registar rizika, vrši identifikaciju novih rizika i redovno godišnje pregledanje i ažuriranje registra rizika, a sve u cilju ostvarivanja ciljeva i zadataka koji su povjereni Upravi za kadrove.**

- **Uprava za kadrove treba da intenzivira aktivnosti na jačanju kadrovskog kapaciteta i potencijala IT stručnjaka u Sektoru za informacioni sistem kadrova.**

- **Uprava za kadrove treba da definiše pravila i procedure za upravljanje promjenama Kadrovskog informacionog sistema, koja će precizirati ovaj postupak, sa identifikovanom podjelom odgovornosti i nivoima odgovornosti (podnošenje zahtjeva za promjenu, analiza opravdanosti zahtjeva, odobrenje zahtjeva, određivanje prioriteta, testiranje i odobrenje promjene, kao i dokumentovanje sprovedenih promjena).**

- **Preporučuje se Upravi za kadrove da definiše pravila i procedure za upravljanje hitnim promjenama Kadrovskog informacionog sistema, kako usled hitne reakcije ne bi došlo do još većeg problema od onog koji se želi otkloniti.**

- **Preporučuje se Upravi za kadrove da se u svom daljem radu pridržava pravila propisanih dokumentom Sigurnost informaciono komunikacionih tehnologija Uprave za kadrove, i da je stalno nadograđuje.**

Takođe, Sektor III Državne revizorske institucije će u cilju efikasnog ažuriranja CKE, predložiti da ubuduće revizije pravilnosti obavezno podrazumijevaju i provjeru ažurnosti vođenja CKE kod svih subjekata koji su obveznici unosa podataka u CKE.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da, karakter nalaza u izvršenoj reviziji Kadrovskog informacionog sistema Uprave za kadrove, zahtijeva da subjekt revizije, u roku od 60 dana, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka.

Uprava za kadrove, kao subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, dužna je da u roku od šest mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po datim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA AGENCIJE ZA LJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Agencija za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Agencije za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore za 2017. godinu
Trajanje revizije:	80 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za ljekove Crne Gore za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br.01/07 i 38/13)
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i („Sl. list CG“, br.17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu, i
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu Radule Žurić (član Senata DRI i rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (predsjednik Senata i član Kolegijuma) broj: 40113/18-032-107/2 od 22. januara 2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja vršena je u skladu sa:

- Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“, br.17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br.03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br.07/15); i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

Revizijom je tretirano poštovanje propisa koji su indetifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju:

- Zakon o ljekovima („Sl. list CG“ broj 56/11 i 06/13);
- Zakon o medicinskim sredstvima („Sl. list RCG“ broj 79/04, 53/09 i 40/11);
- Odluka o osnivanju Agencije za ljekove i medicinska sredstva (“Sl. list Crne Gore”, br. 062/08);
- Statut Agencije za ljekove i medicinska sredstva (Saglasnost Ministarstva zdravlja br: 011-58/2015) i druga opšta akta Agencije;
- Odluka o načinu plaćanja i visini naknada za izdavanje dozvola, sertifikata i odobrenja za proizvodnju i promet ljekova (“Sl. list Crne Gore”, br. 23/13.);
- Odluka o načinu plaćanja i visini naknada za upis, brisanje i vođenje registra medicinskih sredstava, proizvođača i pravnih lica koja vrše promet i uvoz medicinskih sredstava (Sl. list Crne Gore”, br. 78/09);
- Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list Crne Gore", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 04/18);
- Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 016/16 od 08.03.2016, 083/16, 021/17 od 31.03.2017, 042/17 od 30.06.2017);
- Opšteg kolektivnog ugovora („Sl. list CG“ br. 014/14 od 22.03.2014);
- Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa ("Službeni list Crne Gore", br. 018/15 od 20.04.2015), i Granskog kolektivnog ugovora za zdravstvenu djelatnost („Sl. list CG“ br. 030/16 od 11.05.2016);
- Kolektivni ugovor Agencije za ljekove i medicinska sredstva (akt br. 3020/14/193/2 od 19.05.2016. godine; Zakon o javnim nabavkama („Sl. list CG“ br. 042/11, 057/14, 028/15, 042/17);
- Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Sl. list CG" br 73/08, 20/11, 30/12, 34/14);
- Zakon o državnoj imovini (“Sl. list Crne Gore”, br. 0217/09, 040/11);
- Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini (“Sl. list Crne Gore”, br. 13/10);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini (“Sl. list Crne Gore”, br. 47/11);

- Zakon o računovodstvu (“Sl. list Crne Gore”, br. 052/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica (“Sl. list Crne Gore”, br. 037/17);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (“Sl. list Crne Gore”, br. 005/11), i druge propise.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

2.1. Djelatnost i organizacija

Agencija za ljekove i medicinska sredstva je samostalna, funkcionalno nezavisna i neprofitna organizacija koja vrši javna ovlašćenja u skladu sa Zakonom o ljekovima (Sl. list RCG br. 56/11 i 6/13) i Zakonom o medicinskim sredstvima (“Sl. list RCG“ br. 79/04, “Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10 i 40/11).

Agencija za ljekove ima svojstvo pravnog lica. Agencija za ljekove nema zavisna pravna lica u vlasništvu. Sjedište Agencija za ljekove je u Podgorici - Bulevar Ivana Crnojevića 64 A.

PIB: 02739658. Šifra djelatnosti u CRPS-a: 8411.

Zbog potrebe obezbjeđivanja uslova za ispitivanje, proizvodnju i promet lijekova za humanu upotrebu i upotrebu u veterinarstvu, preduzimanje mjera za obezbjeđivanje kvaliteta, bezbjednosti i efikasnosti lijekova i medicinskih sredstva i uređenja drugih pitanja od značaja za obavljanje ove djelatnosti, Vlada je donijela Odluku o osnivanju Agencije za ljekove i medicinska sredstva ("Službeni list Crne Gore", br. 062/08 od 15.10.2008), od 2. oktobra 2008. godine (“Sl. list CG br. 62/08”). Agencija je registrovana u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 10-0000201/001.

Agencija je stručna institucija sa nadležnostima u oblasti registracije, farmakovigilance, kliničkih ispitivanja, kontrole kvaliteta ljekova za humanu upotrebu, upotrebu u veterinarstvu i medicinskih sredstava i informisanja stručne i opšte javnosti o odnosu rizika i koristi primjene ljekova.

U cilju unapređenja uslova za proizvodnju i promet ljekova i drugih uslova za obavljanje ove djelatnosti, Agencija informiše Vladu Crne Gore, o pitanjima iz svoje nadležnosti.

O vršenju poslova iz prenesene nadležnosti u skladu sa zakonom i Odlukom o osnivanju, Agencija je obavezna da podnosi Vladi godišnji izvještaj do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Agencije za ljekove utvrđene su 4 (četiri) organizacione jedinice i to: Kabinet direktora, Sektor za ljekove i medicinska sredstva, Sektor za pravne i finansijske poslove i Sektor za informatiku i kvalitet. U okviru sektora formirana su odeljenja. Aktom su sistematizovana radna mjesta za 46 izvršilaca.

Agencija za ljekove i medicinska sredstva (u daljem tekstu Agencija za ljekove i Agencija) je osnovana kao stručna institucija sa nadležnostima u oblasti registracije, farmakovigilance, kliničkih ispitivanja, kontrole kvaliteta ljekova za humanu upotrebu, upotrebu u veterinarstvu i medicinskih sredstava i informisanja stručne i opšte javnosti o odnosu rizika i koristi primjene ljekova.

2.2. Sistematizacija radnih mjesta i kadrovska evidencija

U toku 2015. godine, vršene su izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (radnih mjesta) Agencije za ljekove i medicinska sredstva u skladu sa utvrđenom procedurom.

Pravilnikom su utvrđene 4 (četiri) organizacione jedinice i njihov djelokrug. Za izvršenje poslova Agencije sistematizovano je 46 radnih mjesta (VSS/VŠS-41 izvršilac i SSS-5 izvršilaca).

Agencija je na dan 31. decembar 2017. godine imala 34 zaposlena (30 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 4 na određeno vrijeme) i osam radnika angažovanih preko Agencije za ustupanje radnika DEKRA, zbog potrebe zamjene sedam zaposlenih radnika u Agenciji, koji su na bolovanju i angažovanja jednog stručnjaka za kontrolu kvliteta ljekova za upotrebu u humanoj i veterinarskoj medicini, iz razloga što pomenuti nema crnogorsko državljanstvo. Na osnovu člana 43b Zakona o radu Agencija za ustupanje radnika –DEKRA, sa Agencijom za ljekove i medicinska sredstva sklopila je Sporazum o ustupanju zaposlenih[1].

Uvidom u kadrovsku evidenciju zaposlenih u Agenciji, revizor je konstatovao da dosijei zaposlenih sadrže potrebnu dokumentaciju u skladu sa propisima.

2.3. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Članovima 1, 2 i 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, određeno je da korisnici sredstava budžeta Crne Gore, budžeta opština, državni fondovi, nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio, uspostavljaju kontrolne aktivnosti radi ostvarivanja ciljeva subjekta svođenjem rizika na prihvatljiv nivo, primjenom pisanih pravila, principa i postupaka.

U postupku revizije je utvrđeno da je Agencija u svoj sistem poslovanja uključila zahtjeve standarda ISO 9001:2015, ISO/IEC 27001:2013 i MEST EN ISO/IEC 17020:2013. U toku postupka usaglašavanja rada u Agenciji sa imenovanim standardima izvršena je i primjena Sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Agencija je donijela Plan uspostavljanja i razvoja finansijskog upravljanja i kontrola[2] i Metodologiju za sprovođenje plana[3].

Za menadžera za finansijsko upravljanje i kontrolu (FMC menadžer)[4], imenovana je Svetlana Raonić, pomoćnik direktora za pravne i finansijske poslove u Agenciji za ljekove.

U Agenciji za ljekove je izrađen Registar rizika sa planom tretmana rizika[5] za sve procese koji su definisani dokumentovanim informacijama (procedurama). U sklopu Registra rizika sa planom tretmana rizika (Za610.01-IMS), izvršena je Analiza rizika i definisan je Plan tretmana rizika za rizike koji se definišu kao srednji ili visoki. U zavisnosti od sprovođenja mjere za smanjenje nivoa rizika, definisana je i Ocjena efektivnosti kontrola istih.

U cilju obezbjeđenja praćenja procesa finansijskog poslovanja i kontrola, izrađena je i usaglašana Procedura finansijske operative, računovodstveno-knjigovodsvenih poslova i obračuna zarada (Pr850.01-02-IMS). U istoj su obrađeni i podprocesi, dati kao prilog Finansijska operativa, računovodstveno - knjigovodstveni poslovi i obračun zarada (Pg850.01.01-IMS) ove Procedure:

[1] Sporazumu o ustupanju zaposlenih, br.1331/15
[2] Plan uspostavljanja i razvoja finansijskog upravljanja i kontrola, br.3010/16/205/3-4429 od 15.12.2016. godine
[3] Metodologija za sprovođenje plana u Agenciji za ljekove i medicinska sredstva br.3010/16/205/3-4429 od 15.12.2016. godine
[4] Odluka o imenovanju menažera za finansijsko upravljanje i kontrolu, br.3010/16/2015/4-4427 od 17.06.2016. godine
[5] Registar rizika sa planom tretmana rizika, (Za610.01-ISMS od 20.07.2017. godine)

- Stvaranja ugovornih obaveza (Proces 1);
- Godišnjeg popisa imovine i obaveza (Proces 2);
- Blagajničkog poslovanja (Proces 3);
- Gotovinske isplate (Podproces 3.1);
- Izrade budžeta i izvještaja o finansijskom poslovanju (Proces 4);
- Naplate i kontrole potraživanja (Proces 5);
- Knjigovodstvo (Proces 6);
- Obračuna plata (Proces broj 7);
- Prijema, kontrole, plaćanja računa i obračuna putnih naloga (Proces 8);
- Prijema računa (Podproces 8.1);
- Plaćanja računa (Proces 8.2);
- Obračuna putnih naloga (Proces 8.3) i
- Fakturisanja (Proces 9).

U cilju usaglašavanja poslovanja Agencije za zakonskom regulativom, izrađena je procedura Upravljanje procesom javnih nabavki (Pr 840.02-01-IMS). Procedura je definisana kao skup podprocesa datih u prilogu imenovane procedure kao Proces javnih nabavki (Pg840.01-01-IMS):

- Proces javnih nabavki (Proces 1);
- Otvoreni postupak javne nabavke (Proces 1.1);
- Postupak javne nabavke konkursom (Proces 1.2);
- Nabavke male vrijednosti (Proces 1.3).

Urađen je Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2017. godinu[6] (obrazac GI-FMC), koji je dostavljen Direkciji za harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole Ministarstva finansija i dostavlja se nadležnim tijelima Skupštine Crne Gore, uz godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj. U obrascu GI-FMC stoji da nije rađena unutrašnja revizija.

Revizijom Sistema unutrašnjih finansijskih kontrola utvrđeno je da je u Agenciji izvršeno razdvajanje dužnosti kojom se sprječava da je jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu. Postoji sistem dvojnog potpisa u kome nijedna obaveza ne može biti preuzeta ili izvršeno plaćanje bez potpisa rukovodioca subjekta i rukovodioca Sektora za pravne i finansijske poslove.

Na osnovu člana 18 stav 1 Zakona o sistemu unutrašnjih finansisjkih kontrola u javnom sektoru, Agencija je u obavezi da organizuje vršenje funkcije unutrašnje revizije kao subjekt javnog sektora. Zakonom su propisana dva načina uspostavljanja unutrašnje revizije i to organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta i obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta na osnovu sporazuma.

S obzirom da je Agencija mali subjekat javnog sektora, to bi uspostavljanje posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju bilo neekonomično. Tim povodom, Agencija se obratila Ministarstvu zdravlja dopisom (br. 3010/17/498/5-5687 od 15.12.2017. godine) u cilju povjeravanja poslova unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva zdravlja. Ministarstvo zdravlja je dostavilo odgovor (br. 51-178/2018-2 od 22.03.2018. godine), kojim obavještavaju da su u fazi formiranja odjeljenja za internu reviziju i kad kapaciteti Ministarstva dozvole sporazumno će preuzeti poslove vršenja unutrašnje revizije sa Agencijom.

[6] Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoja sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2017. godinu, br. 3010/18 od 16.04.2018. godine

2.4. Računovodstveni sistem i godišnji finansijski izvještaji

Agencija vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica[7] evidencije poslovnih transakcija vrši shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica[8]. Upravni odbor Agencije donio je Pravilnik o obavljanju finansijskih i računovodstvenih poslova[9], kojim se posebno uređuje vođenje poslovnih knjiga, formiranje knjigovodstvenih isprava, sadržaj kontnog plana i dr.

Finansijski izvještaji su revidirani od strane nezavisnog ovlašćenog revizora kojeg je angažovao Nadzorni odbor Agencije.

Upravni odbor Agencije je usvojio Izvještaje o finansijskom poslovanju Agencije za 2017. godinu koje je sastavilo lice odgovorno za sastavljanje finansijskih iskaza. U skladu sa članom 19 Statuta, Agencija je angažovala nezavisnog revizora "MV Konsalt" d.o.o. Podgorica, za reviziju finansijskih iskaza i izdavanje Izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza Agencije.

Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja i Godišnji izvještaj o radu za 2017. godinu dostavljeni su Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi do 31. marta 2018. godine.
Agencija je dostavila finansijske iskaze Poreskoj upravi u skladu sa članom 9 i članom 10 Zakona o računovodstvu i to:

- Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/;
- Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/;
- Izvještaj o tokovima gotovine;
- Iskaz o promjenama na kapitalu i
- Statistički aneks.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju, odnosno sveobuhvatan uvid u finansijsko poslovanje subjekta revizije i reviziju pravilnosti, tj. usklađenost poslovnih aktivnosti i transakcija sa zakonskom i podzakonskom regulativom, kao i reviziju informacionog sistema Agencije.

Predmet revizije je bio Godišnji finansijski izvještaj Agencije za ljekove za 2017. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.
U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i interne kontrole.

Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost na nivou ukupnih rashoda utvrđena je u iznosu od 13.400,00€ (ukupni rashodi Agencije su za 2017. godinu planirani su na iznos 1.344.000,00€).

Vršena je kontrola izdataka u potpunosti.

[7] Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, ("Sl. list CG" br. 005/11)
[8] Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, ("Sl. list CG" br. 005/11)
[9] Pravilnik o obavljanju finansijskih i računovodstvenih poslova, br.3020/1298 od 26.12.2011. godine

U reviziji je sagledana primjena zakona, pravila, procedura, odluka i drugih internih akata u poslovanju subjekta revizije, s ciljem utvrđivanja zakonitosti poslovanja. Obavljeni su razgovori sa odgovornim osobama za pojedine segmente poslovanja.

Nakon upoznavanja sa subjektom revizije, provjereni su sljedeći segmenti i to: sistem unutrašnjih kontrola, planiranje; izvještavanje i računovodstvene evidencije; prihodi, rashodi, stalna imovina, postupanje i raspolaganje sa državnom imovinom, blagajničko poslovanje i depoziti na žiro računima; javne nabavke, sudski sporovi i informacioni sistem. Provjereno je ostvarivanje prihoda, dokumentacija u vezi s obračunom plata i naknada za zaposlene, te sprovođenje postupaka javnih nabavki i izvršenje zaključenih ugovora.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija Crne Gore, na osnovu člana 4 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma nadležnog za reviziju, u sastavu Radule Žurić, član Senata i rukovodilac Kolegijuma i dr Milan Dabović, predsjednik Senata i član Kolegijuma, izvršila je finansijsku reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja i reviziju pravilnosti Agencije za ljekove i medicinska sredstva za 2017. godinu. Kao poseban segment revizije izvršena je revizija Informacionog Sistema Agencije.
Na sjednici Kolegijuma, održanoj 27. jula 2018. godine, usvojen je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Agencije za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore za 2017. godinu

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje

Rukovodstvo subjekta revizije je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Agencije za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi.

Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi, dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Finansijskom revizijom Godišneg finansijskog izvještaja Agencije za ljekove i medicinska sredstva za 2017. godinu, utvrđeno je da su Finansijski izvještaji Agencije za 2017. godinu u materijalno značajnim aspektima pripremljeni u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja i po svim značajnim pitanjima ne sadrže bitne materijalne greške, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da, poslovne aktivnosti, koji se prije svega odnose na procedure i pravila donošenja akata, nisu u potpunosti usklađene sa zakonskim, opštim i podzakonskim propisima, koji regulišu donošenje pravnih akata i javnu potrošnju. Cijeneći postignuti stepen donijetih akata, kojima Agencija reguliše pravila i postupke donošenja finansijskih odluka i iskazanu obavezu neprimjene osporenih normi do potpunog usklađivanja sa datim preporukama, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje:**

U postupku donošenja i zaključivanja Kolektivnog ugovora Agencija za ljekove i medicinska sredstva nije u potpunosti ispoštovala odredbu člana 150 tačka (4) Zakona o radu, kojom je predviđeno da se: „Kolektivni ugovor kod poslodavca u javnom preduzeću, ustanovi ili drugoj javnoj službi, čiji je osnivač država, zaključuju reprezentativne organizacije sindikata, direktor i Vlada, a za druga javna preduzeća i javne službe - reprezentativna organizacija sindikata, direktor i osnivač”, odredbu, jer su isti zaključili bez predstavnika Vlade Crne Gore, kao obaveznog člana tripartitnog tima. Isto tako, kolektivnim ugovorom utvrđena su pojedina šira prava na primanja zaposlenih u odnosu na važeće propise za javni sektor, kao i opšti i granski kolektivni ugovor.

- **Agencija treba Kolektivni ugovor, u ponovnom postupku donošenja, usaglasiti sa opštim i granskim kolektivnim ugovorom, a primanja zaposlenih po osnovu i iz rada sa važećim propisima za javni sektor ili kolektivnim ugovorom precizirati njihovu shodnu primjenu i isti zaključiti na zakonom propisan način.**

Sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u Agenciji za ljekove i medicinska sredstva su planirana Finansijskim planom za 2017. godinu u iznosu od 40.000,00€, s ciljem sprečavanja odliva visokoobrazovanih kadrova, neophodnih za rad Agencije.

Ova sredstva nijesu korišćena u 2017. godini, pa je Odlukom direktora broj: 3010/17/628/2-8092 od 26.12.2017. godine, izvršen prenos sredstava u iznosu od 30.000,00€ na poseban žiro-račun kod Hipotekarne banke 520-693-33.

- **Preporučuje se Agenciji da sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih dodijeli, po donošenju akta o rješavanju stambenih potreba zaposlenih u Agenciji.**

S obzirom da je Agencija mali subjekat javnog sektora, to bi uspostavljanje posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju bilo neekonomično. Tim povodom, Agencija se obratila Ministarstvu zdravlja dopisom (br.3010/17/498/5-5687 od 15.12.2017. godine) u cilju povjeravanja poslova unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva zdravlja. Ministarstvo zdravlja je dostavilo odgovor (br.51-178/2018-2 od 22.03.2018. godine), kojim obavještavaju da su u fazi formiranja odjeljenja za internu reviziju i kada kapaciteti Ministarstva dozvole sporazumno će preuzeti poslove vršenja unutrašnje revizije sa Agencijom.

- **Preporučuje se Ministarstvu zdravlja da intezivira aktivnosti na uspostavljanju posebne jedinice unutrašnje revizije u Ministarstvu, s ciljem da Agenciji za ljekove i medicinska sredstva i drugim subjektima nad kojima vrši nadzor, može vršti unutrašnju reviziju, na osnovu sporazuma.**

Pitanje raspolaganja viškom prihoda nad rashodima različito je riješen kod agencija, kao javnih institucija, koje ostavaruju prihode po osnovu zakona.

Zakonom o ljekovima i medicinskim sredstvima i Statutom Agencije nije definisan način raspolaganja viškom prihoda nad rashodima, ostvarenom dobiti.

Naime, do 01. januara 2016. godine, važio je član 9a Zakona o ljekovima i medicinskim sredstvima kojim je bilo propisano da je višak prihoda nad rashodima Agencije prihod budžeta Crne Gore.

Agencija za ljekove ima iskazanu neraspoređenu dobit u iznosu od 270.957,00€.

Agencija za ljekove je vršeći svoje poslovne aktivnosti i u toku 2017. godine ostvarila ukupne prihode u iznosu od 1.236.765,58€ i ukupne rashode u iznosu od 1.228.991,39€, odnosno ostvarila dobit u poslovanju u iznosu od 7.774,00€.

- **Preporučuje se Agenciji za ljekove i medicinska sredstva da zatraži mišljenje Ministarstva finansija o mogućnostima raspolaganja viškom prihoda nad rashodima – neraspoređena dobit.**

- **Potrebno je da Ministarstvo finansija, razmotri cjelihodnost da se propisom na jedinstven način reguliše osnivanje i poslovanje javnih regulatornih agencija i shodno tome pitanja njihovog prava raspolaganja viškom prihoda nad rashodima - neraspoređena dobit, kao i mogućim izvorima finansiranja agencija u slučajevima neostvarivanja, u potrebnoj mjeri, prihoda za obavljanje osnovne djelatnosti.**

III INFORMACIONI SISTEM

U sklopu finansijske revizije i revizije pravilnosti Agencije za ljekove i medicinska sredstva (u daljem tekstu: Agencija), izvršena je, kao posebna cijelina revizija informacionog sistema Agencije. Revizija je izvršena u skladu sa INTOSAI priručnikom za sprovođenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije i saglasno Zakonu o informacionoj bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 014/10 od 17.03.2010, 040/16 od 30.06.2016) i Uredbi o mjerama informacione bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 058/10 od 08.10.2010, 055/15 od 30.09.2015).

Prilikom vršenja revizije informacionog sistema Agencije korištena je: dokumentacija dobijena iz Sektora za informatiku i kvalitet, odgovori na pitanja u pisanom obliku i odgovori na upitnike dobijeni od strane rukovodioca Sektora za informatiku i kvalitet, zatim informacije prikupljene putem intervjua sa rukovodiocem Sektora za informatiku i kvalitet i zaposlenima u Agenciji, informacije objavljene na portalu Agencije i podaci dobijeni na bazi ličnog uzorkovanog uvida u informacioni sistem.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, nadležni Kolegijum DRI donosi sledeći:

ZAKLJUČAK

Državna revizorska institucija je u postupku sprovođenja revizije utvrdila da je informacioni sistem Agencije, u dovoljnoj mjeri usaglašen sa zakonskim normama i standardima.

PREPORUKE

- **Preporučuje se Agenciji da preduzme aktivnosti na izradi i usvajanju IT strategije, kojom bi se planirao razvoj i upravljanje informacionim sistemima. U sklopu realizacije IT strategije potrebno je osigurati stabilno finansiranje i detaljno planiranje budžeta za razvoj, nabavku i održavanje.**

- **Izvršiti reorganizaciju radnih mjesta u Sektoru za informatiku i kvalitet, i nastaviti aktivnosti na jačanju kadrovskog kapaciteta i potencijala IT stručnjaka u Agenciji.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA UPRAVE ZA VODE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Uprava za vode
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Uprave za vode Crne Gore za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 070/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu (Interno br. 06-288/17 od 14. decembra 2017. godine) i
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu Radule Žurić (član Senata DRI i Rukovodilac Kolegijuma) i dr Branislav Radulović (član Senata i član Kolegijuma) broj 40113/18-032-315 od 23. februara 2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI - nivo III);
- Revizija Uprave za vode vršena je u skladu sa Međunarodnim standardima revizje (ISSAI - nivo III), čime je omogućeno da se u razumnoj mjeri stekne uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže značajne materijalno pogrešne tvrdnje i da su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima.

2. DJELATNOST I ORGANIZACIJA SUBJEKTA REVIZIJE

2.1. Djelatnost subjekta revizije

U skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, Uprava za vode vrši poslove uprave koji se odnose na: obezbjeđenje i sprovođenje mjera i radova na uređenju voda i vodotoka, zaštiti od štetnog dejstva voda i zaštiti voda od zagađivanja; obezbjeđenje korišćenja voda, materijala iz vodotoka, vodnog zemljišta i vodnih objekata u državnoj svojini, putem koncesija, zakupa i sl.; upravljanje vodnim objektima za zaštitu od štetnog dejstva vode; vođenje investitorskih poslova, vršenje stručnog nadzora i kontrolu kvaliteta izvedenih radova; tehnički pregled i prijem izvedenih radova; izdavanje vodnih akata; obračun vodnih naknada; uspostavljanje i vođenje vodnog informacionog sistema, vodnih katastara, registra voda od značaja za Crnu Goru i monitoringa prirodnih i drugih pojava radi obezbjeđenja podataka za zaštitu od štetnog dejstva voda; pripremu stručnih osnova za propise, planove i programe; utvrđivanje granica vodnog dobra i određivanje statusa javnog vodnog dobra; zaštitu voda i vodnog zemljišta od protivpravnog prisvajanja i korišćenja; stručno usavršavanje (savjetovanje, kursevi i dr.), saradnju sa odgovarajućim međunarodnim organizacijama i institucijama u okviru utvrđenih ovlašćenja; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

Oblast kvaliteta voda u najvećoj mjeri reguliše Zakon o vodama („Sl. list RCG“, br. 27/07 i „Sl. list CG“, br. 48/15). Upravo, Zakon o vodama i Zakon o finansiranju upravljanja vodama („Sl. list CG“, br. 65/08 i 40/11) prepoznaju Upravu za vode kao glavnu instituciju zaduženu za sprovođenje zakonom propisanih mjera i obaveza i sa stanovišta upravljanja vodama ona je najvažniji izvršni organ u ovoj oblasti.

Crnogorsko zakonodavstvo u oblasti kvaliteta voda u velikoj mjeri je usklađeno s pravnom tekovinom EU i međunarodnim standardima, ali je stepen implementacije na jako niskom nivou. Uprava za vode, koja zapravo predstavlja ključnu implementacionu jedinicu za oblast upravljanja vodama u Crnoj Gori, zadužena je, između ostalog i za izradu planova upravljanja riječnim slivovima; izradu programa mjera za svaki riječni sliv; izradu Strategije upravljanja vodama; uspostavljanje vodnog informacionog sistema; uspostavljanje monitoringa površinskih, podzemnih, i priobalnih morskih voda; definisanje podzemnih vodnih tijela; uspostavljanje mreže mjernih stanica i monitoringa podzemnih voda; definisanje ranjivih zona; izradu akcionih planova za sve određene ranjive zone (priprema, definisanje i implementacija); unapređenje sistema monitoringa i izvještavanja; izradu preliminarne procjene rizika od poplava; izradu mapa opasnosti i mapa rizika od poplava; izradu planova upravljanja rizikom od poplava (rok 2020. godine). Ovo su obaveze koje proističu iz EU direktiva transponovanih u crnogorski zakonodavni sistem.

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Starješina organa je ministar mr Milutin Simović, u periodu vršenja revizije.Direktor Uprave za vode je Damir Gutić. Subjekat revizije, Uprava za vode, je organ državne uprave u sastavu MPRR-a Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, Bulevar revolucije br. 24.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za vode je donesen u okviru akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta na nivou Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

U Upravi za vode sistematizovana su službenička i namještenička radna mjesta za 13 izvršilaca, uključujući i direktora.

U Upravi za vode na dan 31.12.2017. godine broj zaposlenih je iznosio 4 izvršioca:

- Direktor-VSS- 1 (jedan) izvršilac;
- Samostalni savjetnik I-VSS- 2 (dva) izvršioca;
- Sekretarica – SSS- 1 (jedan) izvršilac dodijeljena od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Zaposleni službenici i namještenici u Upravi za vode ispunjavaju uslove predviđene pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, što je utvrđeno uvidom u personalne dosije.

Uprava za vode ima instaliran program KIS za potrebe Centralne kadrovske evidencije (CKE), koji se popunjava sa naloga službenika Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja sa kojim je povezana. Centralna kadrovska evidencija je ažurna po pitanju akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, što je utvrđeno uvidom u KIS program za ažuriranje CKE. U 2017. godini nije bilo zapošljavanja državnih službenika i namještenika od strane Uprave za vode. Centralna kadrovska evidencija se ažurira svakog 1. i 15. u mjesecu i unose se podaci za tri stalno zaposlena službenika u Upravi za vode, što je utvrđeno uvidom u KIS program za ažuriranje CKE.

Inspekcijki nadzor, iz nadležnosti Ministartsva poljoprivrede i ruralnog razvoja, odnosno Uprave za vode, vrše inspektor za vodoprivredu, poljoprivredni inspektor, tržišni inspektor, sanitarni inspektor i drugi, u skladu sa zakonom, a koju su zaposleni u Upravi za inspekcijske poslove.

2.3. Računovodstveni sistem

Evidentiranje poslovnih događaja temelji se na zakonskim propisima i računovodstvenim standardima primjenom gotovinskog načela u evidentiranju primitaka i izdataka, kao i primjenom modifikovanog načela u evidentiranju imovine, obaveza i potraživanja.

Uprava za vode je preko Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja integrisana u sistem Državnog trezora. Kako je Uprava za vode organ u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, ovlašćena lica su iz navedenog Ministarstva.

Prema aktu od 18.05.2017. godine, raspored službenika za finansije bio je sljedeći:

- Glavni službenik za finansije i za odobravanje je mr Milutin Simović, ministar MPRR-a.
- Službenik za ovjeravanje je Vidosava Milačić, službenica MPRR-a.

Kartonom deponovanih potpisa, novčanim sredstvima odobrenim Budžetom za 2017. godinu, za račun broj: 907-0000000083001-19, u toku 2017. godine, raspolagala su lica ovlašćena za punovažno potpisivanje uz upotrebu pečata.

3. PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Uprave za vode za 2017. godinu i usklađenost finansijskog poslovanja sa važećim zakonskim i drugim propisima. Ministarstvo, u čijem sastavu je Uprava za vode je, u skladu sa članom 2, 3 i 5. Pravilnika o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje, u propisanom roku na obrascima:

Obrazac 3 - Izvještaj o novčanim tokovima III;
Obrazac 5 – Izvještaj o neizmirenim obavezama;
Obrazac 8 – Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine;
Obrazac 9 – Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve.

Uprava za vode je Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja, 25. januara 2018. godine, aktom broj 11/18-0101-33/2, dostavilo finansijski izvještaj za 2017. godinu (obrazac 3, 5, 8 i 9), koje je Ministarstvo u propisanom roku, do 20. februara 2018. godine, aktom broj 403-470/17-5, dostavilo Ministarstvu finansija.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu Odluke Kolegijuma o vršenju revizije DRI broj: 40113/18-032-315 od 23. februara 2018. godine, u sastavu Radule Žurić, član Senata DRI i Rukovodilac Kolegijuma i dr Branislav Radulović, član Senata i član Kolegijuma, izvršila je reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja Uprave za vode za 2017. godinu i usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i aktima.

Nakon upoznavanja sa izjašnjenjem subjekta revizije na Preliminarni izvještaj, Kolegijum, na sjednici održanoj 04. oktobra 2018. godine, usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Uprave za vode za 2017. godinu

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje

Rukovodstvo subjekta revizije je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Uprave za vode za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI i EUROSAI).

Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi, dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Finansijskom revizijom Godišneg finansijskog izvještaja Uprave za vode za 2017. godinu, utvrđeno je da su finansijski izvještaji Uprave za vode za 2017. godinu u materijalno značajnim aspektima pripremljeni u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja i po svim značajnim pitanjima ne sadrže materijalne greške, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje:**

1. Revizijom je utvrđeno da se pojedini troškovi plaćaju sa više budžetskih pozicija, iako se odnose na istu vrstu troška, što je posljedica neprihvatanja u potpunosti zahtjeva za budžet Uprave za vode. Subjekat revizije nije koristio institut preusmjeravanja sredstava tokom godine.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da u navedenim situacijama, kada na pojedinim budžetskim pozicijama nijesu odobrena neophodna sredstava, kroz institut preusmjeravanja sredstava uskladi svoje poslovanje sa propisima.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da, poslovne aktivnosti, koje se prije svega odnose na procedure i pravila donošenja odluka, nijesu u potpunosti usklađene sa zakonskim, opštim i podzakonskim propisima, koji regulišu donošenje pravnih akata i javnu potrošnju. Cijeneći kadrovski potencijal, postojeću tehničku opremljenost i finansijsku podršku, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje:**

1. Subjekat revizije nije donio podzakonska akta o potrošnji budžetskih sredstava koja se odnose na korišćenje službenih automobila, mobilnih telefona i drugih akata a nije ni primjenjivao akta Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da donese akta o korišćenju službenih vozila, mobilnih telefona i odgovarajuće odluke o potrošnji po toj osnovi, kao i druga akta o budžetskoj potrošnji, odnosno da primjenjuje akta koja je donijelo MPRR-a.**

2. U Upravi za vode sistematizovano je 13 radnih mjesta, a zapošljena su samo 4 državna službenika i namještenika. Uprava za vode, dopisom br. 11/16-0101-187 od 29.02.2016. godine, obratila se resornom ministarstvu za prijem 3 radnika odgovarajuće stručne spreme, što nije odobreno.

   - **Polazeći od značaja poslova i zadataka koje obavlja ova uprava, potrebno je napraviti plan zapošljavanja neophodnog stručnog kadra i dinamiku njegove realizacije.**

3. Rješenjem br. 11/17-0101-1035/2 od 15.12.2017. godine, na zahtjev službenika - namještenika, shodno Zakonu o upravnom postupku i Zakonu o zaradama u javnom sektoru, Uprava za vode je izvršila isplatu naknada po osnovu troškova za odvojen život, u mjesečnim iznosima od po 110,00€ , što čini ukupan iznos od 1.320,00€ na godišnjem nivou (pozicija 4122).

   - **Subjekt revizije treba isplatu troškova odvojenog života da vrši u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.**

4. Amortizacija osnovnih sredstava vrši se u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika razvrstavajući sredstva po grupama osnovnih sredstava i koristeći propisane stope amortizacije, prema obrascu koji je dat u Službenom listu br.32, od 26. maja 2003. godine, kako bi na kraju godine u izvještaju koji se dostavlja resornom Ministarstvu tj. Upravi za imovinu, prikazali podatke: ukupna nabavna vrijednost osnovnih sredstava; ukupna amortizacija (akumulirana amortizacija uvećana za godišnju amortizaciju u izvještajnom periodu) i sadašnja vrijednost (neotpisana knjigovodstvena vrijednost) na 31.12 izvještajnog perioda.

   Međutim, kod subjekta revizije obračun amortizacije izvršen je po obrascu objavljenom u Službenom listu CG br. 28, od 12. juna 2002. godine, gdje je navedeno u Napomeni: "Početni saldo na početku godine jednak je neotpisanoj vrijednosti na kraju prethodne godine", a što je suprotno proporcionalnom načinu obračuna amortizacije i načinu iskazivanja osnovnih sredstava.

   Osnovna sredstva se iskazuju po nabavnoj, odnosno revalorizovanoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost nabavljenih sredstava, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu (uključen je i porez na dodatu vrijednost).

   - **Evidenciju osnovnih sredstava i obračun amortizacije treba uskladiti sa propisima na nivou Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i izvještaj dostaviti Upravi za imovinu, da bi na kraju godine prikazani podaci bili tačni u odnosu na: ukupnu nabavnu vrijednost imovine (umanjena za rashod i uvećana za novu nabavku); ukupnu amortizaciju (akumulirana amortizacija uvećana za godišnju amortizaciju u izvještajnom periodu) i sadašnju vrijednost (neotpisana knjigovodstvena vrijednost), na dan 31. decembar izvještajnog perioda.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA FARMACEUTSKE KOMORE CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Farmaceutska komora Crne Gore
Predmet revizije:	Završni račun Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu
Trajanje revizije:	60 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Završnog računa Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br. 01/07 i 38/13)
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06) i („Sl. list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 070/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu Interno br.06-288/17 od 14. decembra 2017. godine, i
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu Radule Žurić, član Senata DRI i Rukovodilac Kolegijuma i dr Milan Dabović, predsjednik Senata i član Kolegijuma broj 40113/18-032-235/2 od 12. februara 2018. godine.

Revizija Završnog računa vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br.03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI - nivo III).

Revizija Završnog računa Farmaceutske komore vršena je u skladu sa Međunarodnim standardima revizje (ISSAI - nivo III), čime je omogućeno da se u razumnoj mjeri stekne uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže značajne materijalno pogrešne tvrdnje i da su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima.

2. OSNOVNI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Naziv subjekta revizije: Farmaceutska komora Crne Gore.

Sjedište subjekta revizije: Trg Nikole Kovačevića 12 (Blok V).

Odgovorno lice kod subjekta revizije: predsjednica Komore g-đa mr ph. Milanka Žugić.

3. PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Predmet revizije: Završni račun Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu.

Cilj revizije: Izricanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti Završnog računa i pravilnosti (zakonitosti) poslovanja subjekta revizije.

Vrsta revizije: Državna revizorska institucija vršila je finansijsku reviziju, odnosno sveobuhvatan uvid u finansijsko poslovanje subjekta revizije i reviziju pravilnosti, što podrazumijeva usklađenost poslovnih transakcija sa zakonskom i podzakonskom regulativom.

Obim provjere, odnosno veličina uzorka: Kontrola izdataka vršena je primjenom uzorka od 90.01%.

Prag materijalnosti: Materijalnost na nivou ukupnih rashoda utvrđena je u iznosu od 1,114.42€ (ukupni rashodi Komore su za 2017. godinu iznosili su 55,721.09€).

Segmenti revizije: Organizacija, zapošljavanje i kadrovska evidencija; planiranje prihoda, izvještavanje i računovodstvena evidencija; prihodi, rashodi, imovina, blagajničko poslovanje i depoziti na žiro računima; javne nabavke i sudski sporovi.

Period vršenja revizije: jul mjesec 2018. godine.

4. ZAKONSKI OSNOV I ORGANIZACIONA STRUKTURA SUBJEKTA REVIZIJE

Shodno čl. 119 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Farmaceutska komora Crne Gore (u daljem tekstu – Komora), osnovana je od strane diplomiranih farmaceuta, kao profesionalna organizacija, radi unapriјeđivanja uslova za obavljanje farmaceutske profesije, zaštite profesionalnih interesa, unapriјeđenja profesionalne i zdravstvene etike i doprinosa na unapriјeđenju kvaliteta ukupne farmaceutske djelatnosti.

Osnivačka Skupština Farmaceutske komore Crne Gore održana je 07.04.2001. godine.

Rješenjem Privrednog suda u Podgorici, Komora je upisana u sudski registar br. 1-20133-00, a na osnovu Uredbe o razvrstavanju jedinica, razvrstavanja prema klasifikaciji djelatnosti, oblik organizovanja – poslovno udruženje, oblik svojine – društvena svojina.

Statutom Komore utvrđeni su: ciljevi i zadaci osnivanja, rad i funkcionisanje, organi, način rada organa i njihov izbor i ovlašćenja, način odlučivanja i sprovođenja odluka, način finansiranja rada, prava i dužnosti članova Komore i druga pitanja od značaja za rad Komore.
Na Statut Komore saglasnost je dalo Ministarstvo zdravlja br. 011-202/2016-33 od 25.07.2016. godine.

Na osnovu čl.123 Zakona o zdravstvenoj zaštiti i čl. 8 Statuta Komore, utvrđeno je da Komora obavlja sljedeće poslove: donosi Plan i program rada Komore, donosi Kodeks farmaceutske zdravstvene etike i obezbjeđuje njegovu primjenu, izdaje i oduzima licence za rad i izdaje, obnavlja i oduzima licence iz prakse, vodi Registar licenci propisanih Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, dodjeljuje broj faksimila zdravstvenom radniku, izdaje uvjerenja o činjenicama o kojima vodi evidenciju, prati i analizira rad I uslove rada svojih članova u obavljanju farmaceutske zdravstvene djelatnosti, donosi pravila o vrednovanju stručnih i naučnih referata i drugih vidova stručnog usavršavanja svojih članova, utvrđuje visinu članarina, u skladu sa Statutom, preduzima potrebne mjere radi podizanja kvaliteta stručnog rada svojih članova, daje mišljenja i učestvuje u postupku izrade i primjene zakona, planskih dokumenata i drugih propisa iz oblasti farmaceutske djelatnosti u skladu sa zakonom, predlaže zdravstvene radnike za dodjelu zvanja primarijus, i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Komore.

Poslove iz tačke tač. 3, 4, 6 i 8 Komora vrši kao prenesene poslove, koji se finansiraju iz budžeta Crne Gore.

Nadzor nad zakonitošću rada Komore i kontrolu rada u vršenju prenesenih poslova vrši Ministarstvo zdravlja, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Ministarstvo zdravlja je zadnji put vršilo kontrolu 2005. godine.

Komoru predstavlja i zastupa predsjednik Komore. Organi Komore su: Skupština, Predsjednik, Izvršni odbor, Sud Komore, Tužilac i Nadzorni odbor za finansijsko poslovanje Komore.

Mandat članovima Skupštine i drugih organa Komore traje četiri godine uz mogućnost ponovnog izbora. Za rad u organima Komore nije predviđena i nije isplaćivana naknada.

Na Konstitutivnoj sjednici Skupštine Komore, formirane su sljedeće komisije:

- Komisija za stručna pitanja i dodjelu nagrada,
- Komisija za etička pitanja,
- Komisija za ekonomska pitanja,
- Komisija za privatnu praksu,
- Komisija za kontinuiranu edukaciju i
- Komisija za izdavačku djelatnost.

Za rad u pomenutim komisijama nije predviđena i ne isplaćuje se naknada, osim za rad u Komisiji za izdavačku djelatnost. U postupku revizije utvrđeno je da je na osnovu Odluke, za rad Komisije za izdavačku djelatnost u 2017. godini, isplaćena nadoknada u iznosu od 310.00€.

Skupština Komore donijela je sljedeća opšta akta Komore:

- Statut Farmaceutske komore Crne Gore,
- Kodeks farmaceutske zdravstvene etike,
- Pravilnik o organizaciji, postupku i načina rada Suda Komore,
- Pravilnik o kontinuiranoj edukaciji i načinu vrednovanja svih oblika stručnog usavršavanja,
- Pravilnik o uslovima, načinu postupka upisa i brisanja iz registra farmaceuta koji mogu samostalno obavljati poslove svoje djelatnosti,
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registra licenci za rad i licenci za prakse i obrascima za diplomirane farmaceute,
- Pravilnik o bodovanju za dobijanje licence iz prakse,
- Poslovnik o radu Skupštine Komore,
- Pravilnik o izboru članova Skupštine,
- Pravilnik o uništavanju faksimila i
- Pravilnik o sprovođenju nabavke male vrijednosti.

Izvršni odbor Komore je uz saglasnost Skupštine Komore donio sljedeća opšta akta:

- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji stručne službe Komore i
- Poslovnik o radu Izvršnog odbora Komore.

Komora nije donosila interna pravila za korišćenje sredstava za reprezentaciju i korišćenje mobilnih telefona već se o visini troškova prethodno donose odluke na Izvršnom odboru Komore.

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Prethodnim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za izvršenje poslova u Stručnoj službi Komore bilo je sistematizovano jedno radno mjesto – sekretar Komore. Izvršni odbor, na sjednici održanoj 07.02.2018. godine, donio je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim su za izvršenje poslova u Stručnoj službi Komore, sistematizovana dva radna mjesta i to sekretar Komore i tehnički sekretar. Radno mjesto - sekretara Komore je popunjeno dok je radno mjesto - tehnički sekretar upražnjeno.

Mišljenje revizora: Uvidom u kadrovsku evidenciju zaposlenog –sekretara Komore, revizor je došao do zaključka da dosije zaposlenog sadrži potrebnu dokumentaciju.

5. RAČUNOVODSTVENI SISTEM I GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Komora ima svojstvo pravnog lica. Komora vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica a evidencije poslovnih transakcija vrši shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

U skladu sa čl.10 Zakona o računovodstvu mikro i mala pravna lica dužna su da pripreme godišnje finansijske iskaze sa stanjem na dan 31. decembar poslovne godine i da Poreskoj upravi dostave do 31. marta, za prethodnu godinu: Bilans stanja, Bilans uspjeha i Statistički aneks. Revizijom je konstatovano da Doo Radiotelcom vodi i sastavlja računovodstvene iskaze primjenom Zakona o računovodstvu, da računovodstvene iskaze dostavlja Skupštini Komore na usvajanje, ali da ih ne dostavlja Poreskoj upravi. Revizijom je konstatovano da Komora vodi računovodstvo po načelu

dvojnog knjigovodstva i da vodi zakonom propisane evidencije i to: dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne evidencije, potraživanja i obaveza i evidenciju blagajničkog poslovanja. Revizijom je konstatovano da Komora nije dostavila finansijske izvještaje Poreskoj upravi te da ne vodi zakonom propisanu evidenciju o imovini. Skupština Komore je na sjednici održanoj 22.03.2018. godine usvojila Završni račun Komore za 2017. godinu, koji je pripremio i podnio Doo Radiotelcom.

- **Komora treba, u skladu sa čl 10 stav 6 Zakona o računovodstvu, da finansijske izvještaje dostavlja Poreskoj upravi.**

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu Odluke Kolegijuma o vršenju revizije DRI broj: 40113/18-032-253/2, od 12. februara 2018. godine, u sastavu Radule Žurić, član Senata DRI i rukovodilac Kolegijuma i dr Milan Dabović, predsjednik Senata i član Kolegijuma, izvršila je reviziju Završnog računa Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonima, propisima i drugim aktima.

Nakon sprovedenih radnji državnih revizora, izrađenog Preliminarnog izvještaja i izjašnjenja subjekta na konstatovano stanje, i odgovora revizorskog tima na izjašnjenje subjekta revizije, kojim su prihvaćene naknadne korekcije utvrđenog činjeničnog stanja, Kolegijum, na sjednici održanoj 16. oktobra 2018. godine, usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Završnog računa Farmaceutske komore Crne Gore za 2017. godinu

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje:

Rukovodstvo subjekta revizije je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Farmaceutske komore za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima, sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI i EUROSAI).

Kolegijum DRI, prije usvajanja mišljenja, se upoznao sa odgovorom revizorskog tima na izjašnjenje subjekta na Preliminarni izvještaj. Revizorski tim je konstatovao da subjekt revizije nema primjedbi na utvrđeno činjenično stanje u Preliminarnom izvještaju o izvršenoj reviziji. Takođe, revizorski tim je konstatovao da je subjekt revizije otklonio većinu nepravilnosti, na koje su revizori ukazali u postupku revizije, što je utvrđeno pregledom dostavljene i ovjerene dokumenacije od strane subjekta revizije.

Subjekt revizije je izvršio popis i procjenu tržišne vrijednosti imovine (inventara), koju je uradio procjenitelj dipl. ing. Dejan Gačević i na osnovu popisa i procjene, izvršena je korekcija Završnog računa Farmaceutske komore za 2017. godinu, te je isti usvojen od strane Skupštine na sjednici održanoj 04. oktobra t.g. Takođe, izvršene su i odgovarajuće korekcije spornih knjiženja, a sačinjen je i potpisan ugovor o dijelu po osnovu preporuke revizora, shodno preporukama revizorskog tima.

Cijeneći predhodno, Kolegijum smatra da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi i izvršene korekcije utvrđenih nepravilnosti od strane subjekta revizije u postupku revizije, dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Finansijskom revizijom Završnog računa Farmaceutske komore za 2017. godinu, utvrđeno je da su finansijski izvještaji za 2017. godinu, u materijalno značajnim aspektima, pripremljeni u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja i po značajnim pitanjima, nakon izvršenih korekcija, ne sadrže materijalne greške, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

Farmaceutska komora u Bilansu stanja nije prikazala vrijednost imovine kojom raspolaže, odnosno nije izvršila popis imovine na dan 31.12.2017. godine i nema knjigovodstvenu vrijednost imovine, koja je stečena putem donacija u predhodnim godinama.

- **Farmaceutska komora je u obavezi da izvrši popis imovine i procjenu vrijednosti prikaže u bilansu stanja, u skladu sa MRS 20 i ostalim relevantnim MSFI.**

Ova nepravilnost otklonjena je do izrade konačnog izvještaja.

Putne naloge sekretar Komore ispisuje, zavodi u djelovodnik i daje licu koje ide na put. Nakon povratka sa službenog puta, lice koje je putovalo, ne podnosi izvještaj i obračun troškova službenog putovanja, kao pravdajuću dokumentaciju, a računovođa samo po osnovu izvoda sa žiro računa knjiži trošak.

- **Preporučuje se Komori da naloge za knjiženje prati odgovarajuća knjigovodstvena dokumentacija, izvještaj sa službenog puta, odnosno obračun troškova po službenom putovanju.**

Naknade troškova prevoza na službenom putu – konto 5293 - iskazane su u ukupnom iznosu od 7,690.72€, od čega je na kontu 5293- Naknade troškova prevoza na službenom putu, knjižen plaćeni iznos od 5,388.74€, dok je iznos od 2,301.98€, koji se isto odnosio na troškove prevoza (aviokarte), knjižen na kontu 5311 –Troškovi transportnih usluga, iako se ti troškovi knjiže na konto 529, troškovi prevoza na službenom putu.

Utvrđene nepravilnosti: sekretar Komore, na osnovu ovlašćenja, podiže gotov novac sa žiro-računa Komore. Računovođi se dostavljaju izvodi, na osnovu kojih se vrši knjiženje, ali se ne dostavljaju nalozi za službena putovanja i računi kao pravdajuća dokumentacija. Postoje računi za aviokarte, dok u većini slučajeva ne postoje računi za ostale vidove prevoza.

- **Preporučuje se da Komora upozna agenciju, koja vodi računovodstvene poslove za subjekta revizije, sa datim primjedbama, odnosno da ne vrši knjiženja bez odgovarajuće valjane knjigovodstvene dokumentacije i troškove knjiži na odgovarajućim kontima.**

Ova nepravilnost otklonjena je do izrade konačnog izvještaja.

Ukupni troškovi neproizvodnih usluga iznose 5,746.59€ i u tom iznosu su trebali biti prikazani na istom kontu u Završnom računu Farmacetske komore.

Troškovi održavanja higijene u poslovnim prostorijama Komore za 2017. godinu iznosili su 1,200.00€, a knjiženi su na kontu 5329- Drugi troškovi usluga, umjesto na kontu 550-Troškovi neproizvodnih usluga. Odlukom Izvršnog odbora Komore, odobren je sekretaru iznos od 100.00€ na mjesečnom nivou, za plaćanje održavanja poslovnih prostorija Komore. Revizijom je konstatovano da se novac za tu namjenu podiže sa žiro računa i isplaćuje bez evidencije i priznanice o isplati.

Utvrđene nepravilnosti: sa licem koje održava poslovne prostorije Komore, nije potpisan ugovor o djelu.

- **Preporučuje se Komori da potpiše Ugovor o djelu sa osobom koja održava prostorije i da troškove knjiži na odgovarajućim kontima.**

Ova nepravilnost otklonjena je do izrade konačnog izvještaja.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da poslovne aktivnosti, koje se prije svega odnose na procedure i pravila donošenja odluka, u najvećoj mjeri su usklađene sa zakonskim i podzakonskim propisima. Uvažavajući kadrovski kapacitet Komore, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

U postupku revizije utvrđeno je sljedeće: poslove računovodstva za Komoru vodi Doo Radiotelcom iz Podgorice, po osnovu Ugovor o računovodstvenim uslugama.

Revizijom je konstatovano da Doo Radiotelcom vodi i sastavlja računovodstvene iskaze primjenom Zakona o računovodstvu, da računovodstvene iskaze dostavlja Skupštini Komore na usvajanje, ali da ih ne dostavlja Poreskoj upravi.

Revizijom je konstatovano da Komora vodi računovodstvo po načelu dvojnog knjigovodstva i da vodi zakonom propisane evidencije i to: dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne evidencije, potraživanja i obaveza i evidenciju blagajničkog poslovanja.

Revizijom je konstatovano da Komora nije dostavila finansijske izvještaje Poreskoj upravi te da ne vodi zakonom propisanu evidenciju o imovini.

Skupština Komore je na sjednici održanoj 22.03.2018. godine usvojila Završni račun Komore za 2017. godinu, koji je pripremio i podnio Doo Radiotelcom.

- **Farmaceutska komora treba, u skladu sa čl 10 stav 6 Zakona o računovodstvu, da finansijske izvještaje dostavlja Poreskoj upravi.**

Farmaceutska komora u Bilansu stanja nije prikazala vrijednost imovine (inventara) kojom raspolaže, odnosno nije izvršila popis imovine na dan 31.12.2017. godine i nema knjigovodstvenu vrijednost imovine, koja je stečena putem donacija u predhodnim godinama.

- **Preporučuje se Komori da redovno na kraju godine, u skladu sa članom 21 stav 1 i članom 25 Zakona o računovodstvu, vrši popis i procjenu vrijednosti imovine.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Agencija za zaštitu konkurencije
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Agencije za zaštitu konkurencije
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Radule Žurić, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG broj 01/07 i 38/13");
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i "Sl. list CG" broj 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14, 70/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donešenom od strane Senata DRI;
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu Radule Žurić, član Senata DRI i rukovodilac kolegijuma) i Zoran Jelić, član Senata DRI i član kolegijuma) broj 40113/18-032-214 od 02. februara 2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za zaštitu konkurencije izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG", br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list Crne Gore", br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI).

2. PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu i usklađenost finansijskog poslovanja sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Agencija je, u skladu sa članom 2 i 3 Pravilnika o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje u propisanom roku na obrazcima:

- Obrazac 3 - Izvještaj o novčanim tokovima III
- Obrazac 5 – Izvještaj o neizmirenim obavezama
- Obrazac 8 – Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine
- Obrazac 9 – Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve.

Shodno članu 24 i 25 Zakona o zaštiti konkurencije ("Sl list Crne Gore" broj 44/12) sredstva neophodna za rad Agencije obezbjeđuju se iz naknada koje se plaćaju Agenciji, budžeta Crne Gore, donacija i ostalih sredstava a finansiranje Agencije se vrši u skladu sa finansijskim planom koji donosi Agencija koji se podnosi Vladi na saglasnost, najkasnije do 01. novembra tekuće za narednu godinu.

Agencija je dužna da, do kraja drugog kvartala tekuće godine, podnese Vladi završni račun sa izvještajem nezavisnog ovlašćenog revizora i u istom roku podnese Vladi i Skupštini Crne Gore izvještaj o radu za prethodnu godinu radi usvajanja.

U toku vršenja ove revizije donijet je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti konkurencije ("Sl. list Crne Gore" broj 13/18 od 28. februara 2018. godine).

Revizijom je obuhvaćena kontrola gotovinskih tokova, zakonitost trošenja sredstava, tačnost iskazanih podataka i stepen njihovog objelodanjivanja, kao i funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola.

Obuhvat, odnosno obim provjere, određen je u zavisnosti od utvrđenog stepena materijalnosti (značajnosti) i utvrđenog rizika revizije.

Odabrana područja koja su bila predmet revizije su određena na osnovu ekonomske klasifikacije izdataka za program planiran Zakonom o budžetu za 2017. godinu i to: 409112101- program: Sprječavanje narušavanja slobodne konkurencije.

3. OSNOVNI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Agencija za zaštitu konkurencije je osnovana, kao nezavistan organ sa svojstvom pravnog lica, koja samostalno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti konkurencije ("Sl. list CG", br. 44/12).

Agencija za zaštitu konkurencije je registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 08.02.2013. godine pod registarskim brojem 10-0000436/001. Rješenjm Poreske uprave (CRPS) od 08.02.2013. godine izvršen je upis osnivanja Agencije kao ostali oblici obavljanja privredne djelatnosti u skladu sa članom 83 i 86 Zakona o privrednim društvima ("Sl. list RCG" broj 06/02 i "Sl. list Crne Gore" broj 17/07, 40/11 broj 18/11).

Rješenjem Poreske uprave Područne jedinice Podgorica broj 30-01-16434-0 od 08.02.2013. godine Agencija je upisana u registar poreskih obveznika sa PIB 02915057 pri čemu Agencija nije registrovana kao PDV obveznik.

Pored zakonom utvrđenih nadležnosti, područje zaštite konkurencije uređeno je i nizom uredbi uputstava i pravilnika, koje donosi Vlada Crne Gore i Ministarstvo ekonomije, a sprovodi Agencija.
Agencija u okviru svojih nadležnosti:

1) prati i analizira uslove konkurencije na tržištu i tržištima pojedinih privrednih sektora;
2) utvrđuje metode istraživanja konkurencije;
3) odobrava izuzeća od zabrane pojedinih sporazuma i odobrava koncentracije učesnika, pod propisanim uslovima i rješava u drugim pitanjima, u skladu sa ovim zakonom;
4) preduzima mjere prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije na tržištu ili preduzima mjere radi sprječavanja nastanka ili prestanka povrede i otklanjanja štetnih posljedica po učesnike i potrošače;
5) daje mišljenje o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije;
6) priprema stručne osnove za izradu zakona i podzakonskih akata;
7) utvrđuje visinu naknade za odlučivanje u skladu sa ovim zakonom, uz saglasnost Vlade;
8) vodi upravni postupak i rješava u pojedinačnim upravnim stvarima;
9) podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom organu i/ili izdaje prekršajne naloge u skladu sa zakonom kojim se uređuju prekršaji;
10) daje mišljenja u vezi sa važećim propisima, koji utiču ili mogu uticati na konkurenciju i o tome obavještava javnost;
11) formira ekspertska i savjetodavna tijela za potrebe sprovođenja ovog zakona;
12) sarađuje sa međunarodnim i nacionalnim organizacijama i institucijama u oblasti konkurencije;
13) priprema izvještaj o radu za prethodnu godinu i finansijski plan za svaku narednu godinu;
14) objavljuje statističke podatke i vodi evidenciju o odobrenim i prijavljenim koncentracijama;
15) kontroliše sprovođenje mjera naloženih rješenjem;
16) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Agencija za svoj rad odgovara Vladi.Agencija podnosi Vladi i Skupštini Crne Gore izvještaj o radu radi usvajanja.

Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Unutrašnja organizacija i sistematizacija Agencije za zaštitu konkurencije uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Od 2016. godine u primjeni je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji broj 01-103/7 od 21. aprila 2016. godine koji je usvojila Vlada Crne Gore.

Pravilnikom su utvrđene organizacione jedinice i njihov djelokrug rada, naziv, uslovi i opis radnog mjesta i broj izvršilaca.

4. RAČUNOVODSTVENI SISTEM

Agencija vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave (“Sl. list CG” broj 32/10, 14/11 i 16/13).

Obzirom da je Agencija za zaštitu konkurencije registrovana kao privredni subjekat, po mišljenju državnog revizora, svoje računovodstvene i druge iskaze je trebalo uskladiti sa Zakonom o računovodstvu (“Sl. list CG” broj 52/16) i Zakonom o reviziji (“Sl. list CG” broj 1/17) a finansijske izvještaje ustrojiti u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 005/11 od 21.01.2011).

Subjekt revizije je svoje poslovanje iskazao u izvještaju o novčanim tokovima III - ekonomska klasifikacija.

5. GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Shodno odredbama čl.3 Pravilnika o načinu sačinjavanju i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Agencija za zaštitu konkurencije sačinila je godišnji finansijski izvještaj na sledećim obrascima:

- Obrazac 3 – Izvještaj o novčanim tokovima III,
- Obrazac 5 – Izvještaj o neizmirenim obavezama.

Shodno članu 2 Pravilnika potrošačke jedinice sačinjavaju i:

- Obrazac 8 - Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine;
- Obrazac 9 – Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske reserve.

U skladu sa članom 3 Pravilnika Agencija za zaštitu konkurencije dostavlja finansijske izvještaje Ministarstvu finansija do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije DRI broj: 40113/18-032-315 od 23. februara 2018. godine, u sastavu Radule Žurić, član Senata DRI i Rukovodilac Kolegijuma i Zoran Jelić, član Senata DRI i član Kolegijuma, izvršila je reviziju finansijskog izvještaja Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu i usklađenost poslovanja subjekta revizije sa zakonima, drugim propisima i podzakonskim aktima.
Nakon sprovedenih radnji državnih revizora i izjašnjenja subjekta revizije, Kolegijum, na sjednici održanoj 16. oktobra 2018. godine, usvojio je

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji finansijskog izvještaja i usklađenost poslovanja Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje

Rukovodstvo subjekta revizije je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima, usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima.

Kolegijum smatra da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za zaštitu konkurencije za 2017. godinu, utvrđeno je da su finansijski izvještaji Agencije u materijalno značajnim aspektima pripremljeni i fer prezentovani u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za potrošačke jedinice i po svim značajnim pitanjima ne sadrže bitne materijalne greške. Na osnovu izloženog Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje**.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da poslovne aktivnosti, koje se odnose na procedure i pravila donošenja akata, nijesu u potpunosti usklađene sa zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu donošenje pravnih akata i javnu potrošnju. Cijeneći konstatovano, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje**:

Uvidom u službenu dokumentaciju utvrđeno je da Agencija za zaštitu konkurencije ne podnosi poreskom organu obrasce IOPPD u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.
Član 53a istog zakona sankcioniše nepodnošenje izvještaja o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima. Navedeni član predviđa, za navedene radnje, novčanu kaznu u iznosu od 2.000,00 do 20.000,00€ za isplatioca i novčanu kaznu za odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave u iznosu od 500,00€ do 1.000,00€.

- **Neophodno je da u Agenciji za zaštitu konkurencije poštuju odredbe člana 47. Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list RCG“ broj 65/01,“Sl. list Crne Gore“ broj 06/13, 62/13, 60/14, 83/16) i izvještaji o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima iz i na lična primanja redovno podnose u propisanim rokovima pogotovo ako se ima u vidu redovnost u isplati ličnih i ostalih primanja u ovoj potrošačkoj jedinici.**

U godini za koju se vrši revizija bilo je angažovano 1 (jedno) lice po osnovu ugovora o djelu. Mjesečni ugovori o vršenju privremenih i povremenih poslova predviđaju naknadu u iznosu od 300,00€ na koju je isplatilac obračunao i uplatio porez na dohodak fizičkih lica i doprinose za socijalno osiguranje na teret osiguranika.

Kada je u pitanju lice angažovano po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova utvrđeno je da se radi o poslovima čije radno mjesto nije sistematizovano Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

U 2017. godini 1 (jedno) lice je angažovano po ugovoru o poslovno-tehničkoj saradnji na poslovima sprovođenja postupaka javnih nabavki za 2017. godinu. Naknada ovom licu je ugovorena u iznosu od 100,00€ u neto iznosu po jednom postupku javne nabavke na koju je isplatilac prihoda obračunavao i uplaćivao porez na dohodak fizičkih lica i prirez porezu jer se radi o licu koje je osigurano po drugom osnovu odnosno službenik je Uprave za imovinu.

Za poslove javnih nabavki, u Pravilniku o o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u dijelu Služba za opšte i pravne poslove sistematizovana su 3 (tri) radna mjesta na poslovima javnih nabavki pod rednim brojem 21, 22 i 23. Navedena radna mjesta nijesu popunjena.

Preporuka je da se za navedena radna mjesta, u skladu sa zakonskim rješenjima, sprovede postupak javnog oglašavanja i prijem izvršilaca.

- **Agencija treba da za poslove i radna mjesta koja su predviđena aktom o sistematizaciji zaključi ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa licem koje zadovoljava tražene uslove, a da posebne vrste ugovora o radu zaključuje samo pod uslovima predviđenim Zakonom.**

Agencija za zaštitu konkurencije je dopisom broj 01-141/6 od 23. juna 2017. godine od Ministarstva finansija – Direktorata za budžet zatražila saglasnost – potvrdu o obezbijeđenim finansijskim sredstvima na poziciji 411 - neto zarade kako bi isplatili varijabilni dio zarade zaposlenima. Navedeno ministarstvo je aktom broj 1042/1 od 27. juna obavjestilo Agenciju za zaštitu konkurencije da na navedenoj poziciji postoje raspoloživa sredstva za isplatu varijabilnog dijela zarade zaposlenima.

Postupak je ponovljen i u narednim mjesecima u kojima je isplaćivan varijabilni dio zarade. Državnoj reviziji nije stavljena na uvid Odluka o isplati varijabilnog dijela zarade kao ni rješenja o ispunjavanju uslova za ostvarivanje i iznosu varijabilnog dijela zarade koje, shodno članu 6 Odluke o varijabilnom dijelu zarade (“Sl. list Crne Gore” broj 32/16…28/17) donosi lice određeno članom 31 stav 4 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list Crne Gore” broj 16/16…12/18) odnosno lice koje rukovodi tim pravnim licem.

- **Agencija treba u postupku odobravanja i isplate varijabilnog dijela zarade zaposlenima postupa u skladu sa članom 31 stav 4 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, odnosno članu 6 Odluke o varijabilnom dijelu zarade.**

- **Zbog postojanja određenog broj problema u radu Agencije za zaštitu konkurencije koja se unekoliko razlikuje od ostalih agencija, neophodno je da Vlada odnosno Ministarstvo finansija na jedinstven i cjelovit način reguliše osnivanje i poslovanje agancija a pogotovo pitanja finansiranja onih koje eventualno ne budu u mogućnosti da ostvare neophodna sredstva za obavljanje djelatnosti radi koje su osnovane**.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
STRANKE PENZIONERA, INVALIDA I SOCIJALNE PRAVDE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/17-042-1177)od 27.06.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde Crne Gore vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde CG za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 08/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br.86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 453,00€(2% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 22.645,00€). Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identiffikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u 2016. godini ostvario prihode u iznosu od 23.253,00€ i isti se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu 22.702,73€ (20% pripadajućih sredstava), prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu 100,00€ i prihode od priloga u iznosu od 450,00€. Navedeni prihodi su ostvareni za finansiranje izborne kampanje. Sredstva iz budžeta CG i budžeta lokalne samouprave uplaćena su shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Uplata navedenih prihoda izvršena je na izborni račun koji je Stranka otvorila za te namjene.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini:

R/B	Opis prihoda	Iznos	% Učešće
1	Prihodi iz budžeta CG	22.702,73	97,63%
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	100,00	0,43%
3	Prihodi od priloga	450,00	1,94%
	Ukupno	**23.252,73**	**100,00%**

8. RASHODI

Subjekt revizije je u 2016. godini ostvario troškove u iznosu od 22.645,10€ i isti se odnose na: troškove goriva u iznosu od 2.452,79€, troškove naknada u iznosu od 13.196,00€, troškove poreza na naknade u iznosu od 1.305,10€, troškove prevoza u iznosu od 321,20€, troškove pomoći u iznosu od 1.500,00€, troškove poštanskih usluga u iznosu od 18,10€, troškove zakupnina u iznosu od 59,50€, troškove reklame i propagande u iznosu od 2.229,18€, troškove ostalih usluga u iznosu od 644,33€, troškove amortizacije u iznosu od 26.69€, troškove intelektualnih usluga u iznosu od 155,95€, troškove reprezentacije u iznosu od 380,3€, troškovi platnog prometa u iznosu od 34,73€, troškovi prireza na porez u iznosu od 195,76€ i isplata u iznosu od 55,47€ koja nije dokumentovana.

Navedeni troškovi odnose se na troškove izborne kampanje.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj revizije br.40116/17-042-1177 od 27.06.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 0-081/17 od 09.10.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-213/2/17 od 29.09.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Stranke penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije finansijske i druge radnje nije uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 38), Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o računovodstvu i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije je gotovinski iz blagajne isplatio troškove u ukupnom iznosu od 1.256,47€ koje nije pravdao adekvatnom ili potpunom dokumentacijom. Nepotpunom dokumentacijom pravdani su troškovi donacija u iznosu od 150,00€, troškovi prevođenja u iznosu od 150,00€, troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe u iznosu od 620,00€, dok su neadekvatnom dokumentacijom pravdani troškovi reprezentacije u iznosu od 281,00€ (nefiskalni računi), a nije pravdana isplata iz blagajne u iznosu od 55,47€.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda potpunom i adekvatnom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

2. Subjekt revizije nije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja donio Finansijski plan i Program rada za 2016. godinu.

   - **Subjekt revizije je dužan da donese Finansijski plan i Program rada do kraja tekuće za narednu godinu shodno članu 38 Zakona.**

3. Subjekt revizije nije sačinjavao IOPPD obrasce i iste nije podnosio nadležnom poreskom organu.

- **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) dostavlja Poreskoj upravi u propisanom roku shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica i važećem Pravilniku.**

4. Subjekt revizije je shodno ugovorima o djelu isplatio naknade u iznosu od 10.936,00€ za poslove prikupljanja potpisa podrške za izbornu listu Stranke radi učešća na parlamentarnim izborima. Isplata je izvršena za 18 lica u iznosu od po 100,00€ do 8.670,00€.Uvidom u prezentirane ugovore utvrđeno je da su isti tipskog karaktera i da ne sadrže poziv na odredbe Zakona o obligacionim odnosima. Svi ugovori sadrže isti broj djelovodnog protokola i zavedeni su istog dana.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da zaključuje ugovore u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.**

5. Subjekt revizije je gotovinski iz blagajne isplatio troškove u iznosu od 20.865,00€ što čini 92% ukupnih troškova subjekta revizije.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da smanji gotovinske isplate i plaćanja vrši preko žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
LIBERALNE PARTIJE CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Liberalna partija Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-934 od 18.05.2017. godine).

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Liberalne partije Crne Gore vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…,62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09 …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 2.389,20€ (1,50% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji su iznosili 159.280,00€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su revidirani sljedeći segmenti: računovodstvene evidencije i finansijski izvještaji, prihodi, rashodi i pozicije Bilansa stanja (stalna imovina, gotovina u blagajni i na žiro računima potraživanja i obaveze).

Pored revizije planiranih segmenata u postupku revizije je izvršena i provjera realizacije preporuke DRI datih u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Partije za 2015. godinu.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne prihode u iznosu od 159.500,00€. Iskazani prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 99.855,22€, prihode od dotacija drugih partija u iznosu od 28.082,88€, prihode iz budžeta lokalne samouprave u iznosu od 26.255,00€, prihode od članarina u iznosu od 1.490,00€, prihode od priloga u iznosu od 400,00€ i ostale prihode u iznosu od 3.417,00€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos 2015.godina	% učešća	Iznos 2016.godina	% učešća	Povećanje / smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	105.930,15	74,69%	99.855,22	62,61%	-6.074,93
2	Prihodi od dotacija drugih pol.subjekata	0,00	0,00%	28.082,88	17,61%	28.082,88
3	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	33.818,00	23,85%	26.255,00	16,46%	-7.563,00
4	Prihodi od članarina	1.652,00	1,16%	1.490,00	0,93%	-162,00
5	Prihodi od priloga fizičkih lčica	0,00	0,00%	400,00	0,25%	400,00
6	Ostali prihodi	421,00	0,30%	3.417,00	2,14%	2.996,00
Ukupno		**141.821,15**	100,00%	**159.500,10**	100,00%	**17.678,95**

8. RASHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne troškove u iznosu od 159.282,53€ i isti se odnose na: režijske troškove u iznosu od 8.178,37€, troškove goriva i električne energije u iznosu od 6.689,30€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 29.682,52€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 31.865,45€, ostalih ličnih rashoda i naknada u iznosu od 20.829,49€, troškove telefona i PTT usluga u iznosu od 4.185,44€, troškove zakupnina 9.227,56€, troškove štampe u iznosu od 746,50€, troškovi reklame i propagande u iznosu od 24.128,69€, troškove istraživanja u iznosu od 760,00€, troškove amortizacije u iznosu od 1.307,00€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.132,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 7.330,73€, troškove premije osiguranja i platnog prometa u iznosu od 838,97€, finansijski rashodi u iznosu od 3.201,84€, ostali nematerijalni rashodi u iznosu od 7.950,00€ i rashodi iz prethodne godine u iznosu od 1.228,67€.

Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju (Bilansu uspjeha) nije iskazao rashode OO Budva u iznosu od 7.098,17€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih rashoda u 2015. i 2016 godini:

KONTO	VRSTA TROŠKA	TROŠKOVI 2015.GOD	% UČEŠĆA	TROŠKOVI 2016.GOD	% UČEŠĆA	POVEĆANJE/ SMANJENJE
512	Troškovi materijala	2.406,44	1,83%	8.178,37	5,13%	5.771,93
513	Troškovi goriva i energije	3.996,39	3,04%	6.689,30	4,20%	2.692,91
520,521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	19.768,35	15,05%	29.682,52	18,64%	9.914,17
522,525	Troškovi ugovorenih naknada	24.571,00	18,70%	31.865,45	20,01%	7.294,45
529	Ostali lični rashodi i naknade	12.514,98	9,52%	20.829,49	13,08%	8.314,51
531	Troškovi telefona i ptt usluga	2.342,13	1,78%	4.185,44	2,63%	1.843,31
533	Troškovi zakupnina	8.367,60	6,37%	9.227,56	5,79%	859,96
534	Troškovi štampe i sajmova	3.702,80	2,82%	746,50	0,47%	-2.956,30
535	Troškovi reklame i propagande	8.559,11	6,51%	24.128,69	15,15%	15.569,58
536	Troškovi istraživanja	0,00	0,00%	760,00	0,48%	760,00
538	Ostali poslovni rashodi	10.905,00	8,30%	0,00	0,00%	-10.905,00
540	Troškovi amortizacije	1.123,18	0,85%	1.307,00	0,82%	183,82
542,545	Troškovi rezervisanja	1.680,00	1,28%	0,00	0,00%	-1.680,00
546	Troškovi ispitivanja javnog mnjenja i konsultanske usluge	16.000,00	12,18%	0,00	0,00%	-16.000,00
550	Troškovi neproizvodnih usluga	32,00	0,02%	1.132,00	0,71%	1.100,00
551	Troškovi reprezentacije	5.274,46	4,01%	7.330,73	4,60%	2.056,27
552	Troškovi premija osiguranja	185,44	0,14%	272,54	0,17%	87,10
553	Troškovi platnog prometa	371,37	0,28%	561,43	0,35%	190,06
554	Troškovi članarina	2.475,00	1,88%	0,00	0,00%	-2.475,00
559	Ostali nematerijalni troškovi	6.392,80	4,87%	5,00	0,00%	-6.387,80
561,562	Finansijski rashodi iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	0,00	0,00%	3.201,84	2,01%	3.201,84
579	Ostali nepomenuti rashodi	0,00	0,00%	7.950,00	4,99%	7.950,00
591	Rashodi iz ranijih godina	724,60	0,55%	1.228,67	0,77%	504,07
Ukupno		**131.392,65**	**100,00%**	**159.282,53**	**100,00%**	**27.889,88**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 20,01% troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 18,64%, troškovi reklame i propagandae sa 15,15%, ostali lični rashodi sa 13,08% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu su utvrđene određene nepravilnosti i nedostaci i date preporuke za otklanjanje istih a odnose se na:

1) **Subjekt revizije je dužan da sve poslovne transakcije Centrale i opštinskih odbora evidentira u Glavnoj knjizi na osnovu vjerodostojne dokumentacije i da iste iskazuje u Godišnjem finansijskom izvještaju.**

2) **Subjekt revizije za obavljanje administrativnih poslova treba da angažuje izvršioca putem ugovora o radu i da na isplaćene naknade obračuna i isplati poreske obaveze u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.**

3) **Subjekt revizije je dužan da na isplaćene naknade po osnovu zakupa poslovnog prostora obračuna i isplati poreske obaveze shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica.**

4) **Subjekt revizije je dužan da poštuje odredbe člana 24 Zakona o finansiranju političkih subjekata I izbornih kampanja.**

5) **Potrebno je da subjekt revizije Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdi radna mjesta za koja je sa izvršiocima zaključio ugovore o radu.**

6) **Subjekt revizije za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima izvršioce treba da angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke (br. 3, 4, 5 i 6), a nije realizovao preporuke (br.1 i 2).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/17-042-934) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 16/11 od 17.11.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-248/17 od 13.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 22.11.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Liberalne partije Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Liberalne partije za 2016. godinu nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, jer u istom nisu iskazani prihodi Opštinskog odbora Budva u iznosu od 29.198,46€ i rashodi u iznosu od 7.098,17€, već je višak prihoda nad rashodima iskazan u Bilansu stanja na kontu 3405 (kapital) što predstavlja pogrešno knjiženje navedenih transakcija. U finansijskom izvještaju nije iskazan ni prihodi od Opštine Kotor u iznosu od 7.122,23 koji je shodno ugovorima o cesiji direktrno preusmjeren za isplatu naknada fizičkom licu. Takođe su u finansijskom izvještaju iskazani troškovi u iznosu od 15.350,77€ koji su neadekvatno ili nepotpuno dokumentovani. Konstatovane nepravilnosti predstavljaju materijalno značajnu grešku u odnosu na utvrđenu materijalnost koja iznosi 2.389,20€ pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o računovodstvu, Zakona o radu, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna i druga pravna lica pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Partija je za 2016. godinu planirala prihode i rashode u iznosu od po 107.500,00€, a revizijom je utvrđeno da je ista ostvarila prihode u iznosu od 159.500,00€ i rashode u iznosu od 159.283,00€ što je više od planiranih za 52.500,00€.

    - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2. U postupku revizije je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama i Godišnjem finanasijskom izvještaju (Bilansu uspjeha) nije iskazao prihode u iznosu od 29.198,46€ i rashode u iznosu od 7.098,17€ opštinskog odbora Budva, već je višak prihoda nad rashodima iskazao u Bilansu stanja na kontu 3405 (kapital).

Takođe je utvrđeno da subjekt revizije nije evidentirao ni prihode od opštine Kotor u iznosu od 7.122,23€ koji su shodno ugovorima o cesiji direktno preusmjereni za isplatu naknada fizičkom licu.

- **Subjekt revizije je dužan da sve prihode i rashode evidentira u Glavnoj knjizi i da iste iskaže u Godišnjem finansijskom izvještaju.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije isplatio troškove u iznosu 15.350,77€ na osnovu neadekvatne ili nepotpune dokumentacije, dok iznos od 151,21€ nije dokumentovao. Neadekvatnom i nepotpunom dokumentacijom su pravdani troškovi službenih putovanja u iznosu od 11.638,40€, troškovi reklame u iznosu od 1.768,00€, troškovi reprezentacije u iznosu od 407,38€, troškovi naknada u iznosu od 1.190,00€ i ostali troškovi (materijala, usluge kopiranja,tekuće održavane opreme i sl) u iznosu od 346,99€.

   Takođe je utvrđeno da isplate iz blagajni opštinskih odbora u iznosu od 2.085,20€ kojima je izvršeno zatvaranje obaveza prema dobavljačima nijesu adekvatno dokumentovane (nedostaju fiskalni računi i dokazi o preuzimanju gotovine).

   - **Subjekt revizije je dužan da sve isplate sa žiro računa i iz blagajne vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

4. Subjekt revizije je u poslovnim knjigama, na dan 31.12.2016. godine iskazao depozite na žiro-računima u ukupnom iznosu od 60.182,25€. Uvidom u bančine izvode utvrđeno je da isti na pomenuti datum iznose 57.413,23€. Razlika u iznosu od 2.769,02€ je posledica pogrešnog evidentiranja finansijskih transakcija opštinskog odbora Podgorica.

   - **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje depozita evidentiranih u poslovnim knjigama sa istim iskazanim na bančinim izvodima i da shodno utvrđenim razlikama izvrši korektivna knjiženja u poslovnim knjigama.**

5. Revizijom je utvrđeno da se poslovne transakcije Glavnog odbora evidentiraju na osnovu knjigovodstvene dokumentacije, dok se poslovne transakcije opštinskih odbora evidentiraju na osnovu zaključnih listova i finansijskih izvještaja koje isti dostavljaju Glavnom odboru Partije. Takođe je utvrđeno da se u Glavnoj knjizi poslovne transakcije opštinskih odbora ne evidentiraju hronološki već zbirno na kraju finansijske godine.

   - **Subjekt revizije osim poslovnih transakcija koje se odnose na Glavni odbor u poslovnim knjigama treba da hronološki evidentira i poslovne transakcije opštinskih odbora. Evidentiranje treba vršiti na osnovu knjigovodstvene dokumentacije koju opštinski odbori dostavljaju Glavnom odboru Partije.**

6. Revizijom je utvrđeno da je za obavljanje administrativnih poslova u OO Nikšić shodno rješenju br. 16/13, od 18.10.2013. godine isplaćena naknada u iznosu od 3.000,00€(za 12 mjeseci). Rješenjem je utvrđena mjesečna naknada u iznosu od 250,00€ i radno vrijeme ali nije utvrđen period na koji se angažuje navedeno lice.

   - **Subjekt revizije sa izvršiocem za obavljanje administrativnih poslova u OO Nikšić treba da zaključi ugovor o radu.**

7. Shodno ugovoru o autorskom honoraru (koji nema broj djelovodnog protokola i isti nije pečatiran)isplaćen je iznos od 3.000,00€. Predmet navedenog ugovora je snimanje muzičke kompozicije. Ugovorom je definisano da će Autor prenijeti sva prava u pogledu korišćenja i objavljivanja predmetnog autorskog djela na Liberalnu partiju. Na isplaćenu naknadu nijesu obračunate i isplaćene poreske obaveze.

- **Subjekt revizije je dužan da na isplaćene naknade po osnovu ugovora o autorskom honoraru obračuna i isplati poreske obaveze shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica.**

8. Partija nije donijela interni akt o materijalno finansijskom poslovanju opštinskih odbora kako je to preporučeno od strane DRI u Izvještaju o reviziji za 2014. godinu.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom uredi materijalno finansijsko poslovanje opštinskih odbora.**

9. Subjekt revizije je u 2016. godini nabavio kancelarijsku opremu i sitan inventar u iznosu od 1.482,27€. Revizijom je utvrđeno da dio imovine u iznosu od 1.130,24€ nije evidentirao na klasu 0- stalna imovina, već direktno na konto 4013 rezervisanja za nabavku opreme.

   - **Subjekt revizije nabavljenu opremu treba da evidentira na odgovarajuće konto u okviru klase 0 – stalna imovina.**

10. Revizijom je utvrđeno da dio troškova (goriva, reprezentacije, komunalnih usluga, marketinga i tekućeg održavanja) u iznosu od 4.236,32€ nije evidentiran na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

    - **Subjekt revizije treba da sve troškove evidentira na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilniku.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
SOCIJALISTIČKE NARODNE PARTIJE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Socijalistička narodna partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Socijalističke narodne partije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14...83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 06-23/16 od 14. 12. 2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/17-042-937 od 18.05.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidoavnog finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Socijalističke narodne partije Crne Gore za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 08/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br.86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole.

Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 9.131,67€ (1,25% od ostvarenih rashoda Partije 730.534,00€). Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, te dokumentacijom o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila prihode u iznosu od 738.946,94€, a odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 464.552,83€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 248.791,37€, prihode od priloga u iznosu od 17.369,91€, ostale poslovne prihode u iznosu od 8.168,24€, i ostale prihode u iznosu od 64,59€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2015. godine	% učešća	Iznos 2016. godine		Ukupno	% učešća
				Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	454.953,00	57,20%	464.552,83		464.552,83	62,87%
2	Prihodi od lokalnih samouprava	310.222,00	39,00%	245.711,71	3.079,66	248.791,37	33,67%
3	Prihodi od priloga	13.917,00	1,75%	17.369,91		17.369,91	2,35%
4	Ostali poslovni prihodi	11.975,00	1,51%	8.168,24		8.168,24	1,11%
5	Finansijski prihodi	11,00	0,00%	24,48	0,11	24,59	0,00%
6	Ostali prihodi	4.335,00	0,54%	40,00		40,00	0,01%
Ukupno		**795.413,00**	100,00%	**735.867,17**	**3.079,77**	**738.946,94**	100,00%

Shodno prezentiranom podacima najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz Budžeta CG sa 62,87%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 33,67%, prihodi od priloga sa 2,35% i ostali prihodi sa 1,12%.

8. RASHODI

U poslovnim knjigama Partije iskazani su ukupni troškovi u iznosu od 732.573,56€, a odnose se na: troškove materijala u iznosu od 13.967,47€, troškove goriva i energije u iznosu od 60.081,74€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 398.658,10€, troškove ugovorenih i ostalih naknada u iznosu od 63.030,00€, troškove službenih putovanja u iznosu od 23.040,55€, troškove transportnih usluga uključujući i ptt usluge u iznosu od 35.997,20€, troškove usluga održavanja u iznosu od 3.977,96€, troškove zakupa u iznosu od 6.717,00€, troškove sajmova u iznosu od 90,00€, troškove reklame i propagande u iznosu od 10.720,14€, troškove amortizacije i rezervisanja u iznosu od 22.062,71€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 28.095,07€, troškove reprezentacije u iznosu od 22.155,18€, troškove platnog prometa u iznosu od 2.399,79€, troškove dodatnih doprinosa u iznosu od 701,57€, ostali materijalni troškovi u iznosu od 29.027,80€, rashodi kamata u iznosu od 4.201,73€ i ostali finansijski rashodi u iznosu od 7.649,56€.

Subjekt revizije nije u Glavnoj knjizi obezbijedio razdvajanje transakcija koje se odnose na troškove za redovno poslovanje i troškove izbornih kampanja, već je u postupku revizije na osnovu prezentirane dokumentacije izvršeno razdvajanje istih.

U nastavku je dat tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i za izborne kampanje:

Redni broj	Konto	Opis troška	2015	Troškovi 2016. godina		Ukupni troškovi 2016. god.	% učešća
				Redovno posl.	Izborni tr.		
1	511 i 512	Troškovi režijskog materijala	5.848,69	13.833,59	133,88	13.967,47	1,91%
2	513	Troškovi goriva i energije	48.348,63	57.968,74	2.113,00	60.081,74	8,20%
3	514	Troškovi usluga tekućeg održavanja	13.333,17	0,00	0,00	0,00	0,00%
4	520 i 521	Troškovi bruto zarada i doprinosa	433.706,32	398.658,10	0,00	398.658,10	54,42%
5	522-526	Troškovi naknada po ugovoru o djelu	730,00	63.030,00	0,00	63.030,00	8,60%
6	529	Ostali lični rashodi i naknade	19.828,40	14.330,55	8.710,00	23.040,55	3,15%
7	531	Troškovi transportnih usluga	17.870,02	17.949,66	18.047,54	35.997,20	4,91%
8	532	Troškovi usluga održavanja	2.272,96	3.977,96	0,00	3.977,96	0,54%
9	533-534	Troškovi zakupnina	32.006,49	2.858,00	3.949,00	6.807,00	0,93%
10	535	Troškovi reklame	6.271,38	2.117,06	8.603,08	10.720,14	1,46%
11	540	Troškovi amortizacije	0,00	22.062,71	0,00	22.062,71	3,01%
12	550	Troškovi neproizvodnih usluga	10.180,47	23.134,41	4.960,66	28.095,07	3,84%
13	551	Troškovi reprezentacije	19.237,49	21.384,76	770,42	22.155,18	3,02%
14	553	Troškovi platnog prometa	3.210,21	2.334,24	65,55	2.399,79	0,33%
15	556	Troškovi doprinosa	6.937,96	701,57	0,00	701,57	0,10%
16	559	Troškovi pomoći i donacija	17.525,53	22.844,80	6.183,00	29.027,80	3,96%
17	562	Rashodi kamata	6.273,39	4.201,73	0,00	4.201,73	0,57%
18	569	Ostali finansijski rashodi	13.727,65	7.649,56	0,00	7.649,56	1,04%
Ukupno			**657.308,76**	**679.037,44**	**53.536,13**	**732.573,57**	**100,00%**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2015. godinu Državna revizorska institucija je utvrdila nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih. Preporuke su se odnosile na sljedeće:

1) **Da subjekt revizije sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

2) **Da subjekt revizije izvrši usaglašavanje depozita na deviznom računu sa stanjem iskazanim na bančinim izvodima.**

3) **Da Subjekt revizije shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica u momentu isplate naknada fizičkim licima, obračuna i uplati porez na iste.**

4) **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama obezbedi evidenciju troškova plaćenih biznis karticom za partijske aktivnosti i da iste pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

5) **Da subjekt revizije poslovne transakcije evidentira hronološki u momentu njihovog nastanka, kao i da blagovremeno obezbedi dokumentaciju koja se odnosi na te transakcije.**

6) **Da se uplata sredstava od priloga vrši na odgovarajući račun Partije, a ne na podračune otvorene za posebne namjene (biznis karticu).**

7) **Da evidentiranje prihoda od priloga vrši na osnovu adekvatne dokumentacije (bančini izvodi treba da sadrže ime uplatioca matični broj i iznos uplaćenih sredstava).**

8) **Ugovor o radu treba da sadrži sve bitne elemente definisane članom 23 Zakona o radu i da ugovore o radu na određeno vrijeme zaključuje u skladu sa odredbama člana 25 i 26 Zakona o radu.**

9) **Subjekt revizije je dužan da ugovore o radu zaključuje sa licima koja ispunjavaju opšte i posebne uslove u skladu sa važećom regulativom.**

10) **Subjekt revizije shodno članu 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti je dužan da prilikom zapošljavanja Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada.**

11) **Subjekt revizije treba da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdi radna mjesta za koja je sa izvršiocima zaključio ugovore o radu.**

12) **Subjekt revizije za obavljanje poslova, na sistematizovanim radnim mjestima i poslova koji po svojoj prirodi pripadaju poslovima iz redovne aktivnosti Partije, treba da angažuje izvršioce ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu i odlukama.**

13) **Subjektu revizije treba da unutrašnjim aktom utvrdi da se biznis kartica isključivo koristi za partijske aktivnosti, a ne i za plaćanje privatnih troškova jer se na taj način vrši kreditiranje lica koje raspolaže navedenom karticom.**

14) **Preporučujemo subjektu revizije da donese interni akt kojim će utvrditi ko ostvaruje pravo na korišćenje goriva kao i limit za potrošnju istog.**

15) **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga obezbedi fiskalne račune i evidenciji o pređenoj kilometraži navedenih vozila.**

16) **Da nakon zaključivanja poslovnih knjiga i dostavljanja Godišnjeg finansijskog izvještaja nadležnim institucijama, ne može vršiti bilo kakva knjiženja i ispravke u poslovnim knjigama za tu godinu.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije od 16 preporuka realizovao pet (br. 6, 7, 9, 10, 16), osam preporuka nije realizovao (br. 1,2,3, 11,12,13,14,15), a tri preporuke je djelimično realizovao (br. 4,5,8).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/17-042-934) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Socijalističke narodne partije za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 01-474 od 24.11.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-253/17 od 15.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14. 12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Socijalističke narodne partije za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Socijalističke narodne partije za 2016. godinu nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Subjekt revizije u Bilansu uspjeha nije iskazao prihode od lokalnih samouprava u iznosu.od 6.117,00€ i troškove u iznosu od 53.082,00€, a u Bilansu stanja je iskazao stalnu imovinu u manjem iznosu za 22.600,00€, depozite na računima kod poslovnih banaka u većem iznosu za 37.349,88€, potraživanja u manjem iznosu za 17.057,00€ i obaveze prema dobavljačima u manjem iznosu za 27.175,00€. Konstatovane nepravilnosti predstavljaju materijalno značajnu grešku u odnosu na materijalnost koja je utvrđena u iznosi 9.131,67€ pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakona o računovodstvu, Zakona o radu, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o obligacionim odnoisma, Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna i druga pravna lica i Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Subjekt revizije Državnoj revizorskoj instituciji nije u Zakonom propisanom roku i na propisanim obrascima dostavio Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu (dostavljen dana 13.04.2017. godine).

   - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i da isti dostavlja na propisanim obrascima hodno Pravilniku Ministarstva finansija.**

2. Subjekt revizije je planirao prihode i rashode za 2016. godinu u iznosu od po 904.500,00€, a u postupku revizije je utvrđeno da su prihodi ostvareni za 165.553,00€, a rashodi za 171.957,00€ u manjem iznosu od planiranih.

- **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti koriguje Finansijski plan.**

3. Subjekt revizije je u Godišnjem finansijskom izvještaju (Bilansu stanja) na poziciji gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazao depozite na žiro računima u iznosu od 112.347,25€. Revizijom je utvrđeno da dio iskazanih depozita u iznosu od 19.177,00€ nije potvrđen bančinim konfirmacijama (ili izvodima), dok je iznos od 37.349,88€ pogrešno iskazan kao depozit. Ovakav način izvještavanja pruža pogrešne podatke o stanju novčanih sredstava na računima kod poslovnih banaka.

   - **Subjekt revizije je dužan da pravilno iskazuje poslovne transakcije u Godišnjem finansijskom izvještaju. Takođe treba da prije izrade Godišnjeg finansijskog izvještaja izvrši usaglašavanje depozita tj.da provjeri da li stanje depozita iskazano u poslovnim knjigama odgovara stanju istih na bančinim izvodima, a u cilju tačnog izvještavanja o stanju novčanih sredstava na računima kod poslovnih banaka.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije preko žiro računa i gotovinski iz blagajni isplatio troškove u iznosu 28.456,27€ (iz blagajne iznos od 4.205,77€, a sa žiro računa iznos od 24.250,50€), koje nije dokumentovao ili je iste dokumentovao neadekvatnom dokumentacijom (neadekvatni ugovori, nefiskalni računi, odluke bez prateće dokumentacije, nepravilno popunjeni putni nalozi i sl.).

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom, shodno članu 19 Zakona o računovodstvu**.

5. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju nije iskazao prihode u ukupnom iznosu od 6.117,46€ i to: prihode za redovno poslovanje od opština u iznosu od 4.717,46€ (od opštine Šavnik u iznosu od 3.617,60€, Gusinje u iznosu od 228,14€ i Andrijevica u iznosu od 871,92€) i prihode za izbornu kampanju od lokalne samouprave Budva u iznosu od 1.400,00€(20% pripadajućih sredstava).Revizijom je takođe utvrđeno da nijesu evidentirana ni potraživanja po ovom osnovu već su uplate knjižene na kontu potraživanja od navedenih opština kao pretplata.

   - **Subjekt revizije treba da evidentira potraživanja od navedenih opština, kao I prihode po osnovu uplata od istih.**

6. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u 2016. godini shodno ugovorima isplatio naknade za zakup poslovnih prostora u iznosu od 19.083,00€. Uvidom u poslovne knjige utvrđeno je da po ovom osnovu nijesu evidentirani troškovi već su navedene isplate evidentirane na kontu dobavljača kao pretplata. Na osnovu prezentiranog se konstatuje da u poslovnim knjigama nijesu sprovedena odgovarajuća knjiženja navedene transakcije, jer nije ukalkulisana obaveza shodno ugovorima o zakupu i nije evidentiran trošak po osnovu isplate zakupnine. Takođe je utvrđeno da nije evidentiran ni trošak u iznosu od 34.000,00€ po osnovu prenosa sredstava za finansiranje izborne kampanje Velike Koalicije „Ključ“, čija je članica bila SNP na parlamentarnim izborima. Navedena transakcija je evidentirana na konto 2419-prolazni račun, što predstavlja pogrešno evidentiranje jer je prenos sredstava na račun drugog političkog subjekta trebalo evidentirati kao trošak.

   - **Subjekt revizije u poslovnim knjigama treba da evidentira obaveze shodno ugovorima o zakupu poslovnih prostora i troškove po osnovu isplaćene zakupnine. Takođe isti treba da evidentira i troškove po osnovu prenosa sredstava za finansiranje izborne kampanje Velike Koalicije „Ključ“.**

7. Revizijom je utvrđeno da je u poslovnim knjigama subjekta revizije vrijednost umjetničkih slika evidentirana u manjem iznosu za 22.600,00€ u odnosu na procijenjenu vrijednost.

   - **Subjekt revizije treba da stalnu imovinu (umjetničke slike) evidentira po procijenjenoj vrijednosti.**

8. Subjekt revizije je po osnovu ugovora o djelu isplatio neto naknade u iznosu od 41.022,00€. Naknade su isplaćene za 23 lica u iznosu od po 100,00€ do 490,00€. Revizijom je utvrđeno da je dio naknada u iznosu od 19.232,00€ isplaćen shodno ugovorima o djelu zaključenim u periodu od 2012. do 2015. godine (isplata izvršena za devet lica od kojih je osam lica primalo naknadu za dvanaest mjeseci) U prezentiranim ugovorima nije preciziran period angažovanja izvršilaca, a pet ugovora ne sadrži iznos naknade.

   Takođe je utvrđeno da je subjekt revizije sa sedam izvršilaca zaključio ugovore o djelu, za vršenje poslova koji po svojoj prirodi spadaju u redovne partijske aktivnosti ili su za iste sistematizovana radna mjesta (predsjednika opštinskih odbora, sekretara Izvršnog odbora, operativno analitičke poslove, administrativno tehničke poslove i poslove koordinacije u opštinskim odborima).

   - **Subjekt revizije treba da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima i istim treba definisti sve elemente ugovora.**

   - **Subjekt revizije sa izvršiocima za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima i poslova koji pripadaju poslovima iz redovne aktivnosti Partije, treba da zaključuje ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

9. Revizijom je utvrđeno da je obračun poreskih obaveza na isplaćene naknade po ugovoru o djelu vršen na način kao da su angažovani izvršioci zaposleni kod drugog poslodavca i po tom osnovu osigurani, tj. na isplaćene naknade vršen je obračun poreza i prireza.
   Budući da u postupku revizije nijesu prezentirani dokazi o radno pravnom statusu angažovanih lica, revizor se nije mogao uvjeriti u pravilnost izvršenog obračuna poreskih obaveza, jer radno pravni status angažovanih lica ima uticaj na način obračuna poreskih obaveza.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

10. Uvidom u prezentirane ugovore o privremenim i povremenim poslovima utvrđeno je da su dva izvršioca angažovana za obavljanje poslova (medijski konsalting i administrativno tehnički poslovi) koji zahtijevaju određena stručna znanja od kojih je jedan izvršilac angažovan na period duži od 120 radnih dana, što nije u skladu sa odredbama člana 163 Zakona o radu. Revizijom je utvrđeno da je na isplaćene naknade po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima obračunat porez i prirez što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje jer na isplaćene naknade trebalo je obračunati i doprinose.

    - **Subjekt revizije ugovore o privremenim i povremenim poslovima treba da zaključuje u skladu sa Zakonom o radu.**

    - **Subjekt revizije na isplaćene naknade po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima treba da obračuna poreske obaveze shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakonu o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

11. Uvidom u prezentirane dopise 17 lokalnih samouprava o stanju obaveza prema SNP-u na dan 31.12.2016. godine utvrđene su razlike u odnosu na evidentirana potraživanja u poslovnim knjigama subjekta revizije kod sledećih opština: Kolašin, Ulcinj, Mojkovac, Šavnik, Pljevlja i Prijestonice Cetinje.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama i shodno utvrđenim razlikama izvrši korektivna knjiženja u poslovnim knjigama.**

12. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u Godišnjem finansijskom izvještaju iskazao obaveze prema dobavljačima u manjem iznosu za 27.175,19€. Na iskazivanje obaveza uticale su pretplate koje su umanjile saldo ukupnih obaveza prema dobavljačima.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da na osnovu validne dokumentacije evidentira obaveze prema dobavljačima kojima je izvršena isplata, da se ne bi iskazivale pretplate.Takođe se preporučuje subjektu revizije da pretplate na kraju finansijske godine prenese na konto aktivnih vremenskih razgraničenja ili na date avanse, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

13. Subjekt revizije je Odlukom broj 0-884 od 26.12.2015. godine imenovao Centralnu popisnu komisiju sa zadatkom da izvrši popis imovine (stalne i obrtne) i obaveza i sačini Izvještaj o popisu. U postupku revizije su prezentirane popisne liste za dio opštinskih odbora (13), i Izvještaj o popisu koji ne sadrži podatke o stalnoj imovini,tako da se nije moglo utvrditi da li je izvršen popis ukupne imovine Partije. Popisna komisija je shodno zaduženjma iz Odluke bila u obavezi da na osnovu popisnih lista Glavnog odbora i opštinskih odbora sačini Izvještaj o popisu i u istom prezentira podatke o ukupnoj stalnoj i obrtnoj imovini i obavezama.

    - **Subjekt revizije treba da vrši popis ukupne imovine(Glavnog i opštinskih odbora) i da Izvještaj o popisu sačini na način kako je to propisano Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.**

14. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije prilikom evidentiranja poslovnih transakcija (prihoda i rashoda) ne primjenjuje isto računovodstveno načelo već dio istih evidentira na gotovinskoj, a dio na obračunskoj osnovi.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da prilikom evidentiranja poslovnih transakcija primjenjuje isto računovodstveno načelo tj. da sve transakcije evidentira na gotovinskoj ili obračunskoj osnovi**.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE SRPSKE STRANKE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska srpska stranka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14...83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 06-23/16 od 14. 12. 2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-1575 od 07.09.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2016. godinu i usklađenost poslovanja iste sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 008/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i interne kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 507,25€ (2% od rashoda Partije koji iznose 25.362,84€). Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, te dokumentacijom o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Stranka je u poslovnim knjigama evidentirala prihode u iznosu od 21.339,00€ i to: prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 18.181,29€, ostale prihode u iznosu od 1.157,60€ i prihode po osnovu prenosa sredstava sa redovnog računa na izborni račun u iznosu od 2.000,00€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016 godinu:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos 2015. godina	%Učešće	Iznos 2016. godina	%Učešće	povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz opštinskih budžeta	19.974,65	97,12%	18.181,29	85,20%	-1.793,36
2	Sopstvena sredstva	0,00	0,00%	2.000,00	9,37%	2.000,00
3	Prihodi iz prethodne godine	574,68	2,79%	0,00	0,00%	-574,68
4	Ostali prihodi	18,43	0,09%	1.157,60	5,42%	1.139,17
	UKUPNO:	**20.567,76**	**100,00%**	**21.338,89**	**100,00%**	**771,13**

Od ukupno iskazanih prihoda u iznosu od 21.338,89€, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 18.630,60€, dok se na prikupljena sredstva za finansiranje izborne kampanje (lokalni izbori u Tivtu) odnosi iznos od 2.708,00€.

8. RASHODI

Stranka je u poslovnim knjigama evidentirala troškove u iznosu od 25.362,84€, a isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 424,50€, troškove goriva u iznosu od 1.738,06€, troškove službenih putovanja u iznosu od 2.956,96€, troškove usluga fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 4.320,29€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 496,37€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 3.407,30€, troškove amortizacije u iznosu od 128,55€, troškove usluga u iznosu od 1.041,97€, troškove reprezentacije u iznosu od 1.984,94€, troškove platnog prometa u iznosu od 160,37€, troškove pomoći i donacija u iznosu od 8.063,74€ i ostale troškove u iznosu od 639,79€.
U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih rashoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Konto	Vrsta troška	Iznos za 2015.godinu	% učešća	Iznos za 2016.godinu	% učešća	Povećanje/smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu
1	512	Troškovi kancelarijskog materijala	174,34	1,39%	424,50	1,67%	250,16
2	513	Troškovi goriva	1.110,07	8,87%	1.738,06	6,85%	627,99
3	529	Troškovi službenih putovanja	1.592,84	12,73%	2.956,96	11,66%	1.364,12
4	531	Troškovi usluga mobilne i fiksne telefonije	3.610,19	28,85%	4.320,29	17,03%	710,10
5	532	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	0,00	0,00%	496,37	1,96%	496,37
6	533	Troškovi zakupa poslovnog prostora	2.641,90	21,11%	3.407,30	13,43%	765,40
7	540	Troškovi amortizacije	59,80	0,48%	128,55	0,51%	68,75
8	550	Troškovi usluga	733,70	5,86%	1.041,97	4,11%	308,27
9	551	Troškovi reprezentacije	737,37	5,89%	1.984,94	7,83%	1.247,57
10	553	Troškovi platnog prometa	143,92	1,15%	160,37	0,63%	16,45
11	559	Troškovi pomoći i donacija	1.709,00	13,66%	8.063,74	31,79%	6.354,74
12	576	Ostali troškovi	0,00	0,00%	639,79	2,52%	639,79
Ukupno			**12.513,13**	**100,00%**	**25.362,84**	**100,00%**	**12.849,71**

Shodno tabelarnom prikazu najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi donacija i pomoći sa 31,79%, troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije sa 17,03%, troškovi zakupa poslovnog prostora sa 13,43%, troškovi službenih putovanja sa 11,66% i sl.

Od ukupno iskazanih troškova u iznosu od 25.362,84€, na redovno poslovanje odnosi se iznos od 23.077,22€, dok se na troškove izbornih kampanja odnosi iznos od 2.285,62€.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokrratske srpske stranke za 2015. godinu utvrđene su nedostaci i DRI je dala preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije treba da sve isplate pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom i da isplatu naknada po osnovu troškova telefona i interneta vrši shodno stvarnoj potrošnji.**

2) **Subjekt revizije treba da izvrši procjenu vrijednosti stalne imovine (osnovnih sredstava) i da istu po procijenjenoj vrijednosti evidentira u poslovnim knjigama jer je iskazana sadašnja vrijednost nerealna za imovinu koja je iskazana u poslovnim knjigama.**

3) **Subjekt revizije treba da donese Program rada i finansijski plan do kraja tekuće za narednu godinu shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4) **Preporučujemo subjektu revizije da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

5) **Preporučujemo subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke za 2016. godinu utvrđeno je da Stranka realizovala dvije preporuke (br. 2 i 3), a nije realizovala tri preporuke (br. 1, 4 i 5).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1575 od 07.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske srpske stranke za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 15/1 od 08.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-260/17 od 22.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedenog pod tačkom 10.1.4 Potraživanja i tačkom 10.2.2 Rashodi (troškovi telefona i internet usluga, troškovi zakupa i troškovi pomoći i donacija) pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticali su sljedeći nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije isplate po osnovu troškova (telefona, usluga interneta i goriva) u iznosu od 1.266,95€ nije pravdao adekvatnom i potpunom dokumentacijom; troškovi telefona u iznosu od 1.086,95€ dokumentovani su odlukom nadležnog organa ali isti nisu dokumentovani fakturama operatera, dok su isplaćeni troškovi reprezentacije u iznosu od 180,00€ pravdani nefiskalnim računom.

   - **Subjekt revizije isplate po osnovu naknada za troškove telefona i interneta, osim Odlukom nadležnog organa treba da dokumentuje i fakturama operatera, a gotovinski isplaćene troškove reprezentacije treba da pravda fiskalnim računima.**

2. Stranka u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

   - **Preporučujemo subjektu revizije da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

3. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju (ugovor o zakupu, dio odluka, zahtjeve fizičkih i pravnih lica za pomoć i donaciju, i sl.) utvrđeno je da ista ne sadrži arhivski broj kao ni datum zavođenja istih.

- **Preporučujemo subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije po osnovu prenosa sredstava sa računa opštinskog odbora na izborni račun iskazao troškove u iznosu od 2.000,00€, a navedenu transakciju je trebalo evidentirati preko prolaznog računa (konto 2419)

   - **Preporučuje se subjektu revizije da transakciju prenosa sredstava evidentira preko konta 2419 (prolazni račun) kako ne bi dolazilo do dupliranja troškova po ovom osnovu.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE PARTIJE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratskog partije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/17-042-1574) od 07.09.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske partije za 2016. godinu vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske partije za 2016. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja, i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao krieterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 08/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br.86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 2.050,00€ (2,00% na ukupne rashode Partije koji iznose 102.479,00€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Prihodi su u finansijskim izvještajima iskazani u iznosu od 101.453,00€. Revizijom je utvrđeno da se prihodi odnose na: prihode iz budžeta Crne Gore u iznosu od 82.615,83€, prihode od opštine Ulcinj u iznosu od 18.431,51€ i prihode od priloga u iznosu od 406,00€.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi u 2015. godini	%	Prihodi u 2016. godini	%	povećanje/smanjenje
	1	4	5	2	3	6 (2/4)
1	Prihodi iz budžeta CG	30.881,76	73,79%	82.615,83	81,43%	51.734,07
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	10.966,99	26,21%	18.431,51	18,17%	7.464,52
3	Prihodi od priloga	0,00	0,00%	406,00	0,40%	406,00
4	Finansijski prihodi	1,05	0,00%	0,28	0,00%	-0,77
	Ukupno	41.849,80	100,00%	101.453,62	100,00%	59.603,82

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u ukupnom iznosu od 102.479€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 4.854,07€, troškove goriva u iznosu od 13.829,16€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 7.081,87€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 1.882,99€, troškove službenih putovanja u iznosu od 36.227,26€, troškove telefonskih usluga u iznosu od 3.114,36€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 502,00€, troškove reklame i propagande u iznosu od 8.367,90€, troškove amortizacije u iznosu od 1.523,31€, troškove intelektualnih usluga u iznosu od 1.034,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 13.834,95€, troškove platnog prometa 297,58€ i troškove pomoći i donacija u iznosu od 9.930,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2015 i 2016. godini:

R/B	Vrsta troška	Troškovi za 2015. godine	% učešća	Troškovi za 2016. godine	%učešća	Povećanje /smanjenje
	1	2	3	4	5	6=(4-2)
1	Troškovi kancelarijskog materijala, alata i dnevne štame	3.003,68	7,98%	4.854,07	4,74%	1.850,39
2	Troškovi goriva	3.210,03	8,53%	13.829,16	13,49%	10.619,13
3	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	3.859,32	10,25%	7.081,87	6,91%	3.222,55
4	Troškovi ugovorenih naknada	0,00	0,00%	1.882,99	1,84%	1.882,99
5	Troškovi službenih putovanja	9.647,29	25,63%	36.227,26	35,35%	26.579,97
6	Troškovi telefona	73,27	0,19%	3.114,36	3,04%	3.041,09
7	Troškovi računovodstvenih usluga	3149,45	8,37%	0,00	0,00%	-3.149,45
8	Troskovi odrzavanja osnovnih sredstava	946,08	2,51%	502,00	0,49%	-444,08
9	Troškovi zakupa	3873,52	10,29%	0,00	0,00%	-3.873,52
10	Troškovi registracije putničkog vozila	676,83	1,80%	0,00	0,00%	-676,83
11	Troskovi reklame i propagande u zemlji	0,00	0,00%	8.367,90	8,17%	8.367,90
12	Troškovi amortizacije	1.350,00	3,59%	1.523,31	1,49%	173,31
13	Troskovi intelektualnih usluga	0,00	0,00%	1.034,00	1,01%	1.034,00
14	Troskovi reprezentacije	3.153,70	8,38%	13.834,95	13,50%	10.681,25
15	Troskovi platnog prometa	133,65	0,36%	297,58	0,29%	163,93
16	Troškovi pomoći i donacija	3.683,75	9,79%	9.930,00	9,69%	6.246,25
17	Ostali rashodi	885,82	2,35%	0,00	0,00%	-885,82
	ukupno	37.646,39	100,00%	102.479,45	100,00%	64.833,06

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najvaće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi troškovi službenih putovanja sa 35,35%,troškovi reprezentacije sa 13.50%,troškovi goriva sa 13,49%,troškovi pomoći i donacija sa 9,69%,troškovi reklame i propagande sa 8,17% i sl.
Dio troškova u iznosu od 81.731,98€ odnosi se na troškove za redovno poslovanje dok se iznos od 20.691,52€ odnosi na troškove za izborne kampanje

U nastavku je dat tabelarni pregled troškova za redodovno poslovanje i za izborne kampanje:

redni broj	Vrsta troška	Troškovi redovnog poslovanja	Troškovi izborne kampanje	Ukupno
1	Troškovi kancelarijskog materijala, alata i dnevne štame	3.654,07	1.200,00	4.854,07
2	Troškovi goriva	11.229,16	2.600,00	13.829,16
3	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	7.081,87	0,00	7.081,87
4	Troškovi ugovorenih naknada	1.345,00	537,99	1.882,99
5	Troškovi službenih putovanja	36.227,26	0,00	36.227,26
6	Troškovi telefonskih usluga	3.114,36	0,00	3.114,36
7	Troskovi odrzavanja osnovnih sredstava	502,00	0,00	502,00
8	Troskovi reklame i propagande	0,00	8.367,90	8.367,90
9	Troškovi amortizacije	1.466,68	56,63	1.523,31
10	Troskovi intelektualnih usluga	1.034,00	0,00	1.034,00
11	Troskovi reprezentacije	5.905,95	7.929,00	13.834,95
12	Troskovi platnog prometa	297,58	0,00	297,58
13	Troškovi pomoći i donacija	9.930,00	0,00	9.930,00
	ukupno	81.787,93	20.691,52	102.479,45

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskg izvještaja Demokratske partije za 2015. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

2) **Subjekt revizije shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, je dužan da osim stalne imovine izvrši i popis potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine.**

3) **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši procjenu imovine koja nema knjigovodstvenu vrijednost i da istu po procijenjenoj vrijednosti evidentira u poslovnim knjigama.**

4) **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (IOPPD) dostavlja nadležnom organu u propisanom roku shodno članu 5 važećeg Pravilnika.**

5) **Ugovori o zakupu pored ostalih elemenata treba da sadrže i pravni osnov za zaključivanje istih.**

6) **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom (aktom) definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

7) **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga obezbijedi fiskalne račune i evidenciji o pređenoj kilometraži privatnih vozila koja se koriste u službene svrhe.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Partije za 2016. godinu izvršena je provjera realizacije preporuka datih u Izvještaju revizije za prethodnu godinu i utvrđeno sledeće:

Partija nije realizovala preporuke (br. 1,3,4,6 i 7), dok je preporuku broj 2 realizovala, a realizacija preporuke broj 5 nije se mogla provjeriti (jer nijesu zaključivani ugovori o zakupu u 2016. godini).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/17-042-1574 od 07.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske partije za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 25/17 od 30.11.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-262/17 od 22.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske partije za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske partije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedenog pod tačkom 10.1.4-blagajničko poslovanje tačkom 10.2.2 - Rashodi (troškovi materijala, troškovi goriva, troškovi bruto zarada) pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija isplatila troškove kancelarijskog materijala i sitnog inventara u iznosu od 1.500,00€ koje nije dokumentovala.

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

2. Revizijom je utvrđeno da je Partija na ime troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe isplatila iznos od 24.045,97€. Isplata je vršena shodno putnim nalozima, uz koje nijesu priloženi fiskalni računi za gorivo. Takođe je utvrđeno da je Partija na ime troškovi goriva isplatila iznos od 2.600,00€ za koje u postupku revizije nijesu bile obezbijeđene fakture dobavljača već su naknadno uz Izjašnjenje na Preliminarni izvještaj dostavljene DRI, ali uz iste nijesu priloženi fiskalni računi.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe i troškove goriva dodatno dokumentuje i fiskalnim računima za gorivo.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije sačinjavao IOPPD obrasce ali iste nije podnosio nadležnom poreskom organu u roku koji je propisan članom 5 Pravilnika.

   - **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (IOPPD) dostavlja nadležnom organu u propisanom roku shodno članu 5 važećeg Pravilnika.**

4. U postupku revizije je utvrđeno da su troškovi izborne kampanje iskazani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 20.691,52€ dok su isti u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije iskazani u iznosu od 22.698,85€.

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

5. Partija je gotovinski iz blagajne isplatila troškove u iznosu od 36.815,34€ što čini 36% ukupno ostvarenih troškova Partije.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da smanji gotovinske isplate iz blagajne i da plaćanje troškova vrši preko žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
NOVE DEMOKRATSKE SNAGE (FORCA)
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Nova demokratska snaga (FORCA)
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Nove demokratske snage FORCA za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG", br.15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list Crne Gore", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije (DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.03.2017;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje predmetne revizije (br. 40116/17-042-1566 od 06. 09.2017. godine).

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove demokratske snage „FORCA" za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Nove demokratske snage "FORCA" za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 047/08, 004/11);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 065/01,...,"Sl. list CG", br. 079/15);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list Crne Gore“, br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore ", br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list Crne Gore", br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODE VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.827,31€ (1,50% na ukupne rashode Partije koji iznose 121.820,64€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 142.564,93€ i isti se odnose na: prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 101.328,00€, prihode iz budžeta lokalne samouprave u iznosu od 37.820,00€, prihode od priloga u iznosu od 324,00€ i ostale prihode u iznosu od 3.093€.

Uporedni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi 2015.godina	% učešće	Prihodi 2016.godina	% učešće	Povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	49.970 €	93,96%	101.328 €	71,07%	51.358 €
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	0,00 €	0,00%	37.820 €	26,53%	37.820 €
3	Prihodi od priloga	0,00 €	0,00%	324 €	0,23%	324 €
4	Ostali poslovni prihodi	3.212 €	6,04%	3.093 €	2,17%	-119 €
UKUPNO		**53.182 €**	**100,00%**	**142.565 €**	**100,00%**	**89.383 €**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da budžetki prihodi u ukupnim prihodima učestvuju sa 97,60%.

Od ukupno iskazanih prihoda u 2016. godini iznos od 100.803,12€ odnosi se na prihode za redovno poslovanje, dok se iznos od 41.761,81€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/B	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	59.565,81	41.761,81	101.327,62
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	37.820,16	0,00	37.820,16
3	Prihodi od priloga	324,00	0,00	324,00
4	Ostali poslovni prihodi	3.093,15	0,00	3.093,15
UKUPNO		**100.803,12**	**41.761,81**	**142.564,93**

8. RASHODI

Partija je u 2016 godini ostvarila rashode u ukupnom iznosu od 121.820,64€ i isti se odnose i na: troškove kancelarijskog, ostalog materijala u iznosu od 2.310,55€, troškove goriva i energije u iznosu od 642,11€, troškove bruto zarada i naknada po ugovoru o dijelu u iznosu od 18.672,98€, troškove dnevnica za službena putovanja u iznosu od 4.522,00€, troškove telefonskih usluga u iznosu od 2.178,26€, troškove zakupa u iznosu od 11.200,00€, troškove izbornih kampanja u iznosu od 63.821,07€, troškove komunalnih i ostalih usluga u iznosu od 7.498,64€, troškove amortizacije u iznosu od 2.078,54€, troškove reprezentacije u iznosu od 5.765,95€, troškove provizije u iznosu od 147,68€, troškove pomoći i donacija i ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 1.540,95€ i troškove kamata po kreditu u iznosu 1.441,91€.

Dio troškova u iznosu od 57.999,57€ odnosi se na troškove za redovno poslovanje, dok se iznos od 63.821,07€ odnosi na troškove izbornih kampanja)

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje

R/b	K-to	Naziv konta	Redovan rad	Izborne kampanje	Ukupno	% učešća
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog, ostalog materijala i stručne literature	2.310,55	-	2.310,55	1,90%
2	k-to 513	Troškovi goriva i energije	642,11	-	642,11	0,53%
3	k-to 520	Troškovi bruto zarada i naknada po ugovoru o dijelu	18.672,98	-	18.672,98	15,33%
4	k-to 529	Troškovi dnevnica za službena putovanja	4.522,00	-	4.522,00	3,71%
5	k-to 531	Troškovi telefonskih usluga	2.178,26	-	2.178,26	1,79%
6	k-to 533	Troškovi zakupa	11.200,00	-	11.200,00	9,19%
7	k-to 536	Troškovi izbornih kampanja	-	63.821,07	63.821,07	52,39%
8	k-to 539	Troškovi komunalnih i ostalih usluga	7.498,64	-	7.498,64	6,16%
9	k-to 540	Troškovi amortizacije	2.078,54	-	2.078,54	1,71%
10	k-to 551	Troškovi reprezentacije	5.765,95	-	5.765,95	4,73%
11	k-to 553	Troškovi provizije	147,68	-	147,68	0,12%
12	k-to 559	Troškovi pomoći i donacija i ostali nematerijalni troškovi	1.540,95	-	1.540,95	1,26%
13	k-to 562	Troškovi kamata po kreditu	1.441,91	-	1.441,91	1,18%
UKUPNO			**57.999,57**	**63.821,07**	**121.820,64**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi izbornih kampanja, koji u ukupnim troškovima učestvuju sa 52,39%, troškovi bruto zarada i naknada po ugovorima o dijelu sa 15,33%, troškovi zakupa (9,19%), troškovi komunalnih i ostalih usluga (6,16%) i dr.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskg izvještaja Nove demokratske snage (FORCE) za 2015. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije treba da troškove prevoza osim putnim nalozima dodatno dokumentuje računima za gorivo ili voznim kartama.**

2) **Subjekt revizije je dužan da porez na lična primanja obračuna, obustavi i uplati prilikom svake isplate primanja shodno članu 46 stav 2 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

3) **Subjekt revizije je dužan da IOPPD podnosi nadležnom poreskom organu, do 15-og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec), shodno članu 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

Revizijom Konsolidovanog godišnjeg finansijskog izvještaja Nove Demokratske Snage „FORCA“ za 2016. godinu utvrđeno je da su preporuke djelimično realizovane.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1566 od 06. 09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Nove demokratske snage (FORCA) za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 434/17 od 08.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-272/17 od 30.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Nove demokratske snage za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Nove demokratske snage u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o radu, Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica,pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja subjekta revizije sa propisima.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Partija je za 2016. godinu planirala prihode u iznosu od 64.000,00€ i rashode u iznosu od 63.950,00€, dok je prihode ostvarila u iznosu od 142.564.93€ što je više u odnosu na planirane za 78.564,93€ ili 123% i rashode u iznosu od 121.820,64€ što je više za 57.999,57€ ili 90% od planiranih. Prezentirani podaci ukazuju na nerealno planiranje prihoda i rashoda.

   - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti u fiskalnoj godini izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz 2012. godine za obavljanje poslova u Partiji sistematizovano je 4 radna mjesta sa 4 izvršioca. U Partiji je, u 2016. godini, bilo zaposleno dva lica za obavljanje poslova vozača i pomoćnog radnika. Vežećim Pravilnikom nije sistematizovano radno mjesto pomoćnog radnika. Pravni osnov isplate zarada zaposlenih utvrđen je ugovorima o radu koji nijesu usklađeni sa opštim propisima o radu u dijelu usaglašenosti koeficijenata.
   Takođe je utvrđeno da obračun zarada za navedena lica nije vršen primjenom koeficijenta utvrđenog ugovorom o radu već je isplata neto zarada vršena u većem iznosu i kretala se od 200,00€ do 300,00€.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usklađivanje koeficijenata utvrđenih ugovorima o radu sa Opštim kolektivnim ugovorom i da obračun i isplatu zarada vrši u skladu sa zaključenim ugovorima o radu.**

- **Subjekt revizije treba da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdi radno mjesto pomoćnog radnika.**

3. Revizijom je utvrđeno da ugovori o zakupu kancelarije u Ostrosu i Vladimiru, nijesu ovjereni od nadležnog organa shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

4. Subjekt revizije na isplaćene naknade fizičkim licima u iznosu od 17.850,00€ nije obračunao i isplatio poreske obaveze u 2016. godini već je iste evidentirao i isplatio u 2017. godini što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije je dužan da u momentu isplate naknada fizičkim licima obračuna i isplati poreske obaveze, shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
RADNIČKE PARTIJE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Radnička partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Radničke partije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14. marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/17-042-1564 od 06.09.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Radničke partije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Radničke partije za 2016. godinu.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Radničke partije za 2016 godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 08/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br. 86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 122,70€ (2,00% na ukupne rashode Partije koje 6.135,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Svi segmenti revizije revidirani su u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 11.065,00€ i isti se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu 7.964,72€ i prihode od priloga u iznosu od 3.100,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016 godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	prihodi za 2015. godinu	% učešće	prihodi za 2016. godinu	% učešće	Povećanje/Smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	0,00	0,00%	7.964,72	71,98%	7.964,72
2	Ostali prihodi	3.300,00	100,00%	3.100,00	28,02%	-200,00
	UKUPNO:	**3.300,00**	**100,00%**	**11.064,72**	**100,00%**	**7.764,72**

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao troškove u ukupnom iznosu od 6.135,25€ i to: troškovi električne energije u iznosu od 759,65€, troškovi vode u iznosu od 36,21€, troškovi prevoza u iznosu od 230,00€, troškovi dnevnica u iznosu od 1.152,00€, troškovi održavanja u iznosu od 37,10€, troškovi zakupa u iznosu od 3.600,00€, troškovi provizije u iznosu od 45,73€, i troškovi poreza u iznosu od 274,56€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2015 i 2016 godini:

R/B	Opis	Iznos troška za 2016 goidnu	% Učešća
1	Troškovi el.energije	759,65	12,38%
2	Troškovi vode	36,21	0,59%
3	Troškovi prevoza	230,00	3,75%
4	Troškovi dnevnice	1.152,00	18,78%
5	Troškovi održavanja	37,10	0,60%
6	Troškovi zakupa	3.600,00	58,68%
7	Troškovi provizije	45,73	0,75%
8	Troškovi poreza	274,56	4,48%
	Ukupno	**6.135,25**	**100,00%**

Shodno tabelarnom pregledu konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zakupa sa 58%, troškovi dnevnica sa 18% i troškovi električne energije sa 12%.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1564 od 06.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Radničke partije za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 165/17 od 06.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-267/2/17 od 30.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Radničke partije za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Radničke partije za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

- **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem i manjem iznosu od planiranih, da u fiskalnoj godini koriguje Finansijski plan.**

- **Da subjekt revizije obezbijedi vođenje glavne knjige na način da ista osim podataka iz tekuće godine sadržati i podatke o prenešenim početnim stanjima iz prethodne godine.**

- **Da subjekt revizije smanji gotovinske isplate i da plaćanje vrši preko žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
GRAĐANSKE INICIJATIVE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Građanska inicijativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Građanske inicijative za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14. marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/17-042-1726 od 26.09.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja GG „Građanska inicijativa" za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Građanske inicijative za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja subjekta revizije sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu i revizija pravilnosti poslovanja Građanske inicijative.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);

- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br. 86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Finansijski plan za 2016. godinu;
- Program rada za 2016. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od od 611,26€ (2% na ukupne rashode subjekta revizije koji iznose 30.563,00€).

Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao prihode u iznosu od 50.440,00€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG (po Koalicionom sporazumu) u iznosu od 37.445,71€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava – Budžeta Glavnog grada u iznosu od 8.689,00€, ostale poslovne prihode u iznosu od 4.285,00€ i finansijske prihode u iznosu od 21,00€.

Tabelarni pregled prihoda po strukturi:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos	% učešće
1	Prihodi iz budžeta CG	37.446,00	74,24%
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	8.688,00	17,22%
3	Ostali poslovni prihodi	4.285,00	8,50%
4	Finansijski prihodi	21,00	0,04%
Ukupno		**50.440,00**	**100,00%**

8. RASHODI

Građanska inicijativa je u 2016. godini evidentirala rashode u ukupnom iznosu od 30.562,00€ i isti se odnose na troškove ostalog materijala u iznosu od 1.658,00€, troškove goriva i energije u iznosu od 6.902,14€, troškove zarada, naknada i ostale lične rashode u iznosu od 449,89€, troškove transportnih usluga u iznosu od 395,48€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 1.939,17€, troškove reklame i propagande u iznosu od 2.587,60€, troškove amortizacije u iznosu od 100,76€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 755,11€, troškove reprezentacije u iznosu od 3.325,92€, troškove pomoći i donacija u iznosu od 10.166,64€, troškove provizije u iznosu od 75,50€ i ostale nematerijalne troškove u iznosu od 2.206,70€.

U nastavku je data tabela sa pregledom iskazanih troškova Partije:

R/B	Opis troška	Iznos	% učešća
1	Troškovi ostalog materijala	1.658,00	5,42%
2	Troškovi goriva i energije	6.902,14	22,58%
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	449,89	1,47%
4	Troškovi transportnih usluga	395,48	1,29%
5	Troškovi zakupa poslovnog prostora	1.939,17	6,34%
6	Troškovi reklame i propagande	2.587,60	8,47%
7	Trošak amortizacije	100,76	0,33%
8	Troškovi neproizvodnih usluga	755,11	2,47%
9	Troškovi reprezentacije	3.325,92	10,88%
10	Troškovi pomoći i donacija	10.166,64	33,26%
11	Troškovi provizije	75,5	0,25%
12	Ostali nematerijalni troškovi	2.206,70	7,22%
Ukupno:		**30.562,91**	100,00%

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi pomoći i donacija sa 33,26%, troškovi goriva i energije sa 22,58%, troškovi reprezentacije sa 10,88% i sl

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1566 od 06.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Građanske inicijative za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 042-40116/17-26 od 12.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br.04-269/17 od 30.11.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Građanske inicijative za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Građanske inicijative za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen, u skladu s važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje uz skretanje pažnje** na navedeno u Izvještaju pod tačkom 1.1.2 Potraživanje i kratkoročni finansijski plasmani.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakona o nevladinim organizacijama, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja subjekta revizije sa propisima.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije “de iure” grupa građana “Građanska inicijativa”, a “de facto” NVO “Građanska inicijativa” jer je podnijeta dokumentacija ovjerena pečatom NVO (izvještaji i ostala pismena potpisana od strane zastupnika iste), a finansijsko poslovanje grupe građana je vršeno preko žiro računa NVO.

   Odredbama člana 49 Zakona o nevladinim organizacijama ("Sl. list CG" br. 039/11), je propisano da su nevladine organizacije koje su upisane u registar po ranijim Zakonima, dužne da usklade Statut i dostave Ministarstvu, ili će se u suprotnom brisati iz registra NVO.

   NVO “Građanska inicijativa” nije dostavila DRI dokaze o postupanju u skladu sa odredbama člana 49 Zakona.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da uskladi svoj pravni status sa važećom zakonskom regulativom, kako ne bi svoje finansijsko poslovanje obavljao preko žiro računa NVO.**

2. Subjekt revizije je u poslovnim knjigama evidentirao kratkoročne finansijske plasmane po osnovu isplaćenih sredstava licu, koje predstavlja i zastupa Grupu građana “Građanska Inicijativa” u iznosu od 10.500,00€. Isplata je izvršena na ime razlike između ličnog dohotka poslanika i primanja na radnom mjestu istog.
   Revizijom je utvrđeno da je shodno Odluci Upravnog odbora NVO “Građanska Inicijativa” broj 01/2016-S-1 od 28.04.2016. godine, navedenom licu u 2016. godini izvršena isplata u iznosu od 4.000,00€, dok se iznos od 6.500,00€ shodno podacima iz poslovnih knjigama odnosi na isplate u prethodnim godinama za koje u postupku revizije nije prezentirana dokumentacija.

Po tužbi Građanske inicijative u toku je sudski postupak zbog nepoštovanja koalicionog sporazuma od strane koalicione članice FORCE.
Subjekt revizije nije DRI prezentirao dokaz kojim je navedeno lice obavezao da nakon izvršenja sudske odluke refundira sredstva Građanskoj inicijativi.

- **DRI preporučuje subjektu revizije da internim aktom utvrdi obavezu primaocu sredstava, da ista vrati isplatiocu, nakon izvršenja sudske odluke.**

3. Subjekt revizije na isplaćenu naknadu fizičkom licu u iznosu od 6.026,00€, je obračunao poreske obaveze (465,55€), ali iste nije izmirio u 2016. godini, već su iste isplaćene u 2017. godini.

   - **Subjekt revizije je dužan da obračunate poreske obaveze uplati shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46).**

4. Subjekt revizije je iskazao prihod od izvršenih usluga u iznosu od 3.408,00€, po osnovu usluga prevoza vode cistijernom, koji su dokumentovani ugovorom o vršenju usluga sa pravnim licem, od 15.07.2016. godine, koji nije potpisan i ovjeren od strane subjekta revizije što nije u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije treba da ugovor o vršenju usluga prevoza zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.**

5. Subjekt revizije je sa fizičkim licem zaključio Ugovor o zakupu stambeno-poslovnog prostora u Tuzima, površine 70m^{2,} mjesečna zakupnina iznosi 150,00€. Ugovor nije ovjeren od strane nadležnog organa, što nije u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE UNIJE ALBANACA
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska unija Albanaca
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske unije Albanaca za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i. 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-1563 od 06.09.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Unije Albanaca vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske unija Albanaca za 2016. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13 i 008/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 663,86€ (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose (33.193,00€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao ukupne prihode u iznosu od 29.417,58€, koji se odnose na prihode iz budžeta Crne Gore u iznosu od 7.885,80€ i jedinica lokalne samouprave u iznosu od 21.531,56€.

Uporedni prikaz prihoda Partije u 2015. i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi u 2015. godini	%	Prihodi u 2016. godini	%
1	**Prihodi iz budžeta CG**	0,00	0,00%	7.885,80	26,81%
2	**Prihodi iz budžeta lokalnih samoupra**	20.242,06	100,00%	21.531,56	73,19%
3	**Finansijski prihodi**	0,01	0,00%	0,22	0,00%
Ukupno		**20.242,07**	**100,00%**	**29.417,58**	**100,00%**

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u ukupnom iznosu od 33.192,54€ i isti se odnose na troškove ostalog materijala u iznosu od 160,50€, troškove električne energije i goriva u iznosu od 1.265,19€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 5.852,79€, troškove pomoći u iznosu od 4.830,00€, troškove službenih putovanja u iznosu od 6.962,00€, troškove usluga fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 3.266,81€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 1.288,26€, troškove zakupa u iznosu od 3.257,14€, troškove reklame i propagande u iznosu od 1.932,20€, troškove amortizacije u iznosu od 581,12€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 770,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 2.849,13€, troškove platnog prometa 97,40€ i druge nematerijalne troškove u iznosu od 80,00€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih rashoda u 2015 i 2016. godini:

R/B	Vrsta troška	Troškovi u 2015. godini	% učešća	Troškovi u 2016. godini	%
1	Troškovi ostalog materijala	9,20	0,03%	160,50	0,48%
2	Troškovi elektricne energije i goriva	1.017,12	3,83%	1.265,19	3,81%
3	Troškovi ugovorenih naknada	10.852,79	40,88%	5.852,79	17,63%
4	Troskovi pomoći	2.575,00	9,70%	4.830,00	14,55%
5	Troškovi naknada smjestaja i ishrane i pr	2.157,00	8,12%	6.962,00	20,97%
6	Troškovi usluga mobilne i fiksne telefonij	3.207,90	12,08%	3.266,81	9,84%
7	Troškovi usluga odrzavanja osnovnih sred	812,00	3,06%	1.288,26	3,88%
8	Troškovi zakupa poslovnog prostora i prire	1.816,32	6,84%	3.257,14	9,81%
9	Troškovi reklame i propagande u zemlji	154,70	0,58%	1.932,20	5,82%
10	Troškovi amortizacije	608,00	2,29%	581,12	1,75%
11	Troškovi neproizvodnih usluga	1.750,00	6,59%	770,00	2,32%
12	Troškovi reprezentacije	617,26	2,32%	2.849,13	8,58%
13	Troškovi premija osiguranja	340,43	1,28%		
14	Troškovi platnog prometa	62,85	0,24%	97,40	0,29%
15	Drugi nematerijalni troškovi	570,00	2,15%	80,00	0,24%
	Ukupno:	**26.550,57**	**100,00%**	**33.192,54**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi službenih putovanja sa 20,97%, troškovi ugovorenih naknada sa 17,63%, troškovi pomoći sa 14,55%, troškovi usluga mobilne i fiksne telefonije sa 9,84%, troškovi zakupa poslovnog prostora sa 9,81% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu, utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih:

1) **Subjekt revizije shodno članu 38 Zakona treba da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada.**

2) **Subjekt revizije treba da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji utvrdi potrebna radna mjesta.**

3) **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

4) **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnim nalozima pravda i fiskalnim računima za gorivo, kao i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje se koristi u službene svrhe.**

5) **Subjekt revizije treba da sa Predsjednikom partije i izvršiocem za obavljanje poslova na sistematizovanom radnom mjestu (kordinator u ogranku) da zaključi ugovor shodno odredbama Zakona o radu.**

6) **U cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti akata (ulaznih i izlaznih) isti treba da sadrže arhivski broj i datum zavođenja.**

7) **Subjekt revizije treba da prilikom isplate naknada fizičkim licima isplati i poreske obaveze shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao dvije preporuke (br. 1 i br. 2) nije realizovao tri preporuke (br. 4,5 i 7) i djelimično je realizovao preporuke br. 3 i 6.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1563 od 06.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske unije Albanaca za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 55/17 od 22.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-286/17 od 14.12.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 27.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji finansijski izvještaj Demokratske unije Albanaca za 2016. godinu nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Subjekt revizije u Bilansu stanja nije iskazao potraživanja u iznosu od 5.085,48€, kratkoročne plasmane u iznosu od 8.050,00€ i gotovinu i gotovinske ekvivalente u iznosu od 4.562,68€, pa se konstatuje da bilans stanja nije pripremljen u skladu sa važećem okvirom finansijskog izvještavanja. Takođe u bilansu uspjeha iskazani su troškovi u iznosu od 8.165,00€ koji nijesu adekvatno dokumentovani.

Konstatovane nepravilnosti predstavljaju materijalno značajnu grešku u odnosu na materijalnost koja je utvrđena u iznosu 663,86€ pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o radu, Zakona o računovodstvu i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Pravilnika o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i propusti:

1. Partija je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdila da se pojedina radna mjesta popunjavaju angažovanjem lica po ugovoru o djelu (finansijski knjigovođa, higijeničarka i administrativni radnici). Pravilnikom se ne može utvrditi da se sistematizovana radna mjesta popunjavaju shodno Zakonu o obligacionim odnosima, već Zakonom o radu.

   - **Subjekt revizije popunjavanje radnih mjesta utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta treba da vrši u skladu sa Zakonom o radu.**

2. Subjekt revizije u prezentiranom finansijskom izvještaju (Bilansu stanja) nije iskazao potraživanja u iznosu od 5.085,48€, kratkoročne plasmane u iznosu od 8.050,00€ i gotovinu i gotovinske ekvivalente u iznosu od 4.562,68€, što je uticalo na bilansnu ravnotežu aktive i pasive. Na osnovu prezentiranih podataka se konstatuje da bilans stanja nije pripremljen u skladu sa važećem okvirom finansijskog izvještavanja.

- **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj pripremi u skladu sa važećim okvirom finansijkog izvještavanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da se evidentiranje blagajničkih transakcija ne vrši hronološki kroz dnevnik blagajne već se evidentiranje istih vrši kumulativno u Glavnoj knjizi na kontu 2430.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da evidentiranje blagajničkih transakcija vrši hronološki kroz dnevnik blagajne.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije isplatio naknade (predsjedniku Partije i kordinatoru ogranka) u iznosu od 3.600,00€ za obavljanje poslova koji su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

   - **Subjekt revizije sa izvršiocima koji obavljaju poslove na sistematizovanim radnim mjestima treba da zaključi ugovore o radu.**

5. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije gotovinski iz blagajne isplatio troškove u iznosu od 8.165,00€ (troškovi pomoći u iznosu od 3.440,00€ i troškove službenih putovanja u iznosu od 4.725,00€) koje nije pravdao adekvatnom dokumentacijom. Nijesu prezentirani dokazi o preuzimanju gotovine za iznos od 7.050,00€, a za isplaćene troškove u iznosu od 1.115,00€ nijesu prezentirani putni nalozi.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

6. Subjekt revizije je isplatio naknade fizičkim licima u iznosu od 5.400,00€ na koje je obračunao poreske obaveze, ali iste nije isplatio.

   - **Subjekt revizije treba da prilikom isplate naknada fizičkim licima isplati i poreske obaveze shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA GRUPE GRAĐANA ”NOVSKA LISTA” ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Grupa građana “Novska lista”
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Grupe Građana “ Novske liste“ za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list Crne Gore", br. 052/14, 076/15, 083/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-1906 od 18.10.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Grupe građana "Novska lista" vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Grupe građana "Novska lista" za 2016. godinu.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Grupe građana "Novska lista" za 2016. godinu i usklađenost poslovanja istog sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16);
- Zakon o računovodstvu (Sl. list CG" br. 52/16.);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08,004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 8/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04 … 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenim u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore" br.40/16);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 265,53€ (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 13.276,46€).

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u Godišnjem finansijskom izvještaju (bilansu uspjeha) iskazao prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 10.590,00€ od kojih se iznos od 8.280,00€ odnosi na prihode za 2016. godinu, dok se iznos od 2.310,00€ odnosi na prihod iz prethodnih godina.

8. RASHODI

Revizijom na osnovu prezentirane dokumentacije i iskazanih podataka u Bilansu uspjeha utvrđeno je da je subjekt revizije ostvario troškove u ukupnom iznosu od 13.267,50€ i isti se odnose na troškove naknada fizičkim licima u iznosu od 1.800,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 2.860,50€, administrativne troškove u iznosu od 607,00€, troškove reklame i propagande u iznosu od 1.000,00€, troškove pomoći u iznosu od 6.550,00€, troškove komunalnih usluga u iznosu od 300,00€ i troškove električne energije u iznosu od 150,00€.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih troškova u 2016. godini:

R/B	Opis troška	Iznos	% učešća
1	Troškovi naknada fizičkim licima	1.800,00	13,57%
2	Troškovi reprezentacije	2.860,50	21,56%
3	Administrativni troškovi	607,00	4,58%
4	Troškovi reklame i propagande	1.000,00	7,54%
5	Troškovi pomoći	6.550,00	49,37%
6	Troškovi komunalnih usluga	300,00	2,26%
7	Troškovi električne energije	150,00	1,13%
	Ukupno	**13.267,50**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi pomoći sa 49,37%, troškovi reprezentacije sa 21,56%, troškovi naknada fizičkim licima sa 13,57% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Grupe Građana "Novska lista" za 2015. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt reizije je shodno članu 37 Zakona dužan da obezbijedi vođenje računovodstvene evidencije o prihodima, imovini i rashodima po porijeklu visini i strukturi u skladu sa propisima Ministarstva finansija i na osnovu istih sačinjava Godišnji finansijski izvještaj.**

2) **Podnosilac proglašene i potvrđene izborne liste je dužan da otvori poseban račun za potrebe izborne kampanje shodno članu 18 Zakonao finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3) **Preporučujemo udruženju "Novska lista" da sticanjem statusa pravnog lica obezbijedi mogućnost otvaranja žiro računa preko kojeg će vršiti sve finansijske transakcije iz redovnog poslovanja Sticanjem statusa pravnog lica omogućilo bi istom sprovođenje finansijskih i drugih radnji u skladu sa važećim zakonskim propisima (zaključivanje ugovora, plaćanje poreskih obaveza, plaćanje obaveza dobavljačima preko žiro računa i sl).**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Grupe građana "Novska lista" utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuku br. 3, nije realizovao preporuku br.1 dok se realizacija preporuke br. 2 nije mogla utvrditi jer subjekt revizije nije samostalno učestvovao na lokalnim izborima.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/17-042-1906 od 18.10.2017. godine. izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Grupe građana "Novska lista" za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (289-2/17 od 27.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-289/17 od 14.12.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 28.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Grupe građana Novske liste za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Grupe građana Novske liste za 2016. godinu utvrđeno je da postoje materijalno značajne greške u odnosu na utvrđenu materijalnost, ali iste nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, jer nije shodno člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja obezbjeđivao računovodstvene evidencije i nije dio troškova pravdao adekvatnom dokumentacijom shodno Zakonu o računovodstvu, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije nije shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja obezbjedio vođenje računovodstvene evidencije o prihodima, imovini i rashodima po porijeklu visini i strukturi prihoda, imovine i rashoda.
   Subjekt revizije je Godišnji finansijski izvještaj sačinio na osnovu raspoložive dokumentacije (računa, odluka, bančinih izvoda i sl.). Podaci iskazani u finansijskom izvještaju odgovaraju podacima u prezentiranoj dokumentaciji.

   - **Subjekt revizije je shodno članu 37 Zakona dužan da obezbijedi vođenje računovodstvene evidencije o prihodima, imovini i rashodima po porijeklu visini i strukturi u skladu sa propisima Ministarstva finansija i na osnovu istih sačinjava Godišnji finansijski izvještaj.**

2. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije gotovinski isplaćene troškove reprezentacije u iznosu od 2.860,50€ nije adekvatno dokumentovao (nijesu prezentirani fiskalni računi).

   - **Subjekt revizije je dužan da gotovinski isplaćene troškove pravda fiskalnim računima.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA POKRETA ZA PLJEVLJA ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Pokret za Pljevlja
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji (“Sl. list CG“ br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list Crne Gore", br. 052/14, 076/15, 083/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjena Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-1905 od 18.10.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za Pljevlja vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu i revizija pravilnosti.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14, 76/15, 83/16);
- Zakon o računovodstvu (Sl. list CG“ br 52/16.);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08,004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 8/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04 … 83/16);

- Uredba o naknadi troškova zaposlenim u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore" br.40/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 150,28€ (2% od rashoda Partije koji iznose 7.514,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 12.097,00€ i isti se odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 3.105,24€, prihode iz budžeta lokalne samouprave u iznosu od 6.991,68€ i prihode po osnovu priloga od pravnog lica u iznosu od 2.000,00€ .

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	iznos prihoda u 2015.godini	% učešća	iznos prihoda u 2016 godini	% učešća
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	3.146,00	26,46%	3.105,00	25,67%
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	8.744,00	73,54%	6.992,00	57,80%
3	Prihodi od priloga	0,00	0,00%	2.000,00	16,53%
Ukupno		11.890,00	100,00%	12.097,00	100,00%

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u iznosu od 7.513,61€ a isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 36,75€, troškove energije u iznosu od 102,58€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 3.860,04€, troškove službenih putovanja u iznosu od 195,50€, troškove usluga fiksne telefonije i interneta u iznosu od 441,97€, troškove reklama i propagande u iznosu od 924,47€, troškove amortizacije u iznosu od 501,84€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 61,40€, troškove reprezentacije u iznosu od 365,00€, troškove platnog prometa u iznosu od 44,06€, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 430,00€, troškove pomoći u iznosu od 50,00€ i troškove iz ranijih godina u iznosu od 500,00€.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2015 i 2016. godini po vrsti:

r/b	konto	vrsta troška	Iznos troškova u 2015.	% učešće	Iznos troškova u 2016. godini	% učešće
1	512	troškovi kancelarijskog materijala	41,87	0,32%	36,75	0,49%
2	513	troškovi energije	86,57	0,67%	102,58	1,37%
3	520,521	troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	3.216,70	24,91%	3.860,04	51,37%
	527	Troškovi naknada po osnovu ugovora o djelu	1.829,15	14,17%	0,00	0,00%
4	529	troškovi službenih putovanja	1.450,00	11,23%	195,50	2,60%
5	531	troškovi usluga fiksne telefonije i interneta	170,11	1,32%	441,97	5,88%
6	535	troškovi reklame i propagande	716,12	5,55%	924,47	12,30%
7	540	troškovi amortizacije	451,38	3,50%	501,84	6,68%
8	550	troškovi neproizvodnih usluga	0,00	0,00%	61,40	0,82%
9	551	troškovi reprezentacije	357,00	2,76%	365,00	4,86%
10	553	troškovi platnog prometa	0,00	0,00%	44,06	0,59%
11	559	ostali nematerijalni troškovi	92,68	0,72%	430,00	5,72%
12	579	troškovi pomoći	0,00	0,00%	50,00	0,67%
13	591	troškovi iz ranijih godina	4.500,00	34,85%	500,00	6,65%
		UKUPNO:	**12.911,58**	**100,00%**	**7.513,61**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 51,37%, troškovi reklame i propagande sa 12,30% troškovi iz ranijih godina sa 6,65% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskg izvještaja Pokreta za Pljevlja za 2015. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije je dužan da ugovore o radu zaključuje u skladu sa odredbama člana 23 Zakona o radu.**

2) **Subjekt revizije treba da popis imovine i obaveza vrši na način kako je to propisano Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**

3) **Subjekt revizije je dužan da istu finansijsku transakciju u različitim izvještajima prezentira na istovjetan način (podaci moraju biti usaglašeni).**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu izvršena je provjera realizacije preporuka datih u Izvještaju o reviziji za prethodnu godinu i utvrđeno sledeće:

Partija je djelimično realizovala preporuku br. 2, dok se realizacija preporuka broj 1 i 3 nije mogla provjeriti (jer nijesu zaključivani ugovori o radu, niti je Partija učestvovala na izborima u 2016. godini).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/17-042-1905 od 18.10.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br75/17 od 26.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-280/17 od 14.12.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 28.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Pokreta za Pljevlja za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

- **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti u fiskalnoj godini izvrši korekciju Finansijskog plana.**

- **Da subjekt revizije popis imovine i obaveza vrši na način kako je to propisano važećim Pravilnikom.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKOG SAVEZA U CRNOJ GORI ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratski savez u Crnoj Gori
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list Crne Gore", br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list Crne Gore", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije (DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje predmetne revizije (br.40116/17-042-1565 od 06.09.2017. godine).

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG", br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG", br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Demokratskog Saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu i sklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG", br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore", br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 047/08, 004/11);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br.065/01,...,"Sl. list CG", br.079/15);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list Crne Gore“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore ", br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list Crne Gore", br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 845,44€ (2% na ukupne rashode Partije koji iznose 42.272€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza, državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona, te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne prihode u iznosu od 59.828,11€, a odnose se na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 42.081,34€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 17.739,13€ i finansijske prihode u iznosu od 8,64€.

Tabelarni pregled iskazanih prihoda Partije za 2015 i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi 2015.godina	% učešće	Prihodi 2016.godina	% učešće	Povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	-	-	42.082 €	70,34%	42.082 €
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	60.842 €	99,91%	17.738 €	29,65%	-43.104 €
3	Ostali poslovni prihodi	50 €	0,08%	-	-	-50€
4	Finansijski prihodi	4 €	0,01%	9 €	0,02%	5 €
UKUPNO		**60.896 €**	**100,00%**	**59.829 €**	**100,00%**	**-1.067 €**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da, najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz Budžeta Crne Gore koji učestvuju sa 70,34%, dok prihodi iz budžeta lokalnih samouprava učestvuju sa 29,65%.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2016. godinu u iznosu od 42.270,75€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala, troškove dnevne štampe i prehrambene robe u iznosu od 3.882,05€, troškove goriva i energije u iznosu od 3.923,51€, troškove zarada i ugovorenih naknada (bruto) u iznosu od 9.875,96€, troškove službenih putovanja u iznosu od 6.060,39€, troškove ogranka Krajina u iznosu od 503,00€, troškove transportnih usluga-telefonske i poštanske usluge u iznosu od 3.223,75€, troškove usluga održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 366,50€, troškove reklame i propagande u iznosu od 1.210,21€, troškove Predsjedništva Partije u iznosu od 450,00€, troškove ogranka u Ulcinju u iznosu od 600,00€, troškove amortizacije u iznosu od 112,92€, troškove usluga računovodstva i revizije u iznosu od 357,00€, troškove angažovanja u Partiji u iznosu od 1.500,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 6.637,67€, troškove osiguranja osnovnih sredstava u iznosu od 30,00€, troškove platnog prometa u iznosu od 212,90€ i troškove donacija i ostale troškove u iznosu od 3.324,89€. Troškovi Partije u 2015. godini su iznosili 65.449,34€, pa se konstatuje da su troškovi u 2016. godini ostvareni u manjem iznosu za 23.177,00€ u odnosu na prethodnu godinu.

Tabelarni pregled iskazanih troškova u Glavnoj knjizi po vrsti troška:

R/b	Konto	Naziv konta	Iznos	% učešća
1	k-to 5121, 5124, 5125, 5128	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala, dnevne štampe i prehrambene robe	3.882,05	9,18%
2	k-to 5130 i k-to 5133	Troškovi goriva i energije	3.923,51	9,28%
3	k-to 5200, 5201,5202, 5207,5220,5560,5561,5567	Troškovi zarada i ugovorenih naknada -bruto	9.875,96	23,36%
4	k-to 5290,5291,5294,5295	Troškovi službenih putovanja	6.060,39	14,34%
5	k-to 5296	Troškovi ogranka Krajine	503,00	1,19%
6	k-to 5312	Troškovi PTT usluga-telefonske i poštanske usluge	3.223.75	7,63%
7	k-to 5320	Troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava	366,50	0,87%
8	k-to 5350	Troškovi reklame i propagande	1.210,21	2,86%
9	k-to 5351-1	Troškovi Predsjedništva Partije	450,00	1,06%
10	k-to 5352	Troškovi ogranka u Ulcinju	600,00	1,42%
10	k-to 5404	Troškovi amortizacije	112,92	0,27%
11	k-to 5503	Troškovi usluga računovodstva i revizije	357,00	0,84%
12	k-to 5506	Troškovi angažovanja u Partiji	1.500,00	3,55%
13	k-to 5510	Troškovi reprezentacije	6.637,67	15,70%
14	k-to 5520	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	30,00	0,07%
15	k-to 5530	Troškovi platnog prometa	212,90	0,50%
16	k-to 5597 i k-to 5599	Troškovi donacija i ostali troškovi	3.324,89	7,87%
UKUPNO			**42.270,75**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zarada i ugovorenih naknada-bruto koji u ukupnim troškovima učestvuju sa 23,36%, troškovi reprezentacije sa 15,70%, troškovi službenih putovanja sa 14,34%, troškovi goriva i energije sa 9,28%, troškovi kancelarijskog i ostalog materijala, dnevne štampe sa 9,18% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Pored revizije navedenih segmenata, predmetnom revizijom je izvršena i provjera realizacije preporuka DRI koje su date u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja DS u CG za 2015. godinu, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije osim Glavne knjige treba da obezbijedi i vođenje analitičkih evidencija osnovnih sredstava, potraživanja od lokalnih samouprava i blagajničkog poslovanja.**

2) **Subjekt revizije je dužan da u poslovnim knjigama izvrši korektivna knjiženja u dijelu evidentiranih obaveza i troškova.**

3) **Subjekt revizije je dužan da sve troškove dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

4) **Shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima ugovor o zakupu mora biti ovjeren od strane nadležnog organa.**

5) **Subjekt revizije treba da obračun i uplatu poreskih obaveza vrši na ukupno isplaćene naknade fizičkim licima, shodno odredbama člana 46 Zakona o poreza na dohodak fizičkih lica.**

6) **Subjekt revizije treba da pravilno klasifikuje troškove i iste evidentira na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuje.**

7) **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama i da na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije vrši evidentiranje istih.**

8) **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga i fiskalnih računa obezbijedi i evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje lice koristi u službene svrhe.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016 godinu utvrđeno je da je Partija realizovala dvije preporuke (br.2 i br.4), djelimično realizovala četiri preporuke (br.1, br.3, br.5 i br.6), dok dvije preporuke nije realizovala (br.7 i br.8).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije br.40116/17-042-1565 od 06.09.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (153-3/17 od 22.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-282/2/17 od 14.12.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 28.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji finansijskog izvještaj Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2016. godinu sadrži materijalno značajne greške ((pogrešno iskazani prihodi iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 2.139,21€ (tačka 9.1.1. Izvještaja) i neevidentirani troškovi zakupa poslovnog prostora u iznosu od 4.800,00€ (tačka 8.4.3. Izvještaja)) u odnosu na utvrđenu materijalnost od 845,44€, ali iste nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o radu, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na reviziju pravilnosti.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

U postupku revizije utvrđene su sledeće nepravilnosti:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija shodno ugovorima, br.50-1/16 i br. 50-2/16 isplatila na ime zakupa poslovnih prostora u Ulcinju i Vladimiru iznos od 4.800,00€. Navedena isplata nije knjižena kao trošak već je evidentirana na kontu datih avansa. Takođe je utvrđeno da na isplaćene naknade fizičkim licima za zakup poslovnih prostora nijesu obračunate i plaćene poreske obaveze što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. (Subjekt revizije je uz Izjašnjenje dostavio dokaz da je (22.12.2017. godine isplatio poreske obaveze).

    - **Subjekt revizije je dužan da isplaćene naknade za zakup evidentira na kontu troškova i da na iste obračuna i isplati poreske obaveze, shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

2. Revizijom je utvrđeno da Partija nije uskladila pojedinačna akta (Rješenje o zasnivanju radnog odnosa zaposlenog sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistemazaciji radnih mjesta), a Pravilnik nije uskladila sa odredbama Zakona o radu. Takođe je utvrđeno da iznos zarade definisan Rješenjem ne korespondira sa iznosom isplaćene zarade (isplata je vršena u većem iznosu od utvrđenog).

   - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usklađivanje pojedinačnih akata sa važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistemazaciji radnih mjesta, a Pravilnik da uskladi sa odredbama Zakona o radu.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Partija za obavljanje poslova tehničkog sekretara i poslova sređivanja blagajničke dokumentacije izvršioce angažovala ugovorom o djelu. Navedeni poslovi su sistematizovani Pravilnikom.

   - **Subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljenje poslova koji su u opisu sistematizovanih radnih mjesta treba da zaključuje ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

4. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije troškove u iznosu od 706,70€ nije dokumentovao ili je iste neadekvatno dokumentovao. Nedokumentovani troškovi u iznosu od 438.70€ odnose se na troškove reprezentacije, troškove goriva i troškove službenih putovanja. Neadekvatno dokumentovani troškovi u iznosu od 268,00€ odnose se na troškove goriva i troškove stručne literature.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

5. Revizijom je utvrđeno da je Komisija za popis izvršila popis osnovnih sredstava, ali nije izvršila popis gotovine u blagajni i depozita na žiro računu, kao ni obaveza i potraživanja i nije sačinila Izvještaj o popisu sa stanjem na dan 31.12.2016. godine, pa se konstatuje da ista nije postupila u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.

   - **Subjekt revizije treba da godišnji popis imovine (stalne i obrtne) i obaveza vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**

6. Revizijom je utvrđeno da su troškovi naknada po osnovu upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe isplaćivani shodno putnim nalozima i Odluci Predsjednika Partije. Uvidom u prezentirane putne naloge utvrđeno je da veći broj istih ne sadrži sve potrebne elemente za obračun naknade troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe. Navedeni troškovi nijesu dodatno dokumentovani fiskalnim računima za gorivo.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga dodatno dokumentuje fiskalnim računima za gorivo, kao i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje lice koristi u službene svrhe.**

7. Revizijom je utvrđeno da, subjekt revizije dio troškova nije pravilno klasifikovao i evidentirao na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

- **Subjekt revizije treba da pravilno klasifikuje troškove i iste evidentira na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilniku.**

8. Postupkom revizije je utvrđeno da je Partija u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazala potraživanja od lokalne samouprave po početnom stanju, ali nije evidentirala potraživanja od lokalnih samouprava za 2016. godinu.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbjedi evidenciju ukupnih potraživanja od lokalnih samouprava koja mora biti zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
CRNOGORSKE DEMOKRATSKE UNIJE (CRNOGORSKE)
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Crnogorska demokratska unija (Crnogorska)
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije (Crnogorske) za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-1907) od 18.10.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije (Crnogorske) za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Crnogorske demokratske unije - Crnogorske za 2016. godinu.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije - Crnogorske za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 952,40€ (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 47.620,00€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini iskazala ukupne prihode u iznosu od 50.301,21€. Ostvareni prihodi se odnose na: prihode od lokalnih samouprava u iznosu od 6.774,13€, prihode od priloga fizičkih lica u iznosu od 29.810,94€, priloga od pravnih lica u iznosu od 10.445,84€, prihode od članarina u iznosu od 2.970,00€.

Uporedni pregled prihoda ostvarenih u 2015. i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	0,00	0,00%	6.774,13	13,47%	6.774,13
2	Prihodi od priloga fizičkih lica	400,00	4,11%	29.810,94	59,26%	29.410,94
3	Prihodi od priloga pravnih lica	0,00	0,00%	10.745,84	21,36%	10.745,84
4	Prihodi od članarina	9.337,00	95,89%	2.970,00	5,90%	-6.367,00
5	Pozitivna kamata	0,00	0,00%	0,30	0,00%	0,30
	UKUPNO:	**9.737,00**	**100,00%**	**50.301,21**	**100,00%**	**40.564,21**

Od ukupno iskazanih prihoda u iznosu od 50.301,21€, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 14.431,18€, dok se na prikupljena sredstva za finansiranje izbornih kampanja u Tivtu i Budvi odnosi iznos od 35.870,03€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za redovno poslovanje i izborne kampanje u 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovno poslovanje	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	0,00	6.774,13	6.774,13
2	Prihodi od priloga fizičkih lica	13.730,94	16.080,00	29.810,94
3	Prihodi od priloga pravnih lica	700,00	10.045,84	10.745,84
4	Prihodi od članarina	0,00	2.970,00	2.970,00
5	Pozitivna kamata	0,24	0,06	0,30
	UKUPNO:	**14.431,18**	**35.870,03**	**50.301,21**

U izvještajima o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava iz javnih i privatnih izvora za izborne kampanje za izbor odbornika u Budvi i Tivtu koji je dostavljen Agenciji za sprečavanje korupcije, iskazani su prihodi za finansiranje izborne kampanje u Budvi u iznosu od 27.445,84€, a u Tivtu iznos od 2.483,30€, dok su u poslovnim knjigama prihodi po ovom osnovu evidentirani u iznosu od 35.869,97€ (za izbore u Budvi 33.336,64€, a za izbore u Tivtu iznos od 2.533,33€).

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u ukupnom iznosu od 47.619,93€ i isti se odnose se na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 102,33€, troškove el. energije i goriva u iznosu od 364,30€, troškove za posmatrače na biračkim mjestima u iznosu od 1.260,00€, troškove usluga mobilne i fiksne telefonije u iznosu od 786,34€, troškove zakupnina u iznosu od 21.778,41€, troškove reklame i propagande u iznosu od 22.104,41€, troškove amortizacije u iznosu od 304,29€, troškove komunalnih i neproizvodnih usluga u iznosu od 432,43€, troškove reprezentacije u iznosu od 334,92€, troškove platnog prometa u iznosu od 111,41€ i ostale nematerijalne troškove u iznosu od 41,09€.

Tabelarni pregled ostvarenih trokova u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Konto	Vrsta troška	iznos 2015. godine	%učešća	iznos 2016. godine	%učešća	Povećanje/ Smanjenje rashoda
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	900,00	6,61%	102,33	0,21%	-797,67
2	513	Troškovi el. energije i goriva	387,69	2,85%	364,30	0,77%	-23,39
3	524	Naknade posmatračima na biračkim mjestima	0,00	0,00%	1.260,00	2,65%	1.260,00
4	531	Troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije	1.446,25	10,62%	786,34	1,65%	-659,91
5	533,555	Troškovi zakupnina	7.281,95	53,46%	21.778,41	45,73%	14.496,46
6	535	Troškovi reklame i propagande	3.392,03	24,90%	22.104,41	46,42%	18.712,38
7	540	Troškovi amortizacije	133,55	0,98%	304,29	0,64%	170,74
8	550	Troškovi komunalnih i neproizvodnih usluga	0,00	0,00%	432,43	0,91%	432,43
9	551	Troškovi reprezentacije	0,00	0,00%	334,92	0,70%	334,92
10	553	Troškovi platnog prometa	54,48	0,40%	111,41	0,23%	56,93
11	559,562	Ostali nematerijalni troškovi	25,00	0,18%	41,09	0,09%	16,09
UKUPNO			**13.620,95**	**100,00%**	**47.619,93**	**100,00%**	**33.998,98**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande sa 46,42%, troškovi zakupnina sa 45,73% itd.

Od ukupnih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 11.045,91€, dok se na troškove izbornih kampanja odnosi iznos od 36.574,02€.

Tabelarni pregled ostvarenih rashoda za redovno poslovanje i izborne kampanje u 2016. godini:

Redni broj	Konto	Vrsta troška	Redovni rad	Izbori	Ukupno
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	29,75	72,58	102,33
2	513	Troškovi el. energije i goriva	294,30	70,00	364,30
3	524	Naknade posmatračima na biračkim mjestima	0,00	1.260,00	1.260,00
4	531	Troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije	416,16	370,18	786,34
5	533,555	Troškovi zakupnina	9.464,63	12.313,78	21.778,41
6	535	Troškovi reklame i propagande	0,00	22.104,41	22.104,41
7	540	Troškovi amortizacije	304,29	0,00	304,29
8	550	Troškovi komunalnih i neproizvodnih usluga	432,43	0,00	432,43
9	551	Troškovi reprezentacije	0,00	334,92	334,92
10	553	Troškovi platnog prometa	63,26	48,15	111,41
11	559,562	Ostali nematerijalni troškovi	41,09	0,00	41,09
UKUPNO			**11.045,91**	**36.574,02**	**47.619,93**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih i to:

1) **Da subjekt revizije shodno odredbama člana 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja nenovčane priloge obračuna po tržišnoj cijeni i iskaže kao prihod u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju.**

2) **Da subjekt revizije Godišnji finansijski izvještaj sastavlja i prezentira u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.**

3) **Da subjekt revizije Godišnji finansijski izvještaj dostavi Državnoj revizorskoj instituciji na obrascima propisanim Pravilnikom o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12).**

4) **Da subjekt revizije treba da osim Glavne knjige obezbijedi i vođenje pomoćnih evidencija blagajničkog poslovanja, osnovnih sredstava i potraživanja shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji (član 4).**

5) **Da subjekt revizije uplatu članarina treba vršiti u iznosu koji je utvrđen članom 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

6) **Da subjekt revizije postupa shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada i finansijski plan.**

7) **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama evidentira stalnu imovinu kao i da vrši popis iste sa stanjem na dan 31.12 tekuće godine shodno članu 2 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Partije za 2016. godinu utvrđeno je da je Partija od 7 datih preporuka realizovala pet preporuka (2,3,4,5 i 7), djelimično realizovala jednu preporuka (1) i nije realizovala jednu preporuku (6).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/17-042-1907 od 18.10.2017. godine) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Crnogorske demokratske unije (Crnogorske) za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije od 22.12.2017. godine na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-284/17 od 14.12.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 28.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Crnogorske demokratske unije (Crnogorske) za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije za 2016. godinu sastavljen u svim materijalnim aspektima u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 2,17,24 i član 38), Zakona o računovodstvu (član 19) i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46), pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti

1. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja donio Program rada i Finansijski plan za 2016. godinu.

   - **Subjekt revizije je dužan shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada i Finansijski plan.**

2. Revizijom je utvrđeno da je na izborni račun izvršena uplata priloga dana 30.12.2016. godine od strane fizičkog lica u iznosu od 800,00€ nakon završetka izborne kampanje, što nije u skladu sa odredbama člana 2 i 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja kojim je utvrđeno da politički subjekt može prikupljati sredstva za finansiranje izborne kampanje iz privatnih izvora samo u vrijeme trajanja izborne kampanje.

   - **Subjekt revizije treba da sredstva iz privatnih izvora za finansiranje izborne kampanje prikuplja shodno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je na devizni račun Partije uplaćena donacija u iznosu od 400,00€ od pravnog lica iz druge države, što nije u skladu sa članom 24 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

- **Subjekt revizije donacije od pravnih i fizičkih lica treba da prikuplja na način propisan odredbama člana 24 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije gotovinski isplaćene troškove u iznosu od 475,00€ nije adekvatno dokumentovao. Neadekvatno dokumentovani troškovi odnose se na troškove usluga fiksne telefonije u iznosu od 195,00€ i troškove zakupa stana u iznosu od 280,00€. Za troškove fiksne telefonije nijesu prezentovane fakture operatera, dok za troškove zakupa nije prezentovan Ugovor sa zakupodavcem.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

5. Revizijom je utvrđeno da je Partija na isplaćene naknade fizičkim licima obračunala poreske obaveze (494,27€) ali iste nije izmirila u 2016. godini, već u 2017. godini, što nije u skladu sa članom 46 Zakona.

   - **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima izmiri i poreske obaveze shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

6. Uvidom u izvještaje o porijeklu, visini i strukturi prikuplenih i utrošenih sredstava iz javnih i privatnih izvora za izborne kampanje koji je predat Agenciji za sprečavanje korupcije utvrđeno je da su troškovi izbornih kampanja u Budvi iskazani u manjem iznosu od 12.453,38€, od istih evidentiranih u poslovnim knjigama Partije.

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

7. Uvidom u dostavljenu dokumentacija (ugovor o zakupu poslovnog prostora u Podgorici, Sporazum o raskidu navedenog ugovora, Ugovor o donaciji, odluke, zahtjeve, ulazne fakture i sl.) utvrđeno je da iste ne sadrže arhivski broj kao ni datum zavođenja dokumenata.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

8. Revizijom je utvrđeno da je gotovinski u blagajnu izvršena uplata od priloga fizičkih lica u iznosu od 9.080,84€. Uvidom u blagajničku dokumentaciju (nalog za uplatu) utvrđeno je da isti sadrže personalne podatke uplatioca i potpis lica koje je preuzelo gotovinu a nalog ne sadrži potpis lica koje je izvršilo uplatu gotovine (donaciju).

   - **Preporučujemo subjektu revizije da gotovinski primljena sredstva od donacija uplaćuje na žiro račun Partije i sa istog vrši plaćanje troškova.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE STRANKE JEDINSTVA
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska stranka jedinstva
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16),
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/17-042-116 od 28.06.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi i to:

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 079/15, 073/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 008/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.386,60€ (2% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji su iznosili 69.330,00€). Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su revidirani sljedeći segmenti: računovodstvene evidencije i finansijski izvještaji, prihodi, rashodi i pozicije Bilansa stanja (stalna imovina, gotovina u blagajni i na žiro računima potraživanja i obaveze).

Pored revizije navedenih segmenata u postupku revizije je izvršena i provjera realizacije preporuke DRI datih u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Partije za 2015. godinu.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama evidentirao prihode u iznosu od 103.033,90€, a isti se odnose na prihode iz budžeta Crne Gore u iznosu od 99.855,00€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 3.177,00€ i finansijske prihode u iznosu od 2,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

R/B	Opis	2015. godina	2016. godina	Učešće
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	40.207,00	99.855,23	96,91%
2	Prihodi iz budžeta opština	970,00	3.176,77	3,08%
3	Finansijski prihodi	0,00	1,90	0,00%
Ukupno		**41.177,00**	**103.033,90**	100,00%

Shodno prezentiranim podacima prihodi iz budžeta CG učestvuju u ukupno ostvarenim prihodima sa 96,91%.

8. RASHODI

Stranka je u 2016. godini evidentirala u poslovnim knjigama troškove u iznosu od 69.329,54€ i isti se odnose na: troškove goriva i ostalog materijala u iznosu od 4.342,86€, naknade po ugovoru o djelu u iznosu od 20.200,00€, troškove službenih putovanja u iznosu od11.704,00€, troškove stručnog osposobljavanja u iznosu od 2.400,00€, troškove usluga mobilne telefonije u iznosu od 1.772,02€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 1.848,80€, troškove zakupa u iznosu od 12.000,00€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.492,50€, troškove reprezentacije u iznosu od 1.763,01€, troškove platnog prometa u iznosu od 406,35€, troškove sponzorstava i donacija u iznosu od 1.200,00€ i troškove pomoći u iznosu od 10.200,00€.

Uporedni pregled troškova za 2015. i 2016. godinu:

R/B	Vrsta troška	2015. godina	% učešća	2016. godina	% učešća
1	Troškovi goriva i ostalog materijala	3.244,86	8,98%	4.342,86	6,26%
2	Troškovi naknada po osnovu ugovora o djelu	4.700,00	13,01%	20.200,00	29,14%
3	Troškova službenih putovanja	5.237,02	14,50%	11.704,00	16,88%
4	Troškovi stručnog osposobljavanja	3.900,00	10,80%	2.400,00	3,46%
5	Troškovi usluga mobilne telefonije	1.712,31	4,74%	1.772,02	2,56%
6	Troškovi tekućeg održavanja opreme	1.264,10	3,50%	1.848,80	2,67%
7	Troškovi zakupnina	7.000,00	19,38%	12.000,00	17,31%
8	Troškovi neproizvodnih usluga - ostale usluge	0,00	0,00%	1.492,50	2,15%
9	Troškovi reprezentacije	185,00	0,51%	1.763,01	2,54%
10	Troškovi platnog prometa	171,80	0,48%	406,35	0,59%
11	Troškovi sponzorstva	1.600,00	4,43%	1.200,00	1,73%
12	Troškovi pomoći	7.100,00	19,66%	10.200,00	14,71%
Ukupno		**36.115,09**	100,00%	**69.329,54**	100,00%

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 29,14%, troškovi zakupa sa 17,31%, troškovi službenih putovanja 16,88%, troškovi pomoći sa 14,71% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu su utvrđene određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih i i to:

1) **Subjekt revizije je dužan da donese Finansijski plan i Program rada Partije do kraja tekuće za naredne godinu shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2) **Subjekt revizije je dužan da na kraju svake finansijske godine izvrši popis imovine i obaveza shodno Pravilniku o načinu i rokovima završenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**

3) **Subjekt revizije sa izvršiociem za obavljanje poslova iz redovnih aktivnosti Stranke treba da zaključi ugovor o radu.**

4) **Preporučujemo subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe osim putnim nalozima pravda i fiskalnim računima za gorivo, kao i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje koristi u službens svrhe.**

5) **U cilju smanjenja gotovinskih isplata iz blagajne, DRI preporučuje subjektu revizije da isplatu naknada po osnovu ugovora o djelu i ugovora o zakupu vrši sa žiro računa.**

6) **Subjekt revizije trebao je da evidentira sve prihode bez obzira što je dio istih preusmjeren na izmirivanje obaveza shodno zaključenom ugovoru o asignaciji i nije direktno uplaćen na žiro-račun subjekta.**

7) **Subjekt revizije treba da sve ugovorne obaveze evidentira u poslovnim knjigama.**

8) **Subjekt revizije je dužan da sve isplate dokumentuje validnom i potpunom dokumentacijom.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu utvrđeno je da je Stranka od 8(osam) datih preporuka realizovala samo preporuku br 6.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-116 od 28.06.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 86/17 od 28.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-294/17 od 21.12.2017. godine), nadležni Kolegijum DRI u sastavu: senator DRI Nikola N Kovačević – rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović - član Kolegijuma na sjednici održanoj 15.01.2018. godine, razmotrio je i usvojio:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji finansijski izvještaj Demokratske stranke jedinstva za 2016. godinu nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Subjekt revizije je u Bilansu stanja iskazao sporna potraživanja u iznosu od 91.197,09€ za koja nije prezentirao adekvatnu dokumentaciju i nije iskazao obaveze po osnovu ugovorenih naknada u iznosu od 9.900,00€. Takođe u bilansu uspjeha iskazani su troškovi u iznosu od 14.636,00€ koji nijesu adekvatno dokumentovani.
Konstatovane nepravilnosti predstavljaju materijalno značajnu grešku u odnosu na materijalnost koja je utvrđena u iznosu 1.387,00€ pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o radu, Zakona o računovodstvu, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakona o obligacionim odnosima,Zakona o radu, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o računovodstvu, Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i propusti:

1. Stranka nije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja donijela Finansijski plan i Program rada za 2016. godinu.

   - **Subjekt revizije je dužan da donese Finansijski plan i Program rada Partije do kraja tekuće za narednu godinu shodno članu 38 Zakona.**

2. Revizijom je utvrđeno da je Stranka iz blagajne i sa žiro računa isplatila troškove u iznosu od 14.036,00€ koje nije adekvatno dokumentovala i troškove u iznosu od 600,00€ koje nije dokumentovala. Neadekvatno dokumentovani troškovi se odnose na troškove pomoći u iznosu od 10.200,00€, troškove naknada po ugovorima o djelu u iznosu od 1.000,00€, troškove stručnog usavršavanja u iznosu od 2.400,00€ i troškove reprezentacije u iznosu od 436,00€, dok nedokumentovani troškovi se odnose na: troškove zakupa u iznosu od 600,00€.

- **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

3. U postupku revizije je utvrđeno da Partija nije izvršila popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2016. godine, što nije u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.

   - **Subjekt revizije je dužan da na kraju finansijske godine izvrši popis imovine i obaveza shodno važećem Pravilniku.**

4. Revizijom je utvrđeno da je Stranka gotovinski iz blagajne i sa žiro računa isplatila naknade funkcinerima Partije u iznosu od 20.200,00€ za obavljanje organizaciono – političkih poslova. Isplata je vršena shodno ugovorima o djelu, a naknade su isplaćivane u mjesečnim iznosima od 300,00€ do 500,00€ (period angažovanja od devet do dvanaest mjeseci).

   - **Subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljenje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti treba da zaključuje ugovore o radu jer isti po prirodi i vrsti imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

5. Revizijom je utvrđeno da je Stranka u poslovnim knjigama evidentirala potraživanja u iznosu od 91.197,09€, a ista se odnose na prenešena sporna potraživanja iz 2015. godine u iznosu od 68.496,11€ (isplata sa žiro računa Stranke u periodu od 01.06.2015. godine do kraja 2015. godine kada je Stranku, shodno Rješenju MUP-a br. 05-UPI-006/15-3115/1 od 01.06.2015. godine zastupao Nebojša Jušković) i potraživanja u iznosu od 22.700,28€ koja su evidentirana u 2016. godini po osnovu odliva sredstava sa žiro računa usljed prinudne naplate od strane javnih izvršitelja, za koje subjekt revizije osim bančinog izvoda nije prezentirao druge dokaze na osnovu kojih bi se utvrdio osnov prinudne naplate (rješenja o izvršenju, sporazumi, ugovori, sudska dokumenta i sl.).

   - **Subjekt revizije treba da obezbijedi adekvatnu dokumentaciju za evidentirana sporna potraživanja i da shodno pribavljenoj dokumentaciji izvrši odgovarajuća knjiženja.**

6. Revizijom je utvrđeno da ugovori o zakupu nijesu ovjereni od strane nadležnog organa što nije u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije treba da ugovore o zakupu zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima, a isplatu ugovorenih naknada da vrši u iznosima utvrđenim ugovorom.**

7. Revizijom je utvrđeno da je Stranka obračunala poreske obaveze na isplaćene naknade fizičkim licima ali iste nije izmirila u 2016. godini što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima uplati i poreske obaveze shodno članu 46 Zakona.**

8. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu utvrđeno je da dio ugovorenih naknada u iznosu od 9.900,00€ nije isplaćen, a u poslovnim knjigama nijesu evidentirane obaveze po ovom osnovu.

   - **Subjekt revizije ugovorne a neplaćene obaveze treba da evidentira u poslovnim knjigama.**

9. Revizijom je utvrđeno da troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe nijesu dodatno dokumentovani fiskalnim računima za gorivo.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe osim putnim nalozima dodatno dokumentuje i fiskalnim računima za gorivo.**

10. Revizijom je utvrđeno da je u poslovnim knjigama Stranke ista vrsta troška evidentirana na više konta i da pojedini troškovi nijesu pravilno klasifikovani.

    - **Subjekt revizije treba da evidentiranje troškova vrši na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilnikom.**

11. Stranka je gotovinski iz blagajne isplatila troškove u iznosu od 42.718,43€, što iznosi 61,62% ukupnih troškova Partije (6.329,54€).

    - **U cilju smanjenja gotovinskih isplata iz blagajne, DRI preporučuje subjektu revizije da isplatu naknada po osnovu ugovora o djelu i ugovora o zakupu vrši sa žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA NVO ”PERSPEKTIVA – ANA E MALIT” ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO Perspektiva – Ana e Malit
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj NVO Perspektiva – Ana e Malit za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije (br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine) i izmjenama Godišnjeg plana (br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje predmetne revizije (br. 40116/17-042-1850 od 12.10.2017. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO „Perspektiva-Ana e Malit" za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj NVO "Perspektiva – Ana e Malit" za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG", br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore", br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 047/08, 004/11);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br.065/01,...,"Sl. list CG", br.079/15);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list Crne Gore“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore ", br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list Crne Gore", br. 17/12);
- Statut;
- Finansijski plan za 2016. godinu;
- Program rada za 2016. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 362,10€ (2,00% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 18.105,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazao ukupne prihode u iznosu od 16.590,93€ i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 12.481,90€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 4.107,77€ i finansijske prihode u iznosu od 1,26€.

Tabelarni pregled evidentiranih prihoda subjekta revizije za 2015 i 2016. godinu:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi 2015.godina	% učešće	Prihodi 2016.godina	% učešće	Povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	11.059 €	85,95%	12.482 €	75,23%	1.423 €
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	1.808 €	14,05%	4.108 €	24,76%	2.300 €
3	Finansijski prihodi	-	-	1 €	0,01%	1 €
UKUPNO		**12.867 €**	**100,00%**	**16.591 €**	**100,00%**	**3.724 €**

Shodno prezentiranim podacima, konstatuje se da prihodi iz Budžeta Crne Gore učestvuja sa 75,23%, a prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 24,76% u ukupnim prihodima.

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama u 2016 godini iskazao ukupne troškove u iznosu od 18.104,69€, a isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala, alata i inventara u iznosu od 142,36€, troškove goriva i energije u iznosu od 1.609,87€, troškove službenih putovanja i naknade troškova aktivista u iznosu od 10.952,88€, troškove telefonskih usluga u iznosu 134,85€, troškove usluga održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 65,34€, troškove zakupa u iznosu od 1.375,98€, troškove reklame i propagande u iznosu od 457,67€, troškove amortizacije u iznosu od 359,96€, troškove reprezentacije u iznosu od 661,50€, troškove platnog prometa u iznosu od 195,71€ i troškove pomoći i sponzorstva u iznosu od 2.148,57€.

Tabelarni pregled troškova u 2016. godini po vrsti troška i % učešću:

R/b	K-to	Naziv konta	Iznos	% učešća
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog materijala, alata i inventara	142,36	0,79%
2	k-to 513	Troškovi goriva i energije	1.609,87	8,89%
3	k-to 529	Troškovi službenih putovanja i naknade troškova aktivista	10.952,88	60,50%
4	k-to 531	Troškovi telefonskih usluga	134,85	0,74%
5	k-to 532	Troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava	65,34	0,36%
6	k-to 533	Troškovi zakupa	1.375,98	7,60%
7	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	457,67	2,53%
8	k-to 540	Troškovi amortizacije	359,96	1,99%
9	k-to 551	Troškovi reprezentacije	661,50	3,65%
10	k-to 553	Troškovi platnog prometa	195,71	1,08%
11	k-to 579	Troškovi pomoći i sponzorstva	2.148,57	11,87%
UKUPNO			**18.104,69**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi službenih putovanja i naknade troškova aktivista koji u ukupnim troškovima učestvuju sa 60,50%, troškovi pomoći i sponzorstva sa 11,87%, troškovi goriva i energije sa 8,89%, troškovi zakupa sa 7,60%, troškovi reprezentacije sa 3,65% i dr.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije (br. 40116/17-042-1850 od 12.10.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti NVO „ Perspektiva – Ana e Malit“ za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 02-I/2018 od 07.01.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-300/17 od 27.12.2017. godine) nadležni Kolegijum DRI u sastavu: senator DRI Nikola N. Kovačević – rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović - član Kolegijuma na sjednici održanoj 15.01.2018. godine, usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
NVO „Perspektiva-Ana e Malit“ za 2016. godinu

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO „Perspektiva-Ana e Malit“ za 2016. godinu utvrđeno je da postoje materijalno značajne greške u odnosu na utvrđenu materijalnost, ali iste nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakona o računovodstvu, Zakon o obligacionim odnosima i Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije je planirao prihode i rashode za 2016. godinu u iznosu od po 9.000,00€ dok je prihode ostvario u iznosu od 16.590,93€ što je za 84,34% više u odnosu na planirane, a rashode u iznosu od 18.104,69€ što je 101,16% više u odnosu na planirane. Prezentirani podaci ukazuju na nerealno planiranje prihoda i rashoda.

   - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja istih u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da u fiskalnoj godini izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2. Subjekt revizije nije shodno odredbama člana 12 stav 3 Zakona donio Odluku o visini članarine za 2016. godinu.

   - **Subjekt revizije je dužan da donese Odluku o visini članarine najkasnije do kraja januara tekuće godine shodno članu 12 Zakona.**

3. Uvidom u putne naloge shodno kojima je vršena isplata troškova službenih putovanja utvrđeno je da obračun dnevnica nije izvršen shodno važećoj Uredbi (dnevnice su isplaćene u većem iznosu od propisanih u odnosu na vrijeme provedeno na službenom putu). Takođe je utvrđeno da troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe osim putnim nalozima nijesu dodatno dokumentovani fiskalnim računima za gorivo.

- **Subjekt revizije treba da, obračun troškova službenih putovanja, vrši na način kako je to propisano odredbama čl. 8 važeće Uredbe.**

- **Preporučuje se subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenih vozila u službene svrhe osim putnim nalozima dodatno dokumentuje fiskalnim računima za gorivo.**

4. Subjekt revizije je gotovinski iz blagajne isplatio iznos od 3.500,00€ koji nije adekvatno dokumentovao. Neadekvatno dokumentovane isplate odnose se na isplatu pomoći članovima mjesnih odbora u iznosu od 500,00€ i isplatu izvršenu na tekući račun aktiviste iz Gusinja u iznosu od 3.000,00€ za koju u postupku revizije nijesu prezentirani dokazi u koje svrhe su sredstva utrošena iako je Odlukom ovlašćenog lica utvrđeno da je navedeno lice u obavezi da dostavi dokumentaciju za pravdanje utrošenih sredstava.

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

5. Uvidom u prezentirani Ugovor o zakupu poslovnog prostora u Vladimiru utvrđeno je da isti nije ovjeren od strane nadležnog organa kako je to propisano Zakonom o obligacionim odnosima. Takođe je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama nije iskazao obaveze po osnovu neplaćene zakupnine poslovnog prostora u Vladimiru u iznosu od 800,00€.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

   - **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama evidentira obaveze po osnovu neplaćene zakupnine.**

6. Revizijom je utvrđeno da gotovinski isplaćeni troškovi iz blagajne učestvuju sa 49,65% u ukupno ostvarenim troškovima subjekta revizije.

   - **U cilju smanjenja gotovinskih isplata iz blagajne preporučuje se subjektu revizije da plaćanje troškova vrši preko žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA NVO UDRUŽENJE GRAĐANA ”IZBOR” HERCEG NOVI ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO Udruženje građana “Izbor” Herceg Novi
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj NVO Udruženje građana “Izbor” Herceg Novi za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-1852) od 12.10.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja NVO "IZBOR" Herceg Novi vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj NVO Udruženje građana „IZBOR" Herceg Novi za 2016. godinu.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti NVO "IZBOR" za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09, …83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut Udruženja;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- Finansijski plan za 2016. godinu;
- Program rada za 2016. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 428,8€ (2,00% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 21.440,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao prihode u iznosu od 47.381,00€. Prihodi su iskazani po osnovu uplate iz budžeta lokalne samouprave Herceg Novi u iznosu od 40.656,00€, prihoda od priloga u iznosu od 950,00€ i ostalih prihoda u iznosu od 5.775,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za 2015 i 2016. godinu:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešća	iznos 2016. godina	% učešća	Povećanje/Smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	13.210,00	54,83%	40.656,00	85,81%	27.446,00
2	Prihodi od priloga	8.363,00	34,71%	950,00	2,01%	-7.413,00
3	Ostali poslovni prihodi	2.520,00	10,46%	5.775,00	12,19%	3.255,00
	UKUPNO:	**24.093,00**	100,00%	**47.381,00**	100,00%	**23.288,00**

Shodno prezentiranim podacima prihodi od lokalnih samouprava učestvuju sa 85,81% u ukupnim prihodima.

8. RASHODI

Subjekt revizije je u Glavnoj knjizi i Godišnjem finansijskom izvještaju (bilansu uspjeha) za 2016. godinu iskazao troškove u ukupnom iznosu od 21.440,56€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala, alata i inventara u iznosu od 266,49€, troškove električne energije u iznosu od 165,39€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 8.112,35€, troškove naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 1.615,98€, troškove komunikacionih usluga u iznosu od 652,70€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 4.519,10€, troškove reklame i propagande u iznosu od 950,00€, troškove amortizacije u iznosu od 131,27€, troškove reprezentacije u iznosu od 273,00€, druge nematerijalne troškove u iznosu od 282,28€ i rashode iz ranijeg perioda u iznosu od 4.472,00€.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2015. i 2016. godini po vrsti:

R/B	Vrsta troška	2015. godina	2016. godina	% učešća
1	Troskovi kancelarijskog i ostalog materijala, alata i inventara	455,83	266,49	1,24%
2	Troskovi elektricne energije	0,00	165,39	0,77%
3	Troskovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	12.093,34	8.112,35	37,84%
4	Troškovi po osnovu ugovora o djelu	430,39	1.615,98	7,54%
5	Troskvi komunikacionih usluga	2.322,36	652,70	3,04%
6	Troskovi zakupa poslovnog prostora	4.196,31	4.519,10	21,08%
7	Troskovi reklame i propagnade u zemlji	80,00	950,00	4,43%
8	Troskovi amortizacije	131,27	131,27	0,61%
9	Troskovi reprezentacije	0,00	273,00	1,27%
10	Troškovi sponzorstava i pomoći	260,00	0,00	0,00%
11	Drugi nematerijalni troškovi	368,40	282,28	1,32%
12	Rashodi, iz ranijih godina	0,00	4.472,00	20,86%
Ukupni troškovi		**20.337,90**	**21.440,56**	100,00%

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 37,84%, troškovi zakupa sa 21,08%, rashodi po osnovu ispravke grešaka iz ranijeg perioda sa 20,86% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO " Izbor" za 2015. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, koje se odnose na:

1) **Da subjekt revizije sve prihode evidentira u poslovnim knjigama, kako prihode za redovno poslovanje tako i prihode za finansiranje izborne kampanje.**

2) **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od loklanih samouprava na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije.**

3) **Subjekt revizije je dužan da prihode od priloga fizičkih lica prikuplja u iznosu koji je utvrđen članom 12 Zakona o finansiranju političkih subjekta i izbornih kampanja.**

4) **Subjekt revizije je dužan da u momentu isplate oporezivih naknada fizičkim licima vrši i isplatu poreske obaveze shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkim licima.**

5) **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) dostavlja Poreskoj upravi u propisanom roku.**

6) **Preporučujemo subjektu revizije da unutrašnjim aktom utvrdi ko ostvaruje pravo na naknadu i limit za potrošnju mobilnih telefona.**

7) **Subjekt revizije u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata treba da internim aktom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO Udruženja građana "Izbor" Herceg Novi za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije, od preporuka datih u Izvještaju o reviziji za prethodnu godinu, realizovao preporuku broj.1,3,4 i br.6, a nije realizovao preporuku broj 2,5 i br.7.

Korespodencija sa subjektom revizije

Dopisom broj 04-297/2/17 od 25.12.2017. godine DRI je dostavila Preliminarni izvještaj subjektu revizije da se izjasni na isti u roku od 7 (sedam) dana. Subjekt revizije nije se izjasnio ni do sačinjavanja konačnog izvještaja i ako je isti u više navrata upozoravan na dati rok (e-mail-om od 10.01, 15.01 i 19.01.2018. godine).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1852 od 12.10.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti NVO „IZBOR“ Herceg Novi za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 24.01.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
NVO udruženja građana “IZBOR“ Herceg Noviza 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj NVO Udruženja građana „Izbor“ Herceg Novi za 2016. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim izražene rezerve na navedeno u Izvještaju pod tačkom 10.2.1 – Prihodi i tačkom 10.2.2.11 –Rashodi iz ranijeg perioda Izvještaja pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Subjekt revizije nije shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavio Godišnji finansijski izvještaj u propisanom roku, nije poštovao Zakon o obligacionim odnosima (u dijelu zaključivanja ugovora o djelu), nije vršio popis imovine i obaveza shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i nije u propisanom roku dostavljao IOPPD obrasce nadležnom organu shodno Pravilniku o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti i propusti:

1. Subjekt revizije je Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu dostavio Državnoj revizorskoj instituciji na propisanim obrascima, ali isti nije dostavljen u zakonom utvrđenom roku (dostavljen 03.05.2017. godine).

   - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao troškove električne energije i vode u iznosu od 4.472,00€ (troškovi se odnose na 2015. godinu). Revizijom je utvrđeno da su navedeni troškovi nastali u objektu (restoran “Belvedere”) koji je NVO Udruženje građana “Izbor” uzelo u zakup shodno ugovoru o zakupu br. 1018/2013 od 22.11.2013. godine. Navedeni objekat je NVO “Izbor” izdao u podzakup dana 01.01.2014. godine na period od pet godina. Ugovorom je definisano da se predmetna nepokretnost izdaje u podzakup bez nadoknade, a da poreske obaveze po osnovu izdavanja u podzakup snosi podzakupac, kao i troškove električne energije, vode i telekomunikacionih usluga.

Budući da podzakupac nije ispoštovao ugovorene obaveze subjekt revizije je izvršio plaćanje navedenih troškova. NVO Udruženje građana "Izbor" nije pokrenulo spor protiv podzakupca zbog nepoštovanja obaveza utvrđenih Ugovorom o podzakupu.

- **Preporučuje se subjektu revizije da iskoristi zakonsko pravo u cilju refundacije sredstava od podzakupca zbog nepoštovanja obaveza utvrđenih Ugovorom.**

3. Subjekt revizije nije izvršio popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12. 2016. godine što nije u skladu sa odredbama člana 2 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.

   - **Subjekt revizije je dužan da vrši godišnji popis imovine i obaveza, shodno važećem Pravilniku.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije sačinjavao IOPPD obrasce, ali iste nije u predviđenom roku dostavljao nadležnom poreskom organu kako je to predviđeno važećim Pravilnikom (član 5).

   - **Subjekt revizije je dužan da IOPPD obrasce podnosi poreskom organu u roku predviđenom važećim Pravilnikom.**

5. Subjekt revizije je isplatio naknadu licu angažovanom za obavljanje poslova PR menadžera po ugovoru o djelu (period angažovanja tri mjeseca) u iznosu od 1.800,00€. Uvidom u prezentirani ugovor utvrđeno je da je isti zaključen retroaktivno tj. nakon isteka perioda angažovanja izvršioca, kao i da u istom nije naznačen pravni osnov i da ne sadrži broj djelovodnog protokola.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.**

6. Subjekt revizije u poslovnim knjigama nije obezbjeđivao analitičku evidenciju osnovnih sredstava i evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi analitičku evidenciju osnovnih sredstava i evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
GRUPE BIRAČA ”GRAĐANSKA AKCIJA”
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Grupa birača “Građanska akcija”
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Grupe birača “Građanska akcija“ za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14. marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije broj 40116/17-042-1939 od 23.10.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja GG „Građanska akcija" za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti "Grupe birača – Građanska akcija" za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja subjekta revizije sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2016. godinu i revizija pravilnosti poslovanja "Grupe birača – Građanska akcija".

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br. 86/09, …,83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br. 040/16);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Finansijski plan za 2016. godinu;
- Program rada za 2016. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od od 565,80€ (2% na ukupne rashode subjekta revizije koji iznose 28.290,50€).

Državni revizor je izvršio uvid u finansijske izvještaje i upoznao se sa dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona, pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao prihode u iznosu od 39.632,82€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta lokalne samouprave – Opštine Budva u iznosu od 39.631,46€ i finansijske prihode u iznosu od 1,36€.

8. RASHODI

U poslovnim knjigama subjekta revizije iskazani su troškovi u ukupnom iznosu od 28.288,93€ i isti se odnose na troškove režijskog materijala u iznosu od 556,93€, troškove naknada u iznosu od 3.730,00€, troškove zakupa u iznosu od 95,20€, troškove reklame i propagande u iznosu od 22.185,11€, troškove advokatskih usluga u iznosu od 595,00€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 704,15€, troškove reprezentacije u iznosu od 271,83€ i ostale troškove u iznosu od 150,71€.

Tabelarni preglad ostvarenih troškova u 2016. godini po vrsti:

R/B	Opis troška	Ukupno	% učešća
1	Troškovi režijskog materijala	556,93	1,97%
2	Troškovi naknada	3.730,00	13,19%
3	Troškovi zakupa	95,20	0,34%
4	Troškovi reklame i propagande	22.185,11	78,42%
6	Troškovi advokatskih usluga	595,00	2,10%
7	Ostale neproizvodne usluge	704,15	2,49%
8	Troškovi reprezentacije	271,83	0,96%
9	Ostali troškovi	150,71	0,53%
Ukupno		**28.288,93**	**100,00%**

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame sa 78,42%, troškovi ugovorenih naknada sa 13,18% i sl.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/17-042-1939 od 23.10.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Grupe birača Građanska akcija za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-01/18 od 20.01.2018. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 25.01.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Grupe birača "Građanska akcija" za 2016. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Grupe birača "Građanska akcija" za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 37 i 38), Zakona o računovodstvu i Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu nije dostavio u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (izvještaj dostavljen 01.06.2017. godine).

   - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije, shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, donio Program rada za 2016. godinu.

   - **Subjekt revizije je dužan da donese Program rada do kraja tekuće za narednu godinu shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije isplatio troškove u iznosu od 215,08€ koje nije dokumentovao (troškovi ugovornih naknada u iznosu od 150,00€ i troškovi telefonskih usluga u iznosu od 65,08€).

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije izvršio godišnji popis opreme, ali nije izvršio popis gotovine, gotovinskih ekvivalenata i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2016. godine i nije sačinio godišnji izvještaj o popisu, što nije u skladu sa odredbama člana 2 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem. Takođe je utvrđeno da subjekt revizije nije obezbjeđivao analitičku evidenciju osnovnih sredstava i nije vršen obračun amortizacije istih.

   - **Subjekt revizije treba da godišnji popis vrši u skladu sa važećim Pravilnikom.**

   - **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi analitičku evidenciju osnovnih sredstava**, **da vrši obračun amortizacije osnovnih sredstava kao i da stalnu imovinu u poslovnim knjigama iskazuje po nabavnoj, otpisanoj i sadašnjoj vrijednosti**.

5. Revizijom je utvrđeno da blagajničke transakcije nijesu evidentirane u Glavnoj knjizi na predviđenom kontu, ali budući da nije bilo gotovine u blagajni na kraju finansijske godine, to nije imalo uticaja na iskazivanje obrtne imovine u Bilansu stanja.

   - **Blagajničke transakcije (podizanje gotovine i isplate) osim kroz dnevnik blagajne treba evidentirati i u Glavnoj knjizi na odgovarajućem kontu.**

IZVOD IZ ZBIRNOG IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA POLITIČKIH SUBJEKATA ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Politički subjekti čiji prihodi prelaze 10.000€
Predmet revizije:	Zbirni izvještaj o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine.

Revizije političkih subjekata su vršene u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. SUBJEKTI REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju Godišnjih konsolidovanih finansijskih izvještaja za 2016. godinu sljedećih političkih subjekata:

- Demokratska partija socijalista;
- Nova srpska demokratija;
- Socijaldemokratska partija;
- Socijalistička narodna partija;
- Pokret za promjene;
- Bošnjačka stranka;
- Pozitivna Crna Gora;
- Demokratska narodna partija;
- Demos;
- Demokratska Crna Gora – Demokrate;
- Socijaldemokrate Crne Gore;
- Hrvatska građanska inicijativa;
- Liberalna partija;
- Nova demokratska snaga – FORCA;
- Demokratska stranka jedinstva;
- Demokratska partija;
- Demokratski savez u Crnoj Gori;
- Grupa građana Građanska inicijativa
- Crnogorska demokratska unija;
- NVO „Izbor" Herceg Novi;
- Grupa birača – Građanska akcija;
- Građanski pokret URA;
- Albanska alternativa;
- Demokratska unija albanaca;
- Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde Crne Gore;
- Demokratska srpska stranka;
- NVO Perspektiva;
- Pokret za Pljevlja;

- Radnička partija;
- Grupa građana „Novska lista“.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije su Godišnji finansijski izvještaji političkih subjekata za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, politički subjekti su u obavezi da završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj dostave Državnoj revizorskoj instituciji, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Subjekti revizije su Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2016. godinu dostavili Državnoj revizorskoj instituciji u Zakonom utvrđenom roku, osim Socijalističke narodne partije, NVO “Izbor” Herceg Novi i Grupe birača Građanska akcija.

Državnoj revizorskoj instituciji nijesu shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavili Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu 14 (četrnaest) političkih subjekata koji su shodno dopisu Ministarstva javne uprave (br 01/1-005/17-1188/2) upisani u Registar političkih Partija zaključno sa 31.12.2016. godine, i to: Alternativa CG, Srpska stranka, Lista demokratskog saveza Albanaca, Bošnjačka demokratska zajednica u CG i Stranka srpskih radikala, Partija demokratskog prosperiteta; Demokratsko jedinstvo albanaca u Crnoj Gori; Demokratska zajednica Muslimana i Bošnjaka u Crnoj Gori; Bošnjačka demokratska partija Crne Gore; Zelena partija Crne Gore; Srpska lista; Partija udruženih penzionera i invalida Crne Gore; Centralna albanska partija za integracije i Partija penzionera, invalida i restitucije. Od navedenih subjekata 5 (pet) je ostvarilo prihode veće od 10.000,00€.

Državna revizorska institucija (DRI) je shodno članu 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u obavezi da vrši reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata koji ostvaruju prihode u većem iznosu od 10.000,00€.

DRI je shodno Zakonu izvršila reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja 30 političkih subjekata za 2016. godinu i objavila pojedinačne izvještaje na zvaničnom sajtu DRI. Navedeni Izvještaji sadrže mišljenje na finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti sa pregledom utvrđenih nepravilnosti i datih preporuka, opšti dio, utvrđeno činjenično stanje po planiranim segmentima, i realizaciju preporuka iz prethodne godine.

Na finansijsku reviziju dato je 21 pozitivno mišljenje, 5 uslovnih i 4 negativna mišljenja, dok je na reviziju pravilnosti dato 6 pozitivnih, 17 uslovnih i 7 negativnih mišljenja.

Tabelarni pregled datih mišljenja na Godišnje finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja revidiranih subjekata kao i broj datih preporuka za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i unapređenje rada istih.

R/B	NAZIV PARTIJE	MIŠLJENJE NA FINANSIJSKU REVIZIJU	MIŠLJENJE NA REVIZIJU PRAVILNOSTI	BROJ PREPORUKA
1	Demokratska partija socijalista	pozitivno	pozitivno	0
2	Albanska alternativa	pozitivno	uslovno	3
3	Grupa Građana Građanska inicijativa	pozitivno	uslovno	5
4	Demokratska srpska stranka	pozitivno	uslovno	4
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde Crne Gore	pozitivno	uslovno	5
6	Liberalna partija	negativno	negativno	10
7	Hrvatska građanska inicijativa	pozitivno sa skretanjem pažnje	uslovno	9
8	Demokratska narodna partija	pozitivno	uslovno	7
9	Pokret za promjene	pozitivno	uslovno	7
10	DEMOS	pozitivno	uslovno	7
11	Crnogorska demokratska unija	pozitivno	negativno	8
12	Socijaldemokratska Partija	pozitivno	pozitivno	2
13	Građanski pokret URA	pozitivno	uslovno	7
14	Nova srpska demokratija	pozitivno sa skretanjem pažnje	negativno	10
15	Demokratska unija Albanaca	negativno	negativno	6
16	Radnička partija	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	3
17	Demokratska stranka jedinstva	negativno	negativno	11
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
19	Pozitivna Crna Gora	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
20	Bošnjačka stranka	uslovno	uslovno	9
21	Pokret za Pljevlja	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
22	Nova demokratska snaga -FORCA	pozitivno	uslovno	5
23	Grupa građana ,, Novska lista"	uslovno	uslovno	2
24	Demokratska partija	pozitivno	uslovno	5
25	NVO Perspektiva - ANA E MALIT	uslovno	uslovno	8
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	uslovno	uslovno	8
27	Socijaldemokrate Crne Gore	pozitivno	uslovno	4
28	Socijalistička narodna partija	negativno	negativno	16
29	NVO" IZBOR" Herceg Novi	uslovno	negativno	6
30	Grupa birača - Građanska akcija	pozitivno	uslovno	6
	UKUPNO:			**179**

6. PRIHODI

Subjekti revizije shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ostvaruju prihode iz javnih izvora (Budžet CG i budžeti lokalnih samouprava) i iz privatnih izvora.

Politički subjekti koji su bili predmet ove revizije u 2016. godini ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 10.159.181,51€. Ostvareni prihodi se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu od 6.411.636,25€, prihode iz budžeta lokalnnih samouprava u iznosu od 2.191.132,61€, prihode od priloga u iznosu od 1.193.026,82€, prihode od članarine u iznosu od 196.369,69€, prihode od izvršenih usluga u iznosu od 36.248,63€, ostale poslovne prihode u iznosu od 120.081,76€, sopstvene prihode u iznosu od 2.000,00€, finansijske prihode u iznosu od 3.723,15€ i ostale prihode u iznosu od 4.962,60€.

Tabelarni pregled ostavrenih prihoda po vrsti po političkim subjektima:

R/B	Naziv političkih subjekata	Prihodi iz budžeta CG	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	Prihodi od priloga	Prihodi od članarina	Prihodi od izvršenih usluga	Ostali poslovni prihodi	Sopstveni prihodi	Finansijski prihodi	Ostali prihodi	Ukupno
1	Demokratska partija socijalista	2.311.005,53	844.595,63	749.064,13	130.105,68	36.248,63	43.714,77		3.591,91	/	4.118.326,28
2	Albanska alternativa	25.302,00	8.688,00						1,00		33.991,00
3	Grupa Građana Građanska inicijativa	37.446,00	8.688,00				4.285,00		21,00		50.440,00
4	Demokratska srpska stranka		18.181,29					2.000,00		1.157,60	21.338,89
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne	22.702,73	100,00	450,00							23.252,73
6	Liberalna partija	99.855,22	26.255,00	400,00	1.490,00		28.082,88			3.417,00	159.500,10
7	Hrvatska građanska inicijativa	171.945,05	14.044,00		119,00				3,00		186.111,05
8	Demokratska narodna partija	256.541,00	71.762,00	26.500,00			13.684,00				368.487,00
9	Pokret za promjene	339.478,00	128.973,00	34.400,00						348,00	503.199,00
10	DEMOS	238.919,00	503,00	92.000,00							331.422,00
11	Crnogorska demokratska unija		6.774,13	40.556,78	2.970,00				0,30		50.301,21
12	Socijaldemokratska Partija	538.328,00	199.226,00	8.510,00	10.679,00		9.603,00				766.346,00
13	Građanski pokret URA	18.534,99	5.615,24	15.293,00							39.443,23
14	Nova srpska demokratija	523.269,54	193.405,86	123.923,50			575,87				841.174,77
15	Demokratska unija Albanaca	7.885,80	21.531,56						0,22		29.417,58
16	Radnička partija	7.964,72					3.100,00				11.064,72
17	Demokratska stranka jedinstva	99.855,23	3.176,77						1,90		103.033,90
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	257.494,00	26.302,00	13.036,00					14,00		296.846,00
19	Pozitivna Crna Gora	371.176,73	102.432,80	682,00	1.520,00						475.811,53
20	Bošnjačka stranka	283.089,05	67.977,99	5.500,00	18.283,20				53,59		374.903,83
21	Pokret za Pljevlja	3.105,00	6.992,00	2.000,00							12.097,00
22	Nova demokratska snaga -FORCA	101.328,00	37.820,00	324,00			3.093,00				142.565,00
23	Grupa građana ,, Novska lista"		8.280,00								8.280,00
24	Demokratska partija	82.615,83	18.431,51		406,00				0,28		101.453,62
25	NVO Perspektiva - ANA E MALIT	12.482,00	4.108,00						1,00		16.591,00
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	42.082,00	17.738,00						9,00		59.829,00
27	Socijaldemokrate Crne Gore	94.678,00	20.452,00	62.067,50	30.796,81						207.994,31
28	Socijalistička narodna partija	464.552,83	248.791,37	17.369,91			8.168,24		24,59	40,00	738.946,94
29	NVO" IZBOR" Herceg Novi		40.656,00	950,00			5.775,00				47.381,00
30	Grupa birača - Građanska akcija		39.631,46						1,36		39.632,82
	UKUPNO:	**6.411.636,25**	**2.191.132,61**	**1.193.026,82**	**196.369,69**	**36.248,63**	**120.081,76**	**2.000,00**	**3.723,15**	**4.962,60**	**10.159.181,51**
		63,11%	**21,57%**	**11,74%**	**1,93%**	**0,36%**	**1,18%**	**0,02%**	**0,04%**	**0,05%**	

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz budžeta CG sa 63,11%, prihodi iz lokalnih samouprava sa 21,57%, prihodi od priloga sa 11,74%, prihodi od članarina sa 1,93% i drugi prihodi (od izvršenih usluga, ostali poslovni prihodi, sopstveni prihodi, finansijski prihodi i ostali prihodi sa 1,65%. Na osnovu gore navedenog, konstatuje se da prihodi iz javnih izvora (iz budžeta CG i budžeta lokalnih samouprava) u ukupnim prihodima učestvuju sa 84,68%, dok prihodi iz privatnih izvora i ostali prihodi učestvuju sa 15,32%.

Najveće učešće u ukupnim prihodima ima Demokratska partija socijalista sa 40,54%, Nova srpska demokratija sa 8,28%, Socijaldemokratska partija sa 7,54%, Socijalistička narodna partija sa 7,27%, Demokratska Crna Gora sa 4,95%, Pozitivna CG sa 4,68%, Bošnjačka stranka sa 3,69%, Demos 2,92% i ostali politički subjekti sa 20,13%.

Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 7.594.506,05€ odnosi se na prihode za finansiranje redovnog poslovanja političkih subjekata, dok se iznos od 2.564.675,48€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

7. RASHODI

Politički subjekti koji su bili predmet ove revizije u 2016. godini ostvarili su troškove u ukupnom iznosu od 11.442.454,14€. Ostvareni troškovi odnose se na: troškove bruto zarada i naknada u iznosu od 2.992.356,00€, troškove službenih putovanja u iznosu od 579.274,12€, troškove materijala, goriva i električne energije u iznosu od 747.244,67€, troškove prevoza, telefona i poštanskih usluga u iznosu od 574.595,97€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 167.200,06€, troškove zakupa u iznosu od 532.126,89€, troškove reklame, propagande i istraživanja i ostale troškove izbornih kampanja u iznosu od 3.930.226,59€, troškove usluga u iznosu od 625.438,42€, troškove amortizacije u iznosu od 133.377,33€, troškove reprezentacije u iznosu od 415.974,60€, troškove stipendija i pomoći u iznosu od 365.757,51€, ostale troškove u iznosu od 378.881,92€.

Tabelarni pregled troškova po vrsti i po političkim subjektima:

R/R	Nazivi političkih subjekata	Troškovi bruto zarada i naknada	Troškovi službenih putovanja	Troškovi materijala, goriva i električne energije	Troškovi prevoza, telefona i poštanskih usluga	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	Troškovi zakupa	Troškovi reklame, propagande i istraživanja i ostali troškovi izbornih kampanja	Troškovi usluga	Troškovi amortizacije	Troškovi reprezentacije	Troškovi stipendija i pomoći	Ostali troškovi	Ukupni troškovi	% učešće
1	Demokratska partija socijalista	1.327.003,57	167.732,18	266.126,27	306.459,21	119.998,13	206.158,25	1.413.367,03	167.579,86		12.532,10		63.170,72	4.110.928,33	35,93%
2	Albanska alternativa	14.277,65	978,24	9.886,89	820,10		3.755,16	9.336,55	1.285,55	190,94	1.075,30		8.317,73	49.924,11	0,44%
3	Grupa Građana Građanska inicijativa	449,89		8.560,14	395,48		1.939,17	2.587,60	755,11	100,76	3.325,92	10.166,64	2.282,20	30.562,91	0,27%
4	Demokratska srpska stranka	0,00	2.956,06	2.162,56	4.320,29	196,37	3.407,30		1.041,57	128,55	1.981,91	8.063,71	708,35	25.361,04	0,22%
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne	14.696,86		2.452,79	339,30				800,28		380,30	1.500,00	0,00	20.169,53	0,18%
6	Liberalna partija	61.547,97	20.829,49	14.867,67	4.185,44		9.227,56	24.888,69	1.132,00	1.307,00	7.330,73		13.965,98	159.282,53	1,39%
7	Hrvatska građanska inicijativa	80.454,70	9.480,18	1.649,21	9.322,30	636,22	878,00	59.263,82	2.292,13	1.831,07	7.126,80	15.341,60	916,59	189.122,92	1,65%
8	Demokratska narodna partija	116.256,29	50.679,37	9.045,26	6.647,85		14.759,25	116.064,01	2.586,12	9.574,25	20.326,01	40.484,00	5.756,15	392.178,57	3,43%
9	Pokret za promjene	91.609,74	37.539,58	21.266,17	26.091,07		28.728,00	27.178,00	58.424,78	33.094,79	44.274,05	48.138,46	153.315,75	569.660,39	4,98%
10	DEMOS	34.412,54	935,00	690,81	9.000,12		19.618,00	338.266,45	1.792,05		1.762,17	1.198,88		407.676,02	3,56%
11	Crnogorska demokratska unija	1.260,00		466,63	786,34		21.778,41	22.104,42	432,43	304,29	334,92	152,50		47.619,93	0,42%
12	Socijaldemokratska Partija	275.666,87	18.075,23	122.471,05	58.402,57	14.491,87	50.591,33	184.091,91	75.518,75	17.075,86	36.613,89	35.673,77		888.673,20	7,77%
13	Građanski pokret URA	31.032,76		991,11	423,00		861,16	21.211,35			281,00	54.510,05	915,37	110.268,10	0,96%
14	Nova srpska demokratija	46.429,58	122.485,49	5.168,06	50.833,26	7.009,63	6.133,00	996.840,13	151.299,60	24.446,36	72.272,91	9.496,00	28.465,60	1.520.879,62	13,29%
15	Demokratska unija Albanaca	5.852,79	6.962,00	1.425,69	3.266,81	1.288,26	3.257,14	1.932,20	770,00	581,12	2.849,13	4.830,00	177,40	33.192,54	0,29%
16	Radnička partija	0,00	1.152,00	759,65	230,00	37,10	3.674,56		36,21			45,73		6.135,25	0,05%
17	Demokratska stranka jedinstva	20.200,00	11.704,00	4.342,86	1.772,02	1.848,80	12.000,00		1.492,50		1.763,01	13.800,00	406,35	69.329,54	0,61%
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATI	51.078,54		17.342,52	6.414,13	4.854,26	40.091,87	255.167,53	20.872,48	1.075,86	30.894,24	7.641,50	11.567,53	447.000,46	3,91%
19	Pozitivna Crna Gora	196.216,80	19.666,60	15.924,45	26.523,97	2.684,86	31.140,20	129.840,62	58.981,39	4.836,00	47.063,73	990,00	69.926,30	603.795,00	5,28%
20	Bošnjačka stranka	99.224,52	26.021,82	51.226,75		3.846,79	23.522,00	37.669,96		11.050,44	32.032,75	50.734,43	1.416,95	336.746,43	2,94%
21	Pokret za Ptjevlja	3.860,04	195,50	139,33	441,97			924,47	61,40	501,84	365,00	50,00	976,05	7.515,61	0,07%
22	Nova demokratska snaga -FORCA	18.672,98	4.522,00	2.952,66	2.170,26		11.200,00	63.021,07	7.498,64	2.078,54	5.765,95	1.540,95	1.589,59	121.820,64	1,06%
23	Grupa građana „ Novska lista"	1.800,00		150,00	300,00			1.000,00	607,00		2.860,50	6.550,00		13.267,50	0,12%
24	Demokratska partija	8.964,86	36.227,26	18.683,23	3.114,36	502,00		8.361,90	1.034,00	1.523,31	13.834,95	9.930,00	297,58	102.479,45	0,90%
25	NVO Perspektiva - ANA I MALIT	0,00	10.952,88	1.752,23	134,86	65,34	1.375,98	457,67		359,96	661,50	2.143,57	195,71	18.104,69	0,16%
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	10.475,96	7.013,39	7.805,56	3.223,75	366,50		1.210,21	1.857,00	112,92	6.637,67	3.324,89	242,90	42.270,75	0,37%
27	Socijaldemokrate Crne Gore	5.063,15	123,80	83.597,10	12.319,52	5.095,65	26.105,95	150.579,76	37.892,55	1.009,41	8.924,42	5.474,01		336.185,72	2,94%
28	Socijalistička narodna partija	162.389,67	23.040,55	74.049,21	35.997,20	3.977,96	6.007,00	10.720,14	20.095,07	22.062,71	22.156,10	29.027,60	14.251,00	732.573,57	6,40%
29	NVO' IZBOR' Herceg Novi	9.728,33		431,88	632,70		4.519,10	950,00		131,27	273,00	4.754,28		21.440,56	0,19%
30	Grupa birača - Građanska akcija	3.730,00		556,93			95,20	22.185,11	1.299,15		271,83	150,71		28.288,93	0,25%
	UKUPNO:	2.992.356,00	579.274,12	747.244,67	574.595,97	167.200,06	532.126,89	3.930.226,59	625.438,42	133.377,33	415.974,60	365.757,51	378.881,92	11.442.454,14	100,00%
		26,15%	5,06%	6,53%	5,02%	1,46%	4,65%	34,35%	5,47%	1,17%	3,64%	3,20%	3,31%	100,00%	

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame, propagande i istraživanja sa 34,34%, troškovi bruto zarada sa 26,15%, troškovi materijala, goriva i električne energije sa 6,53%, troškovi usluga sa 5,46%, troškovi službenih putovanja sa 5,06%, troškovi prevoza, telefona i poštanskih usluga sa 5,02%, troškovi zakupa sa 4,65% i sl.

Najveće učešće u ukupnim troškovima ima Demokratska partija socijalista sa 35,93%, Nova srpska demokratija sa 13,29%, SDP sa 7,77%, SNP sa 6,40%, Pozitivna CG sa 5,28%, Pokret za promjene sa 4,98%, Demokratska CG 3,91%, DEMOS 3,56%, Demokratska narodna partija 3,43% i sl.

Od ukupnih troškova iznos od 7.198.575,49€ odnosi se na troškove za finansiranje redovnog poslovanja, dok se iznos od 4.243.878,56€ odnosi na troškove izbornih kampanja.

Revizijom je utvrđeno da subjekti revizije nijesu dokumentovali ili su neadekvatno dokumentovali troškove u iznosu od 92.843,00€ i to: Socijalistička narodna partija (28.456,27€), Liberalna partija (15.350,77€), Demokratska stranka jedinstva (14.036,00€), Demokratska unija Albanaca (8.165,00€), Nova srpska demokratija (5.078,59€) i ostali subjekti revizije (20.489,00€).

Subjekti revizije su gotovinski iz blagajne isplatili iznos od 1.088.210,00€ što čini 9,50% ukupnih troškova.

8. NEIZMIRENE OBAVEZE

Subjekti revizije su u poslovnim knjigama iskazali neizmirene obaveze sa stanjem na dan 31.12.2016. godine u iznosu od 2.566.316,84€.

Od ukupno neizmirenih obaveza na Novu srpsku demokratiju odnosi se iznos od 1.036.903,79€ ili 40,56%, Socijalističku narodnu partiju 338.800,60€ ili 13,25%, Demokratsku CG 200.685,70€ ili 7,85%, Demokratsku partiju socijalista iznos od 188.100,19€ ili 7,36%, Socijaldemokratsku partiju iznos od 171.230,00€ ili 6,70%, Socijaldemokrate CG iznos od 154.241,10€ ili 6,03%, Demos iznos od 95.344,50€ ili 3,73%, Građanski pokret URA iznos od 90.676,59€ ili 3,55%, Pokret za promjene iznos od 70.428,81€ ili 2,76% i ostali revidirani subjekti (21subjekata) iznos od 209.205,56€ ili 8,21%

9. POTRAŽIVANJA

U poslovnim knjigama revidiranih subjekata iskazani su potraživanja u ukupnom iznosu 524.153,09€.

Od iskazanih potraživanja na potraživanja Pokreta za promjene odnosi se iznos od 148.665,00€, Demokratske stranke jedinstva iznos od 105.647,10€, Socijalističke narodne partije iznos od 83.972,47€, Demokratske partije socijalista iznos od 50.516,89€, Socijaldemokratske partije iznos od 48.485,00€, Nove srpske demokratije iznos od 22.868,28€, Pozitivne CG iznos od 21.026,75€, Demokratskog saveza u CG iznos od 12.611,22€ i ostalih revidiranih subjekata iznos od 30.360,00€. Potraživanja se najvećim dijelom odnose na potraživanja od lokalnih samouprava, potraživanja po osnovu zakupnine poslovnih prostora, sporna potraživanja i ostala potraživanja.

II ZAKLJUČNE KONSTATACIJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija (DRI) u skladu sa članom 4 i 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja završila je reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja 30 (trideset) političkih subjekata koji su u 2016. godini ostvarili prihode u iznosu većem od 10.000,00€.

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja, izjašnjenja subjekata revizije i objavljenih pojedinačnih konačnih izvještaja o reviziji Senat Državne revizorske institucije na sjednici održanoj dana 15.02.2018. godine usvojio je:

ZBIRNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu

U cilju otklanjanja revizijom utvrđenih nepravilnosti, unapređenja zakonodavnog okvira koji reguliše poslovanje političkih subjekata i poboljšanja kvaliteta izvještavanja subjekata revizije, date su sljedeće preporuke:

1. Revizijom je utvrđeno da subjekti revizije vođenje poslovnih knjiga ne obezbjeđuju na jedinstven način i iskazivanje finansijskih transakcija vrše po različitim računovodstvenim načelima, zbog nepostojanja regulative kojom bi se uredilo poslovanje istih, što otežava rad političkih subjekata i vršenje revizije.

   - **Potrebno je da Ministarstvo finansija u okviru svojih nadležnosti inicira donošenje ili donese regulativu kojom će se urediti poslovanje političkih subjekata, u cilju unapređenja rada istih i efikasnije kontrole njihovog poslovanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da 14 (četrnaest) političkih subjekta nije shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavilo Godišnje finansijske izvještaje za 2016. godinu, dok četiri politička subjekta nije iste dostavilo u zakonskom roku. Takođe je utvrđeno da tri subjekta revizije nijesu pripremili Godišnji finansijski izvještaj u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja (nijesu iskazali sve prihode i troškove ili obrtnu i stalnu imovinu).

   - **Subjekti revizije su dužni da Godišnji finansijski izvještaj dostavljaju Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

   - **Subjekti revizije su dužani da Godišnji finansijski izvještaj pripreme u skladu sa važećim okvirom finansijkog izvještavanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da 4 (četiri) subjekta revizije nije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja donijelo Finansijski plan i Program rada za 2016. godinu, a 12 (dvanaest) političkih subjekata nije realno planiralo prihode i troškove.

   - **Subjekti revizije su shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužni da do kraja tekuće godine za narednu godinu donesu Program rada i Finansijski plan.**

   - **Preporučuje se subjektima revizije da Godišnjim programom rada, osim aktivnosti, planira i iznos finansijskih sredstava po svakoj od predviđenih aktivnosti.**

- **Subjekti revizije treba da realnije planiraju prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti u fiskalnoj godini izvrše korekciju Finansijskog plana.**

4. Revizijom je utvrđeno da devet revidiranih političkih subjekata ne obezbjeđuju evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, ili ista evidentiraju na osnovu neusaglašene dokumentacije sa lokalnim samoupravama.

   - **Preporučuje se subjektima revizije da obezbijede evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

5. Revizijom su utvrđene nepravilnosti u dijelu zaključivanja ugovora o djelu i ugovora o zakupu kod deset revidiranih političkih subjekata jer isti ugovore o djelu i ugovore o zakupu nijesu zaključivali u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima (ne sadrže sve formalno pravne elemente, dok ugovori o zakupu nijesu ovjereni kod nadležnog organa).

   - **Subjekti revizije su dužni da ugovore o djelu i ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuju u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.**

6. Revizijom je utvrđeno da osamnaest revidiranih političkih subjekata nijesu adekvatno dokumentovali troškove i nijesu pravilno klasifikovali dio troškova na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuju.

   - **Subjekti revizije su dužni da sve troškove pravdaju adekvatnom i potpunom dokumentacijom kao i da troškove klasifikuju i evidentiraju na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuju.**

7. Revizijom je utvrđeno da je jedanaest revidiranih političkih subjekata zaključivalo ugovore o djelu za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima ili poslova iz redovne djelatnosti, a za iste su bili dužni da sa izvšiocima zaključe ugovore o radu.

   - **Subjekti revizije za poslove na sistematizovanim radnim mjestima ili poslovima iz redovne djelatnosti treba da zaključuju ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

8. Revizijom je utvrđeno da pet revidiranih političkih subjekata ima status Grupe građana koji su učestvovali na izborima i osvojili mandate, a isti nemaju status pravnog lica i ne mogu otvoriti žiro račun za obavljanje finansijskih transakcija, već navedene transakcije obavljaju preko računa fizičkog lica ovlašćenog od strane Grupe građana. Pozitivnim propisima Crne Gore nije uređen pravni status, način osnivanja, finansiranje i druga pitanja od značaja za rad Grupe građana.

   - **Potrebno je da se donese regulativa kojom će se urediti pravni status i druga pitanja od značaja za rad Grupe građana.**

9. Revizijom je utvrđeno da je određeni broj političkih subjekata nastupao kao konstituent Koalicije na parlamentarnim i lokalnim izborima i da su ostale iskazane neizmirene obaveze nakon završetka izborne kampanje. Budući da koalicije nemaju status pravnog lica ostaje otvoreno pitanje evidentiranja i izmirivanja obaveza.

- **Potrebno je koalicionim sporazumom definisati prava i obaveze svakog konstituenta Koalicije u dijelu evidentiranja i plaćanja obaveza po osnovu izbornih kampanja.**

10. U postupku revizije utvrđeno je da su revidirani subjekti gotovinski iz blagajne isplatili iznos od 1.088.210,00€ što čini 9,50% ukupnih troškova.

    - **Preporučuje se subjektima revizije da smanje gotovinske isplate i da plaćanje vrše preko žiro računa, kako bi se na taj način izbjegle eventualne zloupotrebe.**

Državna revizorska institucija je dala predlog za izmjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i preporuku nadležnom skupštinskom odboru :

- Odredbama člana 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja bitno se ograničava samostalnost i nezavisnost DRI u izboru subjekata revizije, što je u suprotnosti sa članom 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, kojim je definisano da Institucija samostalno odlučuje o subjektima revizije, predmetu, obimu i vrsti revizije, vremenu i načinu vršenja revizije. Saglasno Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, jedina zakonska obaveza DRI je da jednom godišnje vrši reviziju Završnog računa budžeta Crne Gore. Predložena je izmjena člana 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja tako da glasi: "Državna revizorska institucija vrši reviziju godišnjih konsolidovanih finansijskih izvještaja političkih subjekata na osnovu procijenjenog rizika i kriterijuma iz Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti" (najviše pet političkih subjekata na godišnjem nivou), što je i mišljenje SIGME, eksperata Savjeta Evrope, Generalnog direktorata za budžet.

DRI angažuje velike ljudske resurse prilikom obavljanja revizije političkih subjekata, a sredstva koja se revidiraju nijesu značajna (oko 10 miliona eura) sa aspekta Budžeta Crne Gore. Na ovaj način bi se obezbijedilo rasterećenje ljudskih resursa DRI, što bi ostavilo prostor da Institucija vrši reviziju većeg broja drugih subjekata.

- Zakonom definisati status sopstvenih sredstava koja politički subjekti koriste za izborne kampanje, jer članom 14 i 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ista nijesu predviđena kao izvor finansiranja (što je bitno sa aspekta limita sredstava koja podnosioci mogu prikupiti iz privatnih izvora, a koji je utvrđen članom 17 stav 2 Zakona).

- Zakonom definisati obavezu političkih subjekata da otvore zvaničnu internet stranicu na kojoj će objavljivati finansijske izvještaje, unutrašnja akta i ostale informacije iz svog poslovanja.

- Utvrditi obavezu uvođenja administrativnih mjera od strane nadležnog državnog organa, političkim subjektima kojima DRI izrazi negativno mišljenje na Godišnji finansijski izvještaj ili reviziju pravilnosti poslovanja.

- Preporučuje se nadležnom Skupštinskom odboru da svojim aktom utvrdi obavezu javnog saslušanja odgovornog lica u političkom subjektu u slučaju datog negativnog mišljenja od strane DRI.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PRAVILNOSTI POSLOVANJA AMBASADE CRNE GORE U REPUBLICI AUSTRIJI, GRČKOJ I HRVATSKOJ I STALNE MISIJE CG PRI UN, OEBS I DRUGIM MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA U BEČU ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ambasada Crne Gore u Austriji, Grčkoj, Hrvatskoj i Stalne Misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu
Predmet revizije:	Izvještaj o reviziji pravilnosti materijalno finansijkog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Austriji, Grčkoj, Hrvatskoj i Stalne Misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu
Trajanje revizije:	60 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Diplomatskih predstavništava sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu za vršenje revizije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine 06-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci o vršenju revizije DRI br. 40116/18-041-106/2 od 22.01.2018. godine.

Revizija je vršena u skladu sa:

- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG", br. 07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. PODACI O SUBJEKTIMA REVIZIJE

Zakonom o vanjskim poslovima uređen je način vođenja i vršenja vanjskih poslova, međusobni odnosi državnih organa u vršenju vanjskih poslova, osnivanje i rad diplomatskih i konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, diplomatska i konzularna zvanja, prava i dužnosti diplomata i drugih zaposlenih u Ministarstvu vanjskih poslova i diplomatsko-konzularnim predstavništvima, postupak sticanja, upravljanja i raspolaganja imovinom u inostranstvu koja je neophodna za rad diplomatsko-konzularnih predstavništava.

Poslove iz svoje nadležnosti Ministarstvo obavlja neposredno i preko diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore. Diplomatska predstavništva Crne Gore u inostranstvu su: ambasade i stalne misije pri međunarodnim organizacijama i konzularna predstavništva.

Zakonom o vanjskim poslovima je utvrđeno da se Ministarstvo stara da rad diplomatsko-konzularnih predstavništava bude efikasan i ekonomičan, kao i da obezbijedi kadrovske, materijalne i prostorne uslove za njihov rad. Ministarstvo vrši nadzor nad radom diplomatsko-konzularnih predstavništava preko diplomate u zvanju ambasadora u Ministarstvu ili opunomoćenog ministra, koga odredi ministar (u daljem tekstu: glavni diplomatski inspektor). Glavni diplomatski inspektor je u vršenju svojih poslova samostalan i nepristrasan. Bliža ovlašćenja glavnog diplomatskog inspektora i način sprovođenja nadzora nad radom diplomatsko-konzularnih predstavništava propisuje Ministarstvo. Poslove nadzora u konzularnoj oblasti, oblasti finansija, bezbjednosti i u drugim oblastima rada diplomatsko-konzularnih predstavništava mogu vršiti i drugi državni službenici zaposleni u Ministarstvu koje za to ovlasti ministar vanjskih poslova (u daljem tekstu:diplomatski inspektori).

Diplomatsko konzularna predstavništva se finansiraju iz sredstava Budžeta Crne Gore, prihoda od konzularnih usluga, donacija i ostalih prihoda. Sredstava za rad predstavništava shodno članu 10 Pravilnika, koriste se za: lična primanja zaposlenih, rashode za materijal i usluge, tekuće održavanje građevinskih objekata i opreme, rentu i kapitalne izdatke. Zaposleni u Ministarstvu i na radu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima ostvaruju zaradu, dodatke na zaradu, naknade i druga primanja u skladu sa Zakonom o vanjskim poslovima i Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

3. NADLEŽNOST MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA

Zakonom o vanjskim poslovima je uređen način vođenja i vršenja vanjskih poslova, međusobni odnosi državnih organa u vršenju vanjskih poslova, osnivanje i rad diplomatskih i konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, diplomatska i konzularna zvanja, prava i dužnosti diplomata i drugih zaposlenih u Ministarstvu vanjskih poslova i diplomatsko-konzularnim predstavništvima, postupak sticanja, upravljanja i raspolaganja imovinom u inostranstvu koja je neophodna za rad diplomatsko-konzularnih predstavništava.

Poslove iz svoje nadležnosti Ministarstvo obavlja neposredno i preko diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore. Članom 12 Zakona o vanjskim poslovima je utvrđeno da se Ministarstvo stara da rad diplomatsko-konzularnih predstavništava bude efikasan i ekonomičan, kao i da obezbijedi kadrovske, materijalne i prostorne uslove za njihov rad. Ministarstvo vrši nadzor nad radom diplomatsko-konzularnih predstavništava preko diplomate u zvanju ambasadora u Ministarstvu ili opunomoćenog ministra, koga odredi ministar (u daljem tekstu: glavni diplomatski inspektor).

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti materijalno-finansijskog poslovanja Ambasade CG u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalne misije CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču kao i reviziju aktivnosti Ministarstva vanjskih poslova koje se odnose na diplomatska predstavništva za 2017. godinu.

5. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije su finansijske i druge radnje subjekata revizije i njihova usklađenost sa zakonskim, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

6. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekata revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i internim aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

7. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o vanjskim poslovima („Sl. list Crne Gore“, br. 46/10 i 70/17);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list CG“, br. 83/16 i 73/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, br. 39/11,..., 16/16);
- Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 16/16 i 42/17);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09, 40/11);
- Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“ br. 05/12 … 73/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 40/16);
- Uredba o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnom predstavništvu („ Sl. list CG“, br. 55/13... 45/17);
- Uredba o načinu upravljanja i održavanja nepokretnosti koje se koriste za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava („Sl. list CG“, br. 30/12);
- Uredba o sprovođenju javnih nabavki za Diplomatsko – konzularna predstavništva, vojno-diplomatske predstavnike i jedinice vojske u međunarodnim snagama i mirovnim misijama („ Sl. list CG“ br.37/14);

- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu vanjskih poslova br. 05/6 - 198/5), od 20.03.2017. godine;
- Pravilnik o finansijsko-materijalnom poslovanju diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore br. 05/1-966 od 27.04.2009. godine;
- Pravilnik o zapošljavanju lokalnog osoblja u DKP Crne Gore (br. 5/3-2750/9-2 od 20. decembra 2011. godine;
- Pravilnik o korišćenju mobilnih telefona zaposlenih u diplomatsko-konzularnom predstavništvima br. 05/1-593/1 od 03.03.2009;
- Pravilnik o stanovima u DKP br. 05/1-593 24.02.2009;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština ("Službeni list Crne Gore", br. 072/16);
- Uputstvo o korišćenju sredstava za reprezentaciju u DKP Crne Gore br. 05/1-966 od 27.04.2009. godine;
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list CG“, br. 47/11).

8. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekata revizije i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole. Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza, proučena je pravna regulativa, interni akti, kao i dokumentacija o poslovanju diplomatskih predstavništava u postupku revizije provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Provjerena je primjena zakonske i druge regulative, s ciljem utvrđivanja da li je poslovanje navedenih predstavništava u skladu sa važećom regulativom.

9. MATERIJALNOST

Materijalnost je određena u visini od 2% ukupnih izdataka svakog od diplomatskog predstavništva čije je poslovanje predmet ove revizije. Materijalnost je posmatrana po vrijednosti, prirodi i po kontekstu. Materijalnost na nivou četiri predstavništva čije je poslovanje predmet ove revizije utvrđena je u iznosu od 22.754,71€.

10. MATERIJALNO FINANSIJSKO POSLOVANJE I RAČUNOVODSTVENE EVIDENCIJE PREDSTAVNIŠTAVA

Materijalno finansijsko poslovanje i računovodstvene evidencije diplomatsko konzularnih predstavništava su uređene Pravilnikom o finansijskom materijalnom poslovanju DKP Crne Gore br. 05/1 – 966 od 27.04.2009. godine. Shodno navedenom Pravilniku predstavništva su dužna da vode knjigovodstvene i druge evidencije o stanju i kretanju svih sredstava kojima rukuje i raspolaže o izvorima i vrstama tih sredstava, kao i korišćenju odobrenih sredstava za vršenje djelatnosti.

Shodno članu 36 navedenog Pravilnika, predstavništvo obezbjeđuje sljedeće poslovne knjige i evidencije, i to: Dnevnik prometa uplata i isplata; Knjigu depozita; Popisne inventarske liste i Pomoćne evidencije.

Oblik i način vođenja poslovnih knjiga je regulisano posebnim aktom Ministarstva. Shodno članu 37 Pravilnika, Predstavništva su dužna da poslovne knjige vode na način da iste omoguće sagledavanje svih poslovnih promjena, kontrolu ispravnosti knjiženja, čuvanje i korišćenje podataka. Predstavništva su dužna da evidencije o materijalno finansijskom poslovanju vode uredno, tačno i blagovremeno. Knjiženje u poslovnim knjigama predstavništva su shodno članu 38 Pravilnika dužna da vrše na osnovu orginalne dokumentacije i potpisanih naloga za knjiženje od strane odgovornih lica.

Predstavništva su shodno članu 35 Pravilnika dužna da u toku godine dostavljaju mjesečne izvještaje u kojim se iskazuje stanje ostvarenih prihoda i utrošenih sredstava po vrstama,a shodno članu 39 da do desetog u mjesecu za prethodni mjesec nadležnoj službi Ministarstva dostave dokumentaciju o finansijsko materijalnom poslovanju predstavništva.

Finansijsko – materijalno poslovanje predstavništva obuhvata: Izradu prijedloga budžeta prihoda i rashoda, Izvršenje budžeta prihoda i rashoda, Izradu izvještaja, Upravljanje i rukovanje imovinom, sitnim inventarom i potrošnim materijalom, Rukovanje sredstvima depozita, Vođenje knjigovodstvenih i drugih evidencija, Druge finansijsko – materijalne poslove koje odredi Ministarstvo vanjskih poslova.

Finansijsko – materijalno poslovanje u predstavništvu obavljaju: Nalogodavac, Računopolagač, Lica koja rukuju sredstvima ili imovinom predstavništva prema odredbama važećeg Pravilnika.

Predmetnom revizijom su obuhvaćena sljedeća diplomatska predstavništva: Ambasada Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču.

II PRILIVI I IZDACI DIPLOMATSKIH PREDSTAVNIŠTAVA ČIJE JE FINANSIJSKO MATERIJALNO POSLOVANJE BILO PREDMET OVE REVIZIJE

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih priliva revidiranih diplomatskih predstavništava za 2017. godinu.

Redni broj	Opis	Ambasada CG u Austriji	Ambasada Crne Gore u Hrvatskoj	Ambasada Crne Gore u Grčkoj	Stalna misija pri UN i OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču	Ukupno	% učešća izdataka
1	Depoziti na dan 01.01.2017.godine	37.667,58	7.323,26	14.945,26	7.037,34	66.973,44	5,02%
2	Prenos sredstava iz budžeta Ministarstva za plaćanje troškova u zemlji prijema	281.275,28	239.107,44	238.183,53	321.268,02	1.079.834,27	80,86%
3	Prenos sredstava iz budžeta Ministarstva za plaćanje troškova u Crnoj Gori	31.123,07	45.235,66	21.684,21	34.075,83	132.118,77	9,89%
4	Prenos sredstava sa konzularnog računa po odobrenju Ministarstva	9.225,14	2.765,14	500,00	0,00	12.490,28	0,94%
5	Ostali priliv sredstava	5.332,32	182,18	0,00	7.083,66	12.598,16	0,94%
6	Uplate donacija	0,00	2.205,00	0,00	0,00	2.205,00	0,17%
7	Sredstava od povraćaja PDV-a	0,00	8.228,41	0,00	0,00	8.228,41	0,62%
8	Sredstava od povraćaja depouita za zakup stana	0,00	1.100,00	0,00	0,00	1.100,00	0,08%
9	Uplata sa štednog računa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
10	Uplata iz tekuće budžetske rezerve	7.870,50	2.985,68	6.386,87	2.593,80	19.836,85	1,49%
Ukupno		**372.493,89**	**309.132,77**	**281.699,87**	**372.058,65**	**1.335.385,18**	**100,00%**

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih izdataka revidiranih predstavništava u zemlji prijema i u Crnoj Gori za 2017 godinu:

Redni broj	Opis	Ambasada CG u Austriji	Ambasada Crne Gore u Hrvatskoj	Ambasada Crne Gore u Grčkoj	Stalna misija pri UN i OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču	Ukupno	% učešća izdataka
1	Izdaci za zarade i naknade	166.223,24	116.621,15	86.361,20	146.170,66	515.376,25	40,58%
2	Izdaci za administrativni materijal	1.817,56	1.628,51	3.739,07	1.614,31	8.799,45	0,69%
3	Izdaci za električnu energiju	2.151,59	1.147,76	6.711,01	1.745,15	11.755,51	0,93%
4	Izdaci za gorivo	201,46	3.572,33	4.129,72	3.080,42	10.983,93	0,86%
5	Izdaci za službena putovanja	4.206,00	3.834,94	9.343,33	8.210,84	25.595,11	2,02%
6	Izdaci za reprezentaciju	5.108,75	5.731,17	3.243,64	3.705,55	17.789,11	1,40%
7	Izdaci za komunikacione usluge	7.028,27	8.614,94	8.548,59	6.798,77	30.990,57	2,44%
8	Izdaci za bankarske usluge	1.870,22	1.575,11	236,65	940,43	4.622,41	0,36%
9	Tekući izdaci za održavenje opreme	1.678,32	2.635,87	2.220,65	1.403,27	7.938,11	0,63%
10	Izdaci zakupa	122.966,77	105.246,62	83.691,64	140.490,47	452.395,50	35,62%
11	Izdaci po osnovu ugovora o djelu	26.700,00	31.633,64	48.000,00	34.200,00	140.533,64	11,07%
12	Izdaci za osiguranje	0,00	0,00	4.895,38	3.230,63	8.126,01	0,64%
13	Ostali izdaci	5.327,81	2.380,41	1.569,21	6.256,58	15.534,01	1,22%
14	Izdaci za opremu	669,89	1.231,98	200,68	6.691,56	8.794,11	0,69%
15	Izdaci za usluge prevoza	2.624,11	2.993,13	2.981,73	0,00	8.598,97	0,68%
16	Izdaci za komunalne naknade	0,00	1.051,87	1.020,00	0,00	2.071,87	0,16%
Ukupno		**348.573,99**	**289.899,43**	**266.892,50**	**364.538,64**	**1.269.904,56**	**100,00%**

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih konzularnih prihoda koje su revidirana predstavništava ostvarila u zemljama prijema u 2017. godini:

R/ B	Subjekt revizije	Konzularni prihodi
1	Ambasada Crne Gore u Austriji	6.695,00
2	Ambasada Crne Gore u Hrvatskoj	1.417,44
3	Ambasada Crne Gore u Grčkoj	681,00
Ukupno		**8.793,44**

Tabelarni pregled izdataka izvršenih u većem iznosu od odobrenih sredstava po DKP-a i pozicijama u 2017. godini:

Konto	Opis izdatka	Ambasada u Grčkoj	Stalna misija pri UN i OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču	Ambasada u Austriji	Ukupno
413-1	Administrativni materijal	436,67		20,75	457,42
413-3	Materijal za posebne namjene				0,00
413-5	Rashodi za gorivo	631,82	72,58		704,40
414-1	Službena putovanja		798,3		798,30
414-2	Reprezentacija	732,41	876,45		1.608,86
414-3	Komunikacione usluge	589,73		742,61	1.332,34
414-5	Usluge prevoza	71,70		57,23	128,93
415-3	Tekuće održavanje opreme	49,99			49,99
417-1	Zakup objekata				0,00
419-4	Osiguranje		944,42		944,42
419-6	Komunalne naknade				0,00
419-9	Ostalo	256,40			256,40
441-5	Izdaci za opremu	62,99	185,72		248,71
Ukupno		**2.831,71**	**2877,47**	**820,59**	**6.529,77**

III REVIDIRANA DIPLOMATSKO KONZULARNA PREDSTAVNIŠTVA

1. AMBASADA CRNE GORE U AUSTRIJI

Rezime utvrđenih kod Ambasade Crne Gore u Austriji

- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10- og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, već je istu shodno podacima iz evidencije Ministarstva dostavljalo sa zakašnjenjem od 10 do 30 dana.
- Predstavništvo ne obezbjeđuje vođenje svih poslovnih knjiga (knjigu depozita i pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja) kako je to predviđeno članom 36 Pravilnika. Nalozi za isplatu nijesu potpisani od strane računopolagača kako je to predviđeno članom 12 i članom 18 Pravilnika o materijalno finansijskom poslovanju DKP-a Crne Gore.
- Uvidom u dokumentaciju koja se odnosila na postupak zapošljavanja lokalnog osoblja utvrđeno je sljedeće: prilikom zapošljavanja jednog izvršioca nije objavljen oglas u lokalnim medijima države prijema i/ili na internet stranici diplomatsko-konzularnog predstavništva.

Takođe je utvrđeno da je saglasnost Ministarstva data nakon zaključivanja ugovora sa izvršiocem za obavljanje poslova tehničkog sekretara što nije u skladu sa Pravilnikom o zapošljavanju lokalnog osoblja. Ugovori zaključeni sa lokalnim osobljem ne sadrže broj djelovodnog protokola.

- Predstavništvo nije Ministarstvu shodno članu 11 Pravilnika, dostavljalo mjesečne prijedloge zahtjeva za potrošnju u utvrđenom roku. (kašnjenje u dostavi utvrđeno za dva mjeseca).
- Predstavništvo Rješenjem o formiranju popisne komisije nije utvrdilo obavezu iste da izvrši i popis gotovine u blagajni za redovno poslovanje.
- Predstavništvo nije primljene fakture, ugovore i putne naloge zavodilo u djelovodni protokol jer iste ne sadrže broj i datum zavođenja što nije u skladu sa Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.
- Predstavništvo je uz saglasnost Ministarstva vanjskih poslova isplatilo izdatke za zakup stana diplomate u većem iznosu za 1.632,50€ od iznosa utvrđenog važećom Uredbom. Takođe je uz saglasnost Ministarstva zaključilo ugovor o zakupu stana sa većom kvadraturom od utvrđene Pravilnikom o stanovima DKP-A.
- Predstavništvo je u dnevnicima prometa za 2017. godinu evidentiralo izdatke u iznosu od 1.615,00€ koji se odnose na 2018. godinu a iste trebalo evidentirati u dnevniku prometa za 2018. godinu.
- Predstavništvo nije obezbjeđivalo evidenciju neizmirenih obaveza tako da se nije moglo utvrditi da li isto ima neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.
- Predstavništvo je pojedine izdatake izvršavalo u većem iznosu od sredstava odobrenih budžetom Ministarstva, što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a. Shodno izjavi odgovornih lica izvršavanje pojedinih izdataka u većem iznosu od odobrenih je najvećim dijelom posljedica nedovoljno odobrenih sredstava za te izdatke od strane Ministarstva.

2. AMBASADA CRNE GORE U GRČKOJ

Rezime utvrđenih nepravilnosti kod Ambasade Crne Gore u Grčkoj

- Predstavništvo shodno važećem Pravilniku o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a ne obezbjeđuje vođenje svih poslovnih knjiga i evidencija (knjigu depozita i pomoćne evidencije) shodno Uputstvu Ministarstva broj 05/7-6/125 od 10.06.2010. godine.
- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10- og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, već je istu dostavljalo sa zakašnjenjem (dokumentacija za februar i mart dostavljena 17. maja, za april 19.07, za maj 26.07. 2017. godine, za jun 09.08. za jul 01. 11. 2017. godine, za avgust, septembar i oktobar u decembru, dok nema podataka o datumu dostavljanja dokumentacije za novembar i decembar).
- Predstavništvo nije shodno članu 11 Pravilnika Ministarstvu dostavljalo mjesečne prijedloge zahtjeva za potrošnju izuzev za mjesec maj 2017 godine.
- Komisija za popis je zbog dotrajalosti predložila rashod dijela opreme i inventara čija knjigovodstvena vrijednost iznosi 1.217,36€. Rashod opreme usvojen je Odlukom br.0401/7-5 od 15.02.2018. godine, ali na isti Ministarstvo vanjskih poslova shodno članu 49 važećeg Pravilnika nije dalo saglasnost.
- Revizijom je utvrđeno da nije vršeno klasifikovanje imovine po grupama osnovnih sredstava za utvrđivanje amortizacije kako je to propisano članom 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.
- Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo u svojim evidencijama iskazalo podatke da je gotovinski iz blagajne isplatilo zarade, dodatke na zarade i ostale naknade diplomatskom osoblju u zemlji prijema u iznosu od 33.757,01€, a preko žiro računa u iznosu od 33.767,36€, dok je revizijom utvrđeno da je gotovinski iz blagajne po ovom osnovu isplaćen iznos od 55.853,90€ a preko žiro računa 11.670,55€, pa se konstatuje da u dnevniku prometa navedeni izdaci nijesu pravilno iskazani shodno načinu plaćanja.
- Revizijom je utvrđeno da preuzimanje gotovine po osnovu isplate zarada i naknada zaposlenim u iznosu od 55.853,92€, nije dokumentovano potpisima od strane primaoca sredstava, što nije u skladu sa odredbama člana 12 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.
- Revizijom su utvrđeni određeni nedostaci u pravdanju dijela izdataka za službena putovanja (nijesu dostavljene e-avio karte, odnosno bording pass nije navedena svrha službenog putovanja, nijesu sačinjavani izvještaji sa službenog puta) što nije u skladu sa članu 11, 16, 18 i 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru. Takođe je utvrđeno da nalozi za službena putovanja ne sadrže djelovodni broj protokola i datum.
- Predstavništvo je isplatilo izdatake za usluge mobilnih telefona u većem iznosu za 208,47€ od limita utvrđenog članom 4 Pravilnika o korišćenju mobilnih telefona za zaposlene u DKP.
- Predstavništvo je gotovinski isplatilo izdatke za zakup stanova u iznosu od 1.200,00€, a iste je shodno ugovoru o zakupu trebalo platiti sa žiro računa.
- Predstavništvo je u 2017 godini evidentiralo izdatke u iznosu od 7.599,09€ koji se odnose na 2018. godinu a iste je trebalo evidentirati u dnevniku prometa za 2018. godinu.
- Predstavništvo je zaključilo ugovore za zakup stanova diplomate sa većom kvadraturom od Pravilnikom utvrđene kvadrature na koje je Ministarstvo vanjskih dalo saglasnost.
- Predstavništvo je isplatilo izdatke u iznosu 4.984.99€ koji su neadekvatno ili nepotpuno dokumentovani (nefiskalni računi, nema datuma na dijelu računa). Neadekvatno dokumentovani su izdaci za administrativni i ostali materijal u iznosu od 532,00€, izdaci za gorivo u iznosu od 76,74€, izdaci za službena putovanja u iznosu od 619,88€, izdazi za reprezentaciju u iznosu od 1.636,37€, izdaci za osiguranje u iznosu od 1.870,00€ i izdaci za komunalne naknade u iznosu od 250,00€.

- Predstavništvo izdatke u iznosu od 1.822,55€ nije evidentiralo u dnevnicima prometa na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.
- Predstavništvo nije donijelo Plan javnih nabavki za 2017. godinu što nije u skladu sa odredbama člana 3 važeće Uredbe.
- Predstavništvo ne obezbjeđuje evidenciju neizmirenih obaveza, tako da se nije moglo pouzdano utvrditi da li Predstavništvo ima neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.
- Predstavništvo je pojedine izdatke izvršavalo u većem iznosu od odobrenih sredstava što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a. Shodno izjavi odgovornih liva izvršavanje pojedinih izdataka u većem iznosu od odobrenih je najvećim dijelom posljedica nedovoljno odobrenih sredstava za te izdatke od strane Ministarstva.

3. AMBASADA CRNE GORE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rezime utvrđenih nepravilnosti kod Ambasade Crne Gore u Hrvatskoj

- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10- og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu vanjskih poslova izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, već je istu shodno podacima iz evidencije Ministarstva dostavljalo sa zakašnjenjem od 10 do 90 dana.
- Predstavništvo ne obezbjeđuje vođenje svih poslovnih knjiga i pomoćnih evidencija (knjigu depozita i pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja) predviđenih članom 36 Pravilnika. Nalozi za isplatu nijesu potpisani od strane računopolagača kako je to predviđeno članom 12 i članom 18 Pravilnika o materijalno finansijskom poslovanju DKP-a Crne Gore.
- Uvidom u dokumentaciju koja se odnosila na postupak zapošljavanja lokalnog osoblja utvrđeno je da prilikom zapošljavanja izvršioca nije vršeno objavljivanje oglasa u lokalnim medijima države prijema i/ili na internet stranici diplomatsko-konzularnog predstavništva. (data je saglasnost da se prilikom zapošljavanja lokalnog osoblja objavljuje oglas na zvaničnom sajtu Ministarstva vanjskih poslova).
- Predstavništvo nije Ministarstvu shodno članu 11 Pravilnika, dostavljalo mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju u utvrđenom roku.
- Predstavništvo Rješenjem o formiranju popisne komisije nije utvrdilo obavezu iste da izvrši i popis gotovine u blagajni za redovno poslovanje.
- Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo uz saglasnost Ministarstva isplatilo izdatke po osnovu zakupa stana u većem iznosu za 1.534,90€ od iznosa utvrđenog važećom Uredbom. Takođe je utvrđeno da su uz saglasnost Ministarstva zaključeni ugovori za zakup stanova za diplomatsko osoble sa većom kvadraturom od Pravilnikom utvrđene kvadrature.
- Predstavništvo je u dnevnicima prometa za 2017. godinu evidentiralo izdatke koji se odnose na 2018. godinu u iznosu od 6.686,06€, a iste je trebalo evidentirati u dnevnicima prometa za 2018. godinu.

Navedeni Izdaci se odnose na izdatke za zakup stanova diplomatskog Predstavništvo nije obezbjeđivalo evidenciju neizmirenih obaveza, tako da se nije moglo pouzdano utvrditi da li Predstavništvo ima neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.

- Revizijom je utvrđeno da nije vršeno klasifikovanje imovine po grupama osnovnih sredstava za utvrđivanje amortizacije kako je to propisano članom 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.

4. STALNA MISIJA CRNE GORE PRI UN, OEBS I DRUGIM MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA U BEČU

Rezime utvrđenih nepravilnosti kod Stalne misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču

- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10- og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, već je istu dostavljalo kvartalno.
- Predstavništvo nije shodno članu 11 Pravilnika dostavljalo Ministarstvu mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju.
- Uvidom u dokumentaciju koja se odnosila na postupak zapošljavanja lokalnog osoblja utvrđeno je sljedeće: u prezentiranoj dokumentaciji nijesu priložene Odluke o izboru kandidata, nije prezentiran dokaz o objavljivanju oglasa za zapošljavanje lica za obavljanje poslova tehničkog sekretara, kao ni dokumentacija o sprovođenju postupka za zapošljavanje lica za obavljanje poslova higijeničarke što nije u skladu sa Pravilnikom o zapošljavanju lokalnog osoblja u diplomatsko konzularnom predstavništvu (član 3). Utvrđene nepravilnosti se odnose na zapošljavanje lokalnog osoblja u prethodnim godinama. Ministarstvo vanjkih poslova je dalo saglasnost da se prilikom zapošljavanja lokalnog osoblja oglašavanje vrši na sajtu Ministarstva.
- Predstavništvo nije obezbijedilo vođenje svih poslovnih knjiga i evidencija shodno članu 36 Pravilnika (knjiga depozita i evidencija blagajničkog poslovanja). Takođe je utvrđeno da nalozi za isplatu nijesu potpisani od strane računopolagača što nije u skladu sa članom 12 i članom 18 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju DKP-a.
- Predstavništvo nije primljene fakture i ugovore zavodilo u djelovodni protokol jer iste ne sadrže broj i datum zavođenja što nije u skladu sa Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.
- Predstavništvo uz putne naloge nije prezentiralo izvještaje sa službenog puta, što nije u skladu sa važećom Uredbom.
- Predstavništvo je uz saglasnost Ministarstva vanjskih poslova isplatilo izdatke po osnovu zakupa stanova diplomatskog osoblja u većem iznosu za 11.887,29€ od iznosa utvrđenog važećom Uredbom. Takođe je utvrđeno da je Ministarstvo dalo saglasnost da se zaključe ugovori za zakup stanova sa većom kvadraturom od utvrđene Pravilnikom o stanovima DKP-a.
- Predstavništvo je uz saglasnost Ministrastva na ime naknade za zakup stana isplatilo iznos od 4.523,88€ licu za koje nije prezentiran dokaz da je bio zaposlen u Ministarstvu vanjskih poslova u periodu za koji je izvršena isplata zakupnine što je suprotno članu 12 Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu
- Predstavništvo je u 2017. godini evidentiralo izdatke u iznosu od 9.712,43€ koji se odnose na 2018. godinu a iste je trebalo evidentirati u dnevnicima prometa za 2018. godinu
- Predstavništvo nije prezentiralo Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama kao ni dokaz da je isti dostavilo Ministarstvu vanjskih poslova shodno Uredbi o vrstama postupaka javnih nabavki i načinu njihovog sprovođenja za diplomatska i konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu.
- Predstavništvo ne obezbjeđuje evidenciju neizmirenih obaveza, tako da se nije moglo pouzdano utvrditi da li je isto imalo neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.
- Predstavništvo je pojedine izdatake izvršavalo u većem iznosu od odobrenih sredstava za te namjene što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a. Po izjavi odgovornog lica izdaci su izvršavani u većem iznosu zbog nedovoljno opredijeljenih sredstava za realizaciju tih izdataka.

IV MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/18-041-106/2 od 20.01.2018. godine) izvršila je reviziju pravilnosti materijalno finansijskog poslovanja Ambasade Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalne misije CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu kao i reviziju aktivnosti Ministarstva koje se odnose na poslovanje navedenih DKP-a.

Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije br. 04/5-422/5, 282-4/2018; 04-01/48-2; 69-9/2018 i 1/476, a shodno članu 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum u sastavu Senator DRI Nikola N. Kovačević - rukovodilac Kolegijuma i Senator DRI Zoran Jelić - član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 07.06.2018. godine usvojio je

KONAČAN IZVJEŠTAJ

o reviziji pravilnosti finansijsko – materijalnog poslovanja Ambasade Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalne misije CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu

Predmetnom revizijom je revidirano materijalno finansijsko poslovanje Ambasade Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj, Hrvatskoj i Stalne Misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču. Revizija je vršena u Ministarstvu vanjskih poslova i u navedenim diplomatskim predstavništvima. Osim poslovanja navedenih diplomatskih predstavništava revizijom su obuhvaćene i aktivnosti Ministarstva koje se odnose na poslovanje navedenih predstavništava.

Revizijom pravilnosti finansijsko-materijalnog poslovanja revidiranih diplomatskih predstavništva utvrđene su neusklađenosti poslovanja istih sa: Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, Uredbom o sprovođenju postupaka javnih nabavki za diplomatsko konzularna predstavništva, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština, kao i sa internim aktima Ministarstva kojim je uređeno poslovanje DKP-a (Pravilnik o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a, Pravilnik o zapošljavanju lokalnog osoblja i sl). Navedene neusklađenosti su materijalno značajne, ali iste nijesu prožimajuće. Shodno navedenom, nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja revidiranih diplomatskih predstavništava sa propisima.

Revizijom pravilnosti finansijskih i drugih radnji Ministarstva vanjskih poslova koje se odnose na poslovanje revidiranih diplomatskih predstavništava su utvrđene neusklađenosti sa Zakonom o vanjskim poslovima, Zakonom o državnoj imovini, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uredbom o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugih primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnim predstavništvima, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština, kao i sa internim aktima i procedurama Ministarstva. Shodno navedenom nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja Ministarstva sa navedenim propisima, u dijelu koji se odnosi na revidirana diplomatska predstavništva.

1.1. PREGLED UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI I DATIH PREPORUKA REVIDIRANIM DIPLOMATSKIM PREDSTAVNIŠTVIMA

1. Diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Republici Austriji, Ambasada CG u Republici Grčkoj, Ambasada CG u Republici Hrvatskoj i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču) nijesu shodno odredbama člana 39 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju Diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljala Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da, shodno članu 39 Pravilnika, Ministarstvu vanjskih poslova dostavljaju izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom u propisanom roku.**

2. Diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Republici Austriji, Ambasada CG u Republici Grčkoj, Ambasada CG u Republici Hrvatskoj i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču) nijesu Ministarstvu dostavljala mjesečne prijedloge zahtjeva za potrošnju u predviđenom roku shodno odredbama člana 11 važećeg Pravilnika.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da Ministarstvu dostavljaju mjesečne zahtjeve za potrošnju u roku koji je utvrđen članom 11 Pravilnika.**

3. Diplomatsko predstavništvo - Ambasada CG u Grčkoj, dio izdataka u iznosu od 4.984,99€ nije pravdalo adekvatnom dokumentacijom (prezentirani nefiskalni računi, nema datuma na dijelu računa ...).

   - **Diplomatsko predstavništvo je dužno da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom, shodno odredbama člana 38 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju DKP-a.**

4. Revidirana predstavništva su u dnevnicima prometa za 2017. godinu iskazala izdatke koji se odnose na 2018. godinu u iznosu od 25.612,58€ (Ambasada CG U Grčkoj iznos od 7.599,09€, Ambasada CG u Republici Austriji – iznos od 1.615,00€, Ambasada CG u Republici Hrvatskoj – iznos od 6.686,06€ i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Austriji – iznos 9.712,43€), a iste je trebalo evidentirati u dnevnicima prometa za 2018. godinu pa se konstatuje da su izdaci navedenih predstavništava za 2017. godinu iskazani u većem iznosu zbog ovakvog načina evidentiranja.
   Takođe je utvrđeno da diplomatska predstavništva nijesu dio izdataka u iznosu od 3.851,55€ (Ambasada CG u Austriji – 1.162,00€, Ambasada CG u Grčkoj - 1.822,55€, Ambasada CG u Hrvatskoj -310,00€ i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Austriji – 557,00€) evidentirala na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština

   - **Predstavništva su dužna da u dnevnicima prometa pravilno evidentiraju izdatke na način da iste iskazuju u godini u kojoj su ostvareni i plaćeni**.

   - **Predstavništva su dužna da izdatke evidentiraju na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština.**

5. Revizijom je utvrđeno da nalozi za isplatu sljedećih diplomatskih predstavništva: Ambasada CG u Austriji, Ambasada CG u Hrvatskoj i Stalna misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču nijesu potpisani od strane računopolagača, kako je to propisano članom 12 i 18 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

- **Shodno članu 12 i 18 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a nalozi za isplatu treba da budu potpisani i od strane računopolagača**.

6. Revizijom je utvrđeno da preuzimanje gotovine po osnovu isplaćenih zarada i naknada zaposlenim u Ambasadi CG u Grčkoj nije potvrđeno potpisom od strane primaoca sredstava, na nalogu za isplatu i/ili priznanicama kako je to predviđeno članom 12 Pravilnika.

   - **Gotovinske isplate treba vršiti u skladu sa odredbama člana 12 Pravilnika, odnosno preuzimanje gotovine mora biti potvrđeno od strane primaoca sredstava na nalogu za isplatu ili posebnoj priznanici, koja se prilaže uz nalog.**

7. Revizijom su utvrđeni određeni nedostaci kod dokumentacije za pravdanje dijela izdataka za službena putovanja Ambasade Crne Gore u Grčkoj (nijesu dostavljene avio karte, nije navedena svrha službenog putovanja nijesu sačinjavani izvještaji sa službenog puta), što nije u skladu sa članom 11, 16, 18 i 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

   - **Pravdanje izdataka za službena putovanja treba vršiti u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.**

8. Revizijom je utvrđeno da putni nalozi, ugovori, fakture ne sadrže broj djelovodnog protokola Ambasade Crne Gore u Grčkoj, Ambasade Crne Gore u Austriji i Stalne Misije pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču).

   - **Predstavništva su dužna da sva ulazna i izlazna akta zavode u djelovodni protokol shodno Uredbi o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.**

9. Revizijom je utvrđeno da Misija pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama i Ambasada Crne Gore u Austriji nijesu sačinile izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama, što nije u skladu sa odredbama člana 10 Uredbe o vrstama postupaka javnih nabavki i načinu njihovog sprovođenja za diplomatska i konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu. Takođe je utvrđeno da Ambasada Crne Gore u Grčkoj nije donijela Plan javnih nabavki za 2017. godinu što nije u skladu sa Uredbom o sprovođenju postupaka javnih nabavki za diplomatsko - konzularna predstavništa, vojno diplomatske predstavnike i jedinice vojske u međunarodnim snagama i mirovnim misijama.

   - **Predstavništva su dužna da donesu Plan javnih nabavki i sačine Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama shodno važećim Uredbama.**

10. Uvidom u dokumentaciju koja se odnosila na postupak zapošljavanja lokalnog osoblja u Ambasadi CG u Austriji, Ambasadi CG u Hrvatskoj i Stalnoj misiji pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču, utvrđeno je da prilikom zapošljavanja lokalnog osoblja nije dosljedno poštovan Pravilnik o zapošljavanju lokalnog osoblja u diplomatsko konzularnom predstavništvu (nije objavljivan oglas u lokalnim medijima države prijema i/ili na internet stranici diplomatsko-konzularnog predstavništva, nedostaju Odluke o izboru kandidata i sl). Takođe je utvrđeno da je saglasnost Ministarstva data nakon zaključivanja ugovora sa izvršiocem za obavljanje poslova tehničkog sekretara u Ambasadi Crne Gore u Austriji što nije u skladu sa važećim Pravilnikom. Po izjavi odgovornog lica iz Ministarstva vanjskih poslova, predstavništvima je data saglasnost da objavljivanje oglasa prilikom zapošljavanja lokalnog osoblja vrše na sajtu Ministarstva, iz razloga što ista nemaju svoj zvanični sajt.

- **Predstavništva su dužna da postupak zapošljavanja lokalnog osoblja u diplomatskim predstavništvima sprovode na način kako je to utvrđeno Pravilnikom o zapošljavanju lokalnog osoblja u diplomatsko konzularnom predstavništvu.**

11. Revidirana predstavništva nijesu obezbjeđivala evidenciju obaveza tako da se nije moglo utvrditi da li ista imaju neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.

    - **Preporučuje se diplomatskim predstavništvima da u posebnom programu ili excel tabelama obezbijede evidenciju neizmirenih obaveza koja će pružati precizne podatke o stanju istih.**

12. Revizijom je utvrđeno da Ambasada Crne Gore u Grčkoj nije vršila plaćanje izdataka za zakup u iznosu od 1.200,00€ na način kako je to utvrđeno Ugovorom (isplata izvršena gotovinski a ugovorom je utvrđeno da se zakupnina isplati sa žiro računa).

    - **Predstavništvo je dužno da plaćanje izdataka za zakup vrši na način kako je predviđeno Ugovorom o zakupu.**

13. Revizijom su utvrđene nepravilnosti i nedostaci u evidentiranju i popisu pokretne i nepokretne imovine i to: nije vršeno klasifikovanje imovine po grupama osnovnih sredstava za utvrđivanje amortizacije kako je to propisano članom 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini (Ambasada CG u Republici Grčkoj i Ambasada CG u Republici Hrvatskoj), rashodovana je oprema nabavne vrijednosti 1.217,36€ bez saglasnosti Ministarstva (Ambasada CG u Republici Grčkoj). Takođe je utvrđeno da sva revidirana predstavništva nijesu vršila popis gotovine u blagajni za redovno poslovanje i blagajni za konzularne prihode.

    - **Predstavništa su dužna da stalnu imovinu klasifikuju po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije shodno odredbama člana 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari**

    - **Rashodovanje osnovnih sredstava i inventara treba vršiti shodno odredbama člana 49 Pravilnika o finansijko –materijalnom poslovanju DKP-a uz saglasnost Ministarstva.**

    - **Preporučujemo diplomatskim predstavništvima da rješenjem o imenovanju popisnih komisija utvrde obavezu da iste osim popisa stalne imovine vrše i popis gotovine u blagajnama sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine i da utvrđeno stanje gotovine prezentiraju u popisnim listama i Izvještaju o popisu.**

14. Revizijom je utvrđeno da su revidirana predstavništva vršila plaćanje pojedinih izdataka u većem iznosu od odobrenih sredstava (Austriji – 833,59€, Ambasada CG u Republici Grčkoj – 2.863,90€ i Stalna misija CG pri OEBSU – 2.889,34€), što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a. Po izjavi odgovornih lica u predstavništvima i Ministarstvu vanjskih poslova pojedini izdaci su izvršeni u većem iznosu zbog nedovoljno opredijeljenih sredstava za te namjene koristeći sredstva sa drugih pozicija izdataka.

    - **Diplomatska predstavništva su dužna da rashode izvršavaju u iznosima odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva shodno odredbama člana 11 važećeg Pravilnika.**

15. Revizijom je utvrđeno da diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Austriji, Ambasada CG u Grčkoj, Ambasada CG u Hrvatskoj, Misija CG pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama) isplatila gotovinski iz blagajne troškove u iznosu od 244.954,00€ što čini 19,29% ukupnih troškova ovih predstavništava.

Najveće učešće u gotovinski isplaćenim troškovima imaju Ambasada CG u Grčkoj u iznosu od 147.450,96€, Ambasada CG u Hrvatskoj u iznosu od 87.427,66€ i Ambasada CG u Austriji u iznosu 10.075,60€.

- **Preporučuje se diplomatskim predstavništvima da smanje gotovinske isplate i da plaćanje troškova vrše preko žiro računa.**

1.2. PREGLED UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI I DATIH PREPORUKA MINISTARSTVU VANJSKIH POSLOVA

1. Ministarstvo u 2017. godini nije obezbjeđivalo vođenje računovodstvenih evidencija kako je to propisalo Internom procedurom. Shodno Internoj proceduri o procesu finansijskog izvještavanja (br.05/3-4040/7 od 30.10.2013.), finansijska služba Ministarstva je bila u obavezi da vodi Glavnu knjigu i sljedeće pomoćne evidencije: knjigu ulaznih faktura, analitičku evidenciju dobavljača, evidenciju blagajničkog poslovanja, evidenciju državne imovine i evidenciju potrošnje goriva, što je i neophodno zbog specifičnosti poslova koje Ministarstvo obavlja. Vođenjem navedenih evidencija u odgovarajućim računovodstvenim programima Ministarstvo bi obezbijedilo adekvatne podatke kako o svom poslovanju tako i o poslovanju diplomatskih predstavništava;

   - **Ministarstvo vanjskih poslova, zbog specifičnosti poslovanja, a shodno Internoj proceduri procesa finansijskog izvještavanja, treba da obezbijedi vođenje Glavne knjige i ostalih pomoćnih evidencija. U okviru Glavne knjige treba da obezbijedi evidentiranje poslovnih transakcija koje se odnose na diplomatska predstavništva, kao i da internim aktom uredi način evidentiranja istih u Glavnoj knjizi.**

2. Ministarstvo nije, shodno odredbama člana 9 Pravilnika, obavještavalo Predstavništva o visini i namjeni odobrenih sredstava godišnjim Budžetom za 2017. godinu i nije prezentiralo dokaz da je u 2017. godini shodno odobrenim sredstvima iz budžeta CG utvrđivalo pojedinačne budžete DKP.

   - **Nadležna služba Ministarstva vanjskih poslova je shodno odredbama člana 9 važećeg Pravilnika dužna da Predstavništvo obavijesti o visini i namjeni odobrenih sredstava godišnjim budžetom za tekuću godinu.**
     Takođe se Ministarstvu preporučuje da shodno odobrenim sredstvima iz budžeta CG utvrđuje pojedinačne budžete DKP-a.

3. Ministarstvo je dalo saglasnost da tri revidirana diplomatska predstavništva isplate troškove zakupa stanova diplomatskog osoblja u većem iznosu od limita utvrđenog važećom Uredbom za 15.054,69€ i to Ambasada CG u Austriji (1.632,50€), Ambasada CG u Republici Hrvatskoj (1.534,90€) i Stalna misija pri UN, OEBSU i drugim međunarodnim organizacijama u Beču (11.887,29€). Takođe je Ministarstvo vanjskih poslova dalo saglasnost da se zaključe ugovori za zakup stanova za potrebe diplomatskog osoblja u navedenim predstavništvima sa većom kvadraturom od limita utvrđenog Pravilnikom o stanovima DKP-a.

- **Ministarstvo vanjskih poslova treba da naknade za zakup stanova diplomatskog osoblja odobrava u iznosu koji je utvrđen Uredbom o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugih primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnim predstavništvima a saglasnost na ugovore o zakupu stanova za potrebe diplomatskog osoblja treba da daje u skladu sa Pravilnikom o stanovima DKP-a.**

4. Ministarstvo vanjskih poslova ne obezbjeđuje adekvatnu evidenciju imovine koju koriste diplomatska predstavništva, jer istu obezbjeđuje na podacima iz popisnih lista koje dostavljaju predstavništva, kod kojih su revizijom utvrđeni određeni nedostaci (dio imovine nema vrijednost, ne vrši se obračun amortizacije dijela iste, ne vrši se klasifikovanje imovine po vrsti i grupama i sl).

   - **Ministarstvo vanjskih poslova treba da obezbijedi evidenciju sopstvene imovine i imovine koju koriste diplomatska predstavništva na način kako je uređeno odredbama člana 41 Zakona o državnoj imovini i odredbama člana 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.**

5. Ministarstvo vanjskih poslova ne obezbjeđuje evidenciju neizmirenih obaveza diplomatskih predstavništava na računima (klase 2) kako je to predviđeno Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

   - **Ministarstvo vanjskih poslova treba da obezbijedi evidenciju obaveza kako je to predviđeno Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG i budžete opština.**

6. Revizijom Diplomatskih predstavništava čije je poslovanje predmet ove revizije utvrđeno je da diplomatsko osoblje koje je obavljalo finansijsko-računovodstvene poslove nije dosljedno primjenjivalo propise kojima se uređuje materijalno-finansijsko poslovanje DKP-a. Članom 124 Zakona o vanjskim poslovima je precizirano da finansijsko-računovodstvene poslove u diplomatsko-konzularnom predstavništvu vrši diplomata, u skladu sa propisima kojima se uređuje finansijsko poslovanje DKP-a. Takođe je Zakonom utvrđeno da se prije odlaska na rad u diplomatsko-konzularno predstavništvo, diplomata osposobljava za vršenje navedenih poslova, kroz obuku koju organizuje Ministarstvo u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove finansija.

   - **Preporučuje se Ministarstvu vanjskih poslova da u cilju unapređenja materijalno finansijkog poslovanja Diplomatskih predstavništava dosljedno primjenjuje odredbe člana 124 Zakona o vanjskim poslovima prilikom slanja diplomatskog osoblja u predstavništva za obavljanje finansijsko-računovodstvenih poslova.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE PARTIJE SOCIJALISTA
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska partija socijalista
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista za 2017. godinu
Trajanje revizije:	25 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list Crne Gore" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/18-47-593/2 od 02.04.2018. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista Crne Gore za 2017. godinu i revizija usklađenosti poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu ("Sl. list Crne Gore" br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…,31/14, 53/14, 04/18);

- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/07,…,62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 29.161,00€ (1% ukupnih rashoda koji iznose 2.916.083,97€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa pravnom regulativom, informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su rizična područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti (gotovinski plaćeni troškovi i stalna imovina Partije). Kontrola troškova koji su plaćeni preko žiro računa vršena je uzorkom od 85%, dok su ostali planirani segmenti revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini iskazala u poslovnim knjigama prihode u iznosu od 2.913.384,60€ i isti se odnose se na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 1.717.263,01€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 888.151,09€, prihode od priloga u iznosu od 94.799,40€, prihode od članarina u iznosu od 132.034,91€, prihode od zakupa u iznosu od 38.700,00€, ostale poslovne prihode u iznosu od 41.986,39€ i finansijske prihode u iznosu od 449,80€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za redovno poslovanje i finansiranje izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2016. godina	% učešće	2017		Ukupno	% učešće
				Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	2.311.005,53	56,12%	1.717.263,01	0,00	1.717.263,01	58,94%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	844.595,63	20,51%	844.239,94	43.911,15	888.151,09	30,49%
3	Prihodi od priloga	749.064,13	18,19%	999,40	93.800,00	94.799,40	3,25%
4	Prihodi od članarina	130.105,68	3,16%	132.034,91	0,00	132.034,91	4,53%
5	Prihodi od zakupa	36.248,63	0,88%	38.700,00	0,00	38.700,00	1,33%
6	Ostali poslovni prihodi	43.714,77	1,06%	41.986,39	0,00	41.986,39	1,44%
7	Finansijski prihodi	3.591,91	0,09%	449,80	0,00	449,80	0,02%
	UKUPNO	**4.118.326,28**	**100,00%**	**2.775.673,45**	**137.711,15**	**2.913.384,60**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihodi ostvareni iz budžeta CG učestvuju sa 58,94% u ukupnim prihodima, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 30,49%, dok drugi prihodi učestvuju sa 10,57%.

Od ukupno iskazanih prihoda, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 2.775.673,45€, a na prihode za finansiranje izbornih kampanja iznos od 137.711,15€.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala ukupne troškove za 2017. godinu u iznosu od 2.916.083,33€, a isti se odnose na: troškove režijskog, kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 88.405,58€, troškove goriva i električne energije u iznosu od 182.822,85€, troškove vode i komunalnih usluga u iznosu od 1.053,00€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 1.247.677,92€, troškove naknada po ugovorima u iznosu od 111.460,42€, ostalih ličnih rashoda (troškva službenih putovanja, pomoći i kotizacija) u iznosu od 151.392,67€, troškove mobilnih telefona, PTT usluga i prevoza u iznosu od 154.027,02€, troškove nabavke osnovnih sredstava, investicionog i tekućeg održavanja u iznosu od 104.646,86€, troškove zakupnina u iznosu od 77.252,55€ troškove reklame u iznosu od 276.745,83€, troškove istraživanja u iznosu od 83.400,00€, troškovi usluga štampe i fotografisanja u iznosu od 208.279,95€, troškovi obezbjeđenja i registracije vozila u iznosu od 12.123.02€, troškove amortizacije i rezervisanja u iznosu od 133.609,00€, troškove usluga u iznosu od 23.625,66€, troškove reprezentacije u iznosu od 19.775,00€, ostale troškove u iznosu od 37.551,95€ i troškove iz ranijeg perioda u iznosu od 2.224,53€.

Od ukupno iskazanih troškova Partije, na troškove za redovno poslovanje odnosi se iznos od 2.764.749,13€, dok se na troškove izbornih kampanja odnosi iznos od 151.334,64€. Revizijom je utvrđeno da troškovi izbornih kampanja nijesu prešli iznos sredstava koji je utvrđen članom 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Troškovi za redovno poslovanje odnose se na troškove Glavnog odbora u iznosu od 1.600.588,31€, troškove OO Podgorica u iznosu od 188.667,07€ i troškove ostalih opštinskih odbora u iznosu od 975.493,95€.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	konto na 3 cifre	Opis troškova	Troškovi 2016	% učešće	Troškovi 2017		Ukupni troškovi 2017	% učešće
					Redovan rad	Izbori		
1	512 i 515	Troškovi režijskog , kancelarijskog i ostalog materijala	91.170,46	2,22%	88.405,58	0,00	88.405,58	3,03%
2	513	Troškovi goriva i energije	175.255,82	4,26%	173.822,85	9.000,00	182.822,85	6,27%
3	514	Troškovi vode i komunalnih usluga	966,50	0,02%	1.053,00	0,00	1.053,06	0,04%
4	520 i 521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	1.185.428,83	28,84%	1.247.677,92	0,00	1.247.677,92	42,79%
5	524	Troškovi naknada po ugovorima	141.574,74	3,44%	111.460,42	0,00	111.460,42	3,82%
6	529	Ostali lični rashodi (troškovi službenih putovanja, pomoći i kotizacija)	167.732,48	4,08%	141.942,67	9.450,00	151.392,67	5,19%
7	531	Troškovi prevoza, mobilnih telefona i PTT-a	306.459,21	7,45%	154.027,02	0,00	154.027,02	5,28%
8	532	Nabavka osnovnih sredstava, investaciono i tekuće održavanje	119.998,45	2,92%	104.646,86	0,00	104.646,86	3,59%
9	533	Troškovi zakupnina	206.458,25	5,02%	59.541,74	17.710,81	77.252,55	2,65%
10	535	Troškovi reklame	1.322.687,03	32,17%	185.543,01	91.202,82	276.745,83	9,49%
11	536	Troškovi istraživanja	120.880,00	2,94%	83.400,00	0,00	83.400,00	2,86%
12	537	Troškovi usluga štampe i fotografisanja	115.161,46	2,80%	184.589,24	23.690,71	208.279,95	7,14%
13	539	Troškovi obezbjeđenja i registracije vozila	21.081,14	0,51%	12.132,02	0,00	12.132,02	0,42%
14	540 i 544	Troškovi amortizacije i rezervisanja	0,00	0,00%	133.609,00	0,00	133.609,00	4,58%
15	550	Troškovi usluga	30.370,76	0,74%	23.625,66	0,00	23.625,66	0,81%
16	551	Troškovi reprezentacije	42.532,49	1,03%	19.775,96	0,00	19.775,96	0,68%
17	553,554,555, 557,558 i 559	Ostali troškovi	59.663,58	1,45%	37.271,65	280,30	37.551,95	1,29%
18	579	Troškovi iz ranijeg perioda	3.507,14	0,09%	2.224,53	0,00	2.224,53	0,08%
UKUPNO			**4.110.928,34**	**100,00%**	**2.764.749,13**	**151.334,64**	**2.916.083,83**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima za redovno poslovanje i za izborne kampanje imaju: troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 42,79%, troškovi reklame sa 9,49%, troškovi usluga štampe i fotografisanja sa 7,14% i troškovi goriva i električne energije sa 6,27% i sl.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br.40116/18-47-593/2) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske partije socijalista CG za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06-1247 od 19.06.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-173/18 od 14.06.2018.), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 21.06.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Demokratske partije socijalista za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje**.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
ALBANSKE ALTERNATIVE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Albanska alternativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-042-592) od 02.04.2018. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske Alternative vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije ("Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti ("Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernice za reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);

- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. List CG" br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.092,75€ (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 54.637,78€.).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 42.453,00€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 27.698,00€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava-budžeta Glavnog grada u iznosu od 9.755,00€ i prihode od priloga u iznosu od 5.000,00€.

Revizijom je utvrđeno da se od ukupno iskazanih prihoda na prihode za redovno poslovanje odnosi iznos od 36.922,52€, dok se na prihode za finansiranje izborne kampanje (lokalni izbori u Tuzima) odnosi iznos od 5.460,22€.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih prihoda 2016. i 2017 godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Prihod 2016 godina	% učešće	Prihod 2017 godina	% učešća	Povećanje / smanjenje
1	Prihodi iz Budžeta CG	25.302,00	74,44%	27.698,00	65,24%	2.396,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	8.688,00	25,56%	9.755,00	22,98%	1.067,00
3	Prihodi od priloga	0,00	0,00%	5.000,00	11,78%	5.000,00
4	Finansijski prihodi	1,00	0,00%	0,00	0,00%	-1,00
	Ukupno	**33.991,00**	**100,00%**	**42.453,00**	**100,00%**	**8.462,00**

Shodno prezentiranom podacima konstatuje se da su prihodi iz budžeta Crne Gore i budžeta lokalnih samouprava učestvuju sa 88,22% dok prihodi iz privatnih izvora učestvuju (prilozi) učestvujau sa 11,78%.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama u 2017oj godini iskazala troškove u iznosu od 54,637,78€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 455,40€, troškove goriva i energije u iznosu od 7.538,39€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 13.251,06€, ostale lične rashode u iznosu od 348,86€, troškove komunikacionih usluga u iznosu od 1.209,48€, troškove zakupnine u iznosu od 5.106,52€, troškove reklame i propagande u iznosu od 16.464,20€, troškove amortizacije u iznosu od 721,25€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 2,046.91€, troškove reprezentacije u iznosu od 2.086,06€, troškove platnog prometa u iznosu od 193,84€ i ostale nematerijalne troškove (troškovi dnevne štampe, donacija i sponzorstva i troškovi stipendija) u iznosu od 5.215,81€.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih rashoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	konto	Opis troška	Troškovi 2016.godina	% učešća	Troškovi 2017.godina	% učešća	Povećanje / smanjenje
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	2.554,05	5,12%	455,40	0,83%	-2.098,65
2	513	Troškovi goriva i energije	7.332,84	14,69%	7.538,39	13,80%	205,55
3	525	Troškovi ugovorenih naknada	14.277,65	28,60%	13.251,06	24,25%	-1.026,59
4	529	Troškovi službenih putovanja	978,24	1,96%	348,86	0,64%	-629,38
5	531	Troškovi komunikacionih usluga	820,10	1,64%	1.209,48	2,21%	389,38
6	533	Troškovi zakupnina	3.755,16	7,52%	5.106,52	9,35%	1.351,36
7	535	Troškova reklame i propagande	9.336,55	18,70%	16.464,20	30,13%	7.127,65
8	540	Troškovi amortizacije	190,94	0,38%	721,25	1,32%	530,31
9	550	Troškovi neproizvodnih usluga	1.285,55	2,58%	2.046,91	3,75%	761,36
10	551	Troškovi reprezentacije	1.075,30	2,15%	2.086,06	3,82%	1.010,76
11	553	Troškovi platnog prometa	177,57	0,36%	193,84	0,35%	16,27
12	559	Ostali nematerijalni troškovi	8.140,16	16,31%	5.215,81	9,55%	-2.924,35
Ukupno			**49.924,11**	**100,00%**	**54.637,78**	**100,00%**	**4.713,67**

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande (30,13%), troškovi ugovorenih naknada (24,25%), troškovi goriva i energije (13,80%), ostali nematerijalni troškovi (9,55%), troškovi zakupnina (9,35%) i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih i to:

1) **Subjekt revizije treba da uplatu poreskih obaveza vrši u momentu isplate naknada fizičkim licima shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i da shodno članu 47 Zakona podnosi IOPPD obrasce nadležnom poreskom organu.**

2) **Izvršioca za obavljanje poslova u Poslaničkom klubu treba angažovati ugovorom o radu, imajući u vidu da se sredstva za finansiranje zarada istog obezbjeđuju iz budžeta Skupštine Crne Gore.**

3) **Ugovori treba da sadrže formalno pravne elemente shodno Zakonu o obligacionim odnosima i isti treba da sadrže broj djelovodnog protokola. Takođe Odluke koje donose organi Partije treba da sadrže pravni osnov za donošenje istih.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu utvrđeno da subjekt revizije nije realizovao preporuke br.1,2, dok je preporuku broj 3, djelimično realizovao.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/18-042-592 Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Albanske Alternative za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije 05/2018 od 06.06.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-153/2/18, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 20.06.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Albanske Alternative za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Albanske Alternative za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 13), Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46) i Zakona o obligacionim odnosima (član 669) pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Shodno podacima prezentiranim u Finansijskom planu Partija je za 2017. godinu, planirala prihode u u iznosu od 40.000,00€ a rashode u iznosu od 38.900,00€. Revizijom je utvrđeno da je ista u navedenoj godini ostvarila prihode u iznosu od 42.453,00€ što je za 2.453,00€ više od planiranih, dok je rashode ostvarila u iznosu od 54.637,78€ što je za 15.737,78€ više od planiranih.

   - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, preporučuje se da isti koriguje Finansijski plan.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije ostvario troškove izborne kampanje u većem iznosu za 8.345,75€ od Zakonom utvrđenog limita (član 13 stav 5).

   - **Subjekt revizije je dužan da troškove izbornih kampanja ostvaruje u skladu sa odredbama člana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije shodno ugovorima isplatio naknade fizičkim licima po osnovu obavljanja partijskih aktivnosti, zakupa poslovnih prostora i pružanja računovodstvenih usluga u iznosu od 17.040,00€. Na ugovorene naknade fizičkim licima obračunate su poreske obaveze (porez i prirez) u iznosu od 1.464,49€ ali iste nijesu plaćene što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Takođe je utvrđeno da subjekt revizije nije podnosio nadležnom poreskom organu IOPPD obrasce shodno odredbama člana 47 istog Zakona.
   Na isplaćene naknade su poreske obaveze obračunate na način kao da su sva lica u radnom odnosu. U postupku revizije državnom revizoru nijesu prezentirani dokazi o radno pravnom statusu lica angažovanih po ugovoru o djelu, pa se nije moglo utvrditi da li je obračun poreskih obaveza pravilno izvršen budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije treba da uplatu poreskih obaveza vrši u momentu isplate naknada fizičkim licima shodno odredbama člana 46 Zakona o poreza na dohodak fizičkih lica i da shodno članu 47 Zakona podnosi IOPPD obrasce nadležnom poreskom organu.**

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

4. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu utvrđeno je da isti ne sadrže formalno pravne elemente (pravni osnov, precizno definisanu obavezu angažovanog izvršioca). Takođe je utvrđeno da je ugovor za obavljanje poslova predsjednika Partije potpisalo isto lice kao naručilac i kao izvršilac poslova utvrđenih Ugovorom što nije u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije treba da ugovore o djelu zaključuje shodno Zakonu o obligacionim odnosima.**

5. Subjekt revizije je Odlukom Predsjedništva od 26.12.2016. godine limitirao troškove goriva na mjesečnom novou u iznosu od 150,00€. Navedenom odlukom nije utvrđeno ko ostvaruje pravo na troškove goriva sobzirom da se gorivo koristi za privatna vozola u službene svrhe. Budući da je revizijom utvrđeno da za pravdanje najvećeg dijela troškova goriva nijesu prezentirani fiskalni računi već samo fakture dobavljača na ukupan mjesečni iznos, to se nije moglo utvrditi da li je poštovan Odlukom utvrđeni limit za potrošnju goriva na mjesečnom nivou.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom utvrdi ko u Partiji ostvaruje pravo na troškove goriva. Takođe se subjektu revizije preporučuje da troškove goriva dodatno dokumentuje fiskalnim računima.**

6. Uvidom u prezentiranu Odluku o popisu utvđeni su formalno pravni nedostaci. Odlukom nijesu utvrđeni zadaci Komisije niti rok u kome treba izvršiti popis i podnijeti izvještaj kako je to propisano članom 4 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da aktom o imenovanju komisije za popis utvrdi zadatke komisije kao i rok u kome je ista dužna završiti popis i podnijeti izvještaj o popisu shodno važećem Pravilniku.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
HRVATSKE GRAĐANSKE INICIJATIVE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Hrvatska građanska inicijativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijative za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list Crne Gore“ br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (“Sl. list CG“ br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/18-042-597/2 od 02.04.2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Hrvatske građanske inicijative vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijatiave za 2017. godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama („Sl. list Crne Gore“, br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list Crne Gore“ br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu („Sl. list Crne Gore“, br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore“, br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu („Sl. list Crne Gore“, br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);

- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list Crne Gore“, br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list Crne Gore“ br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list Crne Gore“ br. 65/01, 37/04,Sl. list.br 78/06, 86/09 .....i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list Crne Gore“ br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije („Sl. list Crne Gore“ br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.881.90€ (2% na rashode Partijje). Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 150.775,00€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 138.488,00€, prihode iz budžeta opština u iznosu 11.384,00€, prihode od članarina u iznosu od 282,00€ i ostale prihode u iznosu od 621,00€.

Tabelarni pregled pregled ostvrenih prihoda u 2016 i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	prihodi 2016 godina	% učešća	prihodi 2017 godina	% učešća	povećanje/smanjenje
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	171.945,00	92,39%	138.488,00	91,85%	-33.457,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	14.044,00	7,55%	11.384,00	7,55%	-2.660,00
3	Prihodi od članarina	119,00	0,06%	282,00	0,19%	163,00
4	Ostali poslovni prihodi	3,00	0,00%	621,00	0,41%	618,00
	Ukupno	**186.111,00**	**100,00%**	**150.775,00**	**100,00%**	**-35.336,00**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz budžeta CG sa 91,85%, zatim prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 7,55%, dok ostali prihodi učestvuju sa 0,60%.

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini u Glavnoj knjizi i Godišnjem finansijkom izvještaju iskazala troškove u iznosu od 94.094,25€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala i električne energije u iznosu od 639,64€, troškove neto zarada, poreza i doprinosa u iznosu od 7.877,88€, troškove naknada partijskim funkcionerima i naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 36.907,23€, troškove službenih putovanja u iznosu od 3.649,00€, troškove usluga prevoza u zemlji i troškove usluga mobilne i fiksne telefonije u iznosu od 6.022,20€, troškove održavanja osnovnih sredstava i zakupnine u iznosu od 245,74€, troškove reklame, propagande i sajmova u iznosu od 9.825,88€, troškove amortizacije u iznosu od 679,78€, troškove sonzorstva i stipendija u iznosu od 16.500,55€, troškove reprezentacije u iznosu od 3.225,60€, troškove platnog prometa u iznosu od 328,95€, troškove pomoći i ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 8.191,80€.

Uporedni pregled iskazanih troškova u Glavnoj knjizi za 2016 i 2017. godinu :

Redni broj	Konto	vrsta troška	troškovi 2016.godina	%učešća	troškovi 2017.godina	%učešća	Povećanje/smanjenje
1	512 i 513	Troškovi kancelarijskog materijala i električne energije	1.496,81	0,79%	639,64	0,68%	-857,17
2	520	Troškovi neto zarada, poreza i doprinosa	14.735,02	7,79%	7.877,88	8,37%	-6.857,14
3	522	Troškovi naknada partijskim funkcionerima	33.565,25	17,75%	36.907,23	39,22%	3.341,98
4	529	Troškovi službenih putovanja	7.144,95	3,78%	3.649,00	3,88%	-3.495,95
5	531	Troškovi komunikacionih usluga	6.907,55	3,65%	6.022,20	6,40%	-885,35
6	532, 533	Troškovi zakupa i održavanja osnovnih sredstava	989,22	0,38%	245,74	0,04%	-668,92
7	535	Troškovi reklame, propagande i sajmova	806,30	0,43%	9.825,88	10,44%	9.019,58
8	539	Troškovi istraživanja i drugih proizvodnih usluga	24.427,15	12,92%	0,00	0,00%	-24.427,15
9	540	Troškovi amortizacije	1.831,07	0,97%	679,78	0,72%	-1.151,29
10	550	Troškovi sponzorstva i stipendija	15.711,47	8,31%	16.500,55	17,54%	789,08
11	551	Troškovi reprezentacije	2.157,49	1,14%	3.225,60	3,43%	1.068,11
12	553	Troskovi platnog prometa	644,11	0,34%	328,95	0,35%	-315,16
13	557	Troškovi izbornih kampanja	78.504,05	41,51%	0,00	0,00%	-78.504,05
14	559	Troškovi pomoći i ostali nematerijalni troškovi	202,48	0,11%	8.191,80	8,71%	7.989,32
UKUPNO:			**189.122,92**	**100,00%**	**94.094,25**	**100,00%**	**-95.028,67**

Shodno prezenitiranim podacima najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi naknada po ugovorima o djelu i naknada partijskim funkcionerima sa 39,22%, troškovi pomoći i stipendija sa 17,54%, troškovi reklame i propagande sa 10,44% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke od strane DRI a odnose se na:

1) **Subjekt revizije sve troškove (za redovno poslovanje i izborne kampanje) treba da evidentira na odgovarajuća konta po vrsti troška shodno odredbama člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.**

2) **Troškovi izborne kampanje političkog subjekta ne smiju preći iznos sredstava iz člana 14 i 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3) **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

4) **Subjekt revizije treba da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima, ugovorom treba definisti poslove i period angažovanja izvršioca.**

5) **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši procjenu imovine koja nema sadašnju knjigovodstvenu vrijednost ukoliko se ista i dalje koristi.**

6) **Budući da subjekt revizije nije svojim internim aktom uredio oblast službenih putovanja dužan je da pravdanje troškova službenih putovanja vrši u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru kojom je uređena ova oblast.**

7) **Subjekt revizije sve blagajničke transakcije uplate i isplate treba da evidentira u Glavnoj knjizi na kontu 2430 – Blagajna.**

8) **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama iskaže sve ugovorene neizmirene obaveze sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine.**

9) **Subjekt revizije je dužan da sve isplaćene naknade iskaže u Izvještajima o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima koje dostavlja poreskoj upravi shodno članu 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke br. 1,3,6,7,8 i 9, nije realizovao preporuke br.4 i br.5, dok realizacija preporuke br.2 se nije mogla utvrditi iz razloga što subjekt revizije u 2017. godini nije ostvarivao troškove i prihode po osnovu izbornih kampanja.

II MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/18-042-597/2 Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Hrvatske građanske inicijative za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije I br. 206-2018 od 08.06.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-155/2/18, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik senata DRI dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 21.06.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Hrvatske građanske inicijative za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijative za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja,pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na sljedeće:

- **Nakon zaključivanja poslovnih knjiga, sastavljanja Godišnjeg finansijskog izvještaja i dostavljanja istog nadležnim institucijama, ne treba vršiti knjiženje u poslovnim knjigama u toj godini.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju osim navedeno u Izvještaju pod tačkom 10.2.2, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na sljedeće:**

- **Da subjekt revizije ugovore o djelu zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima, ugovorom treba definisti poslove i period angažovanja izvršioca.**

- **Da subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE NARODNE PARTIJE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska narodna partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2017. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl.list CG" br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/18-042-637/2) od 10.04.2018. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidoavnog finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidoavni finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2017. godinu i revizija pravilnosti.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017.godinu („Sl.list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list CG"br .78/06.. 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 5.101,75€(1,50% na rashode Partije koji iznose 340.116,60€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2017.godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 334.350,00€ i isti se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu 210.321,00€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu 79.564,00€, prihode od priloga u iznosu od 36.000,00€ i ostale poslovne prihode u iznosu od 8.465,00€.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017.godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos u 2016 .godini	% učešća	Iznos u 2017.godini	% učešća
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	256.541,00	69,62%	210.321,00	62,90%
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	71.762,00	19,47%	79.564,00	23,80%
3	Prihodi od priloga	26.500,00	7,19%	36.000,00	10,77%
4	Ostali poslovni prihodi	13.684,00	3,71%	8.465,00	2,53%
Ukupno		**368.487,00**	**100,00%**	**334.350,00**	**100,00%**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi ostvareni iz budžeta CG sa 62,90%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 23,80%, prihodi od priloga sa 10,77% dok ostali prihodi učestvuju sa 2,53%.

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila troškove u iznosu od 340.116,60€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 5.494,68€, troškove goriva i električne energije u iznosu od 4.845,45€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 53.145,01€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 80.260,90€, troškove službenih putovanja u iznosu od 47.673,89€, troškove telefona i prevoza u iznosu od 5.280,28€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 293,85€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 19.233,76€, troškove reklame i propagande u iznosu od 10.147,57€, troškove amortizacije u iznosu od 20.396,50€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 2.153,24€, troškove reprezentacije u iznosu od 14.145,27€, troškove sponzorstva i donacija u iznosu od 15.561,00€, troškove platnog prometa u iznosu od 621,82€, finansijske rashode u iznosu od 60.300,00€ i ostale troškove u iznosu od 563,38€.

Uporedni pregled ukupno ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi za 2016.godinu	% učešća	Troškovi za 2017.godinu	% učešća	Povećanje /smanjenje
1	512	Troškovi kancelarijskog materijala	3.764,72	0,96%	5.494,68	1,62%	1.729,96
2	520/521	Troškovi bruto zarada, poreza i doprinosa	45.594,42	11,63%	53.145,01	15,63%	7.550,59
3	513	Troškovi goriva i energije	5.280,54	0,00%	4.845,45	1,42%	-435,09
4	522	Troškovi ugovorenih naknada	70.661,87	18,02%	80.260,90	23,60%	9.599,03
5	529	Troškovi službenih putovanja	50.679,37	12,92%	47.673,89	14,02%	-3.005,48
6	531	Troškovi telefona i prevoza	6.647,85	1,70%	5.280,28	1,55%	-1.367,57
7	532	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	0,00	0,00%	293,85	0,09%	293,85
8	533	Troškovi zakupnina	14.759,25	3,76%	19.233,76	5,66%	4.474,51
9	535	Troškovi reklame, propagande i sajmova	116.064,01	29,59%	10.147,57	2,98%	-105.916,44
10	540	Troškovi amortizacije	9.574,25	2,44%	20.396,50	6,00%	10.822,25
11	550	Troškovi neproizvodnih usluga	2.586,12	0,66%	2.153,24	0,63%	-432,88
12	551	Troškovi reprezentacije	20.326,01	5,18%	14.145,27	4,16%	-6.180,74
13	559	Troškovi sponzorstva, pomoći i troškovi izborne kampanje	40.484,00	10,32%	15.561,00	4,58%	-24.923,00
14	553	Troškovi platnog prometa	733,10	0,19%	621,82	0,18%	-111,28
15	561	Finansijski rashodi	4.600,00	1,17%	60.300,00	17,73%	55.700,00
16	579/591	Ostali nematerijalni troškovi	423,60	0,11%	563,38	0,17%	139,78
UKUPNO			**392.179,11**	**100,00%**	**340.116,60**	**100,00%**	**-52.062,51**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 23,60%, finansijski rashodi sa 17,73%, troškovi službenih putovanja sa 14,02% i troškovi zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 15,63%.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja DNP za 2016. godinu, Državna revizorska institucija je utvrdila određene nepravilnosti i dala sljedeće preporuke:

1) **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode**

2) **Da subjekt revizije odlukom o formiranju Komisije za popis utvrdi obavezu da ista osim popisa stalne imovine izvrši i popis gotovine u blagajni sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine i utvrđeni iznos gotovine prezentira u izvještaju o popisu shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica.**

3) **Da subjekt revizije putem reversa zadužuje lica kojima ustupa na korišćenje opremu kako bi se obezbijedila adekvatna evidencija o istoj.**

4) **Da subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

5) **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija mora biti zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**

6) **Da subjekt revizije ugovore o radu zaključuje u skladu sa odredbama člana 23 Zakona o radu i da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

7) **Da subjekt revizije izvršioce za obavljanje poslova administrativno tehničke podrške, pripreme sjednica, pripreme saopštenja Partije, pripreme materijala za sjednice GO Partije, poslova stručno-političkog saradnika i poslova vozača, angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvješaja za 2017. godinu utvrđeno je da je Partija realizovala preporuku br. 2, nije realizovala preporuke br. 3,5, 6 i 7 dok je preporuke br.1 i 4 djelimično realizovana.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br.40116/18-042-637/2) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske narodne partije za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 2269/18 od 15.06.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-151/2/18 od 01.06.2018.godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 21.06.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 2 stav 2 i član 17 stav 1), Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (član 26), Zakona o radu i Pravilnika o naknadi dnevnica, troškova za angažovanje u obavljanju aktivnosti i upotrebi sopstvenog automobile za potrebe DNP (član 5), te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Na izražavanje negativnog mišljenja na reviziju pravilnosti uticalo je sljedeće:

1. Partija je Finansijskim planom za 2017. godinu (br. 470-1/16), planirala prihode u iznosu od 382.930,00€, a rashode u iznosu od 309.100,00€. Revizijom je utvrđeno da je Partija u 2017. godini ostvarila prihode u manjem iznosu od planiranih za 29.999,60€ a rashode u većem iznosu od planiranih za 48.580,10€, što ukazuje na nerealno planiranje prihoda i rashoda.

   - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, preporučuje se da koriguje Finansijski plan u tekućoj godini.**

2. Revizijom je utvrđeno da je Partija sa računa za redovno poslovanje izvršila prenos sredstava na izborni račun koalicije Demokratski front u iznosu od 56.300,00€. Prenos sredstava je izvršen shodno odlukama Predsjedništva Partije (broj 487/17, broj 533/17, broj 604/17, broj 651/17) za potrebe finansiranja troškova izborne kampanje za parlamentarne izbore održane dana 16.10.2016. godine. Uplata sredstava po ovom osnovu izvršena je u periodu od 09.01.2017 do 07.04.2017. godine (Izvod broj 4,10,15,28 i 46) tj. nakon proglašenja konačnih rezultata izbora (29.10.2016. godine), pa se konstatuje da su uplate ovih sredstava izvršene suprotno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

- **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Partija na ime naknada po osnovu ugovora o djelu isplatila iznos od 80.260,90€. Naknade su isplaćene izvršiocima angažovanim za obavljanje administrativno tehničkih poslova, poslova obezbjeđenja, usluga marketinga, istraživanja javnog mnjenja, knjigovodstvenih poslova, konsultantskih usluga, poslova organizacije kulturnih manifestacija, priprema materijala za sjednice GO Partije poslove stručno - političkog saradnika, usluge prevoza, održavanje higijene i sl. Neto naknade su isplaćene za 31 lice u iznosu od 100,00€ do 7.200,00€ po izvršiocu za period angažovanja od jednog do dvanaest mjeseci.

   - **Za obavljanje poslova administrativno tehničke podrške, pripreme sjednica, pripreme saopštenja Partije, pripreme materijala za sjednice GO Partije, poslova stručno-političkog saradnika i poslova vozača, subjekt revizije treba da izvršioce angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu, jer navedeni poslovi po prirodi i opisu spadaju u poslove iz redovne djelatnosti Partije.**

4. Subjekt revizije je na isplaćene neto naknade obračunao i platio poreske obaveze (porez i prirez) na način kao da su sva angažovana lica u radnom odnosu. U postupku revizije državnom revizoru nijesu prezentirani dokazi o radno – pravnom statusu za 18 (osamnaest) ugovorom angažovanih lica pa se nije moglo utvrditi da li je obračun poreskih obaveza pravilno izvršen na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

5. Partija prilikom zapošljavanja nije shodno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, vršila prijavu slobodnih radnih mjesta Zavodu za zapošljavanje.

   - **Subjekt revizije prilikom zapošljavanja je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

6. Revizijom je utvrđeno da su troškovi dnevnica za službena putovanja isplaćeni u većem iznosu za 567,00€ zbog pogrešno izvršenog obračuna istih što nije u skladu sa važećom regulativom.

   - **Subjekt revizije treba da obračun dnevnica za službena putovanja vrši u skladu sa odredbama člana 5 Pravilnika o naknadi dnevnica, troškova za angažovanje u obavljanju aktivnosti i upotrebi sopstvenog automobila za potrebe DNP.**

7. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije internim aktom precizno utvrdio ko ostvaruje pravo na naknade po osnovu troškova reprezentacije, mobilnih telefona i goriva kao i limite za potrošnju istih.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom preciznije utvrdi ko ostvaruje pravo na naknade po osnovu troškova reprezentacije, mobilnih telefona i goriva kao i da utvrdi limite za navedene troškove.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
SOCIJALDEMOKRATA CRNE GORE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Socijaldemokrate Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokratske partije za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata ("Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/18-042-780 od 26.04.2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Socijaldemokrata Crne Gore za 2017. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, "Sl list CG" br.78/06, 86/09, … 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG" br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 3.424,66€ (1,50% od rashoda 228.308,82€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u Glavnoj knjizi iskazala prihode u iznosu od 325.797,70€ i isti se odnose na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 194.938,30€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 85.588,32€, prihode od članarina u iznosu od 25.702,96€, prihode od priloga u iznosu od 18.400,00€ i prihode od smanjenja obaveza u iznosu od 1.168,12€.

Uporedni pregled ostvarenih prihoda u 2016 i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos 2016.godina	Iznos 2017.godina	%učešće	Povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	94.678,00	194.938,30	59,83%	100.260,30
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	20.452,00	85.588,32	26,27%	65.136,32
3	Prihodi od priloga	62.067,50	18.400,00	5,65%	-43.667,50
4	Prihodi od članarina	30.796,81	25.702,96	7,89%	-5.093,85
5	Prihodi od smanjenja obaveza	0,00	1.168,12	0,36%	1.168,12
	UKUPNO:	**207.994,31**	**325.797,70**	**100,00%**	**117.803,39**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihodi iz budžeta CG i prihodi od lokalnih samouprava čine 86,10%, a prihodi od članarina, priloga i ostali prihodi 13,90% ukupnih prihoda.

Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 300.870,34€ odnosi se na prihode za redovno poslovanje, dok se iznos od 24.927,36€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za finansiranje redovnog rada Partije i finansiranje izbornih kampanja:

Redni broj	Vrsta prihoda	prihodi za finansiranje redovnog rada	prihodi za finansiranje izbornih kampanja	ukupni prihodi
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	194.938,30	0,00	194.938,30
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	76.160,96	9.427,36	85.588,32
3	Prihodi od priloga	2.900,00	15.500,00	18.400,00
4	Prihodi od članarina	25.702,96	0,00	25.702,96
5	Prihodi od smanjenja obaveza	1.168,12	0,00	1.168,12
	UKUPNO:	**300.870,34**	**24.927,36**	**325.797,70**

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila ukupne troškove u iznosu od 228.308,82€, a isti se odnose na: troškove materijala u iznosu od 26.780,68€, troškove električne energije, goriva i vode u iznosu od 24.043,63€, troškovi bruto zarada i ostalih naknada u iznosu od 10.234,09€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 2.561,40€, troškove zakupnina u iznosu od 49.197,01€, troškove naknada opunomoćenim predstavnicima u iznosu od 2.240,00€, troškove usluga fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 22.829,53€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 13.339,95€, troškove reklame i propagande u iznosu od 28.447,35€, ostale poslovne rashode u iznosu od 5.749,94€, troškove amortizacije u iznosu od 3.281,61€, troškove ostalih usluga u iznosu od 1.251,36€, troškove reprezentacije u iznosu od 29.624,19€, troškove platnog prometa u iznosu od 701,85€, troškove administrativnih taksi i prireza u iznosu od 465,92€ i troškove kamata u iznosu od 7.560,31€.

Revizijom je utvrđeno da su troškovi izbornih kampanja ostvareni u skladu sa članom 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	K-to	Naziv konta	Ukupni troškovi u 2016.godini	% učešća	Ukupni troškovi u 2017.godini	& učešća	Povećanje / smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	511, 512	Troškovi kancelarijskog i potrošnog materijala	70.782,71	21,05%	26.780,68	11,73%	-44.002,03
2	513	Troškovi goriva i energije	12.814,39	3,81%	24.043,63	10,53%	11.229,24
3	520,521	Troškovi bruto zarada i ostalih naknada	1.296,00	0,39%	10.234,09	4,48%	8.938,09
4	522	Troškovi ugovorenih naknada	3.767,15	1,12%	2.561,40	1,12%	-1.205,75
5	527,530,533	Troškovi zakupnina	26.105,95	7,77%	49.197,01	21,55%	23.091,06
6	529	Troškovi smještaja i ishrane na službenom putu	123,80	0,04%	2.240,00	0,98%	2.116,20
7	531	Troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije	12.319,52	3,66%	22.829,53	10,00%	10.510,01
8	532	Troškovi neproizvodnih usluga	5.095,65	1,52%	13.339,95	5,84%	8.244,30
9	535	Troškovi reklame i propagande	150.579,76	44,79%	28.447,35	12,46%	-122.132,41
10	539	Ostali poslovni rashodi	8.947,20	2,66%	5.749,94	2,52%	-3.197,26
11	540	Troškovi amortizacije	1.009,41	0,30%	3.281,61	1,44%	2.272,20
12	550	Troškovi ostalih usluga	28.945,75	8,61%	1.251,36	0,55%	-27.694,39
13	551	Troškovi reprezentacije	8.924,42	2,65%	29.624,19	12,98%	20.699,77
14	553	Troškoivi platnog prometa	2.725,64	0,81%	701,85	0,31%	-2.023,79
15	555	Troškovi administrativnih taksi i prireza	967,88	0,29%	465,92	0,20%	-501,96
16	562, 591	Rashodi kamata	1.780,49	0,53%	7.560,31	3,31%	5.779,82
Ukupno			**336.185,72**	**100,00%**	**228.308,82**	**100,00%**	**-107.876,90**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zakupnina sa 21,55%, troškovi reprezentacije sa 12,98%, troškovi reklame i propagande sa 12,46%, troškovi goriva i energije sa 10,53%, troškovi kancelarijskog i potrošnog materijala sa 11,73%, troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije sa 10,00% i sl.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se 178.747,17€ dok se na troškove izbornih kampanja odnosi 49.561,65€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/B	Konto	Vrsta troška	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	511,512	Troškovi kancelarijskog i potrošnog materijala	12.067,99	14.712,69	26.780,68
2	513	Troškovi goriva i energije	22.613,58	1.430,05	24.043,63
3	520,521	Troškovi bruto zarada i ostalih naknada	10.234,09	0,00	10.234,09
4	522	Troškovi ugovorenih naknada	2.561,40	0,00	2.561,40
5	527,530,533	Troškovi zakupa	46.923,22	2.273,79	49.197,01
6	529	Troškovi naknada opunomoćenim predstavnicima	0,00	2.240,00	2.240,00
7	531	Troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije	22.829,53	0,00	22.829,53
8	532	Troškovi neproizvodnih usluga	9.619,95	3.720,00	13.339,95
9	535	Troškovi reklame i propagande	4.494,99	23.952,36	28.447,35
10	539	Ostali poslovni rashodi	5.248,44	501,50	5.749,94
11	540	Troškovi amortizacije	3.281,61	0,00	3.281,61
12	550	Troškovi ostalih usluga	656,36	595,00	1.251,36
13	551	Troškovi reprezentacije	29.624,19	0,00	29.624,19
14	553	Troškovi platnog prometa	586,64	115,21	701,85
15	555	Troškovi administrativnih taksi i prireza	444,87	21,05	465,92
16	562,591	Rashodi kamata	7.560,31	0,00	7.560,31
UKUPNO:			**178.747,17**	**49.561,65**	**228.308,82**

Partija je u izvještajima o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izborne kampanje iskazala troškove za lokalne izbore u Nikšiću u iznosu od 16.846,15€, lokalne izbore u Herceg Novom u iznosu od 7.160,85€, lokalne izbore u Petnjici u iznosu od 1.646,71€, lokalne izbore u Mojkovcu u iznosu od 4.676,05€, lokalne izbore u Cetinju u iznosu od 5.896,59€ i lokalne izbore u Tuzima u iznosu od 13.350,62€.Revizijom je utvrđeno da iskazani troškovi u Izvještajima odgovaraju evidentiranim u poslovnim knjigama Partije.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijaldemokrata CG za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i nedostaci i date su sljedeće preporuke:

1) **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2) **Subjekt revizije Programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira realizovati u godini za koju donosi Program.**

3) **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

4) **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjedjivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja istih.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijaldemokrata CG za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuku br 3 djelimično je realizovao preporuku br 4 i nije realizovao preporuke br 1 i 2.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br 40116/18-042-780 od 26.04.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Socijaldemokrata Crne Gore za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 799/IV od 06.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-190/18), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 18.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokrata Crne Gore za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedeno pod tačkom 12.2.2 Troškovi – Troškovi zakupa pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

- **Da subjekt revizije ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa čl.639 st.1 Zakona o obligacionim odnosima**

- **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u značajno većem iznosu DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

- **Subjekt revizije Programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira realizovati u godini za koju donosi isti.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE SRPSKE STRANKE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska srpska stranka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/1414,76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/18-042-777/2 od 26.04.2018. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske srpske stranke za 2017. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2017. godinu i usklađenost poslovanja iste sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, “Sl. list” br.78/06, 86/09, 14/12, … 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole.Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 515,75€ (2% od rashoda Partije koji iznose 25.787,75€). Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, te dokumentacijom o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Stranka je u poslovnim knjigama evidentirala prihode u iznosu od 20.208,68€ i to: prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 20.205,23€ i ostale prihode u iznosu od 3,45€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Prihod 2016 godina	% učešće	Prihod 2017 godina	% učešća	Povećanje / smanjenje
1	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	18.181,29	85,20%	20.205,23	99,98%	2.023,94
2	Sopstvena sredstva	2.000,00	9,37%	0,00	0,00%	-2.000,00
3	Ostali prihodi	1.157,60	5,42%	3,45	0,02%	-1.154,15
Ukupno		**21.338,89**	**100,00%**	**20.208,68**	**100,00%**	**-1.130,21**

8. RASHODI

Stranka je u poslovnim knjigama evidentirala troškove u iznosu od 25.776,64€, a isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 112,72€, troškove goriva u iznosu od 1.700,36€, ostali lični rashodi i naknade u iznosu od 2.646,86€, troškove komunikacionih usluga u iznosu od 1.923,88€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 146,80€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 7.105,61€, troškove amortizacije u iznosu od 134,97€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 3.308,28€, troškove reprezentacije u iznosu od 4.789,87€, troškove platnog prometa u iznosu od 195,74€, troškove pomoći i donacija u iznosu od 3.590,53€ i ostale troškove u iznosu od 121,02€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini po vrsti:

Redni broj	konto	Opis troška	Troškovi 2016.godina	% učešća	Troškovi 2017.godina	% učešća	Povećanje / smanjenje
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	424,50	1,67%	112,72	0,44%	-311,78
2	513	Troškovi goriva i energije	1.738,06	6,85%	1.700,36	6,60%	-37,70
3	529	Ostali lični rashodi i naknade	2.956,96	11,66%	2.646,86	10,27%	-310,10
4	531	Troškovi komunikacionih usluga	4.320,29	17,03%	1.923,88	7,46%	-2.396,41
5	532	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	496,37	1,96%	146,80	0,57%	-349,57
6	533	Troškovi zakupa poslovnog prostora	3.407,30	13,43%	7.105,61	27,57%	3.698,31
7	540	Troškovi amortizacije	128,55	0,51%	134,97	0,52%	6,42
8	550	Troškovi neproizvodnih usluga	1.041,97	4,11%	3.308,28	12,83%	2.266,31
9	551	Troškovi reprezentacije	1.984,94	7,83%	4.789,87	18,58%	2.804,93
10	553	Troškovi platnog prometa	160,37	0,63%	195,74	0,76%	35,37
11	559	Troškovi pomoći i donacija	8.063,74	31,79%	3.590,53	13,93%	-4.473,21
12	539,576	Ostali troškovi	639,79	2,52%	121,02	0,47%	-518,77
Ukupno			**25.362,84**	**100,00%**	**25.776,64**	**100,00%**	**413,80**

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zakupa poslovnog prostora 27,57%, troškovi reprezentacije 18,58%, troškovi pomoći i donacija 13,93%, troškovi neproizvodnih usluga 12,83% i troškovi ostalih ličnih rashoda i naknada sa 10,27% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg izvještaja Demokratske srpske stranke za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **Subjekt revizije isplate po osnovu naknada za troškove telefona i interneta, osim Odlukom nadležnog organa treba da dokumentuje i fakturama operatera, a gotovinski isplaćene troškove reprezentacije treba da pravda fiskalnim računima.**

2) **Preporučujemo subjektu revizije da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

3) **Preporučujemo subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

4) **Preporučuje se subjektu revizije da transakciju prenosa sredstava evidentira preko konta 2419 (prolazni račun) kako ne bi dolazilo do dupliranja troškova po ovom osnovu.**

5) **Revizijom Godišnjeg izvještaja Demokratske srpske stranke za 2017. godinu utvrđeno je da Stranka realizovala dvije preporuke br. 1 i 3, nije realizovala jednu preporuku br. 2, dok se realizacija preporuke br.4 nije mogla utvrditi jer nije vršen prenos sredstava sa račun na račun.**

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br 40116/18-042-777/2 od 26.04.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske srpske stranke za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 40116/18-042-777/14 od 16.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-206/18), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 19.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Demokratske srpske stranke za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske srpske stranke za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedeno pod tačkom, 10.1.3 – Blagajničko poslovanje i 10.2.2 Troškovi – Troškovi goriva pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje:**

- **Da subjekt revizije sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno čl.19 Zakona o računovodstvu.**

- **Da subjekt revizije troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe dodatno dokumentuje fiskalnim računima o potrošnji goriva.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
POKRETA ZA PROMJENE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Pokret za promjene
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2017. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16) i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-042-779/2 od 26.04.2018. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Pokreta za promjene vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Pokreta za promjene za 2017. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);

- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list CG"br. 78/06.. 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 6.507,11€ (1,50% od ostvarenih rashoda subjekta koji su iznosili 433.764,12€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa zakonskom i drugom regulativom, pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su u cjelosti revidirani: stalna imovina, blagajničko poslovanje, depoziti na računu, potraživanja, neizmirene obaveze i prihodi zarade i naknade, dok su ostali troškovi plaćeni preko žiro računa revidirani uzorkom od 80%.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne prihode u iznosu od 408.010,78€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 262.956,31€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu 112.037,54€, prihode od priloga u iznosu od 29.880,00€ i ostale prihode u iznosu od 3.136,93€. Prihodi su ostvareni u manjem iznosu za 95.188,22€ od istih za prethodnu godinu.

Uporedni pregled i ostvarenih prihoda u 2016 i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos 2016.godina	% učešća	Iznos 2017.godina	% učešća	Povećanje/ smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta CG	339,478.00	67.46%	262,956.31	64.45%	-76,521.69
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	128,973.00	25.63%	112,037.54	27.46%	-16,935.46
3	Prihodi od priloga	34,400.00	6.84%	29,880.00	7.32%	-4,520.00
4	Ostali prihodi	348.00	0.07%	3,136.93	0.77%	2,788.93
Ukupno		**503,199.00**	**100.00%**	**408,010.78**	**100.00%**	**-95,188.22**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi ostvareni iz budžeta CG sa 64,45%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 27,46% i prihodi od priloga sa 7,32%.

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini evidentirala troškove u iznosu od 433.764,12€ a odnose se na: troškove kancelarijskog materijala i održavanja osnovnih sredstava kancelarijskog materijala u iznosu od 8.366,55€, troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, goriva i energije u iznosu od 59.949,71€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 30.331,38€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 75.813,83€, troškove smještaja i ishrane na službenom putu u iznosu od 30.984,66€, troškove komunikacionih usluga i prevoza u iznosu od 14.161,67€, troškove zakupa u iznosu od 23.120,88€, troškove reklame, propagande i štampe u iznosu od 15.874,42€, troškove amortizacije u iznosu od 66.146,48€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 60.150,70€, troškove reprezentacije u iznosu od 29.603,43€, troškove osiguranja u iznosu od 175,21€, troškove platnog prometa u iznosu od 1.835,21€, ostale troškove u iznosu od 2.329,98€ i troškove sponzorstava i uređenja poslovnog prostora u iznosu od 14.920,01€.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih rashoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	K-to	Naziv konta	Ukupni troškovi u 2016.godini	% učešća	Ukupni troškovi u 2017.godini	& učešća	Povećanje / smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	512	Troškovi kancelarijskog materijala i održavanja osnovnih sredstava	9.310,73	1,63%	8.366,55	1,93%	-944,18
2	513	Troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, goriva i energ	11.955,44	2,10%	59.949,71	13,82%	47.994,27
3	520,521	Troškovi zarada i doprinosa	33.166,52	5,82%	30.331,38	6,99%	-2.835,14
4	523	Troškovi ugovorenih naknada	58.443,22	10,26%	75.813,83	17,48%	17.370,61
5	529	Troškovi službenih putovanja	37.539,58	6,59%	30.984,66	7,14%	-6.554,92
6	530	Troškovi organizacije skupova	3.637,60	0,64%	0,00	0,00%	-3.637,60
7	531	Troškovi komunikacionih usluga	26.091,07	4,58%	14.161,67	3,26%	-11.929,40
8	533	Troškovi zakupnina	28.728,00	5,04%	23.120,88	5,33%	-5.607,12
9	535	Troškovi reklame i propagande	23.540,40	4,13%	15.874,42	3,66%	-7.665,98
10	540	Troškovi amortizacije	33.094,79	5,81%	66.146,48	15,25%	33.051,69
11	550	Troškovi neproizvodnih usluga	58.424,78	10,26%	60.150,70	13,87%	1.725,92
12	551	Troškovi reprezentacije	44.274,05	7,77%	29.603,43	6,82%	-14.670,62
13	552	Troškovi osiguranja	730,52	0,13%	175,21	0,04%	-555,31
14	553	Troškovi platnog prometa	3.058,24	0,54%	1.835,21	0,42%	-1.223,03
15	554	Troškovi članarina međunarodnim organizacijama	9.459,23	1,66%	0,00	0,00%	-9.459,23
16	555,579	Ostali troškovi	460,00	0,08%	2.329,98	0,54%	1.869,98
17	559	Troškovi sponzorstva i uredjenja poslovnog prostora	48.138,46	8,45%	14.920,01	3,44%	-33.218,45
18	592	Trškovi iz prethodnih godina	139.607,76	24,51%	0,00	0,00%	-139.607,76
Ukupno			**569.660,39**	**100,00%**	**433.764,12**	**100,00%**	**-135.896,27**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 17,48%, troškovi amortizacije sa 15,25%, troškovi neproizvodnih usluga sa 13,87%, troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, goriva i energije sa 13,82% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Pokreta za promjene za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i nedostaci i date su sljedeće preporuke:

1) **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i da pretplate na kraju finansijske godine evidentira na kontu aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

2) **Subjekt revizije je dužan da evidentiranje i isplatu svih troškova vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

3) **Preporučuje se subjektu revizije da putem reversa zadužuje lica kojima, ustupa na korišćenje opremu kako bi se obezbijedila adekvatna evidencija o imovini.**

4) **Subjekt revizije treba da evidentira sve prihode u poslovnim knjigama i da iste iskazuje u Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

5) **Subjekt revizije nije ostvario pravo na dodatna sredstva iz Budžeta CG za 2014. godinu po osnovu kojih je evidentirao potraživanja u poslovnim knjigama, pa shodno tome potraživanja po tom osnovu treba isknjižiti iz poslovnih knjiga.**

6) **Preporučuje se subjektu revizije da ne vrši avansno plaćanje ukoliko to nije ugovorom utvrđeno.**

7) **DRI preporučuje subjektu revizije da ubuduće realnije planira prihode i rashode.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke br. 4 i 6, da je djelimično realizovao preporuku br. 2 i nije realizovao preporuke br. 1, 5 i 7, dok se realizacija preporuke broj 3 nije mogla utvrditi iz razloga što u 2017. godini nije bilo ustupanja opreme na korišćenje.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-042-779/2 od 26.04.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Pokreta za promjene za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. P 739/18 od 19.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-212/2/18, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata DRI dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 23.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Pokreta za promjene za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj s**a skretanjem pažnje** na:

- **Da subjekt revizije zahtijeva povraćaj datih avansa od dobavljača ukoliko usluge nijesu izvršene ili roba isporučena ili da pribavi potrebnu dokumentaciju (fakture) od dobavljača i sprovede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

- **Da subjekt revizije putem konfirmacija vrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i da pretplate na kraju finansijske godine evidentira na kontu aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

- **Da subjekt revizije izvrši usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama i da izvrši korektivna knjiženja evidentiranih potraživanja u slučaju utvrđenih razlika.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 2 stav 2, član 12 stav 4 i član 17 stav 1), Zakona o radu, Zakona o obligacionim odnosima (član 639 stav 1), Zakona o računovodstvu (član 19) te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija u poslovnim knjigama evidentirala troškove izborne kampanje u iznosu od 39.100,00€ po osnovu prenosa sredstava sa računa za redovno poslovanje na izborni račun koalicije Demokratski front za finansiranje izborne kampanje (parlamentarni izbori održani dana 16.10.2016. godine). Prenos sredstava je izvršen shodno odlukama Predsjedništva Partije u periodu od 09.01.2017 do 07.04.2017. godine tj. nakon proglašenja konačnih rezultata izbora (29.10.2016. godine), pa se konstatuje da su uplate ovih sredstava izvršene suprotno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

- **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u poslovnim knjigama evidentirao prihode od jednog fizičkog lica u iznosu od 6.740,00€. Prihodi su evidentirani po osnovu direktne uplate priloga fizičkog lica u iznosu 2.000,00€ i uplate naknade tog fizičkog lica po osnovu članstva u Senatu Prijestonice Cetinje u iznosu od 4.740,00€ koju je Prijestonica Cetinje uplatila na žiro račun Pokreta za promjene shodno Izjavi tog lica. Uplata priloga od fizičkog lica za finansiranje političkog subjekta u većem iznosu od 2.000,00€ na godišnjem nivou nije u skladu sa odredbama člana 12 stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

   - **Priloge od fizičkih lica subjekt revizije treba da prikuplja u skladu sa odredbama člana 12 stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Uvidom u prezentirane ugovore o zakupu poslovnih prostora utvrđeno je da isti nijesu ovjereni od strane nadležnog organa kako je to utvrđeno članom 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa čl.639 st.1 Zakona o obligacionim odnosima**

4. Partija je u 2017. godini ostvarila prihode u iznosu od 408.010,78€ što je manje za 10.163,39€ u odnosu na planirane prihode, dok su rashodi ostvareni u iznosu od 433.764,12€ što je za 72.604,12€ više u odnosu na planirane rashode.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, da koriguje Finansijski plan u tekućoj godini.**

5. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije adekvatno dokumentovao troškove u iznosu od 602,51€ (troškovi reprezentacije u iznosu od 370,00€ i troškovi zakupa u iznosu od 232,51€).

   - **Subjekt revizije je dužan da evidentiranje i isplatu svih troškova vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

6. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije 14 (četrnaest) izvršilaca angažovao po osnovu ugovora o djelu za obavljanje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti (pravni savjetnik u OO Bar, organizovanja i obilazak mjesnih odbora, poslovi savjetnika u poslaničkom klubu, koordinacija opštinskih odbora i centrale, terenski rad i komunikacija sa članstvom), a sa istima je trebalo zaključivati ugovore o radu.

   - **Subjekt revizije treba da sa izvršiocima za vršenje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti zaključuje ugovore o radu, a ne ugovore o djelu.**

7. Subjekt revizije nije državnom revizoru prezentirao dokaze o radno – pravnom statusu za 11 (jedanaest) angažovanih lica putem ugovora o djelu, pa se nije moglo utvrditi da li je obračun poreskih obaveza pravilno izvršen na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

8. Subjekt revizije je u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju (lokalni izbori na Cetinju) koji je dostavljen Agenciji za sprečavanje korupcije iskazao prikupljena sredstva u iznosu od 5.177,38€, a troškove u iznosu od 12.852,52€, a u poslovnim knjigama istog su prikupljena sredstva evidentirana u iznosu 5.677,38€ a troškovi izborne kampanje u iznosu od 5.694,67€.

   Na osnovu prezentiranog se konstatuje da podaci evidentirani u poslovnim knjigama ne odgovaraju podacima iskazanim u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju.

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

9. Revizijom je utvrđeno da veći broj akata (Odluka o popisu, Izvještaj o popisu, ugovori i veći dio putnih naloga) subjekta revizije ne sadrže djelovodni broj i datum zavođenja.

   - **Subjekt revizije je dužan da sva ulazna i izlazna akta zavede u djelovodni protokol u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
RADNIČKE PARTIJE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Radnička partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Radničke partije za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/18-042-918/2 od 23.05.2018. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidoavnog finansijskog izvještaja Radničke partije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Radničke partije za 2017. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Radničke partije za 2017. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, “Službeni list CG” br. 86/09, 14/12, ... i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 695,04€ (2,00% na ukupne rashode Partije koji iznose 34.752,03€.

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Svi segmenti revizije revidirani su u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 52.619,00€ i isti se odnose na prihode iz budžeta Crne Gore.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Prihodi za 2016. godinu	% Učešće	Prihodi za 2017. godinu	% Učešće	Povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	7.964,72	71,98%	52.618,99	100,00%	44.654,27
2	Ostali prihodi	3.100,00	28,02%	0,00	0,00%	-3.100,00
	UKUPNO:	**11.064,72**	**100,00%**	**52.618,99**	**100,00%**	**41.554,27**

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao troškove u ukupnom iznosu od 34.752,03€ i to: troškovi kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 101,60€, troškovi električne energije u iznosu od 1.758,75€, troškovi vode u iznosu od 60,81€, troškovi ugovorenih naknada u iznosu od 3.300,00€, troškovi službenih putovanja u iznosu od 14.729,00€, troškovi prevoza u iznosu od 2.390,00€, troškovi održavanja u iznosu od 1.022,94€, troškovi zakupa u iznosu od 900,00€, troškovi reprezentacije u iznosu od 2.719,01€, troškovi reklame i propagande u iznosu od 1.635,00€, troškovi amortizacije u iznosu od 228,27€, troškovi platnog prometa u iznosu od 142,16€, troškovi poreza i doprinosa u iznosu od 253,39€, ostali troškovi u iznosu od 4.991,10€ i ostali finansijski rashodi u iznosu od 520,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi za 2016.godinu	% učešća	Troškovi za 2017.godinu	% učešća	Povećanje / smanjenje u odnosu na prethodnu godinu
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	0,00	0,00%	101,60	0,29%	101,60
2	513	Troškovi električne energije	759,65	12,38%	1.758,75	5,06%	999,10
3	514	Troškovi vode	36,21	0,59%	60,81	0,17%	24,60
4	522	Troškovi ugovorenih naknada	1.152,00	18,78%	3.300,00	9,50%	2.148,00
5	529	Troškovi službenih putovanja	230,00	3,75%	14.729,00	42,38%	14.499,00
6	530	Troškovi prevoza	0,00	0,00%	2.390,00	6,88%	2.390,00
7	532	Troškovi održavanja osnovnih sredstva	37,10	0,60%	1.022,94	2,94%	985,84
8	533	Troškovi zakupnina	3.600,00	58,68%	900,00	2,59%	-2.700,00
9	534	Troškovi reprezentacije	0,00	0,00%	2.719,01	7,82%	2.719,01
10	535	Troškovi reklame i propagande	0,00	0,00%	1.635,00	4,70%	1.635,00
11	540	Troškovi amortizacije	0,00	0,00%	228,27	0,66%	228,27
12	553	Troškovi platnog prometa	45,73	0,75%	142,16	0,41%	96,43
13	556	Troškovi poreza i doprinosa	274,56	4,48%	253,39	0,73%	-21,17
14	559	Ostali troškovi	0,00	0,00%	4.991,10	14,36%	4.991,10
15	569	Ostali finansijski rashodi	0,00	0,00%	520,00	1,50%	520,00
Ukupno			**6.135,25**	**100,00%**	**34.752,03**	**100,00%**	**28.616,78**

Shodno tabelarnom pregledu konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi službenih putovanja sa 42,38%, ostali troškovi sa 14,36%, troškovi ugovorenih naknada sa 9,50%, troškovi reprezentacije sa 7,82%, troškovi prevoza sa 6,88%, troškovi električne energije sa 5,06%, troškovi reklame i propagande sa 4,70% itd.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Radničke partije za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih i to:

1) **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem i manjem iznosu od planiranih, da u fiskalnoj godini koriguje Finansijski plan.**

2) **Da subjekt revizije obezbijedi vođenje glavne knjige na način da ista osim podataka iz tekuće godine sadrži i podatke o prenešenim početnim stanjima iz prethodne godine.**

3) **Da subjekt revizije smanji gotovinske isplate i da plaćanje vrši preko žiro računa.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Radničke partije za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao date preporuke.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-042-918/2 od 23.05.2018. godine. izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Radničke partije za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 249/18 od 25.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br.04-241/18), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N.Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 27.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Radničke partije za 2017. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Radničke partije za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedeno pod tačkom 12.2.2 Troškovi ugovorenih naknada i ostali troškovi pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje.**

- **Da subjekt revizije finansiranje troškova izborne kampanje vrši u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

- **Da subjekt revizije za vršenje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti sa izvršiocima zaključuje ugovore o radu, a ne ugovore o djelu.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
GRAĐANSKOG POKRETA ”URA”
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Građanski pokret “URA”
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Gradjanskog pokreta “URA“ za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 070/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije, br. 40116/18-042-776/2 od 26.04.2018. godine.

Revizija Konsolidovanog godišnjeg finansijskog izvještaja Građanskog pokreta URA vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj „ Građanskog pokreta URA" za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list Crne Gore" br. 52/14, 76/15, 83/16, 92/17);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore, br. 083/16, br. 042/17 i br. 089/17);

- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16 od 09.08.2016);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…,053/14, 4/ 18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br. 86/09, …83/16);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/07,….,br. 022/17);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODE VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.823,02€ (1,50% od rashoda Partije koji iznose 121.534,85€).

Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Prihodi iskazani u poslovnim knjigama Partije u iznosu od 143.171,63€ odnose se na: prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 117.182,51€, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 25.465,40€ i prihode od priloga u iznosu od 253,50€ i ostale prihode u iznosu od 270,21€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos 2016.godina	& učešća	Iznos 2017.godina	% učešća	Povećanje/ smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta CG	18.534,99	46,99%	117.182,52	81,85%	98.647,53
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	5.615,24	14,24%	25.465,40	17,79%	19.850,16
3	Prihodi od priloga	15.293,00	38,77%	253,50	0,18%	-15.039,50
4	Ostali prihodi	0,00	0,00%	270,21	0,19%	270,21
Ukupno		**39.443,23**	**100,00%**	**143.171,63**	**100,00%**	**103.728,40**

Shodno prezentiranim podacima prihodi iz Budžeta Crne Gore učestvuju sa 81,85%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 17,79% u ukupnim prihodima.

Od ukupno ostvarenih prihoda na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 141.639,32€, dok se na prihode za izbornu kampanju odnosi 1.532,00€.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u iznosu od 121.534,8€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 3.388,78€, troškove zarada, ugovorenih naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 61.748,14€, troškove goriva i energije u iznosu od 1.729,15€, troškove poštanskih usluga u iznosu od 662,88€, troškove reklame i propagande u iznosu od 17.773,02€, troškove tekućeg održavanja u iznosu 1.097,20€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 3.911,24€, troškove ostalih usluga u iznosu 13.357,97€, troškove amortizacije u iznosu 697,72€, troškove intelektualnih usluga i pomoći u iznosu od 3.926,77€, troškove reprezentacije u iznosu od 1.172,89€, troškovi platnog prometa u iznosu od 578,98€, troškove administrativnih taksi u iznosu od 467,03€, druge nematerijalne pomoći u iznosu od 9.765,08€, finansijske rashode u iznosu 1.692,68€ i ostale rashode u iznosu 195,32€.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 92.876,36€ a na troškove izborne kampanje iznos od 28.658,49€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. i u 2017. godini:

R/b	Konto	Naziv konta	Ukupni troškovi u 2016. godini	% učešća	Ukupni troškovi u 2017. godini	% učešća	Povećanje/smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	991,11	0,90%	3.388,78	2,79%	2.397,67
2	513	Troškovi goriva i energije	0,00	0,00%	1.729,15	1,42%	1.729,15
3	520 i 521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	704,12	0,64%	4.761,28	3,92%	4.057,16
4	522 i 5559-dio	Troškovi naknada po ugovoru o dijelu-bruto	30.322,59	27,50%	34.938,83	28,75%	4.616,24
5	527 i 5559-dio, 5334 i 533	Troškovi zakupa poslovnog prostora-bruto	870,51	0,79%	19.005,25	15,64%	18.134,74
6	529	Ostali lični rashodi	0,00	0,00%	7.374,05	6,07%	7.374,05
7	531	Troškovi PTT usluga-poštanske i telefonske usluge	423,00	0,38%	662,88	0,55%	239,88
8	532	Troškovi usluga održavanja	0,00	0,00%	1.097,20	0,90%	1.097,20
9	535	Troškovi reklame i propagande	21.211,35	19,24%	17.773,02	14,62%	-3.438,33
10	539	Troškovi ostalih usluga	37,00	0,03%	13.357,97	10,99%	13.320,97
11	540	Troškovi amortizacije osnovnih sredstava	0,00	0,00%	697,72	0,57%	697,72
12	550 i 55123	Troškovi intelektualnih usluga i volontera	2.302,05	2,09%	3.296,77	2,71%	994,72
13	551	Troškovi reprezentacije	281,00	0,25%	1.172,89	0,97%	891,89
14	553	Troškovi platnog prometa	203,17	0,18%	578,98	0,48%	375,81
15	555 i 559	Ostali nematerijalni troškovi	52.210,00	47,35%	9.812,08	8,07%	-42.397,92
16	562	Troškovi kamate po kreditu	712,20	0,65%	1.692,68	1,39%	980,48
17	570, 576 i 582	Ostali rashodi	0,00	0,00%	195,32	0,16%	195,32
Ukupno			**110.268,10**	**100,00%**	**121.534,85**	**100,00%**	**11.266,75**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi naknada po ugovorima o dijelu sa 28,75%, ugovorima o zakupu sa 15,64%, troškovi reklame i propagande sa 14,62%, troškovi ostalih usluga sa 10,99% i drugi nematerijalni troškovi sa 8,07%.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja GP URA za 2016. godinu, utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih i to:

1) **Subjekt revizije u cilju preciznijeg i transparentnijeg iskazivanja prihoda i troškova treba da u poslovnim knjigama izvrši razdvajanje transakcija koje se odnose na redovno poslovanje i izborne kampanje.**

2) **Subjekt revizije sve poslovne transakcije treba da evidentira u godini u kojoj su iste nastale u cilju pravilnog iskazivanja istih.**

3) **Plaćanje troškova za izbornu kampanju treba vršiti sa posebnog računa otvorenog za te namjene shodno odredbama člana 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4) **Subjekat revizije je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to definisano odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

5) **Subjekt revizije za poslove koje spadaju u redovnu partijsku aktivnost, treba sa izvršiocima da zaključuje ugovore o radu, a angažovanje lica putem ugovora o djelu vrši samo za poslove koji ne spadaju u redovnu djelatnost Partije.**

6) **Subjekat revizije prilikom angažovanja izvršilaca ugovorom o dijelu treba da obezbjedi podatke o radno-pravnom statusu angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

7) **Subjekt revizije je dužan da troškove nastale prilikom pružanja volonterskih usluga pravda adekvatnom dokumentacijom.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja GP URA za 2017. godinu, utvrđeno je da je subjekt revizije od datih preporuka realizovao preporuke br. 1,4,5, dok nije realizovao preporuke br. 2,3,6,7.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije, br.40116/18-042-776/2 od 26.04.2018. godine. izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Građanskog pokreta URA za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06-041/18 od 26.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-239/18 od 19.07.2018. godine, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 30.07.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta „URA“ za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Građanskog pokreta URA za 2017. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim za navedeno pod tačkom 9.1.3 Prihodi od priloga. 9.2.13 Troskovi volontera i tačka 9.2.18 Ostali rashodi, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale se sljedeće nepravilnosti:

1. Upoređujući podatke evidentirane u Glavnoj knjizi Partije i podatke iskazane u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstva za izbornu kampanju koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije, utvrđeno je da subjekt revizije u poslovnim knjigama u 2017. godini nije evidentirao troškove u iznosu od 2.262.39€ i nenovčane prihode u iznosu od 1.621,30€,a isti su iskazani u Izvještaju koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije, pa se konstatuje da nije izvršeno usaglašavanje podataka iskazanih u poslovnim knjigama i Izvještaju.

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke koje dostavlja nadležnim institucijama.**

2. Subjekt revizije je sa tri lica zaključio ugovore o volontiranju kojima je precizirano da ukoliko tokom obavljanja volonterskih usluga nastanu troškovi, organizator volontiranja je u obavezi da taj trošak nadoknadi a volonter se obavezuje da nastale troškove dokumentuje računima. Revizijom je utvrđeno da su po osnovu pružanja volonterskih usluga isplaćeni troškovi u iznosu od 1.525,00€ za koje nijesu prezentirani dokazi (računi) o pravdanju istih.

   - **Subjekt revizije je shodno Ugovoru o volontiranju dužan da troškove nastale prilikom pružanja volonterskih usluga pravda adekvatnom dokumentacijom.**

3. Revizijom je utvrđeno da Partija u 2017. godini nije u poslovnim knjigama evidentirala troškove po osnovu preuzetih obaveza shodno Ugovoru djel.br.U-004-004/17 u iznosu od 4.550,00€ već je iste evidentirala u 2018. godini.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da evidentiranje troškova vrši u godini kad su nastali, a u cilju realnog iskazivanja istih.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 2 stav 2,član 13 stav 5, član 17 stav 1, član 18 stav 3), te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale se sljedeće nepravilnosti:

1. Revizijom je utvrđeno da su prihodi koje je Partija ostvarila za redovno poslovanje od opštine Budva u iznosu od 10.482,49€ uplaćeni na izborni račun koji je otvoren za potrebe Koalicije "Budva more" koji čine Građanski pokret URA, Socijaldemokratska Partija i Liberalna Partija (izbori održani 16.10.2016. godine). Uplata je vršena u periodu od 12.04.2017. godine do 04.09.2017. godine, tj.nakon proglašenja konačnih rezultata izbora (08.11.2016. godine), pa se konstatuje da je uplata ovih sredstava izvršena suprotno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

   - **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da su sa izbornog računa plaćani troškovi za redovno poslovanje Partije u iznosu od 7.838,99€**,** što nije u skladu sa čl.18 Zakona. Izborni račun se otvara za prikupljanje sredstava za finansiranje izborne kampanje i sa istog se vrši plaćanje troškova po ovom osnovu i taj račun se ne može koristiti u druge svrhe.

   - **Subjekt revizije je dužan da izborni račun koristi u svrhe propisane članom 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije ostvario troškove izbornih kampanja u većem iznosu za 13.357,51€ od Zakonom utvrđenog limita (troškovi su ostvareni u iznosu od 21.511,12€, a shodno Zakonu subjekt revizije je mogao ostvariti iste u iznosu od 8.153,61€, tj. do nivoa prikupljenih sredstava).

   - **Subjekt revizije je dužan da troškove izbornih kampanja ostvaruje u skladu sa odredbama člana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije troškove izborne kampanje (usluge medijskog predstavljanja i usluge brendiranja izloga) – izbori u Prijestonici Cetinje u iznosu od 6.802,64€ isplatio sa žiro računa za redovno poslovanje Partije što nije u skladu sa članom 18 Zakona o finansiramju političkih subjekata i izbornih kampanja.

   - **Subjekt revizije je duzan da troškove izbornih kampanja plaća sa izbornog računa shodno članu 18 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**

5. Partija je nadležnom organu Poreske uprave predala elektronskim putem IOPPD obrasce sa zakašnjenjem (dana 04.06.2018. godine). Pravilnikom o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje utvđena je obaveza poslodavca da Obrazac IOPPD podnesi do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec.

   - **Subjekt revizije je dužan da IOPPD obrasce podnosi Poreskom organu u roku propisanom važećim Pravilnikom.**

6. Partija je shodno ugovorima o djelu isplatila naknade u iznosu od 34.938,83€. Naknade su isplaćene za 28 lica u iznosima od 80,00€ do 3.850,00€ po izvršiocu, u zavisnosti od vrste posla i perioda angažovanja. Revizijom je utvrđeno da je Partija zaključila ugovore o dijelu sa 2 lica koja su partijski funkcioneri za obavljanje poslova prevoza aktivista i članova organa GP URA i transporta materijala, kao i usluge konsultacija, savjeta i predavanja aktivistima u oblasti digitalnog marketinga. Takođe je utvrđeno da su sa jednim licem istog dana zaključena dva ugovora o dijelu za obavljanje usluga online marketinga na internetu za lokalne izbore na Cetinju i u Mojkovcu.
   Na isplaćene neto naknade po ugovoru o djelu obračunate su i plaćene poreske obaveze (porez i prirez) na način kao da su sva angažovana lica u radnom odnosu. U postupku revizije državnom revizoru nijesu prezentirani dokazi o radno – pravnom statusu angažovanih lica pa se nije moglo utvrditi da li je obračun poreskih obaveza pravilno izvršen na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE CRNE GORE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska Crna Gora
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-042-922 od 24.05.2018. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2017. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja subjekta revizije sa zakonskom i drugom regulativom.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2017. godinu i revizija pravilnosti poslovanja Demokratske Crne Gore.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);

- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG" br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od od 8.523,91€ (1.5% na ukupne rashode Partije koji iznose 568.203,87€). Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 602.371,00€ i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 476.896,00€, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 102.068,00€, prihode od priloga u iznosu od 20.811,00€, ostale prihode u iznosu od 2.571,00€ i finansijske prihode u iznosu 25,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2016. godina	% učešća	Iznos 2017. godina	% učešća	Povećanje prihoda u odnosu na prethodni obračunski period
1	Prihodi iz budžeta CG	257,494.00	86.74%	476,896.00	79.17%	219,402.00
2	Prihodi iz budžeta lok. samouprava	26,302.00	8.86%	102,068.00	16.94%	75,766.00
3	Prihodi od priloga	13,036.00	4.39%	20,811.00	3.45%	7,775.00
4	Finansijski prihodi	14.00	0.00%	25.00	0.00%	11.00
5	Ostali prihodi	0.00	0.00%	2,571.00	0.43%	2,571.00
Ukupno		**296,846.00**	**100.00%**	**602,371.00**	**100.00%**	**305,525.00**

Od ukupno ostvarenih prihoda u 2017. godini na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 581.644,14€, dok se iznos od 20.726,27€ odnosi na prihode za izborne kampanje.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2017. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/B	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	476,896.05		476,896.05
2	Prihodi iz budžeta lok. samouprava	94,380.12	7,687.47	102,067.59
3	Prihodi od priloga	8,273.00	12,538.00	20,811.00
4	Finansijski prihodi	24.60	0.80	25.40
5	Ostali prihodi	2,070.37	500.00	2,570.37
Ukupno		581,644.14	20,726.27	602,370.41

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila rashode u ukupnom iznosu od 568.203,87€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 12.121,10€, troškove goriva i energije u iznosu od 30.598,17€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 3.387,41€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 139.644,97€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 56.977,81€, ostale lične rashode u iznosu od 603,00€, troškove komunikacionih usluga u iznosu od 20.831,21€, troškove komunalnih usluga u iznosu od 2.504,37€, troškove zakupnina u iznosu od 45.243,20€, troškove reklame i propagande u iznosu od 136.058,48€, troškove istraživanja javnog mnjenja u iznosu od 9.534,28€, troškove publikacije u iznosu od 1.655,79€, troškove ostalih usluga u iznosu od 27.505,46€, troškove amortizacije u iznosu od 7.076,07€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 2.185,72€, troškove reprezentacije u iznosu od 46.773,77€, troškove premija osiguranja u iznosu od 546,86€, troškove platnog prometa u iznosu od 2.006,62€, troškove prireza u iznosu od 7.499,00€, troškove pomoći i stipendija u iznosu od 7.853,69€, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 1.292,85€, troškove kamata u iznosu od 5.977,63€ i troškove iz prethodne godine u iznosu od 326,41€.

Od ukupnih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 481.946,01€, a na troškove izborne kampanje iznos od 86.257,86€.

Tabelarni pregled troškova ostvarenih u 2016. i 2017. godinu:

Redni broj	K-to	Naziv konta	Ukupni troškovi u 2016.godini	% učešća	Ukupni troškovi u 2017.godini	& učešća	Povećanje / smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	512	Troškovi kancelarijskog materijala	2.584,77	0,58%	12.121,10	2,13%	9.536,33
2	513	Troškovi goriva i energije	14.757,75	3,30%	30.598,17	5,39%	15.840,42
3	514	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	226,95	0,05%	3.387,41	0,60%	3.160,46
4	520,521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	50.663,18	11,33%	139.644,97	24,58%	88.981,79
5	522, 523, 525 i dio 521	Troškovi ugovorenih naknada	0,00	0,00%	56.977,81	10,03%	56.977,81
6	529	Ostali lični rashodi	0,00	0,00%	603,00	0,11%	603,00
7	531	Troškovi komunikacionih usluga	6.414,13	1,43%	20.831,21	3,67%	14.417,08
8	532	Troškovi komunalnih usluga	4.627,31	1,04%	2.504,37	0,44%	-2.122,94
9	533	Troškovi zakupnina	37.903,60	8,48%	45.243,20	7,96%	7.339,60
10	535	Troškovi reklame i propagande	255.167,53	57,08%	136.058,48	23,95%	-119.109,05
11	536	Troškovi istraživanja javnog mnjenja	0,00	0,00%	9.534,28	1,68%	9.534,28
12	537	Troškovi publikacija	1.223,89	0,27%	1.655,79	0,29%	431,90
13	539	Troškovi ostalih usluga	14.759,87	3,30%	27.505,46	4,84%	12.745,59
14	540	Troškovi amortizacije	1.075,86	0,24%	7.076,07	1,25%	6.000,21
15	550	Troškovi neproizvodnih usluga	580,01	0,13%	2.185,72	0,38%	1.605,71
16	551	Troškovi reprezentacije	30.894,24	6,91%	46.773,77	8,23%	15.879,53
17	552	Troškovi premije osiguranja	235,94	0,05%	546,86	0,10%	310,92
18	553	Troškovi platnog prometa	1.119,04	0,25%	2.006,62	0,35%	887,58
19	555	Troškovi prireza	8.136,43	1,82%	7.499,00	1,32%	-637,43
20	557	Troškovi pomoći i stipendija	7.641,50	1,71%	7.853,69	1,38%	212,19
21	559	Ostali nematerijalni troškovi	6.796,40	1,52%	1.292,85	0,23%	-5.503,55
22	562	Rashodi kamata	2.184,28	0,49%	5.977,63	1,05%	3.793,35
23	579,591	Troškovi iz prethodne godine	7,98	0,00%	326,41	0,06%	318,43
Ukupno			**447.000,66**	**100,00%**	**568.203,87**	**100,00%**	**121.203,21**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, i to:

1) **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u značajno većem iznosu DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2) **Da subjekt revizije unutrašnjim aktom utvrdi kriterijume za isplatu naknada izabranim funkcionerima Partije.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke DRI.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-042-922 od 24.05.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06/662 od 27.07.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-246/2/18, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata DRI dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 10.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2017. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 18 stav 3, član 13 stav 5), Zakona o radu (član 163), te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija u 2017. godini sa žiro računa za redovno poslovanje isplatila troškove izborne kampanje u iznosu 85.128,89€ i to: troškove iz 2016. godine u iznosu od 79.690,45€ i troškove izborne kampanje iz 2017. godine u iznosu od 5.438,44€, što nije u skladu sa članom 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je propisano da se sva sredstva namijenjena za finansiranje izborne kampanje uplaćuju na izborni račun i da sva plaćanja troškova izborne kampanje politički subjekat vrši sa tog računa.

   - **Subjekt revizije shodno članu 18 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja treba da sve troškove izborne kampanje plaća sa računa koji je otvoren za te namjene.**

2. Uvidom u prezentirane Izvještaje o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava utvrđeno je da su troškovi izbornih kampanja (lokalni izbori u Herceg Novom, Cetinju, Mojkovcu, Petnjici i Tuzima) ostvareni u iznosu od 86.257,86€, što je za 54.416,29€ više od Zakonom utvrđenog limita. Subjekt revizije je shodno Zakonu mogao ostvariti troškove u iznosu od 31.841.57€.[1]

[1] Subjekt revizije je u Izjašnjenju na Preliminarni izvještaj naveo „ da nije prekoračio troškove izborne kampanje jer se pridržavao Plana kontrole i nadzora Agencije za sprečavanje korupcije i dostavljenih tabelarnih pregleda o visini dozvoljenih sredstava“ za izbore u Herceg Novom, Cetinju, Mojkovcu, Petnjici i Tuzima shodno kojima su dozvoljeni troškovi za navedene kampanje utvrđeni u iznosu od 106.683,32€.

- **Subjekt revizije je dužan da troškove izbornih kampanja ostvaruje u skladu sa odredbama člana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je šest (6) izvršilaca bilo angažovano ugovorom o djelu u periodu od tri do dvanaest mjeseci za vršenje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti (priprema programskih dokumenata, upis novih članova, slaganje i održavanje kartoteke članstva u opštinskim odborima, dodatne partijske aktivnosti i sl.) a koje po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zaniva radni odnos, pa je shodno tome sa izvršiocima trebalo zaključivati ugovore o radu, a ne ugovore o djelu. Partija je na ime naknada ovim izvršiocima isplatila naknade u iznosu 7.029,00€.

   - **Subjekt revizije za obavljanje poslova koji spadaju u redovne partijske aktivnosti sa izvršiocima treba da zaključuje ugovore o radu, a ne ugovore o djelu.**

4. Subjekt revizije prilikom zaključivanja ugovora o djelu sa 11 (jedanaest) angažovanih izvršilaca nije obezbijedio dokaze o radno pravnom statusu istih, pa se nije moglo utvrditi da li je pravilno izvršen obračun poreskih obaveza na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

5. Partija je na ime troškova smještaja i ishrane aktivista isplatila iznos od oko 15.400,00€. Navedeni troškovi su dokumentovani fakturama ugostiteljskih objekata. Uz prezentirane fakture nijesu priloženi spiskovi lica koja su koristila navedene usluge, a nije prezentirana ni odluka nadležnog organa o odobravanju korišćenja navedenih usluga.

   - **Subjekt revizije troškove smještaja i ishrane osim fakturama treba da dokumentuje odlukom nadležnog organa o odobravanju korišćenja navedenih usluga kao i spiskovima lica koja su te usluge koristila.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
POZITIVNE CRNE GORE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Pozitivna Crna Gora
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Pozitivne Crne Gore za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414,76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-42-1187/2 od 29.06.2018. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Pozitivne Crne Gore vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Pozitivne Crne Gore za 2017. godinu.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Pozitivne CG za 2017. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 4/18);

- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, ... 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 895,32€ (2% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 44.766,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa zakonskom i drugom regulativom, pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su u cjelosti revidirani: stalna imovina, blagajničko poslovanje, depoziti na računu, potraživanja, neizmirene obaveze, prihodi, zarade i naknade, dok su ostali troškovi plaćeni preko žiro računa revidirani uzorkom od 80%.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila prihode u iznosu od 39.748,80€, a isti se odnose na prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 38.548,42€, prihode od priloga u iznosu od 830,00€ i prihode od članarina u iznosu od 370,00€.

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih prihoda u 2016 i 2017. godini:

Redni broj	Opis prihoda	Prihodi za 2016.	% učešća	Prihodi za 2017.	% učešća	Povećanje/ Smanjenje
1	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	473.609,78	99,54%	38.548,42	96,98%	-435.061,36
2	Prihodi od priloga	600,00	0,13%	831,00	2,09%	231,00
3	Prihodi od članarina	1.520,00	0,32%	370,00	0,93%	-1.150,00
4	Ostali prihodi	82,06	0,02%	0,00	0,000%	-82,06
Ukupno		**475.811,84**	**100,00%**	**39.749,42**	**100,00%**	**-436.062,42**

Shodno tabelarnom pregledu konstauje se da se od ukupnih prihoda 96,98% odnosi na prihode od lokalnih samouprava, 2,09€ na prihode od priloga i 0,93% na ostale prihode.

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se smanjenje ukupno ostvarenih prihoda u 2017. godini za 436.062,42€ u odnosu na prethodnu godinu.

Od ukupno ostvarenih prihoda iznos od 39.522,60€ odnosi se na prihode za redovno poslovanje, dok se iznos od 226,20€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

8. RASHODI

Partija je u 2017. godini ostvarila troškove u iznosu od 44.766,29€ i isti se odnose na: troškove materijala u iznosu od 314,89€, troškove goriva i električne energije u iznosu od 1.292,39€, troškove zarada i naknada u iznosu od 6.713,49€, troškove naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 2.635,00€, ostale lične rashode i naknade u iznosu od 4.122,60€, troškove fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 5.508,00€, troškove usluga održavanja u iznosu od 2.338,21€, troškove zakupnina u iznosu od 1.800,00€, troškove reklame i propagande u iznosu od 598,13€, troškove amortizacije u iznosu od 3.883,55€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 2.388,93€, troškove reprezentacije u iznosu od 10.391,86€, troškove platnog prometa u iznosu od 236,49€, troškove poreza u iznosu od 20,62€ i ostale nematerijalne troškove u iznosu od 2.522,13€.

Uporedni tabelarni pregled ukupno ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Konto	Opis rashoda	Rashodi za 2016.	% učešća	Rashodi za 2017.	% učešća	Povećanje/Smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu
1	511,512	Troškovi materijala za izradu	7.296,47	1,21%	314,89	0,70%	-6.981,58
2	513	Troškovi goriva i energije	8.627,98	1,43%	1.292,39	2,89%	-7.335,59
3	520	Troškovi zarada i naknada	73.591,80	12,19%	6.713,49	15,00%	-66.878,31
4	522	Troškovi naknada po ugovoru o djelu	122.625,00	20,31%	2.635,00	5,89%	-119.990,00
5	529	Ostali lični rashodi i naknade	19.666,60	3,26%	4.122,60	9,21%	-15.544,00
6	531	Troškovi fiksne i mobilne telefonije	26.523,97	4,39%	5.508,00	12,30%	-21.015,97
7	532	Troškovi usluga održavanja	2.684,86	0,44%	2.338,21	5,22%	-346,65
8	533	Troškovi zakupnina	31.140,20	5,16%	1.800,00	4,02%	-29.340,20
9	535	Troškovi reklame i propagande	129.840,62	21,50%	598,13	1,34%	-129.242,49
10	540	Troškovi amortizacije	4.836,08	0,80%	3.883,55	8,68%	-952,53
11	550	Troškovi neproizvodnih usluga	58.981,39	9,77%	2.388,93	5,34%	-56.592,46
12	551	Troškovi reprezentacije	47.063,73	7,79%	10.391,86	23,21%	-36.671,87
13	553	Troškovi platnog prometa	1.416,77	0,23%	236,49	0,53%	-1.180,28
14	554	Troškovi članarina	990,00	0,16%	0,00	0,00%	-990,00
15	555	Troškovi poreza	181,60	0,03%	20,62	0,05%	-160,98
16	559	Ostali nematerijalni troškovi	68.327,93	11,32%	2.522,13	5,63%	-65.805,80
Ukupno			**603.795,00**	**100,00%**	**44.766,29**	**100,00%**	**-559.028,71**

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reprezentacije u iznosu od 23,21%, troškovi zarada i naknada sa 15%, troškovi fiksne i mobilne telefonije sa 12,30%, ostali lični rashodi i naknade sa 9,21%, troškovi amortizacije sa 8,68%, troškovi naknada po ugovoru o djelu i sl.

Od ukupno evidentiranih troškova na troškove za redovno poslovanje odnosi se 43.414,39€, a na troškove izbornih kampanja iznos od 1.351,90€.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu Pozitivne CG, Državna revizorska institucija je utvrdila određene nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih.

Preporuke su se odnosile na sljedeće:

1) **Da subjekt revizije vrši uplatu poreza na lična primanja shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja, prema propisima koji važe na dan isplate.**

2) **Subjekt revizije evidentiranje svih poslovnih transakcija vrši na osnovu vjerodostojne i potpune knjigovodstvene dokumentacije shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

Revizijom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu utvrđeno je da subjekt revizije nije ispoštovao preporuke DRI date u Izvještaju o reviziji za 2016. godinu.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije, br. (br.40116/18-42-1187/od 29.06.2018. godine) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Pozitivne Crne Gore za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 19-192/2018) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-283/18 od 10.09.2018. godine, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata DRI dr Milan Dabović - član Kolegijuma na sjednici održanoj21.09.2018. godine, razmotrio je i usvojio:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Pozitivne Crne Gore za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pozitivne Crna Goraza 2017. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim za navedeno pod tačkom 3.3.5. Viza biznis kartice i 3.5.6. Troškovi telefonskih usluga i prevoza, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje.**

- **Da subjekt revizije sve troškove evidentira i plaća na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije na način kako je to propisano članom 19 Zakona o računovodstvu.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o računovodstvu (član 19), Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46) i Zakona o obligacionim odnosima (član 669) pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticalo je sljedeće:

1. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije nije dokumentovao troškove reprezentacije plaćene sa računa Visa kartice u iznosu od 2.554,43€ (prezentirani su bančini izvodi, ali nijesu priloženi računi za pravdanje navedenih troškova.Takođe je utvrđeno da troškovi avionskih karata u iznosu od 2.148,35€ nijesu adekvatno dokumentovani (nijesu prezentirani putni nalozi za lice koje je koristilo avionske karte, kao ni odluka nadležnog organa Partije kojom je odobreno službeno putovanje).

   - **Subjekt revizije je dužan da evidentiranje poslovnih transakcija vrši na osnovu vjerodostojne i potpune knjigovodstvene dokumentacije shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije obračunao poreske obaveze na isplaćene zarade i naknade u iznosu od 2.586,00€, ali nije izvršio plaćanje istih, što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

- **Subjekt revizije je dužan da vrši uplatu poreza na lična primanja shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja, prema propisima koji važe na dan isplate.**

3. Uvidom u prezentirani ugovor o zakupu utvrđeno je da isti nije ovjeren od strane nadležnog organa što nije u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu zaključuje shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije na ime naknada po osnovu upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe zaposlenom isplatio iznos od 4.122,60€. Obračun navedenih troškova je vršen u skladu sa važećom Uredbom. Navedeni troškovi su dokumentovani putnim nalozima ali isti nijesu dodatno dokumentovani fiskalnim računima.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnim nalozima dodatno dokumentuje i fiskalnim računima za gorivo.**

5. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije shodno ugovorima o djelu isplatio neto naknade u iznosu od 2.635,00€. Na isplaćene naknade obračunat je porez i prirez tj kao da su angažovana lica u radnom odnosu. Subjekt revizije prilikom zaključivanja ugovora o djelu sa angažovanim izvršiocima nije obezbijedio dokaze o radno pravnom statusu istih, pa se nije moglo utvrditi da li je pravilno izvršen obračun poreskih obaveza na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca ugovorom o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu istih u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOS-a
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	DEMOS
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj DEMOS-a za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator Radule Žurić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414,76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-042-922) od 24.05.2018. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOSA vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj DEMOS-a za 2017. godinu i revizija pravilnosti.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 2.628,00€ (1,50% od rashoda Partije koji iznose 175.224,16€).

Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama i kondolidovanom Bilansu uspjeha iskazala prihode u iznosu od 255.749,94€ i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 217.203,12€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 11.298,69€, prihode od priloga fizičkih lica u iznosu od 11.800,00€ i ostale prihode u iznosu od 15.447,50€.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos u 2016 .godini	% učešća	Iznos u 2017.godini	% učešća	Povećanje/ smanjenje u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	238.919,00	72,09%	183.468,76	71,74%	-55.450,24
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	503,00	0,15%	10.497,55	4,10%	9.994,55
3	Prihodi od priloga	92.000,00	27,76%	43.994,68	17,20%	-48.005,32
4	Ostali prihodi	0,00	0,00%	17.788,95	6,96%	17.788,95
Ukupno		**331.422,00**	**100,00%**	**255.749,94**	**100,00%**	**-75.672,06**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihodi iz Budžeta Crne Gore u ukupnim prihodima učestvuju sa 84,93%, ostali prihodi sa 6,04%, prihodi od priloga sa 4,61% i prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 4,42%.

Od navedenih prihoda, iznos od 238.122,44€ se odnosi na prihode za redovno poslovanje Partije, a iznos od 17.627,50€ na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled prihoda za redovno poslovanje i prihoda za finansiranje izborne kampanje Partije:

R/B	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	217.203,12	–	217.203,12
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	10.798,69	500,00	11.298,69
3	Prihodi od priloga	10.000,00	1.800,00	11.800,00
4	Finansijski prihodi	0,63	–	0,63
5	Ostali prihodi	120,00	15.327,50	15.447,50
UKUPNO:		**238.122,44**	**17.627,50**	**255.749,94**

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama evidentirala troškove u iznosu od 175.224,16€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 3.109,50€, troškove goriva i energije u iznosu od 4.883,29€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 41.895,92€, troškovie ugovorenih naknada u iznosu od 45.205,29€, troškove službenih putovanja i ostalih naknada u iznosu od 2.230,01€, troškove prevoza i telefona u iznosu od 2.305,99€, troškove tekućeg održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 364,12€, troškove zakupa poslovnih prostora u iznosu od 19.580,77€, troškove reklame i propagande u iznosu od 15.121,68€, troškove amortizacije u iznosu od 1.125,51€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.923,72€, troškove reprezentacije u iznosu od 5.274,51€, troškove platnog prometa u iznosu od 704,46€, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 8.080,68€ i ostale poslovne rashode u iznosu od 23.418,69€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini i 2017. godini po vrsti*:*

Konto	Opis troška	Troškovi za 2016.godinu	% učešća	Troškovi za 2017.godinu	% učešća	Povećanje / smanjenje u odnosu na prethodnu godinu
512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	161,20	0,04%	3.109,50	1,77%	2.948,30
513	Troškovi goriva, štampe i električne energije	529,61	0,13%	4.883,29	2,79%	4.353,68
520,556	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	3.720,54	0,91%	41.895,92	23,91%	38.175,38
522	Naknade partijskim funkcionerima i naknade po ugovoru o djelu	30.780,00	7,55%	45.205,29	25,80%	14.425,29
529	Troškovi službenih putovanja	935,00	0,23%	2.230,01	1,27%	1.295,01
531	Troškovi usluga prevoza i troškovi usluga mobilne i fiksne telefonije	9.000,12	2,21%	2.305,99	1,32%	-6.694,13
532	Troškov održavanja osnovnih sredstava	0,00	0,00%	364,12	0,21%	364,12
533	Troškovi zakupnina	19.618,00	4,81%	19.580,77	11,17%	-37,23
535	Troškovi reklame i propagande	338.266,45	82,98%	15.121,68	8,63%	-323.144,77
536	Troškovi neproizvodnih usluga	1.792,05	0,44%	0,00	0,00%	-1.792,05
540	Troškovi amortizacije	0,00	0,00%	1.125,51	0,64%	1.125,51
550	Troškovi sponzorstva, pomoći i stipendija	0,00	0,00%	1.923,72	1,10%	1.923,72
551	Troškovi reprezentacije	1.762,47	0,43%	5.274,51	3,01%	3.512,04
553	Troškovi platnog prometa	1.100,88	0,27%	704,46	0,40%	-396,42
559,569,579	Ostali troškovi	0,00	0,00%	8.080,68	4,61%	8.080,68
591	Ostali poslovni rashodi	0,00	0,00%	23.418,69	13,36%	23.418,69
		407.666,32	**100,00%**	**175.224,14**	**100,00%**	**-232.442,18**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 25,80%,troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 23,91%, ostalih poslovnih rashoda sa 13,36% i troškovi zakupa poslovnih prostora sa 11,17% i sl.

Od navedenih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 136.984,73€, dok se iznos od 38.239,43€ odnosi na troškove izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje u 2017. godini

R/b	Konto	Naziv konta	Redovan rad	Izborne kampanje	Ukupno	% učešća
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	3.109,50	-	3.109,50	1,77%
2	k-to 513	Troškovi goriva i energije	3.883,29	1.000,00	4.883,29	2,79%
3	k-to 520 i k-to 556	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	41.895,92	-	41.895,92	23,91%
4	k-to 522	Troškovi naknada po ugovorima o dijelu-bruto	45.069,55	135,74	45.205,29	25,80%
5	k-to 529	Troškovi službenih putovanja	2.230,01	-	2.230,01	1,27%
6	k-to 531	Troškovi PTT usluga	2.305,99	-	2.305,99	1,32%
7	k-to 532	Troškovi usluga tekućeg održavanja osnovnih sredstava	364,14	-	364,14	0,21%
8	k-to 533	Troškovi zakupa poslovnog prostora-bruto	19.580,77	-	19.580,77	11,17%
9	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	909,88	14.211,80	15.121,68	8,63%
10	k-to 540	Troškovi amortizacije osnovnih sredstava	1.125,51	-	1.125,51	0,64%
11	k-to 550	Troškovi neproizvodnih usluga	1.923,72	-	1.923,72	1,10%
12	k-to 551	Troškovi reprezentacije	3.404,71	1.869,80	5.274,51	3,01%
13	k-to 553	Troškovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu	626,81	77,65	704,46	0,40%
14	k-to 559	Ostali nematerijalni troškovi	2.662,08	4.363,51	7.025,59	4,01%
15	k-to 569	Ostali finansijski rashodi	5,09	-	5,09	0,00%
16	k-to 579	Troškovi pomoći	1.050,00	-	1.050,00	0,60%
17	k-to 591	Ostali poslovni rashodi	6.837,76	16.580,93	23.418,69	13,36%
UKUPNO			**136.984,73**	**38.239,43**	**175.224,16**	**100,00%**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

U Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja DEMOS-a za 2016. godinu Državna revizorska institucija je utvrdila određeni broj nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na sledeće:

1) **Preporučuje se subjektu revizije, da Finansijskim planom definiše iznose planiranih prihoda i rashoda po vrsti istih, dok Programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira da sprovede u tekućoj godini.**

2) **Subjekt revizije je dužan da vrši uplatu poreza na isplaćene naknade fizičkim licima shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja prema propisima koji važe na dan isplate.**

3) **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

4) **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

5) **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i da pretplate na kraju finansijske godine evidentira na kontu aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

6) **U cilju unapređenja evidencije osnovnih sredstava preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi analitičku evidenciju osnovnih sredstava koja će pružati sve potrebne podatke o osnovnim sredstvima (inventarni broj, naziv, količinu, stopu amortizacije, korisni vijek trajanja, nabavnu, i otpisanu i sadašnju vrijednost). Navedena evidencija je osnov za upoređivanje sa popisom utvrđenog stanja.**

7) **Preporučuje se subjektu revizije da zaključuje ugovore o djelu shodno članu 669-698 Zakona o obligacionim odnosima.**

Revizijom Konsolidovanog godišnjeg finansijskog izvještaja Demos-a za 2017. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke br.5 i 6, a nije realizovao preporuke br.1,2,3,4 i 7.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije, br. 40116/18-042-922 od 24.05.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti DEMOS-a za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 159/18 od 21.09.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-285/18 od 11.09.2018. godine, nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI Radule Žurić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 26.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOS-a za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj DEMOS-a za 2017. godinu sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim za navedeno u Izvještaju pod tačkom 10 - Računovodstvene evidencije, tačkom 11.2 - Evidentiranje i popis imovine i obaveza, tačkom 11.3 - Potraživanja, tačkom 11.6 - Blagajničko poslovanje, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 13 stav 5 i član 18), Zakona o računovodstvu (član 19), Zakona o obligacionim odnosima (član 639) i Zakona o radu te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale se sljedeće nepravilnosti:

1. Partija je donijela Finansijski plan i program rada za 2017. godinu u formi jednog akta. Navedeni akt nije potpisan od strane ovlašćenog lica, nije pečatiran i ne sadrži broj djelovodnog protokola. Uvidom u isti utvrđeno je da Finansijskim planom nije precizno definisan iznos planiranih prihoda a troškovi su planirani po vrsti bez iznosa istih. Programom rada nijesu definisane planirane aktivnosti za 2017. godinu.

   - **Subjekt revizije treba da Finansijskim planom precizno definiše iznose planiranih prihoda i rashoda po vrsti istih, dok Programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira da sprovede u tekućoj godini.**

2. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije dokumentovao troškove u iznosu od 8.073,19€, a da je troškove u iznosu od 7.619,79€ pravdao neadekvatnom ili nepotpunom dokumentacijom. Nedokumentovani troškovi su: (isplate iz blagajne u iznosu od 5.181,00€, troškovi neto zarada u iznosu od 1.190,92€, troškovi naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 700,00€, troškovi pomoći fizičkim licima u iznosu od 450,00€, troškovi telefonskih usluga u iznosu od 59,97€ i ostali troškovi u iznosu od 491,30€). Nepotpunom dokumentacijom su pravdani gotovinski isplaćeni troškovi ugovorenih naknada u iznosu od 5.195,00€ (nijesu prezentirani dokazi o preuzimanju gotovine), troškovi goriva u iznosu od 1.000,00€. Neadekvatnom dokumentacijom su pravdani troškovi zakupa u iznosu od 750,00€ (Ugovor nije potpisan od strane zakupodavca niti od zakupca) i troškovi električne energije u iznosu od 674,79€.

- **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije ostvario troškove izborne kampanje (lokalni izbori u Herceg Novom) u većem iznosu od limita utvrđenog odredbama člana 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja za iznos od 5.182,44€. Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao troškove izborne kampanje za izbore održane u Herceg Novom u iznosu od 7.482,44€, prihode za finansiranje troškova izborne kampanje u iznosu od 2.300,00€ (nije ostvario prihode po osnovu odborničkih mandata) pa se konstatuje da subjekt revizije ima nedostajuća sredstva za izmirivanje ovih troškova.

   - **Subjekt revizije je dužan da troškove izborne kampanje ostvaruje u skladu sa odrebama člana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije sa računa za redovno poslovanje isplatio troškove izborne kampanje (izbori održani u Herceg Novom) u iznosu od 3.473,80€ (troškovi reklame i propagande u iznosu od 2.225,30€, troškovi reprezentacije u iznosu od 1.122,50€ i troškovi naknada za angažman u predizbornoj kampanji u iznosu od 126,00€), kao i troškove izborne kampanje (parlamentarni izbori održani 2016. godine) u iznosu od 2.200,00€.

   - **Plaćanje troškova za izbornu kampanju treba vršiti sa posebnog računa otvorenog za te namjene shodno odredbama člana 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

5. Uvidom u prezentirane ugovore o zakupu poslovnih prostora utvrđeno je da ugovori o zakupu poslovnih prostora u Bijelom Polju, Danilovgradu, Mojkovcu i Golubovcima nijesu ovjereni od strane nadležnog organa što nije u skladu sa odredbama čl.639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama čl.639 Zakona o obligacionim odnosima**.

6. Upoređujući podatke iskazane u poslovnim knjigama Partije i podatke iskazane u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju, za izbor odbornika u SO Herceg Novi koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije utvrđeno je da su troškovi izborne kampanje iskazani u poslovnim knjgama i Konsolidovanom bilansu uspjeha u većem iznosu za 1.770,44€ u odnosu na iste iskazane u Izvještaju koji je dostavljen Agenciji. Takođe je utvrđeno da u poslovnim knjigama subjekta revizije nije evidentiran trošak po osnovu usluga medijsko-marketinškog savjetovanja u iznosu od 1.000,00€ koji je iskazan u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju. U postupku revizije je utvrđeno da je navedeni trošak bio evidentiran ali je isti storniran (osnov storniranja nije prezentiran u postupku revizije).

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

7. Partija je za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima (poslovi vozača i obezbjeđenja) izvršioce angažovala ugovorom o djelu, a sa istima je trebao zaključivati ugovore o radu. Takođe je utvrđeno da su ugovori o djelu zaključeni za obavljanje poslova medijsko-marketinškog savjetovanja i plana aktivnosti u opštinskim odborima, poslova administrativno-pravnog savjetovanja i administrativno-tehničke podrške u opštinskim odborima i finansijsko-administrativnih poslova koji po prirodi i opisu spadaju u poslove redovne djelatnosti Partije, za koje je trebalo zaključivati ugovore o radu koji s obzirom na prirodu i vrstu rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.

   - **Za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima i poslova koji po prirodi i opisu spadaju u poslove redovne djelatnosti, subjekt revizije sa izvršiocima treba da zaključuje ugovore o radu, shodno Zakonu.**

8. Subjekt revizije je na isplaćene neto naknade obračunao i platio poreske obaveze (porez i prirez) na način kao da su sva angažovana lica u radnom odnosu. Subjekt revizije prilikom zaključivanja ugovora o djelu sa angažovanim izvršiocima nije obezbijedio dokaze o radno pravnom statusu istih, pa se nije moglo utvrditi da li je pravilno izvršen obračun poreskih obaveza na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

9. Odlukom Predsjednika Partije formirana je Komisija za popis sa zadatkom da izvrši popis imovine za 2017. godinu. Komisija je sačinila Izvještaj o popisu i u istom prezentirala naturalne podatke o imovini, bez podataka o vrijednosti iste. Imenovana komisija nije izvršila popis gotovine u blagajni i depozita na žiro računu, kao ni popis potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2017. godine.

   - **Subjekt revizije je dužan da popis imovine i obaveza vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.**

10. U poslovnim knjigama Partije nije izvršeno razdvajanje transakcija koje se odnose na redovno poslovanje i izborne kampanje, već su iste kumulativno evidentirane na pripadajućim k-tima, u okviru pojedinih klasa.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju preciznijeg prezentiranja podataka u poslovnim knjigama izvrši razdvajanje transakcija koje se odnose na redovno poslovanje i izborne kampanje.**

11. Partija u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. U postupku revizije nijesu prezentirani ni dokazi o usaglašavanju potraživanja sa istim.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na osnovu usaglašene i ovjerene dokumentacije.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
BOŠNJAČKE STRANKE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Bošnjačka stranka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/18-042-1190/2 od 29.06.2018. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2017. godinu.

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi:

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11)
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17)
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, "Sl. list CG" br. 78/06, ... 60/14 i 83/16);

- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

5. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 5.404,78€ (1,50% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 360.307,04€. Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, dokumentacijom i informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Revizijom su revidirani planirani segmenti u cjelosti.

BOŠNJAČKA STRANKA

6. PRIHODI

Subjekt revizije je u 2017. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 323.755,44€. Iskazani prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 203.816,04€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 100.899,37€, prihode od članarina u iznosu od 17.697,17€, ostale poslovne prihode u iznosu od 1.330,92€ i finansijske prihode u iznosu od 11,94€.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda za 2016. i 2017. godinu.

Redni broj	Vrsta prihoda	Iznos u 2016 .godini	% učešća	Iznos u 2017.godini	% učešća	Povećanje / smanjenje
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	283.089,05	75,51%	203.816,04	62,95%	-79.273,01
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	67.977,99	18,13%	100.899,37	31,17%	32.921,38
3	Prihodi od članarina	18.283,20	4,88%	17.697,17	5,47%	-586,03
4	Prihodi od priloga	5.500,00	1,47%	0,00	0,00%	-5.500,00
5	Ostali poslovni prihodi	0,00	0,00%	1.330,92	0,41%	1.330,92
6	Finansijski prihodi	53,59	0,01%	11,94	0,00%	-41,65
Ukupno		**374.903,83**	**100,00%**	**323.755,44**	**100,00%**	**-51.148,39**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz Budžeta Crne Gore sa 62,95%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 31,17% a ostali prihodi učestvuju sa 5,88%.

Evidentirani prihodi se odnose na prihode za redovno poslovanje, osim iznosa od 509,04€ koji se odnosi na prihode za izbornu kampanju.

7. RASHODI

Stranka je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2017. godinu u iznosu od 360.307,04€ i isti se odnose na troškove goriva i energije u iznosu od 15.023,50€, troškove bruto zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 95.305,76€, troškove održavanja u iznosu od 6.497,70€, troškove zakupa u iznosu od 35.437,20€, troškove reklame i propagande u iznosu od 6.797,82€, troškove usluga u iznosu od 8.744,12€, troškove amortizacije u iznosu od 9.108,07€, troškove reprezentacije u iznosu od 40.153,58€, troškove platnog prometa u iznosu od 815,72€, troškove poreza u iznosu od 960,00€, troškove službanih putovanja u iznosu od 32.872,58€, troškove pomoći u iznosu od 38.951,96€ i rashode iz ranijih godina u iznosu od 69.689,03€.

Uporedni tabelarni pregled troškova ostvarenih u 2016. i 2017. godini

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi za 2016.godinu	% učešća	Troškovi za 2017.godinu	% učešća	Povećanje /smanjenje
1	513	Troškovi goriva i energije	31.642,13	9,40%	15.023,50	4,17%	-16.618,63
2	520/521	Troškovi bruto zarada, poreza i doprinosa	99.224,52	29,47%	95.255,76	26,44%	-3.968,76
3	532	Troškovi održavanja	3.846,79	1,14%	6.497,70	1,80%	2.650,91
4	533	Troškovi zakupnina	23.522,00	6,99%	35.437,20	9,84%	11.915,20
5	535	Troškovi reklame i propagande	37.669,96	11,19%	6.797,82	1,89%	-30.872,14
6	539	Troškovi usluga	19.584,62	5,82%	8.744,12	2,43%	-10.840,50
7	540	Troškovi amortizacije	11.050,44	3,28%	9.108,07	2,53%	-1.942,37
8	551	Troškovi reprezentacije	32.032,76	9,51%	40.153,58	11,14%	8.120,82
9	553	Troškovi platnog prometa	916,96	0,27%	815,72	0,23%	-101,24
10	555	Troškovi poreza	500,00	0,15%	960,00	0,27%	460,00
11	529 i 559	Troškovi službenih putovanja	26.021,82	7,73%	32.872,58	9,12%	6.850,76
12	579	Troškovi pomoći	50.734,43	15,07%	38.951,96	10,81%	-11.782,47
13	585 i 592	Rashodi iz ranijih godina	0,00	0,00%	69.689,03	19,34%	69.689,03
UKUPNO			**336.746,43**	100,00%	**360.307,04**	100,00%	**23.560,61**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškvima imaju troškovi zarada sa 26,44%, troškovi iz ranijih godina sa 19,34%, troškovi reprezentacije sa 11,14%, troškovi pomoći sa 10,81%, troškovi zakupnina sa 9,84 %, troškovi službenih putovanja 9,12% i sl.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove za redovno poslovanje se odnosi 284.473,78€ dok se na troškove izbornih kampanja odnosi iznos od 75.833,26€. Dio troškova izborne kampanje u iznosu od 4.221,31€ se odnosi na troškove izbornih kampanja za lokalne izbore održane 2017. godine, iznos od 1.925,00€ na troškove za parlamentrne izbore iz 2016. godine, dok se troškovi u iznosu od 69,686.95€, odnose na troškove izborne kampanje iz 2012. godine.

8. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvješta Bošnjačke stranke za 2016. godinu utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih i to:

1) **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja na propisanim obrascima shodno Pravilniku Ministarstva finansija o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije.**

2) **Subjekt revizije, u cilju pravilnog iskazivanja poslovnih transakcija, treba da sprovede odgovarajuća knjiženja i izvrši zatvaranje konta 232 – kratkoročni finansijski plasmani, kako je to preporučeno i u Izvještaju DRI o reviziji za 2015. godinu.**

3) **Subjekt revizije na isplaćene naknade fizičkim licima po osnovu zakupa poslovnih prostora treba da vrši obračun i isplatu poreskih obaveza shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46).**

4) **Preporučuje se subjektu revizije da evidentiranje prihoda vrši na odgovarajući konto, kako bi se obezbijedili precizni podaci o prihodima po namjeni i izvorima finansiranja.**

5) **Subjekt revizije za poslove koordinatora u Opštinskim odborima treba da zaključuje ugovore o radu, jer isti spadaju u redovnu djelatnost Stranke.**

6) **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje depozita evidentiranih u Glavnoj knjizi sa istim iskazanim na bančinim izvodima i na osnovu usaglašenih podataka izvrši odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

7) **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava koja mora biti zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

8) **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u Izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

9) **Subjekt revizije osim popisa stalne imovine treba da vrši i popis gotovine u blagajni i depozita na žiro računima, kao i popis potraživanja i obaveza shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica.**

10) **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom utvrdi koja lica iz Stranke ostvaruju pravo na reprezentaciju kao i limit za navedene troškove.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2017. godinu utvrđeno je da je ista od deset datih preporuka u Izvještaju za prethodnu godinu realizovala 8 (osam), dok je djelimično realizovala dvije preporuke (br 3 i broj 10).

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-042-1190/2 od 29.06.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Bošnjačke stranke za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 2018/34 od 27.09.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-298/18 od 17.09.2018.), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 08.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2017. godinu

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2017. godinu utvrđeno je da postoje materijalno značajne greške u odnosu na utvrđenu materijalnost od (5.404,00€),ali iste nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticala je sledeća nepravilnost:

1. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u poslovnim knjigama evidentirao gotovinski isplaćene troškove u iznosu od 20.400,00€ na osnovu neadekvatne dokumentacije. Navedeni troškovi se odnose na troškove izborne kampanje za parlamentarne izbore iz 2012. godine koji su plaćeni sa izbornog računa iste godine, ali nijesu evidentirani u poslovnim knjigama u godini kada su nastali i plaćeni, već u 2017. godini.[1] Neadekvatno dokumentovani troškovi se odnose na troškove nabavke reklamnog materijala i usluga snimanja, montaže grafičke pripreme u iznosu od 19.400,00€ i troškove reprezentacije u iznosu od 1.000,00€. Ovi troškovi su dokumentovani fakturama dobavljača, ali nijesu priloženi fiskalni računi pa se konstatuje da isti nijesu adekvatno dokumentovani.Takođe je utvrđeno da subjekt revizije osim troškova iz predhodnih godina nije adekvatno dokumentovao ni gotovinski isplaćene troškove (reprezentacije i goriva) iz 2017. godine u iznosu od 544,00€.

    - **Subjekt revizije je dužan da sve evidentirane troškove dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

    - **Subjekt revizije treba da troškove evidentira u poslovnim knjigama u godini kada su nastali, a u cilju iskazivanja realnih troškova izvještajnog perioda.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46), Zakona o obligacionim odnosima (član 639), Zakona o radu (član 23) i Zakona o zapošljavanju (član 26) pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti.**

[1] Detaljnije objašnjeno u dijelu Izvještaja koji se odnosi na Troškove iz ranijih godina

Na izražavanje uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti uticalo je sledeće:

1. Stranka u postupku revizije nije prezentirala dokaz da je prilikom zapošljavanja dva lica vršila prijavu slobodnih radnih mjesta što nije u skladu sa odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

   - **Subjekt revizije prilikom zapošljavanja je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

2. Uvidom u prezentirane ugovore o radu utvrđeno je da isti ne sadrže sve elemente za obračun zarade (podatke o visini koeficijenta, naknadi zarade, uvećanju zarade i drugim primanjima zaposlenog i elemente za utvrđivanje radnog učinka) kako je to propisano odredbama člana 23 Zakona o radu.

   - **Subjekt revizije je dužan da sa zaposlenima zaključuje ugovore o radu shodno odredbama člana 23 Zakona o radu.**

3. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije na isplaćenu naknadu fizičkom licu za zakup poslovnog prostora u Baru u iznosu od 3.600,00€ nije vršio obračun i plaćanje poreskih obaveza kako je to predviđeno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije je dužan da na isplaćene naknade fizičkim licima vrši obračun i isplatu poreskih obaveza shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

4. Revizijom je utvrđeno da ugovori o zakupu poslovnih prostora u Tuzima, Gusinju i Baru nijesu ovjereni od strane nadležnog organa kako je to propisano odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije treba da ugovore o zakupu zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

5. Revizijom je utvrđeno da su u poslovnim knjigama Stranke iskazane pretplate prema jednom broju dobavljača, prema pojedinim opštinskim odborima kao i pretplate prema pojedinim zaposlenim koje su umanjile saldo ukupno neizmirenih obaveza. Revizijom je utvrđeno da su iskazane pretplate posledica pogrešnog knjiženja ili neobezbjeđivanja potrebne dokumentacije na osnovu koje se evidentiraju obaveze. U postupku revizije nijesu prezentirani dokazi o usaglašavanju obaveza sa dobavljačima kao ni obaveza iskazanih po drugom osnovu.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima kao i obaveza iskazanih po drugom osnovu i da u slučaju utvrđenih razlika izvrši odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

   - **Preporučuje se subjektu revizije da pretplate prema dobavljačima i pretplate po drugom osnovu na kraju finansijske godine preknjiži na konto aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na smanjenje salda ukupnih obaveza.**

6. Revizijom je utvrđeno da pojedini troškovi (troškovi službenih putovanja, troškovi telefona i troškovi pomoći) nijesu evidentirani na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove evidentira na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilniku.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
NOVE SRPSKE DEMOKRATIJE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Nova srpska demokratija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2017. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N Kovačević, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/1414, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/18-042-778/2 od 26.04.2018. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Nove srpske demokratije vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2017. godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Nove srpske demokratije za 2017. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);

- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG" br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br. 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;.
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 7.780,00€ (1,50% od rashoda Partije koji iznose 518.622,03€). Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 1.244.167,76€ i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 765.795,28€, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 193.420,33€, prihode od priloga u iznosu od 172.874,00€ i ostale poslovne prihode u iznosu od 112.078,15€.

Od ukupno iskazanih prihoda, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 785.933,27€, dok se iznos od 458.234,49€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja (parlamentarni i lokalni izbori u Herceg Novom i Mojkovcu).

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2016. godine		Ukupno	% učešća	Iznos 2017. godine		Ukupno	% učešća
		Redovan rad	Izbori			Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	500.566,81	22.702,73	523.269,54	62,21%	422.731,84	343.063,44	765.795,28	61,55%
2	Prihodi od lokalnih samouprava	176.281,39	17.124,47	193.405,86	22,99%	189.949,28	3.471,05	193.420,33	15,55%
3	Prihodi od priloga fizičkih i pravnih lica	66.648,50	57.275,00	123.923,50	14,73%	61.174,00	111.700,00	172.874,00	13,89%
4	Ostali poslovni prihodi	575,87		575,87	0,07%	112.078,15		112.078,15	9,01%
Ukupno		**744.072,57**	**97.102,20**	**841.174,77**	**100,00%**	**785.933,27**	**458.234,49**	**1.244.167,76**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima, konstatuje se da budžetski prihodi učestvuju sa 77,10% u ukupno ostvarenim prihodima, dok prihodi iz privatnih izvora učestvuju sa 22,90%.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2017. godinu u ukupnom iznosu od 518.622,03€ i to troškove za redovno poslovanje u iznosu od 491.873,19€ i troškove izbornih kampanja u iznosu od 26.748,84€.

Evidentirani troškovi se odnose na troškove režijskog materijala u iznosu od 786.36€, troškove goriva i energije u iznosu od 23.610,74€, troškove neto zarada u iznosu od 8.288,89€, troškove poreza i doprinosa u iznosu od 13.851,52€, troškove neto naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 83.109,00€, troškove transportnih i PTT usluga u iznosu od 26.221,72€, troškove usluga održavanja u iznosu od 2.535,76€, troškove zakupnina u iznosu od 24.999,00€, troškove reklame i propagande u iznosu od 74.478,28€, troškove istraživanja javnog mnjenja u iznosu od 50.431,00€, troškove ostalih usluga u iznosu od 7.002,71€, troškove amortizacije u iznosu od 32.415,46€, troškove neproizvodnih usluga – izvršitelja u iznosu od 13.119,85€, troškove reprezentacije u iznosu od 44.811,62€, troškove osiguranja u iznosu od 1.686,01€, troškove platnog prometa u iznosu od 2.253,38€, troškove poreza u iznosu od 551,12€, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 64.645,08€, troškove kamata u iznosu od 12.367,10€, troškove po osnovu rashodovanja opreme u iznosu od 12.369,92€ i troškove iz prethodnog perioda u iznosu od 18.887,51€.

Od ukupnih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 491.873,19€ dok se iznos od 26.748,84€ odnosi na troškove izbornih kampanja (lokalni izbori u Herceg Novom i Mojkovcu).

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje:

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi za redovan rad	Troškovi za izborne kampanje	Ukupni troškovi	% učešća
1	512	Troškovi režijskog materijala	0,00	786,36	786,36	0,15%
2	513	Troškovi goriva i energije	23.610,74	0,00	23.610,74	4,55%
3	520	Troškovi neto zarada	8.288,89	0,00	8.288,89	1,60%
4	521	Troškovi poreza i doprinosa	13.851,52	0,00	13.851,52	2,67%
5	522	Troškovi neto naknada po ugovoru o djelu	83.109,00	0,00	83.109,00	16,02%
6	531	Troškovi transportnih i PTT usluga	26.221,72	0,00	26.221,72	5,06%
7	532	Troškovi usluga održavanja	2.535,76	0,00	2.535,76	0,49%
8	533	Troškovi zakupnina	24.999,00	0,00	24.999,00	4,82%
9	535	Troškovi reklame i propagande	57.543,75	16.934,53	74.478,28	14,36%
10	536	Troškovi istraživanja javnog mnjenja	46.681,00	3.750,00	50.431,00	9,72%
11	539	Troškovi ostalih usluga	1.724,76	5.277,95	7.002,71	1,35%
12	540	Troškovi amortizacije	32.415,46	0,00	32.415,46	6,25%
13	550	Troškovi neproizvodnih usluga - izvršitelja	13.119,85	0,00	13.119,85	2,53%
14	551	Troškovi reprezentacije	44.811,62	0,00	44.811,62	8,64%
15	552	Troškovi osiguranja	1.686,01	0,00	1.686,01	0,33%
16	553	Troškovi platnog prometa	2.253,38	0,00	2.253,38	0,43%
17	555	Troškovi poreza	551,12	0,00	551,12	0,11%
18	559	Ostali nematerijalni troškovi	64.645,08	0,00	64.645,08	12,46%
19	562	Rashodi kamata	12.367,10	0,00	12.367,10	2,38%
20	571 i 574	Troškovi po osnovu rashodovanja opreme	12.569,92	0,00	12.569,92	2,42%
22	592	Rashodi iz prethodnog perioda	18.887,51	0,00	18.887,51	3,64%
Ukupno			**491.873,19**	**26.748,84**	**518.622,03**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada sa 16,02% i troškovi reklame i propaganda sa 14,36% i otali nematerijalni troškovi sa 12,46%.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu Nove srpske demokratije Državna revizorska institucija je utvrdila određeni broj nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih:

1) **Subjekt revizije treba da realnije planira rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**
2) **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi adekvatnu dokumentaciju o ustupanju opreme na korišćenje, u cilju obezbjeđivanja precizne evidencije o imovini koju posjeduje Partija.**
3) **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2, člana 17 stav 1 i člana 39 stav 1,3 i 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
4) **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**
5) **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima izvrši plaćanje poreskih obaveza shodno Zakonu.**
6) **Subjekt revizije treba da evidentiranje troškova vrši na odgovarajuća konta, shodno važećem Pravilniku, kao i da prilikom evidentiranja troškova primjenjuje isto računovodstveno načelo.**
7) **Subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljenje poslove koje spadaju u redovne partijske aktivnosti treba da zaključuje ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**
8) **Preporučuje se subjektu revizije da Pravilnikom utvrdi radna mjesta sekretara i savjetnika u poslaničkom klubu i da sa navedenim licima zaključi ugovore o radu.**
9) **DRI preporučuje subjektu revizije da zaključuje ugovore u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima. (član 663-669 ZOO).**
10) **Subjekt revizije treba da Pravilnik o organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta uskladi sa Zakonom o radu u dijelu koji se odnosi na privremene i povremene poslove.**

Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije realizovao preporuke (br.1, 4,6,9 i 10), nije realizovao preporuke (broj 3. 5, 7 i 8), a za preporuku (broj 2) nije se moglo utvrditi da li je realizovana jer subjekt revizije nije vršio transakcije za koje je konstatovana nepravilnost u prethodnoj godini.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije (br. 40116/18-042-778/2) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Nove srpske demokratije za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 712 od 08.10.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-314/18 od 26.09.2018. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 15.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ
o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Nove srpske demokratije za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2017. godinu sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na navedeno u Izvještaju pod tačkom 14.3. Novčana sredstva i tačkom 15.1 Prihodi (prihodi od priloga i ostali prihodi)

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjkata i izbornih kampanja (član 2 stav 2,član 12 stav 4, član 13 stav 5, član 17 stav 1), Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti član 26 i Zakona o radu, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja na reviziju pravilnosti uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija sa računa za redovno poslovanje prenijela sredstva u iznosu od 91.000,00€ na izborni račun otvoren za potrebe izborne kampanje (parlamentarni izbori održani 2016. godine). Prenos sredstava je izvršen shodno odlukama nadležnog organa u periodu od 09.01.2017 do 07.04.2017. godine tj. nakon proglašenja konačnih rezultata izbora (29.10.2016. godine), pa se konstatuje da su uplate ovih sredstava izvršene suprotno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

   - **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Subjekt revizije je u Izvještajima o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utošenih sredstava za izborne kampanje (lokalni izbori u Herceg Novom i Mojkovcu) iskazao prikupljena sredstva za finansiranje izborne kampanje u iznosu od 8.771,05€ i to iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 3.471,00€, od priloga fičkih lica u iznosu od 300,00€, iz sopstvenih sredstava u iznosu od 1.000,OO€ i iz sredstava uplaćenih od drugog političkog subjekta (DNP-a) u iznosu od 4.000,00€, dok je troškove izbornih kampanja u Herceg Novom i Mojkovcu iskazao u iznosu od 26.748,84€.

Na osnovu prezentirah podataka konstatuje se da su troškovi izbornih kampanja (u Herceg Novom i Mojkovcu) ostvareni u većem iznosu od prikupljenih sredstava za 17.977,79€, pa se konstatuje da su troškovi izborne kampanje ostvareni u većem iznosu od Zakonom utvrđenog limita (clan 13).

- **Subjekt revizije je dužan da troškove izbornih kampanja ostvaruje u skladu sa odredbama clana 13 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Partija u poslovnim knjigama evidentirala prihode od otpisa obaveza prema fizičkom licu u iznosu od 26.056,00€ shodno Izjavi br. 001/17 od 04.01.2017. godine, kojom se to lice odreklo od svih potraživanja od Partije u vremenu od osnivanja iste. Shodno odredbama člana 6 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja otpis duga prema fizičkom licu ima karakter nenovčanog priloga. Imajući u vidu iznos navedenog priloga, a uzimajući u obzir da je isto lice uplatilo Partiji kao prilog i iznos od 2.000,00€, konstatuje se da je Partija priloge od fizičkog lica prikupila suprotno odredbama člana 12 Zakona kojim je utvrđen limit u iznosu od 2.000,00€ za fizičko lice na godišnjem nivou.

   - **Subjekt revizije je dužan da priloge od fizičkih lica prikuplja u skladu sa odredbama člana 12 stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4. U postupku revizije je utvrđeno da je Partija u 2017. godini zaposlila jedno lice sa kojim je zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme od godinu dana. Na osnovu raspoložive dokumentacije utvrđeno je da Partija nije vršila oglašavanje slobodnog radnog mjesta prilikom zapošljavanja tog lica što nije u skladu sa članom 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

   - **Subjekt revizije prilikom zapošljavanja je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

5. Subjekt revizije je na ime ugovorenih naknada u poslovnim knjigama evidentirao troškove u iznosu od 83.109,00€. Naknade su isplaćene za 21 (dvadeset jednog) izvršioca u iznosima od 200,00€ do 12.100,00€.
   Naknade su isplaćene izvršiocima angažovanim po ugovorima o djelu za vršenje sledećih poslova: organizacije obilaska Opštinskih odbora u cilju formiranja MO i biračkih odbora, organizacija formiranja izbornih štabova, priprema materijala za terenske aktivnosti, organizovanja raznošenja propagandnog materijala, tehničkog saradnika, izradu izvještaja o stanju u opštinskim odborima, organizacija anketara i sprovođenje ankete, administrativno – tehničku pomoć, komunikaciju sa članstvom, pripremanje dokumentacije za sjednice predsjedništva i GO, otvaranje kancelarije, administrativni i blagajnički poslovi, vođenje evidencije o članstvu, zapisnika sa sjednica, i dr.
   Na osnovu opisa poslova za koje su izvršioci angažovani ugovorom o djelu utvrđeno je da je većina izvršilaca angažovana za vršenje poslova koje spadaju u redovne partijske aktivnosti, za koje je po prirodi i opisu posla trebalo zaključiti ugovore o radu.

   - **Subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljenje poslova koje spadaju u redovne partijske aktivnosti treba da zaključuje ugovore o radu a ne ugovore o djelu.**

6. Uvidom u prezentirane ugovore o zakupu utvrđeno je da tri ugovora o zakupu poslovnih prostora nijesu ovjerena od strane nadležnog organa, kako je to propisano odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da sve ugovore o zakupu zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

7. Subjekt revizije nije prezentirao dokaze da je u 2017. godini vršio usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama tako da se nije moglo utvrditi da li su sva potraživanja evidentirana u poslovnim knjigama.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usaglašavanje sa lokalnim samoupravama i na osnovu usaglašene dokumentacije izvrši evidentiranje potraživanja u poslovnim knjigama.**

8. Potraživanja iskazana u iznosu od 9.734,50€ odnose se na date pozajmice fizičkim licima. Navedena potraživanja datiraju iz ranijih godina a u postupku revizije nije utvrđeno da je subjekt revizije preduzeo aktivnosti oko naplate navedenih potraživanja.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da preduzme aktivnosti oko naplate potraživanja od fizičkih lica ili izvrši otpis istih na osnovu adekvatne dokumentacije.**

9. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u 2017. godini gotovinski iz blagajne izvršio plaćanje troškova i drugih obaveza u iznosu od 175.562,83€ što čini 33,86% ukupnih troškova istog.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da ubuduće smanji gotovinske isplate i da plaćanje troškova i drugih obaveza vrši preko žiro računa.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
CRNOGORSKE
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Crnogorska
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijumu Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 070/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl.list Crne Gore", br.52/14,76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje predmetne revizije (br.40116/18-042-1189/2 od 29.06.2018. godine).

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Crnogorske za 2017. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Crnogorske za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama („Sl.list Crne Gore", br.073/10, br.040/11 i br. 059/11)
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list Crne Gore" br. 52/14,76/15, 83/16 i 92/17);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl.list Crne Gore, br.083/16, 042/17, 089/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16 od 09.08.2016. godine)

- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…,br.053/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11, 022/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl.list CG" br.86/09,…, br.83/16);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,….,br.022/17);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl.list Crne Gore", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore" br.05/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list Crne Gore" br. 017/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2017. godinu;
- Program rada Partije za 2017. godinu.

6. METODE REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole.

Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 686,21€ (2,00 % od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 34.310,42€).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona, te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti. Predmetnom revizijom je izvršena i provjera realizacije preporuka DRI koje su date u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Partije za 2016. godinu.

7. PRIHODI

Partija je u 2017. godini iskazala ukupne prihode u iznosu od 40.807,81€. Ostvareni prihodi se odnose na: prihode od lokalnih samouprava u iznosu od 29.064,66€, prihode od priloga u iznosu od 11.583,00€, prihode od članarina u iznosu od 150,00€ i ostale prihode u iznosu od 10,15€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za redovno poslovanje i izborne kampanje

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2016. godine	% učešća	Iznos 2017. godine		Ukupno	% učešća
				Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi od lokalnih samouprava	6.774,13	13,47%	28.387,28	677,38	29.064,66	71,22%
2	Prihodi od priloga	40.556,78	80,63%	9.356,50	2.226,50	11.583,00	28,38%
3	Prihodi od članarina	2.970,00	5,90%	150,00	0,00	150,00	0,37%
4	Ostali prihodi	0,30	0,00%	10,09	0,06	10,15	0,02%
Ukupno		**50.301,21**	**100,00%**	**37.903,87**	**2.903,94**	**40.807,81**	**100,00%**

Shodno prezeniranim podacima konstatuje se da prihodi iz budžeta lokalnih samouprava u ukupnim prihodima učestvuju sa 71,22%, prihodi od priloga sa 28,38% i ostali prihodi sa 0,40%.

Revizijom je utvrđeno da se od ukupno ostvarenih prihoda na prihode za redovno poslovanje odnosi iznos od 37.903,87€, dok se na prihode za finansiranje izbornih kampanja odnosi iznos od 2.903,94€.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u ukupnom iznosu od 34.310,42€ i isti se odnose se na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 343,27€, troškove električne energije i vode u iznosu od 1.425,45€, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 8.092,98€, troškove naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima u iznosu od 644,38€, troškove komunikacionih usluga u iznosu od 1.659,91€, troškove zakupa u iznosu od 3.405,60€, troškove reklame i propagande u iznosu od 9.393,36€, troškove amortizacije u iznosu od 304,29€, troškove komunalnih i neproizvodnih usluga u iznosu od 5.886,75€, troškove reprezentacije u iznosu od 497,12€, troškove platnog prometa u iznosu od 155,68€, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 25,00€ i rashode iz ranijeg perioda u iznosu od 2.476,63€.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. i 2017. godini:

R/B	Konto	Naziv konta	Iznos rashoda za 2016.godinu	% učešća	Iznos rashoda za 2017.godinu	% učešća	Povećanje/smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	102,33	0,21%	343,27	1,00%	240,94
2	k-to 513	Troškovi električne energije i vode	364,30	0,77%	1.425,45	4,15%	1.061,15
3	k-to 520 i k-to 521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	0,00	0,00%	8.092,98	23,59%	8.092,98
4	k-to 524	Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima-bruto	1.260,00	2,65%	644,38	1,88%	-615,62
5	k-to 531	Troškovi PTT usluga-troškovi usluga fixne telefonije i internet usluga	786,34	1,65%	1.659,91	4,84%	873,57
6	k-to 533	Troškovi zakupa-bruto	21.778,41	45,73%	3.405,60	9,93%	-18.372,81
7	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	22.104,41	46,42%	9.393,36	27,38%	-12.711,05
8	k-to 540	Troškovi amortizacije	304,29	0,64%	304,29	0,89%	0,00
9	k-to 550	Troškovi usluga	432,43	0,91%	5.886,75	17,16%	5.454,32
10	k-to 551	Troškovi reprezentacije	334,92	0,70%	497,12	1,45%	162,20
11	k-to 553	Troškovi platnog prometa	111,41	0,23%	155,68	0,45%	44,27
12	k-to 559	Ostali nematerijalni troškovi	41,09	0,09%	25,00	0,07%	-16,09
13	k-to 592	Rashodi iz ranijeg perioda	0,00	0,00%	2.476,63	7,22%	2.476,63
Ukupno:			**47.619,93**	**100,00%**	**34.310,42**	**100,00%**	**-13.309,51**

Najveće učešće u iskazanim troškovima imaju troškovi reklame i propagande koji učestvuju sa 27,38%, troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 23,59%, troškovi usluga sa 17,16%, troškovi zakupa sa 9,93% i dr.

Revizijom je utvrđeno da se dio evidentiranih troškova u iznosu od 21.655,34€ odnosio se na troškove redovnog poslovanja Partije, a iznos od 12.655,08€ na troškove izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/B	Konto	Naziv konta	Redovan rad	Izborna kampanja	Iznos rashoda za 2017.godinu
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	343,27	-	343,27
2	k-to 513	Troškovi električne energije i vode	1.289,81	135,64	1.425,45
3	k-to 520 i k-to 521	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	8.092,98	-	8.092,98
4	k-to 524	Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima-bruto	644,38	-	644,38
5	k-to 531	Troškovi PTT usluga-troškovi usluga fixne telefonije i internet usluga	1.644,98	14,93	1.659,91
6	k-to 533	Troškovi zakupa-bruto	3.005,60	400,00	3.405,60
7	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	-	9.393,36	9.393,36
8	k-to 540	Troškovi amortizacije	304,29	-	304,29
9	k-to 550	Troškovi usluga	3.297,85	2.588,90	5.886,75
10	k-to 551	Troškovi reprezentacije	416,66	80,46	497,12
11	k-to 553	Troškovi platnog prometa	118,89	36,79	155,68
12	k-to 559	Ostali nematerijalni troškovi	20,00	5,00	25,00
13	k-to 592	Rashodi iz ranijeg perioda	2.476,63	-	2.476,63
Ukupno:			**21.655,34**	**12.655,08**	**34.310,42**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske za 2016. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih:

1) **Subjekt revizije je dužan shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada i Finansijski plan.**

2) **Subjekt revizije treba da sredstva iz privatnih izvora za finansiranje izborne kampanje prikuplja shodno odredbama člana 2 stav 2 i člana 17 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3) **Subjekt revizije donacije od pravnih i fizičkih lica treba da prikuplja na način propisan odredbama člana 24 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4) **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

5) **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima izmiri i poreske obaveze shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

6) **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

7) **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjedjivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

8) **Preporučujemo subjektu revizije da gotovinski primljena sredstva od donacija uplaćuje na žiro račun Partije i sa istog vrši plaćanje troškova.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja subjekta revizije za 2017. godinu utvrđeno je da je isti realizovao preporuke (br. 2,3,5,6) a djelimično je realizovao preporuke (br. 1,4,7,8)

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/18-042-1189/2 od 29.06.2018. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Crnogorske za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije br. 082/2018-1 od 16.10.2018. godine na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-322/18 od 08.10.2018. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator DRI Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator DRI dr Branislav Radulović član Kolegijuma, na sjednici održanoj 22.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Crnogorske za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske za 2017. godinu sastavljen u svim materijalnim aspektima u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 13,17 i član 18) i Zakona o zapošljavanju (član 26), pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Na izražavanje negativnog mišljenja na reviziju pravilnosti uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Uvidom u Finansijski plan subjekta revizije za 2017. godinu, utvrđeni su određeni nedostaci: prihodi su planirani po izvorima sredstava ali nijesu precizirani iznosi istih, dok su pojedini troškovi samo deskriptivno opisani bez iznosa.

    - **Subjekt revizije Finansijskim planom treba da precizno definiše planirane prihode i troškove po vrsti i po iznosu.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije za finansiranje izborne kampanje u Prijestonici Cetinje iz privatnih izvora prikupio sredstva u većem iznosu za 1.503,10€ od Zakonom propisanog limita (član 17).

    - **Subjekt revizije je dužan da prihode iz privatnih izvora za finansiranje izbornih kampanja prikuplja u skladu sa odredbama člana 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije troškove za izbornu kampanju u Prijestonici Cetinje ostvario u većem iznosu za 984,64€ od iznosa prikupljenih sredstava što nije skladu sa odredbama člana 13 Zakona.

    - **Subjekt revizije je dužan da troškove izbornih kampanja ostvaruje u skladu sa članom 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4. Subjekt revizije je troškove izborne kampanje u iznosu od 928,00€ isplatio sa računa za redovno poslovanje što nije u skladu sa odredbama člana 18 stav 2 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

    - **Subjekt revizije je dužan da plaćanje troškova izborne kampanje vrši u skladu sa odredbama člana 18 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

5. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nenovčane priloge po osnovu ustupanja na korišćenje poslovnog prostora bez naknade u iznosu od 1.900,00€ nije obračunao na način kako je to utvrđeno članom 6 stav 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i člana 2 stav 2 Pravila o načinu obračunavanja i izvještavanja o nenovčanim prilozima političkim subjektima (obračun nenovčanih priloga izvršen na osnovu Izjave vlasnika poslovnih prostora).

    - **Subjekt revizije je dužan da nenovčane priloge obračuna na način kako je to utvrđeno Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Pravila o načinu obračunavanja i izvještavanja o nenovčanim prilozima političkim subjektima.**

6. Revizijom je utvrđeno da Partija, prilikom zapošljavanja, nije vršila prijavu slobodnih radnih mjesta kako je to utvrđeno odredbama člana 26 stav 1 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

    - **Subjekt revizije je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to definisano odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

7. U postupku revizije je utvrđeno da Partija u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava i nije prezentirala dokaze da je vršila usaglašavanje potraživanja sa lokalnom samoupravom.

    - **Subjekat revizije treba da, u poslovnim knjigama obezbjedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije.**

8. U postupku revizije je utvrđeno da dio troškova iz ranijeg perioda u iznosu od 975,60€ nije adekvantno dokumentovan (nije prezentirana faktura dobavljača kao ni dokaz o usaglašavanju obaveza).

    - **Subjekt revizije sve evidentirane troškove treba da dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

9. Subjekt revizije je donio interni akt o upravljanju dokumentacijom, ali je u postupku revizije utvrđeno da isti nije u potunosti primjenjivao (pojedini akti, ugovori, odluke ne sadrže broj djelovodnog protokola).

    - **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjedjivanja adekvatne validnosti ulaznih i izlaznih akata dosljedno primjenjuje interni akt kojim je uređena ova oblast.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
GRUPE GRAĐANA „GRAĐANSKA INICIJATIVA”
ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Grupa građana “Građanska inicijativa”
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Grupe građana “Građanska inicijativa” za 2017. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijumu Senator Zoran Jelić, član Kolegijuma

I OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG" br. 52/1414,76/15, 83/16 i 92/17);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-288/17 od 14.12.2017. godine i aneks Godišnjeg plana broj 193/08od 29.06. 2018. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/18-042-1238/1 od 03.07.2018. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja NVO Građanska inicijativa vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. VRSTA REVIZIJE

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

3. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Grupe građana Građanske Inicijative za 2017. godinu.

4. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15,83/16 i 92/17);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2017. godinu („Sl.list Crne Gore", br. 83/16, 42/17 i 89/17);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14, 04/18);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 04/11 i 22/17);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13, 08/15, 22/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Finansijski plan i program rada za 2017. godinu.

6. METODA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od od 533,54€ (2% na ukupne rashode subjekta revizije koji iznose (26.677,00€).

Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao prihode u iznosu od 10.494,84€. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 9.294,84,00€ i ostale poslovne prihode u iznosu od 1.200,00€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. i 2017. godini

Redni broj	Vrsta prihoda	prihodi 2016 .godina	% učešća	prihodi 2017.godina	% učešća	povećanje /smanjenje
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	37.446,00	74,27%	0,00	0,00%	-37.446,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	8.688,00	17,23%	9.294,84	88,57%	606,84
3	Ostali poslovni prihodi	4.285,00	8,50%	1.200,00	11,43%	-3.085,00
Ukupno		**50.419,00**	**100,00%**	**10.494,84**	**100,00%**	**-39.924,16**

Na osnovu prezentiranih podataka se konstatuje da su prihodi subjekta revizije u 2017. godini manji u odnosu na prethodnu godinu za 39.924,16€.

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama u 2017. godini iskazao troškove u iznosu od 26.676,85€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 996,94€, troškove goriva i energije u iznosu od 6.258,61€, ostali lični rashodi u iznosu od 5.000,00€, troškove telefona i interneta u iznosu od 254,03€, troškove zakupnina u iznosu od 1.939,17€, troškove amortizacije u iznosu od 100,76€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.486,70€, troškove reprezentacije u iznosu od 1.174,61€ i ostale nematerijalne troškove (troškovi dnevne štampe, donacija i sponzorstva) u iznosu od 9.466,03€.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2016 i 2017. godini

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi 2016.godinu	% učešća	Troškovi 2017.godinu	% učešća	povećanje /smanjenje
1	512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	1.658,00	5,94%	996,94	3,74%	-661,06
2	513	Troškovi goriva i energije	6.902,14	24,74%	6.258,61	23,46%	-643,53
3	529	Ostali lični rashodi	449,89	1,61%	5.000,00	18,74%	4.550,11
4	531	Troškov telefona i interneta	395,00	1,42%	254,03	0,95%	-140,97
5	533	Troškovi zakupnina	1.939,17	6,95%	1.939,17	7,27%	0,00
6	540	Troškovi amortizacije	100,76	0,36%	100,76	0,38%	0,00
7	550	Troškovi neproizvodnih usluga	755,11	2,71%	1.486,70	5,57%	731,59
8	551	Troškovi reprezentacije	3.325,92	11,92%	1.174,61	4,40%	-2.151,31
9	559	Ostali nematerijalni troškovi	12.373,34	44,35%	9.466,03	35,48%	-2.907,31
Ukupno			**27.899,33**	**100,00%**	**26.676,85**	**100,00%**	**-1.222,48**

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju ostali nematerijalni troškovi sa 35,06%, troškovi goriva i energije sa 23,46%, ostali lični rashodi sa 18,46%,troškovi zakupa sa 7,27%,troškovi neproizvodnih usluga sa 5,57% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Državna revizorska institucija je u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Građanske inicijative za 2016. godinu utvrdila određene nepravilnosti i dala preporuka za otklanjanje istih, a odnose se na:

1) **DRI preporučuje subjektu revizije da uskladi svoj pravni status sa važećom zakonskom regulativom, kako ne bi svoje finansijsko poslovanje obavljao preko žiro računa NVO.**

2) **DRI preporučuje subjektu revizije da internim aktom utvrdi obavezu primaocu sredstava, da ista vrati isplatiocu, nakon izvršenja sudske odluke.**

3) **Subjekt revizije je dužan da obračunate poreske obaveze uplati shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46).**

4) **Subjekt revizije treba da ugovor o vršenju usluga prevoza zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.**

5) **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Grupe Građana Građanska inicijativa utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao preporuke br 2 i 4 a nije realizovao preporuke br 1, 3 i 5.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br.40116/18-042-1238/1 od 03.07.2018. godine) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Grupe građana Građanske inicijative za 2017. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (01-62/18 od 15.10.2018. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br.04-320/18 od 02.10.2018. godine), nadležni Kolegijum u sastavu senator Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i senator Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 22.10.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Grupe građana Građanska inicijativa za 2017. godinu

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Grupe građana Građanska inicijativa za 2017. godinu sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim za navedeno u Izvještaju pod tačkama 13.1.3 – Potraživanja i kratkoročni finansijski plasmani, 13.2.2.1 Troškovi materijala i održavanja i 13.2.2.2. Troškovi goriva i energije pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije nije adekvatno dokumentovao troškove u iznosu od 3.453,33€. Neadekvatno dokumentovani troškovi odnose se na troškove goriva u iznosu od 2.713,33€ i troškove održavanja vozila (cistijerne) u iznosu od 772,00€.Subjekt revizije je zaključio ugovor o djelu sa fizičkim licem za usluge prevoza pitke vode stanovništvu Malesije i po tom osnovu isplatio iznos od 6.000,00€, a isto fizičko lice (vozač cistijerne) je koristilo gorivo na teret sredstava subjekta revizije u ukupnom iznosu od 2.731,33€ (mjesečno u iznosu od 160,00€ do 1.000,00€) i refundirani su mu troškovi održavanja cistijerne u iznosu od 772,00€. Predmetnim ugovorom nije utvrđena obaveza subjekta revizije da obezbjeđuje gorivo i plaća troškove održavanja vozila, pa se konstatuje da nije postojao pravni osnov za ostvarivanje navedenih troškova.

   Državnom revizoru je naknadno dostavljen akt (dopis broj 01/2018-20 od 27.07.2018. godine) kojim Upravni odbor odobrava vozaču cistijerne da koristiti gorivo i održava vozilo na teret sredstava subjekta revizije. Budući da dostavljeni akt datira iz 2018. godine, a pomenuti troškovi su nastali u 2017. godini kad nije postajao pravni osnov za isplatu istih, to se konstatuje da navedeni troškovi nijesu adekvatno dokumentovani.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u poslovnim knjigama evidentirao sporna potraživanja iz ranijih godina u iznosu od 6.500,00€. Državnom revizoru nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje su evidentirana ova potraživanja tako da se nije moglo utvrditi od koga subjekt revizije potražuje navedena sredstva.

- **Subjekt revizije je dužan da obezbijedi adekvatnu dokumentaciju za evidentirana sporna potraživanja i da shodno istoj sprovede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o nevladinim organizacijama, Zakona o računovodstvu, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na usklađenost poslovanja subjekta revizije sa propisima.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti

1. Revizijom je utvrđeno da je Grupa građana "Građanska inicijativa" finansijsko poslovanje obavljala preko žiro računa koji je otvoren za potrebe NVO "Građanska inicijativa" osnovane 2007. godine i podnijela Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu DRI ovjeren pečatom i potpisan od strane zastupnika nevladine organizacije, koji je istovremeno i predstavnik Grupe građana.

   Navedena nevladina organizacija nije prezentirala Državnoj revizorskoj instituciji dokaz da je postupila shodno odredbama člana 49 Zakona o nevladinim organizacijama ("Sl. list CG" br. 39/11 i 37/17), kojim je utvrđena obaveza NVO registrovanih po ranijim propisima da usklade svoje poslovanje sa novim Zakonom ili će se brisati iz registra NVO, pa se dovodi u pitanje pravni status ove nevladine organizacije preko čijeg žiro računa je Grupa građana obavljala poslovanje.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da uskladi svoj pravni status sa važećom zakonskom regulativom i shodno tome organizuje finansijsko poslovanje.**

2. Revizijom je utvrđeno da Ugovor o zakupu poslovnog prostora u Tuzima nije ovjeren od strane nadležnog organa, što nije u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuje u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima.**

3. Subjekt revizije je prihode u iznosu od 1.200,00€ evidentirao u poslovnim knjigama kao prihod od vršenja usluga transporta pitke vode, a revizijom je utvrđeno da se navedeni prihodi odnose na priloge fizičkih lica (18) i pravnog lica. Shodno navedenom konstatuje se da subjekt revizije prihode u navedenom iznosu nije pravilno evidentirao shodno izvoru finansiranja.
   - **Subjekt revizije treba da pravilno evidentira prihode shodno vrsti i izvoru finansiranja.**

4. Revizijom je utvrđeno da pojedini troškovi (troškovi održavanja, nabavke dnevne štampe i troškovi ugovorenih naknada) nijesu evidentirani na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da troškove evidentira na odgovarajuća konta shodno važećem Pravilniku.**

5. Uvidom u prezentirane ugovore o zakupu, ugovore o djelu, odluke o popisu i sl utvrđeno je da isti ne sadrže broj djelovodnog protokola.

   - **Subjekt revizije je dužan da sva ulazna i izlazna akta zavede u djelovodni protokol u cilju obezbjedjivanja adekvatne validnosti istih.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O KONTROLNOJ REVIZIJI OPŠTINE BUDVA

Vrsta revizije:	Kontrolna revizija
Subjekat revizije:	Opština Budva
Predmet revizije:	Kontrola realizacije preporuka sadržanih u Konačnom izvještaju DRI o reviziji Završnog računa budžeta Opštine Budva za 2014. godinu
Trajanje revizije:	50 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje Kontrolne revizije realizacije preporuka iz Izvještaja Završnog računa budžeta Opštine Budva za 2014. godinu br: 40112-051-177/38 od 23.10.2015. godine, sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG", br. 01/07, 038/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4: („Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i "Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu, interno br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i Izmjenama Godišnjeg plana revizija DRI za 2017. godinu br: 06 – 26/17 od 14.03.2017. godine;
- Odluci o vršenju revizije nadležnog kolegijuma br. 40112/17-051-261/11 od 06.09.2017. godine.

Kontrolna revizija Opštine Budva izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Opština Budva (u daljem tekstu: Opština) funkcioniše u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonom o državnoj imovini i Statutom Opštine Budva.

Organi Opštine su Skupština Opštine i Predsjednik Opštine.

Skupštinu opštine čine odbornici koje biraju građani na period od četiri godine u skladu sa čl. 44 Zakona o lokalnoj samoupravi. Broj odbornika u Skupštini utvrđuje se posebnom odlukom. Skupština je predstavnički organ građana i njen rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi (čl. 45 - čl. 52) i Statutom Opštine Budva (čl. 34 - čl. 56).

Predsjednik Opštine, je izvršni organ Opštine, biraju ga odbornici na period od četiri godine i njegov rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi (čl. 56 - čl. 67) i Statutom Opštine Budva (čl. 65-čl. 68). Predsjednik Opštine predstavlja i zastupa Opštinu.

3. VRSTA, PREDMET I CILJ REVIZIJE

U skladu sa Godišnjim planom revizije i Odlukom o vršenju revizije, DRI je u Opštini Budva izvršila Kontrolnu reviziju.

Predmet revizije je:

- Kontrola realizacije preporuka sadržanih u konačnom Izvještaju o reviziji Završnog računa Budžeta Opštine Budva za 2014. godinu, DRI broj: 40112-051-177/38 od 23.10.2015. godine;
- Provjera tačnosti navoda datih u Informaciji o realizaciji preporuka koju je dostavila Opština Budva br. 01-032/7 od 02.03.2017. godine (DRI br. 40112-051-261/2 od 07.03.2017. godine) i br. 01-332/12 od 24.07.2017. godine (DRI br. 40112-051-261/5 od 28.07.2017. godine) o aktivnostima na realizaciji datih preporuka i otklanjanju utvrđenih nepravilnosti;

- Kontrola finansijskih iskaza Opštine Budva za 2016. godinu i zakonitosti poslovanja u cilju sagledavanja poslovanja subjekta revizije u dijelu konstatovanih nepravilnosti utvrđenih prethodnom revizijom.

Cilj kontrolne revizije je provjeriti tačnost izvještaja subjekta revizije o sprovedenim radnjama u cilju realizacije preporuka i utvrditi u kojoj mjeri su realizovane preporuke i da li su identifikovane nepravilnosti otklonjene.

II UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

Nalaz DRI: Račun 732 – Sredstva prenešena iz prethodnih godina iskazana su u iznosu od 128.357,08€, a treba ih svesti na 0, jer se jednom oprihodovana novčana sredstva prenešena iz prethodnih godina iskazuju kao depoziti na početku sljedeće godine, a ne kao prihod Budžeta tekuće godine.

Opština Budva nije preko Glavnog računa trezora i u Glavnoj knjizi trezora evidentirala Ugovor o preuzimanja duga, br. 505601000000289345/14 od 09.06.2014. godine, kojim je Opština Budva preuzela dug od DOO „Komunalno" Budva, prema Atlas banci AD Podgorica po osnovu Ugovora o dugoročnom kreditu u iznosu od 583.594,53€ (500.000,00€ po osnovu glavnice, 81.094,53€ po osnovu redovne kamate i 2.500,00€ na ime troškova kredita) i za isti iznos je umanjila obaveze po računima prema DOO „Komunalno". S obzirom da navedeni ugovor nije evidentiran, Prihodi i Izdaci budžeta Opštine Budva umanjeni su za iznos od 583.594,53€, i to: račun 7511 – Pozajmice i krediti iz domaćih izvora za 583.594,53€ i račun 419 – Ostali izdaci po osnovu otplate obaveza za komunalije za 583.594,53€.

- **Opština Budva treba da Ugovore o preuzimanju duga, ustupanju potraživanja i cesije, sprovodi preko Glavnog računa trezora i Glavne knjige trezora, a Ugovor o preuzimanju duga u iznosu od 583.594,53€ kojim je preuzela obaveze po kreditima koje je imalo Komunalno d.o.o. prema Atlas banci AD Podgorica, da prikaže u Glavnoj knjizi trezora, kako bi prihodi i rashodi budžeta Opštine bili realno iskazani.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Dio navoda koji se odnosi na račun 732 - Sredstva prenešena iz prethodne godine u cjelosti je ispunjen.

Ugovori o preuzimanju duga se provode preko Glavnog računa Trezora. Ugovori o preuzimanju duga u iznosu od 583.594,53€, prikazan je kroz Glavnu knjigu Trezora (prilog: Odluka o izmjeni odluke o Završnom računu budžeta Opštine Budva za 2014. godinu).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je izvršila izmjene Izvještaja o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2014. godinu, kao i izmjene i dopune Odluke o završnom računu budžeta Opštine Budva za 2014. godinu i iste su dovele do izmjena finansijskog rezultata - suficita, koji je nakon izmjena iznosio 189.066,46€.

Navedene izmjene su izvršene i kroz Izmjene Odluke o završnom računu budžeta za 2014. godinu koje je Skupština Opštine Budva usvojila na sjednici održanoj od 18 - 24. maja 2016. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 02/16 od 01.06.2016. godine).

Sredstva koja su prenesena kao gotovina iz prethodne godine (2013.) isključena su iz prihoda tekuće godine i iskazana kao depoziti – gotovina na početku 2014. godine. Takođe, sredstva koja su preostala neutrošena na kraju fiskalne 2014. godine u iznosu od 1.318.451,22€ iskazana su posebno kao gotovina na kraju godine i preneseni kao depoziti u sledeću godinu.

Uvidom u Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2015. godinu utvrđeno je da Opština Budva prlikom izračunavanja finansijskog rezultata za 2015. godinu nije uključila Sredstva prenesena iz prethodne godine - depozite iz 2014. godine u iznosu od 1.318.451,22€. Takođe, uvidom u Odluku o Završnom računu budžeta Opštine Budva za 2015. godinu koja je usvojena 12. septembra 2016. godine i objavljena u Službenom listu br. 041/16 utvrđeno je da je Opština Budva postupila u skladu sa članom 68 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i posebno iskazala početno i završno stanje konsolidovanog računa trezora. U Odluci o Završnom računu budžeta u članu 1 iskazani su posebno depoziti - sredstva prenešena iz 2014. godine u iznosu od 1.318.451,22€, kao i depoziti – sredstva koja su preostala neutrošena na kraju 2015. godine u iznosu od 636.152,56€.

Uvidom u Glavnu knjigu trezora za 2016. godinu utvrđeno je da su na dan 01.01.2016. godine kao početno stanje na računu 7321- Sredstva prenesena iz prethodne godine evidentirani depoziti u iznosu od 629.624,52€, koji predstavljaju sredstva koja su prenesena iz 2015. godine.

Razlika između gotovine iskazane u Odluci o završnom računu budžeta za 2015. godinu i finansijskim izvještajima za 2015. godinu i gotovine koja je iskazana kao depozit na početku 2016. godine iznosi 6.528,04€ i odnosi se na sredstva na žiro računima JU Grad teatar, koja od 01.01.2016. godine nije potrošačka jedinica budžeta Opštine Budva, tako da sredstva na žiro računima iste, nijesu uključena u depozite na početku 2016. godine.

Gotovina na žiro računima na 31.12.2016. godine je iznosila 548.556,72€ i prenesena je u 2017. godinu kao gotovina – depoziti iz prethodne godine.

Opština Budva je početno i završno stanje konsolidovanog računa trezora, odnosno depozite na početku i na kraju godine iskazala u Predlogu Odluke o završnom računu budžeta za 2016. godinu, koja je dostavljena Skupštini Opštine Budva na usvajanje tokom avgusta 2017. godine. Skupština Opštine Budva je dana 11.10.2017. godine donijela Odluku o Završnom računu Budžeta Budva za 2016. godinu i objavila je u „Sl. list CG - opštinski propisi“ br. 044/17 od 23.10.2017. godine.

Uvidom u Glavnu knjigu trezora i dokumentaciju na osnovu koje su evidentirane promjene koje se odnose na ugovore o preuzimanju duga, ustupanju potraživanja, kompenzacije, asignacije i sl. utvrđeno je da je Opština Budva u 2016. godini iste sprovodila preko Glavnog računa trezora, a nakon toga na osnovu bankarskih izvoda i knjigovodstvene dokumentacije izvršila njihovo evidentiranje u Glavnoj knjizi trezora. Na taj način prihodi i rashodi budžeta su iskazani u realizovanom – ostvarenom iznosu.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 1 realizovana.

Nalaz DRI: Otplata obaveza po osnovu naknade za prečišćavanje otpadnih voda u iznosu od 480.401,26€ plaćena je sa računa 441- Kapitalni izdaci. Potrebno je izvršiti reklasifikaciju izdataka i umanjiti račun za 330.750,87€, a uvećati račune: 461-Otplata HOV i kredita za 293.406,80€ i račun 416 - Kamata za 37.344,07€.

Opština Budva u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2014. godinu nije iskazala promjenu neto obaveza u iznosu od 4.734.320,23€.

Državni revizor na osnovu prezentiranih podataka iz Izvještaja o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ, nije mogao utvrditi stanje duga po osnovu izdatih garancija na dan 31.12.2014. godine.

Opština Budva ne vodi evidenciju obaveza u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžeta opština na klasi 2, tako da se u postupku revizije državni revizor nije mogao uvjeriti u tačnost iskazanih podataka o neizmirenim obavezama.

- **Opština Budva treba da u potpunosti poštuje primjenu Pravilnika o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave i Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžeta opština kako bi obezbijedila tačnost iskazanih podataka u finansijskim izvještajima.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je u 2014. godini sa računa 441 - Kapitalni izdaci izvršila plaćanje prema preduzeću „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o. u iznosu od 480.401,26€ po računu br. 01/2014, odnosno br. 001-591/1 od 01.07.2014. godine (ukupan dug po fakturi bio je je 503.412,91€). Revizijom završnog računa Opštine Budva za 2014. godinu je utvrđeno da je potrebno izvršiti reklasifikaciju navedenog izdataka i umanjiti račun 441- Kapitalni izdaci za 330.750,87€, a uvećati račune: 461-Otplata HOV i kredita za 293.406,80€ i račun 416- Kamata za 37.344,07€.

Kontrolnom revizijom, a na osnovu uvida u Glavnu knjigu trezora i dostavljene analitičke kartice utvrđeno je da je Opština Budva izvršila navedenu reklasifikaciju izdataka u 2014. godini i navedeno plaćanje prema preduzeću „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o. evidentirala shodno planu otplate i potpisanom Sporazumu i dbfo Ugovoru o projektovanju, izgradnji, finansiranju i upravljanju postrojenjem za tretman otpadnih voda u Budvi, odnosno otplatu glavnice na računu 461- Otplata duga, otplatu kamate na račun 416- Kamata, a upravljačke troškove na računu 441- Kapitalni izdaci.

Revizijom završnog računa Opštine za 2014. godinu utvrđeno je da ukupan dug po dbfo Ugovoru, anex-u dbfo Ugovora, Sporazumu, dodatnim sporazumima 1 i 2 za otplatu kredita i za naknadu za upravljačke troškove iznosi 121.242.541,21€ (glavnica 65.597.281,60€, kamata 32.063.421,01€ i ostatak koji se odnosi na naknadu za upravljačke troškove). Otplatu kredita Opština će vršiti do 2034. godine, tj. u periodu od 20 godina, a naknadu za upravljačke troškove do 2042. godine. Navedena obaveza i plan otplate dostavljen je u Izvještaju za 2014. godinu koji je sačinila “WTE Otpadne vode Budva” d.o.o na dan 13.03.2015. godine.

U postupku kontrolne revizije nije dostavljen na uvid Dodatni sporazum 3, koji je bio u fazi potpisivanja u toku vršenja revizije Završnog računa za 2014. godinu. Prema informacijama kojima raspolaže Opština Budva navedeni sporazum nije potpisan.

Revizijom je utvrđeno da je od jula 2014. godine do 31.12.2016. godine preduzeće “WTE Otpadne vode Budva” d.o.o. fakturisalo obaveze u iznosu od 15.045.089,24€, od čega je Opština platila dug u iznosu od 1.806.734,33€. Uvidom u dostavljene fakture za period jul 2014. godine - decembar 2016. godine utvrđeno je da fakturisane i neplaćene obaveze po navedenom Sporazumu i dbfo Ugovoru na dan 31.12.2016. godine iznose 13.238.354,91€.
Pregled zaduženja i uplata po osnovu naknade za prečišćavanje otpadnih voda po godinama prikazan je u sljedećoj tabeli:

	Glavnica	**Kamata**	**Sporazum**	**Ukupno**
Fakturisane obaveze u 2014. (jul-decembar)	1.760.440,80	224.064,42	1.030.598,74	3.015.103,96
plaćeno u 2014.	293.406,80	37.344,07	149.650,39	480.401,26
Neizmirene obaveze na 31.12.2014	**1.467.034,00**	**186.720,35**	**880.948,35**	**2.534.702,70**
Plaćeno u 2015.	**782.835,84**	**74.688,14**	**368.809,09**	**1.226.333,07**
Plaćeno u 2016.	0,00	0,00	100.000,00	100.000,00
Neizmirene obaveze iz 2014. godine:	**684.198,16**	**112.032,21**	**412.139,26**	**1.208.369,63**
Fakturisane obaveze u 2015. (januar -decembar)	3.482.091,03	430.803,78	2.129.031,94	6.041.926,75
Stanje na 31.12.2015. (neizmirene obaveze na 31.12.2014. + neizmirene obaveze za 2015. godinu)	**4.166.289,19**	**542.835,99**	**2.541.171,20**	**7.250.296,38**
Fakturisane obaveze u 2016. (januar -decembar)	3.473.027,64	426.741,96	2.088.288,93	5.988.058,53
Ukupan dug na 31.12.2016. godine	**7.639.316,83**	**969.577,95**	**4.629.460,13**	**13.238.354,91**

Na osnovu prezentiranog pregleda utvrđeno je:

- da je Opština u 2015. godini izvršila plaćanja dijela neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda sa računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 1.226.333,07€ i to: glavnice u iznosu 782.835,84€, kamate u iznosu od 74.688,14€ i naknade za upravljačke troškove u iznosu od 368.809,09€.
- da je u 2016. godini plaćen dio obaveza iz 2014. godine koji se odnosi na naknadu za upravljačke troškove u iznosu od 100.000,00€.
- da je izvršenim uplatama Opština izmirila dio obaveza po dbf Ugovoru, koje je „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o fakturisala u 2014. godini i da neizmirene obaveze za 2014. godinu iznose 1.208.369,63€ (glavnica 684.198,16€, kamata 112.032,21€ i troškovi upravljanja 412.139,26€).
  Pored obaveza iz 2014. godine, Opština ima dug za po 12 mjeseci 2015. i 2016. godine, tako da su ukupne neizmirene obaveze na 31.12.2016. godine iznose 13.238.354,91€.
- da je Opština u Izvještaju o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ za 2016. godinu iskazala zaduženje opštine (domaći i inostrani dug) u iznosu od 70.666.028,69€, a po kojem iznos neotplaćenog duga na 31.12.2016. godine iznosi 65.052.193,16€. Dio Ino duga u iznosu od 64.521,038,96€ odnosi se na iskazane obaveze po Sporazumu i dbfo Ugovoru o projektovanju, izgradnji, finansiranju i upravljanju postrojenjem za tretman otpadnih voda u Budvi[1].
- da su obaveze po osnovu kamata i kredita uključene u ukupne neizmirene obaveze u Izvještaju o neizmirenim obavezama – Obrazac NEO za 2016. godinu, na poziciji Obaveze po pozajmicama i kreditima, međutim obaveze po osnovu troškova upravljanja na poziciji Kapitalni izdaci nijesu iskazane kao neizmirena obaveza, jer iste Opština osporava zbog čega je pokrenut sudski spor pred Privrednim sudom u Podgorici između „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o. i Opštine.

Opština u Glavnoj knjizi trezora, u kojoj su izvršene softverske dorade, vodi evidenciju neizmirenih obaveza po godinama i dobavljačima. Međutim, fakture koje su dostavljene Opštini - Sekretarijatu za investicije, od strane preduzeća „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o, nijesu evidentirane u Glavnoj knjizi trezora i nijesu iskazane kao neizmirene obaveze. Navedene fakture nadležni Sekretarijat nije dostavljao na plaćanje, a kao razlog za neplaćanje navedeno je da je Vrhovno državno tužilaštvo pokrenulo postupak i izuzelo dio dokumentacije vezane za izgradnju postrojenja.[2]

Prema podacima iz Izvještaja o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ, ukupno zaduženje Opštine Budva po kreditima (ino i domaćim) iznosi 70.666.028,69€, a stanje duga na 31.12.2016. godine 67.261.455,04€ i prikazano je u sljedećoj tabeli:

			Izvještaj o budžetskom zaduženju				*Obrazac BUZ*		
Redni broj	*Vrsta zaduženja*	*Iznos zaduženja opštine na kraju IV kvartala 2016. godine*				*Iznos zaduženja javnih preduzeća na kraju IV kvartala*			
		Ugovoreni iznos sredstava	*Iznos povučenih sredstava*	*Iznos otplaćenog duga po glavnici*	*Stanje duga*	*Ugovoreni iznos sredstava*	*Iznos povučenih sredstava*	*Iznos otplaćenog duga po glavnici*	*Stanje duga*
I	***Domaći dug***	**4.420.760,76**	**4.420.760,76**	**2.211.498,88**	**2.209.261,88**	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***
1	***Krediti***	4.420.760,76	4.420.760,76	2.211.498,88	2.209.261,88	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***
a	*Kratkoročni (glavnica)*								*0,00*
b	*Dugoročni (glavnica)*	4.420.760,76	4.420.760,76	2.211.498,88	**2.209.261,88**	*0,00*	*0,00*	*0,00*	*0,00*
2	***Obveznice***								***0,00***
II	***Inostrani dug***	**66.245.267,93**	**66.245.267,93**	**1.193.074,77**	**65.052.193,16**	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***
1	***Krediti***					***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***
a	*Kratkoročni (glavnica)*								*0,00*
b	*Dugoročni (glavnica)*	66.245.267,93	66.245.267,93	1.193.074,77	65.052.193,16				*0,00*
2	***Obveznice***								***0,00***
UKUPNO (I+II)		**70.666.028,69**	**70.666.028,69**	**3.404.573,65**	**67.261.455,04**	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***
III	***Domaće garancije***								***0,00***
IV	***Inostrane garancije***								***0,00***
UKUPNO IZDATE GARANCIJE (III+IV)		**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***

[1] Ugovoreni iznos sredstava po navedenom kreditu iznosi 65.597.281,60€, a iznos otplaćenog duga po glavnici iznosi 1.076.242,64€.

[2] Za obaveze po navedenom sporazumu i dbf ugovoru Vlada je izdala garanciju u iznosu od 29.500.000€, a Opština u iznosu od 66 miliona. U postupku revizije obaviješteni smo da su pokrenuti zajednički pregovori Vlade i Opštine sa Njemačkim partnerom oko procjene vrijednosti izgrađenog postrojenja i stvarne vrijednosti uloženih sredstava i troškova investicionog održavanja.

- Opština u Izvještaju o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ na 31.12.2016. godine nije iskazala obaveze po osnovu datih garancija, kao ni iznos zaduženja javnih preduzeća čiji je osnivač Opština.

U postupku revizije je, na osnovu podataka Kreditnog registra Centralne banke i izvršenih otplata obaveza po datim garancijama, kao i naknadno dostavljenih podataka od strane ovlašćenog službenika Opštine, utvrđeno da je Opština u prethodnom periodu izdala više garancija u ukupnom iznosu od 10.648.844,78€. Opština ne vodi registar izdatih garancija, kao ni otplatu obaveza po istim tako da se u postupku revizije, izuzev za garancije koje su evidentirane kod Centralne banke, nijesmo mogli uvjeriti u stanje duga po izdatim garancijama na 31.12.2016. godine.

Pregled izdatih garancija, utvrđen na osnovu Izvještaja Kreditnog registra CB i otplata po osnovu izdatih garancija koje je Opština izvršila u 2016. godini prikazan je u sljedećoj tabeli:

Banka	*ugovor br.*	*datum ugovora*	*Ugovoreni iznos*	*Stanje duga na dan 31.12.2015.*	*povećanje*	*otplata kredita u 2016.godine*	*Stanje duga na dan 31.12.2016.*
Garancija za Vodovod i kanalizacija Budva (Atlas bankaAD)	*505601-282943/13*	*6.6.2013*	*400.000,00*	*380.087,15*	*0,00*	*41.609,15*	*338.478,00*
Garancija za Vodovod i kanalizacija Budva (Atlas banka AD)	*505601-282846/13*	*06.06.2013.*	*400.000,00*	*221.461,34*	*0,00*	*82.905,51*	*138.555,83*
Garancija za Vodovod i kanalizacija Budva (Atlas banka AD)	*505601-283622/13*	*31.07.2013.*	*300.000,00*	*287.584,81*	*0,00*	*28.398,01*	*259.186,80*
Garancija za JP za upravljanje parking pros i javnim garažama (NLB Banka)	*KR2012/1604 br BD 0136*	*3.4.2012*	*100.000,00*	*35.391,51*	*0,00*	*22.321,80*	*13.069,71*
Garancija za WTE -Desal. Mor.vode (Hypo Alpe - Adria Development -Heta	*Ug. o sol.jemstvu 646/10*	*29.06.2010.*	*5.672.399,47*	*664.862,50*	*0,00*	*664.486,23*	*0,00*
Garancija za TOB CO (HTP Budvanska rivijera)	*Ug.o jemstvu br. 001-4698/1*	*04.12.2008.*	*3.514.194,19*			*15.547,73*	
Garancija Fudbalski klub Mogren kod Atlas banke	*Ugovor o jemstvu br. 528-1i br OB 001-675/1*	*29.04.2011.*	*150.000,00*			*28.336,15*	*0,00*
Ukupno garancije :			***10.648.844,78***	***1.589.387,31***	***0,00***	***918.759,29***	***749.290,34***

U toku 2016. godine Opština je izvršila otplatu garancija u iznosu od 728,731,61€ i to: garanciju za WTE – Desalinizacija morske vode (Hipo alpe adria development - HETA ASSET RESOLUTION) na 664.486,23€, Garancija za TOB CO (HTP Budvanska rivijera) na 15.547,15€ i Garancija za Fudbalski klub Mogren kod Atlas banke na iznos 28.336,15€.

Pored obaveza po garancijama koje se odnose na otplatu glavnice, Opština je u 2016. godini platila i kamate po datim garancijama u iznosu od 19.603,41€.

U postupku revizije Opština je dostavila i podatak o zaduženosti preduzeća u ukupnom iznosu od 3.110.710,75€, a čije je stanje duga na kraju 2016. godine po podacima koje su dostavili iznosilo 1.951.442,10€.

U cilju provjere tačnosti dostavljenih podataka o zaduženosti preduzeća i ustanova čiji je osnivač Opština, u postupku revizije pribavljeni su Izvještaji iz Kreditnog registra Centralne banke za iste. Na osnovu dostavljenih izvještaja utvrđeno je stanje duga po kreditima na 31.12.2015. godine, zaduženja i otplate po kreditima u 2016. godini, kao i stanje duga na 31.12.2016. godine. Stanje utvrđeno u postupku revizije odgovara zaduženosti i stanju duga koji je Opština dostavila u postupku revizije. Međutim, navedeni podaci nijesu uključeni u Izvještaj o budžetskoj zaduženosti – Obrazac BUZ za 2016. godinu.

Pregled utvrđenih kreditnih obaveza preduzeća čiji je osnivač opština dat je u sljedećoj tabeli:

Naziv preduzeća	Kreditor	Broj ugovora	Datum zaduženje	Odobreni iznos kredita	Realizovani iznos	Stanje duga na 31.12.2015.	Zaduženja u 2016. godini	Otplata u 2016. godini	Stanje duga na 31.12.2016
JP za upravljanje parking prostorom i javnim garažama	NLB AD	KR 2012/1604	03.04.2012.	100.000,00	100.000,00	35.391,51	0,00	22.321,80	13.069,71
	S lizing - Pauk	UG. Br. 2410/13		94.980,00	94.980,00	37.498,90	0,00	15.173,61	22.325,29
			Ukupno:	**194.980,00**	**194.980,00**	**72.890,41**	**0,00**	**37.495,41**	**35.395,00**
DOO Komunalno	Atlas banka	505601-283622	31.7.2013.	300.000,00	300.000,00	287.584,81	0,00	28.398,01	259.186,80
	Regionalni vodovod-Crnogorsko primorje			109.916,00	109.916,00	0,00	0,00	0,00	109.916,00
	Lovanja regionalni vodovod			105.814,75	105.814,75	0,00	0,00	0,00	105.814,75
			Ukupno:	**515.730,75**	**515.730,75**	**287.584,81**	**0,00**	**28.398,01**	**474.917,55**
DOO Vodovod i kanalizacija	Prva banka AD	442011000269	27.2.2007.	400.000,00	400.000,00	55.376,65	0,00	47.465,28	7.911,37
	Crnogorska komercijalna banka AD	950-95-434	17.5.2007.	200.000,00	200.000,00	38.333,01	0,00	20.000,04	18332,97
	Atlas banka	505601-282846	6.6.2013.	400.000,00	400.000,00	221.461,34	0,00	82.905,51	138.555,83
	Atlas banka	505601-282943	6.6.2013.	400.000,00	400.000,00	380.087,15	0,00	41.609,15	338.478,00
	Atlas banka	505601-296426	11.2.2016.	1.000.000,00	1.000.000,00	0,00	1.000.000,00	62.148,62	937.851,38
			Ukupno:	**2.400.000,00**	**2.400.000,00**	**695.258,15**	**1.000.000,00**	**254.128,60**	**1.441.129,55**
Ukupno:				**3.110.710,75**	**3.110.710,75**	**1.055.733,37**	**1.000.000,00**	**320.022,02**	**1.951.442,10**

Uvidom u izvode iz Kreditnog registra Centralne banke utvrđeno je da sljedeća preduzeća i javne ustanove nemaju obaveza po osnovu kredita i datih garancija i to: Mediteran reklame doo, Pogrebne usluge doo, Turistička organizacija Budva, JU Grad teatar Budva, Boka doo, JU Narodna biblioteka Budva i JU Muzeji i galerije Budva.

Revizijom je utvrđeno da je Opština realizovala dio preporuke koji se odnosi na reklasifikaciju rashoda i evidentiranje otplate obaveza po dbf Ugovoru a koje se odnose na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, dok dio preporuke koji se odnosi na evidentiranje i iskazivanje podataka o datim garancijama u Izvještaju o Budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ nije realizovan.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 2 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Iskazani suficit nije izračunat u skladu sa članom 14 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

- **Preporučuje se Opštini Budva da izvrši izmjene i dopune Odluke o Završnom računu budžeta za 2014. godinu u skladu sa realizovanim primicima i izdacima i shodno članu 14 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iskaže budžetski suficit.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Opština Budva se izjasnila da je preporuka ispoštovana (prilog: Odluka o izmjeni odluke o Završnom računu budžeta Opštine Budva za 2014. godinu („Sl. list CG - opštinski propisi“, br. 25/16 od 01.06.2016. godine).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je, a na osnovu preporuka datih u Konačnom izvještaju o reviziji Završnog računa budžeta Opštine Budva za 2014. godinu, izvršila evidenciju prihoda i rashoda za 2014. godinu u realizovanom iznosu, a u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžeta opština. Nakon evidentiranja istih, pripremljen je i izmijenjeni Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2014. godinu i izvršene Izmjene i dopune Odluke o Završnom računu budžeta Opštine za 2014. godinu. Navedenim izmjenama je iskazan suficit u iznosu od 189.066,46€.

Kontrolnom revizijom Završnog računa Opštine Budva za 2016. godinu izvršen je uvid u Glavnu knjigu trezora, dokumentaciju koja se odnosi na evidentiranja prihoda i rashoda, izvode o izvršenim plaćanjim preko žiro računa, finansijske izvještaje za 2016. godinu i utvrđeno sljedeće:

- Opština je u Glavnoj knjizi trezora evidentirala i sprovela preko žiro računa ugovore o preuzimanju duga, ustupanju potraživanja, kompenzacije, cesije, asignacije i sl. i na taj način iskazala prihode i rashode u ostvarenom iznosu od 2.021.185,90€.
- Opština je prilikom izračunavanja finansijkog rezultata postupila u skladu sa članom 68 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i nije u prihode uključila sredstva prenesena iz prethodne godine - depozite prenesene iz 2015. godine, već je iste iskazala kao depozit na početku i na kraju godine.
- Opština je u toku 2016. godine izvršila otplatu obaveza po kreditu Investiciono razvojnom fondu (po Ugovoru o odobravanju sredstava za refinansiranje obaveza po osnovu emitovanih obveznica zaključenom između IRF i Opštine), u iznosu od 253.111,90€, od čega se iznos od 213.649,59€ odnosi na otplatu glavnice, a iznos od 39.611,51€ na otplatu kamate. Dio plaćenih obaveza po osnovu glavnice u iznosu od 32.703,82€ koji je evidentiran na računu 461- Otplata HOV i kredita i dio obaveza po osnovu kamate u iznosu od 7.085,94€ koji je evidentiran na računu 416- Kamate, a koji se odnosi na neizmirene a dospjele obaveze za 2015. godinu, trebalo je evidentirati na računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda.

Opština treba da izvrši korekciju i račun 461- Otplata HOV i kredita umanji za 32.703,82€ i račun 416- Kamate za 7.085,94€, a uveća račun 463- Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 39.789,76€.

- Opština je u 2016. godini prinudnim putem platila obaveze u iznosu od 30.936,35€, koje se odnose na obaveze po Ugovoru o jemstvu br. 001-675/1 od 29.04.2011. godine, koji je Opština potpisala sa Atlas bankom AD. Navedenim Ugovorom Opština se obavezala da će kao Jemac-Platac izmiriti sve dospjele obaveze dužnika, iz Ugovora o dugoročnom kreditu br. 505601-272467/11 od 29.04.2011. godine koji je Fudbalski klub Mogren zaključio sa Atlas bankom na iznos od 150.000,00€, sa rokom otplate do 29.04.2016. godine, u roku od 8 dana od dobijanja pisanog obavještenja od banke.

Otplata obaveza po Ugovoru o jemstvu odnosi se na glavnicu u iznosu od 28.336,15€ i kamatu u iznosu od 2.600,20€ i otplatu istih Opština je evidentirala na računu 4313- Transferi institucijama kulture i sporta, umjesto na računu 462- Otplata garancija u zemlji iznos od 28.336,15€ i na računu 416- Kamate iznos od 2.600,20€.

Opština treba da izvrši korekciju i račun 4313- Tranferi institucijama kulture i sporta umanji za iznos od 30.936,35€ i uveća račun 462- Otplata garancija u zemlji u iznosu od 28.336,15€ i račun 416- Kamate za iznos od 2.600,20€.

Navedene nepravilne evidencije otplata kredita, garancija i kamata dovele su do nepravilnog iskazivanja finansijkog rezultata – suficita. Pregled planiranih i realizovanih prihoda i rashoda koje je Opština iskazala u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji, kao i korekcije utvrđene u postupku revizije prikazani su u sljedećoj tabeli:

Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji **Obrazac 7**

Budva Godina: 2016

RAČUNI				OPIS	PLAN za 2016.g	Izvršenje u 2016 g. (Završni	KOREKCIJE		Korigovano izvršenje za 2016.
							smanjenje	povećanje	
7				PRIMICI	**32.804.587,03**	**28.440.098,52**			**28.440.098,52**
	71			Tekući prihodi	**32.804.587,03**	**28.440.098,52**			**28.440.098,52**
		711		**Porezi**	**18.136.231,97**	**15.496.979,26**			**15.496.979,26**
			7111	Porez na dohodak fizičkih lica	1.305.000,00	1.275.464,12			1.275.464,12
			7112	Porez na dobit pravnih lica					0,00
			7113	Porez na imovinu	15.731.231,97	13.297.803,83			13.297.803,83
			7114	Porez na dodatu vrijednost					0,00
			7115	Akcize					0,00
			7116	Porez na među.trgovinu i transakcije					0,00
			7117	Lokalni porezi	1.100.000,00	923.711,31			923.711,31
			7118	Ostali republički porezi					0,00
		712		**Doprinosi**					**0,00**
			7121	Doprinosi za PIO					0,00
			7122	Doprinosi za zdravs. Osiguranje					0,00
			7123	Doprinosi za osig.o nezaposlenosti					0,00
			7124	Ostali doprinosi					0,00
		713		**Takse**	**768.355,06**	**729.906,84**			**729.906,84**
			7131	Administrativne takse	150.000,00	113.308,67			113.308,67
			7132	Sudske takse					0,00
			7133	Boravišne takse					0,00
			7134	Registracione takse					0,00
			7135	Lokalne komunalne takse	618.355,06	616.598,17			616.598,17
			7136	Ostale takse					0,00
		714		**Naknade**	**7.880.000,00**	**8.395.199,25**			**8.395.199,25**
			7141	Naknade za koriš.dob.od opš.interes	80.000,00	79.170,58			79.170,58
			7142	Naknade za koriš.prirodnih dobara	1.300.000,00	1.285.876,86			1.285.876,86
			7143	Ekološke naknade					0,00
			7144	Naknade za prired.igara na sreću					0,00
			7145	Naknade korisc.gradjevinskog zemljista					0,00
			7146	Naknada za izgr.građevinskog.zemlji	6.100.000,00	6.694.639,13			6.694.639,13
			7147	Naknada za izgr.održavanje lokal.puteva					0,00
			7148	Naknada za puteve	350.000,00	334.153,68			334.153,68
			7149	Ostale naknade	50.000,00	1.359,00			1.359,00
		715		**Ostali prihodi**	**6.020.000,00**	**3.818.013,17**			**3.818.013,17**
			7151	Prihodi od kapitala	400.000,00	307.727,06			307.727,06
			7152	Novčane kazne i oduzete imov. koris	120.000,00	103.918,73			103.918,73
			7153	Prihodi koje organi ostv. vrš. svoje djelat.		0,00			0,00
			7154	Samodoprinosi					0,00
			7155	Ostali prihodi	5.500.000,00	3.406.367,38			3.406.367,38
	73			**Primici od otplate Kredita i sredstva**	**0,00**	**0,00**			**0,00**
			731	Primici od otplate kredita	0,00				0,00
			732	Sredstva prenešena iz prethodne go	0,00				0,00
			7321	Sredstva prenešena iz prethodne go	0,00				0,00
			7322	Sredstva po osnovu kratk. plasmana	0,00				0,00
	74	**741**		**Donacije**					**0,00**
4				**IZDACI**	**31.879.622,04**	**27.909.498,42**			**27.942.202,24**
	41			**Tekući izdaci**	**6.652.402,21**	**5.585.011,91**			**5.580.526,17**
		411		**Bruto zarade i doprinosi na teret pos**	**4.019.688,49**	**3.969.332,55**			**3.969.332,55**
			4111	Neto zarade	2.342.066,50	2.313.347,34			2.313.347,34
			4112	Porez na zarade	338.392,50	333.103,86			333.103,86
			4113	Doprinosi na teret zaposlenog	846.402,85	835.767,68			835.767,68
			4114	Doprinosi na teret poslodavca	458.423,72	453.789,48			453.789,48
			4115	Opštinski prirez	34.402,92	33.324,19			33.324,19
		412		**Ostala lična primanja**	**447.858,36**	**402.087,92**			**402.087,92**
		413		**Rashodi za materijal**	**500.577,00**	**308.500,18**			**308.500,18**
		414		**Rashodi za usluge**	**541.748,36**	**287.539,65**			**287.539,65**
		415		**Rashodi za tekuce odrzavanje**	**312.000,00**	**133.098,13**			**133.098,13**
		416		**Kamate**	**434.780,00**	**185.779,89**	7.085,94	2.600,20	**181.294,15**
		417		**Renta**	**123.000,00**	**52.584,29**			**52.584,29**
		418		**Subvencije**	**0,00**	**0,00**			**0,00**
		419		**Ostali izdaci**	**272.750,00**	**246.089,30**			**246.089,30**

	42			**Transferi za socijalnu zaštitu**	**126.000,00**	**68.037,02**			**68.037,02**
		421		Prava iz oblasti socijalne zaštite	26.000,00	21.636,00			21.636,00
		422		Sredstva za tehnološke viškove	100.000,00	46.401,02			46.401,02
		423		Prava iz oblasti PIO osiguranja					0,00
		424		Ostala prava iz oblasti zdravstv.zaštite					0,00
		425		Ostala prava iz oblasti zdravs.osiguranja					0,00
	43			**Transf. inst.pojed.nevl. i javn.sektor**	**6.338.631,92**	**5.503.880,83**			**5.472.944,48**
		431		**Transf. inst.pojed.nevl. i javn.sektor**	**6.338.631,92**	**5.503.880,83**			**5.472.944,48**
			4311	Transferi za zdravsvenu zastitu	30.000,00	0,00			0,00
			4312	Transferi obrazovanju	26.900,00	26.878,00			26.878,00
			4313	Transferi institucijama kulture i spor	873.207,30	730.010,33	30.936,35		699.073,98
			4314	Transferi NVO	0,00	0,00			0,00
			4315	Transferi politickim partijama,starnk	315.916,00	254.437,02			254.437,02
			4316	Transferi za jednokratne socijalne p	23.300,00	22.900,00			22.900,00
			4317	Transferi za licna primanja pripravnik	0,00	0,00			0,00
			4318	Ostali transferi pojedincima	56.000,00	39.740,00			39.740,00
			4319	Ostali transferi institucijama	5.013.308,62	4.429.915,48			4.429.915,48
		432		**Ostali transferi**	**0,00**	**0,00**			**0,00**
			4324	Transferi opstinama		0,00			0,00
			4325	Transferi budzetu drzave		0,00			0,00
			4326	Transferi javnim preduzecima		0,00			0,00
	44			**Kapitalni izdaci**	**6.500.000,00**	**1.814.230,59**			**1.814.230,59**
		441		Kapitalni izdaci	6.500.000,00	1.814.230,59			1.814.230,59
	45	**451**		**Pozajmic i krediti**	**0,00**	**0,00**			**0,00**
	46	**462**		**Otplata garancija**	**697.346,89**	**664.486,23**		**28.336,15**	**692.822,38**
		463		**Otplata obaveza iz prethodnih godin**	**11.340.241,02**	**14.103.422,10**		**39.789,76**	**14.143.211,86**
	47			**Rezerve**	**225.000,00**	**170.429,74**			**170.429,74**
				Suficit/Deficit (7+742-4)	**924.964,99**	**530.600,10**			**497.896,28**
				Finansiranje	-1.954.589,51	-1.010.292,28			-1.010.292,28
				Domaće finansiranje (7511-4611-463	-1.954.589,51	-1.010.292,28			-977.588,46
	75	751	7511	Pozajmice i krediti iz domaćih izvora					0,00
	46	**461**	**4611**	**Otplata dugova**	**1.954.589,51**	**1.010.292,28**	**32.703,82**		**977.588,46**
		463	4630	Promjena (smanjenje) neto obaveza iz prethodnog		5.786.950,98			5.786.950,98
				Inostrano finansiranje	0,00	0,00			0,00
			*	Krediti i hartije od vrijednosti (7512-	0,00	0,00			0,00
	75	751	7512	Pozajmice i krediti iz inostranih izvora					0,00
	46	**461**	**4612**	**Otplata dugova**		**0,00**			0,00
	72	721		Prihodi od prodaje imovine	400.000,00	398.624,38			**398.624,38**
	74	742		Transferi					0,00
				Povećanje/smanjenje depozita					
				(-dom.fin.-ino.fin.-prih.od prod.-de	0,00	81.067,80			81.067,80

Opština je u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji iskazala finansijski rezultat u iznosu od 530.600,10€, a nakon izvršenih korekcija, koje su naprijed navedene, finansijski rezultat - sufitit iznosi 497.896,28€.

Depoziti (sredstva prenešena iz prethodne godine) su iznosili 629.624,52€, a isti su smanjeni tokom 2016. godine za 81.067,80€ i na kraju 2016. godine su iznosili 548.556,72€.

Opština je u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji iskazala promjenu – smanjenje neto obaveza u iznosu od 5.786.950,98€, a revizijom je utvrđeno da u Izvještaj o neizmirenim obavezama – Obrazac NEO za 2015. i 2016. godinu nijesu uključene obaveze Opštine po osnovu troškova upravljanja prema „WTE Otpadne vode Budva“ d.o.o. jer je iste Opština osporila zbog čega se vodi sudski spor u Privrednom sudu u Podgorici.

S obzirom na nepotpunost podataka iskazanih u NEO obrascu, nijesmo se mogli uvjeriti u tačnost podatka o Promjeni (smanjenju) neto obaveza iskazanog u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2016. godinu.

Revizijom je utvrđeno da je Opština sprovela preko žiro računa i evidentirala ostvarene prihode i rashode i nije u izračunavanje finansijskog rezultata uključila depozite - sredstva prenesena iz prethodne godine, dok nije realizovala dio preporuke koji se odnosi na pravilno evidentiranje otplata kredita, garancija i kamata, a koje utiču na iskazani finansijski rezultat.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 3 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština nije izvršila izmjenu budžetskog plana (rebalans budžeta) uprkos značajnom smanjenju planiranih prihoda sa 49.734.000,00€ na 33.126.809,60€, već je zadržala plan rashoda u iznosu od 49.734.000,00€. I pored navedenog nesklada između ostvarenih prihoda i plana rashoda budžetske pozicije - garancije i bankarske usluge i negativne kursne razlike ostvarene su u većem iznosu od plana (garancije za 335.635,77€ i bankarske usluge i negativne kursne razlike za 1.588,11€). Revizijom je utvrđeno da Opština nije platila sve obaveze predviđene Budžetom za 2014. godinu u iznosu od 7.633.042,74€.

Gotovo sve pozicije tekućih izdataka su planirane u većem iznosu u odnosu na rebalans budžeta za 2013. godinu. Prosječna neto zarada zaposlenih za 2014. godinu planirana je u iznosu od 570,77€ što je značajno više od prosječne neto zarade državnih službenika i namještenika koja je u novembru 2013. godine iznosila 485,00€.

Tekući rashodi i otplata duga veći su od tekućih prihoda što nije u skladu sa članom 41 Zakona o finansiranju lokalne samouprave kojim je propisano da se tekući rashodi i otplata duga moraju finansirati iz tekućih prihoda.

- **Opština treba da u skladu sa članom 45 Zakona o finansiranju lokalne samouprave u slučaju kada dođe do smanjenja planiranih primitaka ili izdataka izvrši izmjene i dopune Odluke o Budžetu Opštine i da Budžet izvršava po pojedinim pozicijama do iznosa planiranih Budžetom, a u slučaju nedostatka sredstava na pojedinim budžetskim pozicijama da vrši preusmjerenje sredstava na osnovu Rješenja Predsjednika Opštine (do 10%).**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je donijela Odluku o Budžetu Opštine Budva za 2016. godinu („Sl. list CG - opštinski propisi“, br: 002/16 od 14.01.2016. godine) kojom su planirani primici i izdaci u iznosu od 39.976.000,00€. Opština je tokom 2016. godine u skladu sa članom 51 Zakona o finansiranju lokalne samouprave vršila preusmjeravanje sredstava na osnovu Rješenja Predsjednika Opštine (do 10%) u slučajevima nedostatka sredstava na pojedinim budžetskim pozicijama.

Na sjednici Skupštine Opštine održanoj dana 30.12.2016. godine donijeta je Odluka o Izmjeni Odluke o Budžetu opštine Budva za 2016. godine, („Sl. list CG – opštinski propisi” br. 053/16) kojom su smanjeni ukupni primici i izdaci Opštine na iznos od 33.834.211,55€, odnosno za 6.141.788,45€.

Članom 41 Zakona o finansiranju lokalne samouprave određeno je da primanja i izdaci budžeta opštine moraju biti uravnoteženi, dok je u skladu sa članom člana 8 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti određeno da, ako u toku fiskalne godine dođe do povećanja ili smanjenja planiranih primitaka ili izdataka može se pripremiti predlog za uravnoteženje budžeta.

Revizijom je utvrđeno da je Opština u skladu sa članom 8 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članu 45 Zakona o finansiranju lokalne samouprave izvršila izmjene budžeta po postupcima propisanim za njegovo donošenje. Međutim, rebalans nije donijet blagovremeno već na samom kraju godine. Smatramo da izbjegavanje blagovremenog donošenja odluka i njihove primjene za posljedicu ima neefikasan budžetski proces i da tu nedosljednost treba otkloniti u narednom periodu.

Opština treba da u skladu sa članom 8 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članom 45 Zakona o finansiranju lokalne samouprave u slučajevima kada u toku fiskalne godine dođe do povećanja ili smanjenja planiranih primitaka ili izdataka blagovremeno pripremi predlog za uravnoteženje budžeta i otpočne sa njegovom realizacijom.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 4 djelimično realizovana.
Nalaz DRI: U skladu sa članom 26a tada važećeg Zakona o budžetu, prije usvajanja Predloga odluke o budžetu opštine, nadležni organ opštine dužan je da pribavi mišljenje Ministarstva finansija na predloženi nivo i strukturu potrošnje, politiku zarada, kapitalne izdatke i izvore finansiranja i nivoa suficita, odnosno deficit. Ministarstvo finansija je nakon uvida u Predlog odluke o budžetu utvrdilo da se Opština prilikom planiranja budžeta za 2014. godinu nije rukovodila smjernicama za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave za 2014. godinu i predložilo da Opština uskladi zarade zaposlenih sa zaradama državnih službenika i namještenika, izvrši korekciju svih pozicija tekućih i kapitalnih izdataka, i shodno tome, planira veći iznos sredstava za otplatu neizmirenih obaveza. Opština nije prihvatila mišljenje Ministarstva finansija i nije izvršila korekciju izdataka za 2014. godinu.

- **Opština treba da u skladu sa članom 29 i 35 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti prilikom planiranja budžeta poštuje smjernice za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave i mišljenje Ministarstva finansija na predloženi nivo i strukturu potrošnje, politiku zarada, kapitalne izdatke i izvore finansiranja i nivo budžetskog suficita, odnosno deficita.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Predlog Odluke o budžetu Opštine Budva za 2016. godinu dostavljen je Skupštini Opštine 18.12.2015. godine. Uz Predlog Odluke dostavljen je Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o budžetu. Javna rasprava je sprovedena na osnovu Zaključka o utvrđivanju Nacrta odluke o budžetu opštine Budva za 2016. godinu, broj: 001-3677/1 dana 07.12.2015. godine, koji je donio Predsjednik Opštine Budva. Javna rasprava je sprovedena u trajanju od 15 dana u periodu od 07.12. do 22.12.2015. godine. Na osnovu pismenih zahtjeva potrošačkih jedinica, mjesnih zajednica i NVO sektora, pristupilo se izmjeni predloga Odluke i izvršene neophodne korekcije.

Predsjednik Opštine nije u roku propisanom članom 42 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, dostavio Skupštini opštine Predlog Odluke o Budžetu za 2016. godinu, do kraja novembra godine koja prethodi godini za koju se donosi budžet.

Opština je 23.12.2015. godine, prije usvajanja Odluke o budžetu, a u skladu sa članom 29 i 35 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti dostavila Ministarstvu finansija Prijedlog Odluke o budžetu opštine Budva za 2016. godinu, radi dobijanja mišljenja na predloženi nivo i strukturu potrošnje, politiku zarada, kapitalne izdatke i izvore finansiranja i nivo budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita.

Ministarstvo finansija je razmotrilo dostavljeni Predlog Odluke o budžetu Opštine Budva za 2016. godinu i konstatovalo da je budžet Opštine za 2016. godinu planiran u skladu sa odredbom člana 27 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim se propisuje da budžetski deficit organa lokalne uprave u određenoj godini neće biti veći od 10% njenih prihoda u toj godini.

Tekući rashodi i otplata duga su za 0,65 mil. € veći od tekućih prihoda što nije u skladu sa odredbama člana 41 Zakona o finansiranju lokalne samouprave. Međutim, imajući u vidu činjenicu da se dio otplate duga odnosi na otplatu garancija i kredita za koje je Opština dobila saglasnost Vlade u periodu kada su se opštine zaduživale po odredbama prethodnog Zakona o finansiranju lokalne samouprave, Ministarstvo finansija je dalo pozitivno mišljenje na Predlog Odluke o budžetu Opštine Budva za 2016. godinu.

Skupština Opštine Budva je na sjednici održanoj dana 28. i 29.12.2015. godine donijela Odluku o Budžetu Opštine Budva za 2016. godinu i istom su planirani primici i izdaci u iznosu od 39.976.000,00€. Odluka je donesena u roku propisanom članom 44 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, odnosno prije početka godine na koju se odnosi.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 5 realizovana

Nalaz DRI: Opština Budva nije uspostavila sistem unutrašnjih finansijskih kontrola na način kako je to predviđeno Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru i Pravilnikom o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola.

- **Opština Budva treba da u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru uspostavi sistem unutrašnjih finansijskih kontrola i odredi lice koje je zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola. Takođe, neophodno je donijeti plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola, kao i interna pravila, postupke i smjernice za sisteme finansijskog upravljanja i kontrola (Knjiga procedura).**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se izjasnio da su u nacrtu odrađene procedure od strane Sektora za trezor i računovodstvo, i to interne procedure za: Naknadu troškova za službeno putovanje; Obračun zarada i Način evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

- Opština nije u skladu sa članom 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru odredila lice koje je zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola (FMC menadžer) i nije donijela plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola;
- Opština nije donijela Knjigu procedura - interna pravila i procedure koje se odnose na planiranje i pripremu budžeta, način evidencija, kontrola i plaćanja ulaznih faktura, evidenciju prisutnosti na poslu i obračunu i isplati zarada zaposlenih, o korišćenju sredstava za reprezentaciju, o izdavanju i obračunu naloga za službena putovanja, načinu naplate javnih prihoda, finansijskom praćenju, finansijskom izvještavanju i drugo;
- Opština nije izvršila identifikaciju rizika, njihovu procjenu i praćenje (pripremila registar rizika), nije utvrdila godišnju strategiju za upravljanje rizicima i nije odredila lice odgovorno za upravljanje rizicima;
- Opština nije u skladu sa članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i članom 3 Uredbe o uspostavljanju revizije u javnom sektoru, uspostavila Službu za unutrašnju reviziju. Odlukom o organizaciji i načinu rada organa lokalne uprave opštine Budva predviđena je organizaciona jedinica za unutrašnju reviziju - Služba za unutrašnju reviziju, međutim, Služba za unutrašnju reviziju nije uspostavljena i nije izvršen prijem službenika koji bi vršili poslove unutrašnje revizije.

Kontrolnom revizijom, na osnovu navedenog, utvrđeno je da Preporuka 6 nije realizovana.

Nalaz DRI: Sekretarijat za privredu i finansije, izuzev za Sekretarijat za investicije i Sekretarijat za gradsku infrastrukturu i ambijent, ne vodi evidenciju obaveza na klasi 2, a imovinu ne vodi na klasi 0, kako je to propisano Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. Računovodstveni softveri i evidencije nijesu međusobno povezani, što značajno usporava rad i dovodi do mogućnosti greške u radu.

- **Opština Budva treba da kroz postojeći elektronski softver za knjigovodstvo obezbijedi evidenciju obaveza na računima klase 2, evidenciju imovine na računima klase 0 u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije izjasnio se da je nabavljen softver za Glavnu knjigu, od istog programera od koga već duži niz godina koriste softver za obračun zarada i drugih ličnih primanja (na taj način može se automatski vršiti knjiženje zarada i naknada u dvojnom knjigovodstvu).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Uvidom u Glavnu knjigu trezora (GK) utvrđeno je da je ista unaprijeđena i pruža dodatne mogućnosti u odnosu na raniju verziju i to:

- Praćenje ugovora (pregled po dobavljačima: ugovorena vrijednost, ispostavljene fakture, plaćeni iznos i preostali iznos po ugovoru);
- Pregled izvršenih preusmjerenja (kartica preusmjerenja izvršenih tokom fiskalne godine);
- Pregled neizmirenih (evidentiranih) obaveza po: zaključenim ugovorima, organima lokalne uprave, dobavljačima, na određeni dan i sl.;
- Pregled IOS-a po dobavljačima, za fiskalnu godinu;
- Pregled odobrenih (plaćenih i neplaćenih) naloga uz mogućnost razdvajanja da li su nalozi evidentirani u Trezoru na osnovu ugovora ili bez ugovora;
- Pregled poništenih naloga;
- Pregled gotovine (kartica "Glavni račun trezora" daje podatke o stanju gotovine na početku godine, dnevnoj promjeni gotovine (dnevni nalog) i stanju gotovine na kraju izvještajnog perioda);
- Mogućnost pregleda prihoda po opisu i uplatnim računima;
- Izrada kvartalnih izvještaja na obrascima predviđenim Pravilnicima.

Izmjene u GK moguće su samo do usvajanja Završnog računa Budžeta, nakon čega se program zaključava i nema mogućnosti izmjena.

Opština treba da završi planirane aktivnosti na unapređenju Glavne knjige Trezora u pogledu prenošenja neizmirenih obaveza iz prethodnih godina kao početno stanje naredne godine i uvođenja dvojnog knjigovodstva.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 7 realizovana

Nalaz DRI: Javna preduzeća i ustanove, izuzev preduzeća i ustanova koje su budžetski korisnici, nijesu na kraju svakog kvartala dostavljala pregled zaduženja i iznos neizmirenih obaveza po budžetskim pozicijama.

U Izvještaj o neizmirenim budžetskim obavezama i Izvještaj o budžetskom zaduženju, nijesu uključene neizmirene obaveze javnih preduzeća i zaduženja javnih preduzeća, čiji je osnivač Opština, po kvartalima i na kraju IV kvartala. U navedeni obrazac uključena su samo zaduženja i neizmirene obaveze preduzeća koja su potrošačke jedinice budžeta Opštine.

Dostavljeni finansijski izvještaji nijesu popunjeni u skladu sa Uputstvom za popunjavanje istih, odnosno u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji nije iskazan finansijski rezultat - Suficit ili Deficit i isti nije dostavljen na propisanom obrascu.

- **Opština Budva treba da u potpunosti poštuje odredbe Pravilnika o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave i Pravilnika o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave i dostavlja izvještaje na propisanim obrascima, propisanim rokovima i u propisanoj formi.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sektor za trezor i računovodstvo se izjasnio da je u potpunosti odradio svoj dio posla. (prilog: Finansijski izvještaji za 2016. godinu bez Izvještaja o budžetskom zaduženju (obrazac BUZ) i bez propratnog akta o dostavljanju istih Ministarstvu finansija).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je Ministarstvu finansija, 28. februara 2017. godine, dostavila finanansijske izvještaje za četvrti kvartal 2016. godine. Uvidom u dostavljene finansijske izvještaje, utvrđeno je da:

- Izvještaj o budžetskom zaduženju nije dostavljen istovremeno sa izvještajima koji su 28.02.2017. godine dostavljeni Ministarstvu finansija. Opština je za četvrti kvartal 2016. godine, dostavila izvještaje na obrascima 1, 2, 5 i 7 i na obrascima POP, PIR i NEO, koji su ovjereni od strane Sekretara za finansije, dok Izvještaj o budžetskom zaduženju sačinjava i dostavlja Rukovodilac sektora za Budžet (nije dostavljen dokaz o slanju navedenog izvještaja Ministarstvu finansija).
- Opština, prilikom popunjavanja obrazaca o neizmirenim obavezama i budžetskom zaduženju (obrasci NEO i BUZ), nije postupila u skladu sa pravilnicima kojima je propisan postupak popunjavanja finansijskih izvještaja i u izvještaje nije uključila neizmirene obaveze i zaduženje svih javnih preduzeća čiji je osnivač Opština,
- je Opština prilikom popunjavanja Izvještaja o konsolidovanoj javnoj potrošnji postupila u skladu sa Pravilnikom i iskazala finansijski rezultat.

Opština je mejlom dostavila ostale kvartalne izvještaje Ministarstvu finansija, međutim nije poštovala rokove za dostavljanje istih.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 8 nije realizovana.

Nalaz DRI: Predlog Završnog računa Budžeta nije dostavljen Skupštini Opštine do kraja maja tekuće godine.

- **Opština Budva treba da obezbijedi da se Predlog završnog računa budžeta u skladu sa članom 56 Zakona o finansiranju lokalne samouprave dostavi Skupštini Opštine do kraja maja tekuće godine.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sektor za trezor i računovodstvo se izjasnio da je u potpunosti odradio svoj dio posla (nije dostavljen propratni akt i Predlog odluke o Završnom računu budžeta za 2015. i 2016. godinu, na osnovu kojeg bi se utvrdilo da su iste dostavljene SO Budva u propisanom roku-do kraja maja).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da Opština nije postupila u skladu sa članom 56 Zakona o finansiranju lokalne samouprave kojim je definisano da Predlog završnog računa budžeta utvrđuje predsjednik opštine i dostavlja ga skupštini opštine do kraja maja tekuće godine, kao i da se Završni račun budžeta dostavlja na uvid Ministarstvu finansija u roku od 30 dana od dana usvajanja.

Predlog Završnog računa budžeta za 2016. godinu dostavljen je Skupštini Opštine 11.08.2017. godine i isti je usvojen na sjednici Skupštine Opštine 11.10.2017. godine i objavljen u "Sl. list CG – OP " br. 44/17 od 23.10.2017. godine.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 9 nije realizovana.

Nalaz DRI: Opština u velikom broju slučajeva nije vršila plaćanja - direktan transfer sredstava sa Glavnog računa trezora na žiro račun dobavljača, već je zatvaranje obaveza vršila po Ugovorima o preuzimanju duga, Ugovorima o ustupanju potraživanja i kompenzacijama. Revizijom je utvrđeno da su se na navedeni način, zatvarale obaveze nastale u tekućoj godini, odnosno da Opština u većem broju slučajeva nije poštovala rok dospjelosti plaćanja.

- **Opština Budva treba da u skladu sa tačkom 51 – 53 Uputstva o radu trezora, plaćanja obaveza prema dobavljačima vrši u skladu sa utvrđenim rokovima dospjeća plaćanja, a da plaćanje obaveza po Ugovorima o preuzimanju duga i Ugovorima o ustupanju potraživanja koristi samo u izuzetnim slučajevima, kada se radi o starim obavezama koje su prve po redosljedu dospjeća i kojima treba dati prioritet u plaćanju.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Opština Budva se izjasnila da nije ispoštovana preporuka.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština Budva u toku 2016. godine, u velikom broju slučajeva nije vršila plaćanja - direktan transfer sredstava sa Glavnog računa trezora na žiro račun dobavljača, već je zatvaranje obaveza vršila po ugovorima o preuzimanju duga, ugovorima o ustupanju potraživanja, cesijama, asignacijama i kompenzacijama. U postupku revizije izvršena je provjera plaćanja koja se odnose na realizaciju ugovora o preuzimanju duga, kompenzacije, ugovore o ustupanju potraživanja i sl. i utvrđeno da su isti sprovedeni preko Glavnog računa trezora Opštine Budva.

Navedenim ugovorima o preuzimanju duga su najčešće izmirivane obaveze koje se odnose na isplatu naknade po sporazumima o naknadi i prodaji nepokretnosti, a ugovori o preuzimanju duga potpisivani su sa obveznicima naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta i na taj način ostvaren je prihod po osnovu naknade za komunalno opremanje i rashod po osnovu isplate naknade po sporazumima.

Uvidom u izvještaj Sekretarijata za investicije utvrđeno je da se vodi evidencija o svim investicionim aktivnostima, kao i o obavezama za izuzeto građevinsko zemljište. Na osnovu navedenog utvrđeno je da su na 31.12.2016. godine obaveze po osnovu naknade za izuzete nepokretnosti iznosila 4.319.025,63€, kao i da je u toku 2015. godine otplaćeno obaveza u iznosu od 7.919.690,55€ i u 2016. godini 3.166.319,63€.

Pregled izvršenih otplata obaveza po osnovu naknade za izuzete nepokretnosti i stanje duga na 31.12.2016. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godina	Plaćeno u 2015.	Plaćeno u 2016. g	neizmirene obaveze na 31.12.2016.
2003			6732,62
2004			80709,01
2005	5134,69		28358
2006	102868,18	412,04	271170,1
2007	221947,69	114685,67	468221,7
2008	1.876.563,85	0,00	392.255,78
2009	1.271.808,37	70.056,66	192.845,35
2010	660.188,83	92.356,66	1.547.842,76
2011	227.541,43	123.059,28	134.382,17
2012	1.644.315,16	119.100,69	257.377,44
2013	919.227,05	458.519,03	624.144,04
2014	514.048,23	257.300,04	199.298,38
2015	481.181,76	767.221,34	115.688,28
2016	0,00	1.164.020,26	0,00
Ukupno:	**7.919.690,55**	**3.166.319,63**	**4.319.025,63**

Opština je izvršila značajan dio otplata obaveza koje se odnose na prethodni period, međutim stanje duga istih na 31.12.2016. godine (obaveze od 2003. do 2015. godine) pokazuje da nije u potpunosti postupila u skladu sa preporukom DRI i nije sve obaveze plaćala u roku dospjeća, odnosno da prioritet u plaćanju nijesu imale obaveze koje se odnose na raniji period i koje su prve dospjele na plaćanje.

Na osnovu podataka dostavljenih od Sekretarijata za investicije utvrđeno je da Opština nema duga po sporazumima koji su zaključeni u 2016. godini, odnosno da su sve obaveze po istim plaćene tokom godine bez obzira što je Opština imala obaveze po sporazumima koji su zaključeni u prethodnom periodu.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 10 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština nije preko Glavnog računa trezora evidentirala sve Ugovore o preuzimanju duga, ustupanju potraživanja i cesije, iste je u iznosu od 3.410.094,09€, naknadno nakon isteka fiskalne - 2014. godine, evidentirala samo u Glavnoj knjizi trezora Opštine.

- **Opština treba da sve Ugovore o preuzimanju duga i ustupanju potraživanja sprovodi preko Glavnog računa trezora najkasnije sljedećeg dana od dana potpisivanja, kako bi pravilno i u punom iznosu bili iskazani prihodi i rashodi Budžeta tekuće godine.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sektor za trezor i računovodstvo se izjasnio da se ugovori o preuzimanju duga sprovode preko Glavnog računa trezora, dok se za drugi dio preporuke, koji se odnosi na ustupanje potraživanja i cesije, nije izjasnio (nije dostavljena dokumentacija koja potvrđuje navedeno: ugovori o preuzimanju duga i izvodi sa žiro računa).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Revizijom je utvrđeno da je Opština nakon isteka fiskalne 2016. godine evidentirala u Glavnoj knjizi trezora zahtjeve za plaćanje u vrijednosti od 1.611.473,11€. Navedeni zahtjevi za plaćanje se odnose na isplate sa Glavnog računa trezora koji su realizovani tokom decembra 2016. Godine, a u najvećem dijelu se odnose na sredstva koja su isplaćena u postupku prinudne naplate od strane Javnih izvršitelja. Od iznosa sredstava čije je odobrenje izvršeno nakon isteka fiskalne godine, dio od 1.570.636,80€ se odnosi na sredstva isplaćena u postupku prinudne naplate.

Ostatak u iznosu od 40.681,42€ se odnosi na: sredstva koja je Atlas banka skinula sa računa opštine u iznosu od 20.604,45€ (kamata - 3.666,93€ i glavnica po kreditu iznos od 16.937,52€), na sredstva isplaćena Opštinskoj izbornoj komisiji u iznosu od 19.550,00€ (plaćeno 04.10.2016. godine a odobreno 11.01.2017. godine) i ostalo u iznosu od 526,97€.

Opština nije nakon isteka fiskalne godine u Glavnoj knjizi trezora evidentirala ugovore o preuzimanju duga, ustupanju potraživanja i cesije, koji nijesu sprovedeni preko Glavnog računa opštine. U Glavnu knjigu trezora evidentirani su samo zahtjevi za plaćanje koji se odnose na isplate u postupku prinudne naplate, a koja je sprovedena krajem 2016. godine.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 11 realizovana.

Nalaz DRI: Ukupan broj donesenih zaključaka o prinudnoj naplati za porez na nepokretnost za fizička lica u toku 2014. godine je bio 1.361 u ukupnom iznosu od 3.722.821,35€. U postupku prinudne naplate naplaćeno je 802.895,95€, tako da je ukupan dug po zaključcima prinudne naplate 2.919.925,40€. Revizijom je utvrđena solidna popunjenost sistematizovanih radnih mjesta u Sektoru za utvrđivanje, naplatu i kontrolu lokalnih javnih prihoda, jer od 40 sistematizovanih radnih mjesta angažovano je 34 zaposlena, dok su Ugovorom o djelu angažovana još 3 lica. S obzirom na postojeće kapacitete, poreski organ u skladu sa zakonom mora pokretati postupak prinudne naplate

donošenjem zaključka o prinudnoj naplati poreske obaveze za sve poreske obveznike koji svoje poreske obaveze ne izmiruju na vrijeme.

- **Opština treba da u skladu sa članovima 56 - 71 Zakona o poreskoj administraciji blagovremeno pokreće postupke prinudne naplate i intenzivira postupke prema onim poreskim obveznicima koji nijesu izmirili svoje poreske obaveze kako bi obezbijedila planiranu dinamiku priliva budžetskih sredstava u svakoj godini.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Ukupan broj donesenih zaključaka o prinudnoj naplati za porez na nepokretnost za pravna lica u toku 2016. godine je bio 315, ukupan iznos poreza po navedenim zaključcima iznosio je 5.324.514,45€, u toku postupka prinudne naplate naplaćeno je 4.977.886,76€ tako da je ukupan dug po zaključcima o prinudnoj naplati 346.627,69€.

Ukupan broj donesenih zaključaka o prinudnoj naplati za porez na nepokretnost za fizička lica u toku 2016. godine, bio je 1277 u iznosu od 2.095.082,23€. U toku postupka prinudne naplate naplaćeno je 1.588.529,62€, tako da je ukupan dug po zaključcima o prinudnoj naplati iznosio 506.552,61€.

U postupku prinudne naplate preduzimane su radnje obezbjeđenja poreskih potraživanja putem zasnivanja hipoteke na nepokretnostima.

Pokrenute su 24 hipoteke za pravna lica za porez na nepokretnost u ukupnom iznosu od 712.745,46€. Iznos je manji u odnosu na prethodne godine, jer je najveći broj hipoteka stavljen u toku 2014. i 2015. godine. Sve hipoteke se odnose na porez na nepokretnost. Po hipotekama za pravna lica u toku 2016. godine realizovan je iznos od 114.740,87€.

Za fizička lica je pokrenuto 230 hipoteka u ukupnom iznosu od 829.358,13€. Hipoteke se odnose na porez na nepokretnost i turističku taksu (Porez na nepokretnost – 721.702,63€, Turistička taksa - 107.656,00€). Po hipotekama za fizička lica u toku 2016. godine realizovan je iznos od 224.868,66€.
Sudskim putem dobijena je presuda u sporu koji se vodio pred Privrednim sudom protiv firme "Maestraltours" doo, nad kojom je otvoren stečajni postupak još u toku 2014. godine. Čeka se isplata za ukupan iznos 194.982,90€, po osnovu poreza na nepokretnost i boravišne takse.

U postupku izjašnjenja na Preliminarni izvještaj, Opština je dostavila Izvještaj o prinudnoj naplati lokalne komunalne takse, naknade za korišćenje opštinskih puteva, članskog doprinosa, boravišne takse i turističke takse, za period 2016. i 2017. godine (zaključno sa 10.12.2017.) br: 043-03-344 od 11.12.2017. godine. Za iznos neizmirenih dugovanja po osnovu članskog doprinosa za 2016. godinu obrađen je 51 Zaključak o prinudnoj naplati u iznosu od 104.854,00€ i sve je naplaćeno, dok je u 2017. godini obrađeno 25 Zaključaka u iznosu od 80.906,34€, od čega je naplaćeno 53.419,43€, dok je iznos od 27.486,91€ u fazi izvršnog postupka.

Za iznos neizmirenih dugovanja po osnovu Boravišne takse za pravna lica za 2016. godinu obrađeno je 24 Zaključka o prinudnoj naplati u ukupnom iznosu od 57.267,00€, od čega je 8 zaključaka u iznosu od 13.231,00€ poslato na izvršenje, dok je u 2017. godini obrađeno 34 Zaključka u iznosu od 76.072,00€, od čega je 14 zaključaka u iznosu od 28.652,00€ poslato na izvršenje.

Za naknadu za korišćenje komercijalnih objekata kojima je omogućen pristup sa opštinskog puta, donesen je jedan zaključak na iznos od 4.320,33€, dok nije bilo zaključaka o prinudnoj naplati po osnovu lokalne komunalne takse.

Opština je preduzela značajne aktivnosti u naplati svojih potraživanja prinudnim putem i treba da nastavi postupke prema onim poreskim obveznicima koji nijesu izmirili svoje poreske obaveze kako bi obezbijedila planiranu dinamiku priliva budžetskih sredstava u svakoj godini.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 12 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština ne vodi poresko knjigovodstvo za lokalnu administrativnu taksu i za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.

- **Opština treba da u ostvarivanju zakonom utvrđenih nadležnosti u skladu sa čl. 6 tačka 13 Zakona o poreskoj administraciji i čl. 7 i 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, knjiži javne prihode po sistemu dvojnog knjigovodstva u skladu sa načelima tačnosti, urednosti i ažurnosti.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Služba za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljište izjasnila se da je preduzela određene aktivnosti vezane za vođenje poreskog knjigovodstva. Pokrenut je postupak javne nabavke softvera za knjiženje naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Isti je bio objavljen 18.03.2016. godine, međutim zbog određenih specifičnih kriterijuma, koje jedan softver treba da zadovolji da bi u potpunosti bio kompatibilan sa informacionim sistemom opštine, obnovljen je postupak javne nabavke softvera u kojem će biti navedena kompletna specifikacija. Takođe, navedeno je da se intezivno radi na skeniranju svih dokumenata (ugovora o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, ugovora o preuzimanju duga, asignacija, aneksa, notarskih zapisa i sl.) radi stvaranja kvalitetne elektronske baze podataka koja bi značajno unaprijedila rad službe.

Softverom je planirano da elektronska dokumentacija bude povezana sa poreskim knjigovodstvom, gdje bi uz svako knjiženje uplate bila priložena dokumentacija u PDF formatu (nijesu dostavljeni dokazi da je uspostavljeno poresko knjigovodstvo za navedene naknade).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Revizor je tokom terenskog rada utvrdio da je Služba za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta tek u 2017. godini, nakon sprovedenog postupka javne nabavke zaključila Ugovor za nabavku programa za potrebe Službe za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta sa "Tauronos" d.o.o. Podgorica, br: 01-1172/3 od 19.05.2017. godine. Program (softwer) je instaliran. Izvršeno je skeniranje dokumenata (ugovora o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, ugovora o preuzimanju duga, asignacija, aneksa, kompenzacija, izvoda i drugo). Softverom je planirano da elektronska dokumentacija bude povezana sa poreskim knjigovodstvom, gdje bi uz svako knjiženje uplate bila priložena dokumentacija u PDF formatu.

Međutim, još uvjek nije proknjižena dokumentacija za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 13 nije realizovana.

Nalaz DRI: Kod jedanaest zaposlenih je utvrđeno da nijesu ispunjavali opšte ili posebne uslove koji su definisani pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji koji se odnose na: položen ispit za rad u državnim organima, godine radnog iskustva, položen ispit za rad na poslovima zaštite i spasavanja i objavljivanje javnog oglasa/konkursa.

- **Opština treba da zapošljavanje državnih službenika i namještenika vrši u skladu sa odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, posebno u pogledu sprovođenja javnog oglašavanja i odabira kandidata koji ispunjavaju predviđene opšte i posebne uslove.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sekretarijat za lokalnu samoupravu se izjasnio da se broj zaposlenih koji ne zadovoljavaju opšte uslove zaposlenja – državljanstvo i stručni ispit smanjio sa: 226 bez državljanstva i 140 bez stručnog ispita (januar 2014. godine), na 2 zaposlena bez državljanstva i 19 bez stručnog ispita (novembar 2016. godine).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Na osnovu dostavljenih podataka, u Opštini je u 2016. godini bilo sistematizovano 270 radnih mjesta sa 434 izvršioca. Pregled zaposlenih na dan 31.12. za prethodne tri godine, prikazan je u sljedećoj tabeli:

Organi lokalne uprave	Broj zaposlenih na dan 31.12.		
	2014.godine	2015.godine	2016.godine
	323	315	333

- kod dva zaposlena je utvrđeno da nijesu ispunjavali opšte i/ili posebne uslove koji su definisani zakonom i pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji koji se odnose na: odgovarajuću stručnu spremu, položen stručni ispit za rad u državnim organima, poznavanje rada na računaru i znanje engleskog jezika.

Tokom 2016. godine Opština je zaposlila 23 lica, nakon pribavljene saglasnosti od Ministarstva finansija, shodno čl. 5 Ugovora o reprogramu poreskog duga opštine Budva. Postupak zapošljavanja državnih službenika i namještenika vršen je u skladu sa odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, a izabrani kandidati su ispunjavali uslove koji su definisani zakonom i pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 14 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština je putem ugovora o djelu angažovala lica za obavljanje poslova koji predstavljaju redovnu djelatnost organa lokalne uprave (poslovi kurira, evidencije rashoda, naplate boravišne takse, zastupanje Opštine pred osnovnim sudom i sl.). Ugovori su uglavnom zaključivani za period – "do završetka projekta", pa je shodno tome Opština isplaćivala naknade licima sa kojima su tokom 2012. i 2013. godine zaključeni ugovori o angažovanju.

- **Opština treba da u skladu sa članom 4 Ugovora o finansijskom restrukturiranju zaključenim sa Ministarstvom finansija obustavi zapošljavanje novih službenika i namještenika u jedinicama lokalne samouprave i javnim ustanovama i preduzećima, osim ukoliko se ukaže posebna potreba za angažovanjem zaposlenih sa nedostajućim zanimanjima, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva finansija.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sekretarijat za lokalnu samoupravu se izjasnio da je pripremio tekst Sporazuma o prestanku radnog odnosa za lica angažovana po ugovoru o djelu. Shodno pomenutom sporazumu, lica koja su bila angažovana po ugovoru o djelu, odjavljena su u poreskom organu sa 02.06.2015. godine.

Takođe je istaknuto da su određene službe zaključivale ugovore o djelu sa licima angažovanih po tom osnovu. Shodno evidenciji Sekretarijata za lokalnu upravu u opštini Budva angažovano je 13 lica po osnovu ugovora.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je tokom 2016. godine po osnovu ugovora o djelu i pripadajućih poreza i doprinosa obračunala iznos od 152.083,56€. Uvidom u obračunske liste utvrđeno je da je naknada po ugovoru o djelu obračunata za ukupno 45 lica od kojih je: 8 lica angažovano tokom cijele godine, 19 lica angažovano od 8 do 11 mjeseci, a 9 lica angažovano jednokratno.

Opština je ugovorom o djelu angažovala lica za obavljanje poslova koji predstavljaju redovnu djelatnost organa lokalne uprave (izrada odgovora na tužbu, evidencija naplate boravišne takse, prinudna naplata, savjetnik za pravne poslove i sl.). Ugovori su uglavnom zaključivani za period – "dok postoji potreba za angažovanjem", pa je shodno tome Opština isplaćivala naknade licima sa kojima su tokom 2014. i 2015. godine zaključeni ugovori o angažovanju.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka broj 15 nije realizovana.

Nalaz DRI: Opština tokom 2014. godine nije vršila prenos sredstava svim političkim partijama koje imaju odbornike u SO Budva. Opština nije postupala u skladu sa članom 7 stav 8 tada važećeg Zakona o političkim partijama kojim je propisano da se političkim partijama sredstva prenose mjesečno, do 5-og u mjesecu za prethodni mjesec.

- **Opština treba da obezbijedi da se raspodjela budžetskih sredstava namijenjenih za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini opštine vrši u skladu sa članom 11 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Sl. list Crne Gore", br. 52/14).**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Opština Budva se izjasnila da preporuka nije ispoštovana zbog česte blokade računa.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Revizijom je utvrđeno da je Opština političkim subjektima u periodu od 10.08. do 29.11.2016. godine isplatila iznos od 254.437,02€, odnosno, nije u roku određenom članom 11 stav 7 Zakona finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, prenosila sredstva političkom subjektu do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Uvidom u izvod iz trezorskog poslovanja – plaćeni i neplaćeni nalozi, utvrđeno je da je tokom 2017. godine Opština izmirila sva dugovanja koja je imala prema političkim subjektima do 2017. godine. Takođe, izvršen je prenos sredstava za redovan rad shodno Odluci o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata za 2017. godinu za osam mjeseci i to do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 16 realizovana.

Nalaz DRI: Opština je vršila isplate dobavljačima po osnovu ugovora o preuzimanju duga, koji su zaključeni sa obveznicima uplate naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Aneksi na Ugovore potpisivani su bez sprovođenja pregovaračkog postupka kroz postupak javne nabavke.

- **Opština treba da Ugovore o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta i druge ugovore (ugovore o kupoprodaji robe i sl.) zaključuje u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, nakon sprovedenog postupka javne nabavke.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je, za 2016. godinu, donijela Program investicionih aktivnosti za čiju je realizaciju predviđeno 15.999.500,00€, od čega se iznos od 6.162.000,00€ odnosi na realizaciju aktivnosti definisanih Programom uređenja prostora Opštine Budva. Pregled predviđenih aktivnosti definisanih Programom uređenja prostora, dat je u sljedećoj tabeli:

1	Izrada projekta	257,000.00 €
2	Revizija projekta	37,500.00 €
3	Izrada elaborata parcelacije	34,500.00 €
4	Izuzimanje zemljišta	1,700,000.00 €
5	Ulice-izgradnja	3,906,500.00 €
6	Vanredni rashodi	200,000.00 €
7	Nadzor	26,500.00 €
Ukupno:		**6,162,000.00 €**

U izvještaju o radu Sekretarijata za investicije i planiranje prostora za 2016. godinu, navedeno je da je na Programu uređenja prostora ostvaren iznos od 687.963,96€ (zaključeni ugovori), a naplaćeno 556,778,86€.

Opština Budva - 2016.godina	Plan	Ostvareno	Plaćeno
Program investicionih aktivnosti	9,837,500.00	4,936,924.81	4,746,818.37
Program uređenja prostora	6,162,000.00	687,963.96	556,778.86
Ukupno	**15,999,500.00**	**5,624,888.77**	**5,303,597.23**

Programom uređenja prostora, **aktivnosti na komunalnom opremanju** predviđene su u iznosu od 2.295.000,00€ (izuzimanje zemljišta 445.000,00€ i izgradnja 1.850.000,00€), a u već pomenutom Izvještaju realizacija po ovom osnovu evidentirana je u iznosu od 136.282,62€. Revizijom je utvrđeno da iznos od 136.282,62€ obuhvata isplate na osnovu:

a) Sporazuma o regulisanju međusobnih prava i obaveza br. 001-3412/1 od 06.11.2015. godine. Po ovom osnovu isplaćen je iznos od 72.123,84€ koji je izmiren na osnovu Ugovora o preuzimanju duga zaključenog između Opštine, preduzeća "Cable car Montenegro" i fizičkog lica sa kojim je zaključen Sporazum o naknadi i predaji nepokretnosti, a koji je sproveden preko Glavnog računa trezora.
b) Na osnovu ugovora o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta zaključenih tokom 2015. godine. Po ovom osnovu isplaćen je iznos od 64.158,78€ obuhvata tri isplate.

Kao što je navedeno, isplate po osnovu komunalnog opremanja građevinskog zemljišta, koje je Opština evidentirala tokom 2016. godine, izvršene su na osnovu Ugovora o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta koji su zaključeni tokom 2015. godine.

Uvidom u izvještaj o komunalnom opremanju koje izvodi "Vodovod i kanalizacija", utvrđeno je da je Opština tokom 2016. godine, zaključila šest ugovora sa navedenim preduzećem radi izvođenja radova na opremanju gradskog građevinskog zemljišta koji obuhvataju izgradnju fekalne kanalizacije i vodovoda na raznim lokacijama. Po ovom osnovu, tokom 2016. godine, nijesu evidentirane isplate.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 17 djelimično realizovana.
Nalaz DRI: Opština Budva je zbog nelikvidnosti Budžeta i velikog duga po osnovu obaveza iz prethodnog perioda veoma često potpisivala sudska poravnanja, međutim, po istim nije postupala i obaveze su naplaćivane prinudnim putem, uvećane za kamatu i troškove prinudne naplate.

- **Opština treba da poštuje ugovorene rokove, potpisane sporazume, kao i rokove po sudskim poravnanjima kako ne bi značajan iznos sredstava trošila na plaćanje troškova sudskih postupaka i izvršenja, zakonskih zateznih kamata i sl. Takođe, Opština treba da budžetska sredstva koristi u skladu sa članom 48 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, za utvrđene namjene i štedljivo, a u skladu sa propisom o korišćenju, odnosno raspolaganju istim.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Pregledom dokumentacije koja se odnosi na realizaciju kapitalnih izdataka u iznosu od 1.164.740,87€ utvrđeno je da je najznačajniji iznos isplaćen po osnovu:

Sporazuma o naknadi i predaji nepokretnosti – iznos od 608.194,13€ odnosi se na isplatu po osnovu tri sporazuma. Opština nije vršila direktnu isplatu obaveza po ovom osnovu, već je za Sporazum o naknadi koji je zaključen tokom 2016. godine sproveden postupak prinudne naplate, dok su za isplate po osnovu sporazuma iz ranijeg perioda zaključeni ugovori o preuzimanju duga koji su sprovedeni preko Glavnog računa trezora.

a) Ugovora o komunalnom opremanju zemljišta – Iznos od 120.812,43€ obuhvata isplate na osnovu ugovora koji su zaključeni tokom 2015. godine i to sa:
   - Uniprom d.o.o. – iznos od 24.167,97€ isplaćen je na osnovu prve privremene situacije koja je obračunata u skladu sa Ugovorom o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta iz 2015. godine.
   - Fizičkim licem S.R. - iznos od 24.520,62€ isplaćen je na osnovu okončane situacije koja je obračunata u skladu sa Ugovorom o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta iz 2015. godine, a iznos je izmiren putem kompenzacije (GRT).
   - "Cable car Montenegro" - obaveza u iznosu od 72.123,84€ izmirena je na osnovu ugovora o preuzimanju duga između opštine, navedenog preduzeća i fizičkog lica (V.Č).

   Opština je izvršila direktno plaćanje preduzeću "Uniprom" d.o.o, dok su ostale dvije isplate izvršene putem kompenzacije ili putem ugovora o preuzimanju duga, što je i sporvedeno preko Glavnog računa trezora.
b) Pomoći mjesnim zajednicama: Iznos od 269.913,42€, prinudno je naplaćen, na osnovu dva izvršna rješenja. Osnov za navedenu isplatu je Ugovor o ustupanju radova na asfaltiranju topliškog puta koji je u junu 2016. godine, nakon sprovedenog postupka javnih nabavki, zaključen između Opštine Budva i ponuđača Carinvest d.o.o. uz obavezu završetka radova u roku od 45 dana od dana potpisivanja ugovora.
c) Finansiranja objekta "Solidarno" – Iznos od 76.385,31€ isplaćen je na osnovu ispostavljene 23. privremene situacije, a na osnovu ugovora koji je zaključen između naručioca Opštine i stambene zadruge prosvjetnih radnika "Solidarno" i izvođača - preduzeća "Cijevna komerc".
d) Subvencije za izgradnju stanova za imenovana lica – Iznos od 64.010,00€ isplaćen je na osnovu računa br. 2015255 koji je ispostavljen od strane Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju d.o.o. Osnov za ispostavljanje fakture je Ugovor o kupoprodaji nepokretnosti UZZ 722/2016 koji je zaključen između Crnogorskog fonda za stambenu solidarnu izgradnju i Opštine Budva, a shodno kojem se Opština, između ostalog, obavezala da iznos od 148.780,00€ isplati privrednom društvu "Čelebić" d.o.o.

Opština nije izmirivala obaveze u ugovorenom roku već je, kao što je navedeno, postupak prinudne naplate sproveden i za otplatu obaveza koje su nastale tokom 2016. godine i to po osnovu:

- Sporazuma o naknadi od 27.04.2016. godine (iznos glavnog duga od 172.031,20€ uvećan za troškove prinudne naplate) i
- Ugovora o ustupanju radova na asfaltiranju Topliškog puta koji je zaključen u junu 2016. godine (iznos glavnog duga od 269.913,42€ uvećan za troškove prinudne naplate).

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 18 nije realizovana.

Nalaz DRI: Investitori koji su avansno platili naknadu za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, a nijesu realizovali planirane investicije, ili su ih samo djelimično realizovali, podnijeli su Opštini zahtjev za povraćaj avansno plaćenih naknada. Naknade su plaćene na osnovu zaključenih ugovora, a u pojedinim slučajevima i bez zaključenja ugovora o avansnoj uplati. Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata i Odlukom o određivanju naknade za komunalno opremanje propisan je način, uslovi i vrijeme kada se može vršiti plaćanje naknade za komunalno opremanje, a nije propisana obaveza avansnog plaćanja iste.

- **Opština treba da u potpunosti poštuje odrebe Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, kao i Odluku o naknadi za komunalno opremanje zemljišta, da naknade ne naplaćuje avansno, već da iste obračunava i naplaćuje nakon što su ispunjeni svi minimalno tehnički uslovi, a neposredno prije izdavanja građevinske dozvole, kao i da sredstva od naknada koristi isključivo za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Revizijom je utvrđeno da Opština nije naplaćivala avansno naknade za komunalno opremanje zemljišta već neposredno prije izdavanja građevinske dozvole. Programom uređenja prostora Opštine za 2016. godinu, planirana su sredstva u iznosu od 6.162.000,00€, a realizovana u iznosu od 556.778,79€, ili samo 11% u odnosu na Plan.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 19 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština Budva nije poštovala Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja i nije Fondu za obeštećenje redovno uplaćivala 10% prihoda od prodaje državne imovine. Dug Opštine Budva na 31.12.2013. godine prema Fondu za obeštećenje iznosi 2.701.024,86€, a u toku 2014. godine prinudnim putem plaćen je dio obaveze u iznosu od 769.201,01€.

- **Opština treba da, u skladu sa članom 44 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obestećenju, prilikom prodaje državne imovine, vrši uplatu 10% prihoda od prodaje na ime finansiranja Fonda za obeštećenje.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Obaveze prema Fondu za obeštećenje se u 2016. godini, evidentiraju kao obaveze na kapitalnim izdacima, pa je u skladu sa tim Sekretarijat za investicije i planiranje prostora zadužen za njegovu evidenciju kroz Trezor opštine Budva (nije dostavljen dokaz o realizaciji preporuke).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je, tokom 2016. godine, na računu 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda evidentirala isplate u iznosu od 1.292.407,50€ koje se odnose na izmirivanje obaveze prema Fondu za obeštećenje i to:

- iznos od 204.293,59€ isplaćen je direktno Fondu za obeštećenje. Osnov za navedene isplate je zakonska obaveza zbog prodaje imovine tokom 2015. godine i Izvještaj DRI (shodno kojem je utvrđeni dug na kraju 2014. godine iznosio 1.849.116,72€) i
- iznos od 1.088.113,91€ prinudno je naplaćen na osnovu četiri rješenja o izvršenju. Navedena rješenja donesena su radi naplate neizmirenih obaveza prema Fondu po osnovu prodaje imovine tokom 2006, 2007, 2009, 2010. i 2012. godine.

U Izvještaju o planiranim i ostvarenim prihodima (obrazac POP) evidentiran je iznos od 398.624,38€ koji je ostvaren po osnovu prodaje nepokretnosti.

Opština, tokom 2016. godine nije postupila u skladu sa članom 44 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju i nije izvršila plaćanje Fondu u iznosu od 39.862,43€.

Takođe, uvidom u evidenciju na osnovu koje je sačinjen Izvještaj o neizmirenim budžetskim obavezama za 2016. godinu (obrazac NEO), utvrđeno je da ista nije evidentirana kao neizmirena obaveza.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 20 nije realizovana.

Nalaz DRI: Opština Budva je na osnovu člana 67 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, donijela Odluku o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta i članom 21 iste bliže definiše uslove pod kojim i kako Investitor može izvršiti opremanje građevinskog zemljišta.

- **Opština Budva treba da za izvođenje radova na opremanju gradskog građevinskog zemljišta, vrši izbor najpovoljnijeg izvođača u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, da zaključi ugovor za izvođenje radova i izvrši izbor nadzornog organa. Opština treba da od izvođača radova i nadzornog organa traži dostavljanje privremenih i okončanih situacija, a nadzorni organ u skladu sa Ugovorom o nadzoru da prati izvođenje i realizaciju radova, utrošak radne snage, mašina i materijala.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sekretarijat za investicije obustavio je potpisivanje ugovora o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta sa investitorima i u skladu sa preporukama DRI, u prvom dijelu godine komunalno opremanje građevinskog zemljišta vrši u saradnji sa "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Budva. Takođe je pripreman tender za jedinične cijene koji bi dugoročno riješio pitanje izvođača za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, čije raspisivanje se očekuje u toku decembra 2016. godine (nije dostavljen dokaz o realizaciji navedene tenderske procedure).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Na osnovu evidencija Sekretarijata za investicije, utvrđeno je da je Opština tokom 2016. godine, zaključila šest ugovora sa opštinskim preduzećem "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. radi izvođenja radova na opremanju gradskog građevinskog zemljišta koji obuhvataju izgradnju fekalne kanalizacije i vodovoda na raznim lokacijama.

Planirani tender za jedinične cijene za komunalno opremanje građevinskog zemljišta neće biti raspisan do kraja 2017. godine.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 21 djelimično realizovana.
Nalaz DRI: Ugovori o vršenju poslova stručnog nadzora zaključivani su bez sprovođenja procedure javne nabavke, a u pojedinim slučajevima ugovori o vršenju poslova stručnog nadzora nijesu uopšte zaključeni.

- **Opština Budva treba da u potpunosti poštuje odredbe Zakona o javnim nabavkama i da zaključenja Ugovora o izvođenju radova za opremanje građevinskog zemljišta i svih drugih nabavki roba, usluga i radova vrši u skladu sa uslovima, načinom i postupkom koji je propisan Zakonom o javnim nabavkama.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je na ime realizacije kapitalnih izdataka planirala iznos od 6.500.000,00€. Tokom 2016. godine, realizovan je iznos od 1.814.230,59€, odnosno 27,91% od plana. Uvidom u bazu podataka i na osnovu pregledanog uzorka, utvrđeno je da Opština tokom 2016. godine nije imala mnogo investicionih aktivnosti za koje bi bilo neophodno angažovanje nadzornog organa.

Na testiranom uzorku utvrđeno je da je Opština zaključila Ugovor o vršenju stručnog nadzora, nad izvođenjem radova na izgradnji pristupnog objekta za lice sa invaliditetom, u vrijednosti od 500,00€ sa uračunatim PDV-om, dok je za nadzor za radove na asfaltiranju Topliškog puta, čija je ukupna vrijednost radova 269.913,42€, angažovan interni nadzor, odnosno lice koje je zaposleno u Sekretarijatu za investicije i koje je ovjerilo okončanu situaciju.

Kao što je navedeno, Opština je tokom 2016. godine ugovore o komunalnom opremanju zaključivala samo sa opštinskim preduzećem "Vodovod i kanalizacija" d.o.o, dok su radovi na komunalnom opremanju, koji bi zahtijevali angažovanje drugog izvođača, odloženi do raspisivanja i realizacije već pomenutog tendera.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 22 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Revizijom je utvrđeno da je Opština ustupila nepokretnost u vrijednosti od 113.473,40€, što je suprotno članu 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini, odnosno izvršila je ustupanje nepokretnosti bez saglasnosti Vlade.

- **Opština Budva treba da prilikom prodaje državne imovine poštuje odredbe Zakona o državnoj imovini.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Revizijom je utvrđeno da je Opština, na osnovu Odluka o prenosu prava na nepokretnosti radi formiranja urbanističkih parcela donešenih u prethodnom periodu, tokom 2016. godine zaključila 15 ugovora u vrijednosti 170.972,93€. Od navedenog, 11 ugovora u vrijednosti 154.869,38€ je zaključeno sa fizičkim licima, 3 ugovora u vrijednosti 10.237,00€ sa pravnim licima i po osnovu Odluke o razmjeni nepokretnosti zaključen je ugovor sa fizičkim licem u iznosu od 5,830,35€. Revizoru tokom revizije nije dat Zaključak Vlade Crne Gore o davanju prethodne saglasnosti o razmjeni nepokretnosti za ugovor UZZ br. 47/2016. godine u iznosu od 5.830,35€.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 23 djelimično realizovana.
Nalaz DRI: Sredstva iz tekuće budžetske rezerve u 2014. godini, Opština nije trošila u skladu sa članom 53 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, kojim je propisano da se sredstva tekuće budžetske rezerve koriste za nepredviđene ili nedovoljno predviđene poslove koji se finansiraju iz budžeta. Izdaci koje je Opština realizovala na teret tekuće budžetske rezerve, u najvećem broju slučajeva, po svom karakteru ne čine nepredviđene izdatke koji se nijesu mogli unaprijed planirati.

- **Opština treba da poštuje odredbe Zakona o finansiranju lokalne samouprave i da sredstva tekuće budžetske rezerve koristi samo za nepredviđene ili nedovoljno predviđene poslove, a tekuće izdatke koji nemaju ovaj karakter evidentira na računima kojima pripadaju, a u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Opština je u 2016. godini nastojala da sredstva tekuće budžetske rezerve koristi za nepredviđene ili nedovoljno predviđene poslove, u skladu sa odrebama Zakona o finansiranju lokalne samouprave (prilog: interna evidencija – pregled rješenja po korisnicima sredstava tekuće budžetske rezerve, na iznos od 190.541,94€).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Sredstva na računu 471 - Tekuća budžetska rezerva planirana su u iznosu od 200.000,00€**,** a realizovana u iznosu od 170.429,74€ odnosno 85,21% u odnosu na plan. Revizijom je utvrđeno da su isplate vršene po osnovu rješenja Predsjednika Opštine u prilogu kojih su zahtjevi fizičkih/pravnih lica. Pregledom dijela dokumentacije utvrđeno je da je Opština sredstva tekuće budžetske rezerve koristila za nepredviđene ili nedovoljno predviđene poslove, shodno čl. 53 Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 24 realizovana.

Nalaz DRI: Revizijom je utvrđena nepravilna evidencija izdataka u materijalno značajnom iznosu na gotovo svim računima, na nivou grupe i sintetike.

- **Opština treba da evidenciju izdataka vrši na računima predviđenim Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Opština Budva se izjasnila da je preporuka ispoštovana.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Na računu 412 – ostala lična primanja evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: zimnicu, stanovanje i odvojeni život, prevoz, naknade skupštinskim poslanicima, akademijske dodatke, jubilarne nagrade, otpremnine i ostale naknade.

Revizijom je utvrđeno da je Opština Budva tokom 2016. godine isplatila iznos od 60.805,00€ na ime jednokratne pomoći zaposlenima. Evidentiranje navedenih izdataka nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe računa 431 – transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.

Takođe, revizijom je utvrđeno da je sa ove grupe računa izvršila isplatu dobavljaču NVU Institut internih revizora Crne Gore za usluge izrade Izvještaja o procjeni nekretnina. Uvidom u bazu podataka utvrđeno je da je za usluge izrade Izvještaja, tokom 2016. godine opština Budva isplatila iznos od 2.100,00€. Navedene iznose trebalo je evidentirati u okviru grupe računa 414 – rashodi za usluge.

Na računu 413 – rashodi za materijal evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: materijal, energiju, gorivo i ostale vrste materijala.

Revizijom je utvrđeno da je Opština tokom 2016. godine na ime nabavke rezervnih djelova i održavanje motornih vozila u njenom vlasništvu isplatila ukupno 10.315,84€. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe računa broj 415 – rashodi za tekuće održavanje.

Na računu 414 – rashodi za usluge evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: službena putovanja, reprezentaciju, komunikacione usluge, bankarske usluge i negativne kursne razlike, usluge prevoza, advokatske, notarske i pravne usluge, konsultantske usluge, projekte i studije, usluge stručnog usavršavanja kao i ostale usluge.

Revizijom je utvrđeno da je Opština tokom 2016. godine na ime donacije izvršila plaćanje u iznosu od 350,00€ pravnom licu „Europian capital advisors management“ d.o.o. iz Podgorice na osnovu Zahtjeva za uplatu donacije za mjesec novembar 2016. godine, a shodno zaključenom Ugovoru (br: 001-2258/1 od 27.09.2016. godine). Predmet Ugovora je realizacija programa „Crna Gora u ritmu Evrope“ za djecu sa područja opštine Budva koja se uključe u realizaciju ovog programa osnovnog i srednješkolskog uzrasta, a za koje je obezbijeđena besplatna obuka. Uvidom u bazu podataka utvrđeno je da je tokom 2016. godine Opština po ovom osnovu isplatila samo navedeni iznos od 350,00€. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe računa 431 – transferi institucijama, pojednicima, nevladinom i javnom sektoru.

Na računu 415 – rashodi za tekuće održavanje evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: izdatke koji su namijenjeni održavanju javne infrastrukture, građevinskih objekata i opreme u ispravnom stanju.

Revizijom je utvrđeno da je Opština izvršila plaćanja i za izvršene geodetske usluge - snimanje traženih pozicija preduzeću „Geopromet“ d.o.o. Podgorica u iznosu od 892,50€ na osnovu dostavljene fakture broj 126/16 od 26.07.2016. godine. Navedeni iznos trebalo je evdentirati u okviru grupe računa 414 – rashodi za usluge.

Na računu 419 – ostali izdaci evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na: izdatke po osnovu isplata ugovora o djelu, troškove sudskih postupaka, izradu i održavanje softvera, osiguranje, kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama, komunalne naknade, takse i ostali izdaci. Revizijom je utvrđeno da je Opština tokom 2016. godine u okviru grupe računa 419 – ostali izdaci evidentirala i isplatu po osnovu izvršnog rješenja broj IV909/2016 od 16.05.2016. godine na osnovu kojeg je izvršena prinudna naplata (539,90€) posredstvom Javnog izvršitelja za usluge prevoza koje je opštini Budva izvršilo pravno lice „Mediteran express“ d.o.o. Navedeni iznos trebalo je evidentirati na računu 4145 – usluge prevoza

Na računu 421 – prava iz oblasti socijalne zaštite evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na izdatke kojima se rješavaju pitanja socijalne zaštite pojedinaca ili većeg broja fizičkih lica, a realizuju se kroz: dječije dodatke, boračko-invalidsku zaštitu, materijalno obezbjeđenje porodica, porodiljska odsustva, tuđu njegu i pomoć, ishranu djece u predškolskim ustanovama i izdržavanje štićenika u domovima, kao i ostala prava iz oblasti socijalne zaštite.

Revizijom je utvrđeno da je Opština shodno Sporazumu koji je zaključila sa Opštinskom organizacijom Crvenog krsta isplatila iznos od 21.636,00€ koji se odnosi na isplate za izvršene usluge geronto domaćica. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe računa 431 – transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.

Na računu 422 – sredstva za tehnološke viškove evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja koja se odnose na izdatke za tehnološke viškove koji se isplaćuju kroz: garantovane zarade, otpremnine za tehnološke viškove, dokup staža i ostale vidove zaštite koji su u funkciji socijalnog zbrinjavanja lica koja su proglašena tehnološkim viškom. Revizijom je utvrđeno da je Opština tokom 2016. godine vršila isplatu otpremnine na osnovu sporazuma o prestanku radnog odnosa u ukupnom iznosu od 46.401,02€ sa pripadajućim porezima i doprinosima. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru računa 4125 – otpremnine.

Na računu 431 – transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru evidentiraju se zahtjevi za plaćanja i plaćanja bez odgovarajućeg činjenja protivusluge, a koja su vezana za učesnike u javnoj potrošnji, nosioce javne potrošnje, nevladin sektor i pojedince, pod uslovom da nemaju komercijalni karakter.

Revizijom je utvrđeno da je opština Budva u okviru grupe računa izvršila plaćanja zakupa zemljišta shodno Ugovoru o zakupu zemljišta kao i da je po tom osnovu tokom 2016. godine isplatila zakupodavcu „Jaz – Mrčevo polje“ d.o.o. iznos od 49.999,98€ na ime zakupa zemljišta. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe računa 417 – renta, na računu 4173 – zakup zemljišta.

Provjerom evidencije izdataka u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, u postupku revizije utvrđeno je postojanje nepravilne evidencije, ali u manjoj mjeri u odnosu na stanje prikazano u Izvještaju o reviziji Završnog računa Budžeta Opštine Budva za 2014. godinu (DRI broj: 40112-051-177/38 od 23.10.2015. godine).

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 25 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština Budva kreditno se zadužila i dala garancije u iznosu od **77.114.022,26€.** Stanje kredita (bez garancija) na dan 31.12.2013. godine iznosio je 67.444.562,25€, a u toku 2014. godine Opština je otplatila kredite u iznosu od 640.162,26€, tako da je stanje kredita (bez garancija) na kraju 2014. godine iznosilo 67.841.656,73€ (za pojedine kredite je izvršeno kapitalizovanje kamata). Revizijom je utvrđeno da je Opština Budva zaključivala ugovore o kreditu ili preuzimanju duga bez saglasnosti Vlade ili nije prezentirala državnom revizoru saglasnost Vlade na uvid.

- **Opština treba da shodno članu 57 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članovima 60-64 Zakona o finansiranju lokalne samouprave prilikom zaduživanja pribavi saglasnost Vlade CG i Skupštine Opštine i odluku o zaduživanju objavi u “Službenom listu Crne Gore”.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je u 2016. godini vršila otplatu obaveza po ugovorima o kreditu koji su zaključeni u prethodnom periodu (do kraja 2014. godine), dok u 2015. i 2016. godini nije imala nova dugoročna kreditna zaduženja, za koja bi bila u obavezi da, shodno članu 57 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, pribavi prethodnu saglasnost Vlade CG.

Međutim, Skupština Opštine Budva je donijela Odluku o kreditnom zaduženju br. 0101-268/1 od 23.06.2015. godine, po kojoj se Opština zadužuje za iznos od 4.314.570,38€ zbog potrebe reprograma ranije zaključenog kredita. Na osnovu navedene Odluke o kreditnom zaduženju Opština je 18.03.2011. godine zaključila Aneks 2 Ugovora o dugoročnom kreditu, kreditna partija 00-411-01000455.2 sa Komercijalnom bankom AD Budva. Aneks 2 navedenog ugovora zaključen je na iznos od 2.056.480,74€, a Opština se obavezala da isti vrati do 31.05.2020. godine, uz kamatnu stopu od 5,90% na godišnjem nivou.

S obzirom da se navedeno kreditno zaduženje odnosilo na reprogram duga po ranije zaključenom ugovoru o kreditu kod Komercijalne banke AD Budva, Opština nije bila u obavezi da pribavi prethodnu saglasnost Vlade, dok je Skupštine Opštine donijela Odluku o zaduženju.

Pregled obaveza po kreditima na dan 31.12.2015. godine i 31.12.2016. godine, kao otplate istih u toku 2016. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

Banka	ugovor br.	datum ugovora	Ugovoreni iznos	Stanje duga na dan 31.12.2015.	povećanje	otplata kredita u 2016.godine	Stanje duga na dan 31.12.2016.
Atlas banka	505601-289345	6.6.2014	500.000,00	345.983,27	0,00	166.338,08	179.645,19
Montenegro banka	KR2011/6823	20.12.2011	1.100.000,00	343.750,00	0,00	275.000,00	68.750,00
Komercijalna banka Bd	Ug. O kreditu 00411-0100455.2,Anex 1,	Ug. Od 18.3.2011; Anex1 od 20.12.2012. i Anex 2 od 28.10.2015.	2.056.480,74	2.045.440,46	0,00	475.037,00	1.570.403,46
Investiciono raz. Fond	41102004130	6.8.2012	710.000,00	587.844,72	0,00	213.649,59	374.195,13
S Lizing	šest ugovora	06.10.2014.	54.280,02	27.704,76	0,00	11.112,13	16.592,63
Domaći krediti:			4.420.760,76	3.350.723,21	0,00	1.141.136,80	2.209.586,41
Ministarstvo finansija	001-1844/ i 06/910/1	11.5.2006	545.426,57	428.549,44	0,00	0,00	428.549,44
Ministarstvo finansija	001-1845/1 i Anex 001-4052/1	11.05.2006. i 06.11.2008	102.559,76	102.559,76	0,00	0,00	102.559,76
dbfo Ugovor i Sporazum	001-1814/1	08.07.2009.	65.597.281,60	64.521.038,96	0,00	0,00	64.521.038,96
Inostrani krediti:			66.245.267,93	65.052.148,16	0,00	0,00	65.052.148,16
Ukupno krediti:			70.666.028,69	68.402.871,37	0,00	1.141.136,80	67.261.734,57

Stanje duga po kreditima na dan 31.12.2016. godine iznosi 67.261.734,57€, a Opština sa malim zakašnjenjima vrši otplatu obaveza po domaćim kreditima, dok obaveze po ino kreditima nije izmirivala tokom 2016. godine.

Opština u 2015. i 2016. godini nije imala nova kreditna zaduženja, pa stoga nije pribavljala saglasnost Vlade.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 26 realizovana.

Nalaz DRI: Opština je u Izvještaju o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ iskazala zaduženja po osnovu izdatih garancija u iznosu od 2.444.168,45€, a obaveze po izdatim garancijama na kraju 2014. godine iskazane su u iznosu od 54.068,38€. Međutim, u postupku revizije utvrđeno je da je Opština Budva izdala garancije u iznosu od 9.298.844,78€, a koje se odnose na: Garanciju za WTE Desalinizacija morske vode (Hypo Alpe Adria banka) iznos od 5.672.399,47€, Garancija za TOB CO (HTP Budvanska rivijera) iznos od 3.514.194,19€ i Garancija za Komunalno stambeno Budva (Komercijalna banka AD Budva) iznos od 112.251,12€ (otplaćena u 2014. godini). Na osnovu prezentirane dokumentacije nije se moglo utvrditi kolike su obaveze Opštine po osnovu izdatih garancija na dan 31.12.2014. godine.

- **Opština treba da vrši izdavanje garancija u skladu sa članom 62 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, članom 57 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članom 141 Uputstva o radu trezora, da izdaje garancije samo za svrhu finansiranja kapitalnih investicija ili radi kupovine kapitalnih sredstava, a da prilikom davanja garancija obavezno pribavi saglasnost Vlade i Skupštine Opštine.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se izjasnio da tokom 2016. godine nije davao garancije (prilog: Izvještaj iz kreditnog registra CBCG).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština u Izvještaju o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ za 2016. godinu nije iskazala zaduženja po osnovu izdatih garancija. Revizijom je utvrđeno da je Opština izdala garancije u vrijednosti od 10.648.844,78€, da se sve izdate garancije odnose se na period do 2014. godine, a značajan dio njih nije dostavljen na uvid u postupku revizije završnog računa za 2014. godinu i nije bio evidentiran u Kreditnom registru CB.

Opština nije u 2016. godini izdavala nove garancije preduzećima i drugim pravnim licima, a izvršila je otplatu garancije date FK Mogren kod Atlas banke (potvrda Atlas banke br. 7974/16 od 31.12.2016. godine kojom se potvrđuje da je Opština izmirila obaveze po Ugovoru o jemstvu broj 528/1 od 29.04.2011. godine) i garanciju za „WTE Desalinizacija morske vode" d.o.o. kod Hypo Alpe Adria banka (dostavljen izvod otvorenih stavki na 31.12.2016. godine, međutim nije dostavljena potvrda da je dug izmiren). Takođe, Opština je u toku 2016. godine vršila otplatu garancija za „TOB CO" d.o.o, a revizoru nijesu prezentirani podaci na osnovu kojih bi se utvrdilo kolike su preostale obaveze po osnovu navedene garancije (garancija izdata na iznos od 3.514.194,19€). Na osnovu navedenog proizilazi da Opština Budva nije izdavala nove garancije u toku 2015. i 2016. godine.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 27 realizovana.

Nalaz DRI: Opština je preuzela obavezu otplate duga po Ugovoru o kreditu koji je „TOB CO" d.o.o zaključila sa Prvom bankom Crne Gore, a kasnije i potpisala Ugovor o jemstvu sa HTP Budvanska rivijera na iznos od 3.514.194,19€, Ugovor o solidarnom jemstvu za vraćanje kredita za desalinizaciju morske vode sa Hypo alpe adria Development d.o.o. na iznos od 5.300.000,00€, bez saglasnosti Vlade CG i SO Budva, što je suprotno članu 40 Zakona o Budžetu (koji je važio u momentu davanja garancija).

Opština je izdala garanciju za "TOB CO" d.o.o suprotno članu 14 Uputstva o radu trezora i članu 62 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, kojim je propisano da se opština može dugoročno zaduživati i davati garancije samo za svrhu finansiranja kapitalnih investicija ili radi kupovine kapitalnih sredstava.

- **Opština treba da prije donošenja odluke o davanju garancija izvrši procjenu kreditnog rizika, i da izdaje garancije samo privrednim društvima koja redovno izmiruju obaveze prema državi i čiji finansijski izvještaji i poslovna politika garantuju uredno izmirivanje kreditnih obaveza, kako se garancije ne bi realizovale na teret budžeta Opštine.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Na osnovu podataka iz Kreditnog registra Centralne banke i podataka iz Kataloga propisa – Opštinski propisi utvrđeno je da Opština Budva nije donosila odluke i davala garancije po dugoročnim kreditima u 2015. i 2016. godini.

Revizijom je utvrđeno:

- da je SO Budva donijela Odluke o davanju saglasnosti na Odluku Savjeta JU „Grad teatar" Budva o kreditnom zaduženju br. 0101-269/1 od 23. juna 2015. godine na iznos od 250.000,00€ (kratkoročni kredit). S obzirom da je JU „Grad teatar" u 2015. godini bila potrošačka jedinica Budžeta Opštine, Odlukom je predviđeno da Ugovor o kreditu potpiše Predsjednik Opštine i Direktor JU „Grad teatar". Opština je u vezi navedenog kreditnog zaduženja potpisala i Ugovor o jemstvu br. 01-1741/15-1 od 29.06.2015. godine sa Universal Capital Bank, a krajnji rok za vraćanje kredita bio je 31.10.2015. godine;
- da je SO Budva 28.12.2015. godine donijela Odluku o davanju saglasnosti na kreditno zaduženje „Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Budva, br. 0101-655/1 na iznos od 1.000.000,00€, radi refinansiranja obaveza po osnovu Ugovora o solidarnom jemstvu broj 646/10 od 29.06.2015. godine;
- da je SO Budva 19.05.2016. godini donijela Odluku o davanju saglasnosti na Odluku savjeta Javne ustanove „Grad teatar" Budva o kreditnom zaduženju br. 0101-178/1, na iznos od 500.000,00€ sa rokom vraćanja kredita do kraja 2016. godine. Opština po navedenom kreditu nije davala garanciju.

Opština u 2015. i 2016. godini nije davala garancije po dugoročnim kreditima, pa je samim tim izbjegla mogućnost da naplata garancija padne na teret Budžeta Opštine.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 28 realizovana.

Nalaz DRI: Opština ne vodi evidenciju obaveza u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžeta opština na klasi 2, tako da se u postupku revizije nijesmo mogli uvjeriti u tačnost iskazanih podataka o neizmirenim obavezama.

- **Opština treba da evidenciju o budžetskom zaduženju sačini u skladu sa Pravilnikom o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave. Evidenciju o neizmirenim obavezama treba voditi u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžeta opština.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

U Izvještaju o neizmirenim obavezama evidentirane su neizmirene obaveze Opštine na kraju 2015. i 2016. godine. Navedeni podaci obuhvatali su i javne ustanove i preduzeća koji su tokom 2015. godine bile potrošačke jedinice budžeta, a tokom 2016. godine su izdvojene iz budžeta. Pregled neizmirenih obaveza na kraju 2015. i 2016. godine dat je u sljedećoj tabeli:

Redni broj	Vrsta neizmirene obaveze	Stanje neizmirenih obaveza opštine na kraju IV kvartala 2015	Stanje neizmirenih obaveza opštine na kraju IV kvartala 2016
I	**Obaveze za tekuće rashode**	**14.645.018,15**	**10.533.021,64**
	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	6.935.347,73	5.242.556,88
	Obaveze za ostala lična primanja	483.531,78	503.527,30
	Obaveze za ostale tekuće rashode	7.226.138,64	4.786.937,46
II	**Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu**	**70.503,54**	**41.432,39**
III	**Obaveze za transfere institucijama,pojedincima,N**	**1.298.409,18**	**377.517,59**
IV	**Obaveze za kapitalne izdatke**	**16.647.082,94**	**12.693.169,89**
V	**Obaveze po pozajmicama i kreditima**	**5.970.045,06**	**9.287.932,11**
a)	glavnica	5.397.105,85	8.266.061,13
b)	kamata	572.939,21	1.021.870,98
VI	**Obaveze iz rezervi**	**92.528,62**	**85.276,73**
UKUPNE NEIZMIRENE OBAVEZE (I+II+III+IV+V+VI)		**38.723.587,49**	**33.018.350,35**

Uvidom u evidenciju na osnovu koje je sastavljen Izvještaj o neizmirenim obavezama za 2016. godinu (obrazac NEO) i pregledom dijela izvršenih plaćanja utvrđeno je:

- Opština u izvještaju za 2015. i 2016. godinu nije evidentirala obaveze prema „WTE – Otpadne vode" d.o.o. Budva koje se odnose na troškove upravljanja, po dbf ugovoru, jer su isti osporeni od strane Opštine, pa je pokrenut sudski spor između ugovarača pred Privrednim sudom u Podgorici.
- Opština nije evidentirala obavezu prema Fondu za obeštećenje na osnovu prodaje imovine u 2016. godini u iznosu od 39.862,43€;
- Opština je u izvještaju za 2015. i 2016. godinu kao neizmirenu obavezu evidentirala cjelokupan iznos po osnovu ugovora o reprogramu, iako je isti zaključen na period od 5 godina. Opština je trebala, kao neizmirenu obavezu po osnovu reprograma, evidentirati dospjeli, a neotplaćeni dio, a u napomenama naglasiti koliko iznosi preostala obaveza po osnovu reprograma.

Opština vrši evidentiranje novonastalih obaveza u Glavnu knjigu, ali je i dalje prisutan problem sa obavezama iz ranijeg perioda, koje nijesu bile evidentirane kao neizmirena obaveza na kraju izvještajnog perioda, a koje se naplaćuju prinudnim putem. Navedeno dovodi do evidentiranja otplate obaveza koje nijesu bile prikazane u Izvještaju o neizmirenim obavezama. Na osnovu navedenog, još uvijek se nije moguće uvjeriti u tačnost iskazanih obaveza na kraju izvještajnog perioda.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 29 nije realizovana.

Nalaz DRI: Opština ne obezbjeđuje potpunu elektronsku evidenciju pokretne i nepokretne imovine koju koristi, stoga se državni revizor nije mogao uvjeriti u tačnost prikazanih podatka u Izvještaju o popisu imovine.

- **Opština treba da elektronsku evidenciju osnovnih sredstava uskladi sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, odnosno uspostavi evidenciju imovine po kategorijama i grupama. Elektronska evidencija osnovnih sredstava Opštine treba da bude potpuna, odnosno ista treba da obuhvati svu pokretnu i nepokretnu imovinu. Za svu imovinu treba unijeti nabavnu, otpisanu i sadašnju vrijednost, kao i izvršiti procjenu imovine koju koristi, a koja nema knjigovodstvenu vrijednost.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sektor za trezor i računovodstvo izjasnio se da je postojeća elektronska evidencija usklađena sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, odnosno uspostavljena je evidencija imovine po kategorijama i grupama (nije dostavljen dokaz).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

- Opština vodi evidenciju imovine na modifikovanoj osnovi, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, odnosno na klasi 0.
- Opština je uspostavila elektronsku evidenciju osnovnih sredstava koja **j**e usklađena sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, odnosno imovina je razvrstana po kategorijama i grupama.
- Elektronska evidencija prikazuje nabavnu, otpisanu i sadašnju vrijednost. Međutim, elektronska evidencija osnovnih sredstava Opštine nije potpuna, odnosno, ne obuhvata nepokretnu imovinu.
- Rješenje o imenovanju Komisije za popis donešeno je u 2017. godini, a rok za obavljanje popisa je 31.03.2017. godine, odnosno kasnije od propisanog roka za dostavljanje podataka o pokretnim i nepokretnim stvarima organu uprave nadležnom za poslove imovine (kraj februara tekuće godine za prethodnu godinu - član 50 Zakona o državnoj imovini).
- Nije izvršen i dostavljen popis stanja na žiro računima Opštine, koji su sastavni dio konsolidovanog računa trezora, na dan 31.12.2016. godine

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 30 djelimično realizovana.

Nalaz DRI: Opština nije dostavila podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini organu opštine nadležnom za poslove imovine, odnosno Sekretarijatu za zaštitu imovine (član 50 Zakona o državnoj imovini) na propisanim obrascima: PS-1, PS-2, NS-1 NS-2 (član 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini).

- **Opština treba da dostavlja podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini organu opštine nadležnom za poslove imovine, odnosno Direkciji za imovinu (član 50 Zakona o državnoj imovini) na propisanim obrascima: PS-1, PS-2, NS-1 NS-2 (član 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini).**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Sekretarijat za zaštitu imovinu izjasnio se da javne ustanove i preduzeća nijesu dostavljali Izvještaj o popisu pokretne i nepokretne imovine, pa samim tim nije uspostavljen registar pokretne i nepokretne imovine (prilog: dostavljeni su dopisi koje je Sekretarijat za zaštitu imovine uputio javnim ustanovama i preduzećima čiji je osnivač Opština, za dostavljanje izvještaja o popisu pokretne i nepokretne imovine, na propisanim obrascima i u propisanim rokovima).

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština nije u skladu sa čl. 50 Zakona o državnoj imovini dostavila podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima Sekretarijatu za zaštitu imovine, u predviđenom roku do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, na propisanim obrascima: PS-1, PS-2, NS-1 i NS-2 (član 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini), a nije ih dostavila ni tokom postupka kontrolne revizije. Sekretarijat za zaštitu imovine, shodno članu 51 Zakona o državnoj imovini, nije dostavio podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini Upravi za imovinu Crne Gore do kraja marta tekuće godine za prethodnu godinu, a nije ih dostavio ni tokom trajanja postupka revizije. Sekretarijat za zaštitu imovine nema ustrojen registar pokretne i nepokretne imovine Opštine kao ni evidenciju imovine koju koriste preduzeća čiji je osnivač opština Budva.

Revizijom je utvrđeno da se Sekretarijat za zaštitu imovine, shodno članu 50 Zakona o državnoj imovini, obratio pojedinačnim zahtjevima javnim ustanovama i preduzećima čiji je osnivač Opština za dostavljanje podataka o pokretnim i nepokretnim stvarima koje koriste, radi vođenja registra nepokretnosti do kraja februara tekuće za prethodnu godinu. Tražene podatke su u roku dostavili samo:

- „Parking servis Budva“ d.o.o. (br: 02-3268⁄2 od 28.02.2017. godine) i to podatke o pokretnoj imovini na obrascu PS1.
- Društvo za konsalting i inženjering „Budva – Sveti Stefan – Petrovac“ d.o.o. Budva (br: 01-300/1 od 14.02.2017. godine) na propisanim obrascima PS1, PS2, NS1 i NS2.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 31 nije realizovana.

Nalaz DRI: Pored revizije javnih nabavki izvršenih u 2014. godini, izvršenom revizijom na pozicijama 441 - kapitalni izdaci (str. 53 – 55 Izvještaja) i 463 – otplata obaveza iz prethodnog perioda (str. 59 – 64 i 67 – 74 Izvještaja) utvrđeno je nepoštovanje Zakona o javnim nabavkama, odnosno, sklapanje ugovora bez javnog oglašavanja i slaba nadzorna funkcija ili nepostojanje nadzorne funkcije nad realizacijom zaključenih ugovora.

- **Opština treba da sačini Plan javnih nabavki na osnovu realnih potreba i mogućnosti i da u Planu javnih nabavki evidentira samo nabavke roba, usluga i radova koje će se realizovati tokom godine.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Služba za javne nabavke se izjasnila da su preporuke koje je dala DRI u smislu racionalizacije planiranja i trošenja sredstava u cjelosti uvažene, na način što je ukupna vrijednost javnih nabavki za 2015. godinu iznosila 14.167.500,00€, a za 2016. godinu ta vrijednost je duplo smanjena, odnosno iznosila je 7.004.600,00€.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je od planiranih 172 postupka javnih nabavki ukupne vrijednosti 7.004.600,00€ realizovala nabavku roba, radova i usluga u vrijednosti od 1.305.547,65€ sa uračunatim PDV-om (18.64% u odnosu na Plan), posredstvom 231 postupka i to: 17 kroz otvoreni postupak, 13 primjenom šopinga i 201 postupak neposrednim sporazumom. Pregled javnih nabavki Opštine prema vrstama postupaka dat je u sljedećoj tabeli:

Vrsta postupka	Plan	Vrijednost - Plan	Izvještaj	Vrijednost - Izvještaj
Otvoreni postupak	133	6.638.800,00	17	1.031.613,75
Šoping	39	365.800,00	13	95.089,94
Neposredni sporazum	0	0,00	201	178.843,96
Ukupno:	**172**	**7.004.600,00**	**231**	**1.305.547,65**

Na osnovu prezentiranih podataka utvrđeno je da postoje značajna odstupanja između planiranih i realizovanih javnih nabavki.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 32 nije realizovana.

Nalaz DRI: Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju postupka javne nabavke utvrđeno je nepoštovanje ugovorom predviđenih rokova, posebno kod ugovora čiji je predmet – izvođenje radova. Opština je prilikom zaključivanja ugovora koji se odnose na izvođenje radova kao rok za završetak radova navodila period od 20 do maximum 60 dana, a uvidom u ispostavljene (privremene) situacije utvrđeno je da su situacije ili okončana situacija ispostavljene nakon perioda od pola godine i duže, pri čemu postoje radovi koji još uvijek nijesu završeni.

- **Opština treba da dosljedno primjenjuje odredbe Zakona o javnim nabavkama u svim slučajevima, da u pozivu za javno nadmetanje odredi realan rok za izvođenje i završetak predmetnih radova i da obezbijedi adekvatan nadzor tokom realizacije zaključenih ugovora.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice*:*

- Ugovori za nabavku roba su zaključeni na period od godinu dana, odnosno do utroška ugovorenog iznosa;
- U pregledanoj dokumentaciji iako je predviđeno Ugovorima, ne postoji Zapisnik o primopredaji isporučene robe;
- Kod Ugovora koji se odnose na izvođenje radova, izvođač nije uvođen u posao u roku koji je određen Ugovorom (najčešće 8 dana od dana zaključenja Ugovora);
- Kod Ugovora koji se odnose na izvođenje radova, rok za završetak radova je od 30 do 60 dana od dana zaključenja Ugovora;
- Izvođač radova nije izveo radove u predviđenom roku ili su radovi u postupku revizije još uvijek bili u toku;
- U slučajevima kad je Opština bila u obavezi da imenuje nadzorni organ, ne postoji Rješenje o imenovanju osobe koja je ovlašćena za nadzor nad izvedenim radovima;
- Kod radova koji su završeni, ne postoji Rješenje o imenovanju komisije za kvantitativni i kvalitativni prijem radova kao ni Zapisnik o primopredaji radova.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 33 nije realizovana.

Nalaz DRI: Prilikom nabavke i ugradnje fasadne rasvjete (koja je postavljena na bedemima Starog grada), Zapisnik o primopredaji zaključen je u maju 2015. godine iako je u skladu sa zaključenim ugovorom Opština bila u obavezi da isti zaključi u roku od 30 dana od dana porudžbe kada je i predviđena isporuka predmetne nabavke. Kao prilog zapisniku nije prezentirana otpremnica.

Opština je tokom 2014. godine imala dva postupka koja uglavnom obuhvataju nabavku iste robe, i to: nabavku svijetlećeg mobilijara i nabavku svijetlećih ukrasa za novogodišnje ukrašavanje grada. S obzirom da na uvid nije data propratna dokumentacija (zapisnik o primopredaji robe, otpremnica, itd.) koja se odnosi na novogodišnje ukrašavanje grada, a da je isto obavljeno prije zaključenja ugovora, u postupku revizije nije bilo moguće utvrditi da li je nabavljena roba i isporučena.

Kod otvorenog postupka javne nabavke metalne ograde (1250m) nije dat na uvid zapisnik o primopredaji (sa propratnom otpremnicom) koja potvrđuje da je isporučena ugovorom predviđena nabavka metalne ograde.

- **Opština treba da prilikom realizacije ugovora obezbijedi potpunu dokumentaciju (zapisnik o primopredaji, otpremnica i sl) koja će služiti kao dokaz da je roba koja je predmet nabavke stvarno i isporučena i da posjeduje sve karakteristike po količini i kvalitetu koje su tražene pozivom za javno nadmetanje i tenderskom dokumentacijom.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Pregledom dokumentacije navedene na str. 41 Preliminarnog izvještaja (fusnota 21), utvrđeno je da Opština prilikom realizacije Ugovora ne obezbjeđuje prateću dokumentaciju (otpremnice, prijemnice, zapisnike o primopredaji roba, radova i usluga) koja služi kao dokaz da je predmet nabavke stvarno isporučen i da posjeduje sve karakteristike po količini i kvalitetu koje su tražene pozivom za javno nadmetanje i tenderskom dokumentacijom.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 34 nije realizovana.

Nalaz DRI: Uvidom u bazu podataka utvrđeno je da je Opština tokom 2014. godine dva puta isplatila ugovoreni iznos za izvršene usluge revizije (plaćanja sa računa: 4711 – Tekuća rezerva (21.07.2014. godine.)

- **Opština treba da preduzme aktivnosti na jačanju unutrašnjih kontrola, a posebno nadzorne funkcije, kako bi minimizirala rizike od pogrešnog postupanja (mogućnost duplog plaćanja istih faktura).**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Na testiranom uzorku nijesu utvrđene nepravilnosti koje ukazuju na to da su ugovoreni iznosi po istom osnovu plaćani više puta.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da je Preporuka 35 realizovana.

Nalaz DRI: Članom 117 Zakona o javnim nabavkama određeno je da je naručilac dužan da vodi evidenciju sprovedenih postupaka javnih nabavki i da vodi evidenciju zaključenih ugovora o javnim nabavkama. Revizijom je utvrđeno sljedeće:

- U obrascu A o dodijeljenim javnim nabavkama Opština je evidentirala i Ugovor za usluge održavanja higijene čija je ukupna ugovorena vrijednost od 29.988,00€, a koji je zaključen u februaru 2015. godine.
- U obrascu B o dodijeljenim javnim nabavkama male vrijednosti (šoping) evidentiran je i Ugovor o izvođenju radova (krečenje kancelarija) na iznos od 19.971,79€ koji je zaključen 23.02.2015. godine.
- U obrascu C nijesu evidentirana sva plaćanja koja su realizovana neposrednim sporazumom. Revizijom su utvrđena plaćanja koja su realizovana neposrednim sporazumom, a nisu evidentirana u izvještaju i to prema: za nabavku avio karata (28.842,00€), „Službeni list CG" (3.112,00€), za kurseve stranog jezika (5.040,00€), za usluge (11.156,00€), konsultanske usluge (4.990,00€), medijske usluge (17.850,00€), nabavka opreme (9.836,00€), uklanjanje bespravno postavljenih objekata (9.810,00€), kao ni plaćanja za hotelske usluge (preko 50.000,00€) i geodetske usluge (preko 13.000,00€). Navedeno je uticalo da podaci iskazani u obrascu C nijesu tačni, kao ni iskazani limiti utvrđeni čl. 30 Zakona o javnim nabavkama.

- **Opština treba da vodi evidenciju svih javnih nabavki sprovedenih neposrednim sporazumom u skladu sa članom 117 Zakona o javnim nabavkama i vodi računa da ukupna vrijednost ovih nabavki ne prelazi limite utvrđene članom 30 Zakona.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Opština je u Obrascu C o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma, evidentirala 201 postupak ukupne vrijednosti 178.843.96€ što čini 16.59% ukupnog izvršenog godišnjeg budžeta za javne nabavke koji je u 2016. godini iznosio 1.077.910.52€. Navedeno je u suprotnosti sa članom 30 tada važećeg Zakona o javnim nabavkama kojim je određeno da ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma ne može da prelazi 7% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi preko 800.000 EUR-a.

Članom 30 Zakona o javnim nabavkama određeno je da „postupak javne nabavke neposrednim sporazumom uređuje naručilac posebnim aktom".

Opština je donijela Pravilnik o sprovođenju postupka javne nabavke neposrednim sporazumom Broj 001-3972/1 od 31.12.2015. godine. Međutim, Opština nije u svim slučajevima nabavke roba, usluga i radova čija je vrijednost iznad 250,00€ sprovodila proceduru nabavke određenu Pravilnikom (nije pribavljala ponude, nije zahtjeve za dostavljanje ponuda objavljivala na internet stranici, nije zaključivala ugovore o nabavci).

Takođe, uvidom u bazu podataka utvrđeno je da Opština tokom 2016. godine nije izvršila plaćanja u iznosu koji je prikazan u Izvještaju o javnim nabavkama. Dio plaćanja koja su realizovana putem neposrednog sporazuma, a nijesu evidentirana u Izvještaju prikazan je u sljedećoj tabeli:

R. br.	Naziv dobavljača	Iznos evidentiran u Obrascu C	Iznos evidentiran u bazi podataka	Razlika
1	Akademija znanja	5.842,90	0,00	-5.842,90
2	Allegra Montenegro	1.900,00	1.900,00	0,00
3	Amc communication	1.349,46	0,00	-1.349,46
4	Arhimed	4.450,60	4.450,60	0,00
5	Danilo szr	1.146,00	479,00	-667,00
6	Elektrofrigo	240,00	240,00	0,00
7	elektrojug	617,9	1.211,05	593,15
8	Five	396,00	451,00	55,00
9	Geopromet	892,50	892,50	0,00
10	Guliver Montenegro	360,00	240,00	-120,00
11	Lavian unženjering	297,50	595,00	297,50
12	Mercur trade internaciotal	2.857,26	2.001,10	-856,16
13	Okov	3.689,30	277,99	-3.411,31
14	Perimex	444,28	3.419,39	2.975,11
15	Čikom	1.282,70	0,00	-1.282,70

- u Obrascu C nijesu evidentirani svi dobavljači od kojih je tokom 2016. godine vršena nabavka primjenom neposrednog sporazuma, pa isti nije usklađen sa članom 117 Zakona o javnim nabavkama po kojem je naručilac dužan da vodi evidenciju sprovedenih postupaka javnih nabavki
- u Obrascu C evidentirane su vrijednosti ugovorene sprovođenjem postupka javnih nabavki iako nije došlo do realizacije predmeta ugovaranja („Čikom" d.o.o. – nabavka računarske opreme za informacioni centar, „Visan" d.o.o. – usluge deratizacije, „M – tel" – usluge internet linija)
- u Obrascu C evidentirane su usluge reprezentacije – zbirno bez navođenja dobavljača i iznosa pojedinačnih računa
- u Obrascu C evidentirane su isplate koje je Opština vršila fizičkim licima na ime sponzorstva, refundacije za gorivo, za popravku vozila.

Kontrolnom revizijom na osnovu navedenog utvrđeno je da Preporuka 36 nije realizovana.

Nalaz DRI: Prema podacima dostavljenim od strane Opštine, ukupan broj sudskih sporova u kojima je Opština stranka u postupku, je 177. Procijenjena vrijednost sporova iznosi 55.123.969,87€. Međutim, iznosom od 55.123.969,87€ nije obuhvaćeno 25 sporova u kojima nije definisana vrijednost spora, a čija bi vrijednost mogla značajno uvećati navedeni iznos. Po osnovu prinudne naplate Opština je u 2014. godini isplatila iznos od 5.354.276,40€.

Opština je zbog nelikvidnosti Budžeta i velikog duga po osnovu obaveza iz prethodnog perioda veoma često potpisivala sudska poravnanja, međutim, po istim nije postupala i obaveze su naplaćivane prinudnim putem, uvećane za kamatu i troškove prinudne naplateImajući u vidu veliki broj sporova u kojima je Opština tužena strana iz navedenih podataka proizilazi da je u narednim godinama moguć nepredvidiv odliv sredstava iz Budžeta Opštine po osnovu sudskih sporova koji može ugroziti finansijsko poslovanje Opštine.

- **Preporučuje se Opštini da u poslovanju obezbijedi poštovanje normativnih propisa i ugovorenih obaveza kako bi umanjila isplate iz budžeta po osnovu sudskih sporova.**

Izvještaj o ispunjenju preporuke: Subjekt revizije se nije izjasnio po navedenoj preporuci.

Kontrolnom revizijom su utvrđene sljedeće činjenice:

Tokom 2016. godine, kod nadležnih sudova vođeno je 358 postupaka gdje je Opština bila stranka u sporu, ukupne procijenjene vrijednosti 74.156.543,39€ (u sporovima u kojima se mogla identifikovati visina tužbenog zahtjeva). Od navedenih 358 postupaka, u 18 postupaka je Opština tužila fizička i pravna lica (procijenjena vrijednost je 7.479.205,81€), od kojih je šest pravosnažno okončano u korist Opštine u vrijednosti 65.710,30€.

Pravni osnov za vođenje sporova bilo je pretežno utvrđenje (146), isplata (95), naknada štete (88), sporovi iz radnih odnosa (13) i sl. U analiziranim sudskim sporovima, ovlašćena lica Opštine su uredno pristupali zakazanim ročištima za glavnu raspravu, predlagali dokaze i isticali pravne ljekove.

Tokom 2016. godine doneseno je 290 rješenja o izvršenju od strane javnih izvršitelja i u dva slučaja od strane Osnovnog suda u Kotoru i Privrednog suda Crne Gore, čija je ukupna vrijednost glavnog duga 10.432.592,07€, dok troškovi izvršenja iznose dodatnih 229.686,43€. Od navedenih 290 predmeta, Opština se u četiri predmeta našla na strani izvršnog povjeriloca (vrijednost glavnog duga – 721.190,30€ i troškovi izvršenja - 12.812,05€). Izvršenja su sprovedena na osnovu izvršnih/vjerodostojnih isprava (presuda, sudsko poravnanje, ugovori, sporazumi, fakture, privremene situacije...).

Na rješenja o izvršenju, Opština je u 79 slučajeva izjavila prigovor. Pregled izjavljenih prigovora prikazan je u sledećoj tabeli:

Br. izjavljenih prigovora na rješenje	Odluka po prigovoru	Vrijednost glavnog duga	Troškovi izvršenja
19	Izvršenje prešlo u parnicu	2,072,663.91	23,051.63
13	Obustavljen postupak	578,049.39	13,119.30
10	Ukinuto rješenje	59,183.41	7,443.05
31	Odbijen prigovor	1,767,132.20	36,173.40
6	Nije odlučeno po prigovoru	339,391.70	6,533.91
Ukupno:79		4,816,420.61	86,321.29

Po osnovu prinudne naplate, Opština je tokom 2016. godine isplatila preko 7.294.943,00€. Na osnovu navedenog proizilazi da je u budućem periodu moguć značajan odliv sredstava iz budžeta Opštine na ime sudskih sporova, a naročito na ime troškova izvršenja, što je moguće izbjeći redovnim izmirivanjem obaveza.

Najznačajniji sudski spor koji može uticati na finansijski položaj Opštine je spor sa izvođačem „WTE – otpadne vode“ d.o.o. koji je pokrenuo postupak pred Privrednim sudom u Podgorici protiv Opštine u značajnom iznosu od 14.500.000,00€.

Kontrolnom revizijom, na osnovu navedenog, utvrđeno je da Preporuka 37 nije realizovana.

III OCJENA UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA

Na bazi sprovedene Kontrolne revizije, zapisnika državnih revizora i analize Izjašnjenja subjekta revizije (br. 01-3397/1 od 20.12.2017. godine) na Preliminarni izvještaj Kontrolne revizije Opštine Budva, a u skladu sa članom 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i člana 48 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: Zoran Jelić (član Senata - rukovodilac Kolegijuma) i Nikola N. Kovačević (član Senata i član Kolegijuma), na sjednici održanoj 27.12.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

KONTROLNE REVIZIJE OPŠTINE BUDVA

Državna revizorska institucija je prilikom revizije Završnog računa budžeta Opštine Budva za 2014. godinu, izradila ukupno 37 preporuka.

Kontrolnom revizijom obavljenom u četvrtom kvartalu 2017. godine utvrđeno je da je:

- 10 preporuka realizovano;
- 13 preporuka je djelimično realizovano;
- 14 preporuka nije realizovano (preporuke 6, 8, 9, 13, 15, 18, 20, 29, 31, 32, 33, 34, 36 i 37).

Kontrolnom revizijom je utvrđeno da je kod realizacije ranije izrađenih preporuka Opština Budva ostvarila određene rezultate koji se ogledaju u 10 realizovanih i 13 djelimično realizovanih preporuka, ali da i dalje postoje značajni nedostaci u segmentima: unutrašnjih finansijskih kontrola, evidencije neizmirenih obaveza, evidencije državne imovine i u sistemu javnih nabavki.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter djelimično realizovanih i preporuka koje nijesu realizovane nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upoznaju ministarstva nadležna za nadzor nad subjektom revizije (Ministarstvo finansija i Ministarstvo javne uprave), radi preduzimanja mjera na jačanju zakonskog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore.

- Da Opština Budva u roku od 6 (šest) mjeseci izvrši realizaciju djelimično realizovanih i preporuka koje nijesu realizovane i da u zadatom roku izvijesti Državnu revizorsku instituciju o stepenu realizacije istih.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
SISTEMA RASPODJELE SREDSTAVA EGALIZACIONOG FONDA

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Egalizacioni fond – Ministarstvo finansija
Predmet revizije:	Raspodjela sredstava iz Egalizacionog fonda
Trajanje revizije:	80 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma Predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje Revizije sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG", br. 01/07, 038/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4: („Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i "Sl. list Crne Gore" br. 17/07, 73/10, 40/11,31/14 i 070/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godine, br: 06-23/6 od 14.12.2016. i izmjene plana br: 06-26/17 od 14.03.2017. godine donešenih od strane Senata Državne revizorske institucije (u daljem tekstu: DRI);
- Odluci o vršenju revizije nadležnog kolegijuma broj 40112/17-051-22223 od 17.11.2017. godine.

Revizija sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list RCG" br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI).

2. SUBJEKTI REVIZIJE

Ministarstvo finansija, opštine: Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Pljevlja, Rožaje i Prijestonica Cetinje.

3. VRSTA, PREDMET I CILJ REVIZIJE

Državna revizorska institucija je obavila reviziju sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda. Predmetna revizija podrazumijevala je sveobuhvatan uvid u tačnost sistema dostavljanja, obračuna, i iskazivanja podataka u rješenjima o akontativnoj i konačnoj raspodjeli sredstava Egalizacionog fonda u 2016. godini. Takođe, revizijom je vršena provjera usklađenosti sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda sa Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Pravilnikom o raspodjeli i korišćenju sredstava Egalizacionog fonda i Pravilnikom o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave.

Revizija sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda, podrazumijevala je provjeru obrade podataka koje opštine dostavljaju Ministarstvu finansija potrebnih za utvrđivanje prava na raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda, akontativnu i konačnu raspodjelu sredstava Egalizacionog fonda za 2016. godinu, pozajmice iz sredstava fonda i rad Komisije za praćenje razvoja fiskalne egalizacije opština. Takođe, predmet revizije je i tačnost podataka koje opštine dostavljaju Ministarstvu finansija. Provjera tačnosti podataka koji su dostavljani Ministarstvu finansija obuhvatila je sljedeće opštine: Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Pljevlja, Rožaje i Cetinje.

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti podataka iz rješenja o akontativnoj i konačnoj raspodjeli sredstava iz Egalizacionog fonda i utvrđivanje pravilnosti i transparentnost raspodjele i korišćenja sredstava Fonda.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u Izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 05-103/18 od 04.04.2018. godine a u skladu sa članom 15 i 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu Zoran Jelić (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (Predsjednik Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 13.04.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Revizija sistema raspodjele sredstava Egalizacionog fonda obuhvatila je postupke sprovedene kod Ministarstva finansija i opština: Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Pljevlja, Rožaje i Prijestonice Cetinje.

U skladu sa članom 29 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, finansijsko izravnavanje opština vrši se preko Egalizacionog fonda. Kriterijumi za raspodjelu sredstava Egalizacionog fonda su: fiskalni kapacitet opštine i budžetske potrebe opštine. Za izračunavanje fiskalnog kapaciteta opština koriste se podaci o ostvarenim prihodima dobijeni od opština, koji isključuju naplaćene prihode koji se odnose na prethodne godine, a za utvrđivanje budžetskih potreba koriste se podaci o bruto zaradama organa lokalne uprave dobijeni od opština.

Ministarstvo finansija odgovorno je za prikupljanje podataka na osnovu kojih se utvrđuje pravo na korišćenje sredstava Egalizacionog fonda, kao i za obračun pripadajućih sredstava opštinama po Akontativnoj i Konačnoj raspodjeli, dok su opštine odgovorne za tačnost podataka koje dostavljaju Ministarstvu finansija.

Subjekti revizije odgovorni su i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je raspodjela sredstava iz Egalizacionog fonda za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima izvršena i prezentovana u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekata revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su: tačnost podataka koje opštine dostavljaju Ministarstvu finansija, obrada dostavljenih podataka potrebnih za utvrđivanje prava na raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda, akontativna i konačna raspodjela sredstava Egalizacionog fonda za 2016. godinu, pozajmice iz sredstava Fonda i rad Komisije za praćenje razvoja fiskalne egalizacije opština, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u rješenjima o akontativnoj i konačnoj raspodjeli sredstava iz Egalizacionog fonda za 2016. godinu donijetih od strane Ministarstva finansija i podacima prezentiranim u finansijskim izvještajima opština. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni dokazi adekvatni i dovoljni, kao i da daju osnovu za izražavanje mišljenja.

Revizijom sistema raspodjele sredstava egalizacionog fonda utvrđeno je da su pogrešna prikazivanja, pojedinačno ili zbirno, materijalno značajna, ali nijesu prožimajuće uticala na konačnu raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda. Pogrešna prikazivanja odnose se na podatke koje su za potrebe akontativne i konačne raspodjele sredstava Egalizacionog fonda za 2016. godinu dostavljale opštine a njihovu obradu vršilo Ministarstvo finansija, i vođenje evidencije o pozajmicama iz Egalizacionog fonda koje su detaljno analizirane u nalazima Državne revizorske institucije. Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo finansija i Opštine nijesu u svim aspektima uskladili poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa: Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o raspodjeli i korišćenju sredstava Egalizacionog fonda, koja imaju materijalni ali ne i prožimajući karakter. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA:

Akontativna raspodjela sredstava Egalizacionog fonda

- Ministarstvo finansija nije opštinama uz zahtjev za dostavljanje podataka za akontativnu raspodjelu sredstava za 2016. godinu, dostavilo bliže uputstvo o načinu popunjavanja dostavljenih tabela. Na taj način, opštinama je ostavljena mogućnost da podatke dostave na način na koji one smatraju da je ispravan.
- Ministarstvo finansija nije prilikom akontativne raspodjele sredstava vršilo provjeru računske tačnosti dostavljenih podataka, već je prilikom obračuna evidentiralo iznose koji su prikazani u dostavljenim tabelama od strane opština.

Prijestonica Cetinje je u tabelama za akontativnu raspodjelu koje je dostavila Ministarstvu finansija prikazala netačan trogodišnji prosjek po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica, a Ministarstvo je isti podatak bez prethodne provjere, prihvatilo kao tačan i na osnovu njega utvrdilo iznose koji pripadaju opštinama po ovom osnovu. Cetinje je, za trogodišnji prosjek po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica, prikazalo iznos od 303.382,00€, a trebalo je prikazati iznos od 447.568,00€.

Evidentiranjem tačnog iznosa od 447.568,00€ u tabeli za izračunavanje fiskalnog kapaciteta po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica, utvrđeno je da Prijestonica Cetinje ne bi imala pravo na sredstva Fonda po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica. Takođe, došlo bi do drugačijeg rasporeda sredstava koji pripadaju opštinama koje su ostvarile pravo na raspodjelu sredstava Fonda po ovom osnovu.

Konačna raspodjela sredstava Egalizacionog fonda

Revizijom podataka koje su opštine dostavile Ministarstvu finansija, a koji se odnose na ustupljene prihode utvrđeno je:

- Glavni grad Podgorica je dostavio netačno sabran trogodišnji prosjek o ostvarenom porezu na dohodak fizičkih lica koji je iskazan u iznosu od 4.909.164,44€. Ministarstvo finansija nije izvršilo računsku provjeru dostavljenih podataka i prilikom obračuna je evidentiralo netačan podatak koji je dostavljen od strane opštine. Provjerom je utvrđen trogodišnji prosjek u iznosu od 7.552.704,29€;
- Prijestonica Cetinje je u tabeli iskazala trogodišnji prosjek o ostvarenom porezu na dohodak fizičkih lica u iznosu 506.494,00€, a Ministarstvo finansija je prilikom obračuna koristilo iznos od 329.827,00€, koji nije iskazan u dostavljenim tabelama.

Evidentiranjem tačnog iznosa za Glavni grad Podgoricu i Prijestonicu Cetinje u tabeli, utvrđeno je da je došlo do povećanja prosječnog prihoda po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica po stanovniku, i da Prijestonica Cetinje ne bi imala pravo na sredstva Fonda po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica. Takođe, došlo bi do drugačijeg rasporeda sredstava koje pripadaju opštinama koje su ostvarile pravo na raspodjelu sredstava Fonda po ovom osnovu.

Provjerom podataka koje su opštine dostavile Ministarstvu finansija, a koji se odnose na lokalne fiskalne prihode utvrđeno je:

- Opština Bijelo Polje je dostavila netačne podatke o trogodišnjem prosjeku prireza porezu na dohodak fizičkih lica, porezu na nepokretnosti i ostalim lokalnim prihodima. Opština je u trogodišnji prosjek uključila prihode naplaćene u 2016. godini a koji se odnosi na prethodne godine, iako tabelom koja je dostavljena od strane Ministarstva finansija nije bilo predviđeno njihovo uključivanje u trogodišnji prosjek. Ministarstvo finansija nije izvršilo računsku provjeru dostavljenih podataka. U tabeli je iskazan trogodišnji prosjek za prirez porezu na dohodak fizičkih lica u iznosu od 539.230,19€, a provjerom je utvrđeno da trogodišnji prosjek iznosi 400.864,45€, za porez na nepokretnosti 583.310,84€, a provjerom je utvrđeno da trogodišnji prosjek iznosi 356.572,11€ i za ostale lokalne prihode (lokalne administrativne takse, lokalne komunalne takse i naknade za korišćenje opštinskih puteva) iskazan je prosjek u iznosu od 330.739,57€, a prosjek utvrđen u postupku revizije iznosi 244.040,00€. Unos netačnih podataka prilikom obračuna uslovio je da Opština Bijelo Polje prilikom raspodjele dobije manji iznos sredstava od iznosa koji je utvrđen u postupku revizije, a navedeno je takođe uticalo i na raspored sredstava kod drugih opština.

  - **Preporučuje se Ministarstvu finansija da donese interno pravilo o načinu prikupljanja podataka za Akontativnu i Konačnu raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda, sa uputstvom za popunjavanje tabela koje bi se dostavljalo opštinama uz zahtjev za dostavljanje podataka, kako bi podaci koje treba da dostave opštine bili precizno određeni.**

  - **Ministarstvo finansija treba da od opština uz popunjene tabele zahtijeva i dostavljanje analitičkih kartica za obračunate i naplaćene prihode i rekapitualacije o obračunatim zaradama, kako bi se uvjerila u tačnost dostavljenih podataka.**

Pozajmice

- Ministarstvo finansija nije uspostavilo analitičku evidenciju o datim pozajmicama i njihovom povraćaju po opštinama (ne postoje pojedinačne analitičke kartice), već evidenciju o datim pozajmicama vodi ručno - kroz excel tabele, hronološki po datumu davanja pozajmica, a povraćaj se evidentira u godini u kojoj je pozajmica data bez obzira na datum njenog povraćaja. Na osnovu navedenih evidencija ne može se u svakom momentu utvrditi koliki je dug pojedine opštine po osnovu pozajmica.
- Ministarstvo finansija nije donijelo interni akt - pravilnik kojim bi bliže uredilo postupak davanja pozajmica, kao i način i rok povraćaja istih, a zakonom i podzakonskim aktima nije bliže utvrđena dinamika vraćanja kratkoročnih beskamatnih pozajmica koje opštine uzimaju radi prevazilaženja problema likvidnosti budžeta.
- Interne evidencije Ministarstva nijesu usklađene sa rješenjima kojima se vrši odobravanje i povraćaj odobrenih pozajmica. Ministarstvo nije u svojim internim evidencijama evidentiralo pozajmicu odobrenu Opštini Nikšić rješenjem broj 01-809/1 od 06.02.2013. godine, tako da je utvrđena razlika u datim pozajmicama u 2013. godini u iznosu od 100.000,00€. Takođe, prilikom prebijanja duga po konačnoj raspodjeli za 2012. godinu, utvrđena je razlika u evidencijama u iznosu od 100.000,00€, između rješenja Ministarstva finansija br. 04-2969/3 od 10.10.2013. godine u kojem je evidentirano da je Opštini Nikšić izvršeno prebijanje duga po osnovu izvršenih pozajmica u iznosu od 473.000,00€, a u internoj evidenciji Ministarstva evidentiran je iznos od 373.000,00€.
- Ministarstvo finansija nije, nakon prebijanja duga po osnovu pozajmica u 2013. i 2014. godini vršilo uplatu preostalog dijela sredstava po Rješenju o konačnoj raspodjeli za 2012. i 2013. godinu, već je isti prenosilo u sledeću godinu u kojoj je vršilo prebijanje duga po osnovu pozajmica. Tako je u 2014. godini vršeno prebijanje duga po osnovu pozajmica po Konačnoj raspodjeli za 2012. godinu, a u 2015. godini prebijanje duga po osnovu pozajmica sa potraživanjima po konačnoj raspodjeli za 2013. godinu.
- Ministarstvo finansija nije opštinama koje nijesu imale duga po osnovu pozajmica izvršilo isplatu preostalog duga po konačnoj raspodjeli za 2014. i 2015. godinu, već je u 2016. vršilo isplate duga po konačnoj raspodjeli za 2014. godinu, a u 2017. godini isplate po konačnoj raspodjeli za 2015. godinu. (opština Nikšić).
- Ministarstvo finansija je opštinama odobravalo pozajmice iz Egalizacionog fonda iako su iste imale potraživanja po osnovu konačne raspodjele i to:
  - u 2016. godini opštinama Andrijevica, Berane, Žabljak, Mojkovac i Pljevlja iako su imale potraživanja po osnovu konačne raspodjele za 2015. godinu;
  - u 2015. godini opštinama Berane i Nikšić iako su iste imale potraživanja po osnovu konačnog rasporeda iz 2013. i 2014. godine;
  - u 2014. godini opštinama Berane i Nikšić i ako su imale potraživanje po osnovu konačnog rasporeda iz 2012. i 2013. godine.

Navedeni postupci direktno utiču na iskazivanje finansijskog rezultata opština (suficit ili deficit). Neuplaćivanje sredstava po konačnom rasporedu utiče na manje ostvarenje prihoda po osnovu Transfera iz Egalizacionog fonda (račun 742 – Transferi), a uzimanje pozajmica dovodi do povećanja zaduženosti opština i njihovog evidentiranja u poslovnim knjigama na računu 75 – Pozajmice i krediti.

- Ministarstvo je umanjenje rasporeda sredstava po osnovu povraćaja pozajmica, vršilo bez prethodno utvrđene procedure. Na iznos umanjenja mjesečnih akontacija po osnovu povraćaja pozajmica nije uticala visina duga po osnovu odobrenih pozajmica kao ni period dugovanja. Ministarstvo je tokom 2016. godine, putem umanjenja redovnih akontacija, vršilo umanjenje po osnovu povraćaja pozajmica koje su odobrene u ranijem periodu i to: Prijestonici Cetinje u 2014. godini, opštini Ulcinj u 2013. godini, opštini Kolašin u 2013. godini, a u 2017. godini po osnovu pozajmica koje se odobrene u: 2013. godini – opštini Ulcinj, 2014. godini – opštini Kolašin i 2015. godini – opštini Danilovgrad.

- Ministarstvo finansija je po konačnoj raspodjeli sredstava za 2015. godinu, pored prebijanja duga po tekućim pozajmicama, izvršilo prebijanje duga po osnovu pozajmica koji se odnosi na pozajmice iz ranijeg perioda i to: opštini Ulcinj po osnovu duga iz 2013. godine, opštini Kolašin po osnovu duga iz 2013. i 2014. godine i Prijestonici Cetinje po osnovu duga iz 2014. godine, a po konačnoj raspodjeli za 2016. godinu prebijanje duga po datim pozajmicama: opštini Danilovgrad po osnovu duga iz 2015. godine, opštini Kolašin po osnovu duga iz 2014. godine i Prijestonici Cetinje po osnovu duga iz 2014. i 2015. godine.
- Stanje duga opština po osnovu pozajmica utvrđeno u postupku revizije na dan 31.12.2017. godine iznosi 2.939.417,30€, i ne odgovara stanju duga koje je iskazano u evidenciji Ministarstva - 2.944.417,25€. Razlika u iznosu od 5.000,00€ odnosi se na opštinu Rožaje.

  - **Preporučuje se Ministarstvu finansija da, radi unaprijeđenja evidencija o datim pozajmicama, izradi softver za Egalizacioni fond, u koji bi se vršio unos podataka dostavljenih od opština, obrada istih i utvrđivanje prava na korišćenje sredstava Fonda, raspodjelu sredstava po opštinama (po osnovu akontativne i konačne raspodjele sredstava), mjesečni raspored sredstava, odobravanje i povraćaj pozajmica, vođenje evidencije o dugu po konačnoj raspodjeli sredstava i uplatama duga opštinama.**

  - **Preporučuje se Ministarstvu finansija da donese interno pravilo kojim bi bliže uredilo postupak davanja, evidentiranja i dinamiku vraćanja kratkoročnih beskamatnih pozajmica koje opštine uzimaju iz Fonda radi prevazilaženja problema likvidnosti budžeta.**

  - **Ministarstvo treba da odobrava pozajmice, samo u slučaju kada opština nema potraživanja iz Egalizacionog fonda, a u svim drugim slučajevima izvrši isplate po konačnoj raspodjeli sredstava.**

  - **Ministarstvo treba da prilikom donošenja konačnog rješenja o rasporedu sredstava za prethodnu godinu, ukoliko opština ima duga po osnovu pozajmica, izvrši prebijanje duga u iznosu utvrđenom konačnim rješenjem, a opštinama koje nemaju duga da izvrši uplatu sredstava odmah nakon donošenja rješenja o konačnom rasporedu.**

  - **Preporučuje se Ministarstvu finansija da utvrdi proceduru i rokove o načinu izmirivanju dugovanja opština po osnovu pozajmica, koja se odnose na raniji perod (2013. - 2016. godina).**

Komisija za praćenje razvoja sistema fiskalne egalizacije

- Komisija nije postupila u skladu sa članom 35 stav 5 Zakona o finansiranju lokalne samouprave i članom 3 Poslovnika o radu Komisije i nije vršila ponovni izbor Predsjednika i potpresjednika Komisije, nakon isteka perioda od jedne godine na koji su bili imenovani.

- Komisija nije u potpunosti vršila poslove iz svoje nadležnosti koje su definisane članom 8 Poslovnika o radu. Tokom 2016. godine održala je samo jednu sjednicu na kojoj je razmatrala i dala mišljenje na akontativnu raspodjelu sredstava Fonda za 2015. godinu, a nije pripremala izvještaje i davala predloge za unapređenje sistema fiskalne egalizacije opština.

  - **Komisija treba da, u skladu sa članom 35 stav 5 Zakona o finansiranju lokalne samouprave i članom 3 Poslovnika o radu Komisije, vrši ponovni izbor Predsjednika i potpredsjednika Komisije, nakon isteka mandata, odnosno perioda na koji su bili imenovani.**

- **Preporučuje se Komisiji da u skladu sa zakonskim nadležnostima daje mišljenje na akta Ministarstva finansija o raspodjeli sredstava Fonda i da priprema izvještaje o razvoju Sistema fiskalne egalizacije opština i daje predloge za njegovo unapređenje.**

Nepravilnosti u radu opština prilikom dostavljanja podataka:

Revizijom je utvrđeno da su opštine dostavljale netačne podatke za izradu Plana akontativne i Konačne raspodjele sredstava iz Egalizacionog fonda. Takođe, utvrđeno je da kod zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave: Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Rožaje i Cetinje postoje određene nejasnoće u vezi popunjavanja tabela za izradu Plana akontativne i Konačne raspodjele sredstava iz Egalizacionog fonda, što ukazuje na potrebu da Ministarstvo finansija sačini Uputstvo o načinu popunjavanja istih.

Programi koje koriste Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Rožaje i Cetinje za obračun i evidenciju lokalnih prihoda nemaju mogućnost da prikažu izvještaj o obračunatim i naplaćenim lokalnim fiskalnim prihodima, kao i da izdvoji prihode koji se odnose na prethodne godine, a koji su naplaćeni u toj godini, već te operacije obavljaju ručno na osnovu pomoćnih evidencija, dok je Opštine Pljevlja počev od 2016. godine, uspostavila softver za evidenciju, obračun i naplatu lokalnih fiskalnih prihoda, kojim je omogućeno razdvajanje prihoda tekuće godine i prihoda koji se odnose na prethodni period.

Navedeno ukazuje na potrebu da jedinice lokalne samouprave izvrše unaprjeđenje programa za evidenciju lokalnih prihoda, što bi omogućilo precizno izvještavanje o obračunu i naplati istih.

Prilikom dostavljanja podataka o ostvarenim lokalnim prihodima, za akontativnu i konačnu raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda, opštine: Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Rožaje i Cetinje, nijesu isključivale naplaćene prihode koji se odnose na prethodne godine, što nije u skladu čl. 2 st. 2 Pravilnika o raspodjeli i korišćenju sredstava Egalizacionog fonda, kojim je propisano da se za izračunavanje fiskalnog kapaciteta opština koriste podaci o ostvarenim prihodima od opština, koji isključuju naplaćene prihode koji se odnose na prethodne godine.

Opštine nijesu Ministarstvu finansija dostavljale tačne podatke o obračunatom porezu na nepokretnosti za 2013, 2014, 2015. i 2016. godinu, što je direktno uticalo na visinu dodijeljenih sredstava opštini (Akontativnu i Konačnu) po kriterijumu: Lokalni fiskalni prihodi, u dijelu koji se odnosi na porez na nepokretnosti.

Podaci o obračunatim bruto zaradama koje su opštine Bijelo Polje i Rožaje dostavile Ministarstvu finansija za 2016. godinu ne odgovaraju podacima (manji su) koji su utvrđeni u postupku revizije. Dostavljanje podataka o manje obračunatim zaradama direktno je uticalo na raspodjelu sredstava (Akontativnu i Konačnu) po kriterijumu budžetske potrebe.

Ministarstvo finansija ne koristi mogućnost provjere podataka dostavljenih od opština. U skladu sa čl. 77 i 78 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji je stupio na snagu 03.05.2014. godine poslove inspekcijskog nadzora nad sprovođenjem ovog zakona i podzakonskih propisa donešenih na osnovu istog vrši budžetski inspektor. U vršenju nadzora inspektor ima obavezu i ovlašćenje da vrši kontrolu zakonitog i namjenskog korišćenja budžetskih sredstava potrošačkih jedinica, opština i drugih subjekata javnog sektora u skladu sa ovim zakonom. Inspekcijski nadzor obuhvata kontrolu računovodstvenih, finansijskih i drugih poslovnih dokumenata subjekta nadzora. Shodno čl. 79 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, subjekti nadzora dužni su da budžetskom inspektoru obezbijede pristup svim traženim dokumentima, podacima i informacijama, kao i da obezbijede sve potrebne uslove za nesmetano vršenje nadzora.

- **Preporučuje se Ministarstvu finansija da propiše Uputstvo o načinu prikupljanja podataka za Akontativnu i Konačnu raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda kako bi se precizirali podaci koje opštine treba da unose u tabele potrebne za izradu Plana akontativne raspodjele sredstava, kao i za Konačnu raspodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda.**

- **Preporučuje se Opštinama da izvrše unaprjeđenje programa za evidenciju lokalnih prihoda, što bi omogućilo precizno izvještavanje o obračunu i naplati istih.**

- **Opštine treba da podatke za izradu plana Akontativne i Konačne raspodjele pripremaju i dostavljaju Ministarstvu finansija u skladu čl. 2 st. 2 Pravilnika o raspodjeli i korišćenju sredstava Egalizacionog fonda, kojim je propisano da se za izračunavanje fiskalnog kapaciteta opština koriste podaci o ostvarenim prihodima od opština, koji isključuju naplaćene prihode koji se odnose na prethodne godine.**

- **Opštine treba da podatke o obračunatom porezu na nepokretnosti dostavljaju u visini stvarno obračunatog poreza na nepokretnosti, bez obzira da li je isti naplativ ili ne, kako bi iznos dodijeljenih sredstava opštinama po kriterijumu: Lokalni fiskalni prihodi, dio koji se odnosi na porez na nepokretnosti, bio realan.**

- **Ministarstvo finansija treba da kod dostavljanja podataka o zaradama zaposlenih u opštinama, pored predviđenih tabela, zahtijeva i rekapitualacije o obračunatim zaradama, kako bi se uvjerilo u tačnost dostavljenih podataka.**

- **Ministarstvo finansija treba da u skladu sa čl. 79 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koristi mogućnost inspekcijskog nadzora od strane budžetskog inspektora radi provjere tačnosti i pouzdanosti podataka koje dostavljaju opštine**.

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada, Ministarstvo finansija i Ministarstvo javne uprave, radi preduzimanja mjera na uspostavljanju održivog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore.

- Da Ministarstvo finansija u roku od 2 (dva) mjeseca dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Ministarstvo finansija je dužno da u roku od 6 (šest) mjeseci DRI dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA AGENCIJE ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Agencija za civilno vazduhoplovstvo
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj za 2017. godinu
Trajanje revizije:	80 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijumu Senator dr Branislav Radulović, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2017. godinu sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu br. 06 – 288/17, donešenom od strane Senata Državne revizorske institucije (u daljem tekstu DRI) 14.12.2017. godine;
- Odluci o vršenju revizije donijetoj 21.03.2018. godine od strane nadležnog Kolegijuma (br: 40116/18-052-531/2).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2017. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI – nivo III).

2. PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore za 2017. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskim propisima.
U okviru finansijskog izvještaja za 2017. godinu detaljno su analizirani sljedeći pojedinačni finansijski iskazi:

- Bilans uspjeha – Obrazac BU;
- Bilans stanja – Obrazac BS;
- Iskaz o promjenama neto imovine (kapitala)- Obrazac IPK;
- Bilans novčanih tokova – Obrazac BNT.

Predmet revizije su i pravna uređenost i organizaciono ustrojstvo Agencije i sistem javnih nabavki.

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu i pravilnosti (zakonitosti) poslovanja.

1. Pouzdanost i tačnost finansijskih iskaza podrazumijeva izricanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti finansijskih iskaza, odnosno pravilnosti iskazanih podataka u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

2. Pravilnost poslovanja podrazumijeva davanje mišljenja o pravilnosti poslovanja što znači ispitivanje finansijskih transakcija i odluka u vezi sa prihodima i rashodima, odnosno da li su sredstva pribavljena i korištena u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima, odobrenim finansijskim planom, drugim planskim dokumentima i zaključenim ugovorima.

3. OSNOVNI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlašćenja u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju. Osnivač Agencije je Vlada Crne Gore. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti i za svoj rad odgovara Vladi. U skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju, Agencija vrši sljedeće poslove: izdaje certifikate vazdušnog operatora i operativne licence; izdaje uvjerenja o tipu vazduhoplova, uvjerenja o plovidbenosti vazduhoplova, potvrdu o provjeri plovidbenosti vazduhoplova, potvrdu o registraciji; izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova pravnom licu za održavanje vazduhoplova; izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova pravnom licu za stručno osposobljavanje vazduhoplovnog osoblja; izdaje certifikat i odobrenje za upotrebu civilnog aerodroma; izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova pravnom licu za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova; izdaje dozvole i ovlašćenja civilnom vazduhoplovnom osoblju; priprema stručne osnove za izradu programa, planova, podzakonskih akata koje donose Vlada i Ministarstvo saobraćaja i pomorstva; donosi opšte akte u skladu sa ovim zakonom i akte radi sprovođenja ECAA sporazuma, drugih zaključenih međunarodnih ugovora i međunarodnih standarda iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, a naročito standarda i prakse ICAO-a, ECAC-a, EASA-e i EUROCONTROL-a, uz saglasnost Ministarstva; donosi akte kojima se nalaže preduzimanje mjera radi uspostavljanja sigurnosti funkcionalnog sistema u cilju zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja; vodi registre i evidencije u skladu sa zakonom; vrši inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i zaključenim međunarodnim ugovorima; vrši kontinuirani nadzor ispunjenosti uslova u skladu sa zakonom; sarađuje sa organima drugih država nadležnim za civilno vazduhoplovstvo; vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Agencije. Agencija je Nacionalni nadzorni organ koji obavlja poslove koji se odnose na: utvrđivanje ispunjenosti uslova za pružanje usluga vazdušne plovidbe, izdavanje certifikata pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi, kontinuirani nadzor nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi i nadzor nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem.

Organi Agencije su Savjet i direktor Agencije**.**

Savjet je organ upravljanja Agencije. Savjet ima predsjednika i četiri člana. Predsjednika i članove Savjeta imenuje Vlada, na period od pet godina i mogu biti imenovani najviše dva puta uzastopno.

Savjet donosi odluke većinom glasova svih članova Savjeta. Razrješenje predsjednika ili člana Savjeta regulisano je članom 11 Zakona o vazdušnom saobraćaju. Za svoj rad Savjet odgovara Vladi.

Direktor Agencije je organ rukovođenja koga imenuje Vlada na period od 4 godine i može biti ponovo imenovan. Direktor za svoj rad odgovara Savjetu. Razrješenje direktora regulisano je članom 11 Zakona o vazdušnom saobraćaju. Direktor Agencije je Dragan Đurović. Sjedište Agencije je u Podgorici, Josipa Broza Tita bb.

Računovodstvene politike

Agencija evidentiranje prihoda, rashoda, imovine, potraživanja i obaveza u poslovnim knjigama vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

Agencija je, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja donijela Pravilnik o organizaciji računovodstvenog sistema, internim računovodstvenim kontrolama i računovodstvenim politikama u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo (br. 08/1-292/1-12 od 05.03.2012. godine). Pravilnikom je bliže uređena organizacija računovodstva i računovodstvenog sistema, interni računovodstveni kontrolni postupci, računovodstvene politike za priznavanje i procjenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, lica koja su odgovorna za zakonitost i ispravnost nastanka poslovnih promjena i druga pitanja vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja Agencije.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 01/2-586/10/18 od 27.07.2018. godine, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu senator Zoran Jelić (Rukovodilac Kolegijuma) i senator dr Branislav Radulović (Član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 01.08.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2017. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore za 2017. godinu sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore za 2017. godinu utvrđeno je da isti sastavljen, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na finansijsku reviziju.

Revizijom pravilnosti Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo utvrđeno je da Agencija nije u potpunosti uskladila poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena odstupanja i neusklađenosti poslovanja Agencije sa sljedećim propisima: Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakonom o radu, Zakonom o državnoj imovini, Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o javnim nabavkama, Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i Uputstvom za obračun bruto zarada, koji su materijalno značajni ali ne i prožimajući u odnosu na postavljenje kriterijume za reviziju pravilnosti, na osnovu čega nadležni Kolegijum DRI izražava **uslovno mišljenje** i u skladu sa tim daje sljedeće:

PREPORUKE

1. Agencija je u 2018. godini donijela Plan za unapređivanje finansijskog upravljanja i kontrola za period od 27.04.2018. godine do 31.12.2019. godine kojim su predviđene aktivnosti koje će se realizovati u datom periodu, odgovorno lice i rok za sprovođenje pojedinačnih aktivnosti. Takođe, donijeta je Strategija upravljanja rizicima, kojom je utvrđena svrha i ciljevi strategije, koristi od upravljanja rizicima, procesi upravljanja rizicima (utvrđivanje ciljeva, identifikacija rizika, procjena i rangiranje rizika, reagovanje na rizik, praćenje i izvještavanje) i dr.

   - **Agencija treba da postupa u skladu sa aktivnostima predviđenim Planom za unapređivanje finansijskog upravljanja i kontrola i u skladu sa članom 15 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, uz godišnji izvještaj o radu, dostavlja osnivaču godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola na predviđenom obrascu (Obrazac GI – FMC).**

2. Agencija je 04.05.2018. godine donijela Povelju o unutrašnjoj kontroli u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo kojom se uređuju ciljevi, zadaci, ovlašćenja i odgovornost zaposlenih koji obavljaju poslove unutrašnje kontrole i direktora Agencije u pogledu unutrašnje kontrole. Navedenom poveljom je izjednačena unutrašnja kontrola sa internom revizijom, što je u suprotnosti sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim je decidno određeno na koji način se uspostavlja unutrašnja revizija u subjektu.

   - **Agencija treba da, u skladu sa članom 18 Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i članom 4 Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru uspostavi unutrašnju reviziju.**

3. Pojedine fakture nijesu potpisane od strane samostalnog savjetnika za finansijsko-materijalne i računovodstvene poslove i direktora Agencije, a određeni broj faktura je potpisan samo od strane službenika za javne nabavke. Navedeno nije u skladu sa čl. 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola, kojim je predviđeno da se kontrolne aktivnosti odnose naročito na sistem dvojnog potpisa u kome nijedna obaveza ne može biti preuzeta ili izvršeno plaćanje bez potpisa rukovodioca subjekta i rukovodioca finansijske službe ili drugog ovlašćenog lica.

   - **Agencija treba da, prilikom plaćanja ulaznih faktura, u svim slučajevima obezbijedi sistem dvojnog potpisa u skladu sa članom 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Uputstvom o plaćanju ulaznih faktura Agencije.**

4. Agencija nije u skladu sa članom 50 Zakona o državnoj imovini i članom 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini dostavljala Upravi za imovinu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu na propisanim obrascima (pokretnih stvari na obrascima PS-1 i PS-2 i nepokretnih stvari na obrascima NS-1 i NS-2).

- **Agencija treba da podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini dostavlja Upravi za imovinu u roku koji je propisan članom 50 Zakona o državnoj imovini i i na obrascima: PS-1, PS-2, NS-1 NS-2 propisanim članom 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.**

5. Agencija, prilikom knjiženja uplata od strane EUROCONTROL-a, nije vršila razduživanje potraživanja od EUROCONTROL-a za ukupan iznos naveden u izvodu ETNE, a koji se odnosi na 2016. godinu, već je isti umanjivala za iznos obustavljenih kontribucija ili je isti uvećavala za iznos sredstava koja se odnose na rutne naknade iz 2017. godine. Agencija je potraživanja od Eurocontrola razduživala samo za iznos uplaćenih sredstava - stvarni priliv sredstava na devizni račun, a ne evidentirajući pri tom ni Prihod od rutnih naknada koji se odnosi na 2017. godinu (na računu prihoda), kao ni sredstva obustavljena po osnovu kontribucija prema Eurocontrolu (dugovno kod dobavljača Eurocontrola), kao ni troškove provizije koji su naplaćeni pri uplati sredstava (na računu troškovi provizija).

   - **Agencija treba da evidentira potraživanja po osnovu rutnih naknada na osnovu podataka iskazanim u izvodima ETNE, a koji se odnose na godinu za koju se iskazuju potraživanja (prethodnu godinu), bez obzira da li su isti umanjeni za iznos kontribucije i provizije, a da razduži potraživanja po osnovu rutnih naknada za ukupan iznos sredstava naveden u Izvodu ETNE, a koji se odnosi na prethodnu godinu, dok iznos koji se odnosi na tekuću godinu treba evidentirati na računu Prihod od rutnih naknada, sredstva obustavljena po osnovu kontribucija prema EUROCONTROLU treba evidentirati na računu Dobavljači - Eurocontrol, a troškove provizije koji su naplaćeni pri uplati sredstava na računu troškovi provizija.**

6. Ugovorom o radu (sa Direktorom jednog sektora) zaposleni je obavezan da u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na rad (20.10.2011. godine) završi odgovarajući stepen stručne spreme, kako bi ispunio uslove propisane aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Sistematizacijom radnih mjesta je za to radno mjesto predviđena visoka stručna sprema, dok zaposleni ima višu stručnu spremu - menadžer.

   Odlukom kojom se utvrđuje potreba za prijem jednog izvršioca na radno mjesto Nadzornik II, tražene su veće kvalifikacije nego što je to predviđeno aktom o sistematizaciji za to radno mjesto. Aktom o sistematizaciji tražena je visoka stručna sprema vazduhoplovnog smjera VII stepen, dok je u oglasu tražen sedmi nivo, podnivo 2 (VII2) kvalifikacija visokog obrazovanja u obimu od ukupno 300 kredita CSPK-a, master akademske studije.

   - **Agencija treba da za poslove i radna mjesta koja su predviđena aktom o sistematizaciji zaključi ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa licem koje zadovoljava tražene uslove, a da posebne vrste ugovora o radu zaključuje samo pod uslovima predviđenim Zakonom.**

7. Najniža cijene rada, kao i druga lična primanja koja su predviđena Pravilnikom o zaradama definisana su u neto iznosu (određena su u procentualnom iznosu od najniže cijene rada), što nije u skladu sa Uputstvom za obračun bruto zarada koje je u primjeni od 2011. godine.

   - **Agencija treba da sva interna akta kojima se regulišu zarade i lična primanja, uskladi sa zakonskim i podzakonskim propisima i da se prilikom obračuna zarada pridržava uputstva za obračun bruto zarada na način da elementi za obračun zarada budu definisani u bruto iznosu.**

8. Provjerom obračuna zarada i ličnih primanja utvrđeno je da je Agencija krizni porez obračunavala suprotno članu 9 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica kojim je propisano da se na lična primanja koja su iznad iznosa prosječne mjesečne bruto zarade ostvarene u prethodnoj godini, primjenjuje stopa poreza na dohodak od 11%, na iznos primanja iznad prosječne zarade (prosječna zarada u prethodnoj godini iznosila je 751,00€).

   - **Agencija treba da uskladi obračun zarada sa važećim zakonskim i podzakonskim propisima i da vrši redovno usklađivanje zarada sa izmjenama zakonskih propisa, Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje i Uputstvom za obračun bruto zarada.**

9. Agencija u više slučajeva nije evidenciju troškova (rashoda) vršila na računima propisanim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru i to: troškove taksi prevoza i troškove prevoza na službenom putovanju, ostale troškove službenih putovanja (gorivo, prevoz, kotizacije, reprezentacija i sl.), troškove usluga hotelskog smještaja, pomoć pravnim licima, troškove transportnih usluga u inostranstvu, dio troškova nagrađivanja, pomoći zaposlenima, troškove ugovora o djelu, dio poreza i doprinosa na druga lična primanja i dr. Neusklađeno evidentiranje rashoda sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica (u daljem tekstu: Pravilnik o kontnom okviru) detaljno je objašnjeno u dijelu koji se odnosi na rashode Agencije.

   - **Agencija treba da evidenciju rashoda vrši u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru** i **sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica na propisanim računima.**

10. U Izvještaju o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama evidentirana su četiri postuka u kojima su ugovori zaključeni u 2018. godini, a nijesu 3 (tri) postupka koja su započeta tokom 2016. godine, a ugovori zaključeni u 2017. godini. Navedeno nije u skladu sa članom 118 Zakona kojim je predviđeno da je naručilac dužan da nadležnom organu, najkasnije do 28. februara tekuće za prethodnu godinu, dostavi Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama.

    - **Agencija treba da Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama sačinjava u skladu sa čl. 118 Zakona o javnim nabavkama, odnosno da, u Izvještaju evidentira samo ugovore koji su zaključeni u periodu 01.01 – 31.12. godine na koju se Izvještaj odnosi.**

11. Upoređivanjem troškova po dobavljačima, iskazanim u Glavnoj knjizi, sa podacima iskazanim u Obrascu C za podnošenje podataka o dodijeljenim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma i u Izvještaju o sprovedenim nabavkama male vrijednosti, utvrđeno je da Agencija nije evidentirala sve nabavke koje su se izvršile primjenom neposrednog sporazuma, odnosno, nabavke male vrijednosti, što nije u skladu sa članom 118 Zakona o javnim nabavkama.

    - **Agencija treba da postupa u skladu sa članom 118 Zakona o javnim nabakama, i da u Izvještaju o sprovedenim nabavkama male vrijednosti evidentira sve realizovane nabavke.**

Preporuka Ministarstvu saobraćaja i pomorstva:

12. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva nije postupilo u skladu sa članom 112 Zakona o vazdušnom saobraćaju i nije donijelo podzakonska akta kojim bi bliže propisala postupak naplate naknada koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju i naknada koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju iako je Agencija još 2013. godine dostavila Ministarstvu saobraćaja stručne osnove za izradu Pravilnika o utvrđivanju visine i načina naplate naknada u vazdušnom saobraćaju.

    - **Ministarstvo saobraćaja i pomorstva treba da postupi u skladu sa članom 112 Zakona o vazdušnom saobraćaju i donese sva podzakonska akta kojim bi bliže propisala postupak naplate naknada koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju i naknada koji plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju.**

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Ministarstvo saobraćaja i pomorstva koje vrši nadzor nad subjektom revizije, radi preduzimanja mjera na unaređenju zakonskog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da Agencija za civilno vazduhoplovstvo u roku od 30 dana dostavi DRI plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Agencija za civilno vazduhoplovstvo će u roku od 6 (šest) mjeseci izvijestiti Državnu revizorsku instituciju o preduzetim mjerama na ispunjenju preporuka iz ovog Izvještaja.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI ZAVRŠNOG RAČUNA OPŠTINE KOLAŠIN ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Opština Kolašin
Predmet revizije:	Završni račun budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu
Trajanje revizije:	70 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma Senator Radule Žurić, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Završnog računa Budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG", br. 01/07, 038/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4: („Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i "Sl. list Crne Gore", br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu, br: 06-288/17 od 14.12.2017. godine;
- Odluci o vršenju revizije nadležnog kolegijuma broj 40112/18-051-532/2 od 22.03.2018. godine.

Revizija Završnog računa budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list RCG" br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI).

2. VRSTA, PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije je Završni račun budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu. U okviru revizije Završnog računa budžeta detaljno su analizirani:

- Primici Opštine;
- Izdaci Opštine;
- Realizacija kapitalnih projekata;
- Evidencija državne imovine u Opštini;
- Zaduženost i izdate garancije;
- Neizmirene obaveze.

Predmet revizije su i normativna uređenost i organizaciono ustrojstvo Opštine, sistem javnih nabavki i sistem unutrašnjih finansijskih kontrola. Obavljena je finansijska revizija i revizija pravilnosti, koja podrazumijeva sveobuhvatan uvid u finansijsko poslovanje Opštine i usklađenost poslovanja sa zakonima i propisima.

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti Završnog računa budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu, ocjena unutrašnjeg sistema finansijskog upravljanja i kontrole i pravilnosti (zakonitost) poslovanja. Pravilnost (zakonitost) poslovanja podrazumijeva izricanje mišljenja o tome da li su transakcije izvršene u skladu sa zakonom, drugim propisima, datim ovlašćenjima i za planirane svrhe.

3. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Opština Kolašin funkcioniše u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG" br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06 i „Sl list Crne Gore" br. 88/09, 3/10, 73/10, 38/12, 10/14, 57/14 i 02/18), Zakonom o finansiranju lokalne samouprave („Sl. list RCG" br. 42/03, 44/03, i „Sl. list Crne Gore" br. 05/08, 51/08, 74/10, 01/15, 78/15, 03/16, 30/17 i 91/17), Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18), Zakonom o državnoj imovini („Sl. list CG", br. 21/09, 40/11) i Statutom Opštine Kolašin („Sl. list RCG" - Opštinski propisi, br. 25/04, 31/04, 34/06, 41/10 i „Sl. list CG" - Opštinski propisi br. 31/11).

Nadležnosti Opštine regulisane su Zakonom o lokalnoj samoupravi, dio III - Poslovi lokalne samouprave (čl. 28 - čl. 39.) i Statutom Opštine Kolašin (čl. 12 - čl. 14), kao i drugim sistemskim zakonima kojima su uređena pitanja državne imovine, utvrđivanja visine i kontrole sopstvenih prihoda i dr.

Statutom Opštine, uređuju se: prava i dužnosti Opštine, poslovi i način odlučivanja lokalnog stanovništva, pravni status, poslovi Opštine, imovina i finansiranje, organi Opštine i njihove nadležnosti, način odlučivanja, vrste organa lokalne uprave i javnih službi, organizacija i način rada organa i način vršenja nadzora nad radom organa Opštine i javnih službi, mjesna samouprava, učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave, odnosi i saradnja organa Opštine sa građanima, NVO i državnim organima i javnim službama, saradnja sa drugim opštinama u zemlji i inostranstvu, javnost i transparentnost rada, ostvarivanje demokratskog uticaja građana na unapređenju lokalne samouprave i druga pitanja od značaja za funkcionisanje lokalne samouprave.

Sjedište Opštine je u Kolašinu, ul. Buda Tomovića bb.

Organi Opštine su Skupština Opštine i Predsjednik Opštine.

Skupštinu opštine čine odbornici koje biraju građani na period od četiri godine u skladu sa čl. 37 Zakona o lokalnoj samoupravi. Broj odbornika u Skupštini utvrđuje se posebnom odlukom. Skupština je predstavnički organ građana i njen rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi i Statutom Opštine Kolašin (čl. 23 - čl. 52).

Predsjednik Opštine, je izvršni organ Opštine, biraju ga odbornici skupštine na period od četiri godine i njegov rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi i Statutom Opštine Kolašin (čl. 53 -čl. 63). Predsjednik Opštine predstavlja i zastupa Opštinu.

Računovodstvene politike i trezorsko poslovanje

Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti date su smjernice za računovodstvene politike svim subjektima u državi koji funkcionišu na principu budžetskog poslovanja. Opština treba da vodi računovodstveno poslovanje u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština („Sl. list Crne Gore“, br. 72/16).

Shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list Crne Gore“, br. 23/14), Opština je dužna da popuni i dostavi propisane finansijske izvještaje Ministarstvu finansija, najkasnije do kraja februara tekuće godine za predhodnu godinu, na obrascima:

- Obrazac 1 - Izvještaj o novčanim tokovima I - ekonomska klasifikacija;
- Obrazac 2 - Izvještaj o novčanim tokovima II - funkcionalna klasifikacija;
- Obrazac 5 - Izvještaj o neizmirenim obavezama;
- Obrazac 7 - Izvještaj o konsolidovanoj budžetskoj potrošnji.

Pored navedenih finansijskih izvještaja, Opština je obavezna da, shodno Pravilniku o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave („Sl. list Crne Gore“, br. 26/11 i 15/13) sačini i dostavi Ministarstvu finansija, najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka kvartala, Izvještaj o planiranim i ostvarenim prihodima budžeta, planiranim i izvršenim rashodima budžeta i budžetskom zaduženju na obrascima:

- Obrascu POP - Izvještaj o planiranim i ostvarenim prihodima budžeta;
- Obrascu PIR - Izvještaj o planiranim i izvršenim rashodima budžeta;
- Obrascu BUZ - Izvještaj o budžetskom zaduženju;
- Obrascu NEO - Izvještaj o neizmirenim budžetskim obavezama.

Uputstvo o radu trezora lokalne samouprave - Uputstvom o radu trezora Opštine propisuje se bliži način izvršenja budžeta lokalne samouprave, kontrola finansijskih transakcija, obezbjeđenje likvidnosti konsolidovanog računa trezora, upravljanje dugom Opštine kao i oblik i sadržina obrazaca za glavnu knjigu trezora.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije br: 02-3139/2 i 04-3281 od 05.09.2018. godine na Preliminarni izvještaj o reviziji Završnog računa budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu, a u skladu sa članom 15 i 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu Zoran Jelić (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i Radule Žurić (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 13.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Završnog računa Budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa članom 52 Zakona o finansiranju lokalne samouprave za izvršenje budžeta Opštine odgovoran je predsjednik Opštine, a za namjensko korišćenje budžetskih sredstava odgovoran je budžetski izvršilac. Shodno članu 69. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti Završni račun budžeta Opštine priprema odgovorno lice opštine u skladu sa ovim zakonom. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je Odluka o Završnom računu Budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljena i prezentovana u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Opštine Kolašin sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima,u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni dokazi adekvatni i dovoljni, kao i da daju osnovu za izražavanje mišljenja.

Finansijskom revizijom Završnog računa budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu utvrđeno je da finansijski izvještaji za 2017. godinu sadrže pogrešna prikazivanja, koja pojedinačno i zbirno imaju prožimajući karakter. Revizijom je utvrđeno da podaci iskazani u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji, po pojedinim budžetskim pozicijama prihoda i rashoda, ne odgovaraju realnim podacima, što je dovelo do razlike u utvrđenom finansijskom rezultatu (suficit) u iznosu od 136.783,69€, odnosno gotovinski suficit prema finansijskim podacima za 2017. godinu iskazan je u iznosu od 330.139,05€, a treba da iznosi 466.922,74€, te u skladu s tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja za finansijsku reviziju:

1. Opština je račun 7 – Primici iskazala u iznosu od 1.574.848,64€ umjesto u iznosu od 1.495.108,96€. Do netačnog iskazivanja prihoda došlo je zbog uključivanja iznosa od 78.448,69€ na računu 732 - Sredstva prenesena iz prethodne godine, koja se prilikom izračunavanja finansijskog rezultata ne uključuju u prihode, jer se radi o sredstvima prenesenim iz prethodne godine.

Na osnovu navedenog izvršeno je umanjenje računa 732 – Sredstva prenesena iz prethodne godine za iznos od 78.448,69€ i njegovo svođenje na 0,00€

2. Opština je račun 4 – Izdaci iskazala u iznosu od 2.127.045,59€ umjesto u iznosu od 1.927.045,59€. Do netačnog iskazivanja rashoda došlo je zbog uključivanja iznosa od 200.000,00€ koje se odnose na račun 4612 pozajmice i krediti i koja se prilikom izračunavanja finansijskog rezultata ne uključuje u izdatke.

Na osnovu navedenog izvršeno je umanjenje računa 4 - Izdaci za iznos od 200.000,00€.

3. Na računu - 711 lokalni porez knjiženi su prihodi u iznosu od 1.290,99€ za koje je u toku godine sa računa 419 – ostali izdaci izvršen povraćaj jer se radilo o preplati poreza od strane dva poreska obveznika. Navedeni iznos nije trebalo evidentirati kao trošak već je trebalo izvršiti storniranje ostvarenih prihoda i rashoda u iznosu 1.290,99€.

Na osnovu navedenog izvršeno je umanjenje računa 7117 – Lokalni porez i računa 4199 – Ostali izdaci za iznos od 1.290,99€.

4. Opština je dospjele obaveze za kamate po kreditima u iznosu od **17.267,62€** evidentirala na računu 461 - Otplata duga umjesto na računu 416 - Kamate.

Na osnovu navedenog izvršeno je uvećanje računa 416 – Kamate i umanjenje računa 461 – Otplata duga u iznosu od po 17.267,62€.

Nakon korekcija utvrđenih revizijom, suficit Opštine za 2017. godinu potrebno je iskazati u iznosu od 466.922,74€, odnosno uvećati za iznos od 136.783,69€ u odnosu na podatke koji su iskazani u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2017. godinu.

- **Opština treba da u skladu sa MRS 3 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvene procjene i greške izvrši ispravku u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2017. godinu.**

Revizijom pravilnosti Odluke o Završnom računu Opštine Kolašin za 2017. godinu utvrđeno je da Opština nije u svim aspektima uskladila poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima: Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakona o poreskoj administraciji, Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakonom o zaradama u javnom sektoru, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakonom o državnoj imovini, Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština i Uputstvom o radu trezora lokalne samouprave, koja imaju i materijalni i prožimajući karakter. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje**.

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja za reviziju pravilnosti:

1. Shodno članu 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Opština je bila dužna da uspostavi sistem unutrašnjih finansijskih kontrola, odnosno finansijsko upravljanje i kontrole i unutrašnju reviziju, koje treba da obuhvate sve finansijske i druge aktivnosti u poslovanju opštine. Istim Zakonom (član 13, stav 1, tačka 12) određena je obaveza uvođenja internih pravila i procedura, smjernica i uputstava. Opština nije, u skladu sa članom 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, odredila lice koje je zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola (FMC menadžer).

   - **Opština treba da u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola uspostavi sistem unutrašnjih finansijskih kontrola na način da: odredi lice koje će biti zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola – FMC menadžera, da donese plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola, da donese knjigu internih pravila i procedura, identifikuje i procijeni rizike i odredi lice koje će biti zaduženo za upravljanje rizicima.**

2. Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave („ Sl. list Crne Gore - OP, br. 46/15 i 11/16), član 41, određeno je da se u službi Predsjednika Opštine, za poslove unutrašnje revizije može imenovati unutrašnji revizor, što nije u skladu sa članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finanasijskih kontrola u javnom sektoru i članom 4 Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru. Opština nije imenovala unutrašnjeg revizora, nije uspostavila posebnu službu za unutrašnju reviziju, a unutrašnja revizija nije vršena ni od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta na osnovu sporazuma, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija.

   - **Opština treba da, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, uspostavi unutrašnju reviziju organizovanjem posebne organizacione jedinice ili obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta na osnovu sporazuma, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija.**

3. Shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list Crne Gore“, br. 23/14), Opština je dužna da popuni i dostavi propisane finansijske izvještaje Ministarstvu finansija, najkasnije do kraja februara tekuće godine za predhodnu godinu, na obrascima:

   - Obrazac 1 - Izvještaj o novčanim tokovima I - ekonomska klasifikacija;
   - Obrazac 2 - Izvještaj o novčanim tokovima II - funkcionalna klasifikacija;
   - Obrazac 5 - Izvještaj o neizmirenim obavezama;
   - Obrazac 7 - Izvještaj o konsolidovanoj budžetskoj potrošnji.

4. Opština Kolašin je navedene izvještaje dostavila Ministarstvu finansija elektronskim putem 27.06.2018. godine. Takođe, utvrđeno je da javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač Opština ne dostavljaju kvartalne i godišnje finansijske izvještaje na obrascima 3 - Izvještaj o novčanim tokovima III i 5 - Izvještaj o neizmirenim obavezama.

   - **Opština treba da u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave na propisan način sačinjava i podnosi finansijske izvještaje Ministarstvu finansija na propisanim obrascima (1, 2, 5 i 7). Takođe, Opština treba da obezbijedi da javne ustanove i javna preduzeća, čiji je osnivač Opština, dostavljaju Opštini finansijske izvještaje na propisanim obrascima (3 i 5).**

5. Uputstvom o radu trezora lokalne samouprave (tačka 29) određeno je da se novac sa konsolidovanog računa trezora može isplatiti samo ako službenik za odobravanje odobri rezervaciju sredstava Budžeta Opštine (Zahtjev za ovlašćivanje ugovorene obaveze - obrazac br. 4), odnosno potrošnju budžetskih sredstava za potrošačku jedinicu (Zahtjev za budžetsku potrošnju i isplatu - obrazac br. 2). Revizijom je utvrđeno da se plaćanja sa konsolidovanog računa Opštine Kolašin ne vrše u skladu sa Uputstvom o radu trezora lokalne samouprave, odnosno u prilogu plaćenih računa ne postoje navedeni Zahtjevi. Plaćanja se vrše na osnovu dostavljene dokumentacije (računi, odluke, zaključci) i na osnovu usmenog naloga Sekretara za finansije. Revizijom izdataka utvrđeno je da značajan dio dokumentacije na osnovu koje su vršene isplate, u prvom redu fakture, nijesu zavedene na arhivi opštine.

   - **Opština treba da izvrši usklađivanje Uputstva o radu trezora sa promjenom zakonskih i podzakonskih propisa i da se pridržava odredbi Uputstva, posebno u dijelu raspoređivanja službenika za finansije, odobravanja, dinamike i kontrole potrošnje budžetskih sredstava. Opština treba da u skladu sa Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave („Sl. list CG“, br. 51/11 i 18/18), poslove prijema, evidentiranja i otpremanja akata vrši u pisarnici, odnosno arhivi opštine.**

6. Prilikom donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o Budžetu Opštine Kolašin nije pribavljeno mišljenje Ministarstva finansija na predloženi nivo i strukturu potrošnje, politiku zarada, kapitalne izdatke i izvore finansiranja i nivo budžetskog gotovinskog suficita. Članom 45 Zakona o finansiranju lokalne samouprave predviđeno je da: “U slučajevima kada tokom fiskalne godine dođe do smanjenja planiranih prihoda ili povećanja planiranih rashoda vrši se izmjena budžeta po postupku propisanom za njegovo donošenje”. Članom 35 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, prije usvajanja predloga odluke o budžetu opštine, nadležni organ opštine pribavlja mišljenje Ministarstva finansija.

   - **Opština treba da u slučajevima rebalansa Budžeta postupa u skladu sa čl. 45 Zakona o finansiranju lokalne samouprave i čl. 35. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i prije usvajanja rebalansa budžeta obavezno pribavlja mišljenje Ministarstva finansija.**

7. Predlog Odluke o završnom računu Budžeta Opštine Kolašin za 2017. godinu nije dostavljen Skupštini Opštine u roku propisanom čl. 56 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, odnosno do kraja maja tekuće godine. Predlog završnog računa budžeta, dostavljen je Državnoj revizorskoj instituciji nakon završetka terenskog rada 02.07.2018. godine elektronskim putem.

   - **Opština treba da, u skladu sa čl. 56 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, Predlog Odluke o završnom računu budžeta dostavlja u propisanoj formi i u propisanim rokovima Skupštini Opštine do kraja maja tekuće godine.**

8. Revizijom je utvrđeno da je Opština tokom 2013. godine, radi obezbeđenja svojih potraživanja po osnovu poreza na nepokretnosti izvršila upis hipoteke na zemljištu za dva pravna lica u vrijednosti 81.191,81€ (44.478,89€ i 36.712,92€), kao i da je u međuvremenu došlo do značajnog uvećanja duga, tako da isti na 31.12.2017. godine iznosi 291.829,35€, a da Opština nije preduzela sve zakonske mjere naplate protiv poreskih obveznika.

   - **Opština treba da u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji preduzima mjere prinudne naplate prema svim poreskim obveznicima koji nijesu izmirili poreske obaveze u propisanim rokovima. Takođe, u skladu sa čl. 333 i 335 Zakona o svojinsko pravnim odnosima treba obavijestiti hipotekarne dužnike o početku namirenja svog potraživanja vansudskom prodajom ili sudskom prodajom nepokretnosti opterećene hipotekom, u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbeđenju.**

9. Revizijom je utvrđeno da je Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno - komunalne poslove uradio Nacrt Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta za bespravne objekte i Nacrt Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta i da su isti upućeni Predsjednici Opštine Kolašin na dalje postupanje, odnosno na prosljeđivanje Ministarstvu održivog razvoja i turizma radi davanja saglasnosti na Nacrte navedenih Odluka. Međutim, isti nijesu proslijeđeni Ministarstvu. Takođe je utvrđeno da je u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata do isteka roka za legalizaciju bespravno izgrađenih objekata nadležnom Sekretarijatu podnijet 631 zahtjev za legalizaciju.

   - **Opština treba da u skladu sa obavezama iz čl. 154 i 239 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata dostavi Ministarstvu održivog razvoja i turizma Nacrt Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta za bespravne objekte i Nacrt Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, radi davanja saglasnosti kako ne bi došlo do zastoja u realizaciji ovog značajnog projekta za ravnomjeran i regionalno uravnotežen prostorni razvoj u skladu sa potrebama društva, privrede i građana.**

10. Opština je u oktobru 2016. godine, na osnovu Zakona o zaradama u javnom sektoru, donijela Odluku o zaradama zaposlenih u javnom sektoru Opštine Kolašin ("Sl. list CG" br. 43/16 i 54/17). Odlukom su definisani koeficijenti za obračun zarada zaposlenih u organima lokalne uprave, zaposlenim u JU Centar za kulturu, doo Komunalno, doo Vodovod i kanalizacija i zaposlenim u Turističkoj organizaciji Kolašin. Odlukom Ustavnog suda CG U-II br. 28/17 objavljenoj u "Sl. list CG" br. 40/18 od 22.06.2018. godine navedena Odluka je ukinuta jer je donijeta od strane nenadležnog organa i po postupku koji nije propisan za njeno donošenje.

   - **Skupština Opštine treba da, shodno Odluci Ustavnog suda U-II br. 28/17 ("Sl. list CG" br. 40/18), u skladu sa zakonom datim ovlašćenjima donese Odluku o zaradama zaposlenih u javnom sektoru Opštine Kolašin.**

11. Dodatak na osnovnu zaradu za radno mjesto Samostalni savjetnik I – Savjetnik Predsjednika Skupštine u visini od 45% osnovne zarade nije u skladu sa čl. 17, 18 i 19 Zakona o zaradama u javnom sektoru. U članu 17 Zakona se navodi da dodatak na osnovnu zaradu zaposlenom za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima može biti određen u visini do 30% osnovne zarade, dok je članom 18 određeno da zaposleni koji radi na specifičnim poslovima u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, pranja novca, terorizma i ratnih zločina ostvaruje pravo na specijalni dodatak. Članom 19 Zakona o zaradama u javnom sektoru određeno je da zaposleni može da ostvari dodatak na zaradu po osnovu čl. 17 i 18 Zakona najviše do 45% visine osnovne zarade. Samostalnom savjetniku I – Savjetnik Predsjednika Skupštine, zarada je uvećana za 45% po osnovu posebnih uslova rada za „vođenje evidencije osnovnih sredstava i opreme, koji su u vlasništvu Opštine, za predviđenu kilometražu motornih vozila, potrošnju goriva, kao i kompletan servis i održavanje motornih vozila koji su u vlasništvu opštine" što nije u skladu sa uslovima predviđenim čl. 18 Zakona.

   - **Opština treba da dodatke na zaradu određuje u skladu sa kriterijumima propisanim čl. 17, 18 i 19 Zakona o zaradama u javnom sektoru.**

12. Sa pozicije bruto zarada su svakog mjeseca evidentirana plaćanja poreza i prireza za naknade skupštinskim odbornicima, a vršene su i isplate po osnovu ugovora o djelu što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

   - **Opština treba da evidenciju izdataka vrši samo na računima i za namjene predviđene čl. 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

13. Ugovor o izvršenju eksterne revizije Završnog računa Budžeta Opštine Kolašin za 2016. godine zaključen je 03.10.2017. godine.

    - **Opština treba da Ugovore o izvršenju eksterne revizije završnog računa Budžeta zaključuje blagovremeno, kako bi izvještaj eksterne revizije kao sastavni dio Završnog računa budžeta mogao biti dostavljen Skupštini Opštine u roku predviđenim čl. 56. Zakona o finansiranju lokalne samouprave, odnosno, do kraja maja tekuće godine.**

14. Opština Kolašin nije izvršila usklađivanje Odluke o finansiranju političkih partija sa promjenama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. U postupku revizije je utvrđeno da je iznos koji je opredijeljen budžetom ispravan ali nije dat na uvid dokument koji predstavlja obračun po kojem je Opština vršila isplate za finansiranje redovnog rada političkih subjekata.

    - **Opština treba da izvrši usklađivanje Odluke o finansiranju političkih partija sa važećim Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i da obračun na osnovu kojeg se vrši isplata sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata sačinjava i čuva u Sekretarijatu za finansije i opštu upravu.**

15. Revizijom je utvrđeno da prilikom izvođenja radova za investiciono održavanje, Opština ne određuje lice koje će da izvrši nadzor i prijem radova. Takođe, utvrđeno je da mjesne zajednice ne podnose izvještaje o upotrebi sredstava dodijeljenih za realizaciju projekata na ime učešća Opštine u sanaciji puteva kroz mjesne zajednice.

    - **Opština treba da tokom izvođenja radova koji imaju prirodu investicionog održavanja odredi nadzorni organ koji će pratiti tok radova i izvršiti prijem izvršenih radova. Takođe, Opština treba da vrši kontrolu i upotrebe sredstava dodijeljenih mjesnim zajednicama na ime učešća opštine u realizaciji projekata održavanja infrastrukture.**

16. Revizijom zaduženosti Opštine utvrđeno je da:

    - Opština u stanje duga nije uključila pozajmice iz Egalizacionog fonda koje su na dan 31.12.2017. godine iznosile 253.608,08€.
    - Obaveze za bruto zarade po reprogramu duga evidentirane su na računu 463 – otplata obaveza iz prethodnog perioda iako je Ugovorom o reprogramu poreskog duga određeno da opština isplaćuje obaveze po osnovu poreza i doprinosa u budućem periodu (20 godina) prema utvrđenoj dinamici plaćanja.

    - **Opština treba da Izvještaj o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ sačini u skladu sa Pravilnikom o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave i iskaže sva zaduženja i otplate po kreditima koje se odnose na Opštinu.**

17. Evidentiranje obaveza ne vrši se prilikom dostavljanja faktura (nastanka obaveze) već prilikom plaćanja istih. Na taj način nijesu evidentirane sve obaveze koje Opština ima po raznim osnovama, što nije u skladu sa članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim je određeno da su neizmirene obaveze iz prethodnog perioda, budžetske obaveze koje nijesu plaćene na dan dospijeća plaćanja i čija je obaveza nastala na osnovu zakona, u skladu sa zakonom i ugovorom. Takođe, evidencija obaveza nije usklađena sa čl. 7. Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, kojim su određeni računi za evidenciju stanja obaveza po klasi, kategoriji, grupi i sintetici.

- **Opština treba da vodi evidenciju obaveza u skladu sa čl. 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i čl. 7 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština na klasi 2, kako bi obezbijedila tačnost iskazanih podataka o neizmirenim obavezama.**

18. Revizijom je utvrđeno da naloge za podizanje gotovine potpisuje, gotovinu podiže i istu isplaćuje Sekretar za finanasije i opštu upravu što nije u skladu sa članom 4 i članom 73 Uputstva o radu trezora i sa čl. 8 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za finansije i opštu upravu.

    - **Opština treba da u skladu sa članom 4 i 73 Uputstva o radu trezora, i čl. 8 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za finansije i opštu upravu utvrdi interne procedure kojima se reguliše blagajničko poslovanje i omogući da sve poslove vezane za blagajničko poslovanje (podizanje i isplatu gotovine, evidentiranje i čuvanje blagajničke dokumentacije) obavlja blagajnik.**

19. Sekretarijat za finansije i opštu upravu ne vodi evidenciju pokretne i nepokretne imovine na modifikovanoj osnovi, odnosno na klasi 0, shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština (Sl. list CG, br. 72/16) pa se revizijom nije moglo izvršiti vrijednosno upoređenje popisane imovine sa knjigovodstvenim stanjem. Opština nije uspostavila elektronsku evidenciju osnovnih sredstava.

    Popis je izvršen na Obrascu PL, a sva popisana imovina iskazana je samo u naturalnom obliku (bez nabavne, otpisane i sadašnje vrijednosti).

    Obračun amortizacije i revalorizacija nijesu vršeni, dok elektronska evidencija pokretne i nepokretne imovine ne postoji u računovodstvu opštine Kolašin.

    - **Opština treba da uspostavi elektronsku evidenciju pokretne i nepokretne imovine koju koristi, da za svu imovinu unese procijenjenu vrijednost imovine, da evidentira svaku novu nabavku i za svaku novu nabavku evidentira i vrši obračun amortizacije po stopama za obračun propisanim Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, kao i da godišnji obračun amortizacije imovine vrši na propisanom obrascu (obrazac OA) elektronskim putem.**

20. Izvještaj o popisu ne sadrži stanje potraživanja i obaveza, stanje blagajne kao ni popis stanja sredstava na žiro računima kao sastavnog dijela konsolidovanog računa trezora.

    - **Opština treba da prilikom donošenja rješenja o formiranju Komisije za vršenje popisa, definiše obaveze Komisije, način i rokove vršenja popisa, i da osim popisa pokretne i nepokretne imovine, vrši i popis novčanih sredstava, hartija od vrijednosti, potraživanja i obaveza na dan 31.12. fiskalne godine.**

21. Sekretarijat za finansije i opštu upravu nije, shodno Zakonu o državnoj imovini uspostavio evidenciju državne imovine i nije shodno članu 51 Zakona o državnoj imovini, podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini, dostavio Upravi za imovinu do kraja marta tekuće godine za prethodnu godinu.

    - **Opština treba da u skladu sa članom 50 Zakona o državnoj imovini dostavlja podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini organu uprave nadležnom za poslove imovine, na obrascima: PS-1, PS-2, NS-1 i NS-2 propisanim članom 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.**

22. Za Opštinu je karakteristična pojava strančarenje zaposlenih, kao posledica neblagovremenog donošenja akata o pravima i obavezama zaposlenih, kao i neblagovremenih isplata, što izaziva značajne izdatke po osnovu troškova sudskih postupka.

    - **Opština treba da obezbijedi zaštitu prava zaposlenih u skladu sa čl. 134 – 137 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, ili putem arbitraže preko Agencije za mirno rješavanje sporova u skladu sa Zakonom o arbitraži, kako bi se izbjegli značajniji odlivi sredstava po osnovu troškova sudskih sporova. Takođe, Opština treba da postupa po pravosnažnim odlukama nadležnih sudova radi izbjegavanja neekonomičnog trošenje budžetskih sredstava u postupku prinudne naplate potraživanja.**

Preporuka drugom državnom organu:

1. Revizijom je utvrđeno da finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave nijesu blagovremeno dostavljani Ministarstvu finansija, u papirnoj i elektronskoj formi. Na osnovu podataka dostavljenih od Ministarstva finansija utvrđeno je da je Opština Kolašin dostavila navedene izvještaje Ministarstvu elektronskim putem 27.06.2018. godine.

    - **Ministarstvo finansija treba da u skladu čl. 64 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i čl. 6 Pravilnika o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave obezbijedi da sve opštine na propisan način sačinjavaju i podnose finansijske izvještaje Ministarstvu na propisanim obrascima (1, 2, 5 i 7), do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu.**

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada, Ministarstvo finansija i Ministarstvo javne uprave, radi preduzimanja mjera na uspostavljanju održivog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore.

- Da Opština Kolašin u roku od 30 (trideset) dana dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Opština je dužna da u roku od 6 (šest) mjeseci DRI dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI ZAVRŠNOG RAČUNA OPŠTINE BERANE ZA 2017. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Opština Berane
Predmet revizije:	Završni račun budžeta Opštine Berane za 2017. godinu
Trajanje revizije:	90 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	Senator Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma Senator Nikola N. Kovačević, član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Završnog računa Budžeta Opštine Berane za 2017. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG", br. 01/07, 038/13),
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i Sl. list Crne Gore, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17),
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2018. godinu, br: 06-288/17 donešenog od strane Senata Državne revizorske institucije (u daljem tekstu: DRI), 14.12.2017. godine,
- Odluci o vršenju revizije nadležnog kolegijuma broj 40112/18-051-1038/14 od 06.07.2018. godine.

Revizija Završnog računa budžeta Opštine Berane za 2017. godinu izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG br. 03/15),
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list RCG" br. 07/15),
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS),
- Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI).

2. VRSTA, PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije je Završni račun budžeta Opštine Berane za 2017. godinu. U okviru Završnog računa budžeta detaljno su analizirani:

- Primici opštine,
- Izdaci opštine,
- Realizacija kapitalnih projekata,
- Evidencija državne imovine u opštini,
- Zaduženost i izdate garancije,
- Neizmirene obaveze.

Predmet revizije su i normativna uređenost i organizaciono ustrojstvo Opštine, sistem javnih nabavki i sistem unutrašnjih finansijskih kontrola. Obavljena je finansijska revizija i revizija pravilnosti, koja podrazumijeva sveobuhvatan uvid u poslovanje Opštine i usklađenost poslovanja sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti Završnog računa budžeta Opštine Berane za 2017. godinu, ocjena unutrašnjeg sistema finansijskog upravljanja i kontrole i pravilnosti (zakonitost) poslovanja. Pravilnost poslovanja podrazumijeva izricanje mišljenja o tome da li su transakcije izvršene u skladu sa zakonom, drugim propisima, datim ovlašćenjima i za planirane svrhe.

3. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Opština Berane funkcioniše u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG" br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06 i „Sl list Crne Gore" br. 88/09, 3/10, 73/10, 38/12, 10/14, 57/14 i 02/18), Zakonom o finansiranju lokalne samouprave („Sl. list RCG" br. 42/03, 44/03, i „Sl. list Crne Gore" br. 05/08, 51/08, 74/10, 01/15, 78/15, 03/16, 30/17 i 91/17), Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18), Zakonom o državnoj imovini („Sl. list CG", br. 21/09, 40/11), i Statutom Opštine Berane („Sl. list RCG" - Opštinski propisi, br. 25/04, 31/04, 34/06, 41/10 i „Sl. list CG" - Opštinski propisi br. 31/11).

Nadležnosti Opštine regulisane su Zakonom o lokalnoj samoupravi, dio III - Poslovi lokalne samouprave (čl. 28 - čl. 39.) i Statutom Opštine Berane (čl. 14 - čl. 16), kao i drugim sistemskim zakonima kojima su uređena pitanja državne imovine, utvrđivanja visine i kontrole sopstvenih prihoda i dr.

Statutom Opštine, uređuju se: prava i dužnosti Opštine, poslovi i način odlučivanja lokalnog stanovništva, pravni status, poslovi Opštine, imovina i finansiranje, organi Opštine i njihove nadležnosti, način odlučivanja, vrste organa lokalne uprave i javnih službi, organizacija i način rada organa i način vršenja nadzora nad radom organa opštine i javnih službi, mjesna samouprava, učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave, odnosi i saradnja organa Opštine sa građanima, NVO i državnim organima i javnim službama, saradnja sa drugim opštinama u zemlji i inostranstvu, javnost i transparentnost rada, ostvarivanje demokratskog uticaja građana na unapređenju lokalne samouprave i druga pitanja od značaja za funkcionisanje lokalne samouprave.

Sjedište Opštine je u Beranama, ul. IV Crnogorske brigade br.1.

Organi Opštine su Skupština Opštine i Predsjednik Opštine.

Skupštinu opštine čine odbornici koje biraju građani na period od četiri godine u skladu sa čl. 37 Zakona o lokalnoj samoupravi. Broj odbornika u Skupštini utvrđuje se posebnom odlukom. Skupština je predstavnički organ građana i njen rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi i Statutom Opštine Berane (čl. 26 - čl. 57).

Predsjednik Opštine, je izvršni organ Opštine, biraju ga građani na period od pet godina i njegov rad je regulisan Zakonom o lokalnoj samoupravi i Statutom Opštine Berane (čl. 58 - čl. 69). Predsjednik Opštine predstavlja i zastupa Opštinu.

Računovodstvene politike i trezorsko poslovanje

Opština vodi računovodstveno poslovanje u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština („Sl. list Crne Gore“, br. 72/16).

Shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl .list Crne Gore“, br. 23/14), Opština je dužna da popuni i dostavi propisane finansijske izvještaje Ministarstvu finansija, najkasnije do kraja februara tekuće godine za predhodnu godinu, na obrascima:

- Obrazac 1 - Izvještaj o novčanim tokovima I - ekonomska klasifikacija,
- Obrazac 2 - Izvještaj o novčanim tokovima II - funkcionalna klasifikacija,
- Obrazac 5 - Izvještaj o neizmirenim obavezama,
- Obrazac 7 - Izvještaj o konsolidovanoj budžetskoj potrošnji.

Pored navedenih finansijskih izvještaja, Opština je obavezna, da shodno Pravilniku o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave („Sl. list Crne Gore“, br. 26/11 i 15/13) sačini i dostavi Ministarstvu finansija, najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka kvartala, Izvještaj o planiranim i ostvarenim prihodima budžeta, planiranim i izvršenim rashodima budžeta i budžetskom zaduženju na obrascima:

- Obrascu POP - Izvještaj o planiranim i ostvarenim prihodima budžeta,
- Obrascu PIR - Izvještaj o planiranim i izvršenim rashodima budžeta,
- Obrascu BUZ - Izvještaj o budžetskom zaduženju i
- Obrascu NEO - Izvještaj o neizmirenim budžetskim obavezama.

Uputstvo o radu trezora lokalne samouprave - Uputstvom o radu trezora Opštine propisuje se bliži način izvršenja budžeta lokalne samouprave, kontrola finansijskih transakcija, obezbjeđenje likvidnosti konsolidovanog računa trezora, upravljanje dugom Opštine kao i oblik i sadržina obrazaca za glavnu knjigu trezora.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije br: 01-031-2790/1 od 22.10.2018. godine na Preliminarni izvještaj o reviziji Završnog računa budžeta Opštine Berane za 2017. godinu, a u skladu sa članom 15 i 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu Zoran Jelić (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 24.09.2018. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Završnog računa Budžeta Opštine Berane za 2017. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa članom 52 Zakona o finansiranju lokalne samouprave za izvršenje budžeta opštine odgovoran je predsjednik opštine, a za namjensko korišćenje budžetskih sredstava odgovoran je budžetski izvršilac. Shodno članu 69. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti Završni račun budžeta opštine priprema odgovorno lice opštine u skladu sa ovim zakonom. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je Odluka o Završnom računu Budžeta Opštine Berane za 2017. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljena i prezentovana u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Opštine Berane sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni dokazi adekvatni i dovoljni, kao i da daju osnovu za izražavanje mišljenja.

Finansijskom revizijom Završnog računa budžeta Opštine Berane za 2017. godinu utvrđeno je da su finansijski izvještaji za 2017. godinu sastavljeni u svim materijalnim aspektima u skladu s važećim okvirom finansijskog izvještavanja i prezentovani na fer i objektivan način, te u skladu s tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje**.

Osnov za izražavanje pozitivnog mišljenja za finansijsku reviziju:

Podaci iskazani u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2017. godinu odgovaraju podacima iz Glavne knjige i podacima iz Završnog računa Budžeta Opštine Berane za 2017. godinu, dok iskazani gotovinski suficit u iznosu od 522.877,70€ odgovara suficitu utvrđenom u postupku revizije.

Revizijom pravilnosti Odluke o Završnom računu Opštine Berane za 2017. godinu utvrđeno je da Opština nije u svim aspektima uskladila poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima: Zakonom o poreskoj administraciji, Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Zakonom o zaradama u javnom sektoru, Zakonom o državnoj imovini, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština i Uputstvom o radu trezora lokalne samouprave, koja imaju materijalni ali ne i prožimajući karakter te na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Osnov za izražavanje uslovnog mišljenja za reviziju pravilnosti:

Rješenja o prinudnoj naplati za fizička lica po osnovu duga za porez na nepokretnosti (za 2017. i prethodne godine) donesena su u 2018. godini. Doneseno je ukupno 20.270 rješenja sa ukupnim zaduženjem od 1.914.145,11€ od čega je naplaćeno 66.880,54€ do 31.05.2018. godine.

Za pravna lica je doneseno 60 rješenja o prinudnoj naplati sa ukupnim zaduženjem 147.668,88€, od čega je naplaćeno 26.702,96€ u 2017. godini i 8.769,98€ u 2018. godini.

- **Opština treba da u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji preduzima mjere prinudne naplate prema svim poreskim obveznicima koji nijesu izmirili poreske obaveze u propisanim rokovima. Takođe, u skladu sa čl. 333 i 335 Zakona o svojinsko pravnim odnosima treba obavijestiti hipotekarne dužnike o početku namirenja potraživanja, vansudskom ili sudskom prodajom nepokretnosti opterećene hipotekom, u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbeđenju.**

Revizijom je utvrđeno da Uputstvo o radu trezora lokalne samouprave Berane, koje je doneseno 14.01.2005. godine, nije usklađeno sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i podzakonskom regulativom donešenom nakon toga. Takođe, revizijom je utvrđeno da Opština nije u svim slučajevima postupala u skladu sa Uputstvo o radu trezora.

- **Opština treba da izvrši usklađivanje Uputstva o radu trezora sa promjenom zakonskih i podzakonskih propisa i da se pridržava odredbi Uputstva, posebno u dijelu koji se odnosi na kontrolu izdataka (poglavlje IV) i prikupljanje prihoda (poglavlje V).**

Opština nije, prilikom novog zapošljavanja, u svim slučajevima, prethodno obezbijedila pozitivno mišljenje Ministarstva finansija, u skladu sa članom 5 stav 2 Ugovora o reprogramu poreskog duga opštine Berane.

- **Opština treba da popunjavanje radnih mjesta vrši samo sa licima koja prilikom zasnivanja radnog odnosa ispunjavaju sve uslove predviđene zakonom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i da u skladu sa članom 5 stav 2 Ugovora o reprogramu poreskog duga Opštine, prilikom svakog novog zapošljavanja prethodno obezbijedi pozitivno mišljenje Ministarstva finansija.**

Za vršioca dužnosti određivana su lica koja ne ispunjavaju uslove za radno mjesto visokog rukovodnog kadra, i na duži vremenski period (više godina), što nije u skladu sa članom 45a Zakona o državnoj upravi i čl. 124 Zakona o lokalnoj samoupravi .

- **Opština treba da u skladu sa članom 124 Zakona o lokalnoj samoupravi, u slučaju prestanka mandata licu koje vrši poslove visokog rukovodnog kadra, odredi vršioca dužnosti do imenovanja, odnosno postavljanja, a najduže do šest mjeseci.**

U postupku revizije od Agencije za izgradnju i razvoj Berana je traženo pojašnjenje za dostavljene privremene situacije. Agencija je dostavila Pregled lokacija na kojima je rađeno, sa periodima rada, međutim, ni iz dostavljenog pregleda lokacija i putnih pravaca na kojima su izvedeni radovi, ne može se utvrditi šta je konkretno, koliko i u kojoj vrijednosti urađeno na pojedinom putnom pravcu. Revizijom je utvrđeno da prilikom izvođenja radova na održavanju čistoće javnih površina i drugih radova sadržanih u operativnom planu, opština ne određuje lice koje će da izvrši nadzor i prijem radova.

- **Opština treba da od preduzeća čiji je osnivač, zahtijeva da u dostavljenim situacijama daje precizan opis: mjesta, vrste, količine i vrijednosti izvedenih radova. Takođe, tokom izvođenja radova treba odrediti nadzorni organ koji će pratiti tok radova i izvršiti prijem izvršenih radova.**

Opština je u pojedinim slučajevima na poziciji primitaka i izdataka vršila evidenciju koja nije usklađena sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština**.**

- **Opština treba da evidenciju primitaka i izdataka vodi na računima i za namjene predviđene Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

Revizijom je utvrđeno da Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj ne vodi evidenciju pokretne i nepokretne imovine na modifikovanoj osnovi, odnosno na klasi 0, shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

- **Opština treba da u skladu sa čl. 5 Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština evidenciju imovine vodi na modifikovanoj osnovi, na klasi 0.**

Revizijom je utvrđeno da Direkcija za imovinu, shodno članu 51 Zakona o državnoj imovini, podatke o pokretnoj i nepokretnoj imovini u papirnom i elektronskom obliku nije dostavila Upravi za imovinu do kraja marta tekuće godine za prethodnu godinu.

- **Opština treba da obezbijedi da se podaci o pokretnoj i nepokretnoj imovini, dostavljaju organu nadležnom za poslove imovine na način i rokovima određenim čl. 51 Zakona o državnoj imovini.**

Kod Otvorenog postupka javnih nabavki br. 1 – Održavanje i servisiranje vozila, Opština nije postupila u skladu sa članom 41 Zakona o javnim nabavkama, koji se odnosi na precizno definisanje predmeta javne nabavke.

- **Opština treba da postupa u skladu sa članom 41 Zakona o javnim nabavkama kojim je, između ostalog, definisano da predmet javne nabavke treba da bude opisan potpuno, jasno i razumljivo, na način koji omogućava podnošenje odgovarajuće ponude po vrsti, kvalitetu, cijeni, kao i po drugim potrebnim svojstvima i uslovima.**

Kod Pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva br. 1 – nabavka udžbenika, Opština je prihvatila ponudu u kojoj visina ponuđene cijene prelazi visinu procijenjene vrijednosti i koju je, shodno članu 100 Zakona trebalo odbaciti kao neispravnu.

- **Opština treba da, ponudu u kojoj visina ponuđene cijene prelazi visinu procijenjene vrijednosti ili nije iskazana pravilno, u skladu sa članom 100 Zakona o javnim nabavkama odbaci kao neispravnu.**

Preporuka drugom državnom organu:

Ministarstvo finansija je dostavilo Opštini Berane Smjernice za pripremu budžeta jedinica lokalne samouprave, broj 01-03-12230/1 od 29.07.2016. godine, što nije u skladu sa rokom utvrđenim čl. 29 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u maju fiskalne godine.

- **Ministarstvo finansija treba da u skladu sa čl. 29 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u maju tekuće fiskalne godine, izdaje stručno uputstvo za pripremanje budžeta potrošačkih jedinica i budžeta opština za narednu fiskalnu godinu, koje sadrži: osnovne odrednice fiskalne politike, odnosno smjernica fiskalne politike, limit potrošnje za naredne tri godine, fiskalna ograničenja, uputstva, smjernice i rokove za pripremu budžeta i preporuke za okvirni iznos izdataka opština, na osnovu kojih potrošačka jedinica i opština samostalno planiraju svoje izdatke.**

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI je odlučio:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada, Ministarstvo finansija i Ministarstvo javne uprave.
- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore.
- Da Opština Berane u roku od 30 (trideset) dana dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Opština je dužna da u roku od 6 (šest) mjeseci DRI dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

V DIO

OSTALE AKTIVNOSTI DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE

Saradnja sa Skupštinom Crne Gore, Vladom Crne Gore, državnim organima i civilnim sektorom

Državna revizorska institucija je, u izvještajnom periodu nastavila da unapređuje saradnju sa Skupštinom Crne Gore. Saradnja sa Skupštinom Crne Gore se realizuje kroz saradnju sa nadležnim Odborom za ekonomiju, finansije i budžet i s drugim skupštinskim radnim tijelima koji su nadležni za razmatranje pitanja iz djelokruga rada Državne revizorske institucije.

U novembru 2017. godine, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Crne Gore je razmotrio Izvještaj o reviziji Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sa Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore je podržao nalaze i preporuke DRI, koje proističu iz revizije Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, kao i one koje se odnose na pojedinačne revizije sadržane u Godišnjem izvještaju o izvršenim revizijama i aktivnostima DRI za period oktobar 2016 - oktobar 2017. godine. S tim u vezi, Odbor je predložio Skupštini Crne Gore da povodom usvajanja Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu usvoji zaključak kojim se podržavaju nalazi DRI. Zaključkom Skupštine Crne Gore[1] se poziva Vlada Crne Gore na poštovanje i ispunjavanje svih preporuka Državne revizorske institucije datih u Izvještaju o reviziji Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Vlada Crne Gore je takođe dužna pratiti realizaciju svih preporuka Državne revizorske institucije koje se odnose na pojedinačne revizije urađene u periodu oktobar 2016 – oktobar 2017. godine i preporuka koje se ponavljaju iz ranijeg perioda, i o tome kvartalno izvještavati Skupštinu Crne Gore.

Državna revizorska institucija je, u maju 2018. godine potpisala Sporazum o saradnji sa Skupštinom Crne Gore, kojim su definisane mjere za unapređenje međusobne saradnje u cilju ostvarivanja djelotvorne budžetske kontrole i promovisanja odgovornosti, transparentnosti i dobrog rukovođenja u oblasti javnih finansija. U cilju unapređenja saradnje sa Skupštinom Crne Gore, Državna revizorska institucija će pružati stručnu podršku Skupštini u vršenju njene zakonodavne i nadzorne uloge, dok će Skupština Crne Gore u okviru svojih nadležnosti podržavati i doprinijeti da Institucija nastavi da ostvaruje misiju na nezavisan i stručan način.

U septembru mjesecu 2018. godine, na održanoj 51. sjednici, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, na osnovu člana 51 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, jednoglasno je utvrdio nacrt Budžeta DRI za 2019. godinu.

Saradnja sa drugim nadležnim radnim tijelima Skupštine Crne Gore se odvijala kroz učešće predstavnika Državne revizorske institucije u raspravi prilikom održavanja kontrolnih i konsultativnih saslušanja subjekata revizije nad kojima radna tijela vrše nadzor u skladu sa svojim nadležnostima.

U novembru 2017. godine, predstavnici DRI su prisustvovali petoj sjednici Radne grupe, koja je zadužena za analiziranje preporuka iz Konačnog izvještaja Posmatračke misije OSCE/ODIHR povodom održanih parlamentarnih izbora 16. oktobra 2016. godine. Predstavnici Institucije su upoznali Radnu grupu sa prijedlozima za unapređenje Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Predstavnici Državne revizorske institucije su na 16. sjednici Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore, održanoj u decembru 2017. godine učestvovali u raspravi prilikom održavanja konsultativnog saslušanja povodom preporuka iz konačnog izvještaja Državne revizorske institucije o reviziji finansijskog izvještaja Javnog preduzeća “Regionalni vodovod Crnogorsko primorje” Budva za 2016. godinu.

[1] **(“Sl.list Crne Gore”, br. 081/17 od 5. 12.2017.godine)**

Odbor za bezbjednost i odbranu se, u julu 2018. godine, upoznao sa sadržajem Konačnog izvještaja DRI o kontrolnoj reviziji Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore. Na bazi Konačnog izvještaja i rasprave, Odbor za bezbjednost i odbranu je istakao važnost okončanja aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova na realizaciji preporuka koje nijesu ili su djelimično realizovane i s tim u vezi, pravovremenog dostavljanja izvještaja Državnoj revizorskoj instituciji.

U skladu s potpisanim Protokolom o saradnji između Skupštine Crne Gore i Državne revizorske institucije, predstavnici DRI su, u septembru 2018. godine prisustvovali 41. sjednici Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine povodom razmatranja Izvještaja o reviziji pravilnosti poslovanja Ambasade Crne Gore u Republici Austriji, Grčkoj i Hrvatskoj i Stalne misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. godinu. Na sjednici je konstatovano da je rukovodstvo Ministarstva vanjskih poslova značajno unaprijedilo stanje i napravilo konkretne korake s ciljem uklanjanja nepravilnosti iz Izvještaja o predmetnoj reviziji za 2017. godinu.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila da realizuje saradnju s Vladom Crne Gore, posebno s Ministarstvom finansija, Državnim tužilaštvom, Agencijom za spriječavanje korupcije, Upravom za kadrove, Poreskom upravom i drugim državnim organima.

Državna revizorska institucija je, u novembru 2017. godine potpisala Sporazum o saradnji sa Agencijom za sprječavanje korupcije s ciljem da se kroz zajedničke aktivnosti pruži doprinos unapređenju odgovornosti političkih subjekata, te jačanju integriteta i dobrog upravljanja javnim sredstvima. Kako bi pružile doprinos ostvarenju individualnih ciljeva i nadležnosti, DRI i Agencija su prepoznale potrebu i prostor za uspostavljanje i unapređenje saradnje, međusobnu razmjenu iskustava, podataka i dobre prakse, kao i promovisanje rezultata saradnje kroz zajedničke aktivnosti. U skladu sa potpisanim Sporazumom o saradnji, u septembru 2018. godine je održan sastanak između predstavnika Agencije za sprječavanje korupcije i Državne revizorske institucije, čije su teme bile konkretizacija oblika saradnje između ova dva organa, kao i analiza pojedinih članova Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Državna revizorska institucija je u februaru 2018. godine učestvovala na konferenciji “Izazovi reforme javne uprave u Crnoj Gori”, koju je organizovalo Ministarstvo javne uprave u saradnji sa SIGMA/OECD-om. Cilj konferencije je bilo predstavljanje analize SIGMA Monitoring izvještaja za Crnu Goru za 2017. godinu i rasprava na temu izazova i budućih koraka u Agendi reforme javne uprave.

U okviru Programa reforme upravljanja javnim finansijama, DRI Crne Gore učestvuje u prioritetnoj oblasti “Jačanje kapaciteta eksterne revizije”. U novembru 2017. godine, predstavnici Državne revizorske institucije su učestvovali na radionici u organizaciji Ministarstva finansija na temu “Razvoj pasoš indikatora za Program reforme upravljanja javnim finansijama“ u cilju uspostavljanja sistema za monitoring i evaluaciju tokom primjene Programa upravljanja javnim finansijama 2016-2020. Državna revizorska institucija je ujedno i članica Posebne radne grupe za reformu javne uprave, koje je formirana u cilju praćenja realizacije strateških dokumenata – Strategije reforme javne uprave 2016-2020 i Program upravljanja javnim finansijama 2016-2020. S tim u vezi, predstavnici Državne revizorske institucije su učestvovali na prvom Dijalogu o Programu reforme upravljanja javnim finansijama između Vlade Crne Gore i Generalnog Direktorata za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) u okviru Programa upravljanja javnim finansijama i šestom sastanku Evropske komisije i Posebne radne grupe za reform javne uprave, održanom u septembru mjesecu 2018. godine, na kojem su predstavili ostvarene rezultate i planirane aktivnosti Programom upravljanja javnim finansijama za period 2016-2020. godine.

U skladu sa Strateškim planom razvoja DRI za period 2018-2022. godine, Državna revizorska institucija planira potpisivanje Sporazuma o saradnji sa Vrhovnim državnim tužilaštvom do kraja 2018. godine.

Saradnja sa predstavnicima civilnog sektora se u izvještajnom periodu realizovala kroz učešće predstavnika Državne revizorske institucije na skupovima, kao i kroz redovno dostavljanje informacija na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

U cilju promovisanja rada DRI i transparentnijeg informisanja javnosti, Institucija sarađuje s predstavnicima sredstava javnog informisanja putem saopštenja, konferencija za medije, odgovora na pitanja novinara, najava događaja i drugih oblika obavještenja. Državna revizorska institucija je, u martu 2018. godine održala konferenciju za medije povodom objavljivanja Zbirnog izvještaja o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu nastavila da razvija saradnju sa profesionalnim udruženjima u Crnoj Gori. U skladu s potpisanim Sporazumom o saradnji sa Institutom računovođa i revizora Crne Gore, realizovana je obuka za revizorski kadar na temu "Tretman imovine, obaveza, prihoda i rashoda u obračunskom računovodstvu kroz primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda", u decembru 2017. godine. Na poziv Instituta računovođa i revizora Crne Gore, predsjednik Senata je učestvovao na konferenciji „Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja i revizija: Regulativa, praksa i pitanja implementacije"u organizaciji Parlamentarnog Odbora za budžetske i ekonomske reforme Republike Uzbekistana, Centralne banke, Udruženja banaka, Revizorske komore Uzbekistana i Centra za strategijski razvoj, u decembru 2017. godine u Taškentu. Predsjednik Senata je na poziv predsjednika Komore procjenitelja Crne Gore učestvovao na skupu, koji je bio posvećen promociji međunarodnih IVS standarda procjene. Ovom prilikom, predsjednik Senata je potpisao trilateralni sporazum o saradnji između Globalne organizacije za usvajanje standarda procjene IVSC, Državne revizorske institucije i Komore procjenitelja Crne Gore.

Strateški plan razvoja Državne revizorske institucije za period 2018 -2022. godine

U februaru 2018. godine, Državna revizorska institucija je uz podršku SIGMA-e donijela Strateški plan razvoja Državne revizorske institucije za period 2018 – 2022. godine. Okvir za sprovođenje Strateškog plana razvoja DRI preciziran je kroz Akcioni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja Institucije za period 2018 -2022. godine[2], koji sadrži razradu strateških ciljeva i podciljeva po planiranim aktivnostima, nosiocima i realizatorima aktivnosti, rokovima, indikatorima uspješnosti kao i potrebnim finansijskim resursima za realizaciju aktivnosti.

Povodom objavljivanja Strateškog plana razvoja i Akcionog plana, Državna revizorska institucija je u aprilu 2018. godine održala u saradnji sa SIGMA-om konferenciju za zaposlene DRI i eksternu konferenciju, na kojoj su prisustvovali predstavnici Delegacije Evropske Unije, Ambasade Narodne Republike Kine, Skupštine, Ministarstva finansije, Tužilaštva, udruženja računovođa i revizora, kao i predstavnici NVO sektora i medija.

Strateški plan razvoja sadrži analizu sprovođenja Strateškog plana razvoja DRI za period 2012-2017. godine, viziju, misiju i vrijednosti DRI, analizu sadašnjeg stanja i izazove, osnovne strateške ciljeve i praćenje sprovođenja Strateškog plana kroz Akcioni plan i indikatore uspješnosti. Državna revizorska institucija se za naredni petogodišnji period opredijelila za tri osnovna strateška cilja i to:

- Jačanje integriteta DRI na domaćem i međunarodnom planu;
- Jačanje uticaja Državne revizorske institucije u unapređenju upravljanja javnim finansijama i
- Povećanje kapaciteta i efikasnosti rada Državne revizorske institucije.

[2] Senat Državne revizorske institucije je usvojio Akcioni plan u aprilu mjesecu 2018. godine.

DRI je, u izvještajnom periodu, sprovodila aktivnosti, koje proizilaze iz Strateškog plana razvoja DRI i to:

- potpisala, u maju 2018. godine Sporazum o saradnji sa Skupštinom Crne Gore, dok se potpisivanje Sporazuma o saradnji sa Vrhovnim državnim tužalaštvom planira realizovati do kraja 2018. godine;
- organizovala konferenciju za medije nakon objavljivanja Zbirnog izvještaja o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu shodno odluci Kolegijuma;
- nastavila da informiše medije o izvršenim revizijama kroz saopštenja za javnost;
- nastavila da realizuje saradnju sa INTOSAI i EUROSAI organizacijama uz učešće u stručnim radnim grupama (EUROSAI Radna grupa za reviziju opština i EUROSAI Radna grupa za informacione tehnologije);
- nastavila da realizuje saradnju sa Evropskim revizorskim sudom i drugim revizorskim institucijama na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju razmjene dobrih praksi i vršenja paralelnih revizija kroz realizaciju i učešće na seminarima i radionicima definisanim Planom rada Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata EU i Evropskog revizorskog suda;
- donijela, u januaru 2018. godine Smjernice za reviziju godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- donijela, u septembru mjesecu 2018. godine u saradnji sa SIGMA-om Smjernice za vršenje revizije završnog računa budžeta države;
- planirala u nacrtu budžeta DRI za 2019. godinu sredstva neophodna za rješavanje prostornih uslova za rad DRI s ciljem povećanja revizorskih kapaciteta;
- realizovala aktivnosti na planu podizanja nivoa svijesti zaposlenih o značaju integriteta kroz učešće u realizaciji IntoSAINT projekta u saradnji sa Računskim sudom Holandije, VRI Gruzije i Ukrajine;
- počela s primjenom softvera za upravljanje dokumentima (eDMS).

Akcionim planom za implementaciju Strateškog plana razvoja DRI predviđene su aktivnosti koje se planiraju realizovati kroz podršku iz sredstava Instrumenta pretpristupne podrške (IPA), za koji se očekuje da će početi s implementacijom početkom 2019. godine. Ove aktivnosti se odnose na: unaprijeđenje metodologije za vršenje finansijske revizije i revizije pravilnosti; unaprijeđenje metodologije za vršenje revizije uspjeha; uspostavljanje procedura za praćenje realizacije preporuka iz revizorskih izvještaja; donošenje strateških dokumenta za upravljanje ljudskim resursima i uspostavljanje komunikacije s medijima i nevladinim sektorom; unaprijeđenje programa obuka i korišćenja IT alata (IDEA softvera).

Aktivnosti vezane za realizaciju obaveza Državne revizorske institucije iz pregovaračkog procesa

U okviru procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, DRI Crne Gore učestvuje u radu četiri pregovaračke radne grupe – poglavlje V (javne nabavke), XXIII (Pravosuđe i temeljna prava), XXXII (Finansijski nadzor) i XXXIII (Finansijske i budžetske odredbe). U izvještajnom periodu, DRI Crne Gore je nastavila da aktivno učestvuje u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i ostvarivanja daljeg napretka u implementaciji završnih mjerila iz Pregovaračkog poglavlja XXXII (Finansijski nadzor).

Izvještajem Evropske Komisije o napretku Crne Gore za 2018. godinu[3] u poglavlju XXXII istaknuto je da: „Ustavni i pravni okvir Crne Gore obezbjeđuje nezavisnost Državne revizorske institucije (DRI), u skladu sa INTOSAI standardima...Institucionalni kapacitet DRI je i dalje problematičan. S postojećim brojem zaposlenih, DRI ne može u potpunosti da sprovodi svoju iscrpnu nadležnost...DRI je nedavno usvojila Strateški plan razvoja za period 2018 – 2022. godine. U cilju poboljšanja kvaliteta revizorskog rada, DRI je usvojila metodologiju revizije završnog računa budžeta Crne Gore i novu metodologiju za reviziju uspjeha. Takođe je usvojila smjernice za kontrolu i obezbjeđivanje kvaliteta revizije.

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-montenegro-report.pdf

Međutim, još uvijek nije izradila metodologiju za usmjeravanje revizorskog rada koja bi bila u potpunosti usklađena sa ISSAI. DRI posluje u skladu s godišnjim planovima revizije i obavlja poslove saglasno kodeksu profesionalne etike. Što se tiče uticaja revizorskog rada, nadležni skupštinski odbor razmatra nacrt budžeta zajedno s informacijama dobijenim od DRI i Centralne banke. Svi se izvještaji DRI objavljuju. DRI podnosi Skupštini izvještaj o svom revizorskom radu i ostalim aktivnostima iz svog godišnjeg izvještaja. Međutim, DRI rijetko Skupštini dostavlja pojedinačne revizorske izvještaje – samo pet od 41 revizorskih izvještaja bilo je dostavljeno 2016. godine. Skupština koristi izvještaj DRI samo ograničeno, ali od Vlade zahtjeva da izvještava o realizaciji preporuka DRI u vezi sa završnim računom".

U novembru mjesecu 2017. godine, predstavnici DRI učestvovali su na sastanku Pododbora o ekonomskim i finansijskim pitanjima i statistici u Podgorici, koji je bio posvećen redovnom praćenju realizovanih i planiranih aktivnosti shodno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Na ovom sastanku, predstavnici DRI su prezentovali napredak Institucije ostvaren u periodu novembar 2016 – novembar 2017. godine i prioritete za njen dalji razvoj.

U septembru mjesecu 2018. godine, predstavnici Generalnog direktorata za budžet Evropske Komisije su održali sastanak s predstavnicima DRI Crne Gore u okviru svoje redovne misije Crnoj Gori. Posjeta je organizovana s ciljem sprovođenja monitoringa napretka u vezi s ispunjenjem završnih mjerila iz pregovaračkog poglavlja XXXII – Finansijski nadzor. Predstavnicima Generalnog direktorata za budžet prezentovane su dosadašnje aktivnosti koje je Institucija preduzela u vezi s ispunjenjem završnih mjerila, kao i pravci daljeg razvoja eksterne revizije za naredni period.

U cilju realizacije obaveza iz pregovaračkog poglavlja XXXII, DRI Crne Gore je ojačala revizorske kapaciteta kroz dodatno zapošljavanje revizorskog kadra u odnosu na oktobar 2017. godine. Broj revizorskog kadra u oktobru 2018. godine iznosi 55 u odnosu na 46 u oktobru mjesecu 2017. godine. Zapošljavanje dodatnog revizorskog kadra takođe zavisi od obezbjeđivanja prostornih kapaciteta Državne revizorske institucije Crne Gore. Državna revizorska institucija je planirala sredstva za nabavku poslovnog prostora za potrebe DRI u nacrtu budžeta za 2019. godinu. Realizacija aktivnosti koja se odnosi na obezbjeđivanje adekvatnih prostorija za rad DRI je u toku. U skladu s Akcionim planom za sprovođenje Strateškog plana razvoja DRI, ova aktivnost se planira realizovati do kraja 2019. godine.

U odnosu na preporuku Evropske komisije iz Izvještaja o napretku Crne Gore za 2018. godinu u vezi sa usvajanjem metodologije eksterne revizije u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), DRI planira izraditi Priručnik za vršenje finansijske revizije i revizije pravilnost, unaprijediti Uputstvo o metodologiji vršenja revizije uspjeha i donijeti Smjernice za praćenje implementacije preporuka iz pojedinačnih izvještaja o reviziji kroz naredni IPA Projekat, za koji se očekuje da će početi sa implementacijom početkom 2019. godine.

DRI Crne Gore takođe ostvaruje saradnju s Evropskom unijom kroz redovnu pripremu priloga za Godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore, koji sadrži pregled realizovanih aktivnosti DRI Crne Gore iz pregovaračkih poglavlja XXIII (Pravosuđe i temeljna prava) i XXXII (Finansijski nadzor) za izvještajni period.

Međunarodna saradnja

Državna revizorska institucija, kao član Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI)[4] i Evropske organizacije vrhovnih revizorskih institucija (EUROSAI)[5], nastavlja da jača saradnju sa vrhovnim revizorskim institucijama kroz razmjenu iskustava i znanja u primjeni međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI) na međunarodnim kongresima, seminarima i radionicama. Cilj razvoja međunarodne saradnje je da omogući savremeni razvoj revizorske profesije i informisanje međunarodne javnosti o rezultatima i aktivnostima Državne revizorske institucije.

Državna revizorska institucija je učestvovala na svečanom obilježavanju 40 godina od donošenja Limske deklaracije i Međunarodnoj konferenciji o borbi protiv korupcije, u decembru 2017. godine u Limi u organizaciji VRI Perua. Limska deklaracija o smjernicama za pravila predstavlja Magna Cartu revizije javnog sektora, koja ističe značaj nezavisnosti vrhovnih revizorskih institucija. Na ovom događaju su prisustvovali predstavnici VRI iz 45 zemalja članica INTOSAI organizacije, uključujući 18 članica EUROSAI organizacije.

U junu 2018. godine, Državna revizorska institucija je učestvovala na konferenciji na temu „Podstaknuti i osposobiti vrhovne revizorske institucije da sprovode kolegijalni pregled“ u organizaciji Vrhovne revizorske institucije Slovačke. Imajući u vidu da INTOSAI organizacija prepoznaje značaj kolegijalnog pregleda i ističe prave vrijednosti i koristi vrhovne revizorske institucije za društvo, na konferenciji su prezentovana iskustva vrhovnih revizorskih institucija na planu primjene različitih INTOSAI alata za sprovođenje kolegijalnog pregleda. Na konferenciji je prisustvovalo oko 90 predstavnika vrhovnih revizorskih institucija iz različitih regionalnih INTOSAI organizacija, kao što je EUROSAI, ARABOSAI, ASOSAI, PASAI, AFROSAI.

Državna revizorska institucija Crne Gore je zajedno sa VRI Ukrajine i VRI Gruzije učestvovala u realizaciji Projekta o samoprocjeni integriteta VRI (IntoSAINT), kojim je rukovodio Revizorski sud Holandije. U decembru 2017. godine, predstavnici DRI Crne Gore su učestovovali na IntoSAINT obuci za moderatore za samoprocjenu integriteta u organizaciji Revizorskog suda Holandije. IntoSAINT predstavlja alat za samoprocjenu upravljanja integritetom koji je izradio i implementirao Revizorski sud Holandije, a koji služi za analizu rizika i otpornosti VRI na mogućnost nastanka kršenja principa integriteta i podizanje svijesti o integritetu unutar VRI. Na kraju obuke, predstavnicima Državne revizorske institucije Crne Gore su uručeni sertifikati za moderatore za samoprocjenu integriteta kroz primjenu IntoSAINT metodologije. Od 2011. godine, Revizorski sud Holandije je obučio više od 243 moderatora u 68 zemalja širom svijeta. U okviru IntoSAINT projekta, sljedeće aktivnosti su realizovane: organizovana u februaru 2018. godinu obuka za rukovodstvo i zaposlene na temu „IntoSAINT alata za samoprocjenu integriteta“; održana u aprilu 2018. godine radionica o samoprocjeni integriteta DRI Crne Gore kroz primjenu INTOSAI metodologije za samoprocjenu integriteta za vrhovne revizorske institucije (IntoSAINT) i učešće moderatora iz Revizorskog suda Holandije, Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine i VRI Gruzije; izrađen izvještaj o samoprocjeni integriteta DRI Crne Gore s preporukama na osnovu rezultata sa održane radionice sa zaposlenima DRI; sprovedena samoprocjena integriteta VRI Ukrajine od strane moderatora iz DRI Crne Gore i Revizorskog suda Holandije; organizovan sastanak u oktobru 2018. godine za učesnike IntoSAINT projekta povodom predstavljanja rezultata iz izvještaja o samoprocjeni integriteta i Akcionog plana za implementaciju preporuka.

Državna revizorska institucija je od aprila 2018. godine postala članica EUROSAI Radne grupe za informacione tehnologije (IT). U okviru aktivnosti EUROSAI Radne grupe za IT, delegacija Državne revizorske institucije je učestvovala na XII sastanku EUROSAI Radne grupe, održanom u aprilu 2018. godine u Talinu u organizaciji VRI Estonije. Cilj sastanka je bila razmjena iskustava i znanja u jačanju

[4] DRI je članica INTOSAI-a od 2007. godine;
[5] DRI je član EUROSAI-a od 2008. godine.

kapaciteta vrhovnih revizorskih institucija kroz primjenu informacionih tehnologija za vršenje revizija, kao i saradnja na poboljšanju i unapređenju metodologije za vršenje IT revizija.

Predstavnik Državne revizorske institucije je učestvovao na sastanku EUROSAI IT radne grupe, održanom u oktobru 2018. godine u Opole, u organizaciji VRI Poljske. Sastanak je bio posvećen revizorskim alatima koji su razvijeni uokviru ove radne grupe: CUBE projekat - inteligentna baza podataka revizorskih izvještaja različitih VRI i aktivni priručnik za vršenje IT revizije - interaktivni softverski alat za efikasnu praktičnu primjenu priručnika u procesu IT revizije, kao i razmjeni iskustava VRI u vršenju IT revizija kroz predstavljanja svojih izvještaja i preporuka.

Na poziv predsjednika Nacionalne kancelarije za reviziju Bugarske, Predsjednik Senata je uzeo učešće na konferenciji na visokom nivou „Uloga vrhovnih revizorskih institucija u unapređenju odgovornosti, transparentnosti i integriteta u javnom sektoru“, koja se organizovala pod bugarskim predsjedavanjem Savjetom Evropske unije u maju 2018. godine u Sofiji. Na konferenciji se razgovaralo o institucionalnoj nezavisnosti VRI, administrativnim kapacitetima modernizacije VRI – primjer dobrog upravljanja u javnom sektoru i komunikaciji sa zainteresovanim stranama i povećanju povjerenja građana.

Delegacija Državne revizorske institucije je prisustvovala EUROSAI sastanku na temu „Revizorska metodologija“ u oktobru 2018. godine u Varšavi, u organizaciji VRI Poljske. Ovaj sastanak je obuhvatio tri tematske cjeline i to: uvjeravanje u kvalitet revizija, komunikacija sa zainteresovanim stranama uključujući moderne metode za prezentovanje revizorskih nalaza i preporuka, planiranje revizije na strateškom i operativnom nivou sa primjenom analize rizika. EUROSAI sastanak je organizovan u okviru realizacije strateškog cilja 2 „Razvoj institucionalnih kapaciteta“ iz EUROSAI Strateškog plana za period 2017-2023. godine.

U organizaciji Evropske organizacije regionalnih institucija za reviziju (EURORAI), predstavnici Državne revizorske institucije su učestvovali na međunarodnom seminaru na temu „Revizija preduzeća u vlasništvu lokalnih vlasti“, u oktobru 2018. godine u Mađarskoj.

Na poziv generalnog revizora Ureda za reviziju Hrvatske, delegacija DRI Crne Gore, u svojstvu posmatrača, je prisustvovala sastanku Kontakt Komiteta predsjednika vrhovnih revizorskih institucija Evropske unije u oktobru mjesecu 2018. godine, u Dubrovniku. Glavna tema sastanka odnosila se na „Interakcije sa građanima Evropske unije – otvaranje vrhovnih revizorskih institucija“. Predsjednici su razmjenili svoja iskustva o inovativnim pristupima VRI zemalja članica Evropske unije u komunikaciji sa građanima i zainteresovanim stranama. Na sastanku Kontakt komiteta, razgovaralo se o aktivnostima Kontakt komiteta i profesionalnih partnera, kao i revizijama članica Kontakt komiteta na temu pitanja u vezi sa Evropskom unijom. Pored predstavnika VRI zemalja članica EU, na sastanku Kontakt komiteta učestvuju VRI zemalja kandidata za pristupanje EU u svojstvu posmatrača.

Saradnja sa Evropskim revizorskim sudom se ostvaruje kroz članstvo DRI Crne Gore u Mreži vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda.

U skladu s novim Planom rada Mreže za period 2018. godine usvojenom na sastanku Mreže VRI država kandidata i potencijalnih kandidata, održanom u oktobru 2017. godine u Luksemburgu, DRI Crne Gore je nastavila sa aktivnim učešćem na konferencijama, seminarima i radionicama organizovanim za članice Mreže.

Kao rezultat uspješne realizacije projekta „Paralelna revizija uspjeha – PPA II“ u septembru 2017. godine, Zajednička radna grupa za revizijske aktivnosti u saradnji sa Evropskim revizorskim sudom i Nacionalnom kancelarijom za reviziju Švedske je u februaru 2018. godine objavila Zbirni izvještaj o paralelnoj reviziji uspjeha na temu javnih nabavki koju su sprovele VRI zemalja Zapadnog Balkana -

Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Srbija. Državna revizorska institucija Crne Gore je integralno objavila nalaze iz revizije uspjeha „Planiranje javnih nabavki medicinske opreme“ u septembru 2017. godine, dok je dio opštih nalaza i preporuka iz ovog Izvještaja sadržan u Zbirnom izvještaju.

Delegacija Državne revizorske institucije je, u maju 2018. godine u Valeti prisustvovala sastanku oficira za vezu Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda u okviru godišnjeg sastanka oficira za vezu VRI zemalja članica Evropske unije u organizaciji Nacionalne kancelarije za reviziju Malte. Cilj sastanka je bio razgovor o realizaciji budućih aktivnostima iz Plana rada Mreže za 2018. godinu, koje se odnose na rad s parlamentom radi unapređenja uticaja revizija, razvoj indikatora performansi i IT podrške u reviziji.

U organizaciji Državne revizorske institucije Crne Gore i uz ekspertsku podršku Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske, održana je druga radionica na temu „Finansijska revizija“ za članice Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU u septembru 2018. godine u Bečićima. Ova radionica je druga u nizu radionica iz oblasti finansijske revizije koja se realizuje u skladu sa Planom rada Mreže za 2018. godinu. Na radionici su, pored revizora iz Državne revizorske institucije Crne Gore, učestvovali predstavnici Državne revizorske institucije Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Turske. Na radionici, učesnici su razmjenjivali znanja i iskustva kroz praktičnu primjenu svojih metodologija iz oblasti vrednovanja internih kontrola, procjene rizika i uzorkovanja.

Regionalna saradnja

Državna revizorska institucija je kroz saradnju sa revizorskim institucijama i ostalim organizacijama iz regiona nastavila da razmjenjuje dobre prakse i iskustva i u ovom izvještajnom periodu.

Delegacija Državne revizorske institucije Republike Makedonije boravila je u radnoj posjeti DRI Crne Gore u novembru 2017. godine. Ova posjeta realizovana u cilju razmjene iskustava i dobre prakse u primjeni informacionog sistema u postupku sprovođenja revizije, koji je Državna revizorska institucija Republike Makedonije razvila kroz implementaciju projekta sa VRI Norveške.

U decembru 2017. godine predstavnici Državne revizorske institucije Crne Gore prisustvovali su regionalnoj radionici na temu „Metodologija za vršenje IT revizije“, koja je održana u Beogradu. Cilj radionice je bio razmjena iskustava o dobrim praksama i izazovima s kojima se suočavaju vrhovne revizorske institucije u vršenju IT revizije.

Shodno Sporazumu o saradnji sa Vrhovnom revizorskom institucijom Republike Albanije, potpisanom jula mjeseca 2013. godine, delegacija Državne revizorske institucije Republike Albanije je posjetila DRI Crne Gore, u decembru 2017. godine. U okviru posjete, održani su sastanci na kojima se razgovaralo o iskustvima i praksi rada dvije vrhovne revizorske institucije iz oblasti finansijske revizije, revizije uspjeha, revizije informacionog sistema i praćenja realizacije revizorskih preporuka.

U cilju razmjene iskustva, dijeljenja pozitivnih primera kao i izazova u procesu revizije političkih partija, Državna revizorska institucija Crne Gore bila je domaćin regionalne radionice na temu „Revizije finansijskih izvještaja političkih subjekata“, u februaru 2018. godine. Na radionici su prisustvovali predsjednici i revizori vrhovnih revizorskih institucija Hrvatske, Srbije, Slovenije i Crne Gore. Cilj radionice je bila razmjena iskustava iz oblasti revizije godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata sa posebnim osvrtom na zakonodavni okvir, metodologiju vršenja revizije i izazove s kojima se suočavaju vrhovne revizorske institucije u sprovođenju predmetne revizije.

Revizori Odeljenja za reviziju uspjeha su učestvovali na obuci na temu „Revizija uspjeha“ koja je održana u oktobru 2018. godine u Prištini u organizaciji Nacionalne kancelarije za reviziju Kosova i uz ekspertsku podršku Generalne kancelarije za reviziju SAD-a i USAID-a. Cilj obuke je bio da učesnicima omogući da bolje prepoznaju ključne standarde i komponente revizije uspjeha, bolje planiraju i sprovode reviziju uspjeha i kvalitetnije izvještavaju o rezultatima revizije.

Delegacija Državne revizorske institucije uzela je učešće na tematskoj konferenciji „Uloga i uticaj vrhovnih revizorskih institucija u obnovi povjerenja društva u javni sektor“ koja se organizovala povodom 15 godina postojanja Nacionalne kancelarije za reviziju Kosova, u oktobru 2018. godine u Prištini. Konferencija je bila organizovana u dvije panel sesije i to na temu „Uticaj revizije usjeha u cilju unapređenja upravljanja“ i „Demonstracija stalnog uticaja VRI u društvu kroz sprovođenje revizija na bazi rizika“.

Saradnja s međunarodnim organizacijama

Predsjednik Senata je, na poziv organizacije „Međunarodno budžetsko partnertstvo“ učestvovao na radionici „Revizorska odgovornost“, održanoj u Vašingtonu novembra 2017. godine. Na radionici se razgovaralo o mjerama za unapređenje praćenja i realizacije revizorskih preporuka od strane izvršne vlasti, implementaciji komunikacionih strategija i razvoju saradnje sa civilnim sektorom. Sastanak je okupio visoke predstavnike vrhovnih revizorskih institucija, kao i predstavnike civilnog društva iz Argentine, Gruzije, Gane, Meksika, Nepala, Sijera Leonea, Južne Afrike i Tanzanije.

Državna revizorska institucija je, u izvještajnom periodu nastavila saradnju sa OECD i EU organizacijom SIGMA. DRI Crne Gore je, u saradnji sa SIGMA-om realizovala aktivnosti na izradi Smjernica za reviziju završnog računa budžeta Crne Gore, koje su usvojene u septembru mjesecu 2018. godine.

U cilju realizacije Strateškog plana razvoja DRI za period 2018 – 2022. godine, organizovana je misija SIGMA-e radi dogovora oko realizacije buduće saradnje za period 2018-2019. godine. Uz podršku eksperata SIGMA-e, planira se realizacija aktivnosti koje su definisane Strateškim planom razvoja DRI i to: unapređenje unutrašnje organizacije, izrada bazične statistike na nivou DRI i planiranje revizija prema revizorskim danima.

Državna revizorska institucija Crne Gore je, u izvještajnom periodu sarađivala sa ambasadama Velike Britanje, Rumunije i Narodne Republike Kine u Crnoj Gori u cilju uspostavljanja bilateralne saradnje sa vrhovnim revizorskim institucijama.

Upravljanje ljudskim resursima

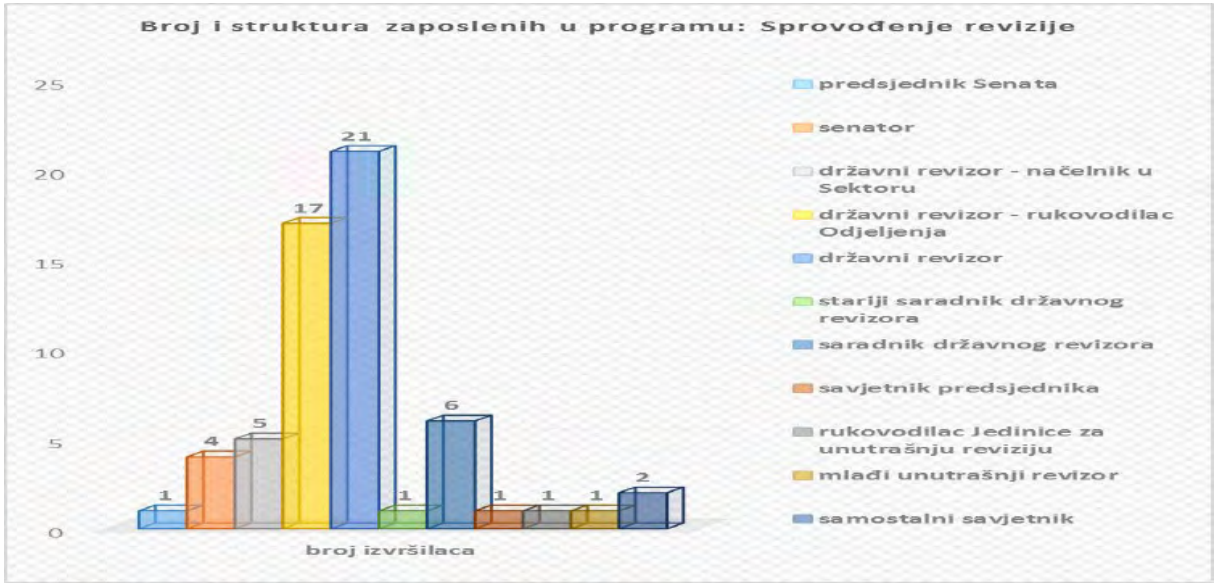
Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta DRI uređena je unutrašnja organizacija, sistematizacija poslova i zadataka, broj izvršilaca, zvanja i uslovi za zasnivanje radnog odnosa.

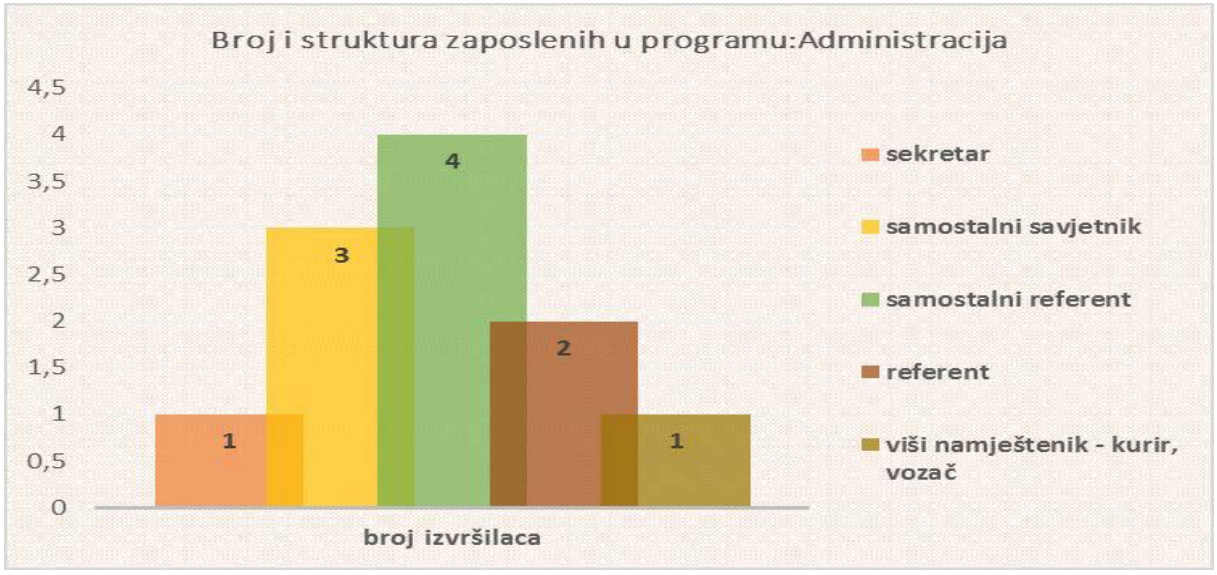
Broj zaposlenih u DRI u oktobru 2018.godine je **71** od čega 60 u Programu: Sprovođenje revizije, a 11 u Programu: Administracija i stambene potrebe. Od ukupnog broja, muškaraca je 40.85% odnosno 29, a žena 59.15% odnosno 42.

U izvještajnom periodu, raspisano je **19** oglasa (3 interna oglasa unutar državnog organa, 2 interna oglasa između državnih organa i 14 javnih oglasa) po osnovu kojih je zaposleno **13** lica, i to: 7 državnih revizora, 1 starija saradnica državnog revizora, 3 saradnika državnog revizora, 1 samostalna savjetnica III – savjetnica za finansijske i računovodstvene poslove i 1 referentkinja za tehničke poslove.

Posmatrajući strukturu zaposlenih po struci - 42 zaposlena su ekonomisti, 17 pravnici, 2 matematičari, 1 filolog, 1 sociolog, 1 inženjer elektrotehnike i 1 inženjer računarstva, dok je 6 zaposlenih sa srednjom stručnom spremom.

U narednim tabelama dat je prikaz broja i strukture zaposlenih u DRI u oktobru 2018.godine, po programima:

Prepoznajući potrebu za permanentnim unapređenjem stručnog znanja zaposlenih, DRI je nastavila sa aktivnostima usmjerenim na stručno usavršavanje zaposlenih. U cilju osposobljavanja kadra za uspješan i efikasan rad na poslovima iz nadležnosti DRI, nastavljeno je sa realizacijom Plana obuke, organizovanjem ispita za državnog revizora, saradnjom sa Upravom za kadrove, kao i sa usavršavanjem zaposlenih kroz saradnju sa drugim vrhovnim revizorskim institucijama i međunarodnim organizacijama.

Plan obuka – Realizujući aktivnosti iz Plana obuke, zaposleni su imali prilike da se bliže upoznaju sa sljedećim temama: Razvijanje koncepta obračunskog računovodstva u sistemu javnih finansija, Interna komunikacija, Kursevi engleskog jezika.

- ✓ Kroz realizaciju seminara na temu "**Razvijanje koncepta obračunskog računovodstva u sistemu javnih finansija**" održanog u decembru 2017.godine, zaposleni u DRI su imali priliku da se bliže upoznaju sa tretmanom imovine, obaveza, prihoda i rashoda u obračunskom računovodstvu kroz primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda.
- ✓ O osnovnim komunikološkim pojmovima, efektivnoj komunikaciji, internoj komunikaciji, kanalima interne komunikacije, načinima unaprjeđenja, aktivnom slušanju, povratnoj informaciji, asertivnom govoru, konfliktima – vrste, uzroci, dinamika, stilovi u konfliktu, rješavanje konflikta i prevenciji konflikta zaposleni su imali prilike da se bolje upoznaju na seminaru „**Interna komunikacija**" održanom u januaru 2018.godine.
- ✓ Kurseve engleskog jezika pohađalo je 22 zaposlenih iz Institucije od čega je Elementary nivo pohađalo 11 zaposlenih, pre-intermediate nivo - 6 zaposlenih i Upper intermediate nivo - 5 zaposlenih.

Ispit za državnog revizora – DRI je u novembru 2017.godine donijela Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za sticanje zvanja državni revizor („ Službeni list Crne Gore", br. 78/07). U izvještajnom periodu organizovana su dva ispitna roka, decembarski 2017. godine i februarski 2018. godine, u kojima su ukupno tri lica stekla zvanje državnog revizora. Zaključno sa podacima za period oktobar 2017 – oktobar 2018. godine, zvanje državnog revizora steklo je ukupno 108 lica.

Saradnja sa Upravom za kadrove - Na osnovu utvrđenog Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika za 2017. i 2018. godinu, zaposleni u DRI su nastavili sa pohađanjem obuka koje organizuje Uprava za kadrove. Posebnu pažnju zaposlenih privukli su sljedeći seminari: "Slobodan pristup informacijama", "Upravljanje rizicima u javnom sektoru", "Priprema i izrada plana rada unutrašnje revizije sa osvrtom na izvještavanje","Slobodan pristup informacijama", "Priprema godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola", "Borba protiv korupcije i sprječavanje sukoba interesa u javnoj upravi", „RIA – Analiza procjene uticaja propisa", „Motivacija zaposlenih", „Sajber bezbjednost – izazovi 21 vijeka", „Predstavljanje novog Priručnika za rad unutrašnje revizije u javnom sektoru", „Zaštita podataka", „Unutrašnja kontrola".

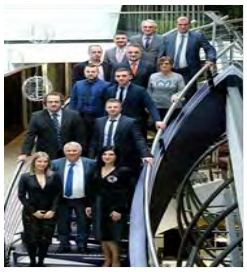
Saradnja sa drugim vrhovnim revizorskim institucijama i međunarodnim organizacijama

U cilju razmjene iskustava i dobre prakse u primjeni informacionog sistema u postupku sprovođenja revizije, koji je Državni zavod za reviziju Republike Makedonije razvio kroz implementaciju projekta sa VRI Norveške, kao i diskusije na visokom nivou o pitanjima iz oblasti primjene sistema za upravljanje procesom revizije, DRI je u periodu 01. – 02.novembra 2017.godine bila domaćin delegaciji Državnog zavoda za reviziju Republike Makedonije.

Delegacija DRI je, u periodu 04-08. decembra 2017.godine učestvovala na IntoSAINT obuci za moderatore za samoprocjenu integriteta, održanoj u Hagu. Tokom radionice učesnici su stekli znanja o praktičnoj primjeni IntoSAINT alata koji su dužni sprovesti u svojim institucijama tokom prve polovine 2018. godine. Pored navedenog, učesnici su obučeni za moderatore za vođenje radionica na kojoj će učestvovati zaposleni različitih profila, koju će voditi tokom 2018. godine u jednoj od zemalja učesnica ove radionice. Pored predstavnika DRI Crne Gore, kojima su na kraju obuke uručeni sertifikati o uspješno završenoj IntoSAINT obuci za moderatore za samoprocjenu integriteta, na radionici su učestvovali i predstavnici iz vrhovnih revizorskih institucija Ukrajine i Gruzije.

Predstavnici DRI prisustvovali su regionalnoj radionici održanoj 12.-13. decembra 2017.godine u Beogradu na temu „Metodologija za vršenje IT revizije“, čiji domaćin je bila Državna revizorska institucija Republike Srbije. Radionica je realizovana u okviru UNDP projekta „Jačanje mehanizma odgovornosti u upravljanju javnim finansijama“ i „Jačanje revizije opština u cilju povećanja odgovornosti i efikasnosti upravljanja javnim finansijama“ u cilju razmjene iskustava o dobrim praksama i izazovima sa kojima se suočavaju vrhovne revizorske institucije u vršenju IT revizije. Tokom ove radionice, predstavnici DRI Crne Gore su održali prezentacije na dvije teme: metodologija za vršenje IT revizije i studija slučaja IT revizije.

U periodu od 18-19. decembra 2017.godine DRI je bila domaćin delegaciji Državne revizorske institucije Republike Albanije. Sporazumom o saradnji između DRI Crne Gore i Albanije predviđena je razmjena iskustava iz oblasti revizije javnog sektora. S tim u vezi, u okviru posjete održani su sastanci na kojima se razgovaralo o iskustvima i praksi rada dvije vrhovne revizorske institucije iz oblasti finansijske revizije, revizije uspjeha, revizije informacionog sistema i praćenja realizacije revizorskih preporuka.

U februaru 2018.godine, DRI organizovala je obuku za rukovodstvo i zaposlene na temu „IntoSAINT alata za samoprocjenu integriteta“ i tom prilikom zaposlenima je predstavljen IntoSAINT alat i njegova primjena.

DRI je, u periodu 08-09. februara 2018.godine bila domaćin radionice održane na temu „Revizije finansijskih izvještaja političkih subjekata“ u Podgorici . Cilj radionice bio je razmjena iskustava iz oblasti revizije godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata sa posebnim osvrtom na zakonodavni okvir, metodologiju vršenja revizije i izazove s kojima se suočavaju vrhovne revizorske institucije u sprovođenju predmetne revizije. Pored predstavnika DRI Crne Gore, svoja iskustva na ovu temu prezentovali su i predstavnici vrhovnih revizorskih institucija Hrvatske, Srbije i Slovenije. Radionica je bila dobra prilika da se sagledaju svi izazovi i problemi sa kojima se suočavaju vrhovne revizorske institucije u sprovođenju revizije političkih subjekata, kao i da se daju određene preporuke, koje bi se mogle ubuduće primijeniti u reviziji političkih subjekata.

U organizaciji DRI i uz ekspertsku podršku Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske, u periodu od 25-28. septembra 2018.godine, u Bečićima je za članice Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU održana druga radionica na temu „Finansijska revizija“. Na radionici su, pored predstavnika DRI Crne Gore, učestvovali predstavnici Državne revizorske institucije Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Turske koji su razmjenjivali znanja i iskustva kroz praktičnu primjenu svojih metodologija iz oblasti vrednovanja internih kontrola, procjene rizika i uzorkovanja.

Predstavnici DRI učestvovali su na treningu „Revizija uspjeha“, održanom u periodu 01. – 03.oktobra 2018 godine u Prištini. Cilj treninga, realizovanog od strane U.S. Government Accountability Office - Center For Audit Excellence, bio je da polaznicima omogući da bolje prepoznaju ključne standarde i komponente revizije uspjeha, kao i da bolje planiraju i sprovode reviziju uspjeha. Takođe, cilj treninga

bio je i osposobljavanje polaznika da kvalitetnije izvještavaju o rezultatima revizije. Polaznici treninga su na kraju dobili sertifikate o završenom treningu sa preporučenim brojem bodova za kontinuiranu profesionalnu edukaciju.

U periodu od 02.-04.oktobra 2018.godine, u organizaciji Center for excellence in finance u Ljubljani, predstavnici DRI pohađali su obuku na temu "Troškovno računovodstvo" na kojoj su obrađene teme: važnost troškovne analize i troškovnog računovodstva u javnom sektoru, koncept punog troška, primjenu metode apsorpcije, troška po jedinici outputa i troška po jedinici rada, marginalnog troška, troškova aktivnosti, sa posebnim osvrtom na primjenu troškovnog računovodstva u Ministarstvu odbrane Holandije. Pored predstavnika DRI Crne Gore, učestvovali su i predstavnici različitih institucija iz Makedonije, Albanije, Kosova, Hrvatske i Bugarske kojima su na kraju obuke dodijeljeni sertifikati o uspješno završenoj obuci.

Predstavnici DRI su, u periodu 16.-17. oktobra 2018.godine u Varšavi učestvovali na obuci "Metodologija revizije", održanoj u organizaciji EUROSAI-ja na kojoj su kroz radne grupe obrađene sledeće tematske oblasti: Osiguranje kvaliteta – osiguranje kvaliteta revizije, uključujući i primjenu INTOSAI standarda; Komunikacija sa zainteresovanim stranama, uključujući savemene metode prezentacije revizorskih nalaza i preporuka; Planiranje revizije, strateški i operativni nivo uz korišćenje analize rizika.

U organizaciji Evropske organizacije regionalnih institucija za reviziju (EURORAI), u periodu 18.-19. oktobra 2018.godine predstavnici DRI su učestvovali na međunarodnom seminaru održanom na temu „Revizija preduzeća u vlasništvu lokalnih vlasti" u Mađarskoj. Seminar je obuhvatio dvije sesije kroz koje su razmijenjena praktična iskustva iz oblasti finansijske revizije i revizije pravilnosti, kao i revizije uspjeha na polju "Revizija preduzeća u vlasništvu lokalnih vlasti".

Informacioni sistem

Državna revizorska institucija Crne Gore prepoznaje značaj doprinosa IT podrške u ostvarivanju njenih ciljeva i u tom smislu je nastavila sa razvijanjem informacionog sistema u cilju stvaranja uslova za efikasnije vršenje revizije.

Radi unapređenja informacionog sistema Institucije, izvršena je nabavka servera za elektronsko upravljanje dokumentima (eDMS), koji se primjenjuje od početka godine. Takođe, u svrhu unapređenja sigurnosti informacionog sistema ostvarena je implementacija bekap rješenja. Stoga se očekuje da će informacioni sistem značajnije doprinijeti efikasnijem revizorskom radu.

U okviru Strateškiog plana razvoja Državne revizorske institucije za period 2018 – 2022. godine, u cilju unapređenja informacionog sistema Institucije, formirana je radna grupa čiji je zadatak izrada akata, internih propisa iz oblasti informacionih tehnologija.

Nastavljena je kontinuirana nabavka nove računarske opreme u skladu sa potrebama i inovacijama iz oblasti informacionih tehnologija. Izvšena je nabavka ključeva (3 licence) za naprednu verziju IDEA V10 softvera u okviru IPA II Projekta.

U cilju obezbjeđivanja transparentnosti rada, Odjeljenje za razvoj, primjenu i reviziju informacionih sistema Državne revizorske institucije Crne Gore, pruža potrebnu tehničku podršku i održava zvaničnu internet stranicu Institucije na adresi www.dri.co.me, brine o njenoj sigurnosti

preduzimajući sve potrebne mjere zaštite i aktivnosti u cilju njenog bezbjednog i ispravnog funkcionisanja.

Svjesna značaja ulaganja u profesionalni razvoj zaposlenih, kao i ulaganja u informatičku opremu, a uz podršku informacionih tehnologija, Državna revizorska institucija je postigla efikasniji, efektivniji i ekonomičniji rad revizorskih timova, zahvaljujući čemu se povećava broj i kvalitet obavljenih revizija.